

**ОСНОВНА ШКОЛА "ЈУЛИЈАНА ЂАТИЋ"
СТРАГАРИ**

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕТИ РАЗРЕД
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА**

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕТИ РАЗРЕД

ФОНД ЧАСОВА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД

Редни број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД	
		Нед.	Год.
1.	Српски језик	5	144
2.	Страни језик-енглески	2	72
3.	Ликовна култура	2	72
4.	Музичка култура	2	72
5.	Историја	1	36
6.	Географија	1	36
7.	Математика	4	144
8.	Биологија	2	72
9.	Техничко и информатичко образовање	2	72
10.	Физичко васпитање	2	72
Укупно : А		23	828
Редни број	Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Верска настава / Грађанско васпитање ⁴	1	36
2.	Страни језик- Руски језик	2	72
3.	Физичко васпитање- изборни спорт	1	36
Укупно : Б		4	144
Укупно : А+Б		27	972
Редни број	В.ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Информатика и рачунарство	1	36
Редни број	Г. ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА		
1.	Редовна настава	28	1008
2.	Допунска настава	1	36
3.	Додатни рад	1	36

Редни број	Д. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА		
1.	Час одељенског старешине	1	36
2.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2	36-72
3.	Екскурзије	1 дан	

Легенда:

1. Назив језика националне мањине када се настава реализује на том матерњем језику.
2. Реализује се у школама где се настава одржава на матерњем језику националних мањина.
3. Ученик бира један од обавезних изборних предмета: верска настава/грађанско васпитање и изучава га до краја образовног циклуса.
4. Страни језик за ученике који су почели да га уче од трећег разреда обавезан је изборни предмет до краја образовног циклуса.
  - Број часова за ученике припаднике националних мањина.

СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

СВРХА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.

- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- Развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;

- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;

- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;

- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;

- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;

- омогућавање, укључивање у процесе европског и међународног повезивања;

- развијање свести о значају заштите и очување природе и животне средине;

- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократки уређеног, хуманог и толерантног друштва;

- уважавање плурализма вредности и омогућавања, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и собробити за све;
  - развијање код деце и ученика радозналост и отвореност за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етичке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања који нарушавају остваривање права на различитост;
  - поштовања права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски развијеном друштву;
  - развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.
- програм се остварује на српском језику.

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

СРПСКИ ЈЕЗИК V

СВРХА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, научне, уметничке, културне, еколошке и здравствене писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.
- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задачи наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама;
- развијање осећаја за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова.

Редни број	Наставна тема	Број часова	Број часова обраде	Број часова утврђивања	Број часова систематизације
I	Језик	74	40	20	14
	ГраMATика	68	37	18	13
	Правопис	6	3	2	1

II	Књижевност	67	43	16	8
	Школска лектира	49	32	12	5
	Домаћа лектира	18	11	4	3
III	Култура изражавања	39	6	24	9
	Говорно изражавање	10	3	4	3
	Писмено изражавање	29	3	20	6
Укупан број часова		180	89	50	31

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
- Граматика	- слушање, упоређивање, самостално закључивање, практично примењивање, истраживање.	-наставник презентује наставни садржај; -усмерава активности ученика; - подстиче на размишљање, увиђање.	- монолошки; - дијалогски; - текстовни; - тимски рад - истраживачки рад	- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује - поступно и систематично упознавање граматике - упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика.		
- Правопис	-слушање, -упоређивање, - уочавање, - практично примењивање	-наставник презентује наставни садржај; -усмерава активности ученика;	- монолошки; - дијалогски; - текстовни; - индивидуални; - демонстративни	- поступно и систематично упознавање правописа српског језика - описмењавање ученика		

<p>- Лектира</p>	<p>- читање, разговор, упоређивање, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање</p>	<p>- развија љубав ученика према књижевности; - подстиче на креативност у тумачењу књижевног дела;</p>	<p>- монолошки; - дијалошки; - текстовни; - индивидуални - тимски рад - истраживачки рад - рад у групама</p>	<p>- оспособљавање за читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевно уметничких дела разних жанрова - развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности - развијање потребе за књигом, способности да се њоме ученици самостално служе као извором сазнања.</p>		
-------------------------	---	--	--	---	--	--

ИСХОДИ ЗНАЊА

НАСТАВНЕ ОБЛАСТИ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Вештина читања и разумевања прочитаног	Ученик уме да: а) изражајно чита текст б) разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи в) служи се садржајем да би пронашао одређени део текста г) разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног д) изводи закључак заснован на једноставном тексту	Ученик уме да: а) чита „с оловком у руци“ ради учења и извршевања различитих задатака б) проналази, издваја и упоређује битно и небитно в) препознаје и повезује садржаје из различитих текстова	Ученик уме да: а) издваја кључне речи и резимира текст б) изводи закључке засноване на тексту в) анализира садржаје из различитих текстова
Писмено изражавање	а) зна и користи оба писма (ћирилицу и латницу) б) раставља разумљиву, граматички исправну реченицу в) уме да преприча текст г) влада основним жанровима писане комуникације; саставља приватно писмо д) примењује правописну норму у једноставним примерима	а) пише резиме краћег текста б) зна правописну норму и примењује је у већини случајева в) зна да преприча текст г) саставља наративни и дескриптивни текст који је целовит	а) пише резиме дужег текста б) зна и доследно примењује правописну норму в) саставља текст на основу прочитаног дела, филма, представе
Граматика	а) препознаје врсте речи б) зна основне граматичке категорије променљивих речи в) препознаје службу речи у реченици г) правилно употребљава падеже у реченици д) препознаје глаголске облике (перфекат, презент, футур I...)	а) познаје врсте речи б) уме да одреди облик променљиве речи в) препознаје главна значења падежа у реченицама г) препознаје главна значења и функције глагоских облика	а) познаје подврсте речи и именује их б) зна да одреди облик променљиве речи в) именује главна значења падежа г) именује главне функције глаголских облика
Лексика	а) препознаје значења непознатих речи	а) одређује значења непознатих речи	а) зна значења непознатих речи
Књижевност	а) повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела б) разликује усмену и ауторску књижевност в) препознаје епски десетерац г) разликује лирску и епску народну поезију д) епске јунаке повезује са насловима песама ђ) препознаје поделу народне књижевности е) разликује нарацију од дескрипције ж) препознаје постојање стилских фигура (епитет, персонификација, хипербола, оноματοпеја)	а) повезује дело са временом у којем је настало б) препознаје књижевни род и врсту в) препознаје и разликује изражене стилске фигуре г) разликује форму (облике) казивања д) одређује мотиве, идеје и композицију лирских, епских песама	а) наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу ликова, карактеристичних тема и мотива б) проналази и именује стилске фигуре в) именује форму приповедања г) анализира лик из прочитаног дела

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред: пети

Недељни фонд часова :2

Годишњи фонд часова : 72

Циљ

Циљ наставе енглеског језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика. Стога, циљ наставе страног језика је развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивних односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи.

Општи стандарди

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Задачи на нивоу језичких вештина

Разумевање говора

Ученик треба да разуме усмену поруку исказану савременим језиком, без непотпуних синтаксичких и лексичких тешкоћа, не дуже од две до три минуте. Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука (приповедање, разговор) а треба да буде способан и да идентификује различите врсте исказа (изјавне, упитне и заповедне), да реконструише непознато на основу контекста и да запамти кључне елементе поруке.

Усмено изражавање

Ученик треба да, у оквиру програмом предвиђене језичке грађе, буде оспособљен да савременим језиком, примереним свакодневном комуникацији, исказе једноставну усмену поруку, да буде у стању да учествује у једноставном разговору, да једноставно и јасно исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да прочита и разуме једноставне поруке, знакове, информације, да разуме, глобално, селективно и на нивоу имплицитног, једноставније аутентичне текстове писане савременим језиком, у вези са свакодневним ситуацијама и из домена његовог интересовања.

Писано изражавање

Ученик треба да, у оквиру програмом предвиђене језичке грађе, буде способан да напише своје личне податке, да напише честитку, једноставну поруку и краће неформално писмо, да опише неки доживљај и место у којем живи, да напише нешто о себи и својим интересовањима, да напише кратак резиме о ономе што је чуо, видео или прочитао и изнесе лични став (допадање, недопадање, слагање, неслагање и друго).

Дијалог

Ученик треба да да је способан да користи научене фразе и изразе док води дијалог са наставником, другим учеником или евентуално говорником коме је енглески матерњи језик.

Развијање социо-културне компетенције

Поред сазнања о основним чињеницама везаним за историју, географију, културу и уметност земаља чији језик учи, ученик треба да стекне увид, у оквиру поља свог интересовања и искуства, у сличности и разлике у навикама (вербална и невербална комуникација), обичајима, менталитету и институцијама између наше земље и земаља чији језик учи.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
I - Увод (2 часа)	<ul style="list-style-type: none"> уочава -именује -повезује -уређује 	<ul style="list-style-type: none"> -презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење 	<ul style="list-style-type: none"> -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару 	<ul style="list-style-type: none"> -тражење и давање обавештења; -описивање и именовање предмета; -изражавање припадности; -обнављање старог вокабулара и адекватна примена истог. 	<ul style="list-style-type: none"> -тест -усмено -евиденција ученика -оцењивање наставне активности на часу 	
II - Мој Живот (9 часова)	<ul style="list-style-type: none"> разликује -именује -открива релације и изражава их -упоређује -уочава 	<ul style="list-style-type: none"> презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање 	<ul style="list-style-type: none"> -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару 	<ul style="list-style-type: none"> -исказивање једноставне усмене поруке; -савладавање технике читања; -описи појмова; -лексика, -нови граматички појмови -комуникација, 	<ul style="list-style-type: none"> -тест -усмено -евиденција ученика -оцењивање наставне активности на часу 	
III - Животиње (10 часова)	<ul style="list-style-type: none"> уочава -закључује -проверава 	<ul style="list-style-type: none"> -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира 	<ul style="list-style-type: none"> -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару 	<ul style="list-style-type: none"> -препознавање појмова; -разумевање наставникових инструкција; -изказује време -описује различитости -постављање питања и давање исказа у основној комуникацији; -лексика, -нови граматички појмови, -писање кратких реченица. 	<ul style="list-style-type: none"> -тест -усмено -евиденција ученика -оцењивање наставне активности на часу 	

<p>IV - Празници (10 часова)</p>	<p>-уочава -именује -разликује -упоређује -открива релације</p>	<p>презентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару</p>	<p>-препознавање појмова; -разумевање наставникових инструкција; -постављање питања и давање исказа у основној комуникацији; - лексика, - нови граматички појмови,</p>	<p>-тест -усмено -евиденција ученика -оцењивање наставне активности на часу</p>	
<p>V - Храна (12 часова)</p>	<p>-уочава -именује -открива релације -упоређује -закључује</p>	<p>презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности,прецизности, одговорности,уредности код ученика</p>	<p>фронтални -индивидуални -групни -рад у пару</p>	<p>-писање кратких реченица на основу дате слике; -усвајање новог вокабулара; - лексика, - нови граматички појмови,</p>	<p>-тест -усмено -евиденција ученика -оцењивање наставне активности на часу</p>	
<p>VI - Свет (12 часова)</p>	<p>-уочавање -разликује -упоређује -проверава</p>	<p>дискутује -анализира -мотивише</p>	<p>фронтални -индивидуални -групни -рад у пару</p>	<p>-тражење и давање обавештења; -описивање и именовање предмета; -изражавање различитости -препознавање историјских појмова -стране земље и знаменитости. -израда пројеката</p>	<p>-тест -усмено -евиденција ученика -оцењивање наставне активности на часу</p>	
<p>VII - Забава (17 часова)</p>	<p>-уочава -именује -открива релације -упоређује -закључује</p>	<p>презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности,прецизности, одговорности,уредности код ученика</p>	<p>фронтални -индивидуални -групни -рад у пару</p>	<p>-усвајање новог вокабулара; - лексика, - нови граматички појмови, -стране земље и знаменитости.</p>	<p>-тест -усмено -евиденција ученика -оцењивање наставне активности на часу</p>	

ИСХОДИ:

Ученик треба да:

- 1) препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом
- 2) поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине
- 3) користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације
- 4) уочава сличности и разлике између страног и матерњег језика
- 5) примењује компензационе стратегије као што су:
  - ~ усмерава пажњу на оно што разуме
  - ~ покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна
  - ~ обраћа пажњу на речи које се више пута понављају
  - ~ обраћа пажњу на разне невербалне елементе (гестови, мимика итд.)
  - ~ размишља да ли одређена реч коју не разуме личи на неку из матерњег језика
  - ~ тражи значење у речнику
  - ~ уз помоћ наставника континуирано ради на усвајању и примени општих стратегија учења (генерализација, индукција, дедукција и позитивни трансфер).

Наставни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Разред: V

Фонд часова: 72

Циљеви и задаци:

- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја;
- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развој способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;
- развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање;
- подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја уметности;
- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Оперативни задаци:

- поступно развијање способности ученика за визуелно памћење и предочавање;

- поступно оспособљавање ученика за артикулисано ликовно изражавање упознавањем слободног ритмичког компоновања ликовних елемената: линија, облика, боја;
- поступно оспособљавање ученика за ликовно изражавање у стварању колажа, светлинских објеката и у обликовању и преобликовању употребних предмета,
- даље развијање способности ученика за конструисање, комбинаторику и обликовање,
- проширивањесазнања и искустава ученика у коришћењу различитих материјала и средстава за рад у процесу ликовног изражавања;
- мотивисање ученика на активан однос према актуелним питањима која се на заштиту и унапређење човекове природне и културне средине.

Наставни садржај	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
---------------------	-----------------------	--------------------------	--	---	---	------------

Наставни садржај	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>1. Слободно Ритмичко Компонување (6+4)</p> <p>2. Линија (10+8+2)</p> <p>3. Облик (14+8+2)</p> <p>4. Орнамент (2+2)</p> <p>5. Светлински објекти и колаж (2+2)</p> <p>6. Визуелно споразумевање (2+2)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • (усмерено) • опажање • упоређивање • описивање (вербално или ликовно) • процењивање • бележење • (графичко, симболичко бележење опажања) • сликање • цртање • колажирање • практиковање (практична примена) • експериментисање и трагање за решењима 	<ul style="list-style-type: none"> • мотивише • подстиче • сарађује • припрема изворе информација (шира литература) • осмишљава и организује посете и излете • прикупља радове за • изложбе и конкурсе • прати и вреднује рад ученика • показујемо нстрира 	<ul style="list-style-type: none"> • вербални • илустративно демонстративни • вербално текстуални • комбиноване методе • метода практичних радова • групни рад 	<ul style="list-style-type: none"> • поступно оспособљавање за ликовно изражавање упознавањем линије као ликовног елемента, облика, орнамента, слободног ритмичког компоновања, луминообјекта и колажа, пројектовања употребних предмета и визуелног споразумевања • формирање навике за виши ниво културе рада, квалитет производа, културу живота и слободног времена; • ликовно – визуелно описмењавање, 	<ul style="list-style-type: none"> • праћење и вредновање ученика је континуирано, уважавајући интересовања и активности ученика у процесу учења, а у складу са њиховим стваралачким радом и креативношћу, • у циљу осамостављивања • у трагању различитих извора сазнања, проширивања и продубљивања умења и вештина. • на часовима вежбања вршиће се естетска анализа, процењивање, вредновање и оцењивање ученичких радова <p>у току школске године оцењиваће се радови ученика и то у првом полугодишту четири пута и у другом</p>	<p>Музичка култура</p> <p>Српски језик</p> <p>Математика</p> <p>Историја</p> <p>Физика</p> <p>Техничко образовање</p>

Наставни садржај	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>7. <i>Обликовање и преобликовање употребних предмета (4+2)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • истраживање • сакупљање (колекције, збирке, албуми) 			<p>развијање креативне способности, припремање за ефикасно и савремено укључивање у рад, односно за различита занимања</p> <ul style="list-style-type: none"> • развијање способности за опажање квалитета свих ликовних елемената • развијање моторичких способности и навике за лепо писање • подстицање интересовања, стварање и неговње потребе за посећивање музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици 	<p>полугодишту четири пута</p>	

Наставни садржај	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
				живе и раде развијање способности за визуелно памћење и повезивање опажених информација		

ИСХОДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА ЛИКОВНЕ КУЛТУРЕ

ОСНОВНИ НИВО

- Разликује у свом раду основне медије, материјале и технике.
- Опажа облике, међусобни однос облика у простору, величину облика и боју.
- Разликује различита својства структура материјала (на основу додира и вида)
- Уочава појаву и присуство ритма у природи.
- Уочава различите врсте линија.
- Препознаје орнаменталне форме и њихову примену у свакодневном животу.
- Препознаје савремене медије комуникације (фотографија, видео, филм)
- Има развијене моторичке способности.
- Изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове.
- Описује своје радове и радове других (исказује утисак)
- Описује разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља култура и периода.
- Зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечена учењем у визуелним уметностима (костимограф, дизајнер архитекта).
- Познаје места и изворе на којима може да прошири своја знања о уметности (галерија, музеј, атеље...)
- Зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу.

СРЕДЊИ НИВО

- Познаје и користи основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности.
- Повезује облике у простору, одређује њихов међусобни однос и положај.
- Користи различите структуре природних материјала и преводи их на ликовни језик (примењује појам текстуре).
- Користи различите врсте линија у грађењу композиције.
- Одабира адекватан садржај да би претставио неку идеју или концепт.
- Имају развијене моторичке способности и испољавају прецизност у раду при изради орнаменталних форми.
- Поседује осећај за симетричност, ритам, композицију и репетицију.
- Примењује појам стилизације у радовима.
- Образлаже свој рад и радове других (наводи садржај, тему, карактеристике технике)
- Лоцира одабрана уметничка дела у историјски друштвени контекст.
- Има развијену имагинацију на темељу познатих догађања или прича.

НАПРЕДНИ НИВО

- Познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности.
- Одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју идеју.
- Уочава међусобну повезаност ликовних елемената у композицији.
- Користи се богатством линија у грађењу композиције.
- Поседује осећај за валерске вредности и различите текстуре.
- Самостално граде маштовита и оригинална решења.
- Успешно ствара дела на основу имагинације на темељу познатих догађаја или прича.
- Изводи радове са одређеном намером, користећи основне ликовне елементе и приципе да би постигао одређени ефекат.
- Користи тачне термине (текстура, ритам, облик, валер) када образлаже свој рад и радове других.
- Успешно користе стилизацију облика.
- Користе савремене облике комуникације.
- Анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка.
- Користи места и изворе на којима може да прошири своја знања из визуелних уметности.
- Разуме међусобну повезаност и утицај уметности и друге ђивотне области.

Ученик/ученица:

	1. ниво - ОСНОВНИ	2. ниво - СРЕДЊИ	3. ниво - НАПРЕДНИ
1. Медији, материјали и технике визуелних уметности	ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне меди-је, материјале и технике (цртање, сликање, ваја-н>е) визуелних уметности ЛК.1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове ЛК. 1.1.3. описује свој рад и радове	1.1. познаје и користи (у свом раду) основне из-ражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних умет-ности 1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај,	ЛК.3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, тех-нику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин
2. Елементи, принципи и садржаји (теме, мотиви, идеје...) Визуелних уметности	ЛК. 1.2.1. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)	2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт 2.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике тех-нике...)	ЛК.3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, тех-нику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би пости-гао одређени ефекат ЛК.3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, об-лик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и

<p>3. Улога, развој и различитост визуелних уметности</p>	<p>ЛК. 1.3.1. описује разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља, култура и периода ЛК. 1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечени учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...)</p>	<p>3.1. лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст</p>	<p>ЛК.3.3.1. анализира одабрана уметничка дела од једног \ на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...) ЛК.3.3.2. описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности 1НО1 1 и ЛК.3.3.3. користи</p>
--	--	--	--

Предмет: Музичка култура

Годишњи фонд часова: 72

Недељни фонд часова: 2

Циљеви и задаци:

- неговање способности извођења музике певањем и свирањем
- неговање смисла за колективно музицирање (певање и свирање)
- стицање навике за слушање музичког дела
- развијање способности за доживљај музичког дела
- развијање способности за разумевање музичког дела
- развијање критичког мишљења
- подстицање стваралачког ангажовања ученика
- развијање музичке креативности
- развијање способности за импровизацију мелодије

Оперативни задаци:

- Упознавање основа муз. писмености (Ц-дур лествица, разлике дур-мол, повисилица, узмах предтакт, такт 6/8, шеснаестине у групи)
- Утврђивање муз. појмова (јачине-p,mp,f,mf и брзине-adagio, andante, mode-rato, allegro)
- Уознавање музичког дела домаћих и страних композитора , кроз слушање музике.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>Знање и разумевање Извођење музике а) Певање песама по слуху и са нотног текста б) Основе музичке писмености 30 (25+5)</p>	<p>Ангажовање у настави, давање повратне информације, сарадња са другима, рад презентације, самосталност у раду, уметнички наступи.</p>	<p>- Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика; Праћење остварености циљева у оквиру наставне теме; Оценом односа према настави; мотивисање, упућивање, давање објашњења, припрема и реализација часа.</p>	<p>Методе рада: - демонстрација, вербалне методе, игровне активности, показна метода Облици рада: фронтални, групни, индивидуални . Наставна стерттва: - музички инструмент</p>	<p>Развијање интересовања за музичку уметност Упознавање музичке културе (и традиције) свога и других народа Разумевање музичког изражавања кроз певање и свирање Неговање способности извођења музике и осетљивости за муз. вредности Подстицање стваралачког ангажовања, критичког мишљења и активно учешће у музичком животу своје средине Упознавање основа муз.</p>	<p>Усмене провере; информативне писмене провере; практичан рад (код ученика са развијеним вештинама); уметнички наступи</p>	<p>Ликовна култура, Народна традиција, Српски језик, Математика</p>

				писмености.		
<p>Слушање музике а) Слушање вокално-инструменталних и инструменталних композиција б) Уочити облике: музичка реченица, период, дводелна песма 24 (16+8)</p>	<p>Ангажо-вање у настави-активно слушање и препознавање музичких дела</p>	<p>- Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика; Праћење остварености циљева у оквиру наставне теме; Оценом односа према настави; мотивисање, упућивање, давање објашњења, припрема и реализација часа.</p>	<p>Методе рада: - демонстрација, вербалне методе, игровне активности, показна метода Облици рада: фронтални, групни, индивидуални Наставна стердтва: музички уређај, пројектор, компјутер и пратећа опрема.</p>	<p>Развијање интересовања за музичку уметност Упознавање музичке културе (и традиције) свога и других народа Стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и развијање осетљивости за музичке вредности Подстицање стваралачког ангажовања, критичког мишљења и активно учешће у музичком животу своје средине</p>	<p>Усмене провере</p>	<p>Ликовна култура, Српски језик, Народна традиција</p>

<p>Музичко стваралаштво а) импровизација мелодије на задани текст б) импровизација мелодије на задани ритам 18 (4+14)</p>	<p>Ангажовање у настави, давање повратне информације, сарадња са другима, рад презентације, самосталност у раду, уметнички наступи.</p>	<p>Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика; Праћење остварености циљева у оквиру наставне теме; мотивисање, упућивање, давање објашњења, припрема и реализација часа</p>	<p>Методе рада: демонстрација, игровне активности, показна метода</p> <p>Облици рада: фронтални, групни, индивидуални .</p> <p>Наставна средства: музички инструмент</p>	<p>Развијање интересовања за музичку уметност Разумевање могућности музичког изражавања Подстицање стваралачког ангажовања, критичког мишљења и активно учешће у музичком животу своје средине</p>	<p>практичан рад (код ученика са развијеним вештинама); уметнички наступи</p>	<p>Српски језик</p>
--	---	--	--	--	--	---------------------

Наставни предмет: Музичка култура
Разред: Пети

НАСТАВНА ТЕМА	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА	ИСХОДИ
Знање и разумевање и извођење музике	<p>Основни ниво</p> <p>МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености</p> <p>МК. 1.1.2. опише основне карактеристике народног стваралаштва</p> <p>У области <i>Музичко извођење</i> ученик уме да:</p> <p>МК. 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције</p> <p>МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту</p> <p>Средњи ниво</p> <p>У области <i>Знање и разумевање</i> ученик уме да анализира повезаност:</p> <p>МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота.</p> <p>Напредни ниво</p> <p>МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела</p> <p>МК. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)</p> <p>У области <i>Музичко извођење</i> ученик уме да:</p> <p>МК. 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.</p>	<p>Ученик препознаје основне елементе музичке писмености у складу са Наставним програмом и основне карактеристике певачких гласова. Препознаје одређене музичке жанрове. Зна основне карактеристике певачких гласова и разликује вокалне, инструменталне и вокално-инструменталне саставе. Познаје основне појмове појединих музичких жанрова, народног стваралаштва и контекст настанка српске народне музике. Ученик може да пева или свира (на неком од Орфових инструмената) једноставније музичке примере у С-дуру до 8 тактова. Може да пева у хору или свира у оркестру. Учествоје у школским приредбама.</p>

<p style="text-align: center;">Слушање музике</p>	<p>Основни ниво У области <i>Слушање музике</i> ученик уме, на основу слушања музичких примера, да именује:</p> <p>МК. 1.2.1. музичке изражајне елементе</p> <p>МК. 1.2.2. извођачки састав</p> <p>МК. 1.2.3. музичке жанрове</p> <p>МК. 1.2.4. српски музички фолклор</p> <p>Средњи ниво</p> <p>У области <i>Слушање музике</i> ученик уме да:</p> <p>МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре)</p> <p>МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра</p> <p>Напредни ниво У области <i>Слушање музике</i> ученик уме да анализира слушни пример и открије</p> <p>Везу опажених карактеристика са:</p> <p>МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера</p> <p>МК. 3.2.2. жанровским и историјско– стилским контекстом звучног примера</p> <p>МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора</p>	<p>Ученик препознаје основна темпа, динамику и врсту такта слушаног дела, разликује инструменталне и вокалне саставе. На основу слушања музичког примера може да препозна припадност одређеном музичком жанру. Препознаје вокалне групе и инструменталне саставе и препознаје народно и уметничко стваралаштво. Препознаје везу музичког садржаја примера са ванмузичким програмом.</p>
--	--	---

Музичко стваралаштво	<p>Основни ниво У области Музичко стваралашта ученикме да: МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско– ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима</p>	<p>Ученик може да осмисли једноставну ритмичку пратњу песме коју зна на неком од Орфових инструмената и да нацрта или направи једноставне музичке инструменте. Ученик може да осмисли једноставну ритмичку пратњу песме коју зна, и даје запише и одсвира. Може активно да учествује у компоновању мање музичке целине са наставником Може да осмисли музичку игру (драматизација песме) на основу песме различитих жанрова..</p>
	<p>Средњи ниво</p>	
	<p>Напредни ниво МК. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте МК. 3.4.2. импровизује и/или компоњује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова</p>	

ИСТОРИЈА V

Циљеви и задаци

Циљ изучавања наставног предмета Историја је културни напредак и хуманистички развој ученика. Циљ наставе Историје је и да допринесе разумевању историјског простора и времена и историјских процеса и токова ,као и развијању националног , европског и светског идентитета и духа толеранције код ученика.

Задаци наставе Историје су да ученици , уочавајући узрочно – последичне везе , разумеју историјске процесе и токове , улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку , економску , друштвену , културну...) као и историју суседних народа и држава.

Глобални план рада

Редни број	Наставна тема	обрада	утврђивање	систематизација	Укупно
I	УВОД	3	1	-	4
II	ПРАИСТОРИЈА	1	2	-	3
III	СТАРИ ВЕК Стари исток	3	2	1	6

IV	СТАРИ ВЕК Стара Грчка хеленизам	6	3	2	11
V	СТАРИ ВЕК Стари Рим	6	4	2	12

Оперативни задаци:

- резумевање појма прошлости,
- уознавање начина и значаја проучавања прошлости,
- разумевање основних одлика праисторије и старог века,
- разумевање основних временских одредница (деценија, век, миленијум)
- оспособљавање за коришћење историјске карте,
- стицање знања о догађајима и личностима који су обележили епоху старог века,
- уознавање основних одлика античке културе.

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Увод	-активно слушање -учешће у разговору - одговара на питања -гледање илустрација и графикона, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе - истражује, анализира историјске изворе,	Објашњава, сугерише, мотивише, подстиче, анализира, проверава, поставља питања	-наративна (монолошка) -дијалошка -илустративна	-разумевање појма прошлости -упознавање начина и значаја проучавања прошлости -примењивање временских одредница:деценија,век,миленијум -примена стандарда		
Праисторија	-активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација и графикона -читање текстовкратке писмене провере петнаестоминутне вежбе - истражује, анализира историјске изворе, - одговара на питања	Објашњава, усмерава, наводи, подстиче, упућује на изворе знања, поставља проблем, проверава, поставља питања	-наративна -дијалошка -илустративна -текстуална	-разумевање појма праисторије -разумевање основних одлика праисторије -разумевање поделе прошлости на праисторију и историју -примена стандарда		
Стари век	-активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација и графикона -читање текстова -анализа стрипа или филма -кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе - истражује, анализира историјске изворе, - одговара на питања 'писмена провера (тест)	Објашњава, усмерава, наводи, дискутује, поставља проблем, мотивише, упућује на изворе знања, сугерише, проверава, поставља питања	-наративна -дијалошка -илустративна -текстуална -стрип или филм -писмена провера знања (тест)	-разумевање појма «стари век» -разумевање основних одлика праисторије и старог века -примењивање временских одредница -стицање знања о личностима које су обележиле епоху старог века -оспособљавање за коришћење историјске карте,атласа -упознавање основних одлика античке културе. -примена стандарда		

ИСХОДИ ИЗ ИСТОРИЈЕ

Садржај теме	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
УВОД У ИСТОРИЈУ			
Прошлост (појам, историјски извори...)	<ul style="list-style-type: none"> - Зна дефиницију појма историја, историјски извор, прошлост - Зна да наведе питања на која историја треба да одговори -Именује врсте историјских извора -Зна где се чувају писани, а где материјални историјски извори 	<ul style="list-style-type: none"> -Примењује знања о врстама ист. извора на датим примерима - Самостално проналази примере ист. извора за одређену врсту извора - На скици дрвета уме самостално да обележи прошлост, садашњост и будућност - Самостално разграничава који се извори чувају у архивама, музејима, библиотекама... -Зна ко је Херодот 	<ul style="list-style-type: none"> - Самостално проналази примере ист.извора из породичне и личне историје и сврстава их по категоријама - Уме да објасни зашто историју зовемо учитељицом живота -Уме да процени релевантност ист.извора за историјску науку -Уме да изврши селекцију ист.извора
Време (појам, рачунање...)	<ul style="list-style-type: none"> - Зна дефиницију појмова: век, деценија, миленијум, ера, датум -Уме да напише датум -Зна којим догађајем и када почиње хришћанска и исламска ера -Уме да препозна на једноставним примерима, уз помоћ наставника, временске одреднице - Уме да покаже на линији времена године пре и после нове ере 	<ul style="list-style-type: none"> -Уме самостално да одреди временско раздобље на примерима - Уме да одреди колико је времена прошло између догађаја - Уме да означи године на ленти времена (пне и не) - Уме да унесе дате године на ленту времена (редослед) 	<ul style="list-style-type: none"> - Уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији, веку припада одређена година) - Зна да одреди од које до које године пне и не трају одређене деценије, векови и миленијуми
Историја, наука о прошлости (историја као наука и наставни предмет, подела прошлости, хронолошки и географски оквири Старог века)	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да именује историјске периоде -Зна да хронолошки поређа историјске периоде 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да наведе поделу прошлости - Зна да објасни шта је и на основу чега је извршена периодизација прошлости 	
ПРАИСТОРИЈА			
Основне одлике праисторије (постанак човека, живот и занимања, проналасци, праисторијска налазишта на централном Балкану) (Лепенски Вир,	<ul style="list-style-type: none"> - Зна дефиницију (хронолошки оквир- појава писма – IV миленијум п.н.е.) појма праисторија и мит - Именује праисторијска налазишта у Србији: Лепенски Вир и Винчу - Зна да наведе најзначајнија открића праисторије: ватра, точак, метал - На карти, уз помоћ наставника, уме да покаже главна праисторијска 	<ul style="list-style-type: none"> -Уме да објасни поделу праисторије на камено и метално доба и да их хронолошки разврста - Уме да објасни настанак земљорадње, сточарства и занатства у праисторији - Уме самостално, на карти, да покаже главна праисторијска налазишта у Србији -Уме да исприча мит о постанку човека 	<ul style="list-style-type: none"> - Уме да процени и просуди о напретку људског друштва кроз праисторијске периоде:развој привреде, организацију друштва... - Уме да повеже настанак приватне својине са настанком државе и крајем праисторије - Уме самостално да уочи разлику између историјских извора из паристорије и историје из посете локалном музеју

Старчево, Винча, Црвена стена, Дунав)	налазишта у Србији -Уме у локалном музеју, локалитету покаже историјски извор везан за праисторију	- Зна дефиницију многобожачке религије -Уме у локалном музеју да разврста праисторијске периоде по врсти историјских извора	
СТАРИ ВЕК - СТАРИ ИСТОК			
Основна обележја Старог истока (географски појам, најпознатије државе и структура друштва)	Уме да дефинише појам Стари век -Уме хронолошки и просторно да дефинише настанак првих држава у долинама Нила, Тигра и Еуфрата (IV миленијум п.н.е) уз помоћ наставника -Уме на карти да покаже, уз помоћ наставника, Египат и Нил и Месопотамију, Тигар и Еуфрат -Уме да објасни разлику између појмова роб и робовласник - Зна да наведе титуле владара: цар	-Уме да дефинише појам фараон, Уочава и објашњава везе између настанка првих заједница људи и њиховог живота око река и мора (воде) -Уме да категорише слојеве робовласничког друштва по економским, политичким и социјалним критеријумима - Уме самостално да покаже наведене географске појмове на карти	-Зна ко је Рамзес II -Уме да опише власт владара на подручјима Старог истока
Култура народа Старог истока (религија, писмо, наука, свакодневни живот)	-Уме да дефинише појам пирамида и да је препозна на слици -Зна да именује политеизам и монотеизам -Уме да објасни разлику између политеизма и монотеизма - Препознаје на примерима врсте писама Старог истока и материјале на којима су писани (пре свега алфавет) -Зна шта је Библија -Зна ко су Јевреји и повезује их са монотеизмом - Јудаизмом и Библијом и Јерусалимом	-Зна шта је то Хамурабијев законик -Уме да изанализира поједине чланове Хамурабијевог законика -Уме да објасни настанак алфавета -Уме да упореди Египат и Месопотамију -Зна на карти да покаже Јерусалим - Зна да је синагога верски објект Јевреја	-Зна да препозна на примерима клинопис и хијероглифе -Уме да процени о значају религије и свештенства у управљању државом и у обичном животу
СТАРИ ВЕК - СТАРА ГРЧКА			
Најстарији период грчке историје (Критско, Микенско и Хомерско доба, колонизација, митови о Минотауру, Ахилу, Одисеју...)	- Уме да пронађе на карти, уз помоћ наставника, Крит, Средоземно море и Малу Азију - Зна да наведе појмове колонија и колонизација, еп -Зна ко је Хомер и зна да именује његова дела	-Уме да објасни називе: Илијада, Одисеја, Тројански рат, Ахил, Херакле, -Уме на карти да покаже Троју и Микену - Уме самостално да опише бар два мита из овог периода	- Уме да покаже путеве грчке колонизације - Зна који појмови су се до данас задржали из овог периода историје
Грчки полиси - Спарта и Атина (појам полиса,	-Зна да објасни појмове полис, колонизација, аристократија, демократија, уз помоћ наставника	- Уме да изради упоредну табелу Спарте и Атине (државно, друштвено уређење, савези, територија)	Уме целовито да објасни државно уређење Атине: архонти, народна скупштина, ареопаг) и друштвено уређење Атине: аристократија и демос

структура друштва, државно уређење)	<ul style="list-style-type: none"> -Зна ко је Перикле -Зна да именује најзначајније полисе: Спарту и Атину и да их покаже на карти -Препознаје грчке полисе као робовласничке -Зна да именује Грке, народ који је створио полисе 		
Грчко-персијски ратови и Пелопонески ратови (узроци ратова, битке на Маратону и Термопилима, поход на Сицилију, карактер и последице ратова...)	<ul style="list-style-type: none"> - Зна хронолошки да одреди Грчко-персијске ратове (½ V в. п.н.е.) -Уз помоћ наставника уме да покаже на карти Атину, Спарту, Персију -Зна да именује победнике Грчко-персијских ратова и пелопонеског рата, уз помоћ наставника 	<ul style="list-style-type: none"> -Уме на карти да покаже: најважније битке Грчко-персијских ратова - Зна да опише Грчко-персијски и Пелопонески рат (431- 404.г.п.н.е.) - На примеру Леониде уме да уочи елементе патриотизма и храбрости -Зна победнике оба рата 	<ul style="list-style-type: none"> - Уме да на основу ист.извора анализира тактику и стратегију, предности и мане грчке и персијске војске - Уме да анализира моћ Атинског поморског савеза и Пелопонеског савеза - Зна да опише Маратонску битку - Зна течно да опише последице ратова
Грчка култура (религија, олимпијске игре, митологија, уметност, наука, свакодневни живот...)	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да објасни појмове: филозофија, Олимпијске игре, политеизам, мит уз помоћ наставника -Зна да именује грчке богове: Зевса, Херу, Атину, Посејдона - Уме да одреди век када су се организовале прве ОИ - Зна да именује грчко писмо (алфабет) 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна ко су Херодот и Тукидид - Зна да опише Олимпијске игре, уз помоћ наставника - Разликује Олимпију и Олимпијаду - Уме да израчуна колико је година прошло од првих ОИ -Зна да наброји стилове у грчкој архитектури: дорски, јонски и коринтски и да их препозна на сликама 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна када су организоване прве ОИ (776. г. п.н.е.) -Уме да опише самостално ОИ (трајање, учешће, Зевс, лаворов венац) -Препознаје у садашњости остатке грчке архитектуре и културе (алфабет, ОИ, науке: историја, филозофија, драма...)
СТАРИ ВЕК- ХЕЛЕНИСТИЧКО ДОБА И ЊЕГОВА КУЛТУРА			
Хеленистичко доба и његова култура (појам хеленизма и његови хронолошки оквири, Александар Велики, култура)	<ul style="list-style-type: none"> -Зна где се налази Балканско полуострво, Персија -Зна ко је и када је владао Александар Велики (336-323г.п.н.е.) -Препознаје да је за Александра Македонског везан појам хеленизам -Зна дефиницију хеленистичке културе 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да опише владавину Александра Македонског -Зна на слици да препозна мозаик - Уме да покаже ширење Александрове државе -Зна да објасни појам хеленистичке културе 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да опише битку код Гаугамеле - Зна да Александрију покаже на карти и зна зашто је важна - Уме да повеже слабљење грчких полиса у међусобним ратовима, ширење Македонске државе, стварање хеленистичке културе, распад Александрове државе -Уме да покаже поделу Александрове државе на карти
СТАРИ ВЕК- СТАРИ РИМ			
Постанак Рима (оснивање Рима- легенда о Ромулу и Рему, структура друштва, хронолошки оквири и уређење	<ul style="list-style-type: none"> - Зна на карти да покаже: Италија, Рим -Зна хронолошки редослед римског државног уређења и титула краљ и цар - Зна дефиницију појма Република 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна како се зове полуострво где је настала Римска држава и како се зове држава кја се данас тамо налази - Зна хронолошки прецизно када је било оснивање Рима 753.г.п.н.е. - Зна да објасни зашто је Рим 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да опише друштвено уређење Рима: патрицији и плебејци - Уме да упореди друштвена уређења држава Старог века, које су раније учили - Зна ко су конзули -Зна да опише значај

римске републике)	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да објасни значај Народне скупштине, уз помоћ наставника - Зна ко су робови, а ко робовласници 	<ul style="list-style-type: none"> најразвијенија робовласничка држава Старог века - На ленти времена уме да хронолошки одреди периоде Римске историје 	Народне скупштине и Сената у Римској републици
Рим, светска сила Старог века (војска, освајања, провинције)	<ul style="list-style-type: none"> - Зна дефиницију Провинције - Зна ко је Гај Јулије Цезар - Зна да опише римску војску на основу слике војника 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна где се налази Картагина - Зна да опише Пунске ратове (Ко ратује? Узрок? Ток? Време?) -Са карте зна да прочита називе римских провинција - Зна у основним цртама да опише ширење Римске државе 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да покаже на карти битку код Кане 216.г.п.н.е. - Зна да објасни појам Пирова победа - Зна да именује најзначајнијег војсковођу Пунских ратова – Ханибала -Са карте зна да прочита називе римских провинција и повеже их са именима данашњих држава, које се ту налазе
Рим у доба Царства (принципат, Трајанови ратови на Дунаву, доминат, Централни Балкан у Антици-остаји)	<ul style="list-style-type: none"> - Зна шта је то Трајанова табла - Зна да покаже, уз помоћ наставника, на карти: Сингидунум, Наисус, Сирмијум, Гамзиград, Константинопољ - Зна ко су: Октавијан Август и Константин Велики (306-337) 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна ко су: Октавијан Август и Константин Велики (306-337) и у чему је њихов значај - Зна на карти да покаже:Римске провинције на тлу Србије - Зна да објасни појам романизација 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна ко је Трајан и његов значај - Зна хронолошки прецизно оснивање Константинопоља 330.г - Уз помоћ карте, може да именује државе, које се данас налазе на местима некадашњих римских провинција, као и градове, који су настали на местима некадашњих римских градова на Балкану
Пад Западног Римског царства (почетак Велике сеобе, подела Царства и пад Царства)	<ul style="list-style-type: none"> - Зна хронолошки прецизно када је био пад Западног Римског царства 476.г - Зна да објасни ко су варвари и шта је то велика сеоба - Зна ко су Хуни и уме да их опише на основу слике 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да објасни поделу Римског царства крајем IV в и да је покаже на карти -Зна ко су Вандали и уме да објасни њихову улогу у пропадању Царства -Зна да објасни узроке пропадања Римског царства 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна којим догађајем и када је почела Велика сеоба народа (Пролазак Хуна кроз Врата народа 375.г.) - Зна ко су Готи и какав је њихова улога у пропадању Римског царства
Римска култура (религија, уметност, наука, свакодневни живот)	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да примени појам политеизам на примеру римске религије - Зна да именује главне римске богове: Јупитера, Марса и Венеру 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна ко је Тацит и у чему је његов значај -Уме да препозна остатке римске културе на сликама (Колосеум, аквадукт, латиница, славолуци...) -Зна да објасни појам романизација 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да упореди основне грчке и римске богове - Уме да препозна елементе римске културе у календару, именима планета
Хришћанство (појава хришћанства, прогони хришћана, цар Константин и Милански едикт)	<ul style="list-style-type: none"> - Повезује Хришћанство са монотеизмом - Зна ко је оснивач хришћанства (Исус Христ) -Зна да покаже на карти Јерусалим - Зна ко су апостоли и у чему је њихов значај - Зна да именује свету књигу хришћана (Библија) и из чега се 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да објасни зашто су били прогони хришћана - Зна хронолошки прецизно када и којим документом је признато хришћанство (Милански едикт 313.г.) -Зна да опише делатност Исуса Христа 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна који владар је признао хришћанство у Римском царству - Уме да објасни значај Божића и Васкрса за хришћане

	састоји (Стари и Нови завет и јеванђеља) - Зна да препозна симболе хришћанства		
Завршни део	- Израђују, уз помоћ наставника, на линији времена оснивање Рима, фазе развоја Римске државе, подела Римског царства, Пад западног римског царства, Милански едикт, владавине Цезара, Октавијана Августа и цара Константина, оснивање Цариграда, Пунске ратове и пролазак Хуна кроз Врата народа - Уме да прочита једноставне историјске информације: појмове и њихова објашњења и да их споји на одговарајући начин	-Израђују, самостално на линији времена оснивање Рима, фазе развоја Римске државе, подела Римског царства, Пад западног римског царства, Милански едикт, Цезара, Октавијана Августа и цара Константина, оснивање Цариграда, Пунске ратове (битка код Кане) и рат са Пиром, пролазак Хуна кроз Врата народа -Умеју да објасне најзначајније појмове које су учили током целе године	- Израђују ленту времена најзначајнијих догађаја из римске историје - Умеју самостално да издвоје најзначајније личности Старог века и уоче њихов значај

ГЕОГРАФИЈА V

Сврха програма Географије

Географија је обавезан наставни предмет и изучава се у другом образовном циклусу обавезног образовања и васпитања. Географска знања су значајна компонента опште културе сваког човека. Ученици кроз овај предмет упознају основне објекте, појаве и процесе у простору, њихове узрочно – последичне везе и на основу тога израђују сопствено географско мишљење о свом завичају, држави, континенту и свету као целини. Настава Географије оспособљава ученике да користе географску карту, раде на терену и самостално проналазе и анализирају изворе географских информација. Кроз стечена знања ученици израђују свест о значају свих геосфера као еколошког оквира за живот на Земљи и формирају одговоран однос према животној средини. Улога Географије огледа се и у развијању толерантног става према различитим народима, њиховим културама и начину живота.

Циљеви и задаци Географије

Настава Географије доприноси:

- упознавање и разумевање појава и процеса у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу,
- разумевање узрочно-последичне повезаности појава и процеса у географском омотачу,
- картографској писмености и коришћењу географске карте у свакодневном животу ,
- развоју географског мишљења заснованог на повезаности и међуусловљености географских појава и прцеса у простору и времену,
- стицање најосновнијих знања о васиони и васионским телима,
- разумевању потреба очувања, унапређења и заштите Земљиних сфераи комплексне географске средине у којој егзистира и човек,
- упознавање основних географских одлика Европе, њених регија и држава,
- упознавање са комплементарношћу и регионалним разликама планетарног света,
- развијању ставова о превентиви, заштити, унапређењу животне средине,
- развијању толеранције, постојања и припадности мултиетничком , мултијезичком и мултикултурном свету,
- развијању способности за активно стицање и примену знања из географије кроз самостално учење и истраживање.

Редни број	НАСТАВНА ТЕМА	Укупан број часова	Број часова обраде	Број часова утврђивања
1	Увод у Географију	1	1	
2	Васиона и Земља	6	3	3
3	Географска карта	8	5	3
		15	9	6
4	Планета Земља	21	11	10
	- Земљина кретања	4	2	2
	-Унутрашња грађа и рељеф Земље	11	6	5
	-Ваздушни омотач Земље	6	3	3
	УКУПНО	36	20	16

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
1. Увод	-слушају, -упоређују, -утврђују календар	усмерава	-дијалогска	Да упознају наставни предмет, поделу и значај изучавања		
2. Васиона и Земља	-слушају, посматрају, разговор- користећи већ стечена знања	-објашњава -усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстицање -дискутује -анализира -мотивише— проверава -упућује на изворе	Монолошка, дијалогска, демонстрациона, илустрационо-демонстрационе	-да стекну представу о васиони и васионским телима, Сунчевом систему, његовом постанку, као и о месту и постанку Земље као планете, у Сунчевом систему		

		стицања знања				
Планета Земља	- слушају, посматрају, разговор, описују, упоређују, уочавају и демонстрирају	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстицање - дискутује - анализира - мотивише	- монолошка, дијалoшка, демонстрациона, илустративна, рад у групама, тимовима	- да упознају и стекну представу о кретањима Земље и последицама које се јављају због њених кретања, - да разумеју смену годишњих доба, смену топлотних појасева и неједнако трајање обданице и ноћи у току године		
3 Географска карта	- слушају, посматрају, разговор, самостално приказују и израђују, практично примењују и врше корелацију на часовима техничког образовања иматематике, упоређују, демонстрирају, уочавају	- демонстрира - усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстицање - дискутује - анализира - мотивише	- дијалoшка, демонстративна, илустративна, практични рад, индивидуални рад, тимски рад, илустративна	- да упознају основне елементе географске карте, стекну картграфску писменост, - да се оспособе да самостално израђују и користе карту на терену, да разумеју размер и да га знају применити и на часовима математике као и практично на часовима техничког образовања – повезаност теорије и праксе		
4. Земљине сфере – Ваздушни омотач	- слушају, посматрају, разговор, размењују сопствена знања и мишљења, описују, упоређују, истражују, уочавају утицај Атмосфере на живи и неживи свет у природи, користећи знања из биологије и примењујући своја стечена из географије	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстицање - дискутује - анализира - мотивише	- дијалoшка, демонстративна, илустративна, тимски рад, индивидуални, групни, истраживачки, теренски рад, интерактивна, илустративна, текстуална	- да упознају и разумеју појаве и процесе у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу, као и њихову међусобну условљеност, - да разумеју и схвате комплексну повезаност човека и природе, - да израђују свест о значају заштите свих геосфера као еколошког		

	у биологији, читају, анализирају, израђују дијаграме; пишу, читају и анализирају реферате и самосталне радове, самстално проналазе и анализирају географске информације			оквира за живот на Земљи и формирање одговорног односа према животној средини, -да развију естетска опажања и осећања проучавањем и упознавањем природних и других феномена у геопростору и локалној средини.		
--	---	--	--	---	--	--

СТАНДАРДИ

Наставни садржаји		Фонд	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Васиона и Земља		4+2	<p>ГЕ 1.2.1. именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред</p> <p>ГЕ 1.2.2. описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања</p>	ГЕ 2.2.1 описује небеска тела и њихова кретања	ГЕ 3.2.1. препознаје димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика
Географска карта		5+3	<p>ГЕ 1.1.1. разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања</p> <p>ГЕ 1.1.2. наводи начине представљања Земљине површине (глобус и географска карта)</p> <p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте</p>	<p>ГЕ 2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти</p> <p>ГЕ 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти</p> <p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом</p>	ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте
Планета Земља	Земљи на кретања	2+2	<p>ГЕ 1.2.1. Именује небеска тела и у Сунчевом систему и наводи њихов распоред</p> <p>ГЕ 1.2.2. описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања</p>	ГЕ 2.2.1 описује небеска тела и њихова кретања	ГЕ 3.2.1. препознаје димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања
	Унутрашња грађа и рељеф Земље	7+4	ГЕ 1.2.3. Именује Земљине сфере (литосферу) и препознаје њене основне одлике	ГЕ 2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице – објекте, појаве и процесе у литосфери	ГЕ.3.2.2. објашњава физичко географске законитости у географском омотачу и наводи мере за његову заштиту обнову и унапређивање
	Ваздушни омотач Земље	4+2	ГЕ 1.2.3. Именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу) и препознаје њихове основне одлике	ГЕ 2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице – објекте, појаве и процесе у литосфери и атмосфери	ГЕ.3.2.2. објашњава физичко географске законитости у географском омотачу и наводи мере за његову заштиту обнову и унапређивање

МАТЕМАТИКА

Разред: пети

Годишњи фонд часова: 144

Недељни фонд часова: 4

Циљеви и задаци

Ученике треба оспособити:

- да формирају и графички приказују скупове и њихове подскупове, изводе скуповне операције и правилно употребљавају одређене знакове.
- препознају геометријске фигуре: права(нормалне и паралелне), дуж, полуправа, раван, кружница, круг и друго), као и неке односе међу њима.
- упознају углове уз трансверзалу паралелних правих, углове са паралелним и нормалним крацима, суплементне и комплементне углове.
- упознају дељивост и основна правила дељивости природних бројева, одређују најмањи заједнички садржалац и највећи заједнички делилац, као и примена дељивости у конкретним проблемским ситуацијама
- схвате појам разломака, записивање разломка на разне начине, упоређују разломке, илуструју на бројевној правој, стекну знање у извођењу основних операција са разломцима, да примене бројеве и бројевне изразе у конкретним проблемским ситуацијама.
- могу да читају, састављају и израчунавају мање сложене бројевне изразе. Умеју да реше једноставније једначине и неједначине у вези са разломцима.
- упознају осу симетрију и њена својства, као и да умеју да изводе конструкције симетрале дужи, симетрале угла и нормале на дату праву кроз дату тачку.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Скупови 16 (7+9)	-уочава -именује -повезује -уређује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-формирање појма скупа, подскупа, кардинал скупа, правилна употреба симбола -схватање смисла речи и, или, неки, сваки -извођење скуповних операција	- усмена провера - контролна вежба - тест	
Скупови тачака 12 (5+7)	-разликује -именује -открива релације и изражава их -упоређује -уочава	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-схватање геометријских фигура као скуп тачака (дуж, права, полуправа, раван, кружница, круг) -уочавање њихових међусобних односа -препознавање и правилно цртање	- усмена провера - писмени задатак - тест	

<p>Дељивост бројева 12 (5+7)</p>	<p>-уочава -закључује -проверава</p>	<p>-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару</p>	<p>-уочавање дељивост бројева са остатком и без остатка -тумачење једначине $a=b \cdot g + r$ -увођење појма делилац и садржалац -прости и сложени бројеви -одређивање НЗС и НЗД -растављање сложених бројева на просте чиниоце -примена дељивости у конкретним проблемским ситуацијама</p>	<p>- усмена провера - контролна вежба - тест</p>	
<p>Угао 20 (8+12)</p>	<p>-уочава -именује -разликује -упоређује -открива релације -изражава их</p>	<p>-презентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару</p>	<p>-формирање појма угла као геометријске фигуре -уочавање односа централног угла и одговарајућег лука и тетиве -преношење углова и упоређивање -мерење углова -операције са угловима у мерама -суплементни и комплементни углови</p>	<p>- усмена провера - писмени задатак - тест</p>	
<p>Разломци 62 (26+36)</p>	<p>-уочава -именује -открива релације -упоређује -закључује</p>	<p>-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару</p>	<p>-стварање појма разломка као количника два броја -скраћивање, проширивање и упоређивање разломака -приказивање на бројној прави -основне операције са разломцима -примена бројевних израза у конкретним проблемима</p>	<p>- усмена провера - писмена вежба - тест - писмени задатак</p>	

Осна симетрија 14 (5+9)	-уочавање -разликује -упоређује -проверава	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-стварање осне симетрије као релације -препознавање осносиметричних фигура и одређивање осе симетрије -цртање осносиметричних фигура -конструкција симетрале дужи, симетрале угла и нормале	- усмена провера - писмена провера - писмени задатак	
Писмени задаци са исправкама 8 (4+4)			-индивидуални	-сагледати како су ученици савладали пређени пограм		

СТАНДАРДИ И ИСХОДИ

ОБЛАСТ	НАСТАВНА ТЕМА	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	ИСХОДИ
БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА, АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ	1.СКУПОВИ	-	-	-	Ученик: - уме да формира скуп, подскуп - уме да изводи скуповне операције - схвата смисао речи и, или, неки, сваки
	2.ДЕЉИВОСТ БРОЈЕВА	1.1.5. дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим	2.1.3. уме да примени основна правила дељивости са 2, 3, 5, 9 и декадним јединицама;	3.1.2. оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама;	Ученик уме да: - дели са остатком једноцифреним бројем - уме да примени основна правила дељивости - оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама;
	3.РАЗЛОМЦИ	1.1.1. уме да прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне); 1.1.2. преводи децимални запис броја у разломак и обратно; 1.1.3. пореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно;	2.1.1. упореди по величини разломке записане у различитим облицима; 2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више	3.1.1. уме да одреди вредност сложенијег бројевог израза; 3.1.3. уме да користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама; 3.2.5. користи једначине и неједначине решавајући и	Ученик уме да: - прочита и запише различите врсте бројева - преводи децимални запис броја у разломак и обратно - упореди по величини разломке записане у различитим облицима - уме да одреди вредност

		1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример $1/5$ од n , где је n дати природан број;	рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа; 2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама; 2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима;	сложеније текстуалне задатке.	сложенијег бројевног израза - уме да користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама;
ГЕОМЕТРИЈА И МЕРЕЊЕ	4.СКУПОВИ ТАЧАКА	1.3.1. влада појмовима: дуж,полуправа, права, раван (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује паралелне и нормалне праве); 1.3.3 влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор);	-	-	Ученик уме да: - уочи моделе дужи,полуправе, праве и равни у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор - разликује паралелне и нормалне праве -уме да нацрта круг, кружну линију користећи прибор - издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама
	5.УГАО	1.3.1. влада појмовима: дуж,полуправа, права, раван 'и угао(уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве); 1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе,времена и углова; 1.4.2. претвори веће јединице дужине,маса и времена у мање; 1.4.3. користи различите апоене новца; 1.4.4. при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокружује величине исказане датом мером;	2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима; 2.4.1. пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу; 2.4.3. уме да дату величину искаже приближном вредношћу;	3.3.1. рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали; 3.4.1 по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима; 3.4.2. процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm, 1 g);	Ученик уме да: - нацрта и разликује различите врсте углова, користећи прибор - одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове и рачуна са њима - рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера

	6.ОСНА СИМЕТРИЈА	1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до преклапања);	2.3.6. уочи односиметричне фигуре и уме да одреди осу симетрије(нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма);		Ученик: - схвата појам подударних фигура (кретањем до преклапања) - уме да уочи односиметричне фигуре и уме да одреди осу симетрије
--	-------------------------	---	--	--	---

БИОЛОГИЈА

Циљ наставе: Изучавањем биологије код ученика треба развијати одговарајуће квалитете и навике, запажање, способности критичког мишљења, објективност и логичко расуђивање; циљ је да се развије љубав према природи и осећање дужности да чувају и заштите природу.

Задаци:

- да ученици схвате улогу и значај биологије за развој и напредак човечанства
- да развију свест о властитом положају у природи
- да стекну основна знања о грађи и функционисању организма
- да развију способност повезивања појмова и процеса у живим бићима и природи
- да стекну знања о разноврсности и распрострањености организма
- да схвате узајамне односе живих бића и животне средине и динамику кружења материје и протицања енергије
- да развију осећање одговорности према стању животне средине

Р.Б.	Наставна тема	Обрада	Утврђивање	Вежбе	Укупно
I	Увод	3	2	1	6
II	Особине живих бића и разноврсност живог света	7	4	1	12
III	Билке –грађа и животни процеси	17	7	7	32
IV	Разноврсност биљака, значај и заштита	12	3	2	17
V	Царство гљива	4	1	1	6
		43	17	12	72

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ РАДА ИЗ ПРЕДМЕТА БИОЛОГИЈЕ ЗА ПЕТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Разред: ПЕТИ

Предмет: БИОЛОГИЈА

Годишњи фонд часова: 72

Недељни фонд часова: 2

Циљ учења предмета: Осигурати да сви ученици стекну базичну и научну писменост и да напредују ка реализацији стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблем и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развијају мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да усвајањем образовно-васпитних садржаја развијају знања, вештине и компетенције из области ботанике и микологије у циљу заштите биодиверзитета.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
I Увод	<ul style="list-style-type: none"> • бележење • цртање • посматрање • праћење • описивање • запажање • упоређивање • логичко размишљање • учење откривањем 	<ul style="list-style-type: none"> -предавање, -дијалог, -испитивање, -демонстрација, -запажање -диференцираности усвајања градива, -уопштавање, -издвајање битног, -читање, -слушање, -писање, -анализа, -усмеравање, -упоређивање 	<ul style="list-style-type: none"> -<u>монолошка метода</u> -причање, -описивање, -објашњавање, -предавање -<u>дијалогска метода</u> -слободан разговор, -дискусија -метода рада на тексту -<u>метода</u> -<u>демонстрације</u> огледа, -илустрација, -лабораторијског посуђа и микроскопирања 	<ul style="list-style-type: none"> - Упознавање ученика са појмовима биологије као науке и њених дисциплина - Ученици стичу способност посматрања, праћења и описивања појава - Ученици се оспособљавају за руковање лупом и микроскопом 	<ul style="list-style-type: none"> - Евиденција ученика -оцењивање -посматрање -праћење ангажовања ученика -писмено испитивање -усмено испитивање -белешке -задовољство ученика на часу -домаћи задаци -оцењивање -ангажованости ван наставе 	<p><u>Хемија:</u> Лабораторијски прибор, оглед (експеримент)</p> <p><u>Физика:</u> Руковање једноставним прибором, лупом и микроскопом</p>
II Особине живих бића и разноврсност живог света	<ul style="list-style-type: none"> • бележење • цртање • посматрање • праћење • описивање • запажање • упоређивање • логичко размишљање • учење откривањем 	<ul style="list-style-type: none"> -наставник презентује наставни садржај -подстиче на размишљање, увиђање, - усмеравање, -дијалог, -испитивање, 	<ul style="list-style-type: none"> - <u>монолошка метода</u> -причање, -описивање, -објашњавање, -предавање -<u>дијалогска метода</u> -слободан разговор, -дискусија -метода рада на тексту -метода демонстрације 	<ul style="list-style-type: none"> - да упознају основну јединицу грађе живих бића - да упознају разноврсност живих бића 	<ul style="list-style-type: none"> - Евиденција ученика -оцењивање -посматрање -праћење ангажовања ученика -писмено испитивање -усмено испитивање -белешке -задовољство ученика на часу -домаћи задаци -оцењивање -ангажованости ван наставе 	/

<p style="text-align: center;">III Царство биљака – грађа и животни процеси биљака</p>	<ul style="list-style-type: none"> • бележење • цртање • посматрање • праћење • описивање • упоређивање • запажање • логичко размишљање • учење откривањем • истраживање • активна настава 	<p>-наставник презентује наставни садржај -усмерава активности ученика -подстиче на размишљање, увиђање -подстиче развој свести о очувању животне средине</p>	<p><u>-монологска метода</u> -причање, -описивање, -објашњавање, -предавање <u>-дијалогска метода</u> -слободан разговор, - дискусија -метода рада на тексту <u>-метода демонстрације</u> предмета, огледа, илустрација</p>	<p>- да схвате појам ботанике као научне области биологије -да упознају и знају да објасне основну спољашњу грађу вегетативних биљних органа -да знају да објасне грађу и улогу цвета,плода и семена -да схвате процесе и начине опрашивања и оплођења</p>	<p>- Евиденција ученика - Усмени одговори за сваку тему - оцењивање тестова за сваку тему - оцењивање наставне активности на часу - оцењивање ангажованости ван наставе</p>	<p><u>Техничко образовање:</u> Стабло <u>Верска настава:</u> Свет биљака – настанак и развој биљака <u>Географија:</u> Природно-географске одлике Европе</p>
<p style="text-align: center;">IV Разноврсност биљака, значај и заштита</p>	<ul style="list-style-type: none"> • бележење • цртање • посматрање • праћење • описивање • упоређивање • запажање • логичко размишљање • учење откривањем • истраживање • активна настава 	<p>-наставник презентује наставни садржај -усмерава активности ученика -подстиче на размишљање, увиђање -подстиче развој свести о очувању животне средине</p>	<p><u>-монологска метода</u> -причање, -описивање, -објашњавање, -предавање <u>-дијалогска метода</u> -слободан разговор, - дискусија, - дебата, -метода рада на тексту <u>-метода демонстрације</u> предмета, огледа, -илустрација, хербара, слика, филмова, презентација</p>	<p>- Ученици треба да: - упознају основне елементе заштите и степен угрожености биљака делатностима човека у природи; - развију интересовање за проширивање знања у одговарајућим институцијама (ботаничка башта, природњачки музеј, библиотеке);</p>	<p>- Евиденција ученика - Усмени одговори за сваку тему - оцењивање тестова за сваку тему - оцењивање наставне активности на часу - оцењивање ангажованости ван наставе</p>	<p><u>Географија:</u> Разноврсност, најзначајнији представници: алге, маховине, папратнице <u>Грађанско васпитање:</u> Култура понашања <u>Ликовна култура:</u> Биљни свет и животињски свет</p>

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p style="text-align: center;">V Царство гљива</p>	<ul style="list-style-type: none"> • бележење • цртање • посматрање • праћење • описивање • запажање • упоређивање • логичко размишљање • учење откривањем 	<p>Предавање, дијалог, испитивање, демонстрација, запажање диференцираности усвајања градива, уопштавање, издвајање битног, читање, слушање, писање, анализа, усмеравање, упоређивање</p>	<p><u>-монологска метода</u> причање, описивање, објашњавање, предавање <u>-дијалогска метода</u> слободан разговор, дискусија <u>-метода рада на тексту</u> <u>-метода демонстрације</u> предмета, огледа, модела, илустрација, слика, шема, цртежа</p>	<p>-да упознају царство гљива и њихове основне карактеристике -да упознају основне елементе заштите и степене угрожености биљака делатностима човека у природи</p>	<p>- Евиденција ученика - Усмени одговори за сваку тему - оцењивање тестова за сваку тему - оцењивање наставне активности на часу - оцењивање ангажованости ван наставе</p>	<p><u>Географија:</u> Заштита биљака и гљива <u>Географија:</u> Биодиверзитет <u>Физичко васпитање:</u> Крос у природи</p>

СТАНДАРДИ

Садржаји	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Увод	<p>1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)</p> <p>1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада</p>		
Особине живих бића и разноврсност живог света	<p>1.1.1. уме да наведе основне карактеристике живог света</p> <p>1.1.2 разликује живу и неживу природу у непосредном окружењу и у типичним случајевима</p> <p>1.1.3 препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња</p> <p>1.1.4 уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих</p> <p>1.2.1 зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије</p> <p>1.2.2 зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија</p> <p>1.2.6. разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање)</p> <p>1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал</p>	<p>2.1.1 примењује критеријуме за разликовање живог од неживог на карактеристичном биолошком материјалу (препаратима, огледима)</p> <p>2.1.2 познаје и користи критеријуме за разликовање биљака и животиња и примењује их у типичним случајевима</p> <p>2.1.3 познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе</p> <p>2.2.1 разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.)</p> <p>2.2.2 зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке: зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, а органи са истом функцијом системе органа</p>	<p>3.1.1 примењује критеријуме за разликовање живог од неживог у граничним случајевима и у атипичним примерима (вируси, делови организама, плодови и сл.)</p> <p>3.1.2 уме да објасни зашто је нешто класификовано као живо или као неживо</p> <p>3.1.3 разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима</p>
Царство биљака-грађа и животни процеси	<p>1.2.4 познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси</p> <p>1.2.5 разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном</p> <p>1.2.6 разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање)</p> <p>1.2.7 зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином</p> <p>1.3.1 разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте</p> <p>1.3.2 зна основне појмове о процесима размножавања</p> <p>1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал</p> <p>1.4.3 уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему,</p>	<p>2.2.4 разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам</p> <p>2.2.5 разуме да биљне ћелије, захваљујући специфичној грађи, могу да везују енергију и стварају (синтегишу) сложене (хранљиве) материје</p> <p>2.2.6 разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање</p> <p>2.3.1 разуме основне разлике између полног и бесполог размножавања</p> <p>2.3.2 разуме механизам настанка зигота</p> <p>2.3.4. зна да на развиће организама поред генетичког материјала утиче и средина</p>	<p>3.2.3 разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције</p> <p>3.6.2 уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата</p> <p>3.6.3 уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај</p> <p>3.6.4 разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак</p> <p>3.6.5 зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере</p> <p>3.2.4 разуме да је у остваривању карактеристичног понашања неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за преживљавање</p>

	чланове ланаца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (воде, угљеника, азота)		
Разноврсност биљака, значај и заштита	<p>1.2.7 зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином</p> <p>1.3.1 разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте</p> <p>1.3.2 зна основне појмове о процесима размножавања</p> <p>1.4.6 разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад)</p> <p>1.4.7 препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажу, компост) и у заштити биодиверзитета (националних паркова, природних резервата)</p> <p>1.4.8 зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења</p>	<p>2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма</p> <p>2.4.9 разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова)</p> <p>2.5.3 зна како се чува хранљива вредност намирница</p>	3.2.3 разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције
Царство гљива	<p>1.1.4. уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих</p> <p>1.2.7 зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином</p> <p>1.4.3 уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему, чланове ланаца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (воде, угљеника, азота)</p>	<p>2.2.4 разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам</p> <p>2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма</p>	

Р.Б.	Наставна тема	ИСХОДИ
I	Увод	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - схвате појам биологије као науке значајне за напредак човечанства и одрживог развоја; - буду оспособљени за руковање једноставним лабораторијским прибором, лупом или микроскопом, као и да умеју да израде једноставне привремене препарате; - стекну способност посматрања, праћења и описивања појава, - усвоје основне технике истраживања у лабораторији
II	Особине живих бића и разноврсност живог света	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - упознају основну јединицу грађе живих бића; - стекну основна знања о облику, величини и основној грађи ћелије - знају да објасне шта су ћелије без организованог једра; ћелије са организованим једром - усвоје знања о ткиву, органима, системима органа, организму једноћелијских и вишећелијских организама . - упознају класификацију живих бића - упознају разноврсност живих бића;
III	Билке –грађа и животни процеси	<ul style="list-style-type: none"> - Ученици треба да: - схвате појам ботанике као научне области биологије; - упознају и знају да објасне основну спољашњу грађу вегетативних биљних органа; - знају да објасне грађу и улогу цвета, плода и семена; - схвате процесе и начине опрашивања и оплођења; - упознају царство биљака и најзначајније групе; - упознају основне елементе заштите и степен угрожености биљака делатностима човека у природи; - развију интересовање за проширивање знања у одговарајућим институцијама (ботаничка башта, природњачки музеј, библиотеке);
IV	Разноврсност биљака, значај и заштита	<ul style="list-style-type: none"> - Ученици треба да: - упознају основне елементе заштите и степен угрожености биљака делатностима човека у природи; - развију интересовање за проширивање знања у одговарајућим институцијама (ботаничка башта, природњачки музеј, библиотеке);
V	Царство гљива	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - упознају царство гљива и њихове основне карактеристике - уоче разноврсност гљива - схвате улогу и значај гљива у природи - схвате симбиозу алги и гљива - знају шта је биодиверзитет - уоче значај заштите биљака и гљива

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ – ПЕТИ РАЗРЕД

Недељни фонд часова: 2 (два)

Годишњи фонд часова: 72 (седамдесет и два)

Циљ и задаци

Циљ васпитно - образовног рада је да доприноси:

- техничко - технолошком васпитању и образовању ученика; формирању стваралачке личности; стицању основних техничко - технолошких знања, умења и вештина и оспособљавању за њихову примену у учењу, раду и свакодневном животу; стицању радних навика; развијању интересовања и способности за техничко стваралаштво и проналазаштво; упознавању економских, социјалних, техничко — технолошких, еколошких и етичких аспеката рада и производње и њиховог утицаја на развој друштва.

Задаци наставе техничког образовања су:

- да помаже схватању законитости природних и техничких наука,
- да даје претпоставке за свесну примену науке у техници, технологији и другим облицима друштвено корисног рада,
- да помаже развоју стваралачког и критичког мишљења,
- да помаже развоју општих техничких склоности и способности,
- да помаже савладавању основних принципа руковања различитим средствима рада, објектима технике и управљања технолошким процесима,
- да развија прецизност у раду, упорност и истрајност приликом решавања задатака,
- да стекну радне навике и оспособе се за међусобну сарадњу и тимски рад,
- да навикну на правилну примену одговарајућих мера заштите на раду и стичу знања о потреби
- заштите радне и животне средине,
- да помаже избору струке и занимања.

Оперативни задаци

Ученици треба да се:

- упознају са програмом техничког образовања,
  - упознају са организацијом рада у кабинету за техничко образовање и мерама заштите.
  - стекну представу о четири основна вида саобраћаја: друмски, железнички, водни и ваздушни,
- стекну знање о начинима регулисања друмског саобраћаја,
- упознају пут од идеје до реализације,
- упознају елементе техничког цртања,
- науче приказивати своје идеје помоћу скице,
  - науче како се врши избор материјала за реализају своје идеје, као и редослед операција и алата при обликовању материјала,
  - упознају основну конфигурацију рачунара и науче повезати основне елементе конфигурације рачунара,
  - науче укључити рачунар у рад и функцију тастатуре, упознају неке могућности употребе рачунара са готовим програмима.

- реализују своју идеју уз примену конструкторских комплекта и готових елемената.
- упознају врсте и карактеристична својства лако обрадивих материјала: дрво, картон, кожа, пластичне масе,
- упознају основне принципе механичке обраде материјала,
- науче правилно да користе прибор и алат за механичку обраду материјала.
- упознају могућности коришћења енергије сунца, ветра и воде,
- се навикавају на штедњу енергије.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облизирања и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
1. Увод (4 часа)	<ul style="list-style-type: none"> - слушају, - посматрају, - цртају, причају 	<ul style="list-style-type: none"> - Наставник усмерава учениково размишљање, наводећи их тако на одговарајуће закључке - Упознаје их са техничким напретком од праисторије до данашњег доба 	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални 	<ul style="list-style-type: none"> - упознавање са програмом Техничког образовања и организацијом радног места 	- усмено испитивање	
2. Графичке комуникације (8 часова)	<ul style="list-style-type: none"> - слушају, - посматрају, - цртају 	<ul style="list-style-type: none"> - Учи ученике да користе прибор за цртање, - Упознаје (и показује формате папира) ученике се са форматима папира, са врстама линија, мерама на техничком цртежу 	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални - Индивидуални 	<ul style="list-style-type: none"> - научити : врсте линија и цртежа, упознати се са прибором за цртање, научити пројекције итд. 	- писмено испитивање	ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО Графика;

<p>3. Информатичке технологије (16 часова)</p>	<p>- слушају, посматрају, причају, описују, цртају,</p>	<p>- Упознаје ученике се са деловима рачунара и елементима хардвера и софтвера, - Обучава ученике да користе штампач и скенер, - Учи ученике да покрену одређене програме, - Учи ученике да демонстрирају програм</p>	<p>- Фронтални - Индивидуални</p>	<p>-препознају основне делове рачунара - науче укључити рачунар и упознају функцију појединих типки тастатуре -да користе једноставније програме</p>	<p>- Евиденција ученика - писмено испитивање - усмено испитивање</p>	<p>ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО Оперативни системи.</p>
<p>4. Од идеје до реализације (8 часова)</p>	<p>- слушају, посматрају, причају, описују, упоређују, цртају, праве</p>	<p>- Упознаје ученике са елементима конструкторског комплета, - Раде скицу према сопственој идеји-наставник надгледа рад - Објашњава ученицима појам алгорита (наводи примере) - Графички представљају блокове алгорита-наставник надгледа рад - Израђују модел по својој идеји на основу скице-наставник надгледа рад</p>	<p>- Фронтални - Индивидуални - Рад у групи</p>	<p>упознају пут од идеје до реализације, - упознају елементе конструкторских комплета и начин њиховог повезивања у целину. - израда алгорита према сопственој идеји.</p>	<p>- домаћизадаци - писмено испитивање - усмено испитивање</p>	

<p>5. Материјали и технологије (12 часова)</p>	<p>- слушају, посматрају, причају, описују, користе алате, приборе и материјале.</p>	<p>- Упознаје ученике са врстама материјала и показује неке од њих - Упознају ученике се са коришћењем алата, показује неке од њих и начин рада са њима Указује ученицима колики је значај рециклаже.</p>	<p>- Фронтални - Индивидуални</p>	<p>-да препознају основне материјале:дрво, полу производе од дрвета, кожу, пластичне материјале, текстил и науче да правилно користе алате за обраду ових материјала</p>	<p>- Евиденцијаученика -писменоиспитивање -усменоиспитивање</p>	
<p>6. Енергетика (4 часа)</p>	<p>- слушају, посматрају, причају, описују, упоређују, цртају , праве</p>	<p>- Упознаје ученике се са врстама и значајем енергије, изворима енергије, трансформацијом, коришћењем и штедњом енергије-показује одговарајуће моделе</p>	<p>- Фронтални - Индивидуални</p>	<p>- упознају могућности коришћења енергије сунца, ветра и воде - се навикавају на штедњу енергије.</p>	<p>-писменоиспитивање -усменоиспитивање</p>	
<p>7. Конструкторско моделовање – модули (12 часова)</p>	<p>- слушају, посматрају, причају, описују, упоређују, цртају, праве</p>	<p>- Наставник надгледа и коригује рад (по потреби) ученика док практично примењују одговарајуће материјале (дрво, папир, текстил, кожу), - Надарени ученици могу да користе рачунар за просторно моделовање.</p>	<p>- Рад у групи - Идидивуални</p>	<p>- упознају елементе техничког цртања при изради једноставнијих техничких цртежа - науче да прикажу помоћу једноставнијих скица неке своје идеје - науче како се врши избор материјала за реализају своје идеје, као и редослед операција и алата при обликовању материјала при изради једноставнијих модела и макета</p>	<p>- Евиденцијаученика -писменоиспитивање -усменоиспитивање</p>	

<p>8. Саобраћај (8 часова)</p>	<p>- слушају, посматрају, причају, описују, упоређују, цртају , праве</p>	<p>- Упознаје ученике са врстама саобраћаја, - Упознаје ученике са значајем саобраћаја као привредне гране, - Објашњава ученицима о одговорности учесника у саобраћају, - Упознаје их са утицајем саобраћаја на заштиту животне средине, - Упознаје их са светлосном сигнализацијом, знаковима и правилима понашања учесника у саобраћају.</p>	<p>- Фронтални - Индивидуални</p>	<p>- стекну представу о четири основна вида саобраћаја: друмски, железнички, водни и ваздушни.</p>	<p>- посматрање - праћење ангажовањ аученика - писмено испитивање - усмено испитивање - белешке - задовољство ученика на часу</p>	
---	---	--	---------------------------------------	--	---	--

Наставни садржаји	Задачи наставног предмета			Исходи
	Образовни	Васпитни	Функционални	
1. Увод (4 часа)	<p>Стицање оште слике о садржајима који ће се изучавати из предмета ТиО.</p> <p>Стицање знања о природним ресурсима, материји и енергији.</p> <p>Стицање знања о правилној организацији радног места</p>	<p>Подстицање ученика да се интересују за технику и технологију. Развијање правилног односа и схватање важности природних богатстава.</p> <p>Стицање радних навика</p>	<p>Заинтересовати ученике за техничка занимања.</p> <p>Уредити и одржавати ред радног места.</p>	<p>Ученик формира општу слику о томе шта ће учити у оквиру предмета ТиО; има правилан однос према радном месту; уме да наброји природне ресурсе, разуме значај природног богатства.</p>
2. Графичке комуникације (8 часова)	<p>Стицање знања о основама графичког изражавања на техничким цртежима, о форматима папира, о димензионисању и употреби техничког писма, размери и просторном приказивању предмета, као и значење појмова модел и макета.</p>	<p>Заинтересовати ученике за размену идеја путем графичког изражавања и комуникације; за техничко цртање и техничко писмо, подстицање интересовања за моделарство и макетарство.</p>	<p>Утицај на професионалну оријентацију; развијање особина као што су тачност, прецизност, уредност; стечена знања применити на часовима израде практичних радова, при изради модела и макета.</p>	<p>Ученик формира знања о основама графичког изражавања на техничким цртежима, о форматима папира, о димензионисању и употреби техничког писма.</p>
3. Информатичке технологије (16 часова)	<p>Стицање знања о хардверу, софтверу, о повезивању и функционисању рачунарског система.</p>	<p>Заинтересовати ученике за ИТ - хардвер, софтвер, повезивање, функционисање</p>	<p>Утицај на професионалну оријентацију; стечена знања користити при свакодневној употреби рачунара</p>	<p>Ученик уме да укључи рачунар и покрене одговарајући програм; - користи рачунар за исписивање текста и једноставније техничке цртеже, без програмирања;</p>

<p>4. Од идеје до реализације (8 часова)</p>	<p>Стицање знања о поступку реализације идеје, израде алгоритма тог поступка; упознавање са појмом техничка документација.</p>	<p>Заинтересовати ученике за стваралаштво и иновације у техници, као и за макетарство и моделарство; развијате навику планирања поступака.</p>	<p>Развијање спретности ученика и стварање позитивног односа према моделарству и макетарству; Утицај на професионалну оријентацију;</p>	<p>Ученик уме да састави једноставније статичке и динамичке моделе и макете од делова из конструкторског комплета, према одговарајућим упутствима и својим идејама; Ученик зна да уради план радних поступака.</p>
<p>5. Материјали и технологије (12 часова)</p>	<p>Стицање знања о основним својствима и подели техничких материјала (папир, дрво, текстил, ПВЦ), о употреби алата за ручну обраду тих материјала и о рециклажи материјала.</p>	<p>Подстицање интересовања за техничке материјале (папир, дрво, текстил, ПВЦ); за алате и начине обраде материјала. Развијање еколошке свести.</p>	<p>Утицај на професионалну оријентацију; стечена знања користити на часовима практичних радова при изради модела и макета.</p>	<p>Ученик разликује природне и вештачке материјале; - зна битне карактеристике материјала погодних за механичку обраду;</p>
<p>6. Енергетика (4 часа)</p>	<p>Стицање знања о енергији и њеним изворима, о коришћењу и штедњи енергије и њеном претварању из једног облика у други</p>	<p>Подстицање интересовања за енергетику и развијање свести о рационалном коришћењу енергије.</p>	<p>Утицај на професионалну оријентацију;</p>	<p>Ученик зна изворе енергије, начине искоришћавања енергије Сунца, воде и ветра;</p>

<p>7. Конструкторско моделовање – модули (12 часова)</p>	<p>Проширивање и утврђивање знања и праксе при обради дрвета приликом израде модела и макета</p>	<p>Развијање интересовања за моделовање, као и особина прецизности и тачности.</p>	<p>Развијање спретности у раду руку, развијање сарадње међу ученицима, као и стрпљења и упорности у раду.</p>	<p>Ученик уме самостално да изради једноставније предмете од лако обрадивих материјала, по својој идеји, помоћу одговарајућег прибора и ручног алата, применом основних радних операција;</p>
<p>8. Саобраћај (8 часова)</p>	<p>Упознавање ученика са организацијом, правилима и законитостима саобраћајних система. Упознавање са начинима регулисања друмског саобраћаја. Стицање знања о основним правилима кретања пешака и бициклиста</p>	<p>Развијати одговорност за свој и туђ живот у систему саобраћаја. Схватање значаја регулисања саобраћаја и придржавања правила ради безбедности у саобраћају.</p>	<p>Стечена знања о саобраћају користити у свакодневним ситуацијама, као учесник у саобраћају (пешак и/или бициклиста). Повећање безбедности у саобраћају.</p>	<p>Ученик познаје основна правила и прописе кретања пешака бицикла у јавном саобраћају; - познаје хоризонталну, вертикалну и светлосну сигнализацију у саобраћају</p>

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ - ПЕТИ РАЗРЕД

Циљ и задаци:

Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским, моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју ученика, развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и непоходних теоретских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци наставе физичког васпитања су:

- Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- Развој и усавршавање моторичких способности;
- Стицање моторичких умења која су као садржај утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- Формирање морално-вољних квалитета личности;

- Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
- Стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове околине.

Оперативни задаци:

- Усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације;
- Усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика и навике предвиђених програмом физичког васпитања;
- Примена стечних знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.);
- Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл.;
- Естетско изражавање кретњом и доживљавање естетских вредности;
- Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ		
1.1. ПРЕДОВНА НАСТАВА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА	2	72
2. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ		
2.1. ИЗАБРАНЕ СПОРТСКЕ ГРАНЕ (одбојка –Ж; фудбал –М)	1	36
2.2. СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ (секције – атлетска и одбојкашка)	2	72
2.3. АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ		
2.4. КОРЕКТИВНО-ПЕДАГОШКИ РАД		
2.5. ШКОЛСКА И ДРУГА ТАКМИЧЕЊА		

Наставни садржај	Број часова	Број часова обраде	Број часова увежбавања	Број часова провере	Број часова понављања
АТЛЕТИКА	24	6	11	7	/
ГИМНАСТИКА	24	8	8	8	/
СПОРТСКА ИГРА	24	9	8	7	/
УКУПНО :	72	23	27	22	/

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и	Корелација
-------------------	--------------------	-----------------------	----------------------------------	-----------------------------------	--	------------

			рада и технике		циљева	
АТЛЕТИКА	<ul style="list-style-type: none"> - ходање - трчање - вежбање - анализирање - такмичење 	<ul style="list-style-type: none"> - дискусија - анализирање - објашњавање - показивање 	<ul style="list-style-type: none"> - разговор - демонстрација - физичко вежбање 	<ul style="list-style-type: none"> - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности - изводи покрете у задатом смеру - вешто изводи једноставне форме природног кретања 	<ul style="list-style-type: none"> - тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације 	
ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ (ГИМНАСТИКА)	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање - анализирање 	<ul style="list-style-type: none"> - анализирање - објашњавање - показивање - поређење 	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација - физичко вежбање 	<ul style="list-style-type: none"> - вешто изводи задате вежбе са реквизитима - уочава своје моторичке способности и особине, сличности и разлике међу вршњацима 	<ul style="list-style-type: none"> - тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације 	
СПОРТСКА ИГРА (РУКОМЕТ)	<ul style="list-style-type: none"> -вежбање -анализирање -трчање -скакање -такмичење 	<ul style="list-style-type: none"> -анализирање -поређење -показивање -објашњавање 	<ul style="list-style-type: none"> -демонстрација -физичко вежбање -разговор 	<ul style="list-style-type: none"> -познаје правила спортске игре и придржава их се -стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад 	<ul style="list-style-type: none"> - тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације 	

ШИФРЕ СТАНДАРДА:

ПРВИ БРОЈ – НИВО ПОСТИГНУЋА

1. ОСНОВНИ НИВО (АТЛЕТИКА-ФВ. 1.1.3;1.1.5;1.1.7;1.1.9. РУКОМЕТ- ФВ.1.1.1;1.1.2. ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ- ФВ.1.1.11;1.1.19;1.1.12;1.1.13:1.1.14:1.1.17:1.1.18.)
2. СРЕДЊИ НИВО (АТЛЕТИКА-ФВ.2.1.4;2.1.7;2.1.8. РУКОМЕТ-ФВ.2.1.1. ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ- ФВ.2.1.9;2.1.17;2.1.16.)
3. НАПРЕДНИ НИВО

ДРУГИ БРОЈ – ОБЛАСТ (САДРЖАЈНЕ ЦЕЛИНЕ)

1. ВЕШТИНЕ (УМЕЊА – МОТОРИЧКЕ НАВИКЕ)
2. ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ
3. ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

ТРЕЋИ БРОЈ – ЈЕ РЕДНИ БРОЈ СТАНДАРДА У ОДРЕЂЕНОЈ ОБЛАСТИ НА ОДРЕЂЕНОМ НИВОУ

1. УСВОЈЕНЕ ВЕШТИНЕ, ЗНАЊА И УМЕЊА, ПОЗНАТ СМИСАО И ЗНАЧАЈ ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА, ПОЗНАВАЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВИЛА И ПРИНЦИПА ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА ИЛИ ИГРЕ (ЗАВИСНО ОД ОБЛАСТИ)
2. УСВОЈЕНА ЗНАЊА О ФУНКЦИЈИ СПОРТСКЕ ИГРЕ ИЛИ ВЕЖБЕ, ОСПОСОБЉЕНОСТ ЗА ПРИМЕНУ У ПРАКСИ И ПОЗНАВАЊЕ ПРАВИЛА

ОСНОВНИ НИВО ПОСТИГНУЋА

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

НАСТАВНА ОБЛАСТ – АТЛЕТИКА

- *Правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат*
- *Зна терминологију, значај трчања*
- *Зна правилно да да скаче у вис техником «маказице»*
- *Зна терминологију скока у даљ*
- *Правилно баца куглу из места и мери дужину хиџа*
- *Зна правила за такмичење, сигурносна правила, влада терминологијом бацања кугле*

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ

Ученик/ученица правилно изводи вежбе на свим справама и тлу, зна називе вежби и основе организације рада на тлу

- **вежбе на тлу**
Садржај: колут напред и колут назад из чучња до чучња, из става раскорачног колут назад до става раскорачног, из става раскорачног колут напред до става раскорачног, *колут напред (летећи) на сунђер струњаче, предмет странце упором у »бољу« страну, став о шакама уз помоћ, мост из лежећег положаја, вага претклоном и заножјењем на левој и десној ноzi;*
- **прескок**
Садржај: *разношка преко козлића 110 цм. висине згрчка-обука;*
- **греда**
Садржај:
ниска греда: боком поред греде: суножним одскоком наскок на ниску греду суножно (једна нога мало испред друге), усправ – одручити, кораци у успону до средине греде, различити начини ходања у успону, са згрченим предножењем, са заножјењем, са одножењем, са високим предножењем; скок суножним одскоком, суножни доскок на место одскока, вага претклоном и заножјењем; саскок згрчено.

НАСТАВНА ОБЛАСТ - ПЛЕС

- *Ученик/ученица се правилно креће у ритму и темпу музике у простору основним облицима кретања*

НАСТАВНА ОБЛАСТ – РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА

- Ученица правилно изводи основне вежбе из ритмичке гимнастике
- Садржај: Мачији поскок, дечији поскок, окрети за 90° и 180° , суножно прескакање вијаче са и без међупоскока, прескакање вијаче кроз трчање.
- Ученица зна називе основних вежби из ритмичке гимнастике

НАСТАВНА ОБЛАСТ – СПОРТСКА ИГРА (РУКОМЕТ)

- Ученик/ученица игра рукомет примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других
- Садржај: Вођење лопте «јачом» руком у месту и праволинијском кретању умереном брзином; бацање (додавање) лопте »кратким замахом« изнад висине рамена; хватање лопте у висини груди; бочни «шасе» шут;
- Тактика: игра на два гола
- Ученик/ученица зна функцију рукомета и основне појмове везане за рукометну игру

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА

- Ученик/ученица правилно изводи најмање један комплекс вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела
- Ученик / ученица зна утицај и значај вежби обликовања на организам, познаје поделу вежби и њихову терминологију

ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

- Ученик/ученица зна смисао физичког васпитања
  - Ученик/ученица зна утицај физичког вежбања
  - Ученик/ученица зна основне појмове везане за физичко вежбање
  - Ученик/ученица зна правила спортске игре рукомет:
- Садржај правила: три корака, три секунде, три метра, ношена лопта, преступ, извођење аута, искључење.

ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА

- Ученик/ученица испољава позитиван став према физичком вежбању у свакодневном животу
- Ученик ученица испољава заинтересованост за физичко вежбање
- Ученик/ученица се доказује кроз физичко вежбање (позитиван однос према наставној обавези)
- Ученик/ученица испољава позитиван став према сарадњи са другима у реализацији различитих задатака физичког васпитања

СРЕДЊИ НИВО ПОСТИГНУЋА

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

НАСТАВНА ОБЛАСТ – АТЛЕТИКА

- Ученик/ученица правилно изводи технику штафетног трчања
- Ученик/ученица зна правила за такмичење
- Ученик/ученица зна правилно да скаче у даљ техником «увинуће»
- Ученик/ученица зна правила за такмичење скока у даљ

- Ученик/ученица зна правила за такмичење скока у вис

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ

Ученик ученица на свим справама и тлу правилно изводи сложене вежбе, чува и помаже и поштује сигурносна правила

- вежбе на тлу
Садржај: колут напред преко препреке са фазом лета (сунђер струњаче), предмет странце упором улево и удесно, два предмета странце повезано, став на шакама, припремне вежбе за прекопит, мост заклоном и усклон уз помоћ.
- прескок
Садржај: згрчка - самостално
- греда
Садржај: наскок суножно одскоком са једне ноге, десном (левом), високо предножење са окретом за 90⁰ удесно (улево), спуштање у упор клечећи на десној са заножем леве (мала вага), ослонцем заножне ноге испред тела усправ уз помоћ, четири корака узручити, саскок пруженим телом.

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ПЛЕС

- Ученик/ученица повезује просторно и временски плесне елементе у целину, изводи и реализује најмање један одабрани плес («Моравац», «Бачко коло»,»Дивна, Дивна»)

НАСТАВНА ОБЛАСТ – РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА

- Ученица правилно изводи вежбу са реквизитима
Садржај: Комбинација два скока са вијачом, скок са бацањем и хватањем лопте замаси лоптом у хоризонталној и чеоној равни;

НАСТАВНА ОБЛАСТ СПОРТСКА ИГРА (РУКОМЕТ)

- Ученик/ученица игра рукомет примењујући виши ниво технике, већи број правила једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других.
Садржај: вођење лопте «јачом» и «слабијом» руком у месту, вођење лопте «јачом» руком у праволинијском трчању максималном брзином, бацање (додавање) лопте «дугим»замахом на веће растојање, хватање непрецизно бачених лопти, шут из трка («чеони шут»), индивидуална тактика напада, индивидуална тактика одбране;
- Ученик/ученица зна функцију и значај рукомета

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА

- Ученик/ученица правилно изводи и и показује више комплекса вежби обликовања
- Ученик ученица зна принципе састављања комплекса вежби обликовања и дозирање оптерећењ

ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

- Ученик/ученица зна терминологију
- Ученик/ученица зна да дозира оптерећење током вежбања

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ

РУСКИ ЈЕЗИК

Циљ

Развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивних односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији. Усвајање основних знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи.

Општи стандарди

Стицање свести о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Развијање радозналости, истраживачког духа и отворености према комуникацији са говорницима других језика.

Задаци на нивоу језичких вештина

Разумевање говора

Ученик треба да разуме усмену поруку исказану савременим језиком, да буде способан и да идентификује различите врсте исказа, да реконструише непознато на основу контекста и да запамти кључне елементе поруке.

Усмено изражавање

Ученик треба да буде оспособљен да савременим језиком, примереним свакодневној комуникацији, искаже једноставну усмену поруку, да буде у стању да учествује у једноставном разговору, да једноставно и јасно исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да прочита и разуме једноставне информације и аутентичне текстове писане савременим језиком, у вези са свакодневним ситуацијама и из домена његовог интересовања.

Писано изражавање

Ученик треба да буде способан да напише своје личне податке, да напише честитку, једноставну поруку и краће неформално писмо, да опише неки доживљај и место у којем живи, да напише нешто о себи и својим интересовањима, да напише кратак резиме о ономе што је чуо, видео или прочитао и изнесе лични став (допадање, недопадање, слагање, неслагање и друго).

Дијалог

Ученик треба да да је способан да користи научене фразе и изразе док води дијалог са наставником, другим учеником или евентуално говорником коме је руски матерњи језик.

Развијање социо-културне компетенције

Поред сазнања о основним чињеницама везаним за историју, географију, културу и уметност земаља чији језик учи, ученик треба да стекне увид, у оквиру поља свог интересовања и искуства, у сличности и разлике у навикама (вербална и невербална комуникација), обичајима, менталитету и институцијама између наше земље и земље чији језик учи.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ РАДА ИЗ РУСКОГ ЈЕЗИКА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Разред: ПЕТИ

Предмет: РУСКИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 72

Недељни фонд часова: 2

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
1.Знакомство (2+0)- усвајање лексичког материјала на тему Упознавање, тврди и меки сугласници, изговор руског а и о	слуша, усваја нова знања, примењује, илуструје, показује, именује	припрема, помаже, подучава, вреднује	вербалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, колективни	усвајање и примена новог лексичког материјала кроз усмено изражавање	домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика	
2.Гости в школе (2+1)- усвајање речи и израза који се односе на школу, учионицу; основни бројеви од 1-10; представљање и поздрављање	слуша, усваја нова знања, примењује, илуструје, показује, именује	подучава, мотивише, помаже, учествује, вреднује	вербалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, групни, колективни	усвајање и примена новог лексичког материјала кроз усмено изражавање	домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика	

<p>3. Гости в доме (5+0)- обрада градива које се односи на стан, собу, посету гостију и исказивање добродошлице</p>	<p>слуша, усваја нова знања, примењује, илуструје, показује, именује</p>	<p>подучава, организује, прати, мотивише, вреднује</p>	<p>вербалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, групни, колективни</p>	<p>усвајање и примена новог лексичког материјала кроз усмено изражавање</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	
--	--	--	--	---	---	--

<p>Наставни садржаји</p>	<p>Активности ученика</p>	<p>Активности наставника</p>	<p>Начин остваривања, методе облици рада и технике</p>	<p>Циљеви и задаци садржаја програма</p>	<p>Начин провере остварености стандарда и циљева</p>	<p>Корелација</p>
<p>4. Концерт и проводи (3+2)-испраћање гостију; исказивање захваљивања и опраштања; гласови и слова руске азбуке</p>	<p>слуша, усваја нова знања, примењује, илуструје, показује, именује</p>	<p>подучава, помаже, мотивише, вреднује</p>	<p>вербалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, групни, колективни</p>	<p>усвајање и примена новог лексичког материјала кроз усмено изражавање</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	
<p>5. Звуки и букви (1+1)-руска азбука; питања са што? и кто? и реченице са это?</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме</p>	<p>организује, припрема, подучава, мотивише, помаже, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, колективни</p>	<p>правила изговора, читање, писање азбуке</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	

<p>6.В Москве (1+0)- изговор и писање тврдих и меких сугласника, изговор е и а у неакцентованом положају; садржаји у вези са Москвом; придеви у номинативу и њихова употреба са именицама</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, посматра, решава проблеме</p>	<p>мотивише, подучава, учествује, помаже, прати, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, рад у паровима</p>	<p>фонетска правила, читање, усмено изражавање</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	<p>српски језик (придеви)</p>
--	---	---	---	--	---	-------------------------------

<p>Наставни садржаји</p>	<p>Активности ученика</p>	<p>Активности наставника</p>	<p>Начин остваривања, методе облици рада и технике</p>	<p>Циљеви и задаци садржаја програма</p>	<p>Начин провере остварености стандарда и циљева</p>	<p>Корелација</p>
<p>7.Суббота (3+2)- слободно време; описивање собе и активности које се у њој обављају; функција слова я,е,ё,ю; садашње време: прва конјугација</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме</p>	<p>припрема, подучава, помаже, мотивише, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, рад у паровима</p>	<p>фонетска правила, разумевање писаног текста, усмено изражавање, усвајање и примена нових граматичких садржаја, читање</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	<p>српски језик (садашње време)</p>
<p>8.Чья это семья? (3+2)-разговор о породици; исказивање породичних и родбинских односа; предикативне речи можно и нельзя; функција тврдог и меког знака</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме</p>	<p>припрема, подучава, мотивише, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, рад у паровима</p>	<p>фонетска правила, разумевање писаног текста, усмено изражавање, усвајање и примена нових граматичких садржаја, читање</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика, контролна вежба</p>	

<p>9.Пред Новим годом (3+1)-новогодишњи празници; једначење сугласника по звучности; глаголи кретања иди и ехатъ</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, посматра, именује, решава проблеме</p>	<p>мотивише, подучава, учествује, помаже, прати, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, колективни, рад у паровима</p>	<p>фонетска правила, разумевање писаног текста, усмено изражавање, усвајање и примена нових граматичких садржаја, читање</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	
---	--	---	---	--	---	--

<p>Наставни садржаји</p>	<p>Активности ученика</p>	<p>Активности наставника</p>	<p>Начин остваривања, методе облици рада и технике</p>	<p>Циљеви и задаци садржаја програма</p>	<p>Начин провере остварености стандарда и циљева</p>	<p>Корелација</p>
<p>10.С Новим годом! (2+1)-честитање празника; изговор група жч и сч и сугласника г у придевским наставцима; изражавање припадности</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме</p>	<p>припрема, подучава, помаже, мотивише, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, колективни, рад у паровима, писмено изражавање</p>	<p>фонетска правила, разумевање писаног текста, усмено изражавање, усвајање и примена нових граматичких садржаја, читање</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	
<p>11.Зимние забавы (3+2)-зимски спортови; зимска одећа; прошло време; множина именица сва три рода</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме, посматра, именује</p>	<p>припрема, подучава, мотивише, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, колективни, рад у паровима</p>	<p>фонетска правила, усвајање и примена новог лексичког и граматичког материјала</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	<p>српски језик (именице)</p>

<p>12.О вкусах не спорят (2+1)-исказивање допадања и недопадања; тврди и меки сугласници; придеви који објашњавају боју и укус</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, посматра, именује, решава проблеме</p>	<p>мотивише, подучава, учествује, помаже, прати, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, колективни, рад у паровима, певање</p>	<p>усмено изражавање, писано изражавање, усвајање новог граматичког материјала, усвајање и примена новог лексичког материјала</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	<p>српски језик (придеви)</p>
---	--	---	---	---	---	-------------------------------

<p>Наставни садржаји</p>	<p>Активности ученика</p>	<p>Активности наставника</p>	<p>Начин остваривања, методе облици рада и технике</p>	<p>Циљеви и задаци садржаја програма</p>	<p>Начин провере остварености стандарда и циљева</p>	<p>Корелација</p>
<p>13.Мы считаем, вычитаем (3+0)-употреба бројева и количинских израза, основни бројеви и њихово писање; гласови ж и ш</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме</p>	<p>припрема, подучава, помаже, мотивише, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, индивидуални, колективни, рад у паровима</p>	<p>разумевање писаног текста, усмено изражавање, усвајање и примена нових граматичких садржаја</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	
<p>14.Как всё успеть? (3+1)-исказивање временских односа, временски прилози и њихова употреба у реченици; распоред дневних активности по сатима</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме, посматра, именује</p>	<p>припрема, подучава, мотивише, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, колективни, рад у паровима</p>	<p>усмено изражавање, писано изражавање, усвајање и примена новог граматичког материјала</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика, контролна вежба</p>	

<p>15.Занимайтесь спортом! (3+0)-спорт, изговор гласова ы и и; заповедни начин; давање потврдног и одричног одговора, обраћање трећем лицу за помоћ и информацију</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, посматра, именује, игра се</p>	<p>мотивише, подучава, учествује, помаже, прати, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, колективни, рад у паровима</p>	<p>усмено изражавање, писано изражавање, усвајање новог граматичког материјала, усвајање и примена новог лексичког материјала</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	<p>физичко васпитање (спорт и здравље)</p>
--	--	---	---	---	---	--

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>16.Наступила весна (1+2)-биљни и животињски свет</p>	<p>усваја нова знања, чита, пише, решава проблеме, посматра, именује</p>	<p>припрема, помаже, подучава, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, колективни, рад у паровима</p>	<p>усмено изражавање, писано изражавање, усвајање и примена новог граматичког и лексичког материјала</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	<p>биологија (биљни и животињски свет)</p>
<p>17.О России (2+5)-опис земље и града; речи и изрази у вези са деловима града, саобраћајем, споменицима, музејима; исказивање места и правца</p>	<p>усваја нова знања, чита, решава проблеме, графички представља</p>	<p>подучава, мотивише, помаже, учествује, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, колективни</p>	<p>усмено изражавање, писано изражавање, усвајање и примена новог граматичког и лексичког материјала</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика, писмени задатак</p>	

<p>18.Занятия в школе (2+2)-школске активности, императивни и похвални изрази који се користе у разреду, обраћање наставника ученицима, прилошке одредбе за начин</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме</p>	<p>подучава, организује, прати, мотивише, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, индивидуални, колективни, рад у паровима</p>	<p>усмено изражавање, писано изражавање, понављање граматичког материјала</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	
--	---	--	--	---	---	--

<p>Наставни садржаји</p>	<p>Активности ученика</p>	<p>Активности наставника</p>	<p>Начин остваривања, методе облици рада и технике</p>	<p>Циљеви и задаци садржаја програма</p>	<p>Начин провере остварености стандарда и циљева</p>	<p>Корелација</p>
<p>19.Обедаем по-руски (2+1)-ситуације при обедовању и речи и изрази у вези са тим, општа и посебна негација</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме</p>	<p>подучава, помаже, мотивише, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, индивидуални, колективни, рад у паровима</p>	<p>усмено изражавање, писано изражавање, усвајање и примена новог граматичког и лексичког материјала</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	
<p>20.Скоро каникулы (1+1)-речи и изрази у вези са распустом, образац форме писма</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме</p>	<p>организује, припрема, подучава, мотивише, помаже, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, индивидуални, колективни, рад у паровима, писмено изражавање,певање</p>	<p>усмено изражавање, писано изражавање</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	

Разред: V

Предмет: Грађанско васпитање

Годишњи фонд часова: 36

Недељни фонд часова: 1

Циљеви и задаци:

Општи циљ предмета је оспособљавање ученика за активно учешће у животу школе и локалне заједнице, проширивање знања о демократији, њеним принципима и вредностима кроз практично деловање.

Оперативни задаци:

- подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу школе развијањем вештина за унапређивање услова школског живота кроз праксу;
- упознавање школских правила и процедура
- разумевање функционисања органа управљања школе и стручних тела;
- упознавање права и одговорности свих актера на нивоу школе;
- развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења;
- обучавање техникама групног рада;
- развијање способности критичког просуђивања и одговорног одлучивања и деловања.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>1.Упознавање основних елемената програма 6 (3+3)</p>	<p>-разговарају, -цртају, -дискутују, -изводе закључке</p>	<p>Презентује програм, уводи ученике у предмет</p>	<p>Методе рада: - радионичарска, -симулацијска -интерактивна , -игровна Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални</p>	<p>- размена мишљења о заједничким очекивањима, потребама, захтевима и тешкоћама везаним за остваривање програма грађанског васпитања -омогућавање слободе изражавања мишљења и ставова, -оспособљавање за активно и одговорно учешће у животу и раду школе и друштва, - проширивање практичних знања о демократији, њеним принципима и вредностима, -схватање међусобне повезаности права, дужности, правила и закона, - обучавање техникама групног рада- група - тим</p>	<p>Залагање на часу,разговор</p>	

<p>2. Сагледавање услова школског живота 4 (3+1)</p>	<p>Разговарају, -износе сопствене идеје и мишљење, -читају штампане изворе, -симулирају</p>	<p>Води разговор – наводи на тему, упознаје са правима и одговорности у школи</p>	<p>Методе рада: Радионичарска, -интерактивна, -истраживачка, -тимска, -мале групе, -игра улога Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални</p>	<p>-слободно изражавање, -упознавање школских правила и процедура -упознавање права и одговорности свих актера на нивоу школе, -развијање комуникацијских вештина, -упознавање и вођење ученика са и кроз демократске процедуре одлучивања како би дошли до заједничког решења проблема за које се залажу</p>	<p>Разговор,активност на часу</p>	
<p>3. Избор проблема на коме ће се радити 3 (2+1)</p>	<p>-разговарају, -цртају, -пишу, -изводе закључке, - бирају</p>	<p>Мотивише, упућује, ствара ситуације,</p>	<p>Методе рада: Радионичарска, -истраживачка, -тимска, Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални</p>	<p>-слободно, демократсо изражавање сопствених идеја, -слободно аргументовање ставова и идеја</p>	<p>Залагање на часу,разговор</p>	

<p>4. Сакупљање података о изабраном проблему 10 (6+4)</p>	<p>Истражују, -прикупљају податке, - интервјуишу, -фотографишу, -пишу, -дискутују, -анализрају, -изводе закључке</p>	<p>Координира радом помаже у стварању тима и групе, упућује на изворе сазнања</p>	<p>Методе рада: радионичарска, -тиски рад, -истраживачки рад, -групни, -интерактивна , -улоге, -симулативна Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални</p>	<p>-подстицање ученика да креативно и дивергентно мисле о могућим начинима за постизање њихових циљева, -развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења, -припремање ученика за различите ситуације са којима се раније нису суочавали, као што су разговори са представницима школе, локалне средине итд.</p>	<p>залагање у прикупљању материјала, активност у групи, практичан рад</p>	
<p>5. Активизам и партиципација- План акције 6 (5+1)</p>	<p>-разговарају, -илуструју, -класификују податке, -дискутују, -размењују мишљења, -играју улоге, - бирају, -трагају за заједничким ставовима и доносе закључке</p>	<p>Координира радом помаже у стварању тима и групе, упућује на изворе сазнања</p>	<p>Методе рада: радионичарска, -интерактивна, -игровна, -улоге, -тимски рад, -кооперативни рад ,дискусија, -" мозгалица", Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални</p>	<p>-да науче како да мисле -да активно и самостално учествују у свим активностима, -да разумеју суштину тимског рада-чија је специфичност подела улога међу члановима тима, тако да свако обавља само део посла , а сви заједно доприносе ре-шењу проблема , - боље разумевање нових и непознатих ситуација и за ублажавање страха од</p>	<p>залагање у прикупљању материјала, активност у групи, практичан рад</p>	

				непознатог.		
6. Јавна презентација плана акције 3 (2+1)	Презентују, -одговарају на питања, -бране своје ставове, -изводе закључке	Ослобађа од треме, развија слободно мишљење	Методе рада: Симулативна, Самосталан рад Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални	упознавање свих структура школе, родитеља, са оствареним резултатима програма	Практичан рад, залагање, разговор	
7. Осврт на научено – евалуација 4 (0+4)	Разговарају, -процењују, -закључују	Слуша, изводи закључке	. Методе рада: -интерактивна, демонстративна, -игровна Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални	-развијање споеобности процењивања и критичког мишљења о свом раду, раду групе и тима	разговор	

ВЕРСКА НАСТАВА - ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС (ВЕРОНАУКА)

Циљеви и задаци:

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) јесте да пружи целовит православно погледна свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот(историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот(будућу димензију идеалног).То значи да ученици систематски упознају православно веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење(литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) овухвата све позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота(однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом.

Задаци наставе православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика:

- развије отвореност и однос према Богу, другачијем и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам;
- развије способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и сопственој одговорности за друге, за свет као творевину Божију и за себе,
- развије тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналажењу равнотеже измђу заједнице и властите личности и ка остварењу сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом;
- изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима;
- изградисвест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи.

Редни број	Б. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	Фонд часова	
		Недељни	Годишњи
1.	Верска настава	1	36

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>Припрема света за долазак Сина Божијег у свет Први човек је прекинуо с' Богом и на тај начин је осудио себе и сњву творевину на смрт; Бог није одустао од свог шплана да створени свет живи вечни, иако је први човек одбио да има заједницу с' Богом; Бог је променио начин остварења тог плана, али не и сам план да се преко човека оствари јединство Бога и створене природе; Једини начин да се то оствари у новонасталим условима када су сви људи самим рођењем постајали смртни и зато нису могли да буду посредници између света и Бога јесте да Бог постане човек.</p>	<p>Препричавање библиске историје од пада Адама до позива Аврама да напусти родитељски дом и пође за Богом</p>	<p>Расвијање код деце осећаја за припадност заједници и литургијском начину живота човека према Богу и другом човеку</p>	<p>Индивидуални фронтални</p>	<p>да уоче да Бог није одустао од остварења свог првобитног плана о свету, који се огледа у сједињењу свих створених бића са Богом преко човека</p>		<p>ИСТОРИЈА 1. Појам прошлости и историјски извори</p>

<p>Стари завет између Бога и света кроз изабрани народ избор Аврама и његових потомака као почетак цркве, тајне Христове; историја жртвовања Исака од стране Аврама као праслика страдања Божијег Сина за спасење света; старозаветни догађаји и пророчка сведочанства о рођењу, страдању и васкрсењу Сина Божијег као човека за спасење света.</p>	<p>Препричавање библиске историје везане за Аврама</p>	<p>Расвијање код деце осећаја за припадност заједници и литургијском начину живота.</p>	<p>Индивидуални фронтални</p>	<p>да уоче да су грех и зло у свету последица погрешног изражавања човекове слободе да уоче да Бог поштује човекову слободу, али да не одустаје да свет доведе у вечно постојање</p>		<p>ИСТОРИЈА 10. Веровања и култура народа Старог истока</p>
<p>Аврам, родоначелник јеврејског народа, праслика Христа као главе цркве обрезање као израз заједништва Аврама и његових потомака с Богом као праслика крштења у Христу; Сваки који се роди од смртног човека Адама рађа се за смрт, а сваки рођен од Христа Сина Божијег рађа се за живот; разлика између јеврејског народа и</p>	<p>Препричавање библиске историје везане за Аврама</p>	<p>-Схвата повезаност својстава створене природе и Божије благодати</p>	<p>Индивидуални фронтални</p>	<p>да изграде свест да Бог воли човека и свет и да их никад не напушта, али вечни живот зависи од слободе човека и његове заједнице са Богом</p>		

<p>старозаветне цркве од незнабожачких народа као праслика разлике између Христове цркве и осталог света; Људски напори у циљу проналажења спасења од смрти мимо остварења личне заједнице с Богом који је личност и који се открива у старозаветној цркви.</p>						
<p>Мојсијев закон као припрема и водич ка Христу циљ давања закона људима јесте да се покаже да је слобода човекова избор између Бога и природе и да од тога избора зависи постојање или непостојање човека; кроз старозаветни закон се открива Христос, тј. Тајна Христова као заједница слободе Бога и човека; погрешно схватање закона као да је он довољан за спасење; спасење света је у оваплоћењу Сина Божијег као човека а не у испуњењу закона</p>	<p>Читање делова из Старог Завета и тумачење из перспективе новозаветних догађаја и указивање да он има смисао у односу човека према Богу и другом човеку</p>	<p>Ученици треба да уоче да у хришћанству нема сукоба и искључивости између једног и многих.</p>	<p>Индивидуални фронтални</p>	<p>да развије свест да Бог није одустао од првобитног циља због кога је створио свет, а то је да се свет сједини с Њим посредством човека и да тако живи вечно</p>		

<p>Старозаветни мотиви у православној иконографији православна иконографија показује јединство старозаветне и новозаветне цркве; спасење света и људи ће бити на крају историје кад Христос поново дође у сили и слави и кад васкрсну сви људи у Христу, а природа се преобрази из смртне у бесмртну.</p>	<p>Описивање и објашњење икона Старог Завета и јединства старозаветне и новозаветне Цркве кроз иконе</p>	<p>-Схвата повезаност својстава створене природе и Божије благодати - Отворено и радознано поставља питања.</p>	<p>Индивидуални фронтални</p>	<p>да развије способност уочавања сличности у структури старозаветне и новозаветне цркве</p>	<p>ИСТОРИЈА 33. Римска култура и хришћанство</p>
---	--	---	-------------------------------	--	---

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО–ПЕТИ РАЗРЕД

Недељни фонд часова: 1 (један)

Годишњи фонд часова: 36 (тридесет и шест)

- Циљ и задаци

- **Циљ** образовно-васпитног рада изборног предмета је да се ученици оспособе за самостално коришћење рачунара.
- **Задаци** образовно-васпитног рада:
- упознавање ученика са применом рачунара у различитим областима људске делатности;
- развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду;
- подстицање креативног рада на рачунару;
- оспособљавање за рад на рачунару.

- Оперативни задаци:

- упознавање ученика са графичким радним окружењем оперативног система;
- упознавање ученика са организацијом дискова, датотека и директоријума;
- упознавање ученика са подешавањем околине за рад на српском језику;
- упознавање ученика са инсталацијом додатних уређаја и програма;
- упознавање ученика са радом у програму за обраду текста;
- упознавање ученика са основним програмима за рад у мултимедији;
- оспособљавање ученика за самостално коришћење рачунарских програма.
  - реализују своју идеју уз примену конструкторских комплета и готових елемената.
  - упознају врсте и карактеристична својства лако обрадивих материјала: дрво, картон, кожа, пластичне масе,
  - упознају основне принципе механичке обраде материјала,
  - науче правилно да користе прибор и алат за механичку обраду материјала.
  - упознају могућности коришћења енергије сунца, ветра и воде,
  - се навикавају на штедњу енергије.

Ред.бр.	Наставна тема	Укупно
1.	ОПЕРАТИВН СИСТЕМ	14
2.	РАД СА ТЕКСТОМ	14
3.	УВОД У МУЛТИМЕДИЈУ	8
	У К У П Н О	36

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
-------------------	--------------------	-----------------------	---	-----------------------------------	---	------------

<p>1. Оперативни систем (14 часова)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ученици уче о оперативном систему <i>Windows</i> или <i>Linux</i>, - Упознају се са графичким радним окружењем, радном површином, <i>WindowsExplorer-ом</i>, - Уче основне радње на рачунару, рад сафлешом и CD-ом, рад са мишом и тастатуром, - Уче и практично изводе рад на рачунару, рад са контролном таблом. 	<ul style="list-style-type: none"> - Упознаје ученике са врстама оперативних система радом у њима, - Упознаје ученике са радним окружењем па рачунару и како да изводе поједине операције, - Показује ученицима како да врше пренос података на преносиве меморије, - Надгледа и усмерава практичан рад ученика. 	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, - Групни, - Рад у пару, - Индивидуални 	<ul style="list-style-type: none"> - Упознавања са интерфејсом <i>Windows-a</i>, - Упознавања са радом у <i>WindowsExplorer-у</i>, - Да ученици науче да врше преношење и чување података на спољашње меморијске јединице, - Да ученици науче да формирају, именују и премештају фолдере и фајлове - Да знају да изврше, инсталацију нових програма и њихово уклањање. 	<ul style="list-style-type: none"> - усмено испитивање 	<p style="text-align: center;">ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ Информатичке технологије.</p>
--	---	--	--	---	---	--

<p>2. Рад са текстом (14 часова)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Уче основне појмове у програму за обраду текста, -Раде у програму за обраду текста -Раде са тастатуром и упознају се са функцијом појединих типки -Уче и практично раде са функцијама листе за набрајање- Bulletsandnumbering -WordArt -Уче да врше форматирање текста 	<ul style="list-style-type: none"> - Упознаје учнике са појмом интерфејс, -Упознаје ученике са програма за обраду текста и практично их обучава за рад у истим, -Упознаје ученике са тастатуром и функцијом појединих типки -Учи ученике како да користе функције листе за набрајање- Bulletsandnumbering -WordArt 	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, - Групни, - Рад у пару, - Индивидуални. 	<ul style="list-style-type: none"> - да науче шта је то интерфејс, -да се упознају са радом у програма за обраду текста -упознавање са тастатуром и функцијом појединих типки -да науче функције листе за набрајање- Bulletsandnumbering -WordArt -знају да врше форматирање текста 	<ul style="list-style-type: none"> - писменоиспитивање 	
---	---	---	---	---	---	--

<p>3. Увод у мултимедију (8 часова)</p>	<p>-Уче о појму мултимедија - Оспособљавају се да користе: Media Player, Real Player, Micro DVD. -Добијају основне информације о преносу, обради и репродукцији слике и звука на рачунару - Врше практичну употребу едукативних CD-а и DVD-а (електронске књиге, енциклопедије, атласи...).</p>	<p>-упознати ученике са појмом мултимедија -оспособити ученике да користе: MediaPlayer, RealPlayer, MicroDVD - дати ученицима основне информације о преносу, обради и репродукцији слике и звука на рачунару -практично реализовати употребу едукативних CD-а и DVD-а (електронске књиге, енциклопедије, атласи...).</p>	<p>- Фронтални, - Групни, - Рад у пару, - Индивидуални.</p>	<p>- упознавање ученика са појмом мултимедија - оспособљавање ученика да користе: Media Player, Real Player, Micro DVD ...). - добијају основне информације о преносу, обради и репродукцији слике и звука на рачунару -науче практично реализовати употребу едукативних CD-а и DVD-а</p>	<p>- Евиденција ученика - писмено испитивање - усмено испитивање</p>	
--	---	--	---	---	--	--

Наставни садржаји	Задаци наставног предмета			Исходи
	Образовни	Васпитни	Функционални	
1. Оперативни систем (14 часова)	Упознавање ученика са интерфејсом оперативног система; упознавање са логичком организацијом ХД; упознавање ученика са инсталацијом додатних уређаја и програма;	Заинтересовати ученике за информациону технологију	Осамостаљивање у раду на рачунару. Утицај на професионалну оријетацију.	У овој области ученик треба самостално да користи Windows уме да користи програм Мој копјутер и Windows Explorer; уме да користи основне опције Контролне табле; уме да изврши проверу и опоравак оштећених делова хард диска и зна да користи заштиту од вируса.
2. Рад са текстом (14 часова)	Упознавање ученика са радом у програму за обраду текста;	Заинтересовати ученике обраду текста на рачунару, употребом програма MS Word	Осамостаљивање у раду на рачунару. Утицај на професионалну оријетацију.	У овој области ученик уме самостално да уреди једноставнији текст, да уме да користи слике и цртеже у текст процесору и да самостална штампа.
3. Увод у мултимедију (8 часова)	Упознавање ученика са основним програмима за рад у мултимедији; оспособљавање ученика за самостално коришћење рачунарских програма.	Заинтересовати ученике за употребу рачунара у сврху стварања мултимедијалних садржаја.	Осамостаљивање у раду на рачунару. Утицај на професионалну оријетацију.	У овој области ученик уме самостално да направи видео запис у једном од поменутих програма и да употреби основне ефекте.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

При реализацији тематске целине "**Оперативни систем**" треба упознати ученике са оперативним системом *Windows* или *Линух*. Потребно је на самом почетку упознати ученике са графичким радним окружењем, са посебним нагласком на радну површину - Десктоп и његове делове (Таскбар, иконице, позадинска слика). Објаснити ученицима шта је *Shortcut* и употребу десног и левог клика мишем. Објаснити ученицима рад са објектима у *Му Цомпјутер*-у. У оквиру ове наставне јединице упознати их са организацијом дискова, датотека и директоријума. Објаснити преносне и фиксне меморијске медијуме: дискете, ЦД и ДВД, Фласх меморије као и хард дискове. Пошто су ученици савладали овај део програма треба их упознати са програмом за управљање датотекама и директоријумима, *Windows Експлорер*. Ученицима указати на сличности са иконом *Му Цомпјутер*, објаснити им рад са објектима и функцију десног тастера миша у овом програму, а посебан акценат ставити на *Дрипбоард* (на копирање и премештање објеката). Сваки ученик треба да научи да копира односно премести објекат са диска на преносни меморијски медијум (дискету, фласх меморију, ЦД и друго) и обрнуто. Након што су ученици савладали основе, објаснити им и остале појмове у *Експлорер*-у, манипулацију групама објеката (помоћу тастера Схифт или Цтрл) и акценат ставити на проналажење фајлова односно на наредбу Финд. Након што су савладали *Експлорер*, ученицима омогућити да вежбају један час те да самостално праве директоријуме и да проналазе одређене врсте датотека коришћењем цокер знакова * и ? (на пример слике, *.jpg), као и на основу датума измене или величине фајла. Објашњавање *Цонтрол Панел*-а почети са подешавањем изгледа радне површине и тастатуре. Сваки ученик треба да научи да промени позадинску слику и да подеси српску ћириличну и латиничну тастатуру. Остала подешавања, као што су датум и време, подешавање миша, мултимедијалних уређаја, звука и постављање пасворд-а показати ученицима без детаљније обраде ових опција. Објаснити им шта су то *фонтови*. Ученицима омогућити један час да понове стечена знања кроз вежбу. Ученицима треба показати како се инсталира програм, а такође и како се уклања непотребан програм опцијом *Add/Ремове програмс*. Један час допустити ученицима да вежбају инсталирање програма, а уклањање програма им допустити само уз надзор наставника. Објаснити групе програма (Аццессориес, Цоммунициатион, Фах, Мултимедиа) и како се њима манипулише.

Инсталацију нових додатних уређаја ученицима објаснити на практичном примеру. Објаснити им појам *плаг&плау* (прикључи и почни да користиш) као и ток инсталације. На посебном часу за вежбање сваки ученик треба да инсталира програм са ЦД-а, да га покрене и на крају да га под надзором наставника уклони са рачунара. Објаснити појам рачунарског вируса и злонамерног програма. Објаснити опасности од рачунарских вируса и злонамерних програма и како се од њих треба штитити. Објаснити појам легалног и пиратског софтвера.

При реализацији тематске целине "**Рад са текстом**" показати ученицима на које се начине може покренути програм за обраду текста (иконица, *Старт/Програмс*, *Старт/Рун*). Посебну пажњу обратити на радни простор као и на главни мени и траку са алатима. Сваки ученик треба да научи како се постављају и уклањају *тоолбар-ови*. Показати ученицима како се креира нови документ, односно како се отвара већ постојећи. Објаснити како се снима документ и нарочито нагласити разлику између команди *Save* и *Save As*. Пошто су обрађене основне команде *Филе* менија објаснити ученицима како се одређује изглед и величина стране, као и маргине (дијалог *Паге Сетуп*). Пошто су се упознали са основним операцијама у програму за обраду текста, ученицима детаљно објаснити функције тастера са тастатуре, нарочито оних који су неопходни за рад у програму за обраду текста (*Дел*, *Бацкспаце*, *Инсерт...*), као и појам курсора. Показати како се селекује текст а након тога ученици сами треба да примене опције *Дрипбоард-а* које су научили у претходној теми (*Цут*, *Цопу*, *Пасте*).

Појам *форматирања* објаснити на примеру знака, објашњавајући ученицима дијалог *Фонт*. Кроз практичан рад ученици треба да савладају технику промене изгледа карактера (промена величине, боје, врсте фонта).

Код форматирања пасуса објаснити функцију тастера *Ентер* и дијалог *Параграф*, односно како се врши поравнавање текста, увлачење редова и дефинисање проредка. У оквиру ове јединице показати ученицима и дијалог *Буллетс анд Нумберинг*. Ученицима обезбедити довољно времена да утврде стечено знање кроз практичну израду задатака.

У наставној јединици *штампање* објаснити укратко ученицима како се инсталира штампач и посебно се осврнути на дијалоге *Принт* и *Принт Превиу* са својим командама.

Ученицима треба објаснити на који начин се ради са сликама у текстпроцесору коришћењем менија *Инсерт*. Такође демонстрирати употребу *Word Art-a*. Након тога наставити са графиком у програму за обраду текста и то са тоолбар-ом *Дравинг*. У овој наставној јединици показати ученицима како се цртају објекти, готове објекте (*Аутосхапес*) као и текст боксове и објаснити им како се врши промена боје фонга, линија и површине.

При реализацији тематске целине "**Увод у мултимедију**" ученике упознати са појмом мултимедија. Оспособити ученике да користе неке најчешће употребљаване апликације за рад са мултимедијом (нпр. Медиа Плауер, Реал Плауер, Мицро ДВД ...). Дати им основне информације о преносу, обради и репродукцији слике и звука на рачунару. Демонстрирати и практично реализовати употребу едукативних ЦД-а и ДВД-а (електронске књиге, енциклопедије, атласи...)

. ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ - ИЗАБРАНИ СПОРТ (ОДБОЈКА – Ж; ФУДБАЛ – М)

Циљ и задаци:

Циљ је да ученици задовоље своја интересовања, потребе за стицањем знања, способности за бављање спортом као интегралним делом физичке културе и настојање да стечена знања примењују у животу (стварање трајне навике за бављење спортом и учешћем на такмичењима).

Општи оперативни задаци (не разликују се од основних општих задатака физичког васпитања):

- развој и одржавање моторичких способности ученика;
- учење и усавршавање моторичких форми изабраног спорта;
- стицање теоријских знања у изабраном спорту;
- познавање правила такмичења у изабраном спорту;
- формирање навика за бављење изабраним спортом;
- социјализација ученика кроз изабрани спорт и неговање етичких вредности према учесницима у такмичењу;
- откривање даровитих и талентованих ученика за одређени спорт и њихово подстицање да се баве спортом.

Посебни оперативни задаци:

- развој и одржавање специфичних моторичких способности (које су нарочито значајне за успешно бављење изабраним спортом);
- учење и усавршавање основних и сложених елемената технике изабраног спорта;
- пружање неопходних знања из изабраног спорта (принципи технике, начин вежбања-тренирања, стицање основних и продубљених тактичких знања, правила такмичења у спорту...итд.) и њихова примена у пракси;
- учење и усавршавање основне технике изабраног спорта и њена примена у пракси;
- обавезна реализација такмичења на одељенском и разредном нивоу;
- задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећивањем и др.;
- стварање објективних представа ученика о сопственим могућностима за учешће у изабраном спорту;
- подстицање стваралаштва ученика у спорту (у домену технике, тактике и такмичења).

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
ОДБОЈКА	- вежбање - анализирање - трчање - скакање - пешачење	- дискусија - анализирање - објашњавање - показивање	- демонстрација - дијалог - физичко вежбање - турнири - излет	- познаје правила спортске игре и придржава их се - стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад	- тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима	

				- развијање основних моторичких активности - развијање такмичарског духа	- вођење документације	
--	--	--	--	---	------------------------	--

ШИФРЕ СТАНДАРДА:

ПРВИ БРОЈ – НИВО ПОСТИГНУЋА

1. ОСНОВНИ НИВО (ОДБОЈКА –Ж...ФВ.1.1.1;1.1.2)
2. СРЕДЊИ НИВО (ОДБОЈКА – Ж. ..ФВ.2.1.2)
3. НАПРЕДНИ НИВО

ДРУГИ БРОЈ – ОБЛАСТ (САДРЖАЈНЕ ЦЕЛИНЕ)

1. ВЕШТИНЕ (УМЕЊА – МОТОРИЧКЕ НАВИКЕ)
2. ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ
3. ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

ТРЕЋИ БРОЈ – БРОЈ ИСКАЗА ЗА СПОРТСКУ ИГРУ (МОЖЕ БИТИ БР.1 ИЛИ БР.2)

ОСНОВНИ НИВО ПОСТИГНУЋА

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

СПОРТСКА ИГРА (ОДБОЈКА)

- Ученица игра одбојку примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других
Садржај: Одбијање лопте прстима и чекићем у месту и кретању; додавање лопте прстима и чекићем у пару и преко мреже у пару. Тактика: игра преко мреже
- Ученица зна функцију одбојке и основне појмове везане за одбојкашку игру

ЗНАЊА О ПРАВИЛИМА СПОРТСКЕ ИГРЕ

- Ученица зна правила спортске игре одбојке:
Саджај правила: ротација (промена места), поентирање, три одбијања лопте, зона напада и одбране, пеџ, аут

СРЕДЊИ НИВО ПОСТИГНУЋА

- Ученица игра одбојку примењујући виши ниво технике, већи број правила једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других
Садржај: додавање лопте прстима и чекићем у кретању, сарадња са члановима екипе у игри, сервис одоздо на одређену половину терена
- Ученица зна функцију и значај одбојке

ЗНАЊА О ПРАВИЛИМА СПОРТСКЕ ИГРЕ

- Ученица зна већи број правила, простор за правилну измену играча, трајања сета, жути и црвени картон.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
ФУДБАЛ	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање - анализирање - трчање - скакање - пешачење 	<ul style="list-style-type: none"> - дискусија - анализирање - објашњавање - показивање 	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација - дијалог - физичко вежбање - турнири - излет 	<ul style="list-style-type: none"> - познаје правила спортске игре и придржава их се - стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад - развијање основних моторичких активности - развијање такмичарског духа 	<ul style="list-style-type: none"> - тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације 	

ШИФРА СТАНДАРДА:

ПРВИ БРОЈ – НИВО ПОСТИГНУЋА

1. ОСНОВНИ НИВО (ФУДБАЛ – М)...ФВ. 1.1.1;1.1.2.)
2. СРЕДЊИ НИВО (ФУДБАЛ – М)...ФВ.2.1.2.
3. НАПРЕДНИ НИВО

ДРУГИ БРОЈ – ОБЛАСТ (САДРЖАЈНЕ ЦЕЛИНЕ)

2. ВЕШТИНЕ (УМЕЋА – МОТОРИЧКЕ НАВИКЕ)
3. ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ
4. ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

ТРЕЋИ БРОЈ – БРОЈ ИСКАЗА ЗА СПОРТСКУ ИГРУ (МОЖЕ БИТИ БР.1 ИЛИ БР.2)

ОСНОВНИ НИВО ПОСТИГНУЋА

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

СПОРТСКА ИГРА (ФУДБАЛ)

- Ученик игра фудбал примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других.
Садржај: Упознавање са фудбалом: историја, правила, додавање и пријем лопте разним деловима стопала месту и кретању, извођење аута, корнера, центар шута, пенала.
- Ученик зна функцију фудбала и основне појмове везане за фудбалску игру.

ЗНАЊА О ПРАВИЛИМА СПОРТСКЕ ИГРЕ

- Ученик зна правила спортске игре фудбал:

Саджај правила: *прекришај за слободан ударац,прекришај за пенал, аут, корнер, жути и црвени картон , трајање игре.*

СРЕДЊИ НИВО ПОСТИГНУЋА

- Ученик игра фудбал примењујући виши ниво технике, већи број правила једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других.
Садржај: додавање и пријем лопте у, сарадња са члановима екипе у игри, жонглирање лопте, дриблинг унутрашњом и спољном страном стопала, игра са применом правила.
- Ученик зна функцију и значај фудбала.

ЗНАЊА О ПРАВИЛИМА СПОРТСКЕ ИГРЕ

- Ученик зна већи број правила.

ДОПУНСКА НАСТАВА

ДОПУНСКА НАСТАВА - СРПСКИ ЈЕЗИК V

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
1. Падежи	слушају, издвајају именске речи из текста, мењају речи по падежима	- презентује наставни садржај и прилагођава методе ученичким способностима	индивидуални, групни, фронтални	оспособљавање ученика да препознају облике именских речи и да их правилно користе		
2. Глаголски облици	издвајају глаголске основе, мењају глаголе и проналазе их у тексту	- презентује наставни садржај и прилагођава методе ученичким способностима	рад у пару, фронтални	бољи резултати на проверама, побољшање говорне културе		
3. Правопис	пишу текст, исправљају неправилно написане реченице, питају	- презентује наставни садржај и прилагођава методе ученичким способностима	рад у пару, фронтални, индивидуални	побољшање писмене културе		

4. Књижевно-теоријски појмови	слушају, разговарају, питају, препознају	- презентује наставни садржај и прилагођава методе ученичким способностима	текстуални, фронтални,	усвајање основних термина науке о књижевности		
5.Стилске фигуре	слушају, издвајају стилска средства из обрађених књижевних дела	- презентује наставни садржај и прилагођава методе ученичким способностима	текстуални, фронтални, индивидуални	развијање говорне и писмене културе		

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК – ДОПУНСКА НАСТАВА

Разред : ПЕТИ

Годишњи фонд часова : 11

Допунски рад се организује за ученике који, из објективних разлога, у редовној настави енглеског језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад (на пример: група ученика с недовољним знањем одређених садржаја и граматике или правописа; група ученика који нису савладали неки од предвиђених елемената књижевне анализе или облика усменог и писменог изражавања; група ученика са артикулационим проблемима, итд.)

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Be(affirmative, negative, interrogative, short answers)	-уочава -именује -повезује -упоређује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -помаже ученицима у савладавању градива	-фронтални -индивидуални	-Говори кратку реченицу о себи - Поставља кратка питања другу	-усмени одговор	

He/She...His/Her Present Continuous Tense	-разликује -именује -открива релације и изражава их -упоређује	презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-Користи граматичку целину у говору -Правилно користи присвојне придеве	усмени одговор	
Some/Any	-уочава -закључује -проверава	презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају граматике језика	-фронтални -индивидуални	-правилно користи одреднице које изражавају неодређену количину	усмени одговор	
This/These... That/Those	-уочава -именује -разликује -упоређује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика	-фронтални -индивидуални	-Коришћење показних заменица у енглеском језику	усмени одговор	
Present Simple Tense	уочава -именује -разликује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика способност да брже усвајају знања	-фронтални -индивидуални	-Правилна употреба садашњег времена	усмени одговор	
Past Simple Tense	-именује -упоређује	презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају глаголских времена	-фронтални -индивидуални	-Употреба прошлог времена у енглеском језику	усмени одговор	

Prepositions	-уочава -разликује -упоређује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-Правилно коришћење предлога у енглеском језику -Спознаја о разликама коришћења предлога у српском и енглеском језику	усмени одговор	
---------------------	-------------------------------------	--	---------------------------------	--	----------------	--

БИОЛОГИЈА – ПЕТИ РАЗРЕД

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, откланњања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржаји програма	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Особине живих бића и разноврсност живог света	1	Слушају, питају	-методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика -креира наставне листиће са питањима основног нивоа	-фронтални -индивидуални	Боље разумевање градива
Биљке-грађа и животни процеси	5	Слушају, питају, упоређују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика -креира наставне листиће са питањима основног нивоа	-фронтални -индивидуални	Боље разумевање и уочавање
Разноврсност биљака, значај и заштита	2	Слушају, питају, упоређују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава	-фронтални -индивидуални	Боље разумевање градива и уочавање разлика

			карактеристикама и способностима ученика -креира наставне листиће са питањима основног нивоа		
Царство гљива	1	Слушају, питају	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика -креира наставне листиће са питањима основног нивоа	-фронтални -индивидуални	Боље разумевање градива

МАТЕМАТИКА – допунска настава

Разред: пети

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, откланњања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		Ученика	Наставника		
Скупови	1	-уочава -именује -повезује -уређује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -помаже ученицима у савладавању градива	-фронтални индивидуални	-формирање појма скупа, подскупа, кардинал скупа, правилна употреба симбола -схватање смисла речи и, или, неки, сваки -извођење скуповних операција
Скупови тачака	1	-разликује -именује -открива релације и изражава их -упоређује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални индивидуални	-схватање геометријских фигура као скуп тачака (дуж, права, полуправа, раван, кружница, круг) -уочавање њихових међусобних односа -препознавање и правилно цртање

Делљивост бројева	1	-уочава -закључује -проверава	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају математике	-фронтални индивидуални	-уочавање делљивост бројева са остатком и без остатка -тумачење једначине $a=b \cdot g + r$ -увођење појма делилац садржалац -прости и сложени бројеви -одузимање НЗС и НЗД -растављање сложених бројева на просте чиниоце
Угао (сабирање и одузимање углова, графички и аналитички)	1	-уочава -именује -разликује -упоређује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика	-фронтални индивидуални	-формирање појма угла као геометријске фигуре -уочавање односа централног угла и одговарајућег лука и тетиве -преношење углова и упоређивање -мерење углова -операције са угловима у мерама
Врсте углова	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика способност да брже усвајају знања	-фронтални индивидуални	-формирање појма угла као геометријске фигуре -уочавање односа централног угла и одговарајућег лука и тетиве -преношење углова и упоређивање -мерење углова -операције са угловима у мерама
Разломци (опште, децимални запис, процентни запис)	3	-именује -упоређује	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају математике	-фронтални индивидуални	-стварање појма разломка као количника два броја -скраћивање, проширивање и упоређивање разломака -приказивање на бројној прави -основне операције са разломцима
Осна симетрија (симетрала дужи и угла, нормала)	1	-уочава -разликује -упоређује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални индивидуални	-стварање осне симетрије као релације -препознавање осносиметричних фигура и одређивање осе симетрије -цртање осносиметричних фигура -конструкција симетрале дужи, симетрале угла и нормале

ИСТОРИЈА V

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или за ученике који су били одсутни са часова и за оне који желе даутврде своје знање са циљем,разумевања,препознавања отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања умења и вештина из наставног градива.

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Време и рачунање времена	Вежбају на примерима	Објашњава, сугерише, мотивише, подстиче	Објашњавање временских јединица у историји и вежбање на примерима	Боље разумевање појмова, усвајање основних знања, препознавање		
Основе робовласничког друштва, роб, робовласник	Слушају објашњења, анализирају шему робовласничког друштва, анализирају чланове Хамурабијевог законика	Објашњава, сугерише, мотивише, подстиче, упућује на изворе знања	Кроз објашњавање основних појмова роб, робовласник, кроз шему робовласничког друштва и анализу појединих чланова Хамурабијевог законика приближити ученицима то време	Боље разумевање појмова, учачавање, усвајање основних знања, обучавање ученика за примену и употребу историјских карата		
Занимљива историја	Квизови, асоцијације, анализа познатих изрека, легенди	Објашњава, сугерише, мотивише, подстиче, упућује на изворе знања, проверава	Анализа познатих изрека и легенди које су се одржале кроз време: (Како су гуске спасле Рим, Ханибал анте портас, О Амазонкама, Ахилова пета, Сизифов камен, Гордијев чвор, Дођох видех победих...)	Разумевање појмова, усвајање знања, сналажење на карти, повезивање и примена наученог		
Припремање за контролни	Вежбање, проналажење на карти, одговарање на питања...	Објашњава, усмерава, мотивише, разговара, упућује на изворе знања, проверава	Прорађивање пређеног градива по целинама	Разумевање појмова, усвајање знања, сналажење на карти, повезивање и примена наученог		

РУСКИ ЈЕЗИК

Допунски рад се организује за ученике који , из објективних разлога , у редовној настави руског језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад (на пример: група ученика с недовољним знањем одређених садржаја из граматике или правописа; група ученика који нису савладали неки од предвиђених елемената књижевне анализе или облика усменог и писменог изражавања; група ученика са артикулационим проблемима, итд.)

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ РАДА ИЗ РУСКОГ ЈЕЗИКА(допунска настава) ЗА ПЕТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Разред: ПЕТИ

Предмет: РУСКИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 36

Недељни фонд часова: 1

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>Лексичке вежбе (16)- уознавање, школа, гости у кући, кућа, соба, кухиња, слободновреме, породица, Нова година, Москва, зоолошки врт, излет, викендица</p>	<p>усваја и примењује лексичке садржаје, чита, пише, препричава</p>	<p>подучава, мотивише, помаже, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, колективни</p>	<p>усвајање лексичких садржаја потребних за разумевање и елементарно коришћење страног језика</p>	<p>залагање ученика на часу, усвојеност лексичких садржаја, разумевање писаног текста, писмено изражавање, домаћи задаци</p>	<p>биологија (биљни и животињски свет)</p>
<p>Правила изговора и писања (5)- акцент, изговор редукованих а и о, тврди и меки сугласници, е, на почетку речи и после самогласника, звучни и беззвучни сугласници</p>	<p>усваја и примењује правила изговора и писања, чита, пише</p>	<p>подучава, мотивише, помаже, учествује, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, индивидуални, колективни</p>	<p>усвајање правила изговора и писања због тачнијег коришћења страног језика</p>	<p>залагање ученика на часу, усвојеност правила изговора и писања, усмено изражавање, писмено изражавање, домаћи задаци</p>	

ДОДАТНИ РАД

ДОДАТНА НАСТАВА - СРПСКИ ЈЕЗИК V

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Језик - Граматика - Правопис	- примењује претходно стечена знања; овладава новим граматичким и правописним законитостима (падежни систем, променљиве и непроменљиве речи, писање великог слова и одричне речце <i>не</i>); - уочава на примерима; - упоређује; -уз помоћ наставника решава тестове са ранијих такмичења.	-Презентује наставне садржаје; - Мотивише на закључивање; - Припрема за такмичења;	- монолошки; - дијалoшки; - текстовни; - индивидуални	- припрема ученика за школско, општинско, међуопштинско и републичко такмичење из Српског језика.		
Књижевност - Школска лектира - Домаћа лектира	- чита, анализира и интерпретира дела по избору ученика и на-уочава главне мотиве и песничке слике; - запажа основне карактеристике ликова.ставника;	-Презентује наставне садржаје; - Мотивише на закључивање; - Припрема за такмичења;	- монолошки; - дијалoшки; - текстовни; - индивидуални; - демонстративни	- увођење ученика у структуру и анализу дела; - тумачење главних мотива и песничких слика у лирској песми; - развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности.		
Култура изражавања - Говорно изражавање - Писмено изражавање	- усваја општа правила о писму као облику општења; - увежбава технике у изради писменог састава и анализира стилске грешке	- Мотивише на стваралачки однос према језику; - Подстиче креативност у усменом и писменом	- монолошки; - дијалoшки; - текстовни; - индивидуални	- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање; - богаћење речника.		

	оцењених радова.	изражавању.				
--	------------------	-------------	--	--	--	--

**БИОЛОГИЈА – ПЕТИ РАЗРЕД
ДОДАТНИ РАД**

За **додатни рад** се одређују даровити ученици и посебних интересовања за биологију. Ангажоване ученике стога треба стимулисати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу припрема за општинско, окружно и републичко такмичење)

Садржаји програма	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Особине живих бића и разноврсност живог света	1	Слушају, питају, упоређују, закључују	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму - мотивише ученике за учешће на такмичењима	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму Оспособљавање за решавање задатака напредног нивоа
Биљке-грађа и животни процеси	5	Слушају, питају, упоређују, истражују, закључују, праве презентације	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму - мотивише ученике за учешће на такмичењима	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму Оспособљавање за решавање задатака напредног нивоа
Разноврсност биљака, значај и заштита	2	Слушају, питају, упоређују, истражују,	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму Оспособљавање за решавање задатака

		закључују, праве презентације	- мотивише ученике за учешће на такмичењима		напредног нивоа
Царство гљива	1	Слушају, питају, упоређују, истражују, закључују, праве презентације	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму - мотивише ученике за учешће на такмичењима	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму Оспособљавање за решавање задатака напредног нивоа

МАТЕМАТИКА – додатни рад

Разред: пети

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		Ученика	Наставника		
Скупови; решавање текстуалних задатака применом Веновог дијаграма	3	-уочава -именује -повезује -уређује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-проширивање знања о појму скупа кардиналној вредности скупа, операцијама са скуповима кроз израду задатака веће тежине и задатака са ранијих такмичења
Геометријске фигуре као скупови тачака, логичке операције у унији, пресеку и разлици	2	-открива релације и изражава их -упоређује -уочава	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-уочавање њихових међусобних односа -препознавање и правилно цртање
Бинарни бројни систем	2	-уочава -закључује -проверава	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при	-фронтални -индивидуални	-упознати ученике са појмом бинарног бројног сиситема и кроз израду различитих задатака увежбати рад са

			решавању проблема из свакодневног живота		бинарним системом
Рационални поступци при рачунању, одабрани задаци	2	-уочава -именује -разликује -упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика	-фронтални -индивидуални	-коришћењем олакшица, за што краће време доћи до решења
Дијаграми и њихова примена у решавању математичких проблема, метод дужи	2	-уочава -именује -открива релације -упоређује -закључује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-прављење и читање дијаграма у решавању математичких проблема
Права и кружница, конструктивни задаци	2	-уочавање -разликује -упоређује -проверава	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу	-фронтални -индивидуални	-примена стеченог знања на решавање конструктивних задатака
Одабрани задаци са такмичења	5	-открива релације -закључује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-развијање логичког мишљења и закључивања
Задаци логично-комбинаторне природе	2	-открива релације -закључује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-развијање логичког мишљења и закључивања
Разломци, одабрани задаци	2	-открива релације -закључује	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални -индивидуални	-усавршити рад са разломцима, операције са разломцима и примену у практичним задацима кроз израду такмичарских задатака
Осна симетрија	6	-разликује -упоређује -проверава	-презентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-применити и допунити знање о осној симетрији кроз израду практичних задатака и задатака из свакодневног живота
Конструкција пресавијањем	1	-открива релације	-презентује	-фронтални	-пресавијањем папира

папира		-закључује	-подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-индивидуални	конструисати различите фигуре
Одабрани конструктивни задаци-примена изометријских трансформација	2	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу	-фронтални -индивидуални	-извођење различитих конструкција применом изометријских трансформација
Разломци и примена, одабрани задаци	4	-открива релације -закључује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-примена разломака на решавање различитих задатака
Процентни рачун	2	-открива релације -закључује	-презентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-решавање проблема применом процентног рачуна

ДОДАТНА НАСТАВА ИСТОРИЈА V

Додатна настава из историје се организује за ученике петог, шестог, седмог и осмог разреда и остварује се са по 36 часова, односно са по 1 часом недељно, кроз следеће активности:

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Увод; Рачунање времена	Израда задатака, самостално задавање примера, показивање другима који то не знају	Објашњава, мотивише ученике за учешће на такмичењима, подстиче на истраживачки рад, методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму	Увежбавање стечених знања везаних за рачунање времена задавањем тежих задатака (по хришћанском, муслиманском, грчком, византијском, римском календару)	Усвајање знања у већем обиму, оспособљавање за решавање задатака напредног нивоа		

<p>Сналажење на историјској карти (Египат, Грчка, Крит Рим, римске провинције на Балкану, Винча, Старчево, Лепенски Вир, Средоземно море, Дунав, освајање Александра Македонског)</p>	<p>Примењују и користе историјски атлас, проналазе, задате појмове на карти, сналазе се, читају ознаке...</p>	<p>Објашњава, мотивише ученике за учешће на такмичењима, подстиче на истраживачки рад, методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму</p>	<p>Задавање појмова и њихово налажење на различитим историјским картама, учење читања историјске карте</p>	<p>Проширивање постојећих и усвајање нових знања, развијање сарадничког односа, сналаже на карти</p>		
<p>Уметност Старе Грчке и Рима, познате личности Старог века</p>	<p>Слушају, питају, истражују, упоређују, илуструју и користе историјски атлас, одговарају на питања наставника</p>	<p>Објашњава, мотивише ученике за учешће на такмичењима, подстиче на истраживачки рад, методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму</p>	<p>Рад у пару, групни, индивидуални</p>	<p>Усвајање нових знања и утврђивање већ постојећих, употреба атласа и зидних историјских карата, повезивање и примена наученог</p>		
<p>Занимљива историја</p>	<p>Израда асоцијација и квизова и њихово решавање, прављење презентација</p>	<p>Објашњава, мотивише ученике за учешће на такмичењима, подстиче на истраживачки рад, методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму</p>	<p>Индивидуални, групни, рад у пару</p>	<p>Повезивање и примена наученог, анализа текстова,учавање повезаности градива</p>		

РУСКИ ЈЕЗИК

За додатни рад од V до VIII разреда се опредељују даровити ученици и посебних интересовања за руски језик. Ангажоване ученике стога треба стимулирати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу припрема за општинско, окружно и републичко такмичење које се организује само за ученике осмог разреда) и постепено их уводити у области професионалне оријентације ка широком пољу делатности које пружа знање руског језика.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ РАДА ИЗ РУСКОГ ЈЕЗИКА(додатни рад) ЗА ПЕТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Разред: ПЕТИ

Предмет: РУСКИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 36

Недељни фонд часова: 1

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Лексичке вежбе и ваннаставна литература (17)- уознавање, школа, гости у кући, кућа, соба, кухиња, слободновреме, породица, Нова година, Москва, зоолошки врт, излет, викендица	примењује и проширује стечена знања, чита, пише, посматра, именује, користи ваннаставну литературу	припрема, организује, прати, мотивише, подучава, вреднује	вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, колективни	примена усвојених лексичких и граматичких садржаја, коришћење ваннаставне литературе, упознавање са културом и обичајима стране земље	домаћи задаци, залагање ученика на часу, усвојеност лексичких садржаја, писмено изражавање	биологија (биљни и животињски свет)
Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Грамматичка грађа (13)- садашње време, прошло време, заповедни начин, именице, заменице, придеви, прилози	примењује и проширује стечена знања, пише, комбинује, решава проблеме	прати, помаже, подучава, мотивише, вреднује	вербално-текстуалне, индивидуални, колективни	понављање усвојених граматичких садржаја, усавршавање стечених знања у циљу што бољег разумевања и коришћења страног језика	домаћи задаци, залагање ученика на часу, усвојеност граматичких садржаја	српски језик (именице, придеви, садашње време)
Говорне вежбе (6)- азбука, распоред дневних активности, гледање на сат, дани у недељи, спорт, летњи распуст	усавршава стечена знања, примењује их у комуникацији, решава проблеме	подучава, мотивише, помаже, учествује, вреднује	вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, групни	примена усвојених лексичких и граматичких садржаја у комуникацији на страном језику	домаћи задаци, залагање ученика на часу, разумевање говора, усмено изражавање	физичко васпитање (спорт и здравље)

ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА

ДРАМСКА СЕКЦИЈА

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Вежбе	<ul style="list-style-type: none"> - дисање; - дикција; - покрет; - мимика; - имитација; - говорништво; - игра; - глума. 	<ul style="list-style-type: none"> -презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење 	<ul style="list-style-type: none"> - монолошки; - дијалошки; - текстовни; - индивидуални 	<ul style="list-style-type: none"> - развијање смисла и способности за правилно, течно и уверљиво усмено изражавање; - оспособљавање ученика за увиђање неопходности везе између речи и покрета. 		
Сценско извођење	<ul style="list-style-type: none"> - одабир текстова за драмско извођење; - подела улога; - читање по улогама; - припрема костима и увежбавање кореографије; - припрема сценографије. 	<ul style="list-style-type: none"> -презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење 	<ul style="list-style-type: none"> - монолошки; - дијалошки; - текстовни; -демонстративни -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару 	<ul style="list-style-type: none"> - припрема за успешно извођење програма поводом прославе Савиндана и Дана школе. 		

Биолошка секција из предмета БИОЛОГИЈЕ

Више области за пети, шести, седми и осми разред

Циљ биолошке секције да допринесе развијању самосталности ученика и да буде основ за формирање радног, естетског, моралног и еколошког васпитања.

Назив секције	Активности	Начин остваривања програма (методе и технике рада)	Врсте активности у образовно-васпитном раду за наставника	Врсте активности у образовно-васпитном раду за ученика	Начин провере остварености стандарда или циљева учења
1. Секција ботаничара	<p>-освежавање школског простора саксијским биљкама</p> <p>-подела ученика који гаје неке посебне категорије биљака (које воле сунце – кактуси; које воле сенку – маховине, папрати; гајење воденог акваристичког биља итд.)</p> <p>-освежавање простора школског дворишта новим садницама</p> <p>-терен за прикупљање биљака за школски хербар</p> <p>-посета некој гљивари</p> <p>-посета ботаничкој башти</p>	<p style="text-align: center;">групни индивидуални</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ монолошка метода ○ дијалошка метода ○ метода рада на тексту ○ метода демонстрације <ul style="list-style-type: none"> ○ терен ○ практичан рад 	<p>Предавање, дијалог, испитивање, демонстрација, уопштавање, издвајање битног, читање, слушање, писање, анализа, усмеравање, упоређивање</p>	<p>Слушају, питају, упоређују, читају, сликају, цртају, пресују, иду на терен, опажају, праве збирке, негују биљке, саде биљке...</p>	<p>- Евиденција ученика</p> <p>- оцењивање ваннаставне активности на</p> <p>- оцењивање ангажованости</p>

2. Секција младих еколога	-терени -пројекти -сарадња са локалним НВО организацијама и локалном самоуправом -конкретне акције – рециклаже, селекције отпада -едукација других ученика -поезија -представе -дискусије -ТВ емисије	групни индивидуални ○ монолошка метода ○ дијалогска метода ○ метода рада на тексту ○ метода демонстрације ○ терен	Предавање, дијалог, испитивање, демонстрација, уопштавање, издвајање битног, читање, слушање, писање, анализа, усмеравање, упоређивање	Слушају, питају, упоређују, раде паное, презентације, представе, емисије, вршњачка едукација	Евиденција ученика - оцењивање ваннаставне активности на - оцењивање ангажованости
--	--	---	--	--	--

1. 1. РЕДОВНА НАСТАВА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

2. 2. СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ (СЕКЦИЈЕ – АТЛЕТСКА И ОДБОЈКАШКА)

Слободне активности (секције) организују се за ученике са посебним интересовањем за спорт. Рад се одвија у спортским секцијама или школским екипама које се формирају према интересовању, способностима и полу ученика, а традицији упражњавају се атлетска и одбојкашка секција.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
АТЛЕТСКА СЕКЦИЈА	- вежбање - такмичење - трчање - скакање - пешачење	- дискусија - анализирање - објашњавање - показивање	- демонстрација - дијалог - физичко вежбање - турнири - излет	- познаје правила атлетике и придржава их се - стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад - развијање основних моторичких активности - развијање такмичарског духа	- тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације	

Наставни	Активности	Активности	Начин	Циљеви и задаци	Начин провере	
----------	------------	------------	-------	-----------------	---------------	--

садржаји	ученика	наставника	остваривања, методе облици рада и технике	садржаја програма	остварености стандарда и циљева	Корелација
ОДБОЈКАШКА СЕКЦИЈА	-вежбање -такмичење -трчање -скакање -пешачење	-дискусија -анализирање -објашњавање -показивање	-демонстрација -дијалог -физичко вежбање -турнири -излет	-познаје правила спортске игре(одбојка) и придржава их се -стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад -развијање основних моторичких активности -развијање такмичарског духа	- тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације	

2.3. АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ

Од активности у природи, планирана су два кроса и два излета.

Кросеви:

- јесењи крос, у организацији Црвеног крста (октобар),
- пролећни крос, у организацији Спортског савеза и РТС-а (мај)

Излети:

- излет до манастира Вољавче (октобар)	ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ - развијање основних моторичких активности - упознавање историјских вредности - стварање услова за социјално прилагођавање
- излет на падинама брда „ Чукаре “ (фебруар)	- развијање основних моторичких активности - учење и усавршавање технике ходања - стварање услова за социјално прилагођавање

2.4. КОРЕКТИВНО-ПЕДАГОШКИ РАД

Корективно-педагошки рад се организује за ученике који имају лоше држање тела. Рад спроводи наставник у сарадњи са лекаром или физијатром који утврђује степен деформитета и прописује вежбе. Тежи случајеви телесних деформитета третирају се у здравственим установама.

2.5. ШКОЛСКА И ДРУГА ТАКМИЧЕЊА

Школа организује и спроводи спортска такмичења као интегрални део процеса физичког васпитања, тј. обавезна унутар школска и међуодељенска такмичења у :

1. гимнастици
2. атлетици
3. спортским играма.

У сарадњи са Спортским савезом града Крагујевца, организују се такмичења међушколског карактера у свим спортским дисциплинама према календару који прави Министарство просвете и спорта и Спортски савез Србије.

У сарадњи са ЗУ „Танаско Рајић“ организовати у мају 2015. (трећа субота) **осми** меморијал „Душан Милошевић“.

Припремати и учествовати на меморијалима „Светомир Ђукић“ у Косјерићу (мај 2015.), „Драгутин Томашевић“ у Петровцу на Млави (мај 2015.) и „Андре Јовић“ у Чортановцима (јун 2015.). Меморијали су посвећени члановима **првог српског олимпијског тима** из 1912. на ОИ у Стокхолму.

ОСНОВНА ШКОЛА "ЈУЛИЈАНА ЂАТИЋ" СТРАГАРИ

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД

ФОНД ЧАСОВА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД

Редни број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		Нед.	Год.
11.	Српски језик	4	144
12.	Страни језик - енглески	3	72
13.	Ликовна култура	1	36
14.	Музичка култура	1	36
15.	Историја	2	72
16.	Географија	2	72
17.	Физика	2	72
18.	Математика	4	144
19.	Биологија	2	72
20.	Техничко и информатичко образовање	2	72

21.	Физичко васпитање	2	72
Укупно : А		25	864
Редни број	Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Верска настава / Грађанско васпитање ³	1	36
2.	Страни језик- Руски језик	2	72
3.	Физичко васпитање- изборни спорт	1	36
Укупно : Б		4	144
Укупно : А+Б		29	1008
Редни број	В.ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Информатика и рачунарство	1	36
Редни број	Г. ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА		
1.	Редовна настава	28	1008
2.	Допунска настава	1	36
3.	Додатни рад	1	36
Редни број	Д. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА		
1.	Час одељенског старешине	1	36
2.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2	36-72
3.	Екскурзије	1 дан	

Легенда:

5. Назив језика националне мањине када се настава реализује на том матерњем језику.
6. Реализује се у школама где се настава одржава на матерњем језику националних мањина.
7. Ученик бира један од обавезних изборних предмета: верска настава/грађанско васпитање и изучава га до краја образовног циклуса.
8. Страни језик за ученике који су почели да га уче од трећег разреда обавезан је изборни предмет до краја образовног циклуса.
  - Број часова за ученике припаднике националних мањина.

СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

СВРХА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложенем друштву.
- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- Развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;
  - подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;
  - оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;
  - оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;
  - развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;
  - омогућавање, укључивање у процесе европског и међународног повезивања;
  - развијање свести о значају заштите и очување природе и животне средине;
  - усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократки уређеног, хуманог и толератног друштва;
  - уважавање плурализма вредности и омогућавања, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и собробити за све;
  - развијање код деце и ученика радозналост и отвореност за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етичке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања који нарушавају остваривање права на различитост;
  - поштовања права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски развијеном друштву;
  - развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.
- програм се остварује на српском језику.

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

СРПСКИ ЈЕЗИК VI

Сврха програма образовања

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, научне, уметничке, културне, еколошке и здравствене писмености, неопходне за живот у савременом и сложенем друштву.

- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

Циљеви и задаци

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама;
- развијање осећаја за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова.

Редни број	Наставна тема	Број часова	Број часова обраде	Број часова утврђивања	Број часова систематизације
I	Језик	63	36	20	7
	Грамматика	58	35	18	5
	Правопис	5	1	2	2
II	Књижевност	46	28	12	6
	Школска лектира	36	23	8	5
	Домаћа лектира	10	5	4	1
III	Култура изражавања	35	20	9	6
	Говорно изражавање	10	4	2	2
	Писмено изражавање	25	16	7	4
Укупан бр. час		144	84	41	19

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Језик - Граматика - Правопис	<ul style="list-style-type: none"> - упоређује; - анализира; - уочава на примерима; - овладава новим граматичким и правописним законитостима; - примењује претходно стечена знања; 	<ul style="list-style-type: none"> - презентује наставни садржај; - подстиче на размишљање и закључивање; 	<ul style="list-style-type: none"> - монолошки; - дијалошки; - текстовни; - индивидуални 	<ul style="list-style-type: none"> - увођење ученика у грађење речи; - упознавање гласовних алтернација; - утврђивање знања о значењу и функцији придевских заменица; - грађење и значење глаголских облика; - писање имена васионских тела и глаголских облика. 		
Књижевност - Школска лектира - Домаћа лектира	<ul style="list-style-type: none"> - чита; - анализира; - самостално закључује. - уочава и тумачи емоције, мотиве и песничке слике у лирском тексту; - исказује властите судове приликом анализе дела. 	<ul style="list-style-type: none"> - презентује наставни садржај; - усмерава активности и подстиче на креативност у тумачењу књижевног дела; 	<ul style="list-style-type: none"> - монолошки; - дијалошки; - текстовни; - индивидуални; - демонстративни 	<ul style="list-style-type: none"> - развијање способности за уочавање и тумачење узрочно-последичних веза, мотива, емоција и књижевних поступака у делу; - оспособљавање за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста. 		
Култура изражавања - Говорно изражавање - Писмено изражавање	<ul style="list-style-type: none"> - препричава са истицањем карактеристика лика у тексту; - описује екстеријер и ентеријер; - портретише особе из непосредне околине на основу анализе књижевних портрета; - увежбава технике у изради писменог састава. 	<ul style="list-style-type: none"> - презентује наставни садржај; - усмерава активности ученика; - подстиче на креативност у изражавању; 	<ul style="list-style-type: none"> - монолошки; - дијалошки; - текстовни; - индивидуални 	<ul style="list-style-type: none"> - уочавање структуре приче грађене ретроспективно; - стваралачко препричавање текста са променом гледишта - обједињавање приповедања и описивања. 		

СТАНДАРДИ

НАСТАВНЕ ОБЛАСТИ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Вештина читања и разумевања прочитаног	Ученик: а) разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи б) служи се садржајем да би пронашао одређени део текста в) разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног г) изводи закључак заснован на једноставном тексту	а) читање „с оловком у руци“ ради извршавања различитих задатака б) проналази, издваја и упоређује битно и небитно в) препознаје и повезује садржаје из различитих текстова	а) проналази, издваја и упоређује информације б) издваја кључне речи и резимира текст в) изводи закључке засноване на тексту г) анализира задржаје из различитих текстова
Писмено изражавање	а) зна и користи оба писма (ћирилицу и латницу) б) саставља разумљиву, граматички исправну реченицу в) уме да преприча текст г) влада основним жанровима писане комуникације; саставља службено писмо д) примењује правописну норму у једноставним примерима	а) пише резиме краћег текста б) зна правописну норму и примењује је у већини случајева в) зна да преприча текст г) саставља наративни и дескриптивни текст	а) пише резиме дужег текста б) зна и доследно примењује правописну норму в) саставља текст на основу прочитаног дела, филма, представе
Граматика	а) зна поделу гласова б) речи дели на слоге код двосложних речи в) уочавање дугих и кратких акцената код једносложних речи г) разликује просте речи од сложених; препознаје корен речи д) препознавање гласовних промена у једноставним примерима ђ) препознаје глагоске облике	а) познаје основне начине грађења речи б) препознаје гласовне промене в) препознавање дугих акцената г) препознаје главна значења и функције глагоских облика	а) позаје и зна основне начине грађења речи (извођење и слагање) б) уме да препозна гласовне промене, објасни их и именује в) зна да уочи акценатовани слог г) зна да обележи акценат д) уме да објасни главна значења глаголских облика
Лексика	а) препознаје значења непознатих речи б) препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у свакодневној комуникацији	а) одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава б) зна значење речи које се јављају у школским текстовима	а) уме да одреди значење непознатих речи и израза на основу њиховог састава и контекста у коме су употребљени б) зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима

<p style="text-align: center;">Књижевност</p>	<p>а) повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела б) разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност) в) разликује основне књижевне родове г) препознаје епски десетерац и врсте риме д) препознаје дијалог, монолог, дескрипцију и наратију) ђ) препознаје стилске фигуре (градација, контраст, метафора)</p>	<p>а) повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања б) повезује наслов дела и род, врсту и лик из дела в) пепознаје род и врсту књижевноуметничког дела г) препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре д) одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика и њихову међусобну повезаност ђ) разликује облике приповедања (дијалог, монолог, дескрипција, наратија) е) уочава разлику између препричавања и анализе дела</p>	<p>а) наводи наслов дела, одломака, аутора, род и врсту на основу ликова, караткеристичних тема и мотива б) проналази и именује стилске фигуре в) одређује и именује врсту стиха и строфе г) издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту</p>
--	---	---	---

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред:шести

Недељни фонд часова : 2

Годишњи фондчасова : 72

Циљ

Циљ наставе енглеског језика у основним школама остварује се овладавањем комуникативних вештина и разбијањем способности и метода учења страног језика.Стога,циљ наставе енглеског језика је развијање сазнајних и интелектуалиних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивних односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи.

Општи стандарди

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознавајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама.Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Задаци на нивоу језичких вештина

Разумевање говора

Ученик треба да разуме усмену поруку исказану савременим језиком, без непотпуних лексичких и синтаксичких тешкоћа, не дуже од две до три минуте.Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука (приповедање, разговор), а треба да буде способан и да идентификује различите врсте усмених порука (изјавне, упитне и заповедне), да реконструише непознато на основу контекста и да запамти кључне елементе поруке.

Усмено изражавање

Ученик треба да, у оквиру програмом предвиђене језичке грађе, буде оспособљен да савременим језиком, примереним свакодневном комуникацији, исказе једноставну усмену поруку и да буде у стању да учествује једноставном разговору, да једноставно и јасно исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да прочита и разуме једноставне поруке, знакове, информације, да разуме глобално, селективно и на нивоу имплицитног, једноставније аутентичне текстове писане савременим језиком у вези са свакодневним ситуацијама и из домена њиховог интересовања.

Писано изражавање

Ученик треба да, у оквиру програмом предвиђене језичке грађе, буде способан да напише своје личне податке, да напише честитку, једноставну поруку и краће неформално писмо, да опише неки доживљај, да напише нешто о себи и својим интересовањима, да напише кратак резиме о ономе шта је чуо, виде или прочитао и изнесе лични став (допадање, недопадање, слагање, неслагање и друго)

Дијалог

Ученик треба да је способан да користи научене фразе и изразе док води дијалог са наставником, другим учеником или или евентуално говорником коме је енглески матерњи језик.

Развијање социо-културне компетенције

Поред сазнања о основним чињеницама везаним за историју, географију културу и уметност земаља чији језик учи, ученик треба да створи увид, у оквиру поља свог интересовања и искуства уочи сличности и разлике у навикама (вербална и невербална комуникација), обичајима, менталитету и институцијама наше земље и земаља чији језик учи

Медијација

У комуникативним контекстима који укључују говорнике учениковог првог језика (л1) и циљног језика (л2) преноси и преводи кратке поруке (у усменој и писаној форми) у складу са потребама комуникације.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
I - Мој Живот (14 часова)	-именује, -уочава, -повезује, -уређује	презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-исказивање једноставне усмене поруке; -савладавање технике читања; - описи појмова; - лексика, - нови граматички појмови - комуникација	-усмено -тест -евиденција ученика -оцењивање наставних активности ученика	

<p>II - Будућност (13 часова)</p>	<p>-разликује -именује -открива релације и изражава их -упоређује -уочава</p>	<p>-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару</p>	<p>-тражење и давање обавештења; -описивање и именовање предмета; -изражавање будућег времена; -обнављање старог вокабулара и адекватна примена истог.</p>	<p>-усмено -тест -евиденција ученика -оцењивање наставних активности ученика</p>	
<p>III - Време и места (10 часова)</p>	<p>-уочава -закључује -проверава</p>	<p>-сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -поставља проблем -подстиче -сугерише</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару</p>	<p>-препознавање појмова; -разумевање наставникових инструкција; -исказује време -описује различитости -постављање питања и давање исказа у основној комуникацији; -лексика, -нови граматички појмови, -писање кратких реченица.</p>	<p>-усмено -тест -евиденција ученика -оцењивање наставних активности ученика</p>	
<p>IV - Лондон (12 часова)</p>	<p>-уочава -именује -разликује -упоређује -открива релације -изражава их</p>	<p>-презентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару</p>	<p>-усвајање употребе одређеног инеодређеног члана; -разумевање наставникових инструкција; -постављање питања и давање исказа у основној комуникацији; -лексика, -нови граматички појмови, -стране земље и знаменитости.</p>	<p>-усмено -тест -евиденција ученика -оцењивање наставних активности ученика</p>	

<p>V - Искуство (13 часова)</p>	<p>уочава -именује -открива релације -упоређује -закључује</p>	<p>-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару</p>	<p>-писање кратких реченица на основу дате слике; -усвајање новог вокабулара; - лексика, - нови граматички појмови, - писање кратких реченица.</p>	<p>-усмено -тест -евиденција ученика -оцењивање наставних активности ученика</p>	
<p>VI - Проблеми (10 часова)</p>	<p>-уочавање -разликује -упоређује -проверава</p>	<p>дискутује -анализира -мотивише</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару</p>	<p>тражење и давање обавештења; -описивање и именовање предмета; -усвајање модалних глагола -израда пројеката</p>	<p>-усмено -тест -евиденција ученика -оцењивање наставних активности ученика</p>	

ИСХОДИ:

Ученик треба да:

- 1) препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом
- 2) поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине
- 3) користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације
- 4) уочава сличности и разлике између страног и матерњег језика
- 5) примењује компензационе стратегије као што су:
  - ~ усмерава пажњу на оно што разуме
  - ~ покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна
  - ~ обраћа пажњу на речи које се више пута понављају
  - ~ обраћа пажњу на разне невербалне елементе (гестови, мимика итд.)
  - ~ размишља да ли одређена реч коју не разуме личи на неку из матерњег језика
  - ~ тражи значење у речнику
  - ~ уз помоћ наставника континуирано ради на усвајању и примени општих стратегија учења (генерализација, индукција, дедукција и позитивни трансфер).

Оперативни задаци:

- развијају ликовно- естетски сензибилитет (осетљивост) за спонтани ритам бојених мрља, линија, текстуру, светлину, боју и чулну осетљивост и осећајност за визуелно споразумевање и свет уобразиље у ликовним делима;
- покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло- тамно, облик- боја, простор, композиција;
- посматрају и естетски доживљавају дела ликовне уметности;
- развијају љубав према ликовном наслеђу;
- оспособљавају се за стваралачко преношење визуелно- ликовних искустава у природно- друштвена научна подручја и тако развијају интересовање за оплемењивање и заштиту природе и смисао за унапређивање културе живљења;
- развијају способност за креативно и апстрактно мишљење;
- развијају способност сарадње и самопоуздања у тимском раду;
- развијају индивидуално истраживање односа ликовних елемената на примерима националног и светског ликовног уметничког наслеђа

Наставни садржај	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>1. Слободно ритмичко изражавање бојеним мрљама, линијама, светлинама, облицима и волуменима (2+1+1)</p> <p>2. Визуелно споразумевање (2+1)</p> <p>3. Текстура (4+1+1)</p> <p>4. Светлина (5+2+1)</p> <p>5. Боја (8+3+1)</p> <p>6. Свет</p>	<ul style="list-style-type: none"> • посматрање (усмерено) • описивање (вербално или ликовно) • процењивање • бележење • (графичко, симболичко бележење опажања) • сликање • цртање • вајање • практиковање (практична примена) • експериментисање и трагање за решењима • истраживање • сакупљање (колекције, збирке, албуми) • стварање (креативна продукција) активности у оквиру мини пројекта (осмишљавање и 	<ul style="list-style-type: none"> • мотивише • подстиче • сарађује • припрема изворе информација (шира литература) • осмишљава и организује посете и излете • прикупља радове за изложбе и конкурсе • прати и вреднује рад ученика • показује демо нстрира 	<ul style="list-style-type: none"> • вербални • илустративно демонстративни • вербално текстуални • комбиноване методе • метода практичних радова • групни рад 	<p>Ученици би требало да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развијају ликовноестетски сензибилитет за: спонтани ритам бојених мрља, линија, светлина, визуелно споразумевање, текстуру површине, светли ну, боју и свет уобразиље у ликовним делима; • покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света: облика, боје, светло тамно, простора и композиције; • посматрају и естетски доживљавају дела ликовних уметности; 	<ul style="list-style-type: none"> • праћење и вредновање ученика је континуирано, уважавајући интересовања и активности ученика у процесу учења, а у складу са њиховим стваралачким радом и креативношћу, • у циљу осамостављивања • у трагању различитих извора сазнања, проширивања и продубљивања умења и вештина. • на часовима вежбања вршиће се естетска анализа, процењивање, вредновање и оцењивање ученичких радова <p>у току школске године оцењиваће се радови ученика и то у првом полугодишту два пута и у другом полугодишту</p>	<p>Музичка култура</p> <p>Српски језик</p> <p>Математика</p> <p>Историја</p> <p>Физика</p> <p>Техничко образовање</p>

Наставни садржај	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<i>уобразиље у делима ликовне уметности (2+1)</i>	реализација)			<ul style="list-style-type: none"> развију љубав према ликовном наслеђу; да се оспособе за стваралачко преношење визуелноликовних искустава у природно друштвено научна подручја и тако развију интересовање за оплемењивање, заштиту природе и унапређење културе живљења 	два пута	

ИСХОДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА ЛИКОВНЕ КУЛТУРЕ

ОСНОВНИ НИВО

- Разликује у свом раду основне медије, материјале и технике.
- Уочава ритам бојених мрља, линија и светлина.
- Изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове.
- Препознаје текстуралне вредности површина и облика.
- Опажа тонске разлике (светло- тамно).
- Разликује и користи основне и изведене боје.
- Има развијену имагинацију на темељу познатих догађања или прича.
- Описује своје радове и радове других (исказује утисак)
- Описује разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља култура и периода.
- Зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечена учењем у визуелним уметностима (костимограф, дизајнер архитекта).
- Познаје места и изворе на којима може да прошири своја знања о уметности (галерија, музеј, атеље...)
- Зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу.

СРЕДЊИ НИВО

- Познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности.
- Одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју идеју.
- Уочава међусобну повезаност ликовних елемената у композицији.
- Користи се богатством линија у грађењу композиције.
- Поседује осећај за валерске вредности и различите текстуре и користи различите материјале за изражавање спонтаног ритма.
- Примењује појам стилизације у радовима.
- Образлаже свој рад и радове других (наводи садржај, тему, карактеристике технике)
- Лоцира одабрана уметничка дела у историјски друштвени контекст.
- Има развијену имагинацију на темељу познатих догађања или прича.
- Познаје и користи комплементарне, топле и хладне боје.
- Одабира адекватан садржај да би стварао и декодирао визуелне шифре.
- Развија своју машту и креативност не ослањајући се само на репродуковање.

НАПРЕДНИ НИВО

- Познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности.
- Одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју идеју.
- Уочава међусобну повезаност ликовних елемената у композицији.
- Поседује осећај за валерске вредности и различите текстуре.
- Самостално граде маштовита и оригинална решења.
- Успешно ствара дела на основу имагинације на темељу познатих догађаја или прича.
- Изводи радове са одређеном намером, користећи основне ликовне елементе и приципе да би постигао одређени ефекат.
- Користи тачне термине (текстура, ритам, облик, валер) када образлаже свој рад и радове других.
- Успешно користе стилизацију облика.
- Користе савремене облике комуникације.
- Анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка.
- Користи места и изворе на којима може да прошири своја знања из визуелних уметности.
- Разуме међусобну повезаност и утицај уметности и друге ђивотне области.
- Познаје и користи различите линије и градације светлости.
- Израђује радове који потстичу стваралачко мишљење и понашање код других ученика.
- Одговарајућим материјалима приказује градацију светлости у односу на одређеност извора.
- Вешто транспонује свет природе у свет симбола.
- Транспонује објекте које смешта у нови неубичајени простор.
- Слика слојевито, користећи различите бојене квалитете.

Ученик/ученица:

	1. ниво - ОСНОВНИ	2. ниво - СРЕДЊИ	3. ниво - НАПРЕДНИ
1. Медији, материјали и технике визуелних уметности	ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне меди-је, материјале и технике (цртање, сликање, ваја-ње) визуелних уметности ЛК.1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове	1.1. познаје и користи (у свом раду) основне из-ражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности 1.2. образлаже свој рад и радове	ЛК.3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, тех-нику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју
2. Елементи, принципи и садржаји (теме, мотиви, идеје...) Визуелних уметности	ЛК.1.2.1. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)	2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт 2.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...)	ЛК.3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, тех-нику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би пости-гао одређени ефекат ЛК.3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, об-лик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) кала образлаже

<p>3. Улога, развој и различитост визуелних уметности</p>	<p>ЛК. 1.3.1. описује разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља, култура и периода ЛК. 1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечени учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...)</p>	<p>3.1. лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст</p>	<p>ЛК.3.3.1. анализира одабрана уметничка дела у одређеном временском и културном контексту (описује основне карактеристике, намеру уметника...) ЛК.3.3.2. описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности ЛК.3.3.3. користи другачије изворе информација (нпр. библиотека, интернет...) да би проширио своја знања</p>
---	---	--	---

Разред: VI

Предмет: Музичка култура

Годишњи фонд часова: 36

Недељни фонд часова: 1

Циљеви и задаци:

- неговање способности извођења музике певањем и свирањем
- неговање смисла за колективно музицирање (певање и свирање)
- стицање навике за слушање музичког дела
- развијање способности за доживљај музичког дела
- развијање способности за разумевање музичког дела
- развијање критичког мишљења
- подстицање стваралачког ангажовања ученика
- развијање музичке креативности
- развијање способности за импровизацију мелодије

Оперативни задаци:

- Упознавање основа муз. писмености (Ф-дур, Д-дур, д-мол, осминска триола, синкопа) .
- Утврђивање муз. појмова (цела нота,половина, четвртина,осмина, шеснаестина у групи, пауза)
- Уознавање музичког дела домаћих и страних композитора , кроз слушање музике.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>Знање и разумевање Извођење музике а) Певање песама по слуху и са нотног текста б) Основе музичке писмености 15 (13+2)</p>	<p>Ангажовање у настави, давање повратне информације, сарадња са другима, рад презентације, самосталност у раду, уметнички наступи.</p>	<p>- Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика; Праћење остварености циљева у оквиру наставне теме; Оценом односа према настави; мотивисање, упућивање, давање објашњења, припрема и реализација часа.</p>	<p>Методе рада: - демонстрација, вербалне методе, игровне активности, показна метода Облици рада: фронтални, групни, индивидуални . Наставна средства: - музички инструмент</p>	<p>Развијање интересовања за музичку уметност Упознавање музичке културе (и традиције) свога и других народа Разумевање музичког изражавања кроз певање и свирање Неговање способности извођења музике и осетљивости за муз. вредности Подстицање стваралачког ангажовања, критичког мишљења и активно учешће у музичком животу своје средине Упознавање основа муз.</p>	<p>Усмене провере; информативне писмене провере; практичан рад (код ученика са развијеним вештинама); уметнички наступи</p>	<p>Ликовна култура, Народна традиција, Српски језик, Математика</p>

				писмености.		
<p>Слушање музике а) Слушање вокално-инструменталних и инструменталних композиција б) Уочити облике: музичка реченица, период, дводелна песма 15 (12+3)</p>	<p>Ангажо-вање у настави-активно слушање и препознавање музичких дела</p>	<p>- Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика; Праћење остварености циљева у оквиру наставне теме; Оценом односа према настави; мотивисање, упућивање, давање објашњења, припрема и реализација часа.</p>	<p>Методе рада: - демонстрација, вербалне методе, игровне активности, показна метода Облици рада: фронтални, групни, индивидуални Наставна средства: музички уређај, пројектор, компјутер и пратећа опрема.</p>	<p>Развијање интересовања за музичку уметност Упознавање музичке културе (и традиције) свога и других народа Стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и развијање осетљивости за музичке вредности Подстицање стваралачког ангажовања, критичког мишљења и активно учешће у музичком животу своје средине</p>	<p>Усмене провере</p>	<p>Ликовна култура, Српски језик, Народна традиција</p>

<p>Музичко стваралаштво а) импровизација мелодије на задани текст б) импровизација мелодије на задани ритам 6 (5+1)</p>	<p>Ангажовање у настави, давање повратне информације, сарадња са другима, рад презентације, самосталност у раду, уметнички наступи.</p>	<p>Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика; Праћење остварености циљева у оквиру наставне теме; мотивисање, упућивање, давање објашњења, припрема и реализација часа</p>	<p>Методе рада: демонстрација, игровне активности, показна метода</p> <p>Облици рада: фронтални, групни, индивидуални .</p> <p>Наставна средства: музички инструмент</p>	<p>Развијање интересовања за музичку уметност Разумевање могућности музичког изражавања Подстицање стваралачког ангажовања, критичког мишљења и активног учешћа у музичком животу своје средине</p>	<p>практичан рад (код ученика са развијеним вештинама); уметнички наступи</p>	<p>Српски језик</p>
--	---	--	---	---	---	---------------------

Наставни предмет: Музичка култура

Разред: шести

НАСТАВНА ТЕМА	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА	ИСХОДИ
<p>Знање и разумевање и извођење</p>	<p>Основни ниво МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености</p>	<p>Ученик препознаје основне елементе музичке писмености у складу са Наставним програмом и основне</p>

<p>музике</p>	<p>МК. 1.1.2. опише основне карактеристике народног стваралаштва У области Музичко извођење ученик уме да: МК. 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту Средњи ниво У области Знање и разумевање ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота. Напредни ниво МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела МК. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом) У области Музичко извођење ученик уме да: МК. 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.</p>	<p>карактеристике певачких гласова. Препознаје одређене музичке жанрове. Зна основне карактеристике певачких гласова и разликује вокалне, инструменталне и вокално-инструменталне саставе. Познаје основне појмове појединих музичких жанрова, народног стваралаштва и контекст настанка српске народне музике. Ученик може да пева или свира (на неком од Орфових инструмената) једноставније музичке примере у С-дуру до 8 тактова. Може да пева у хору или свира у оркестру. Учествује у школским приредбама.</p>
<p>Слушање музике</p>	<p>Основни ниво У области Слушање музике ученик уме, на основу слушања музичких примера, да именује: МК. 1.2.1. музичке изражајне елементе МК. 1.2.2. извођачки састав музичке жанрове МК. 1.2.3... српски музички фолклор Средњи ниво У области Слушање музике ученик уме да: МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре) МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра Напредни ниво У области Слушање музике ученик уме да анализира слушни пример и открије Везу опажених карактеристика са: МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско– стилским контекстом звучног примера МК. 3.2.3. контекстом настанка и примена различитих облика музичког фолклора</p>	<p>Ученик препознаје основна темпа, динамику и врсту такта слушаног дела, разликује инструменталне и вокалне саставе. На основу слушања музичког примера може да препозна припадност одређеном музичком жанру. Препознаје вокалне групе и инструменталне саставе и препознаје народно и уметничко стваралаштво. Препознаје везу музичког садржаја примера са ванмузичким програмом.</p>

Музичко стваралаштво	<p>Основни ниво У области <i>Музичко стваралашта</i> ученикме да: МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско– ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима</p> <p>Средњи ниво</p> <p>Напредни ниво МК. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте МК. 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова</p>	<p>Ученик може да осмисли једноставну ритмичку пратњу песме коју зна на неком од Орфових инструмената и да нацрта или направи једноставне музичке инструменте. Ученик може да осмисли једноставну ритмичку пратњу песме коју зна, и даје запише и одсвира. Може активно да учествује у компоновању мање музичке целине са наставником Може да осмисли музичку игру (драматизација песме) на основу песме различитих жанрова..</p>

ИСТОРИЈА VI

Циљ изучавања наставног предмета историја је културни развој и хуманистичко образовање ученика. Циљ наставе историје је и да допринесе разумевању историјског преостора и времена и историјских процеса и токова ,као и развијању националног и европског идентитета и духа толеранције код ученика.

Задаци наставе Историје су да ученици , уочавајући узрочно – последичне везе , разумеју историјске процесе и токове , улогу истакнутих личности које су одредиле развој људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку , економску , друштвену , културну...) као и историју суседних народа и држава.

Ред. број	Наставна тема	обрада	утврђивање	систематизација	Укупно
	Увод	1	1	1	3
I	Европа и Средоземље у раном средњем веку	7	6	1	14
II	Срби и њихово окружење у раном средњем веку	5	6	-	11
III	Европа у позном средњем веку	5	4	2	11
IV	Срби и њихово окружење у позном средњем веку	9	9	1	19
V	Српске земље и њихово окружење у доба осаманлијских освајања	6	6	2	14

Задаци наставе историје су:

- разумевање појма ``средњи век`` и основних одлика тог историјског периода,
  - разумевање основних одлика феудалног друштва,
  - стицање знања о најзначајнијим државама средњовековне Европе,
  - стицање знања о српским средњовековним државама
  - стицање знања о личностима које су обележиле средњи век у општој и националној историји,
  - разумевање улоге религије у друштву средњег века,
  - упознавање културних и техничких достигнућа средњовековне Европе,
- упознавање културног наслеђа Срба у средњем веку,
- коришћење историјских карата за период средњег века,
  - подстицање ученика на коришћење историјских извора
  - развијање критичког односа према историјским изворима

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p align="center">Увод</p>	<ul style="list-style-type: none"> - активно слушање - учешће у разговору - гледање илустрација - читање текстова - истраживање и анализа историјских извора 	<ul style="list-style-type: none"> - објашњава - усмерава - подстиче - мотивише 	<ul style="list-style-type: none"> - наративна (монолошка) - дијалогска - илустративна - текстуална петнаестоминутне вежбе 	<ul style="list-style-type: none"> - разумевање појма „средњи век“ и основних одлика тог периода - разумевање основних одлика феудалног друштва - коришћење историјских карата за период средњег века - подстицање ученика на коришћење историјских извора - развијање критичког односа према историјским изворима - примена стандарда 		
<p>Европа и Средоземље у раном средњем веку</p>	<ul style="list-style-type: none"> - активно слушање - учешће у разговору - читање текстова - гледање илустрација - анализа стрипа или филма - писмена провера знања (петнаестоминутна) - истраживање и анализа историјских извора 	<ul style="list-style-type: none"> - објашњава - усмерава - наводи - поставља проблем - анализира - проверава - упућује на изворе 	<ul style="list-style-type: none"> - наративна (монолошка) - дијалогска - илустративна - текстуална - стрип и филм петнаестоминутне вежбе 	<ul style="list-style-type: none"> - разумевање појма «средњи век» и основних одлика тог периода - разумевање основних одлика раног феудалног друштва на Истоку - стицање знања о најзначајнијим државама средњовековне Европе - стицање знања о личностима које су обележиле рани средњи век - упознавање културних и техничких достигнућа средњовековне Европе - коришћење историјских карата за овај период - разумевање улоге религије у друштву средњег века - примена стандарда 		

<p align="center">Срби и њихово окурење у раном средњем веку</p>	<ul style="list-style-type: none"> - активно слушање - учешће у разговору - читање текстова - гледање илустрација - анализа стрипа или филма - писмена провера знања (петнаестоминутна) - истраживање и анализа историјских извора 	<ul style="list-style-type: none"> - објашњава - усмерава - наводи - мотивише - сугерише - дискутује - упућује на изворе 	<ul style="list-style-type: none"> - наративна - дијалочка - илустративна - текстуална - стрип или филм - петнаестоминутне вежбе 	<ul style="list-style-type: none"> - разумевање карактеристика феудалног друштва на Истоку - стицање знања о српским средњовековним државама - стицање знања о личностима које су обележиле рани средњи век српске историје - упознавање културног наслеђа Срба у раном средњем веку - коришћење историјских карата за рани средњи век националне историје - развијање критичког односа према историјским изворима - подстицање ученика на коришћење историјских извора - примена стандарда 		
<p align="center">Европа у позном средњем веку</p>	<ul style="list-style-type: none"> - активно слушање - учешће у разговору - читање текстова - гледање илустрација - анализа стрипа или филма - писмена провера знања (петнаестоминутна) - истраживање и анализа историјских извора 	<ul style="list-style-type: none"> - објашњава - усмерава - наводи - мотивише - анализира - подстиче - упућује на изворе - поставља проблем 	<ul style="list-style-type: none"> - наративна - дијалочка - илустративна - текстуална - стрип или филм - петнаестоминутне вежбе 	<ul style="list-style-type: none"> - разумевање основних одлика друштва позног феудализма - стицање знања о најзначајнијим државама средњовековне Европе - стицање знања о личностима које су обележиле општу историју позног средњег века - разумевање улоге религије у друштву средњег века - упознавање културних и техничких достигнућа средњовековне Европе - коришћење историјских карата за овај период - подстицање ученика на коришћење историјских извора - развијање критичког односа према историјским изворима - примена стандарда 		

<p>Срби и њихово окружење у позном средњем веку</p>	<ul style="list-style-type: none"> - активно слушање - учешће у разговору - читање текстова - гледање илустрација - анализа стрипа или филма - израда родословних таблица - писмена провера знања (петнаестоминутна) - истраживање и анализа историјских извора 	<ul style="list-style-type: none"> - објашњава - иницира дискусију - наводи - анализира - упућује на изворе - сугерише - мотивише 	<ul style="list-style-type: none"> - наративна - дијалочка - илустративна - текстуална - стрип или филм - таблице родослова - петнаестоминутне вежбе 	<ul style="list-style-type: none"> - стицање знања о српским средњовековним државама - стицање знања о личностима које су обележиле позни средњи век српске историје - стицање знања о развоју српског средњовековног друштва, династије - упознавање културног наслеђа Срба у позном средњем веку - коришћење историјских карата за овај период - подстицање ученика на коришћење историјских извора - развијање критичког односа према историјским изворима - примена стандарда 		
<p>Српске земље и њихово окружење у доба османлијских освајања</p>	<ul style="list-style-type: none"> - активно слушање - учешће у разговору - читање текстова - гледање илустрација - анализа стрипа или филма - израда родословних таблица - писмена провера (петнаестоминутна) - истраживање и анализа историјских извора - писмена провера (тест) 	<ul style="list-style-type: none"> - објашњава - наводи - усмерава - поставља проблем - анализира - упућује на изворе - сугерише - мотивише 	<ul style="list-style-type: none"> - наративна - дијалочка - илустративна - текстуална - стрип или филм - таблице родослова - петнаестоминутне вежбе 	<ul style="list-style-type: none"> - стицање знања о личностима које су обележиле овај период српске историје - схватање узрока пада балканских земаља под турску власт - разумевање основних одлика турског феудалног друштва - коришћење историјских карата за овај период српске историје - подстицање ученика на коришћење историјских извора - развијање критичког односа према историјским изворима - примена стандарда 		

СТАНДАРДИ

Садржај теме	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
УВОД			
Основне одлике средњег века (појам средњи век, хронолошки и просторни оквири, светске цивилизације у периоду средњег века)	<ul style="list-style-type: none"> - Зна дефиницију појма - средњи век - Именује историјски период од V до XV века - Зна да наведе хронолошке оквири појма средњи век - Зна да именује феудализам и хришћанство као основне одлике средњег века - Зна да именује историјске периоде стари век и средњи век и зна њихов хронолошки редослед - Уме на ленти времена да прочита хронолошки редослед историјских периода 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да наведе основне карактеристике периода званог средњи век - Зна да објасни зашто смо за почетак и крај средњег века узели баш те хронолошке одреднице - Зна да повеже историјски период са друштвеним уређењем које је тада преовладало - Развијање умења израде ленте времена са унетим хронолошким границама историјских периода 	<ul style="list-style-type: none"> - Уме да упореди основне карактеристике старог и средњег века - Зна да објасни разлику кмет-роб - Развијање умења самосталне израде ленте времена историјских периода
Основни историјски извори за историју средњег века (писани-повеље, писма, записи, натписи, хронике, летописи, житија светих, биографије владара...; материјални-новац, печати, ликовна уметност, архитектура...)	<ul style="list-style-type: none"> - Препознаје историјске изворе и смешта их у одговарајући историјски период - Уме да на примерима препозна врсту историјских извора (нпр. Стари град)-по могућству проверити ова знања у Музеју у одељку за средњи век, или кроз дијафилмове или ППТ (фреске, оружја, оруђа, топуз, стреле, иконе, новчићи-наши и страни...) - Зна да наведе пример за легенду и народну песму из средњег века (легенда о краљу Артуру, Косовска легенда, из нашег краја...) - Зна, разликује и именује места где се чувају материјални, а где писани историјски извори; - Зна где су у Ужицу Архив, Музеј, Градска библиотека 	<ul style="list-style-type: none"> - Именује писане историјске изворе за средњи век: повеље, писма, записи, натписи, хронике, летописи, житија светих, биографије владара... - Зна да дефинише: повеље, писма, записи, натписи, хронике, летописи, житија светих, биографије владара...и да их препозна на примерима на часу - У музеју препознаје врсте историјских извора 	<ul style="list-style-type: none"> - Уме да изврши селекцију историјских извора по важности за историју као науку - Уочава и објашњава разлику између историјских извора за стари и средњи век
ЕВРОПА И СРЕДОЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ			
Сеоба народа и ране средњовековне државе у Западној Европи (Хуни, Атила, германске државе на територији)	<ul style="list-style-type: none"> - Зна шта се подразумева под синтагмом Велика сеоба народа - Зна да наведе кључне чињенице о Великој сеоби: када је била (375), ко је покренуо (Хуни) и последице: сеоба варварских 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна ко су: Хуни, Франци и Атила „Бич божији“ - Зна самостално да опише Велику сеобу народа уз показивање на карти - Зна самостално на карти да покаже 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна целовито, самостално, течно, узрочно-последично, уз коришћење карте, да опише Велику сеобу народа - Зна да повеже одређене топониме, који се данас налазе у Европи са некадашњим

<p>Западног Римског царства)</p>	<p>народа, пад Западног римског царства (476), стварање нових држава на територији ЗРЦ -Зна, уз помоћ наставника, да покаже Врата народа, територију ЗРЦ, ИРЦ и варварске државе настале на територији ЗРЦ - Зна да је пад ЗРЦ (476) узет за кључни догађај краја старог и почетка средњег века</p>	<p>Врата народа, правац продора Хуна, ЗРЦ, ИРЦ, новонастале државе на територији ЗРЦ - Зна коначну судбину тих новостворених варварских држава и народа који су их створили (нестали, асимилovali се, освојени...) -Зна да објасни појам вандализам, као и како је настао - Развијање умења коришћења градива у другачијој форми. Уме да изрази интервју са Атилом</p>	<p>народима, који су нестали кроз историју (Ломбардија, вандализам, Баварска, Саксонија, Венеција, Нормандија, Лигланд, Мађарска-Хунгарија, Енглеска, Фрушка гора-Фрузи, Франци...) - Зна да у оквиру процеса сеоба (не баш у вези са Великом сеобом народа) исприча основне чињенице о Виконзима (Норманима) и њиховој сеоби, насељавање Енглеске 1066-Виљем Освајач и Нормандије, као и Јужне Италије. - Уме да напише састав: Мој сусрет са Атилом</p>
<p>Формирање феудалног друштва (вitezови и кметови, пирамидална хијерархија власти, вазални односи, рурално друштво)</p>	<p>- Зна да именује делове структуре феудалног друштва и које су основне разлике међу појединим слојевима (друштвеним групама: феудалац-кмет) -Зна да разликује, у основним цртама: ко је сениор, а ко је вазал (сениор даје вазалу феуд-посед, а вазал верно врши војну службу и сакупља порез) -Зна ко су кметови и које су обавезе кметова према феудалцима - Зна дефиницију појмова: феуд, феудално друштво, сениор, вазал -Зна да на слици препозна ком слоју друштва неко припада</p>	<p>- Зна прецизно, са разумевањем да опише вазалне односе (зашто се ступа у вазалне односе,обавезе сениора према вазалу и вазала према сениору) -Зна да опише односе између феудалаца и кметова -Зна да опише разлике међу слојевима, на основу слика (властела, трговци, свештенство, кметови, вitezови) -Зна да опише ко су вitezови, како се постаје вitezом и која је његова улога у феудалном друштву - Уме да протумачи пирамидалну структуру феудалног друштва</p>	<p>- Зна целовито и јасно да опише структуру феудалног друштва и односе између појединих слојева -Зна да упореди положај кмета и роба -Зна да упореди робовласничко и феудално друштво</p>
<p>Франачка држава и ранофеудална привреда (христијанизација Германа, Карло Велики, распад Франачке, основне карактеристике натуралне и робно-новчане привреде)</p>	<p>-Зна самостално на карти да покаже Франачку државу и Рим -Зна да именује модерне државе које су настале распадом Франачке државе и зна да их покаже на карти, уз помоћ наставника -Зна основне карактеристике натуралне привреде (размена робе за робу) -Зна ко су Романи, да су Франци романизовани Германи -Зна да је Карло Велики најпознатији Франачки владар (прво краљ, па цар)</p>	<p>-Зна ко је Карло Велики и по чему је познат -Зна да је Франачком владала династија Каролинга -Повезује и зна да опише процес преображаја, некадашње римске провинције Галије која је постала данашња Француска - Зна да опише главне карактеристике натуралне привреде и да објасни зашто је у раном средњем веку била преовлађујућа у Западној Европи -Зна да, уз помоћ наставника, опише везаност Франачке државе и њених владара са Римокатоличком црквом</p>	<p>-Целовито, јасно, течно, уз показивање на карти, објашњава настанак, развој и нестанак Франачке државе (Хлодовех, крштење, настанак државе (крV. /поч. VI); Карло Мартел-732.-битка код Поатјеа, зауставља Арабљане; Пипин Мали 756.- оснива Папску државу и преузима престо у Франачкој, ствара династију Каролинга, Карло Велики (768-814), шири државу ка истоку: Саси, Баварци, Лангобарди, Авари, Хрвати, распад државе 843.г. у Вердену на: Свето Римско царство-Немачку, Италију и Француску) -Зна да да пример за натуралну привреду - Зна зашто су се сукобиле владарске</p>

		(Крштење-Хлодовех-настанак државе; Пипин Мали-стварање папске државе, а он преузима престо Франачке од Меровинга; папа крунише Карла Великог, 800.г., а овај ширећи државу, шири хришћанство из Рима) -Зна да опише процес романизације Франака -Зна на карти, самостално да покаже ширење Франачке државе, и државе на које се распала 843. -Зна да опише и протумачи историјску извор: слике „крштење Хлодовеха“ и „крунисање Карла Великог“	идеологије Франачке и Византије, када се Карло Велики прогласио за цара
Византија до VII века (грчко и римско наслеђе, Константин Велики, оснивање Цариграда, Јустинијан I и покушај обнове Римског царства)	-Зна да су Источно римско царство- Византија-Ромејско царство синоними -Зна да становници Византије себе зову Ромејима -Зна да је главни град Византије- Цариград-Константинопољ (Визант, Истанбул-Други Рим) -Зна да Византијом влада цар (да по срв. идеологији на свету може бити само један цар) -Зна да на карти покаже Источно римско царство, Цариград, Средоземље -Зна ко су Константин Велики и Теодосије и зашто су важни за настанак Ромејског царства (313-Милански едикт; 330-оснивање Цариграда, 394-признавање хришћанства за једину веру у Царству; 395.подела царства на Источно и Западно) уз помоћ наставника -Зна да наведе основне карактеристике Византије: хришћанство, римска култура, римско право -Зна ко је Јустинијан (да је владао у VI веку и да је покушао последњи пут да обнови Римско царство) и зашто је важан	-Зна да опише основне карактеристике Јустинијанове владавине (време владавине (527-565), освајања Вандала, Острогота и дела Визигота, Теодора, кодификација) - Зна да препозна и истакне добре и лоше стране Јустинијанове владавине - Зна на карти, самостално, да покаже Византију пре, у време, и после Јустинијана	- Зна да целовито, узрочно-последично логично објасни настанак Источног римског царства уз показивање на карти -Зна да целовито, хронолошки јасно, узрочно-последично логично опише владавину цара Јустинијана (место рођења- Царичин град (Јустинијана Прима)-код Лебана; време владавине (527-565), освајања Вандала, Острогота и дела Визигота, Теодора, Велизар, Нарзес, кодификација, изградња Свете Софије...)
Византија до XII века (грчко и римско наслеђе, тематски систем, пронија, династије: Македонска и	-Зна да је опоравак Византије поч. VII века настао успостављањем тзв. тематског система - Зна да опише основне карактеристике	- Зна да је Византија у више прилика зауставила ширење ислама ка Европи - Зна да опише главне карактеристике робно-новчане привреде у Византији	- Зна шта значи и уме да објасни двоглавог орла у хералдици и владарској идеологији Византије (симфонија државе и цркве) -Зна шта је то грчка ватра

<p>Комнини, робно-новчана привреда, привредни, културни и верски утицај на суседне народе-Бугаре, Србе, Русе...</p>	<p>робно-новчане привреде (развијена, размена робе за новац) -Зна да наведе утицаје Византије на суседне народе: право, ширење хришћанства, хеленистичка култура (мозаици), архитектура, развој писмености, владарска идеологија, школство, однос према жени... - Уме да прочита једноставне информације из упоредне табеле везане за натуралну и робно-новчану привреду -Зна на слици да препозна и именује мозаик - Повезује Византију са православним хришћанством</p>	<p>и да објасни зашто је та привреда развијенија од натуралне -Зна теоријски и кроз примере да објасни како је Византија утицала на околне народе (ширење хришћанства (Бугари, Руси, Срби, Грци...), прихватање закона (земљорадничког, поморског, Јустинијановог кодекса...); сликарство (фреске, мозаици...); владарска идеологија; писменост (Ћирило, Методије), књижевност, архитектура, церемоније, хералдика...) -Зна хронолошки да поређа: Константина, Теодосија, Јустинијана, Ираклија, Василија II и Алексија Комнина) -Зна да објасни појмове покрштавање, христјанизација, уопште и на примерима -Зна да опише значај хришћанства, римског права и хеленистичке културе у Византији...(развијени градови, разни системи школства, мозаици, архитектура, управљање државом, латински, па грчки језик, центри ширења хришћанства: Цариград, Антиохија, Александрија, Јерусалим)</p>	<p>-Зна да опише односе Франачке и Византије у време Карла Великог -Зна где је Кијевска Русија и да је њихов кнез Владимир 988.г. женидбом са византијском принцезом прихватио хришћанство -Уочава и истиче разлике тематског система у односу на западноевропски феудализам и зна његове основне карактеристике: шта је то тема, ко је стратег, а ко стратиот - Зна да опише успон Византије у време Македонске династије (Василије II – Самуило) и у време Комнина (увођење пронијарског система)</p>
<p>Хришћанска црква (црквена организација, монаштво, манастири као средишта раносредњовековне културе и писмености, процеси покрштавања, велики раскол и његове последице)</p>	<p>-Зна када је (1054) дошло до раскола хришћанске цркве и које су последице тог чина и данас -Зна ко су папа и патријарх и да је папи средиште у Риму, а патријарху у Цариграду - Препознаје хијерархију свештенства које припада православној, а које римокатоличкој цркви (уме да их повеже) на основу упоредне табеле -Препознаје на сликама верске објекте православне и католичке цркве -Зна шта је то манастир и ко су монаси -Разликује појмове монах и монарх -Зна на карти да покаже где су Рим,</p>	<p>- Зна да опише Раскол хришћанске цркве (време, узрок, последице) -Зна да наведе православну и католичку хијерархију - Уочава и објашњава значај хришћанске цркве у средњем веку - На карти показује подручја утицаја Римокатоличке и православне цркве</p>	<p>- Зна ком рангу и цркви припадају чинови: епископ, надбискуп, бискуп - Зна да целовито опише однос хришћанске цркве у Франачкој и Византији, узроке и развој антагонизма између два центра и на који начин се сукоб продубио и траје до данас</p>

	Цариград, Јерусалим -Зна да наведе значај хришћанске цркве у средњем веку		
Исламски свет у средњем веку (Мухамед-појава исламске религије, настајање муслиманске државе у Арабији арапска освајања, особеност државног и друштвеног уређења, распад јединствене државе, арапско-исламска култура и њен утицај на културу народа Европе)	-Зна када (622) и где се јавља ислам (Арабијско полуострво) -Зна име оснивача ислама (Мухамед) -На карти, уз помоћ наставника, уме да нађе Арабљанско полуострво и да покаже основне правце ширења ислама и државе (Франачка и Византија) које су га зауставиле у раном средњем веку -Зна ко су Арабљани, шта је то арабљански калифат -Именује и препознаје на слици исламску богомољу-џамију -Зна да у нашој земљи има муслимана и да треба да знамо основне чињенице о њиховој вери -Зна да су Арабљани Европљанима пренели нпр: бројке, производњу папира, бусолу, барут, прање руку, ношење браде, јоргован, арапске коње, кратке приче (пре свега љубавне) уз помоћ наставника -Зна да се верници ислама зову муслимани -Зна де се верска књига муслимана зове Куран	- Зна да објасни појмове: калифат, караван -Зна да опише настанак ислама (ко га је основао, када, где, узрок, последице) -Зна на карти, самостално, да покаже простор настанка ислама и његовог ширења -Зна основне особености ислама као религије (5 пута дневно молитва, одлазак на хаџилук у Меку-Ћаба, давање милостиње, забрана конзумирања алкохолних пића, пост) -Зна да опише арабијско-европске односе у раном средњем веку - Зна уз помоћ табеле да упореди особине ислама и хришћанства	- Зна да опише појам и процес исламизације у раном средњем веку -Зна да објасни појам калиф и хиџра -Зна целовито узрочно-последично, уз коришћење карте, течно да опише настанак и развој ислама и ко га је и када зауставио (732. Карло Мартел, Франачка и 717.- Опсада Цариграда, Византија) -Зна где је Мека и зашто је важна за муслимане - Зна самостално да упореди основне карактеристике ислама и хришћанства
Европа и Средоземље у раном средњем веку	-Повезује владаре са титулама и државама где су владали -Разликује верске објекте православних, римокатолика, муслимана -Зна по чему су важни градови: Рим, Цариград, Јерусалим -На линији времена уме да означи најважније догађаје раног средњег века -Издваја најзначајније личности раног средњег века -Зна основне карактеристике натуралне и робно-новчане привреде	- Зна хронолошки, на линији времена да означи и поређа владаре раног средњег века -Зна да издвоји главне карактеристике раног средњи век са њиховим најзначајнијим особеностима -Зна да упореди натуралну и робно-новчану привреду и зна у ком делу Европе је која била развијена -Зна да повеже парове (супротног или сличног значења и повезаности) и да то објасни: православна-римокатоличка црква; Рим-Цариград; вазал-сениор; феудалац-кмет; натурална-робно-новчана привреда; стари век-средњи век; кмет-роб; робовласништво-феудализам,	-Зна тематски да повеже догађаје и личности (Велика себа народа, пад Западног римског царства, осамостаљење Византије и учвршћивање хришћанства-IV и V век) -Зна да повеже савременике (Мухамед - Ираклије; Василије II –Самуило) - Зна да уради мапу ума за рани средњи век

		хришћанин-муслиман...	
СРБИ И ЊИХОВО ОКРУЖЕЊЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ			
<p>Словени на Балкану у раном средњем веку (живот Старих Словена у прапостојбини, словенски обичаји и веровања, узроци и правци сеобе, насељавање Балканског полуострва)</p>	<p>-Зна у главним цртама да опише словенске обичаје и веровања (пагани, Перун, Световид, виле, жртвују животиње; живе по шумама, поред воде, праве куће са више излаза; углавном се баве земљорадњом, мање сточарством; живе у демократији, често се свађају, ослобађају заробљенике после неког времена, воле музику...)</p> <p>-Зна да препозна и разликује словенски и латински календар</p> <p>-Зна да наведе узроке словенских сеоба</p> <p>-Зна да именује и на карти, уз помоћ наставника, покаже области које насељавају Источни, Западни и Јужни Словени</p> <p>-Зна да именује и на карти покаже, уз помоћ наставника, где се налазе Јужни Словени и племена која њима припадају: Словенци (Карантанци), Хрвати, Срби и Бугари</p> <p>-Зна да разликује израз Словен, Словак и Словенац</p>	<p>-Зна самостално да на карти покаже наведене појмове, као и границе словенских територија у Европи у средњем веку: Лаба (Елба), Балтичко, море, Јадранско море, Црно море, реке Дњепар, Дунав</p> <p>-На одломцима (примерима) из српских бајки и народних јуначких песама препознају и издвајају остатке прасловенске религије (паганства нпр. вила Равијојла...)</p> <p>-Зна да објасни како то Словени одлучују „у демократији“ на основу текста из историјског извора</p> <p>-На основу текстова Прокопија и Псеудо-Маврикија умеју да издвоје словенске обичеје и веровања (начин живота, облачења, одлучивања у племену и на основу тога да напише есеј „Ја, Словен из шестог века“)</p> <p>-Зна да упореди територијални распоред и имена словенских племена у средњем веку и данас, уз помоћ историјских карти и наставника</p> <p>-Зна да на простору Немачке постоје (још увек) Лужички Срби</p>	<p>-Уме да повеже и објасни сеобе Словена и Велику сеобу народа</p> <p>-Зна да упореди територијални распоред и имена словенских племена у средњем веку и данас, уз помоћ историјских карти и самостално</p> <p>- Зна да наведе последице Немачког продора на Исток (неслога словенских племена Љутића, Бодрића, остатка Лужички Срби, сви германизовани, притисак римокатоличке цркве, Словаци протестанти, Чеси атеисти...)</p> <p>-На основу топонимије Европе зна да закључи где су се све простирала словенска племена</p>
<p>Јужни Словени према староседеоцима и суседима (Авари, Франачка, Византија, однос према староседеоцима, формирање племенских савеза, насељавање Бугара и Мађара и настанак њихових држава, Прво Бугарско царство, Самуилова држава)</p>	<p>-Зна која племена припадају Јужним Словенима и да су Срби-Јужни Словени</p> <p>- Зна на карти да покаже области где су се населили Бугари (680) и Мађари (890) и када (век)</p> <p>-Зна последице досељавања Бугара и Мађара (стварање моћних држава, мађаризација Словена, словенизација Бугара)</p> <p>-Зна, на основу предходног градива, да наведе основне карактеристике односа Јужних Словена са Франачком и Византијом у раном средњем веку (освајали нас, христијанизовали, асимилували, културно утицали...)</p>	<p>- Зна где су се, када и зашто населили Авари и шта је са њима било на крају (постоје ли данас?)</p> <p>-Зна основне чињенице о отпору Словена Византији (да је највећи устанак био под царем Самуилом и да опише тај сукоб између њега и Василија II Македонца)</p> <p>-Зна основне чињенице о Мађарском краљевству (890-досељавање, уништили Велику Моравску, 955-битка код Леха-Немци зауставили њихов продор у Средњу и Западну Европу, 1000.г.-Стефан прима хришћанство, први краљ; раздвојили</p>	<p>-Зна самостално и целовито, узрочно-последично јасно, о пореклу Авара, њиховом доласку у Панонију и како су нестали (искористити Ајнхардов текст у коме описује пораз Авара од Карла Великог)</p> <p>-Зна да покаже простор који је заузимала Самулова држава, Охрид, Беласицу</p> <p>-Зна целовито да опише однос Јужних Словена према суседима и које су данас последице тадашњих дешавања</p> <p>-Заузима критички став према непознаницама у историји, о којима историчари из разних разлога, не желе, не умеју или неће да пишу (нпр. проблем</p>

	<p>-Зна на карти да покаже, уз помоћ наставника, Балканско полуострво, Јужне Словене и њихове суседе (Византију, Франачку, Мађарску-Угарску, Бугарску)</p> <p>-Зна да су Мађарска и Угарска једно исто</p>	<p>Западне и Јужне Словене)</p> <p>-Зна на карти самостално да покаже наведене појмове</p> <p>-Зна ко је у Панонској низији био по хронолошком редоследу од IV до X века (Хуни, Авари, Мађари), шта се десило са тим народима до данас, а шта са Словенима који су се налазили на том подручју</p> <p>-Изражава свој став о (критичко мишљење) историјском догађају (према пораженим Словенима које је у бици на Беласици (1014) победио Василија II Македонца, на основу текста византијског хроничара Скилице о поразу Самуилове војске)</p> <p>- Зна основне чињенице о пореклу Албанаца (Шиптара) и Румуна</p>	<p>аутохтоности Словена...Илира)</p>
<p>Србија од VII до XII века (Властимировићи, српске земље, Србија између Бугарске и Византије, Властимир и Часлав)</p>	<p>-Зна, уз помоћ наставника, да покаже на карти српске земље у раном средњем веку: а обавезно зна где су Босна, Зета и Србија (Рашка)</p> <p>- Зна да је, за сада, прва позната српска династија династија Властимировића</p> <p>-Зна да смо у њихово време прихватили хришћанство</p> <p>-Зна на лози Властимировића да прочита основне податке о родбинским односима (нпр.ко је отац, ко су браћа, за време ког владара су Срби покрштени, ако се зна да је то било у 2/2 IX века)</p> <p>-Зна да прочита једноставне информације из текста Константина Порфирогенита о обнављању Србије у време Часлава</p>	<p>-Зна да дефинише појам кнез</p> <p>-Самостално на карти показује српске земље уз показивање граница између једне и друге</p> <p>-Зна да закључи о ком периоду и о ком догађају, је реч, у тексту Константина Порфирогенита о обнављању Србије у време Часлава као и да одреди угао гледања писца</p> <p>-Без помоћи, се сналази на лози Властимировића (хронолошки редослед владара, принцип наслеђивања...)</p> <p>-Зна да су Бугарска и Византија користиле међусобне сукобе у породици Властимировић да остваре свој утицај у Србији</p>	<p>-Зна да опише појмове жупа и жупан</p> <p>-Повезује знања из ове лекције са предходном , описује односе са Бугарском и Византијом (пре свега, у време Симеона) и даје свој став о позицији Србије према њима и поступцима владара из ове династије</p> <p>-Зна да уочи на лози Властимировића, како су потомци добијали презимена у то време; зашто не знамо више о женским члановима лозе</p> <p>-Зна самостално да исприча главне карактеристике владавине Властимировића (од када до када владају-векови, ко је први, а ко последњи познати члан те династије, покрштавање Срба, борба за самосталност против Византије и Бугарске, међусобне борбе у династији, кнезови)</p>
<p>Дукља X/XI век (Војислављевићи, Србија између Самилове државе и Византије, борба за самосталност, Владимир, Војислав, Михаило, Бодин)</p>	<p>- Зна, уз помоћ наставника, да покаже на карти српске земље у раном средњем веку: а обавезно зна где су Босна, Зета и Србија (Рашка)</p> <p>- Зна да је династију Властимировић наследила династија Војислављевић</p> <p>-Повезује Властимировиће са Рашком, а</p>	<p>- Зна да интерпретира легенду о Владимиру и Косари и повеже је са предходним градивом (царством Самуиловим)</p> <p>- Зна да опише и истакне кључне моменте владавине српским земљама династије Војислављевић (Владимир-</p>	<p>-Зна да целовито, јасно, узрочно-последично логично, у главним цртама опише успон и пад Дукље у XI веку</p> <p>-Зна да критички размотри и опише односе између Дукље у XI веку и околних земаља (Византија, Самуилово царство, Нормани, Римокатоличка црква...)</p>

	<p>Војислављевиће са Дукљом (Зетом)</p> <p>-Зна на лози да прочита хронолошке границе владавине обе династије</p> <p>-Емотивно саосећа и уме да прочита једноставне информације из легенде о Владимиру и Косари из Летописа попа Дукљанина</p> <p>-Зна по коме је и зашто династија Војислављевић понела име</p> <p>-Зна да препозна и повеже име владара и династију из које долази</p>	<p>први светац међу српским владарима, Војислав-ослободио је од Византије; 1077.Михаило Војислављевић постао краљ, а у време Бодина је била територијално највећа...)</p> <p>-Зна на основу понуђених лоза да на линији времена означи периоде владавине - хронолошки редослед српских династија (Властимировић, Војислављевић, Вукановић)</p>	<p>-Зна да прочита податке о Вукановићима – на основу лозе Вукановића (да су наследили Војислављевиће, да су владали срп.земљама у ½ XII века и да су их наследили Немањићи, да су били у пријатељским и родбинским везама са Угрима, да су били у родбинским везама са Војислављевићима и Немањићима, па то повезати са структуром феудалног друштва и позицијим крупних феудалаца у њему...)</p>
<p>Покрштавање Срба и других Јужних Словена и њихова рана култура (зачеци християнозације, значај мисије Ћирила и Методија и њихових ученика, почеци писмености, карактер ране средњовековне културе код Срба и других Јужних Словена)</p>	<p>-Зна у главним цртама да опише мисију Ћирила и Методија (863-век, почетак мисије ширења хришћанства, преведене верске књиге на старословенски) уз помоћ наставника</p> <p>-Зна да су Ћирило и Методије саставили глагољицу, а Климент и Наум ћирилицу</p> <p>-Повезује мисију Ћирила и Методија са Расколом хришћанске цркве (зна на којим подручјима и зашто се баш ту писала: глагољица, латиница, ћирилица)</p> <p>-Зна да именује најзначајнију српску књигу овог периода: Мирослављево јеванђење</p> <p>-Зна како су украшаване књиге, а како верски објекти у раном средњем веку</p> <p>-Зна да прочита једноставне информације из текста Житије Ћирила и Методија (о тражењу хришћанских мисионара из Византије од стране словенских кнезова: да именује ко тражи помоћ, од кога и зашто?)</p>	<p>-Зна у главним цртама да опише мисију Ћирила и Методија (863, почетак мисије ширења хришћанства; глагољица; преведене верске књиге на старословенски, Цариград, Охрид, Климент и Наум; последице: Срби и Бугари прихватили хришћанство из Цариграда и пишу ћирилицом)</p> <p>-Зна самостално да анализира одломак из текста Житије Ћирила и Методија о тражењу хришћанских мисионара из Византије од стране словенских кнезова: (где су владали кнезови који траже помоћ (показати и на карти); који је главни проблем који истичу у ширењу хришћанства и шта траже од цара Ромеја)</p> <p>- Зна на карти да покаже, на Балкану, подручја утицаја римокатоличке и православне цркве</p> <p>-Зна на примерима да уочи и издвоји главне особине средњовековне културе код Јужних Словена (феудални и верски карактер)</p> <p>- Зна зашто је значајно Мирослављево јеванђеље (уврштено је међу 100 највреднијих књига света, мађу најлепше украшеним књигама средњег века)</p>	<p>- Зна целовито узрочно-последично логично да опише мисију Ћирила и методија уз сагледавање опште војно-политичке ситуације у Великој Моравској 2/2 IX века и почетка X-ог (Немачко свештенство, германизација, служење на латинском, оправдавање код папе, долазак Мађара и протеривање ученика, где су одишли њихови ученици и које то последице вуче са собом-глагољаша, Срби и Бугари-ћирилица...)</p> <p>-Зна да опише последице християнизације на Балкану; зна да на лози Властимировића прецизно пронађе за време ког владара смо примили хришћанство и на који начин знамо да се то десило (прво хришћанско име у владарској лози-Стефан)</p> <p>- Зна на примеру слике из Мирослављевог јеванђеља да препозна и дефинише минијатуру</p>
ЕВРОПА У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ			
<p>Развој и структура феудалних држава</p>	<p>-Зна дефиницију појма монархија, република и сталешка монархија.</p>	<p>-На примерима лоза српских династија закључује о принципима</p>	<p>-Зна да објасни важност Магна карте и Златне буле за ограничавање власти</p>

<p>(појмови монархија, република, начини наслеђивања, сталешка монархија, сталеж на примерима Француске, Енглеске Немачког-римског царства, Венеције, утицај цркве)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да именује сталеже и како учествују у власти -Зна начине наслеђивања у династији -На примеру познатих лоза Властимировић, Војислављевић и (још непознате Немањић) препознаје примере за принципе наслеђивања власти -Зна да повеже државу (оне које смо учили Франачка, Византија, Венеција, Србија) са њеним државним уређењем - Уме да повеже државу и титулу владара 	<p>наслеђивања власти</p> <ul style="list-style-type: none"> -Зна основне чињенице о Светом-римском царству (Немачкој), Енглеској и Француској у периоду развијеног феудализма - Зна да објасни узрок сукоба између Римокатоличке цркве и владара великих западноевропских држава - Зна да објасни узрок слагања између Римокатоличке цркве и владара великих западноевропских држава -Зна разлику између монархије и републике 	<p>владара</p> <ul style="list-style-type: none"> -Целовито анализира однос Римокатоличке цркве са западноевропским земљама у овом периоду
<p>Свакодневни живот у средњем веку (владар, двор и дворски живот, свакодневни живот на селу у граду, положај жене у средњем веку)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Зна шта је то двор - Разликује и именује друштвене слојеве у средњем веку -Зна да препозна, на основу слике, кључне инсигније (ознаке) којим се владар разликује од осталих феудалаца и становништва уопште (престо, прстен, круна, шар, жезло, одело) -Уме да опише разлике живота у средњем веку на селу и у граду на основу историјских извора (слика, текста)(привреда, понашање, односи у породици, ратови) -Зна на слици да препозна витеза и да опише његову опрему 	<ul style="list-style-type: none"> -Целовито описује владара, његов положај, живот на двору -Самостално и целовито описује живот на селу и у граду у средњем веку, на основу изабраних историјских извора -Свеобухватно описује живот жене у средњем веку на основу понуђених материјала - историјских слика (село-град; богати-сиромашни; исток-запад) -Уочава и издваја основне карактеристике утицаја хришћанске цркве на све друштвене слојеве у средњем веку -Упореди живот у средњем веку са данашњим начином живота 	<ul style="list-style-type: none"> - Примерима из предходних лекција илуструје своје излагање о свакодневном животу у средњем веку -Упореди свакодневни живот у Византији и Западној Европи (дворови владара, величина градова, положај жена, утицај хришћанске цркве на свакодневни живот, однос владара и хришћанске цркве; владарска идеологија истока и запада)
<p>Крсташки ратови (ходочашћа-света места, најзначајнији походи и најпознатији учесници - Ричард Лавово Срце, Саладин, Фридрих Барбароса, Луј IX Свети, витешки редови, улога Млетачке републике у Четвртог крсташком походу, судари и сусрети цивилизација)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да објасни појам ходочашће-обилазак светих места и која су то света места за хришћане -Зна дефиниције појмова: крсташки, крсташки рат -Зна где је Јерусалим и зашто је важан за хришћане, муслимане и Јевреје -Зна да наведе узрок Крсташких ратова -Зна да наведе последицу IV крсташког похода -Зна на карти да покаже, користећи се легендом, правце I и IV крсташког похода 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да опише у главним цртама I и IV крсташки поход -Препознаје и критички процењује интересе појединих држава и друштвених слојева у Западној и Средњој Европи, као и папе, врховног поглавара Римокатоличке цркве, у крсташким походима -Зна на карти самостално да покаже правце I и IV крсташког похода - Зна где је Блиски исток и Палестина -Уме да одреди угао гледања и осећања Никите Хонијата, на основу одломка описа освајања Цариграда од 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна ко су: Фридрих Барбароса, Ричард Лавље Срце, Саладин и и зашто су они важни -Зна да опише улогу Млетачке републике у IV крсташком походу - Зна главне крсташке државе и уме да их покаже на карти -Зна критички да процени крсташке походе- (почетну идеју и резултате; односе крсташа и Византије, као и однос Римокатоличке и православне цркве после ових похода, развијање трговине и културна размена)

		стране крсташа 1204. године	
Постанак и развој средњовековних градова (привредни напредак у доба развијеног феудализма развитак градова, занатства и трговине, зачеци робне привреде, борба градова за самоуправу, градови као културна и просветна средишта)	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да именује натуралну и робно-новчану привреду и зна кључне разлике између њих - Зна чиме се претежно баве становници града - Зна да опише живот у граду и изглед града на основу слике (на примеру нашег Старог града-лок. историја) - Умеју да препишу натписе са уживичких чесми, које су подигли уживички еснафи и на основу њих да осмисле знак за свој замишљени еснаф 	<ul style="list-style-type: none"> - Уме да опише организацију мајсторске радионице и зна дефиницију појмова: мајстор, калфа, шејрт - Зна узрочно-последично да опише развитак градова у Западној Европи од XII века - Зна да опише на које начине и зашто су се градови борили за самоуправу - Зна да упореди византијске градове са онима у Западној Европи од XII до XV века, на основу понуђених историјских извора - Да на основу информација о еснафима, које су добили са уживичких чесми осмисле слоган 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна дефиницију појма цех (еснаф) и уме да опише њихову организацију - Зна да опише узроке настанка развијених и великих градова у Западној Европи, као и све последице, које су настале из тог развоја - Уочава и издваја добре и лоше стране живота у средњовековним градовима - Зна да упореди градове средњег века са савременим градовима у форми табеле (занимања људи, изглед града, чистоћа, култура...)
Опште одлике средњовековне културе (појам културе, верски карактер културе, културне области, школе и универзитети, опште одлике уметности и књижевности)	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да објасни шта је то култура - Препознаје и зна две кључне одлике средњовековне културе: верски и феудални карактер - Уме на карти, уз помоћ наставника, да покаже културне зоне - Зна да се у средњем веку културне зоне поклапају са верским границама - Зна да наведе, по избору три проналаска из средњег века - На основу слике уме да препозна верски објекат: православних, римокатолика и муслимана. 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да наведе и самостално покаже културне области у Европи у средњем веку (Хришћанска византијска-грчка културна зона; хришћанска латинска-римска културна зона и исламска културна зона) - Зна да објасни појам универзитет - Зна да опише развој школства (где се учило, шта се учило) 	<ul style="list-style-type: none"> - Уме критички јасно да упореди културне области у Европи у средњем веку - Зна да је отворена Сорбона у Паризу, а потом Оксфорд у Енглеској, па Кембриџ, универзитети, који и данас постоје - Зна ко је Марко Поло и зашто је он важан
СРБИ И ЊИХОВО ОКРУЖЕЊЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ			
Србија у доба Стефана Немање (стицање самосталности, лоза, положај)	<ul style="list-style-type: none"> - Зна самостално на карти да покаже Рашку, Византију и Угарску; уз помоћ наставника показује Студеницу и Хиландар - Зна ко је Стефан Немања и зашто је важан за развој српске државе (време владавине-век, родоначелник Немањића, осамостаљује Србију од Византије, велики задужбинар: Студеница, Хиландар, - Зна да је са сином Савом основао Хиландар - Зна на лози да покаже Стефана Немању и 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да је Стефан Немања задужбинар манастира Ђурђеви Ступови и где се налази тај манастир - Зна дефиницију појма јеретик - Зна ко су синови Стефана Немање и на који начин су они својим женидбено-удадбеним везама представљали одбрамбену дипломатију Србије - Зна да опише однос Стефана Немање и СПЦ (монах Симеон, протерао јеретике) 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да је Стефан Немања задужбинар манастира Светог Николе и Свете Богородице код Куршумлије - Зна да је Стефан Немања носио титулу великог жупана - Зна да објасни појам ктитор и наведе примере - Зна ко су богумили и шта се десило са њима на Балкану у време Стефана Немање - Целовито, самостално, течно, узрочно-последично логично уме да опише владавину Стефана Немање уз показивање

	његове синове	- Уме да примени знање о суштини вазалних односа на примеру односа између Византије и Србије у доба Стефана Немање -Зна да покаже на карти Свету Гору	на карти -Повезује знања везана за III крсташки поход, пролазак крсташа кроз Србију и политику Стефана Немање према Византији (1189, Ниш, Фридрих Барбароса, савез против Византије, наш владар је био писмен у односу на немачког цара...
Србија у доба Стефана Немањића (и Свети Сава) -стицање краљевства и аутокефалне Српске православне цркве	-Зна ко су Стефан Немањић и Свети Сава и зашто су важни за осамостаљење и развој српске државе -Зна када је Србија постала краљевина (1217), а када је СПЦ постала самостална на рангу архиепископије (1219) -Зна да именује првог краља из лозе Немањића и првог српског архиепископа - На линији времена уме да означи кључне догађаје у Србији у време Стефана Немање и Стефана Немањића -Зна на лози Немањића да покаже потомке краља Стефана Првовенчаног -Зна на сликама да препозна Стефана Немању, Стефана Немањића и Светог Саву	- Зна да је Стефан Немањић задужбинар манастира Жича -Зна да опише и објасни процес добијања самосталности СПЦ -Зна да опише и објасни живот, значај и дело Светог Саве (Хиландар, типичи, Номоканон, архиепископ, два пута ходочастио, учествовао у дипломатским преговорима, Житије св. Симеона, учио народ, отварао школе, уредио црквену организацију у Србији...) -Зна шта је то Номоканон (законоправило) или Крмчија св. Саве и зашто је оно важно за српску државу -Зна на карти да покаже Никејско царство и Епирску деспотовину, Жичу, Свету Гору -Зна да опише владавину Стефана Немањића	-Уме да опише однос Србије са Угарском и Византијом до 1204, а потом са државама које су настале на територији Византије 1204-1261: Епирска деспотовина, Никејско царство, Латинска краљевина, па са Угарском, Бугарском (женидбено-уладбене везе, одбранио Србију од четири велика напада, архиепископија...) -Зна да свеобухватно опише ситуацију на Балкану после пада Цариграда у руке крсташа и у перспективи тих догађаја да анализира потезе Стефана Немањића и Светог Саве -Зна да дефинише појам аутокефалност
Наследници Стефана Немањића (Радослав, Владислав и Урош I)-развој трговине, новца, односи са суседима	-Зна на лози Немањића да покаже потомке краља Првовенчаног и прочита године владавине и ко су им супруге и на њиховом примеру да схвати да су брачне везе биле главна дипломатија у средњем веку -Зна да се први српски новац кује у време краља Радослава -Зна да објасни успон српске државе у време Уроша I (рудари Саси, развој рударства, повећава се количина новца, развој робно-новчане привреде) -Зна на карти, уз помоћ легенде, да покаже Србију у XIII веку - Зна када је, где и за време ког краља	- Зна да повеже и објасни положај Србије са женидбено-уладбеним везама српских владара -Зна на карти да покаже Ново Брдо и Рудник, где се налази Дубровачка република - Зна да опише спољно-политичке односе Србије у време краља Уроша I (Дубровник-споразум, Саси-рударство, Угарска-женидба сина Драгутина, Јелена Анжујска-жена) -Зна да опише унутрашњо-политичке односе Србије у време краља Уроша I (преузима власт после слабљења бугарског утицаја у Србији, развој	-Зна узрочно-последично логично, хронолошки тачно да опише Србију у време потомака Стефана Немањића -Зна да целовито опише владавину Уроша I, уз показивање на карти - Зна да опише чиниоце (унутрашње и спољашње) који су учествовали у смењивању са власти синова Стефана Немањића

	<p>(Владислава) пренете мошти и сахрањен Свети Сава (у Милешеву)</p> <p>- На линији времена, користежћи лозу, зна да обележи владавине српских владара у ½ XIII века</p>	<p>рударства, занатства, трговине, ковање новца, сукоб са сином Драгутином)</p> <p>-Зна да издвоји и образложи значај Дубровника за привреду и културу српских земаља (на примеру из локалне историје 9.10.1329.- први помен Ужица у једној дубровачкој задужници)</p> <p>-Зна да су задужбине Уроша I: Сопоћани и Градац (Јелена Анжујска)</p>	
<p>Успон српске државе у XIII и поч. XIV века (Драгутин и Милутин)</p>	<p>-Зна, на карти, уз помоћ наставника да покаже проширење Србије у време Милутина и да обележи области којима је и даље владао Драгутин и где се налазе њихове познате задужбине</p> <p>-На линији времена, уз помоћ свеске и књиге, зна да обележи кључне догађаје везане за Србију у XIII веку</p> <p>- Зна на лози Немањића да покаже родбинске везе краља Милутина и прочита године владавине и ко су им супруге и на њиховом примеру да схвати да су брачне везе биле главна дипломатија у средњем веку</p>	<p>-Зна да на карти покаже јужне границе српске државе у време краља Милутина: Охрид-Прилеп-Штип, као и његове задужбине: Грачаницу, Богородицу Љевишску</p> <p>-Зна, на примерима, да опише утицаје Византијске културе у Србији у време Милутина</p> <p>-Зна да критички анализира одломак из текста Теодора Метохита о својој посети двору краља Милутина приликом удаје Симониде: препознаје став писца према српском краљу, однос српског краља према ромејском посланству...</p> <p>-Препознаје и повезује израз Сремски краљ са Драгутином, а Свети краљ са Милутином</p> <p>-Зна да наведе задужбине краља Драгутина: Рача и Свети Ахилије (лок.историја),</p>	<p>-Зна ко је Симонида и у чему је била потреба и суштина њеног брака са Милутином</p> <p>-Зна да опише Дежевски споразум (када, зашто је донет, како гласи) и последице које је донео у наредним деценијама</p> <p>-Уме да изради пано на тему: Милутин, Србија у XIII веку, жене српских владара XIII века, уз сугестије наставника како да уради и где да нађе литературу (Српске династије, Српско наслеђе, сајт Растко, енциклопедије...)</p> <p>-Зна да направи паралелне линије времена за Србију и Византију у XIII веку, са унетим најзначајнијим догађајима (онолико колико се учи у школи) за једну и другу државу</p> <p>- Зна ко је Данило II и зашто је важан, на основу одломка из његовог дела Животи краљева и архиепископа српских (обнова Хиландара, помирио Драгутина и Милутина, помирио Милутина и С. Дечанског, написао Животи краљева и архиепископа српских)</p>
<p>Српско царство (Стефан Дечански и Стефан Душан)</p>	<p>-На лози Немањића уме да прочита ко је отац, а ко син Стефану Дечанском</p> <p>-Зна да је задужбина Стефана Дечанског-Дечани и да је покаже на карти</p> <p>-Зна да именује члана династије Немањића који је себе прогласио за цара</p> <p>-Зна да покаже на карти Душаново царство</p>	<p>-Зна да опише кључне догађаје важне за однос Стефана Дечанског са оцем Милутином и са сином Душаном</p> <p>-Зна да објасни долазак на власт Стефана Дечанског (грађански рат)</p> <p>-Зна да целовито, узрочно-последично јасно опише кључне моменте Душанове владавине (време</p>	<p>-Зна да опише битку на Велбужду (узрок, када је била 1330, где се то налази на карти, ко се сукобио, зашто, последице)</p> <p>-Зна да објасни како су унутрашњи сукоби у Византији 1341. утицали на однос снага на Балкану, долазак Турака...</p> <p>-Зна целовито, течно, узрочно-последично јасно, да опише владавину цара Душана (уз</p>

	<p>-Зна када се СПЦ уздигла на ниво патријаршије (1346) и када је Душан проглашен за цара.</p> <p>-Зна да именује најзначајнији средњовековни српски правни споменик</p> <p>-Зна зашто је и када проглашен Душанов законик (1349)</p> <p>-Зна на линији времена, уз помоћ белешки, лозе, да означи и именује кључне догађаје за ½ XIV века</p>	<p>владавине, односе са Бугарском и Византијом, проширење Србије, патријаршија, царство, Законик, појава Турака)</p> <p>-Зна да анализира и упореди историјске изворе који са различитих позиција гледају на смену С. Дечанског од стране сина Душана (одломци Григорија Цамблака и Даниловог настављача): зна да одреди позиције оних који пишу, позиције учесника у сукобу, временску дистанцу једног и другог писца од описаних догађаја...</p>	<p>предходно наведено, односи са Дубровником, западом, борба против сепаратизма, са Турцима)</p> <p>-Зна да образложи отпор Византије према Душановој царској титули и у исто време проглашења СПЦ за патријаршију и како се завршио овај сукоб</p> <p>-Зна где су биле престонице Србије у време Душана (Призрен и Скопље) и зна да их покаже на карти</p> <p>-Зна да опише узрочно-последично процес померања средишта државе од Стефана Немање до Душана и да то покаже на карти</p>
<p>Крај српског царства (Урош V)</p>	<p>- Зна да именује последњег владара из династије Немањића</p> <p>- Препознаје облике и појаве сепаратизма на примерима</p> <p>-Уме да препозна главне историјске информације на основу приче о сукобу Николе Алтомановића са кнезом Лазаром и баном Твртком: ко је у сукобу, зашто, последице-лок.историја</p> <p>-Зна да именује три обласна господара , по избору, и да покаже области где се налазе: Вук Бранковић, кнез Лазар</p>	<p>-Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже области Душановог полубрата Симеона, које су се одвојиле одмах по Душановој смрти, од Србије</p> <p>-Зна да образложи разлоге, то јест, право Симеона на српски престо, на основу анализе лозе Немањића</p> <p>-Зна да у главним цртама опише владавину последњег Немањића (кад је владао, распад државе, последњи из лозе)</p> <p>-Зна да покаже области главних обласних господара у Србији (Вукашин и Угљеша Мрњавчевићи, Војислав Војиновић, Никола Алтомановић; кнез Лазар, Вук Бранковић, Балшићи)</p> <p>-Зна да препозна и одреди интересе великаша после Душанове смрти на основу, одломка из Историје, Јована Кантакузена</p> <p>-Зна да опише односе између обласних господара после Душанове смрти</p>	<p>-Зна ко је краљ Вукашин и зашто је важан</p> <p>-Зна да образложи зашто се Марко зове краљевић у народним песмама</p> <p>-Зна свеобухватно да анализира међународну позицију Србије у време Уроша V</p> <p>-Објашњава облике и појаве сепаратизма на примерима (самостално ковање новца, успостављање личних дипломатских односа са другим државама, директно одбијање послушности) и то повезује са знањем о вазалним односима</p> <p>-Даје лични, аргументован став о актерима распадања српске државе</p> <p>-Уме да анализира и раздвоји историјско и неисторијско у песми „Урош и Мрњавчевићи“</p>
<p>Државно и друштвено уређење срв.Србије (подела друштва, друштвени слојеви и односи, везе српске властеле и околних држава-</p>	<p>-Разликује и именује основне друштвене слојеве у средњовековној Србији</p> <p>-Зна ко су велможе, а ко себри на друштвеној лествици (феудалци- зависно становништво)</p>	<p>-Зна да опише државно и друштвено уређење средњовековне Србије</p> <p>-Уме на основу чланова Душановог законика да уочи битне карактеристике зависног друштвеног</p>	<p>-Зна да опише друштвено-економску-политичку позицију друштвених слојева у Србији, на основу чланова Законика</p> <p>- Уме да објасни, на примерима, улогу Државних сабора (одлазак Стефана Немање</p>

<p>повезивање по друштвеној хоризонтали)</p>	<p>-Зна да у основним цртама опише државно уређење Србије у ср.веку (сталешка монархија, ко одлучује и како) -Уочава и именује везе српске властеле са властелом околних држава на основу лозе Немањића</p>	<p>слоја (на основу члана Душановог закона о меропсима уме да издвоји основне обавезе меропаша према властели) - Уочава, процењује и разврстава друштвене слојеве по хијерархији коју имају у члановима о псовци, о чупању браде, о пороти, о убиству у Душановом законику</p>	<p>са власти, Дежевски споразум, доношење Душановог законика...)</p>
<p>Постанак и развој срв.босанске државе (Кулин бан, борба са Угарском, Црква босанска, успон и проглашење краљевства -Твртко I)</p>	<p>-Зна на карти самостално да покаже Босну -Именује ком типу држава припада срв.Босна (бан, краљ) - Препознаје династију Котроманића као владалачку династију у Босни</p>	<p>-Зна да у главним цртама опише владавину Твртка I (период владавине, кад је и где постао краљ, односи са Србијом: Н. Алтомановић, кнез Лазар-Косовски бој, распад државе после његове смрти) -Зна на карти да покаже проширење Босне у средњем веку -Зна да објасни на основу лозе Твртково право на српску круну -Зна основне карактеристике о Цркви босанској (како настаје, јерес, односи са Угарском, последице...) -Именује титуле босанских владара у средњем веку (бан, краљ, 1377.Милешево-Твртко I)</p>	<p>-Упоређује Босну и Србију у 2/2 XIV века (сличности, разлике, спољнополитичка, унутрашњополитичка ситуација) -Упоређује верску слику Босне са околним државама: Богумили - Зна на основу анализе текстова са интернета да уочи несклад и различита тумачења једног истог догађаја (да данашња „босанска наука“ негира и преобличава досадашња сазнања о средњовековној Босни у складу са својим политичким тенденцијама, на основу упоређивања података о Твртку, бану Кулину, Цркви босанској)</p>
<p>Средњовековна култура код Срба (језик и писмо, значај Мирослављевог јеванђеља, књижевност-Свети Сава,Теодосије, монахиња Јефимија, ... најзначајније задужбине, хералдика, правни споменици-Светосавски Номоканон и Душанов законик и њихов историјски значај)</p>	<p>-Зна да именује писма којима су Срби писали у средњем веку, као и језик на коме су писали -Зна да наведе значај Мирослављевог јеванђеља – именује га као најстарији сачувани српски писани споменик ћирилицом -Зна ко су Свети Сава и Јефимија и у чему је њихов значај за српску културу -Зна да препозна и опише елементе српског грба -Зна да именује правне споменике срв. Србије (Номоканон и Душанов законик) -Зна дефиницију житија и зна да наведе пример из досадашњег градива - Зна да именује Хиландар и Студеницу и зна да покаже на карти где се налазе, као и ко су њихови ктитори</p>	<p>-Зна да образложи у чему је значај бројних задужбина у Србији, уме да повеже владајућу династију и њене односе са СПЦ - Зна да именује Жичу и Грачаницу и зна да покаже на карти где се налазе, као и ко су њихови ктитори - Зна да дефинише писане историјске изворе средњег века: житија, летописи, родослови, записи, натписи...</p>	<p>-Уме целовито да илуструје примерима феудални и верски карактер српске културе у ср. веку - На основу прочитаног историјског извора, зна којој врсти ист. извора припада: житија, летописи, родослови, записи, натписи...</p>

	-Зна зашто је и када проглашен Душанов законик (1349)		
Значај Хиландара у стварању и очувању српске културе (оснивање, монаштво, иконе, повеље...)	-Зна ко је и када основао Хиландар -Зна на карти да покаже Хиландар и Свету Гору -Зна да препозна и именује Хиландар на слици	-Разуме и зна да опише значај манастира Хиландара за српску културу - Зна да су византијски цареви (Македонске династије) допустили да се на Светој Гори створи аутономна монашка територија и зна да је пронађе на карти -Прати савремена дешавања око обнове манастира Хиландар	-Зна целовито да опише однос хиландарских монаха и Српске срв.државе (Сава, Данило, Теодосије, Доментијан...) -Зна да именује најпознатије иконе манастира Хиландара: Богородицу Тројеручицу, Богородицу Одигитрију и Христа Пантократора и да их препозна на сликама
Срби и њихово окружење у позном средњем веку	-Повезује владаре са титулама и државама где су владали -Препознаје најзначајније задужбине Немањића на сликама -На линији времена уме да означи најважније догађаје Србије Немањића у позном средњег века -Издваја најзначајније личности Србије позног средњег века -Зна основне карактеристике државног и друштвеног уређења срв.Србије	- Зна хронолошки, на линији времена да означи и поређа владаре Србије Немањића -Зна да издвоји главне карактеристике Србије у доба Немањића -Зна да повеже парове (задужбина-владар; титула-владар; велможа-феудалац: дело-аутор; себар-кмет) - Уме да објасни однос Немањића и СПЦ	-Зна тематски да повеже догађаје и личности (Стефан Првовенчани-краљевина; Сава- аутокефалност; Душан- царство, патријаршија, ширење државе и распад државе...) - Зна да повеже савременике (Сава и Стефан Првовенчани; Твртко I и Лазар; Вукашин и Урош V) - Зна да уради мапу ума за Србију у доба Немањића
СРПСКЕ ЗЕМЉЕ И ЊИХОВО ОКРУЖЕЊЕ У ДОБА ОСМАНЛИЈСКИХ ОСВАЈАЊА			
Турци Османлије и њихова прва освајања на Балкану (друштвено и државно уређење османске државе, немоћ Византије, Србије и Бугарске, битка на Марици, личност краља Марка)	-Зна ком типу држава припада Османско царство (апсолутна монархија) и зна да именује владарску династију -Зна да именује друштвене слојеве у Османском царству (војници-спахије, јањичари, раја) -Зна да је главна религија у царству-ислам -Зна да опише у главним цртама Маричку битку (када је била (1371), ко је у њој учествовао и последице) -Зна ко је Марко Краљевић и уме да опише његову положај у односу на Османско царство после Маричке битке (вазал) - На основу одломка текста монаха Исаије, савременика Маричке битке, уме да препозна и именује догађај о коме је реч, кључне личности у тексту, да уочи шта се са њима десило -Зна на карти, уз помоћ наставника, да	-Зна коју улогу имају султан и Порта у Османском царству -Зна да објасни узроке ширења Османског царства с обзиром на унутрашње уређење државе (војска , пешадија, коњица) - Зна да објасни узроке ширења Османског царства с обзиром на спољно-политичке чиниоце -Зна да објасни начин освајања територије од стране Османлија -Зна самостално на карти да покаже ширење Османског царства -Зна да опише и критички сагледа позицију Македоније пре и после Маричке битке -На основу одломка текста монаха Исаије, савременика Маричке битке уме да издвоји његово тумачење тог	-Зна да целовито, узрочно-последично, јасно објасни узроке успона Османског царства и њиховог ширења на Балкану од средине XIV до краја XV века -На примеру Македоније у 2/2 XIV века уме да примени знање везано за узроке и начин ширења Османског царства (међусобни сукоби обласних господара, потценили су Турке, били су мета сталних упада Турака, после битке вазали, два брата Марка Краљевића су се одселила преко Саве и Дунава-почеци сеоба; Марко као вазал учествује на страни Турака, после његове погибије освојена је потпуно Македонија) -Уме свеобухватно, критички да анализира одломак текста монаха Исаије (уз предходно, број војника који описује-зашто је и да ли је преувеличан; како су реаговали људи на све ове догађаје око Маричке

	покаже правац ширења Османског царства у Европи (из Мале Азије)	догађаја, да уочи и опише однос Турака према пораженом народу и која су дешавања пратила тај догађај	битке тј зашто се каже да су «живи завидели мртвима»)
Моравска Србија у борби против Турака (кнез Лазар, бој на Косову, косовска легенда-историјски и легендарни ликови Вука Бранковића и Милоша Обилића)	<ul style="list-style-type: none"> -Зна ко су кнез Лазар, Вук Бранковић и Милош Обилић и зашто су важни -Зна да објасни зашто Србију 2/2 XIV века зовемо Моравска Србија -Зна да опише владавину кнеза Лазара (кључни догађаји: године владавине 1371-1389, престоница, супруга, ктитор, Косовска битка) -Зна да опише кључне догађаје Косовске битке (када-датум, где се налази на карти, ко су сукобљене стране, ко их предводи, ток битке, последице) -Зна да на основу лозе Лазаревића уочи и закључи са ким је све кнез Лазар створио одбрамбени систем око Србије женидбено-удабеним везама чланова своје породице -Зна да уочи, издвоји и одговори на једноставна питања везана за песме Косовског циклуса: да објасни о ком догађају је реч, ко су кључне личности, која је порука песме -Развија емотиван однос према појмовима отаџбине и слободе 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна ко су Мурат I и кнегиња Милица и зашто су важни -Зна да објасни зашто је кнез Лазар постао водећи обласни господар у Србији, после смрти последњег Немањића (женидба са Милицом-из рода Немањића, рудници, ширење територије, помирио Српску и васељенску патријаршију, ктитор) - Зна целовито да опише владавину кнеза Лазара, користећи поред ове лекције и знања из предходних -Зна целовито, узрочно-последично јасно да опише Косовску битку уз показивање на карти - Зна да опише титулу кнеза и кнежевине -Зна историјске и неисторијске личности, које су учествовале у Косовској бици -Зна где је престоница Моравске Србије (Крушевац) и зна да је покаже на карти -Уме да из песама Косовског циклуса уочи, издвоји и интерпретира угао гледања -Зна да објасни величину и значај Косовске битке на основу порука које нам шаљу народне песме Косовског циклуса -Развија критички и емотиван однос према онима који бране и који издају отаџбину 	<ul style="list-style-type: none"> - Уочава и на примерима објашњава српску неслогу испољену у време доласка Османлија на Балкан (Византија, Бугарска, обласни господари...) -Зна критички, аргументовано да објасни, изрази став и мишљење везаних за Косовску битку: да ли је то победа или пораз (за обе стране) -Уме да повеже градиво које је учено и уочи кључне догађаје и личности и критички анализира песму „Пропаст царства српскога“: које догађаје описује, у ком периоду се они догађају у историји, а у који догађај су стављени у песми; када је песма могла бити писана, са којих територија и у ком временском периоду се српски владари боре против Османлија, са којим осељањем се песма завршава; зашто је број војника и једне и друге стране преувеличан...) -Уме да критички образложи да ли је Вук Бранковић издајник или не -Зна зашто је важна црква Самодреза - Уме да анализира Запис на Косовском мермерном стубу
Српска деспотовина и околне земље (кнегиња Милица, кнез и деспот Стефан Лазаревић, односи према Османском царству и Угарској, деспот Ђурађ Бранковић и слабљење Србије, пад Цариграда и	<ul style="list-style-type: none"> -На лозама Лазаревића и Бранковића уме да уочи и објасни родбинске везе између ове две властеоске породице -Зна када је Србија постала деспотовина (1402) и ко је био први српски деспот (Стефан Лазаревић) -Зна хронолошки редослед српских 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да опише владавину Стефана Лазаревића -Зна да опише владавину Ђурађа Бранковића -Зна ко је Мехмед Освајач и зашто је важан -Зна да објасни разлоге померања 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да опише на које је све начине Србија чувала независност у 1/2 XV века -Зна свеобухватно, течно, узрочно-последично логично, хронолошки прецизно да опише положај Србије у 1/2 XV века -Зна да критички опише однос Римокатоличке цркве и западноевропских

<p>пропаст Византије, пад Смедерева)</p> <p>Правни и писани споменици срв.Србије -Деспотовине (Јефимија, Словољубе, Запис на Косовском стубу, Рударски законик, стилови у српској архитектури)</p>	<p>деспота</p> <p>-Зна где је била српска престоницу у време деспота Стефана (Београд) и зна самостално да је покаже на карти</p> <p>-Зна да именује у каквим је односима била Србија у ½ XV века са Угарском и Османским царством и да на примерима препозна зависност Србије</p> <p>-Зна кад је пао Цариград (1453) , а када Србија (1459) под Османску власт</p> <p>-Зна да уочи и повеже: пад Византије, пад Цариграда и крај средњег века, као кључне догађаје историје Европе</p> <p>-Зна на линији времена да уочи и означи кључне догађаје ½ XV века (до 1459)</p> <p>-Зна ко је Јефимија и у чему је њен значај</p> <p>-Зна да наведе најзначајнија дела деспота Стефана Лазаревића</p>	<p>српске престонице према северу у време српске деспотовине</p> <p>-Зна на карти да покаже деспотовину у време деспота Стефана, у време Ђурђа Бранковића, Ново Брдо, Смедерево</p> <p>-Саосећа са становништвом Новог Брда које је после великог отпора освојено, а становници, делом убијени, делом продати у робље, развојени (уз помоћ одломка текста Константина Михаиловића “Моје успомене“)</p> <p>-Зна да повеже очеве и синове (кнез Лазар-Стефан Лазаревић, Мурат I-Бајазит, Вук Бранковић-Ђурађ Бранковић; Ђурађ Бранковић-Лазар Бранковић)</p> <p>- Зна да опише културни узлет Србије у време деспота Стефана Лазаревића</p> <p>- Зна где се налази, ко јој је ктитор и из ког је периода:Бела црква Каранска-лок историја-</p>	<p>земаља према хришћанској Југо-источној Европи, која је била под дугогодишњом опасношћу од Турака Османлија</p> <p>-Зна да именује задужбине Стефана Лазаревића (Манасија)</p> <p>-Зна да уради семинарски рад, уз сугестије наставника: Знамените жене српског средњег века 1371-1459 (Јефимија, Љубица, Мара Лазаревић-Бранковић, султанија Оливера, султанија Мара, Јерина)</p>
<p>Слабљење и пад Босне и Зете (1463, 1496, Штампарија на Цетињу, Херцеговина)</p>	<p>-Зна на карти да покаже Босну и Херцеговину и Зету</p> <p>- Зна да су их освојили Турци у 2/2 XV века</p> <p>-Зна на лози Бранковића да пронађе везу између њих и последњег краља Босне Стефана Томашевића</p>	<p>-Зна да објасни узроке слабљења Босне после смрти Твртка I</p> <p>-Зна да објасни узроке пада Зете под Османску власт</p> <p>-Зна од када и како је Херцеговина добила тај назив</p> <p>-Зна да именује обласне господаре-лозе, које су владале Зетом у XV веку и њихов хронолошки редослед (Балшићи, Црнојевићи) на основу лозе</p>	<p>-Целовито објашњава ширење Османског царства на Балкану у 2/2 XV века, уз показивање на карти</p> <p>-Зна када су Срби набавили прву штампарију, где се она налазила и које су прве наштампане књиге (1493, Цетиње)</p> <p>- Зна када је Зета пала под Османску власт (1496), Зна када су Босна (1463) и Херцеговина (1482) пале под Османску власт</p>
<p>Сеобе Срба у Угарску (личности Влада Цепеша Дракуле и Ђурађа Кастриота Скендербега, Змај Огњени Вук, последњи српски деспоти и њихов отпор Османлијама)</p>	<p>-Зна да наведе узроке сеоба Срба у Угарску</p> <p>-Зна да наведе хронолошке одреднице сеоба Срба у Угарску (2/2 XV века)</p> <p>-Зна, уз помоћ наставника, да покаже правце сеоба Срба</p>	<p>- Зна да објасни где се и зашто Срби насељавају у Угарску</p> <p>- Уме да уочи отпор Срба, кроз анализу песме „Змај Огњени Вук и Порча од Авале“</p>	<p>-Зна ко су Влад Цепеш Дракула и Ђурађ Кастриот Скендербег и зашто су они значајни</p> <p>-Зна целовито да опише последице Османлијских освајања на Балкану уопште и у односу на Србе</p> <p>- Зна на основу сугестија наставника да напише реферат о манастиру Крушедолу</p>
<p>Српске земље и њихово окружење у доба</p>	<p>-Повезује владаре са титулама и државама где су владали</p>	<p>- Зна хронолошки, на линији времена да означи и поређа српске деспоте</p>	<p>-Зна тематски да повеже догађаје и личности (Стефан Лазаревић-деспотовина,</p>

Османлијских освајања	-На линији времена уме да означи најважније догађаје Србије у XV веку -Издаја најзначајније личности Србије у XV веку	-Зна да издвоји главне карактеристике Србије у доба Деспотовине -Зна да повеже парове (титула- владар; династија-држава; владар- држава) - Зна да уради мапу ума за Србију у XV веку, уз помоћ наставника	Београд; Ђурађ Бранковић-Смедерево, пад Деспотовине; Мехмед Освајач-пад Византије, Србије и Босне - Зна да повеже савременике (Кнегиња Милица- Јефимија; Деспот Стефан-деспот Ђурађ; Ђурађ Бранковић-Мехмед-Освајач)) - Зна самостално да уради мапу ума за Србију у XV веку
------------------------------	--	--	--

ГЕОГРАФИЈА VI

Циљеви и задаци географије

Настава Географије доприноси:

- уознавање и разумевање појава и процеса у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу,
- разумевање узрочно-последичне повезаности појава и процеса у географском омотачу,
- картографској писмености и коришћењу географске карте у свакодневном животу ,
- развоју географског мишљења заснованог на повезаности и међуусловљености географских појава и прцеса у простору и времену,
- стицање најосновнијих знања о васиони и васионским телима,
- разумевању потреба очувања, унапређења и заштите Земљиних сфераи комплексне географске средине у којој егзистира и човек,
- уознавање основних географских одлика Европе, њених регија и држава,
- уознавање са комплементарношћуи регионалним разликама планетарног света,
- развијању ставова о превентиви, заштити, унапређењу животне средине,
- развијању толеранције, постојања и припадности мултиетничком , мултијезичком и мултикултурном свету,
- развијању способности за активно стицање и примену знања из географије кроз самостално учење и истраживање.

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
1. Планета Земља	Слушају, упоређују, самостално праве дијаграме, анализирају климатску карту Света, -сопствено оцењивање и оцена других	-разговара, -ствара ситуацију за повезивање стечених знања са новом наставном темом, - усмерава, - упућује на самосталан рад, -проверава усвојена знања и разумевање	Дијалогска, демонстрациона, самосталан рад, илустрациона, тимски рад	-Проширивање стечених знања о појавама и процесима у Атмосфери и Хидросфери -стицање знања и разумевања појмова- хидросфере и биосфере, као и њихове зависности од климе и њених елемената, као и распореда основног размештаја биљног и животињског света на		

				Земљи , -уознавање и о деловању посебних облика рељефа на њихов размештај.		
2. Становништво и Насеља на Земљи	Слушају, размењују сопствена знања,упоређују, праве и анализирају дијаграме, користе географску литературу -самовредновање стеченог знања	-умеравање ученика на перманентно повезивање стечених знања са новим сазнањима, сугерише ученицима како да разумеју значај и повезаност природних идруштвених фактора	Дијалoшка, демонстрациона, илустациона, рад у групама, тимски рад	-уознавање и указивање о најважнијим демографским и демогеографским проблемима човечанства, -да схвате улогу природних, друштвених и привредних чинилаца и њихово јединство		
3. Географска средина и људске делатности	Слушају, истражују, упоређују	-умеравање ученика на перманентно повезивање стечених знања са новим сазнањима, сугерише ученицима како да разумеју значај и повезаност природних идруштвених фактора	Дијалoшка, демонстрациона	-да схвате и упознају појам природне и географске средине и појам географске регије, као и њихову комплементарност		
4. Регионална географија Европе	Слушају, разговор, размењују знања и мишљења, истражују, читају и користе географску литературу, штампу, интернет самостално раде,у тиму,групи; -пишу, читају и анализирају реферате, -израђују тематске карте	-разговара, демонстрира,ствара ситуације, усмерава, даје смернице за самосталан рад и писање реферата, координира рад група, тимова, упућује на коришћење литературе и других	Дијалoшка, илустративно- демонстрациона, интерактивна, самосталан истраживачки рад, тимски рад, рад у групама , паровима	-уознавање и сагледавање општих карактеристика континента, учовање особености регионалних целина и појединих држава Европе, -оспособљавање за коришћење географске литературе и различитог илустративног		

	-оцењују сопствена постигнућа и постигнућа других, -израђују тематске зидне новине- европске занимљивости	извора знања, проверава постигнућа		материјала ради лакшег савлађивања наставног градиваи оспособљавања за самосталан рад		
--	--	------------------------------------	--	---	--	--

СТАНДАРДИ

Наставни садржаји	Фонд	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Планета Земља	5+3	<p>ГЕ 1.1.2. наводи начине представљања Земљине површине (глобус и географска карта)</p> <p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте</p> <p>ГЕ 1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу и биосферу) и препознаје њихове основне одлике</p>	<p>ГЕ 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти</p> <p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ 2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице-објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)</p>	<p>ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте</p> <p>ГЕ 3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређење</p>
Становништво и насеља	3+2	<p>ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред</p>	<p>ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва</p>	<p>ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља</p>
Географска средина и људске делатности	2+1	<p>ГЕ 1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране</p>	<p>ГЕ 2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст)</p>	<p>ГЕ 3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности</p>
Регионална географија Европе	30+22	<p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте</p> <p>ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред</p> <p>ГЕ 1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране</p> <p>ГЕ 1.4.2. препознаје основне природне и друштвене одлике Европе</p>	<p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва</p> <p>ГЕ 2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст)</p> <p>ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи његове географске регије</p>	<p>ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте</p> <p>ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља</p> <p>ГЕ 3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности</p> <p>ГЕ 3.4.2. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије</p>

ФИЗИКА – ШЕСТИ РАЗРЕД

Недељни фонд часова: 2 (два)

Годишњи фонд часова: 72 (седамдесет и два)

Сврха, циљеви и задаци школског програма образовања и васпитања

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.

- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

Циљеви и задаци школског програма образовања и васпитања

- Развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима.

- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика

- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења

- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот

- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина

- омогућавање, укључивање у процесе европског и међународног повезивања;

- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;

- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва;

- уважавање плурализма вредности и омогућавање, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се

темеље на начелима различитости и добробити за све;

- развијање код деце и ученика радозналост и отвореност за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етичке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања који нарушавају остваривање права на различитост;

- поштовање права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски развијеном друштву;

- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности

Циљеви и задаци:

Ученик треба да:

- кроз већи број занимљивих и атрактивних демонстрационих огледа, који манифестују појаве из различитих области физике, схвати како физика истражује природу и да је материјални свет погодан за истраживања и постављање бројних питања

- уме да рукује мерилима и инструментима за мерење одговарајућих физичких величина: метарска трака, лењир са милиметарском поделом, хронометар, мензура, вага, динамометар

-само се упозна са појмом грешке и значајем релативне грешке а да зна шта је апсолутна грешка и како настаје грешка при читавању скала мерних инструмената

-користи јединице SI система за одговарајуће физичке величине: m, s, kg, N, m/s, Pa...

-усвоји основне предсаве о механичком кретању и зна величине које карактеришу равномерно кретање и средњу брзину као карактеристику променљивог праволинијског кретања

-на основу појава узајамног деловања тела схвати силу као меру узајамног деловања тела која се одређује интензитетом, правцем и смером

-усвоји појам масе и тежине и прави разлику између њих

-уме да одреди густину чврстих тела и густину течности мерењем њене масе и запремине

-усвоји појам притиска, схвати преношење спољњег притиска кроз течност и гасове и разуме Паскалов закон

Начин и поступак остваривања прописаних наставних планова и програма

Настава физике остварује се кроз следеће основне облике:

1.Излагање садржаја тема уз одговарајуће демонстрационе огледе

2.Решавање квалитативних и квантитативних задатака

3.Лабораторијске вежбе

4.Коришћење и других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја тема(домаћи задаци, читање популарне литературе из историје физике и сл.)

5.Систематско праћење рада сваког појединачног ученика

Наставна тема	Обрада	Утврђивање	Лаб. вежбе	Укупно
Увод	2	-	-	2
Кретање	7	7	-	14
Сила	6	8	-	14
Мерење	4	4	7	15
Маса и густина	5	7	3	15
Притисак	5	6	1	12
Укупно	29	32	11	72

Наставни садржај и	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере оствареност и стандарда и циљева	Корелација
9. Увод (2 часа)	Спонтано прати ток посматране појаве, расуђује, поставља питања и да кроз примере уочава разлику између физичких тела и супстанција	Излаже нови садржај. Подстиче и усмерава ученике на размишљање. Поставља питања, сугерише, упућује да повезује са стеченим знањима.	-фронтални -рад у паровима -групни -дијалогска метода -текстуална метода	-стекне појам о начину како физика истражује природу -зна да разликује појмове физичких тела од супстанција од којих се састоје тела	- усмено испитивање	
10. Кретање (14 часова)	Посматрају кретање разних тела, самостално закључују и наводе примере, учествују у анализи рачунских задатака и дискутују решење задатака	Наводи примере. Наводи ученике да самостално изводе закључке. Поставља питања и подпитања. Демонстрира, сугерише, детаљно објашњава, упућује у истраживачки рад, кординира рад у одељењу, развија партнерски однос кроз групни рад.	-индивидуални -рад у пару -фронтални -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -графичка метода -решавање рачунских задатака	-усвоји основне представе о механичком кретању -упозна величине које карактеришу равномерно праволинијско кретање (пут, временски интервал и брзину) -користи јединицу за брзину у SI систему: m/s -уме да измери и израчуна сталну брзину	- писмено испитивање - усмено испитивање	МАТЕМАТИКА График функције и график зависности.
11. Сила (14 часова)	Пажљиво посматрају различита деловања које наставник показује отвореног радозналост постављају питања, схвата повезаност физичких појава и истражује сам још нека деловања у природи	Подстиче ученике у коришћењу додатне литературе. Изводи и демонстрира огледе. Врши додатна објашњења, сугерише у повезивању теоретских и практичних знања.	-фронтални -рад у пару -индивидуални -дијалогска метода -текстуална метода -практични рад -демонстративна метода	-на основу појма узајамног деловања тела (одбијања, привлачења, деформација, промене кретања) схвати силу као меру узајамног деловања тела, која се мери динамометром -уме да измери силу динамометром -користи јединицу силе у SI систему: N -знају да је сила векторска величина	- Евиденција ученика - писмено испитивање - усмено испитивање	

<p>12. Мерење (15 часова)</p>	<p>Посматра разна мерила и инструменте, уочава разлику при мерењу, развија радозналост за мерење неких величина, записује неке мерене величине и закључује значај мерења у физици</p>	<p>Објашњава и практично показује рад мерила и мерних инструмената. Указује на значај физ. величина и јединица. Објашњава апсолутну и релативну грешку мерења, сугерише да стечена знања примене у пракси.</p>	<p>-рад у групама -индивидуални -рад у паровима -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака</p>	<p>-овладају мерењем следећих физичких величина: дужине, времена и запремине -уме да рукује мерилима и инструментима за мерење одговарајућих физичких величина лењиром, мензуром -користи јединице SI система набројаних физичких величина (m,s,...)</p>	<p>-домаћизадаци - писменоиспитивање - усменоиспитивање</p>	
<p>13. Маса и густина (12 часова)</p>	<p>Посматра, уочава, врши мерења, записује, Закључује, врши анализу задатака и математички израчунава непознату величину</p>	<p>Издаје нов садржај и буди радозналост код ученика. Подстиче ученике на истраживачки рад и самостално закључивање. Наводи примену у техници, упућеје ученика да стечена знања из других предмета као и из физике искористи при усвајању нових.</p>	<p>-фронтални -рад у пару -рад у групи -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака</p>	<p>-добије представу о маси као карактеристици физичког тела при узајамном деловању тела, да зна да се маса тела мери вагом и да је адитивна величина -уме помоћу дефиниционих формула да израчуна бројне вредности густине -уме да одреди густину чврстих тела и течности мерењем масе и запремине -зна јединице масе и густине у SI систему: kg, kg/m</p>	<p>- Евиденција ученика - писменоиспитивање - усменоиспитивање</p>	
<p>14. Притисак (12 часова)</p>	<p>Посматра, пита, записује, наводи примере за притисак, решава просте задатке и примењује стечење знање за решавање проблема</p>	<p>Наводи примере и демонстрира огледе. Наводи примену и значај физике у свакодневном животу и техници, кординира, усмерава, објашњава.</p>	<p>-рад у групи -рад у пару -индивидуални -фронтални -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -решавање рачунских задатака</p>	<p>-одреди притисак чврстих тела мерењем и израчунав. -користи јединицу притиска у SI систему: Pa -схвати преношење притиска у течностима и гасовима -разуме Паскалов закон -разуме атмосферски притисак -уме да користи барометар</p>	<p>- писменоиспитивање - усменоиспитивање</p>	

Наставни садржаји	Задаци наставног предмета			Исходи
	Образовни	Васпитни	Функционални	
9. Увод (2 часа)	Упознавање ученика са основним методама проучавања у физици,	Подстицање на рад и учење, пазвијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика.	Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења.	- Уме да препозна основне методе проучавања у физици
10. Кретање (14 часова)	научити ученике о појму кретања, величинама брзина, пут и време, појму силе и повезивање те величине са појмом промене кретања.	Подстицање на рад и учење, пазвијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења.	Уме да препозна врсту кретања
11. Сила (14 часова)	Упознавање ученика са појмом силе и тежине тела, појмом инерције.	Подстицање на рад и учење, пазвијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у	Способности слушања и логичког мишљења У вежбавању мерења, бележења, руковања лабораторијским прибором и посуђем.	Разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици. Нпр: директну и обрнуту пропорционалност

		раду. Подстицање радозналости.		
12. Мерење (15 часова)	Упознати ученике са појмом мерење у физици.	Подстицање на рад и учење, пазвијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Увежбавање мерења, бележења, руковања лабораторијским прибором и посуђем.	Умедапрепознавекторске величине, нпр.брзину
13. Маса и густина (12 часова)	Дефинисање појма масе, густине као и успостављање везе између тих појмова.	Подстицање на рад и учење, пазвијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења. Увежбавање мерења, бележења, руковања лабораторијским прибором и посуђем.	Знаосновне особине гравитационе силе и еластичне силе. Разуме појма масе, густине као и успостављање везе између тих појмова

<p>14. Притисак (12 часова)</p>	<p>Упознавање са појмом притиска (хидростатички и атмосферски</p>	<p>Подстицање на рад и учење, пазвијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.</p>	<p>Способности слушања и логичког мишљења У вежбавању мерења, бележења, руковања лабораторијским прибором и посуђем.</p>	<p>Схвата и разуме појам притиска (хидростатички и атмосферски).</p>
--	--	---	--	--

Начин остваривања програма (методе и технике)

Из физике су одабрани само они наставни садржаји које на одређеном нивоу могу да усвоје сви ученици ОШ. Од свих метода логичког закључивања које се користе у физици, ученицима О.Ш. најприступачније је индуктивни метод при проналажењу и формулисању основних закона физике. Увођење једноставних експеримената за деминсртирање физичких појава има за циљ враћање огледа у наставу физике, развијање радозналости и интереса за физику и истраживачки приступ природним наукама. Једноставне експерименте могу да изводе сами ученици на часу или код куће користећи материјал или предмете из свакодневног живота.

Свака тематска целина обрађује се оним радоследом који је назначен у програму. Унутар сваке теметске целине, после поступног и аналитичког излагања, кроз систематизацију и обнављање, врши се синтеза битних чињеница и закључака, и кроз њихово обнављање омогућава се ученицима разумевање и трајно усвајање. При обради садржаја сваке теме, на сваком часу део времена се користи за обнављање.

Да би се циљеви и задаци наставе физике остварили у целини неопходно је да ученици активно учествују у свим облицима наставног процеса.

При решавању рачунских задатака прво сагледати физичке садржаје па затим прећи на математичко формулисање и израчунавање. Решавање задатака одвија се кроз три етапе: физичка анализа задатака, математичко израчунавање и дискусија резултата.

Час експерименталних вежби састоји се из уводног дела, мерња и записивања резултата мерења.

Битан облик рада су домаћи задаци, који се планирају за час.

Наставник континуирано прати рад сваког ученика кроз непрекидну контролу његових усвојених знања, стечених на основу свих облика наставе: демонстрационих огледа, предавања, решавања квантитативних и квалитативних задатака и лабораторијских вежби.

СТАНДАРДИ

Назив	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-------	--------------	-------------	---------------

наставне теме			
1.Увод			
2.Кретање	<p>1.2.1.Ученик препознаје врсту кретања на основу примера.(праволинијско и криволинијско)</p> <p>1.2.2.Ученик препознаје врсте кретања на основу примера(равномерно и неравномерно, немора да зна разлику између тренутне и средње брзине, али треба да зна да је брзина стална код рав.кретања).</p> <p>1.2.3.Ученик уме у тексту да препозна величине које описују равномерно кретање, користи образац $v=s/t$ и може да израчуна једну величину ако су познате друге две. Није обавезно да зна претварање мерних јединица.</p> <p>1.4.4.Ученик препознаје да је основна јединица за брзину m/s или да се користи и km/h.</p>	<p>2.2.2. Зна да механичко кретање представља промену положаја неког тела у односу на референтно тело. Разликује путању тела од пређеног пута. Зна да је брзина пређени пут у јединици времена.</p>	<p>3.4.1. Ученик уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI - система. Пример: претвара km/h у m/s и обрнуто.</p>
3.Сила	<p>1.1.1. Ученик уме да препозна гравитациону силу у једноставним ситуацијама. Ученик такође зна да је у одсуству подлоге гравитациона сила узрок падања тела. Ученик зна да кад тело клиза по подлози на њега делује сила трења, која се супроставља кретању и да ће га зауставити кад на њега не делују друге силе.</p> <p>1.1.2. Ученик зна да стални магнети имају два пола N и S и да тела могу бити позитивно или негативно наелектрисана. Ученик препознаје када је узајамно деловање између два тела привлачно односно одбојно и да је то деловање највеће у случају кад су магнети односно наелектрисана тела најближе.</p>	<p>2.1.1. Ученик уме да препознаје еластичну силу у системима у којима постоји еластична опруга, препознаје правац и смер еластичне силе. Ученик кроз задатке проверава постојање еластичне силе која се уравнотежава са силом деформације.</p> <p>2.1.2. Ученик зна да је гравитациона сила увек привлачна и да зависи од масе тела, зна да је сила теже гравитациона сила; зна да одреди правац и смер еластичне силе код истегнуте односно сабијене опруге.</p>	
4.Мерење	<p>1.4.1.Ученик користи уређај за мерење (метарска трака, мензура, вага, штоперица, амперметар и волтметар) зна да одреди вредност најмањег подеока на мерној скали и очита вредност измерене физ.величине, и запише измерену бројну вредност са одговарајућом јединицом мере.</p> <p>1.4.2. Ученик препознаје основна и најједноставнија мерила и инструменте за мерење неких основних физичких величина. Пример: Ученик препознаје да је вага уређај за мерење масе, хронометар за мерење времена, термометар за мерење температуре.... Препознавање се састоји у томе да ученик бира одговоре из понуђеног скупа мерила и уређаја.</p> <p>1.4.3. Ученик зна да препозна основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време као и оне мерне јединице које се најчешће користе.</p> <p>1.4.5. Ученик зна основна правила за исправно мерење: зна</p>	<p>2.4.1 Ученик уме да користе важније изведене јединице Si система и зна њихове ознаке. (за силу, притисак, густину...)</p> <p>2.4.2. Ученик зна да је литар исто што и дециметар кубни и да су то јединице којима се мери запремина, претвара литре у метре кубне и обрнуто, тоне у килограме.</p> <p>2.4.3. Ученик зна да користи префиксе мили и кило и уме да претвара јединице. Пример: Зна да претвори километре у метре и обрнуто као и милиметре у метре и обрнуто.</p> <p>2.4.4. Ученик зна када мерење понављамо</p>	<p>3.4.1. Ученик уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице Si система.(изведене јединице које садрже величине које нису изражене у декадном бројном систему).</p> <p>3.4.3. Ученик зна шта је грешка мерења, ученик зна да се тачност мерења повећава са смањењем вредности најмањег подеока на инструменту, зна да уколико понављена мерења дају различите резултате средња вредност тих резултата представља коначни резултат мерења.</p>

	<p>да вага мора бити у хоризонталном положају кад на њој нема терета и тегова и зна под којим углом треба да гледа скалу.</p> <p>1.4.6. Ученик зна да мери дужину, масу, запремину и време (користи лењир, мерну траку, вагу, мензуру и штоперицу) приликом извођења лабораторијских вежби</p>	<p>више пута када се у истим условима могу добити различити резултати.</p>	
5. Маса и густина	<p>1.4.3. Ученик зна да користи основне јединице за масу и густину као и оне које се најчешће користе.</p> <p>1.4.5. Ученик зна основна правила мерења, зна да вага мора бити у равнотежи када на њој нема терета и тегова.</p> <p>1.4.6. Ученик зна да измери масу помоћу дигиталне ваге а не мора да зна да користи теразије.</p>	<p>2.1.1. Ученик уме да препозна инерцију као узрок пјава при промени брзине тела.</p> <p>2.1.5. Ученик разуме и примењује појам густине, зна да је густина воде 1000 kg/m^3.</p>	
6. Притисак	<p>1.1.3. Ученик разуме принцип спојених судова (ученик зна да се течност пење до истог нивоа без обзира на облик суда ,ученик на примерима нивоа воде у реци и речним каналима може да предвиди који ће ниво достићи вода када буде у стању равнотеже.</p> <p>1.4.2. Ученик уме да препозна уређаје за мерење притиска. (барометар, манометар)</p> <p>1.4.3. Ученик уме да користи основне јединице за притисак, препознаје да је основна јединица паскал али да се у свакодневном животу користи и милибар.</p>	<p>2.1.6. Ученик да зна да хидростатички притисак зависи од висине стуба течности, зна да процени у понуђеној ситуацији на којој дубини ће бити већи или мањи притисак.</p> <p>2.4.1. Ученик уме да користи важније изведене јединице Si система за притисак.</p> <p>2.4.3. Ученик уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу. (Пример: kPa, MPa у Pa).</p>	<p>3.1.3. Ученик зна шта је притисак чврстих тела и од чега зависи, зна да притисак чврстих тела зависи од нормалне компоненте тежине тела и од додирне површине тела и подлоге, закључује како се мења притисак кад се промени маса и величина додирне површине, на примеру три квадра идентичних маса одреди ко врши већи притисак.</p> <p>3.1.4. Ученик разуме и примењује концепт притиска у течностима, зна да је хидростатички притисак у течностима сразмеран производу густине и дубине на којој се притисак тражи, разуме како се притисак преноси кроз течности.</p>

Образовни стандарди који се односе на компетенције које се стичу током изучавања предмета физика у основном образовању су

ФИ. 1.7.1, 1.7.2, 2.6.1, 2.6.2, 2.6.3, 2.7.1, 2.7.2, 2.7.3, 3.7.1, 3.7.2. Ови стандарди су из области *Експеримент* и *Математичке основе физике* и налазе се у свакој наставној теми јер нису везани за специфичан садржај него за компетенције које се развијају стално.

1.7.1 Ученик поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији.

1.7.2 Ученик уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији.

2.6.1 Ученик разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност.

2.6.2 Ученик уме да препозна векторске величине.

2.6.3 Ученик уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина.

2.7.1 Ученик уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања и мерења.

2.7.2 Ученик уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата.

2.7.3 Ученик уме да реализује експеримент по упутству.

3.7.1 Ученик уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења.

3.7.2 ученик уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом.

МАТЕМАТИКА

Разред: шести

Годишњи фонд часова: 144

Недељни фонд часова: 4

Циљеви и задаци

Ученике треба оспособити да:

- схвате потребу увођења негативних бројева,уознају структуре скупова целих и рационалних бројева, појмове супротног броја, реципрочног броја и апсолутне вредности броја,;
- уознају и савладају основне рачунске операције у скуповима Z и Q и потпуно увежбају извођење тих операција, уз коришћење њихових својстава;
- могу да читају и састављају разне једноставније изразе са рационалним бројевима и израчунају њихову бројевну вредност;
- уознају и умеју да решавају једноставније једначине и неједначине у скупу рационалних бројевакао и да их примене у проблемским задацима;
- разумеју процентни начин изражавања и умеју да тај рачун примењују у пракси;
- уознају класификацију троуглова и четвороуглова и знају њихова основна својства;
- схвате релацију подударности и њена својства и умеју да је примењују у извођењу основних конструкција троугла и четвороугла;
- схвате једнакост површина геометријских фигура и науче правила о израчунавању површина троуглова, паралелограма и других четвороуглова;
- применјују правила за израчунавање површине троугла и четвороугла у разним практичним задацима.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
-------------------	--------------------	-----------------------	---	-----------------------------------	---	------------

<p align="center">Цели бројеви 24 (9+15)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -пребројава -групише -упоређује -сређује по редоследу -рачуна -примењује 	<ul style="list-style-type: none"> -презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење 	<ul style="list-style-type: none"> -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару 	<ul style="list-style-type: none"> -појам негативног броја -скуп целих бројева Z -цели бројеви на бројевној правој -супротан број -апсолутна вредност целог броја -упоређивање целих бројева -основне рачунске операције са целим бројевима и њихова својства 	<ul style="list-style-type: none"> - усмена провера - контролна вежба - тест 	
<p align="center">Рационални бројеви 45 (17+28)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -разликује -именује -упоређује -пребројава -рачуна -примењује 	<ul style="list-style-type: none"> -презентује -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање 	<ul style="list-style-type: none"> -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару 	<ul style="list-style-type: none"> -скуп рационалних бројева Q -приказивање рационалних бројева на бројевној правој -уређеност скупа Q -рачунске операције у скупу Q и њихова својства -изрази са рационалним бројевима -једначине и неједначине упознатих облика-решавање и примена у конкретним проблемским ситуацијама -процент и примене 	<ul style="list-style-type: none"> - усмена провера - писмени задатак - тест 	
<p align="center">Троугао 30 (13+17)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -посматра -уочава -именује -разликује 	<ul style="list-style-type: none"> -презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота 	<ul style="list-style-type: none"> -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару 	<ul style="list-style-type: none"> -троугао; однос страница, врсте троуглова према страницама. -углови троугла, збир углова, врсте троуглова према угловима -однос између страница и углова троугла -конструкције неких углова (60°, 120°, 30°, 45°, 75°, 135°) -подударност троуглова (интерпретација) -основна правила о подударности троуглова; закључивање о једнакости аналогних елемената -основне конструкције троуглова 	<ul style="list-style-type: none"> - усмена провера - контролна вежба - тест - писмени задатак 	

				<ul style="list-style-type: none"> -описана кружна линија око троугла и уписана у њега, висина и тежишна дуж -четири значајне тачке у троуглу и њихова конструкција 		
<p>Четвороугао 20 (8+12)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -посматра -уочава -именује -разликује 	<ul style="list-style-type: none"> -презентује -умерава ученика -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење 	<ul style="list-style-type: none"> -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару 	<ul style="list-style-type: none"> -четвороугао; врсте четвороугла (квадрат, правоугаоник, паралелограм, ромб, трапез, делтоид); -углови четвороугла -паралелограм, својства; појам централне симетрије -врсте паралелограма; правоугли паралелограми -конструкције паралелограма -трапез, својства, средња линија -врсте трапеза, једнакокраки трапез -основне конструкције трапеза 	<ul style="list-style-type: none"> - усмена провера - писмени задатак - тест 	
<p>Површина четвороугла и троугла 17 (7+10)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -уочава -рачуна -упоређује -проверава -закључује -примењује 	<ul style="list-style-type: none"> -презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика 	<ul style="list-style-type: none"> -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару 	<ul style="list-style-type: none"> -појам површине фигуре-површина правоугаоника -једнакост површина фигура -површина паралелограма, троугла, трапеза -површина четвороугла с нормалним дијагоналама 	<ul style="list-style-type: none"> - усмена провера - писмена вежба - тест - писмени задатак 	
<p>Писмени задаци са исправкама 8 (4+4)</p>			<ul style="list-style-type: none"> -индивидуални 	<ul style="list-style-type: none"> -сагледати како су ученици савладали пређени пограм 		

СТАНДАРДИ И ИСХОДИ

ОБЛАСТ	НАСТАВНА ТЕМА	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	ИСХОДИ
	1.ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	<p>1.1.1. уме да прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне);</p> <p>1.1.3. пореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно;</p> <p>1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом када је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна на пр. $\frac{1}{5}$ од n, где је n дати природан број</p> <p>1.1.6. користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама;</p>	<p>2.1.1. пореди по величини бројеве записане у различитим облицима;</p> <p>2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа;</p> <p>2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама;</p> <p>2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима;</p>	<p>3.1.1. уме да одреди вредност сложенијег бројевног израза;</p> <p>3.1.1. уме да одреди вредност сложенијег бројевног израза;</p> <p>3.2.5. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке;</p>	<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уме да прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне); - уме да упореди по величини бројеве истог или различитог записа - уме да одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; - уме да одреди вредност сложенијег бројевног израза; - уме да користи једначине, неједначине решавајући и сложеније текстуалне задатке;

<p>БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА, АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ</p>	<p>2. РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ (САБИРАЊЕ, ОДУЗИМАЊЕ, МНОЖЕЊЕ, ДЕЉЕЊЕ)</p>	<p>1.1.1. уме да прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне); 1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно; 1.1.3. пореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно; 1.1.4. уме да изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом када је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна на пример $\frac{1}{5}$ од n, где је n дати природан број; 1.5.4. одреди задати проценат неке величине;</p>	<p>2.1.1. пореди по величини бројеве записане у различитим облицима; 2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа; 2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама; 2.2.5. користи једначине у једноставним текст. задацима; 2.5.4. примени процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама (на пример, промена цене неког производа за дати проценат);</p>	<p>3.1.1. уме да одреди вредност сложенијег бројевног израза; 3.1.1. уме да одреди вредност сложенијег бројевног израза; 3.2.5. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке; 3.5.4. примени процентни рачун у сложенијим ситуацијама;</p>	<p>Ученик уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне); - упореди по величини бројеве истог или различитог записа - одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; - одреди задати проценат неке величине; - одреди вредност сложенијег бројевног израза; - користи једначине, неједначине решавајући и сложеније текстуалне задатке; - примени процентни рачун у сложенијим ситуацијама;
<p>ГЕОМЕТРИЈА И МЕРЕЊЕ</p>	<p>3. ТРОУГАО (ПОДУДАРНОСТ ТРОУГЛОВА, ЗНАЧАЈНЕ ТАЧКЕ)</p>	<p>1.3.2. влада појмовима: <u>троугао</u>, <u>четвороугао</u>, <u>квадрат</u> и <u>правоугаоник</u> (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла); 1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања);</p>	<p>2.3.2. уме да одреди однос углова и страница у троуглу и збир углова у <u>троуглу</u> и <u>четвороуглу</u>; 2.3.6. користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма);</p>	<p>3.3.2. користи основна својства <u>троугла</u> , <u>четвороугла</u>, <u>паралелограма</u> и <u>трапеза</u>, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; <u>уме да их конструише</u>; 3.3.6. уме да примени <u>подударност</u> и <u>сличност</u> троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката;</p>	<p>Ученик уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уочи моделе троуглова у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор - разликује основне врсте троуглова и зна основне елементе - уме да одреди однос углова и страница у троуглу и збир углова у троуглу; - уме да израчуна обим и површину троугла - уме да их конструише - уме да примени подударност троуглова
	<p>4. ЧЕТВОРОУГАО</p>	<p>1.3.2. влада појмовима: <u>троугао</u>, <u>четвороугао</u>, <u>квадрат</u> и <u>правоугаоник</u></p>	<p>2.3.2. уме да одреди однос углова и страница у троуглу и збир углова у троуглу и</p>	<p>3.3.2. користи основна својства троугла , <u>четвороугла</u>,</p>	<p>Ученик уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уочи моделе четвороуглова у реалним ситуацијама и уме да их

		(уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла); 1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања);	<u>четвороуглу</u> ; 2.3.6. користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма);	<u>паралелограма и трапеза</u> , рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; <u>уме да их конструише</u> ; 3.3.6. уме да примени <u>подударност</u> и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката;	нацрта користећи прибор - разликује основне врсте четвороуглова и зна основне елементе - уме да одреди збир углова у четвороуглу; - уме да израчуна обим и површину четвороугла - уме да их конструише
	5. ПОВРШИНА ТРОУГЛА И ЧЕТВОРОУГЛА	1.3.2. влада појмовима: троугао, <u>четвороугао</u> , <u>квадрат</u> и <u>правоугаоник</u> (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку); 1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, <u>површине</u> , запремине, масе, времена и углова; 1.4.2. претвори веће јединице <u>дужине</u> , масе и времена у мање; 1.4.4. при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокружује величине исказане датом мером;	2.4.1. пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу; 2.4.3. дату величину исказе приближном вредношћу;	3.3.2. користи основна својства троугла , четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; 3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима;	Ученик уме да: - схвата појам подударних фигура (кретањем до преклапања) - користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине - пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу - користи основна својства троугла , четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка - претвара јединице мере, рачунајући са њима;

БИОЛОГИЈА

Циљ наставе: Изучавањем биологије код ученика треба развијати одговарајуће квалитете и навике, запажање, способности критичког мишљења, објективност и логичко расуђивање; циљ је да се развије љубав према природи и осећање дужности да чувају и заштите природу.

Задаци:

- да ученици схвате улогу и значај биологије за развој и напредак човечанства
- да развију свест о властитом положају у природи
- да стекну основна знања о грађи и функционосању организма
- да развију способност повезивања појмова и процеса у живим бићима и природи
- да стекну знања о разноврсности и распрострањености организма
- да схвате узајамне односе живих бића и животне средине и динамику кружења материје и протицања енергије
- да развију осећање одговорности према стању животне средине

Р.Б.	Наставна тема	Обрада	Понавл.	Вежбе	УКУПНО
I	Увод	2	1	0	3
II	Праживотиње	5	3	1	9
III	Царство животиња	23	22	3	48
IV	Угроженост и заштита животиња	3	3	0	6
V	Увод у еволуцију живог света	3	3	0	6
		36	32	4	72

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ РАДА ИЗ ПРЕДМЕТА БИОЛОГИЈЕ ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Разред: ШЕСТИ

Предмет: БИОЛОГИЈА

Годишњи фонд часова: 72

Недељни фонд часова: 2

Циљ учења предмета: Осигурати да сви ученици стекну базичну и научну писменост и да напредују ка реализацији стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблем и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развијају мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да усвајањем образовно-васпитних садржаја развијају знања, вештине и компетенције из области зоологије у циљу заштите биодиверзитета.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
I Увод	<ul style="list-style-type: none"> • бележење • цртање • посматрање • праћење • описивање • упоређивање • запажање • логичко размишљање • учење откривањем 	Предавање, дијалог, испитивање, демонстрација, запажање диференцираности усвајања градива, уопштавање, издвајање битног, читање, слушање, писање, анализа, усмеравање, упоређивање	<hr/> монолошка метода причање, описивање, објашњавање, предавање дијалогска метода слободан разговор, дискусија метода рада на тексту метода демонстрације <hr/> предмета, огледа, слика, презентација, микроскопских препарата, природних препарата	- да ученици упознају основне појмове о природном систему животиња и еволутивном развоју главних животињских група	- Евиденција ученика - Усмени одговори за сваку тему - оцењивање тестова за сваку тему - оцењивање наставне активности на часу - оцењивање	Географија: Разноврсност живог света
II Праживотиње	<ul style="list-style-type: none"> • бележење • цртање • посматрање • праћење • описивање • запажање • упоређивање • логичко размишљање • учење откривањем 	Предавање, дијалог, испитивање, демонстрација, запажање диференцираности усвајања градива, уопштавање, издвајање битног, читање, слушање, писање, анализа, усмеравање, упоређивање	<hr/> монолошка метода причање, описивање, објашњавање, предавање дијалогска метода слободан разговор, дискусија метода рада на тексту метода демонстрације <hr/> предмета, огледа, слика, презентација, микроскопских препарата, природних препарата	- Усвајање додатних знања о разликама између биљака, животиња и гљива	- Евиденција ученика - Усмени одговори за сваку тему - оцењивање тестова за сваку тему - оцењивање наставне активности на часу - оцењивање	Географија: Разноврсност живог света

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p align="center">III Царство животиња</p>	<ul style="list-style-type: none"> • бележење • цртање • посматрање • праћење • описивање • упоређивање • запажање • логичко размишљање • учење откривањем 	<p>Предавање, дијалог, испитивање, демонстрација, запажање диференцираности усвајања градива, уопштавање, издвајање битног, читање, слушање, писање, анализа, усмеравање, упоређивање</p>	<p>монолошка метода причање, описивање, објашњавање, предавање дијалогска метода слободан разговор, дискусија, дебата, метода рада на тексту метода демонстрације предмета, дисекција, илустрација, инсектаријума, слика, филмова, презентација</p>	<p>- да науче основну грађу и начин живота, распрострањеност и значај сунђера, дупљара, пљоснатих црва, ваљкастих црва, чланковитих црва, мекушаца, зглавкара и бодљокожаца - упознају обољења која изазивају паразити - схвате улогу инсеката у природи - да науче основну грађу, начин живота, распрострањеност и прилагођеност различитим условима живота: риба, водоземаца, гмизаваца, птица и сисара - схвате значај бриге о потомству сисара и птица</p>	<p>- Евиденција ученика - Усмени одговори за сваку тему - оцењивање тестова за сваку тему - оцењивање наставне активности на часу - оцењивање</p>	<p>Географија: Царство животиња Ликовна култура: Илустративни приказ грађе животиња</p>
<p align="center">IV Угроженост и заштита животиња</p>	<ul style="list-style-type: none"> • бележење • цртање • посматрање • праћење • описивање • упоређивање • запажање • логичко размишљање • учење откривањем 	<p>Предавање, дијалог, испитивање, демонстрација, запажање диференцираности усвајања градива, уопштавање, издвајање битног, читање, слушање, писање, анализа, усмеравање, упоређивање</p>	<p>монолошка метода причање, описивање, објашњавање, предавање дијалогска метода слободан разговор, дискусија, дебата, метода рада на тексту метода демонстрације предмета, дисекција, илустрација, инсектаријума, слика, филмова, презентација</p>	<p>- да схвате значај одговорног односа према животињама</p>	<p>- Евиденција ученика - Усмени одговори за сваку тему - оцењивање тестова за сваку тему - оцењивање наставне активности на часу - оцењивање</p>	<p>Географија: Разноврсност царства животиња и биодиверзитет Грађанско васпитање: Одговоран однос према животињама (љубимци, домаће животиње...)</p>

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p style="text-align: center;">V Увод у еволуцију живог света</p>	<ul style="list-style-type: none"> • бележење • цртање • посматрање • праћење • описивање • упоређивање • запажање • логичко размишљање • учење откривањем 	<p>Предавање, дијалог, испитивање, демонстрација, запажање диференцираности усвајања градива, уопштавање, издвајање битног, читање, слушање, писање, анализа, усмеравање, упоређивање</p>	<p>монолошка метода причање, описивање, објашњавање, предавање дијалошка метода слободан разговор, дискусија метода рада на тексту метода демонстрације предмета, огледа, слика, презентација, микроскопских препарата, природних препарата</p>	<p>- да ученици схвате елементарне основе теорије органске еволуције и разумеју историјски развитак Земље и живота на њој</p>	<p>- Евиденција ученика - Усмени одговори за сваку тему - оцењивање тестова за сваку тему - оцењивање наставне активности на часу - оцењивање</p>	<p>Историја: Геолошка доба, живот на земљи Географија: Геолошка доба</p>

СТАНДАРДИ

Садржаји	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Увод	<p>1.1.3 препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња</p> <p>1.1.4 уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих</p> <p>1.1.5 зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе</p> <p>1.2.1 зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије</p> <p>1.2.3 зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма</p> <p>1.4.3. уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему, чланове ланца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (воде, угљеника, азота)</p>	<p>2.1.2. познаје и користи критеријуме за разликовање биљака и животиња и примењује их у типичним случајевима</p> <p>2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе</p> <p>2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека</p> <p>2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам</p> <p>2.2.5. разуме да биљне ћелије, захваљујући специфичној грађи, могу да везују енергију и стварају (синтетишу) сложене (хранљиве) материје</p> <p>2.2.6. разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање</p>	<p>3.1.3. разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима</p> <p>3.1.4. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе/реда најважнијих група</p> <p>3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека</p>
Празивотиње	<p>1.1.4 уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих</p> <p>1.2.1 зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије</p>	<p>2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе</p> <p>2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам</p>	<p>3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције</p>
Царство животиња	<p>1.1.5 зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе</p> <p>1.2.2 зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија</p> <p>1.2.4 познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси</p> <p>1.2.5 разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном</p> <p>1.2.6 разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање)</p> <p>1.2.7 зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином</p> <p>1.3.1 разуме да јединка једне врсте даје потомке</p>	<p>2.2.6. разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање</p> <p>2.2.8. зна да је неопходна координација функција у вишећелијским организмима и зна који органски системи омогућују ову интеграцију</p> <p>2.3.1. разуме основне разлике између полног и бесполог размножавања</p> <p>2.3.2. разуме механизам настанка зигота</p> <p>2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма</p> <p>2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине</p>	<p>3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност</p> <p>3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције</p> <p>3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система)</p> <p>3.6.1 разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података</p> <p>3.6.2 уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата</p> <p>3.6.3 уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај</p>

	<p>исте врсте</p> <p>1.3.2 зна основне појмове о процесима размножавања</p> <p>1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће</p> <p>1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада</p>		3.6.5 зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере
Угроженост и заштита животиња	<p>1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад)</p> <p>1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења</p> <p>1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава</p> <p>1.5.3. разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца, домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима</p>	2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова)	
Увод у еволуцију живог света	<p>1.3.8 зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи</p> <p>1.3.9 зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа</p> <p>1.3.10. зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организма</p>	<p>2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма</p> <p>2.3.6. уочава прилагођеност организма и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организма на услове животне средине</p>	3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције

Р.Б.	Наставна тема	ИСХОДИ
I	Увод	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уоче потребу за класификовањем живог света због његове велике разноврсности; - уочавају сличности и разлике у грађи и начину живота биљака, гљива и животиња; - упознају основне појмове о природном систему животиња.
II	Праживотиње	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> -упознају животни простор, начин живота, грађу, разноврсност и значај праживотиња
III	Царство животиња	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - упознају животни простор, начин живота, спољашњу грађу и основе унутрашње грађе, разноврсност и значај сунђера, дупљара, црва, мекушаца, зглавкара и бодљокожаца; - схвате улогу инсеката у природи - упознају болести које изазивају или преносе животиње, начин преношења и превенцију; - упознају животни простор, начин живота, грађу, разноврсност и значај риба, водоземаца, гмизаваца, птица и сисара; схвате значај бриге о потомству птица и сисара; схвате значај одговорног односа према животињама.
IV	Угроженост и заштита животиња	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сазнају основне научне чињенице о току и развоју живота на Земљи и етапе земљине историје; - знају да живот на Земљи има историју са којом се могу упознати на основу фосилних остатака (записа); - разумеју еволуцију живог света и схвате њен значај у формирању савременог биолошког мишљења.
V	Увод у еволуцију живог света	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - схвате елементарне основе теорије органске еволуције и разумеју историјски развитак Земље и живота на њој; - знају да живот на земљи има историју са којом се могу упознати на основу фосилних остатака (записа) - разумеју еволуцију живог света и схвате њен значај у формирању савременог диолошког мишљења -усвоје систем основних знања из теорије о органској еволуцији

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ – ШЕСТИ РАЗРЕД

Недељни фонд часова: 2 (два)

Годишњи фонд часова: 72 (седамдесет и два)

Циљ и задаци

Циљ васпитно - образовног рада је да доприноси:

- техничко - технолошком васпитању и образовању ученика; формирању стваралачке личности; стицању основних техничко - технолошких знања, умења и вештина и оспособљавању за њихову примену у учењу, раду и свакодневном животу; стицању радних навика; развијању интересовања и способности за техничко стваралаштво и проналазаштво; упознавању економских, социјалних, техничко — технолошких, еколошких и етичких аспеката рада и производње и њиховог утицаја на развој друштва.

Задаци наставе техничког образовања су:

- да помаже схватању законитости природних и техничких наука,
- да даје претпоставке за свесну примену науке у техници, технологији и другим облицима друштвено корисног рада,
- да помаже развоју стваралачког и критичког мишљења,
- да помаже развоју општих техничких склоности и способности,
- да помаже савладавању основних принципа руковања различитим средствима рада, објектима технике и управљања технолошким процесима,
- да развија прецизност у раду, упорност и истрајност приликом решавања задатака,
- да стекну радне навике и оспособе се за међусобну сарадњу и тимски рад,
- да навикну на правилну примену одговарајућих мера заштите на раду и стичу знања о потреби
- заштите радне и животне средине,
- да помаже избору струке и занимања.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- упознају врсте грађевинских објеката и њихове намене,
- упознају класичне технике грађења и савремене (монтажне и индустријске системе градње).
- упознају карактеристике грађевинског техничког цртања и основне грађевинске симболе,
- науче да читају и користе једноставније грађевинске цртеже
- документацију за изградњу, адаптацију и уређење стана, одговарајуће перспекте.
- да науче да користе готове једноставне софтверске алате за цртање,
- да науче како се користи CD-ром и штампач.
- упознају основне врете, карактеристике и примену грађевинских материјала.
- стичу навике за рационално коришћењематеријала и енергије.
- стичу и развијају културу становања у савременим условима.
- упознају функционисање кућне водоводне и канализационе инсталације,

- стекну представу о функционисању и организацији саобраћаја у саобраћајним објектима.
- стекну знања о намени, примени и битним карактеристикама грађевинских машина.
- упознају основне процесе у пољопривредној производњи.
- науче да примењују једноставне техничке цртеже у пројектовању модела или макета према сопственом избору: грађевинских или саобраћајних објеката; грађевинских или пољопривредних машина и уређаја; детаља из уређивања стана и др.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облицирања и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>1. Увод у архитектуру и грађевинарство (4 часа)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - слушају, - посматрају, - цртају 	<ul style="list-style-type: none"> - Упознаје ученике са историјским развојем архитектуре и стилевима градње, - Упознаје ученике са појмовима нискоградње, високоградње и хидроградње, - Упознаје ученике са најзначајнијим архитектонским објектима у свету. 	<ul style="list-style-type: none"> - Индивидуални - Фронтални 	<ul style="list-style-type: none"> - упознају врсте грађевинских објеката и њихове намене, - упознају класичне технике грађења и савремене (монтажне и индустријске системе градње). 	<ul style="list-style-type: none"> - усмено испитивање 	

<p>2. Техничко цртање и планови у грађевинарству (8 часова)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - слушају, - посматрају, - причају, - описују, - упоређују, - цртају , 	<ul style="list-style-type: none"> -Прати рад ученика, -Контролише правилну примену прибора, -Даје предлоге ученицима како да правилно ураде пројекат. -Вреднује рад ученика 	<ul style="list-style-type: none"> - Индивидуални - Фронтални 	<ul style="list-style-type: none"> -упознају карактеристике грађевинског техничког цртања и основне грађевинске симболе; читају и користе једноставније грађевинске цртеже - документацију за изградњу, адаптацију и уређење стана, одговарајуће перспекте. 	<ul style="list-style-type: none"> - праћење ангажовања ученика - усмено испитивање 	<p style="text-align: center;">ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО Програми за цртање.</p>
<p>3. Информатичка технологија (16 часова)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - слушају, - посматрају, - раде на рачунару 	<ul style="list-style-type: none"> -Показује -Објашњава -Надгледа -Коригује -Вреднује рад ученика 	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални - Рад у пару 	<ul style="list-style-type: none"> - да науче да користе готове једноставне софтверске алате за цртање, - да науче како се користи CD-ром и штампач. 	<ul style="list-style-type: none"> - Евиденција ученика -оцењивање -посматрање -домаћизадаци -оцењивање 	
<p>4. Грађевински материјали (4 часа)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - слушају, - посматрају, - причају, - описују, - упоређују, - цртају, 	<ul style="list-style-type: none"> - Показује ученицима природне и вештачке материјале и упознаје ученике са применом тих материјала - Вреднује рад ученика 	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални - Индивидуални 	<ul style="list-style-type: none"> - упознају основне врете, карактеристике и примену грађевинских материјала. 	<ul style="list-style-type: none"> - писмено испитивање - усмено испитивање - белешке 	

<p>5. Енергетика (4 часа)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - слушају, - посматрају, - причају, - описују, - цртају, 	<p>-Показује примену топлотне енергије на кући, представља врсте топлотне изолације и презентује ученицима примену соларне енергије -Вреднује рад ученика</p>	<p>- Фронтални -Индивидуални</p>	<p>- стичу навике за рационално коришћење материјала и енергије.</p>	<p>- Евиденција ученика -оцењивање -посматрање -праћење ангажовања ученика -писмено испитивање</p>	
<p>6. Техничка средства у грађевинарству (4 часа)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - слушају, - посматрају, - причају, - описују, - цртају 	<p>- Упознаје ученике са алатима и машинама у грађевинарству и њиховом примени, - Презентује ученицима мере заштите - Вреднује рад ученика</p>	<p>- Фронтални -Индивидуални</p>	<p>- стекну знања о намени, примени и битним карактеристикама грађевинских</p>	<p>-оцењивање -посматрање -праћење ангажовања ученика -писмено испитивање</p>	
<p>7. Саобраћајни системи (2 часа)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - слушају, - посматрају, - причају, - описују, - цртају, - праве 	<p>- Упознаје ученике са грађевинским објектима и помаже ученицима да постјећа знања повежу са новим -Вреднује рад ученика</p>	<p>- Фронтални -Индивидуални</p>	<p>- стекну представу о функционисању и организацији саобраћаја у саобраћајним објектима.</p>	<p>-оцењивање -посматрање -праћење ангажовања ученика -писмено испитивање</p>	<p>ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО Моделовање на рачунару.</p>

<p>8. Култура становања (4 часа)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - слушају, - посматрају, - причају, - описују, - цртају 	<ul style="list-style-type: none"> - Прати рад ученика приликом израде плана, - подстиче ученике да схвате колики је значај културе становања у свакодневном животу 	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални - Индивидуални 	<ul style="list-style-type: none"> - стичу и развијају културу становања у савременим условима. 	<ul style="list-style-type: none"> - оцењивање - посматрање - праћење ангажовања ученика - писмено испитивање 	
<p>9. Конструкторско моделовање - Модули (22 часа)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - слушају, - посматрају, - причају, - цртају, - праве 	<ul style="list-style-type: none"> - Прати рад ученика, - Даје предлоге и сугестије - Вреднује рад ученика 	<ul style="list-style-type: none"> - Индивидуални - Групни 	<ul style="list-style-type: none"> - науче да примењују једноставне техничке цртеже у пројектовању модела или макета према сопственом избору: грађевинских или саобраћајних објеката; 	<ul style="list-style-type: none"> - оцењивање - посматрање - праћење ангажовања ученика - писмено испитивање 	
<p>10. Техничка средства у пољопривреди (4 часа)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - слушају, - посматрају, - причају, - цртају 	<ul style="list-style-type: none"> - Презентује врсте пољопривредних машина, - Проверава израђени модел. 	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални - Индивидуални 	<ul style="list-style-type: none"> - упознају основне процесе и машине у пољопривредној производњи. 	<ul style="list-style-type: none"> - оцењивање - посматрање - праћење ангажовања ученика - писмено испитивање 	

Наставни садржаји	Задаци наставног предмета			Исходи
	Образовни	Васпитни	Функционални	
1. Увод у архитектуру и грађевинарство (4 часа)	Упознају врсте грађевинских објеката и њихове намене; Упознају карактеристике грађевинског техничког цртања и основне грађевинске симболе;	Науче да читају и користе једноставне грађевинске цртеже Документација за изградњу, адаптацију и уређење стана, одговарајуће перспекте	Коришћење грађевинских цртежа Да читају и користе једноставне грађевинске цртеже	Визуелн Уочавањ кроз историју Коришћење грађевинских цртежа
2. Техничко цртање и планови у грађевинарству (8 часова)	Упознају врсте грађевинских објеката и њихове намене; Упознају карактеристике грађевинског техничког цртања и основне грађевинске симболе;	Науче да читају и користе једноставне грађевинске цртеже Документација за изградњу, адаптацију и уређење стана, одговарајуће перспекте	Коришћење грађевинских цртежа Да читају и користе једноставне грађевинске цртеже	Визуелн Уочавањ кроз историју Коришћење грађевинских цртежа

<p>3. Информатичка технологија (16 часова)</p>	<p>Сазнају основни концепт информационо – комуникационих технологија (ICT), сазнају улогу ICT у различитим струкама и сферама живота</p>	<p>Стицање базичне информатичко техничке културе</p>	<p>Рад на рачунару у програмима.</p>	<p>Науче како се користи CD-ром, флеш меморија и штампач.</p>
<p>4. Грађевински материјали (4 часа)</p>	<p>Примењују мере и средства за личну заштиту при раду;</p>	<p>Стекну представу о функционисању и организацији саобраћаја у саобраћајним објектима.</p>	<p>Да упознају и препознају средства око себе, а која су уско повезана са грађевинским материјалима.</p>	<p>Упознају основне врсте, карактеристике и примену, грађевинских материјала; На основу физичких, хемијских реакција.</p>
<p>5. Енергетика (4 часа)</p>	<p>Примењују мере и средства за личну заштиту при раду;</p>	<p>Стекну представу о функционисању и организацији саобраћаја у саобраћајним објектима.</p>	<p>Да упознају и препознају средства око себе.</p>	<p>Упознају основне врсте, карактеристике и примену, грађевинских материјала; На основу физичких, хемијских реакција.</p>

<p>6. Техничка средства у грађевинарству (4 часа)</p>	<p>Примењују мере за техничка средства у грађевинарству;</p>	<p>Стекну представу о основним техничким средствима у грађевинарству.</p>	<p>Да упознају и препознају средства око себе, а која су уско повезана са грађевинским материјалима.</p>	<p>Упознају основне врсте, карактеристике и примену, техничких средстава</p>
<p>7. Саобраћајни системи (2 часа)</p>	<p>Упознају врсте саобраћајних система и њихове намене и симболе;</p>	<p>Стекну представу о функционисању и организацији саобраћаја у саобраћајним објектима.</p>	<p>Да упознају и препознају средства и саобраћајне симболе око себе</p>	<p>Упознају основне врсте, карактеристике и примену, саобраћајних система.</p>
<p>8. Култура становања (4 часа)</p>	<p>Упознају и развијају културу становања у савременим условима.</p>	<p>Развијати одговорност за свој и туђ живот. Стекну представу о култури становања у савременим условима ;</p>	<p>Да упознају и препознају културу становања у селу и граду.</p>	<p>Да схвате разлику између сеоског начина живота и градског начина живота.</p>

<p>9. Конструкторско моделовање - Модули (22 часа)</p>	<p>Проширивање и утврђивање знања и праксе при обради дрвета приликом израде модела и макета</p>	<p>Развијање интересовања за моделовање, као и особина прецизности и тачности.</p>	<p>Развијање спретности у раду руку, развијање сарадње међу ученицима, као и стрпљења и упорности у раду.</p>	<p>Ученик уме самостално да изради једноставније предмете од лако обрадивих материјала, по својој идеји, помоћу одговарајућег прибора и ручног алата, применом основних радних операција;</p>
<p>10. Техничка средства у пољопривреди (4 часа)</p>	<p>Упознају основне процесе у пољопривредној производњи</p>	<p>Стекну представу отехничким средствима савременој пољопривреди ;</p>	<p>Да препознају која је сврха техничких-пољопривредних средстава у свакодневном животу.</p>	<p>Ученик познаје основна техничка средства пољопривреди, као и која је њихова улога у савременом свету.</p>

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ – ШЕСТИ РАЗРЕД

Циљ и задаци

Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским, моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју ученика, развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и непоходних теоретских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци наставе физичког васпитања су:

- Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- Развој и усавршавање моторичких способности;
- Стицање моторичких умења која су као садржај утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- Формирање морално-вољних квалитета личности;
- Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
- Стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове околине.

Оперативни задаци:

- Усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације;
- Усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика и навике предвиђених програмом физичког васпитања;
- Примена стечних знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.);
- Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл.;
- Естетско изражавање кретњом и доживљавање естетских вредности;
- Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ		
1.1 РЕДОВНА НАСТАВА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА	2	72
2. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ		
2.1 ИЗАБРАНЕ СПОРТСКЕ ГРАНЕ (ОДБОЈКА –Ж; ФУДБАЛ – М)	1	36
2.2 СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ (секције – АТЛЕТСКА И ОДБОЈКАШКА)	2	72
2.3 АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ		
2.4 КОРЕКТИВНО-ПЕДАГОШКИ РАД		
2.5 ШКОЛСКА И ДРУГА ТАКМИЧЕЊА		

1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ

1.1. РЕДОВНА НАСТАВА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

Наставни садржај	Број часова	Број часова обраде	Број часова увежбавања	Број часова провере	Број часова понављања
АТЛЕТИКА	23	4	12	7	/
ГИМНАСТИКА	24	7	13	4	/
СПОРТСКА ИГРА	25	12	10	3	/
УКУПНО	72	23	35	14	0

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
АТЛЕТИКА	-ходање -трчање -вежбање	-дискусија -анализирање -објашњавање	-разговор -демонстрација -физичко вежбање	-разликује правилно од неправилног држања тела -развијање и усавршавање	- тестирање - опсервација - испитивање	

	-анализирање -такмичење	поређење показивање		моторичких способности -изводи покрете у задатом смеру -вешто изводи једноставне форме природног кретања	- самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације	
ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ (ГИМНАСТИКА)	-вежбање -анализирање	-дискусија -анализирање -објашњавање -показивање	-демонстрација -физичко вежбање	-вешто изводи задате вежбе са реквизитима -уочава своје моторичке способности и особине, сличности и разлике међу вршњацима	- тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације	
СПОРТСКА ИГРА (КОШАРКА)	-вежбање -анализирање -трчање -скакање -такмичење	-анализирање -поређење -објашњавање -показивање	-демонстрација -физичко вежбање -разговор	-познаје правила спортске игре и придржава их се -стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад	- тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације	

ШИФРА СТАНДАРДА:

ПРВИ БРОЈ – НИВО ПОСТИГНУЋА

4. ОСНОВНИ НИВО (АТЛЕТИКА - ФВ.1.1.3; 1.1.5; 1.1.7; 1.1.9.; КОШАРКА -ФВ.1.1.1; 1.1.2. ; ГИМНАСТИКА -ФВ.1.1.11; 1.1.19; 1.1.12; 1.1.13; 1.1.14; 1.1.17; 1.1.18)
5. СРЕДЊИ НИВО (АТЛЕТИКА – ФВ.2.1.3; 2.1.4; 2.1.7; 2.1.8. ; КОШАРКА –ФВ.2.1.1. ; ГИМНАСТИКА –ФВ. 2.1.9; 2.1.17; 2.1.11; 2.1.12; 2.1.15; 2.1.16.)
6. НАПРЕДНИ НИВО

ДРУГИ БРОЈ – ОБЛАСТ (САДРЖАЈНЕ ЦЕЛИНЕ)

4. ВЕШТИНЕ (УМЕЊА – МОТОРИЧКЕ НАВИКЕ)
5. ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ
6. ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

ТРЕЋИ БРОЈ – ЈЕ РЕДНИ БРОЈ СТАНДАРДА У ОДРЕЂЕНОЈ ОБЛАСТИ НА ОДРЕЂЕНОМ НИВОУ

4. УСВОЈЕНЕ ВЕШТИНЕ, ЗНАЊА И УМЕЊА, ПОЗНАТ СМИСАО И ЗНАЧАЈ ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА, ПОЗНАВАЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВИЛА И ПРИНЦИПА ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА ИЛИ ИГРЕ (ЗАВИСНО ОД ОБЛАСТИ)
5. УСВОЈЕНА ЗНАЊА О ФУНКЦИЈИ СПОРТСКЕ ИГРЕ ИЛИ ВЕЖБЕ, ОСПОСОБЉЕНОСТ ЗА ПРИМЕНУ У ПРАКСИ И ПОЗНАВАЊЕ ПРАВИЛА

ОСНОВНИ НИВО ПОСТИГЊУЋА

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

НАСТАВНА ОБЛАСТ – АТЛЕТИКА

- *Правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат*
- *Зна терминологију, значај трчања*
- *Зна правилно да да скаче у вис техником «маказице»*
- *Зна терминологију скока у даљ*
- *Правилно баца куглу из места и мери дужину хица*
- *Зна правила за такмичење, сигурносна правила, влада терминологијом бацања кугле*

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ

Ученик/ученица, на свим справама и тлу правилно изводи вежбе, зна називе вежби и основе организације рада

- **вежбе на тлу**

Садржај: колут напред преко препреке – са мањом фазом лета, став на глави уз помоћ, став на шакама уз мању помоћ, предмет странце упором у обе стране, два предмета странце повезано, колут напред летећи, припремне вежбе за прекопит.

- **прескок**

Садржај: разношка и згрчка – усавршавање (удаљенија даска и изразитије отварање у фази другог лета).

- **греда**

Садржај:

ниска греда: скок суножним одскоком, доскок на једну ногу, друга је у предножењу; скок суножним одскоком, доскок на једну ногу, друга је у заножењу; валцер корак, „галоп“; на средини греде, из положаја бочно саскок пруженим телом са окретом за 180°.

НАСТАВНА ОБЛАСТ - ПЛЕС

- *Ученик/ученица се правилно креће у ритму и темпу музике у простору основним облицима кретања*

НАСТАВНА ОБЛАСТ – РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА

- *Ученица правилно изводи основне вежбе из ритмичке гимнастике*

Садржај: мачији поскок, дечији поскок, окрети за 90 и 180, суножно прескакање вијаче са и без међупоскока, прескакање вијаче кроз трчање.

- *Ученица зна називе основних вежби из ритмичке гимнастике*

НАСТАВНА ОБЛАСТ – СПОРТСКА ИГРА (КОШАРКА)

- *Ученик/ученица игра кошарку примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других*

Садржај: *Основни елементи технике: основни став у нападу и у одбрани, кретање у одбрани, скок у одбрани и у нападу, хватање и додавање лопте обема рукама, полазак и вођење лопте праволинијски и са предњом променом правца, пивотирање, шут на кош из продора дриблингом, шут са дистанце.*

Тактика: игра 1:1 са и без лопте, сарадња два играча у нападу

- Ученик/ученица зна функцију кошарке и основне појмове везане за кошаркашку игру

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА

- Ученик/ученица правилно изводи најмање један комплекс вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела
- Ученик/ученица зна утицај и значај вежби обликовања на организам, познаје поделу вежби и њихову терминологију

ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

- Ученик/ученица зна смисао физичког васпитања
  - Ученик/ученица зна утицај физичког вежбања
  - Ученик/ученица зна основне појмове везане за физичко вежбање
  - Ученик/ученица зна правила спортске игре кошарка:
Саджај правила: лична и техничка грешка, неправилно вођење, кораци, 3", 5", преступ, враћање лопте у задње поље, убацавање лопте у игру и извођење аута.

ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА

- Ученик/ученица испољава позитиван став према физичком вежбању у свакодневном животу
- Ученик/ученица испољава заинтересованост за физичко вежбање
- Ученик/ученица се доказује кроз физичко вежбање (позитиван однос према наставној обавези)
- Ученик/ученица испољава позитиван став према сарадњи са другима у реализацији различитих задатака физичког васпитања

СРЕДЊИ НИВО ПОСТИГЊУЋА

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

НАСТАВНА ОБЛАСТ – АТЛЕТИКА

- Ученик/ученица правилно изводи технику штафетног трчања
- Ученик/ученица зна правила за такмичење
- Ученик/ученица зна правилно да скаче у даљ техником «увинуће»
- Ученик/ученица зна правила за такмичење скока у даљ
- Ученик/ученица зна правила за такмичење скока у вис
- Ученик/ученица зна правилно баца куглу «леђном» варијантом технике
- Ученик/ученица зна правила такмичења у бацању кугле

- Ученик/ученица учествује на такмичењу у једној атлетској дисциплини

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ

- Ученик/ученица на свим справама и тлу правилно изводи сложеније вежбе, чува и помаже, Ученик/ученица поштује сигурносна правил

- вежбе на тлу

Садржај: поновити вежве и комбинације из петог разреда, став на шакама, колут напред уз помоћ, ученице мост напред уз помоћ, припремне вежве за прекопит и прекопит напред на сунђер струњаче (салто напред згрченим телом).

- прескок

Садржај: разношка и згчка усавшавање, припремне вежбе за сконку и склонка.

- греда

Садржај: поновити вежбе из петог разреда, ходањем, трчањем, окретима и издржајима у одређеном положају треба да развијају осећај за равнотежу, ходање на греди и саскок пруженим телом са окретом за 90°.

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ПЛЕС

- Ученик/ученица повезује просторно и временски плесне елементе у целину, изводи и реализује најмање један одабрани плес Валцер или народну игру («Моравац 2. варијанта» «Коло води Васа»,»Циганчица»)

НАСТАВНА ОБЛАСТ – РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА

- Ученица правилно изводи вежбу са реквизитима

Садржај: Комбинација два скока са вијачом, скок са бацањем и хватањем лопте замаси лоптом у хоризонталној и чеоној равни; вртење, бацање и хватање обруча у кретању

НАСТАВНА ОБЛАСТ СПОРТСКА ИГРА (КОШАРКА)

- Ученик/ученица игра кошарку примењујући виши ниво технике, већи број правила једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других

Садржај: Елементи технике : додавање лопте једном руком, вођење лопте са вођењем кроз ноге, шут из продора двокораком након пријема лопте, шутирање полагањем одоздо, одозго и бочно

Тактика: игра 2:2 у нападу и одбрани, сарадња три играча у контранападу и позициони напад, одбрана «човек на човека» и напад на ту одбрану

- Ученик/ученица зна функцију и значај кошарке

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА

- Ученик/ученица правилно изводи и и показује више комплекса вежби обликовања
- Ученик ученица зна принципе састављања комплекса вежби обликовања и дозирање оптерећења

ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

- Ученик/ученица зна терминологију
- Ученик/ученица зна да дозира оптерећење током вежбања

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ

РУСКИ ЈЕЗИК

Циљ

Развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивних односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији. Усвајање основних знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи.

Општи стандарди

Стицање свести о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Развијање радозналости, истраживачког духа и отворености према комуникацији са говорницима других језика.

Задачи на нивоу језичких вештина

Разумевање говора

Ученик треба да разуме усмену поруку исказану савременим језиком, да буде способан и да идентификује различите врсте исказа, да реконструише непознато на основу контекста и да запамти кључне елементе поруке.

Усмено изражавање

Ученик треба да буде оспособљен да савременим језиком, примереним свакодневној комуникацији, исказе једноставну усмену поруку, да буде у стању да учествује у једноставном разговору, да једноставно и јасно исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да прочита и разуме једноставне информације и аутентичне текстове писане савременим језиком, у вези са свакодневним ситуацијама.

Писано изражавање

Ученик треба да буде способан да напише своје личне податке, да напише честитку, једноставну поруку и краће неформално писмо, да опише неки доживљај и место у којем живи, да напише нешто о себи и својим интересовањима, да напише кратак резиме о ономе што је чуо, видео или прочитао и изнесе лични став (допадање, недопадање, слагање, неслагање и друго).

Дијалог

Ученик треба да је способан да користи научене фразе и изразе док води дијалог са наставником, другим учеником или евентуално говорником коме је руски матерњи језик.

Развијање социо-културне компетенције

Поред сазнања о основним чињеницама везаним за историју, географију, културу и уметност земаља чији језик учи, ученик треба да стекне увид, у оквиру поља свог интересовања, у сличности и разлике у навикама (вербална и невербална комуникација), обичајима, менталитету и институцијама између наше земље и земље чији језик учи.

Знања о језику и стратегије учења

Ученик треба да:

- 1) препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом
- 2) поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине
- 3) користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације
- 4) уочава сличности и разлике између страног и матерњег језика
- 5) примењује компензационе стратегије као што су:
  - усмерава пажњу на оно што разуме
  - покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна
  - обраћа пажњу на речи које се више пута понављају
  - обраћа пажњу на разне невербалне елементе (гестови, мимика итд.)
  - размишља да ли одређена реч коју не разуме личи на неку из матерњег језика
  - тражи значење у речнику

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ РАДА ИЗ РУСКОГ ЈЕЗИКА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Разред: ШЕСТИ

Предмет: РУСКИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 72

Недељни фонд часова: 2

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
1.Здравствуй школа!Здравствуй осень! (4+3)-о празнику 1.септембар-Дан знања, о једној московској школи, поздрављање при сусрету и расанку, извињавање и захваљивање, врсте речи	усваја нова знања, чита, пише, комбинује, примењује	припрема, помаже, подучава, вреднује	вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, певање, индивидуални, колективни, групни	разумевање писаног текста, усмено изражавање, понављање граматичког материјала	домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика	српски језик (глаголи) музичка култура (развијање музикалности и осећаја за ритам)

<p>2.Чему учат в школе (6+3)-разговор о распусту, игре на спортском терену, исказивање слагања или неслагања са саговорником, род именица и промена по падежима</p>	<p>усваја нова знања, чита, пише, решава проблеме, примењује</p>	<p>подучава, мотивише, помаже, учествује, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, певање, индивидуални, колективни, групни</p>	<p>усвајање и примена новог лексичког материјала, утврђивање усвојених граматичких садржаја</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика, контролна вежба</p>	<p>музичка култура (развијање музичалности и осећаја за ритам)</p>
--	--	--	---	---	--	--

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>3.Поздрављам и желим! (6+3)-припреме,позивање,честитање и прослављање рођендана,исказивање прихватања или неприхватања позива на свечаност, промена придева по падежима,глаголски вид,прошло време</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме, посматра, илуструје</p>	<p>подучава, прати, организује, мотивише, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, певање, рад у паровима, писмено изражавање индивидуални, групни, колективни</p>	<p>усмено изражавање, писано изражавање, понављање граматичког материјала</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	<p>српски језик (глаголски вид) музичка култура (развијање музичалности и осећаја за ритам)</p>

<p>4.Пришла пора зимы (6+7)- предпразнична Москва,шетња по Москви и куповина, обраћање продавцу при куповини, прилози за место и правац, употреба акузатива и локатива,садашње време, личне заменице</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме, комбинује</p>	<p>подучава, мотивише, помаже, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, певање, рад у паровима, индивидуални, групни,колективни</p>	<p>развијање социо-културне компетенције, усвајање и примена новог лексичког материјала, утврђивање усвојених граматичких садржаја</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика, писмени задатак</p>	<p>музичка култура (развијање музикалности и осећаја за ритам)</p>
<p>5.Завзятые театралы (7+2)-о Дечјем музичком позоришту, о Позоришту лутака Обрасцова, руска бајка Снегурочка, описивање човека по изгледу, гледање на сат, употреба генитива, основни и редни бројеви</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, посматра, именује</p>	<p>организује, припрема, подучава, мотивише, помаже, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, рад у паровима, индивидуални, групни,колективни</p>	<p>развијање социо-културне компетенције, усвајање и примена новог лексичког материјала, утврђивање усвојених граматичких садржаја</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
-------------------	--------------------	-----------------------	---	-----------------------------------	---	------------

<p>6.Конец зиме! Приходите на блины! (5+2)-о руским празницима Масленица и Пасха и о томе како се они прослављају, како честитати празник и позвати за сто, употреба инструментала, будуће време</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме, илуструје</p>	<p>подучава, прати, учествује, помаже, мотивише, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, певање, индивидуални, групни, колективни</p>	<p>усмено изражавање, писано изражавање, усвајање новог граматичког материјала, усвајање и примена новог лексичког материјала</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика, контролна вежба</p>	<p>музичка култура (развијање музичности и осећаја за ритам)</p>
<p>7.Побывай в Санкт-Петербурге, насмотрись на красоту! (6+6)-о Санкт-Петербургу и његовим знаменитостима, како предложити некоме да нешто уради, употреба датива, употреба глагола кретања, заповедни начин</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме, комбинује</p>	<p>припрема, подучава, помаже, мотивише, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, групни, колективни</p>	<p>разумевање писаног текста, усмено изражавање, усвајање и примена нових граматичких садржаја</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика, писмени задатак</p>	
<p>8.Дай лапу, друг! (4+2)-како затражити помоћ, промена присвојних заменица по падежима, употреба именица са бројевима, пас као кућни љубимац и пријатељ</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме</p>	<p>припрема, подучава, мотивише, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, певање, индивидуални, колективни</p>	<p>усвајање и примена новог лексичког материјала, усвајање и примена нових граматичких садржаја</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	<p>српски језик (придевске заменице)</p>

Разред: VI

Предмет: Грађанско васпитање

Годишњи фонд часова: 36

Недељни фонд часова: 1

Циљеви и задаци:

Општи циљ предмета је оспособљавање ученика за активно учешће у животу школе и локалне заједнице, проширивање знања о демократији, њеним принципима и вредностима кроз практично деловање.

Оперативни задаци:

- подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу локалне заједнице.
- разумевање и функционисање нивоа и органа власти,
- упознавање мера власти,
- упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице,
- развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења,
- обучавање за тимски начин рада.
- развијање способности критичког расуђивања и одговорног одлучивања и делања.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>1.Упознавање основних елемената програма 2 (2+0)</p>	<p>-разговарају, -илуструју -дискутују, -изводе закључке</p>	<p>Презентује програм, уводи ученике у предмет, ствара тимове, мотивише за рад,</p>	<p>Методе рада: - радионичарска, - симулацијска - интерактивна , - игровна Облици рада: - фронтални, - групни, - индивидуални</p>	<p>-упознати ученика са најзначајнијим појмовима везаним за пројекат грађанин, -обучавање ученика за тимски рад , -оспособљавање за активно учешће у животу и раду локалне заједнице</p>	<p>Залагање на часу,разговор</p>	

<p>2. Први корак –Уочавање проблема у заједници 4(3+1)</p>	<p>-дискутују, -разговор са родитерљима и осталим представницима локалне заједнице -попуњавају упитник, -читају штампане изворе локалне заједнице, -доносе закључке</p>	<p>Упознаје ученике са основним појмовима локалне средине, ствара ситуације, даје упутства, упућује на изворе сазнања</p>	<p>Методе рада: - радионичарска, -групни рад, -тимски рад, -интерактивна Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални</p>	<p>-слободно размишљање и изношење размишљања о отвореним питањима и проблемима које су сами идентификовали у локалној средини као значајне, -уознавање права и одговорности грађана на нивоу локалне заједнице, -разумевање функционисања нивоа и органа власти, -уознавање мера власти</p>	<p>Разговор, залагање у групи, практичан рад</p>	
<p>3. Избор проблема на коме ће се радити 10 (4+6)</p>	<p>-процењују прикупљене податке, -дискутују, -бирају заједнички проблем</p>	<p>Мотивише их за слободно комуницирање, -упућује, ствара ситуације,</p>	<p>Методе рада: Радионичарска, -истраживачка, -тимска, Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални</p>	<p>-слободно, демократско изражавање сопствених идеја, -учење преузимања одговорности за сопствене одлуке</p>	<p>Активност на часу, разговор</p>	

<p>4. Сакупљање података о изабраном проблему 5 (3+2)</p>	<p>-сакупљају информације, -праве упитнике, -одлазе на терен-библиотеку,локалну управу..., -истражују, -разговарају</p>	<p>-Координира радом помаже у стварању тима и групе, упућује на изворе сазнања -Разговара, одговара на питања и објашњава непознате појмове, упућује на начине прављења упитника..</p>	<p>.. Методе рада: -истраживачки рад, -тимски рад, -посете, -инерактивна Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални</p>	<p>-унапређење комуникацијских вештина у различитим социјалним ситуацијама- са представницима јавних институција, организација и другим учесницима у животу локане заједнице, -развијање способности критичког мишљења, аргументовања и залагања за сопствене ставове</p>	<p>залагање у прикупљању материјала, активност у групи, практичан рад</p>	
<p>5. Четврти корак –Израда студије 5 (3+2)</p>	<p>-разврставају и класификују прикупљени материјал, -дискутују, - израђују пано</p>	<p>Учествује као активан члан неке групе, координира рад</p>	<p>Методе рада: -радионичарска, -групни, -интерактивна, -симулативна Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални</p>	<p>-обучавање за рад у групи и тиму, - да науче не шта да мисле-раде, него како мисле-раде, -да самостално и активно учествују у свим активностима и преузетим одговорностима</p>	<p>активност у групи, практичан рад</p>	

<p>6. Јавна презентација студије 6 (5+1)</p>	<p>Презентују, -одговарају на питања, -бране своје ставове, -изводе закључке</p>	<p>Слуша, поставља питања, подржава, мотивише ослобађа треме, страха</p>	<p>Методе рада: - интерактивна, -симулативна, -јавни наступ Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални</p>	<p>-боље разумевање нових и непознатих ситуација и ублажавање страха од непознатог као ометајућег фактора у различитим приликама јаног наступа, -упознавање свих структура: школе, родитеља, представника локалне заједнице, са оствареним резултатима програма</p>	<p>Практичан рад, залагање, разговор</p>	
<p>7. Осврт на научено – евалуација 4 (0+4)</p>	<p>Разговарају, -процењују, -закључују</p>	<p>Слуша, изводи закључке, износи на крају своје мишљење</p>	<p>. Методе рада: -интерактивна, демонстративна, -игровна Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални</p>	<p>Оспособљавање да самостално процене, искуства и вештине које су стекли током програма</p>	<p>разговор</p>	

ВЕРСКА НАСТАВА - ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС (ВЕРОНАУКА)

Циљеви и задаци:

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) јесте да пружи целовит православно погледна свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот(историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот(будућу димензију идеалног).То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење(литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) овухвата све позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота(однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом.

Задаци наставе православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика:

- развије отвореност и однос према Богу, другачијем и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам;
- развије способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и сопственој одговорности за друге, за свет као творевину Божију и за себе,
- развије тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналажењу равнотеже измђу заједнице и властите личности и ка остваренју сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом;
- изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима;
- изградисвест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи.

Редни број	Б. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	Фонд часова	
		Недељни	Годишњи
1.	Верска настава	1	36

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Увод	упознавање са садржајем и начином рада	Критички размишља и доноси закључке				
Тајна Христова – јединство Бога и човека (Литургија као тајна Христова)	опис Христовог живота забележеног у Јеванђељима из Литургијске перспективе	- Отворено и радознано поставља питања.	фронтални индивидуални групни	да уоче да је слобода кључни елемент у разумевању Тајне Христове		ИСТОРИЈА 11. Хришћанска црква
Рођење Христово од Духа Светог и Марије Дјеве (улога слободе Марије Дјеве у рођењу Спаситеља: девичанство Богородице)	читање сведочанстава забележених у Новом Завету и светоотачка тумачења	Схвата повезаност својстава створене природе и Божије благодати	фронтални индивидуални групни	да уоче да је зачеће Господа Исуса Христа од Духа Светог и Марије Дјеве акт слободе, како Бога, тако и човека		

<p>Христос је Син Божији који је постао човек, нови Адам, да би сјединио створену природу с Богом (одлуке 1. и 4. Васељенског сабора; Символ Вере)</p>	<p>опис Христовог живота забележеног у Јеванђељима и одлукама 1. и 4. Васељенског сабора протумаченог кроз Литургију указивање на сличности и разлике између Христа и Адама кроз Стари Завет и описе стварања и живота првог човека</p>	<p>Ученици треба да уоче да у хришћанству нема сукоба и искључивости између једног и многих.</p>	<p>фронтални индивидуални</p>	<p>да се изгради свест да је Син Божији постао нови Адам преко кога се остварује јединство створене природе и Бога</p>		
<p>Улога Бога у спасењу света (свет не може да постоји без заједнице с Богом, али Бог не врши насиље над човеком)</p>	<p>читање сведочанстава из Новог Завета и светоотачких тумачења</p>	<p>Критички размишља и доноси закључке</p>	<p>фронтални индивидуални групни</p>	<p>да запазе да слобода кључни елемент у остваривању јединстава Бога и тварне природе у коме створена природа превазилази смрт</p>		
<p>Улога човека у спасењу света (слобода човека је пресудна за спасење света; осврт на првог Адама и његову улогу у спасењу света; однос човека према природи)</p>	<p>читање делова Новог Завета и светоотачких тумачења</p>	<p>Критички размишља и доноси закључке</p>	<p>фронтални индивидуални групни</p>	<p>да науче да се слобода поистовећује са личношћу, односно да се личност поистовећује с љубављу према другој личности</p>		<p>ИСТОРИЈА 61. Кнез Лазар Хребљановић, бој на Косову, косовска легенда</p>

Христово страдање и Васкрсење	читање делова Новог Завета и светоотачких тумачења	Критички размишља и доноси закључке	фронтални индивидуални групни	да уоче да се слобода човека у односу на Бога изражава као вера у Бога Оца и његово обећање, односно као љубав према Богу Оцу која кроз Литургију чини присутним у историји оно што нам је Бог обећао да ће се десити на крају, а то је Царство Божије		СРПСКИ ЈЕЗИК 66, 67 Песме косовског циклуса
Христов живот у Православној иконографији	приказ и објашњење икона Господњих празника	Отворено и радознано поставља питања.	фронтални индивидуални	запазе разлику између приказивања живота Христовог у православној иконографији и западној ренесансној уметности		ИСТОРИЈА 52. Најзначајније задужбине Немањића

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО – ШЕСТИ РАЗРЕД

Недељни фонд часова: 1 (један)

Годишњи фонд часова: 36 (тридесет и шест)

- Циљ и задаци

- Циљ образовно-васпитног рада изборног предмета је да се ученици оспособе за самостално коришћење рачунара.

- Задаци образовно-васпитног рада:

- упознавање ученика са применом рачунара у различитим областима људске делатности;
- развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду;
- подстицање креативног рада на рачунару;
- оспособљавање за рад на рачунару.
- **Оперативни задаци:**
  - - упознавање ученика са графичким радним окружењем оперативног система;
  - - упознавање ученика са организацијом дискова, датотека и директоријума;
  - - упознавање ученика са подешавањем околине за рад на српском језику;
  - - упознавање ученика са инсталацијом додатних уређаја и програма;
  - - упознавање ученика са радом у програму за обраду текста;
  - - упознавање ученика са основним програмима за рад у мултимедији;
  - - оспособљавање ученика за самостално коришћење рачунарских програма.
    - реализују своју идеју уз примену конструкторских комплета и готових елемената.
    - упознају врсте и карактеристична својства лако обрадивих материјала: дрво, картон, кожа, пластичне масе,
    - упознају основне принципе механичке обраде материјала,
    - науче правилно да користе прибор и алат за механичку обраду материјала.
  - упознају могућности коришћења енергије сунца, ветра и воде,
  - се навикавају на штедњу енергије.

Ред.бр.	Наставна тема	Укупно
1.	РАД СА ТЕКСТОМ	10
2.	ИНТЕРНЕТ	4
3.	ГРАФИКА	10
4.	АНИМАЦИЈА	3
5.	ИЗБОРНИ МОДУЛИ - ПРОГРАМИРАЊЕ	9
	У К У П Н О	36

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>1. Рад са текстом</p> <p>(10 часова)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Уче да раде са табелама, - Уче да уметну Footnote, број са стране и да одштапају текст. 	<ul style="list-style-type: none"> -Показују рад са табелама(уметање нових колона и врста, мењање оквира у табели и сенчење појединих делова табеле; спајање и дељење целија - показују уметање Footnote - Показују уметање броја стране - Показују штампање текста 	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, - Групни, - Рад у пару, - Индивидуални. 	<ul style="list-style-type: none"> -да науче рад са табелама (уметање нових колона и врста, мењање оквира у табели и сенчење појединих делова табеле; спајање и дељење целија - да науче уметање Footnote - да науче уметање броја стране - да науче штампање текста 	<ul style="list-style-type: none"> - усмено испитивање - еводенција ученика - рад на рачунару 	
<p>2. Интернет</p> <p>(4 часа)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Уче да раде и користе Интернет као глобалну рачунарску мрежу и начин функционисања - Уче како да траже податке на Интернету - користе претраживач: Google, Yahoo - Уче како да се заштите на Интернету - Врше креирање и пријем електронске поште 	<ul style="list-style-type: none"> - упознаје ученике са Интернетом као глобалном рачунарском мрежом и начином функционисања - Показује како се врши тражење података на Интернету - Показује како се користи претраживач : Google, Yahoo - заштита на Интернету - Показује како се креира и прима електронска пошта 	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални, - Групни, - Рад у пару, - Индивидуални. 	<ul style="list-style-type: none"> - упознају се са Интернетом као глобалном рачунарском мрежом и начином функционисања - науче тражење података на Интернету - науче како се користи претраживач: Google, Yahoo - заштита на Интернету - науче како се врши креирање и пријем електронске поште 	<ul style="list-style-type: none"> - писмено испитивање - еводенција ученика - рад на рачунару 	<p style="text-align: center;">ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ</p> <p style="text-align: center;">Информатичке технологије.</p>

<p>3. Графика</p> <p>(10 часова)</p>	<p>-Уче како се врши израда дигиталних фотографија -Користе скенер за скенирање фотографија -Уче како се врши промена формата, резолуције, и димензије фотографије/слике -Уче да изврше обраду фотографија</p>	<p>-Показују како се врши израда дигиталних фотографија -Практично покажу скенирање фотографија -Покажу начин промена формата, резолуције, и димензије фотографије/слике -Примером демонстрирају како се врши обрада фотографија</p>	<p>- Фронтални, - Групни, - Рад у пару, - Индивидуални.</p>	<p>-Науче да врше израда дигиталних фотографија -Науче како се врши скенирање фотографија -Знају да изврше промену формата, резолуције, и димензије фотографије/слике -Умеју да обраде фотографију</p>	<p>- Евиденција ученика - писмено испитивање - усмено испитивање</p>	
<p>4. Анимација</p> <p>(3 часа)</p>	<p>-Уче да направе једноставне анимације на задату тему уз употребу одговарајућих програма за анимацију</p>	<p>-Практично показују како се израђује једноставна анимација на задату тему уз употребу одговарајућих програма за анимацију</p>	<p>- Фронтални, - Групни, - Рад у пару, - Индивидуални.</p>	<p>-Знају како да израде једноставне анимације уз употребу одговарајућих програма за анимацију</p>	<p>- усмено испитивање - евиденција ученика - рад на рачунару</p>	
<p>5. Изборни модули</p> <p>(9 часова)</p>	<p>-Раде у програмима из области Интерактивне графике- GoogleSketchUp GeoGebra(Техничко образовање и Математика)</p>	<p>-Показују и усмеравају ученике при раду у програмима из области Интерактивне графике- GoogleSketchUp GeoGebra(Техничко образовање и Математика)</p>	<p>- Фронтални, - Групни, - Рад у пару, - Индивидуални</p>	<p>-Знају да користе програм из области Интерактивне графике- GoogleSketchUp GeoGebra (Техничко и информатичко образовање и Математика)</p>	<p>- усмено испитивање - евиденција ученика - рад на рачунару</p>	

Наставни садржаји	Задаци наставног предмета			Исходи
	Образовни	Васпитни	Функционални	
<p>1. Рад са текстом</p> <p>(10 часова)</p>	Упознавање ученика са радом са табелама у програму за обраду текста;	Развијање позитивног односа према информационим технологијама, Развијати марљивост, уредност, и тачности.	Оспособити и увежбати ученика за рад са табелама у програму за обраду текста;	Усвајање знања о коришћењу и употреби рачунара. Усвојено знање неопходно за израду и обраду сложеног текстуалног документа.
<p>2. Интернет</p> <p>(4 часа)</p>	Упознавање ученика са применом рачунара у области информација и комуникација;	Развијање позитивног односа према информационим технологијама, Развијати марљивост, уредност, и тачности.	Оспособити и увежбати ученика за примену рачунара у области информација и комуникација;	Савладан рад на Интернету.
<p>3. Графика</p> <p>(10 часова)</p>	Упознавање ученика са основним елементима програма за графику и анимацију;	Развијање позитивног односа према информационим технологијама, Развијати марљивост, уредност, и тачности.	Увежбати ученика за рад са основним елементима програма за графику и анимацију;	Упознавање са програмима за рад са графиком и анимацијом. Савладано коришћење основних команди у програмима за рад са графиком и анимацијом.

<p>4. Анимација (3 часа)</p>	<p>Упознавање ученика са основним елементима програмирања;</p>	<p>Развијање позитивног односа према информационим технологијама, Развијати марљивост, уредност, и тачности.</p>	<p>Оспособити ученика за примену основних елементима програмирања</p>	<p>Израда пројекта коришћењем стеченог знања.</p>
<p>5. Изборни модули (9 часова)</p>	<p>Упознавање ученика са различитим образовним софтверима.</p>	<p>Развијање позитивног односа према информационим технологијама, Развијати марљивост, уредност, и тачности.</p>	<p>Развити код ученика интересовања о различитим образовним софтверима.</p>	<p>Оспособљавање за самосталан рад на рачунару.</p>

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Предмет има статус изборног. Анкетирање ученика врши се на почетку сваке школске године. Ако се ученици одреде за овај предмет, похађају га до краја текуће школске године.

Од пријављених ученика на нивоу школе, потребно је формирати групе од 15 до 20 ученика.

Препоручује се да највећи број ученика по једном рачунару буде два.

Ученички рачунари треба да имају основну конфигурацију, са паром слушалица и микрофоном због обраде мултимедијалних садржаја.

У учионици од техничке опреме треба да се налази и један рачунар за наставника, успостављена веза са Интернетом, скенер, штампач и звучници.

У складу са могућностима школе, препоручује се да сви рачунари у учионици буду умрежени и да учионица има један видео пројектор.

Програмске садржаје треба остваривати првенствено кроз вежбе и практичан рад на рачунару. У циљу што оптималнијег усвајања знања препорука је да ученици имају по један час вежби сваке недеље или да се реализује двочас сваке друге недеље.

С обзиром да ученици не морају похађати предмет у сва четири разреда, неки садржаји се морају тематски понављати и провлачити кроз више разреда да би се предвиђене теме што боље савладале. Ту се пре свега мисли на обраду текста која иде од почетног ка напредном нивоу, а затим на креирање и обраду мултимедијалних садржаја, као и на њихово уклапање у функционалну целину кроз пројектне задатке.

Код тематске целине Рад са текстом главни акценат треба ставити на рад са табелама које нису обрађиване у петом разреду. Кроз примере и једноставне вежбе обрадити појмове редова и колона табеле, креирање табеле, појам ћелије, уметање редова и колона, брисање редова и колона, спајање И постављање

разних vrста okvira и сенчења ћелија табеле, као и аутоматско форматирање табела. дељење ћелија, промену ширине и висине редова и колона. Обрадити, такође, кретање по табели, унос текста у табелу, форматирање текста унутар ћелије, копирање и премештање текста. Затим треба прећи на комплексније вежбе са табелама и објаснити уметање табела у стране са текстом и сликама. У оквиру исте теме ученици треба да овладају напреднијим техникама за обликовање страница као што су: уметање заглавља и подножја на страну, уметање броја стране, датума и времена, прелом стране, промена позадина стране. Наставну јединицу подешавања формата папира и маргина као и преглед папира пре штампања и технику самог штампања треба кратко поновити, у односу на пети разред и кроз задату вежбу проверити колико су ученици усвојили од презентованог садржаја.

Препоручује се да се ова тематска целина обради у програмима MicrosoftOfficeWord или OpenOfficeWriter.

Тематску целину Интернет демонстрирати на примерима. Уколико школа нема техничке могућности за Интернет конекцију, рад са Интернетом показати на неколико страница смештених на хард диску, у оффлине режиму. Појам глобалне и локалне рачунарске мреже објаснити што је могуће једноставније. Повезивање на Интернет објаснити више теоријски, а уколико постоји могућност показати и практично. Не задржавати се на техничким детаљима. Циљ ове теме је да створи слику код ученика о Интернету и правилним начинима коришћења. Кроз практичан рад по задатку објаснити рад са сервисима Интернета (Web и електронска пошта), начине ефикасног коришћења сајтова за циљано претраживање Интернета, као и начине преузимања текста и слика са Интернета и њихово складиштење на меморијске јединице.

Посебну пажњу посветити објашњавању структуре Web и електронске адресе. Детаљно образложити структуру електронске поруке, начинима креирања, чувања, брисања, читања и одговарања на примљену електронску пошту. Посебну пажњу посветити сигурном и безбедном претраживању интернета и сигурној и безбедној комуникацији. Обавезно ученицима објаснити значај заштите личних података при раду на Интернету и правила понашања на непознатим Web сајтовима. Посебно истаћи опасност од откривања личних података непознатим саговорницима на Интернету. Упутити ученике да питају родитеље и наставнике за савет у случају да нису сами у стању да одлуче да ли је нека активност на Интернету безбедна или не.

У оквиру тематске целине Графика ученицима треба представити различите изворе дигиталних слика. Почети од креирања једноставних цртежа, затим објаснити сликање екрана и обраду тако добијених слика. Након тога треба демонстрирати поступак скенирања и фотографисања дигиталним фотоапаратом. Омогућити свим ученицима да стекну практично искуство у раду са скенером и дигиталним фотоапаратом. Поновити кроз вежбу преузимање слика са Интернета. Посебну пажњу посветити начинима обраде слика и детаљно објаснити промену димензија и резолуције слике, селекцију, копирање и одсецање делова слике, подешавање осветљења и колорита слике. За обраду ове теме суштински је важно да ученици усвоје сазнања о типовима записа дигиталних слика. Разјаснити појмове битмапирана и векторска графика и особине појединих формата. Обавезно ученике научити да разликују различите типове записа дигиталних слика и да врше конверзију из једног формата у други. Кроз вежбу показати ученицима како се врши припрема слика за штампу, екрански приказ и објављивање на Интернет странама.

Препоручује се наставнику да битмапирану графику обради у програмима Photoshop или Gimp, а векторску графику у програмима CorelDraw или InkScape. Треба, такође, укључити и друге програме који се уклапају у тему.

За обраду појма Анимација издвојено је свега три часа и треба их ефикасно искористити на дефинисањем самог појма, демонстрацију неколико примера и израду једноставне анимације на задату тему. Наставнику се препоручује рад са програмима GifCreator, Gifanimator или MicrosoftPhotoStory.

У оквиру последње тематске целине пружа се могућност наставницима и ученицима који су заинтересовани за наставу Програмирања да почну са изучавањем неког од актуелних програмских језика. Наставницима се препоручује да програмске садржаје обраде у једном од следећа три програмска језика: C#, Java или VisualBasic. У изабраном програмском језику потребно је објаснити ученицима типове података са декларацијом променљивих, као и линијску и разгранату структуру програма. Наредбу услова и цикличну структуру представити преко примера.

У одабраном програмском језику одрадити следеће једноставне вежбе:

- 1) Унос два броја са тастатуре и исписивање њиховог збира и разлике;
- 2) Унос два броја са тастатуре и исписивање већег (мањег) од њих;
- 3) Унос два цела броја а и б, а затим, помоћу петље, испис свих целих бројева који се налазе између датих бројева;

ДОПУНСКА НАСТАВА

ДОПУНСКА НАСТАВА - СРПСКИ ЈЕЗИК VI

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Избор ученика и усвајање год. плана рада	Слушање, сугестије, усвајање и записивање плана	- Наводи на размишљање -Прилагођава методе способностима ученика	Дијалог, монолог	-Развијање љубави према срп.језику и потребе за унапређивањем		
Језик (граматика и правопис)	Слушање, вежбање, упоређивање, шрактична примена стеченог знања, уочавање, закључивање	- Наводи на размишљање -Прилагођава методе способностима ученика	Дијалог, монолог, рад у групама, тимски рад, истраживачки рад	-Поступно и темељито упознавање граматике српског језика -Упознавање и примена граматике и правописа		
Књижевност (књижевни текстови и стилске особине текста)	Читање, разговор, анализа, упоређивање, размена знања и искуства, истраживање	- Наводи на размишљање -Прилагођава методе способностима ученика	Дијалог, монолог, групни, тимски рад, индивидуалан рад	- Развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књ. - Уверљиво усмено и писмено изражавање		
Припрема ученика за такмичења	Вежбање, слушање, сугестије, запажања, разговор	- Наводи на размишљање -Прилагођава методе способностима ученика	Текст, дијалог, анализа, вежбе	- Развијање такмичарског духа и жеље за стицањем нових знања из језика и граматике		
Израда текстова	Рад на тексту	- Наводи на размишљање -Прилагођава методе способностима ученика	Припремање текста, извођење програма	- Квалитетна и разноврсна израда текстова		

Анализа рада	Сугестије, усвајање, записивање	- Наводи на размишљање -Прилагођава методе способностима ученика	Дијалог, анализа, монолог	Унапређивање рада наставе		
--------------	---------------------------------	---	---------------------------	---------------------------	--	--

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК – ДОПУНСКА НАСТАВА

Разред : ШЕСТИ

Годишњи фонд часова : 8

Допунски рад се организује за ученике који , из објективних разлога , у редовној настави енглеског језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад (на пример: група ученика с недовољним знањем одређених садржаја и граматике или правописа; група ученика који нису савладали неки од предвиђених елемената књижевне анализе или облика усменог и писменог изражавања; група ученика са артикулационим проблемима, итд.)

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Like, enjoy, good at etc, + -ing Expresions of frequency	-именује -повезује -упоређује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -помаже ученицима у	-фронтални -индивидуални	-Говори кратку реченицу о себи - Поставља кратка питања другу -Примењује употребу	-Усмени одговор	

		савладавању градива		глаголске именице у реченици		
-Countable and uncountable nouns -Some, any, no	-разликује -именује -открива релације и изражава их -упоређује	-предентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-правилно користи одреднице које изражавају неодређену количину	-Усмени одговор	
Present Continuous vs. Simple Present Tenses	-уочава -закључује -проверава	-предентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају граматике језика	-фронтални -индивидуални	-Користи граматичку целину у говору и у писменом изражавању	-Усмени одговор	
Past Continuous Tense	-уочава -именује -разликује -упоређује	-предентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика	-фронтални -индивидуални	-Користи граматичку целину у говору и у писменом изражавању	-Усмени одговор	
-er/more....than -as...as	-уочава -именује -разликује	-предентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика способност да брже усвајају знања	-фронтални -индивидуални	-Правилна употреба придева у енглеском језику -компарација придева (употреба)	-Усмени одговор	
-The future with WILL -Present continuous used for the future	-именује -упоређује	-предентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају глаголских времена	-фронтални -индивидуални	-Употреба простог будућег и садашњег времена у циљу исказивања будуће радње	-Усмени одговор	

First conditional	-уочава -разликује -упоређује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-Правилно коришћење погодбених реченица у енглеском језику	-Усмени одговор	
--------------------------	-------------------------------------	--	---------------------------------	--	-----------------	--

БИОЛОГИЈА – ШЕСТИ РАЗРЕД

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, откланњања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржаји програма	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Праживотиње	1	Слушају, питају	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика -креира наставне листиће са питањима основног нивоа	-фронтални -индивидуални	Боље разумевање градива
Царство животиња	6	Слушају, питају, упоређују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика -креира наставне листиће са питањима основног нивоа	-фронтални -индивидуални	Боље разумевање и уочавање
Угроженост и заштита животиња	1	Слушају, питају	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	-фронтални -индивидуални	Боље разумевање градива и уочавање разлика

			-креира наставне листиће са питањима основног нивоа		
Увод у органску еволуцију	1	Слушају, питају	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика -креира наставне листиће са питањима основног нивоа	-фронтални -индивидуални	Боље разумевање градива

МАТЕМАТИКА – допунска настава

Разред: шести

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		Ученика	Наставника		
Цели бројеви	1	-пребројава -групише -упоређује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -помаже ученицима у савладавању градива	-фронтални -индивидуални	-основне рачунске операције са целим бројевима и њихова својства -сабирање и одузимање, једначине и неједначине
Троугао	1	-посматра -уочава -именује -разликује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-елементи, врсте троуглова, конструкција
Цели бројеви	1	-пребројава -групише -упоређује	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају математике	-фронтални -индивидуални	-множење, дељење, једначине и неједначине
Троугао	2	-посматра -уочава -именује -разликује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности	-фронтални -индивидуални	-подударност и значајне тачке

Рационални бројеви	1	-разликује -именује -упоређује -пребројава -рачуна	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-сабирање, одузимање, једначине и неједначине
Четвороугао	1	-посматра -уочава -именује -разликује	-презентује -усмерава ученика -помаже ученицима у савладавању градива	-фронтални -индивидуални	-врсте и конструкције
Рационални бројеви	1	-разликује -именује -упоређује -пребројава -рачуна	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-множење, дељење, једначине и неједначине
Површина троуглова и четвороуглова	1	-уочава -рачуна -упоређује	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају математике	-фронтални -индивидуални	-појам јединичне површи -уочавање да подударне фигуре имају једнаке површине -уочавање зависности површине од одређених елемената -правилно тумачење формуле -израчунавање површине

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ:

Циљеви допунске наставе су :

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржај програма	Број часова	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облицирања и технике	Циљеви и задаци садржаја програма
Кретање	3	Ученик: треба да посматра кретање тела, уз помоћ наставника изведе закључак, уради просте задатке и дискутује решења.	Појашњавање ученицима величине које представљају кретање и упознаје их са физичким величинама и мерним јединицама, наводи их да препознају врсту кретања и физичке величине.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: стекне представу; препозна величине које карактеришу кретање; зна шта је брзина и која је њена мерна јединица.

Сила	1	Ученик: треба да посматра различита деловања између тела и уз помоћ наставника дође до закључка.	Објашњавање појам силе као физичке величине.Упознаје их са мерном јединицом и уређајем за мерење силе.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да на основу узајамног деловања тела схвати силу као меру узајамног деловања, која се мери динамометром и зна њену мерну јединицу.
Мерење	2	Ученик: посматра разна мерила и инструменте; уз помоћ наставника мери неке физичке величине; записује и изводи закључак.	Објашњава мерење физичких величина, дужине, запремине, времена. Упознаје их са мерним јединицама физичких величина.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: научи мерење физичких величина: дужине, времена и запремине; зна уређаје за њихово мерење и њихове мерне јединице.
Маса и густина	3	Ученик: посматра уз помоћ наставника, уочава, врши мерење, записује, закључује и решава једноставне задатке.	Упознаје ученике са масом (ознаком) и јединицом. Објашњава мерење масе и помаже при решавању једноставних задатака.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: добије преставу о маси; зна уређај за мерење масе и њене мерне јединице; уме да израчуна густину и зна мерну јединицу густине.
Притисак	2	Ученик: посматра, уз помоћ наставника наводи примере за притисак, решава једноставне задатке.	Објашњава како се рачуна притисак и помаже да усвоји Паскалов закон и да научи шта је атмосферски а шта хидростатички притисак.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: зна да израчуна притисак и да зна његову мерну јединицу; зна Паскалов закон; зна шта је атмосферски и хидростатички притисак.

ДОПУНСКА ГЕОГРАФИЈА VI

Циљеви допунске наставе:

Допунска настава се организује за ученике који спорије разумевају, усвајају и стичу знања, за ученике који су били одсутни са часова, и за оне који желе да још боље упознају наставну тему, са циљем да ученици према својим способностима и брзини напредовања усвоје што квалитетније резултате и знања.

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Планета Земља	Питају, размењују мишљења, демонстрирају	Одговара на постављена питања, објашњава, демонстрира на карти, обучава примену карте и читање карте, мотивише, подстиче, одклања трему, похваљује	Дијалогска. демонстрациона	Утврђивање знања, боље разумевање појмова и чињеница		

Становништво и насеља на Земљи	Разговарају, цртају, анализирају	Одговара на постављена питања, објашњава, демонстрира на карти, обучава примену картеи читање карте, мотивише, подстиче, одклања трему, похваљује	Дијалoшка, демонстрациона	Боље упознавање са одликама становништва на Земљи и условима развоја		
Географска средина и људске делатности	Питају, читају, разговарају	Одговара на постављена питања, објашњава, демонстрира на карти, обучава примену картеи читање карте, мотивише, подстиче, одклања трему, похваљује	Дијалoшка, текстуална	Препознавање, разумевање и усвајање појмова		
Картографија	Питају, демонстрирају, илуструју	Одговара на постављена питања, објашњава, демонстрира на карти, обучава примену картеи читање карте, мотивише, подстиче, одклања трему, похваљује	Дијалoшка, илустрациона, демонстративна	Обучавање и примена картографске писмености		
Регионална географија Европе	Питају, читају, упоређују, демонстрирају	Одговара на постављена питања, објашњава, демонстрира на карти, обучава примену картеи читање карте, мотивише, подстиче, одклања трему, похваљ	Дијалoшка, демонстрациона, тјекстуална	Боље и брже упознавање, схватање, упоређивање и усвајање знања и примена тих знања		

ДОПУНСКА НАСТАВА ИСТОРИЈА VI

Циљеви допунске наставе су :

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, одклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
-------------------	--------------------	-----------------------	--	-----------------------------------	---	------------

Основе феудалног друштва	Слушају, питају, одговарају на питања, читају лекцију из књиге заједно са наставником	-објашњава -наводи -показује -усмерава -подстиче	Објашњавање основних појмова везаних за феудализам (феуд, феудалац, вазал, сениор...), читање одломака из књиге и анализирање, учимо учење	Разумевање основног појма средњи век, набрајање историјских извора, препознавање истих уз помоћ наставника		
Сналажење на историјској карти: Византија, Франачка, српске земље у раном средњем веку, држава Немањића, Бугарска, Угарска, ширење Турске на Балкану	Проналаза задате појмове на карти, сналазе се на карти: читање, ознаке...	-објашњава -наводи -усмерава -показује -подстиче	Задавање појмова и њихово налажење на различитим историјским картама, учење читања историјске карте	Разумевање основних појмова и одлика тог историјског периода, препознавање истих, коришћење историјских карата		
Сналажење у историјским изворима и њихова анализа, песме косовског циклуса, текстови о светом Сави	Читање историјских извора, проналажење одговора, анализа, препознавање једноставних информација које нам нуди извор	-објашњава -сугерише -поставља питања -поставља проблем -подстиче -упућује на изворе	На примерима историјских извора тражити податке, извличити закључке, повезивати их са ученим градивом	Брже и боље уочавање и разумевање усвојених знања, коришћење историјских карата		
Занимљива историја: Змајев витешки ред и Милош Обилић, Марко Краљевић	Квизови, асоцијације, гледање ЦД-ова	-објашњава -поставља питања -подстиче -усмерава	Повећање заинтересованости за активности из историје	Разумевање појмова, усвајање и примена стечених знања		
Припремање за контролни	Вежбање, проналажење на карти, одговарање на питања	-објашњава -наводи -показује -усмерава -подстиче	Прорађивање пређеног градива по целинама	Усвајање знања, уочавање узрочно-последичних веза, примена стечених знања, коришћење карата		

РУСКИ ЈЕЗИК

Допунски рад се организује за ученике који, из објективних разлога, у редовној настави руског језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад (на пример: група ученика с недовољним знањем одређених садржаја из граматике или правописа; група ученика који нису савладали неки од предвиђених елемената књижевне анализе или облика усменог и писменог изражавања; група ученика са артикулационим проблемима, итд.)

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ РАДА ИЗ РУСКОГ ЈЕЗИКА(допунска настава) ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Разред: ШЕСТИ

Предмет: РУСКИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 36

Недељни фонд часова: 1

РУСКИ ЈЕЗИК

Допунски рад се организује за ученике који , из објективних разлога , у редовној настави руског језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Граматичка грађа (19)- падежи,именице, заменице,придеви, садашње време,прошло време,будуће време,заповедни начин, редни бројеви,глаголи кретања	усваја елементарна знања потребна за разумевање страног језика,примењује усвојене граматичке садржаје у реченици, пише	подучава,помаже, мотивише,вреднује	вербално-текстуалне, индивидуални, колективни	усвајање елементарних граматичких садржаја потребних за разумевање страног језика	залагање ученика на часу,усвојеност граматичких структура,правопис, домаћи задаци	српски језик (глаголи,заменице)
Говорне вежбе (8)- ваннаставне активности, прослава рођендана, описивање по изгледу и особинама, гледање на сат, распуст	усваја лексичке и граматичке садржаје потребне за прављење елементарних комуникативних јединица	подучава,мотивише, помаже, учествује,вреднује	вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, групни	усвајање елементарних садржаја потребних за учествовање у комуникацији на страном језику	залагање ученика на часу,разумевање говора,усмено изражавање,домаћи задаци	

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Лексичке вежбе (9) - о московској школи, предпразнична Москва, позориште, руски празници Масленица и Пасха, Санкт-Петербург, пас као кућни љубимац и пријатељ	усваја и примењује лексичке садржаје, чита, пише, препричава	подучава, мотивише, помаже, вреднује	вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, колективни	усвајање лексичких садржаја потребних за разумевање и елементарно коришћење страног језика	залагање ученика на часу, усвојеност лексичких садржаја, разумевање писаног текста, писмено изражавање, домаћи задаци	

ДОДАТНИ РАД

ДОДАТНА НАСТАВА - СРПСКИ ЈЕЗИК VI

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Језик - Граматика - Правопис	- примењује претходно с- овладава новим граматичким и правописним законитостима (подела гласова и гласовне промене, придевске заменице, глаголски облици); - уочава на примерима; - упоређује; - уз помоћ наставника решава тестове са ранијих такмичења.	- Презентује наставни садржај; - Подстиче на размишљање и закључивање -Користи се тестовима са ранијих такмичења	- монолошки; - дијалошки; - текстовни; - индивидуални	- припрема ученика за школско, општинско, међуопштинско и републичко такмичење из Српског језика.		

Књижевност - Школска лектира - Домаћа лектира	- чита, анализира и интерпретира дела по избору ученика и наставника; - уметнички анализира филм по избору; - самостално уочава интернационалне мотиве у делима народне књижевности.	- Презентује наставни садржај; - Подстиче на размишљање и закључивање -Користи се тестовима са ранијих такмичења	- монолошки; - дијалoшки; - текстовни; - индивидуални; демонстративни	- оспособљавање за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста.		
Култура изражавања - Говорно изражавање - Писмено изражавање	- описује екстеријер и ентеријер; - увежбава технике у изради писменог састава и анализира стилске грешке оцењених радова.	. - Презентује наставни садржај; - Подстиче на размишљање и закључивање -Користи се тестовима са ранијих такмичења	- монолошки; - дијалoшки; - текстовни; - индивидуални	- стваралачко препричавање текста са променом гледишта - обједињавање приповедања и описивања.		

**БИОЛОГИЈА – ШЕСТИ РАЗРЕД
ДОДАТНИ РАД**

Садржаји програма	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Празивотиње	1	Слушају, питају, упоређују, закључују	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму - мотивише ученике за учешће на такмичењима	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму Оспособљавање за решавање задатака напредног нивоа

Царство животиња	6	Слушају, питају, упоређују, истражују, закључују, праве презентације	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму - мотивише ученике за учешће на такмичењима	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму Оспособљавање за решавање задатака напредног нивоа
Угроженост и заштита животиња	1	Слушају, питају, упоређују, истражују, закључују, праве презентације	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму - мотивише ученике за учешће на такмичењима	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму Оспособљавање за решавање задатака напредног нивоа
Увод у органску еволуцију	1	Слушају, питају, упоређују, истражују, закључују, праве презентације	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму - мотивише ученике за учешће на такмичењима	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму Оспособљавање за решавање задатака напредног нивоа

МАТЕМАТИКА – додатни рад

Разред: шести

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА		
Ред вршења рачунских операција са рационалним бројевима	3	-рачуна -примењује	-предентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-састављање и решавање сложених бројевних израза у скупу рационалних бројева
Бројевни изрази у скупу Z са и без заграде	5	-сређује по редоследу -рачуна -примењује	-предентује -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика	-фронтални -индивидуални	-састављање и решавање сложених бројевних израза у скупу целих бројева
Конструкција троугла-сложени задаци	3	-закључује -примењује	-предентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални -индивидуални	-правилно цртање и читање графика различитог облика
Конструкција троугла-сложени задаци	3	-закључује -примењује	-предентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-конструкција троугла помоћу збира и разлике страница, тежишне дужи, висине
Конструкција четвороугла	4	-закључује -примењује	-предентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика	-фронтални -индивидуални	-конструкција помоћу дијагонала и висине
Конструкција само са шестаром	1	-закључује -примењује	-предентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-коришћење шестара као радног прибора у конструкцији
Конструкција само са лењиром	1	-закључује -примењује	-предентује -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-помоћу два лењира вршити конструкцију задате фигуре
Конструкција	1	-закључује	-предентује	-фронтални	-помоћу нормалности и паралелности доћи до

недостижне тачке		-примењује	-усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-индивидуални	недостижне тачке
Разлагање и састављање фигура	2	-закључује -примењује	-предентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-од истих елемената допуном или разлагањем склопити различите фигуре
Задаци логично-комбинаторне природе	3	-рачуна -закључује -примењује	-предентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности,прецизности, одговорности,уредности код ученика	-фронтални -индивидуални	-решавање тежих мисаоних задатака помоћу логичког закључивања
Нестандардни задаци	1	-рачуна -закључује -примењује	-предентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-решавање нестандартних задатака помоћу дрваца,пресипања и сл. метода
Задаци који се свде на Дирихлеов принцип	2	-рачуна -закључује -примењује	-предентује -утиче на развој тачности,прецизности, одговорности,уредности код ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-Дирихлеовом методом најбрже доћи до решења
Површина равних фигура	3	-рачуна -закључује -примењује	-предентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални -индивидуални	-решавање практичних задатака
Такмичарски задаци	4	-рачуна -закључује -примењује	-предентује -усмерава ученика -мотивише ученика	-фронтални -индивидуални	-одабрани задаци са разних такмичења

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ:

Циљеви додатне наставе су:

За додатни рад од VI до VIII разреда се опредељују даровити ученици и посебних интересовања за физику. Ангажоване ученике стога треба стимулисати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу припрема за општинско, окружно и републичко такмичење) и постепено их увести у области професионалне оријентације ка широком пољу делатности које пружа знање физике.

Садржај програма	Број часова	Активности ученика у васпитно-образовном раду	Активности наставника у васпитно-образовном раду	Начин и поступак остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Кретање	5	Ученик: самостално и спонтано посматра кретање, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке	Учи их да повезују и примењују стечена знања о кретању, и величинама које карактеришу кретање, ради решавања сложенијих проблема и задатака.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о кретању и величинама које карактеришу кретање да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских).
Сила	3	Ученик: самостално и спонтано посматра различита деловања између тела, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке и врши калибрисање еластичне опруге	Учи их, подстиче, усмерава, сугерише и упућује да повезују и примењују стечена знања о узајамном деловању тела, и величинама које карактеришу силу, ради решавања сложенијих проблема у вези истезања опруге тј. проблема везаних за калибрисање опруге.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о узајамном деловању између тела и сили као мери узајамног деловања да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака и решио проблеме у вези са истезањем еластичне опруге, односно са калибрисањем опруге.

Мерење	4	Ученик: самостално и спонтано посматра различита мерила и инструменте, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке, врши разна мерења, записује резултате, врши анализу и дискутује	Учи их да повезују и примењују стечена знања о мерењу различитих физичких величина, ради решавања сложенијих проблема. Упућује их да користе литературу, интернет, да изводе разна мерења, анализирају, записују и дискутују.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о мерењу различитих физичких величина различитим мерним инструментима, записује резултате мерења, изводи закључке и долази до решења сложених задатака.
Маса и густина	2	Ученик: самостално и спонтано врши мерење масе и тежине, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке, записује резултате, врши анализу и дискутује	Учи их да повезују и примењују стечена знања о маси физичких тела, и величинама које карактеришу масу, ради решавања сложенијих проблема. Инсистира на решавању такмичарских задатака. Објашњава инертност тела, сугерише на коришћење интернета и литературе.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о маси физичких тела, инертности и густини, изводи огледе, записује резултате мерења, дискутује, изводи закључке и долази до решења сложених задатака.
Притисак	4	Ученик: самостално и спонтано врши посматрање различитих примера притиска тела, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке, записује резултате, врши анализу и дискутује	Учи их да повезују и примењују стечена знања о притиску, и величинама које карактеришу притисак, ради решавања сложенијих проблема. Показује огледе. Даје додатна објашњења, упућује на коришћење интернета и додатне литературе.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о различитим примерима притиска тела (притисак чврстих тела, хидростатички притисак и атмосферски), изводи огледе, записује резултате мерења, дискутује, изводи закључке и долази до решења сложених задатака.

ДОДАТНА НАСТАВА ИСТОРИЈА VI

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Европа и Средоземње у раном средњем веку	Учествују у разговору, активно слушају, читају и анализирају текстове из историјске читанке, користе атлас, израђују шеме феудалних држава, феудалног поседа, структуре друштва	-објашњава -усмерава -поставља проблем -анализира -мотивише	Обнављањер градива 5. разреда, разумевање појма средњег века, феудализма, помоћу уџбеника и историјских текстова	Развијање сарадничког односа, проширивање постојећих и усвајање нових знања, сналажење на карти		
Срби и њихово окружење у раном средњем веку	Учествују у разговору, активно слушају, читају и анализирају текстове из историјске читанке, користе атлас, врше истраживање о познатим личностима, рад на карти	-објашњава -наводи -усмерава -анализира -упућује на изворе	Појава Срба на историјској сцени, њихова сеоба, обчаји, начин живота, насељавање, помоћу уџбеника и историјских текстова	Усвајање нових знања, утврђивање постојећих, употреба атласа, оспособљавање за самосталан рад		
Европа у позном средњем веку	Активно слушају, питају, илуструју, истражују, читају текстове, повезују са градивом	-објашњава -мотивише -усмерава дискусију -усмерава истраживање -подстиче	Разумевање процеса карактеристичних за Европу позног средњег века, крсташки ратови, помоћу уџбеника и историјских текстова	Анализа текстова, учачавање повезаности градива, оспособљавање за самосталан рад		
Срби и њихово окружење у позном средњем веку	Учествују у разговору, активно слушају, читају и анализирају текстове из историјске читанке, користе атлас, врше истраживање о познатим личностима, илустрације, израда родослова, задужбине Немањића	-објашњава -подстиче -мотивише -усмерава дискусију -наводи	Значај династије Немањића за Србију и окружење, рад са уџбеником и историјским текстовима	Анализа текстова, учачавање повезаности градива, оспособљавање за самосталан рад		
Српске земље и њихово окружење у доба османлијских освајања	Разговарају, истражују, упоређују, самостално раде у радној свеци, рад на уџбенику, карти, родословима...	-објашњава -подстиче -мотивише -усмерава истраживање -анализира	Моравска Србија и српска деспотовина, допринос српског народа у борби против Турака, помоћу уџбеника и историјских текстова	Учачавање узрочно последичних веза, развијање способности за самосталан рад		

РУСКИ ЈЕЗИК

За додатни рад од V до VIII разреда се опредељују даровити ученици и посебних интересовања за руски језик. Ангажоване ученике стога треба стимулисати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу припрема за општинско, окружно и републичко такмичење које се организује само за ученике осмог разреда) и постепено их уводити у области професионалне оријентације ка широком пољу делатности које пружа знање руског језика.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ РАДА ИЗ РУСКОГ ЈЕЗИКА(додатни рад) ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Граматичка грађа (19)- падежи,именице, заменице,придеви, садашњевреме,прошло време,будуће време,заповедни начин, редни бројеви,глаголи кретања	примењује и проширује стечена знања,пише, комбинује,решава проблеме	прати,помаже, подучава, мотивише,вреднује	вербално-текстуалне, индивидуални, колективни	понављање усвојених граматичких садржаја,усавршавање стечених знања у циљу што бољег разумевања и коришћења страног језика	домаћи задаци, залагање ученика на часу,усвојеност граматичких садржаја	српски језик (глаголи,заменице)
Говорне вежбе (8)- ваннаставне активности, прослава рођендана, описивање по изгледу и особинама, гледање на сат, распуст	усавршава стечена знања,примењује их у комуникацији, решава проблеме	подучава,мотивише, помаже, учествује,вреднује	вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, групни	примена усвојених лексичких и граматичких садржаја у комуникацији на страном језику	домаћи задаци, залагање ученика на часу,разумевање говора,усмено изражавање	

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Лексичке вежбе и ваннаставна литература (9) - о московској школи, предпразнична Москва, позориште, руски празници Масленица и Пасха, Санкт-Петербург, пас као кућни љубимац и пријатељ	примењује и проширује стечена знања, чита, пише, посматра, именује, користи ваннаставну литературу	припрема, организује, прати, мотивише, подучава, вреднује	вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, колективни	примена усвојених лексичких и граматичких садржаја, коришћење ваннаставне литературе, упознавање са културом и обичајима стране земље	домаћи задаци, залагање ученика на часу, усвојеност лексичких садржаја, писмено изражавање	

ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА

Биолошка секција из предмета БИОЛОГИЈЕ

Више области за пети, шести, седми и осми разред

Циљ биолошке секције да допринесе развијању самосталности ученика и да буде основ за формирање радног, естетског, моралног и еколошког васпитања.

Назив секције	Активности	Начин остваривања програма (методе и технике рада)	Врсте активности у образовно-васпитном раду за наставника	Врсте активности у образовно-васпитном раду за ученика	Начин провере остварености стандарда или циљева учења

<p style="text-align: center;">3. Секција ботаничара</p>	<p>-освежавање школског простора саксијским биљкама -подела ученика који гаје неке посебне категорије биљака (које воле сунце – кактуси; које воле сенку – маховине, папрати; гајење воденог акваристичког биља итд.) -освежавање простора школског дворишта новим садницама -терен за прикупљање биљака за школски хербар -посета некој гљивари -посета ботаничкој башти</p>	<p style="text-align: center;">групни индивидуални</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ монолошка метода ○ дијалoшка метода ○ метода рада на тексту ○ метода демонстрације <ul style="list-style-type: none"> ○ терен ○ практичан рад 	<p>Предавање, дијалог, испитивање, демонстрација, уопштавање, издвајање битног, читање, слушање, писање, анализа, усмеравање, упоређивање</p>	<p>Слушају, питају, упоређују, читају, сликају, цртају, пресују, иду на терен, опажају, праве збирке, негују биљке, саде биљке...</p>	<p style="text-align: center;">- Евиденција ученика - оцењивање ваннаставне активности на - оцењивање ангажованости</p>
<p style="text-align: center;">4. Секција младих еколога</p>	<p>-терени -пројекти -сарадња са локалним НВО организацијама и локалном самоуправом -конкретне акције – рециклаже, селекције отпада -едукација других ученика -поезија -представе -дискусије -тв емисије</p>	<p style="text-align: center;">групни индивидуални</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ монолошка метода ○ дијалoшка метода ○ метода рада на тексту ○ метода демонстрације ○ терен 	<p>Предавање, дијалог, испитивање, демонстрација, уопштавање, издвајање битног, читање, слушање, писање, анализа, усмеравање, упоређивање</p>	<p>Слушају, питају, упоређују, раде паное, презентације, представе, емисије, вршњачка едукација</p>	<p style="text-align: center;">Евиденција ученика - оцењивање ваннаставне активности на - оцењивање ангажованости</p>

ДРАМСКА СЕКЦИЈА

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Вежбе	- дисање; - дикција; - покрет; - мимика; - имитација; - говорништво; - игра; - глума.	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	- монолошки; - дијалошки; - текстовни; - индивидуални	- развијање смисла и способности за правилно, течно и уверљиво усмено изражавање; - оспособљавање ученика за увиђање неопходности везе између речи и покрета.		
Сценско извођење	- одабир текстова за драмско извођење; - подела улога; - читање по улогама; - припрема костима и увежбавање кореографије; - припрема сценографије.	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	- монолошки; - дијалошки; - текстовни; -демонстративни -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	- припрема за успешно извођење програма поводом прославе Савиндана и Дана школе.		

1. 1. РЕДОВНА НАСТАВА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

2. 2. СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ (СЕКЦИЈЕ – АТЛЕТСКА И ОДБОЈКАШКА)

Слободне активности (секције) организују се за ученике са посебним интересовањем за спорт. Рад се одвија у спортским секцијама или школским екипама које се формирају према интересовању, способностима и полу ученика, а традицији упражњавају се атлетска и одбојкашка секција.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
АТЛЕТСКА СЕКЦИЈА	- вежбање - такмичење - трчање - скакање	- дискусија - анализирање - објашњавање - показивање	- демонстрација - дијалог - физичко вежбање - турнири	- познаје правила атлетике и придржава их се -стварање услова за социјално прилагођавање	- тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање	

	- пешачење		- излет	ученика за колективни живот и рад -развијање основних моторичких активности -развијање такмичарског духа	- резултати на такмичењима - вођење документације	
--	------------	--	---------	--	--	--

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
ОДБОЈКАШКА СЕКЦИЈА	-вежбање -такмичење -трчање -скакање -пешачење	-дискусија -анализирање -објашњавање -показивање	-демонстрација -дијалог -физичко вежбање -турнири -излет	-познаје правила спортске игре(одбојка) и придржава их се -стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад -развијање основних моторичких активности -развијање такмичарског духа	- тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације	

2.3. АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ

Од активности у природи, планирана су два кроса и два излета.

Кросеви:

- јесењи крос, у организацији Црвеног крста (октобар),
- пролећни крос, у организацији Спортског савеза и РТС-а (мај)

Излети:

- излет до манастира Вољавче (октобар)	ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ - развијање основних моторичких активности - упознавање историјских вредности - стварање услова за социјално прилагођавање
- излет на падинама брда „ Чукаре “ (фебруар)	- развијање основних моторичких активности - учење и усавршавање технике ходања - стварање услова за социјално прилагођавање

2. 4. КОРЕКТИВНО-ПЕДАГОШКИ РАД

Корективно-педагошки рад се организује за ученике који имају лоше држање тела. Рад спроводи наставник у сарадњи са лекаром или физијатром који утврђује степен деформитета и прописује вежбе. Тежи случајеви телесних деформитета третирају се у здравственим установама.

2. 5. ШКОЛСКА И ДРУГА ТАКМИЧЕЊА

Школа организује и спроводи спортска такмичења као интегрални део процеса физичког васпитања, тј. обавезна унутар школска и међуодељенска такмичења у :

1. гимнастици
2. атлетици
3. спортским играма.

У сарадњи са Спортским савезом града Крагујевца, организују се такмичења међушколског карактера у свим спортским дисциплинама према календару који прави Министарство просвете и спорта и Спортски савез Србије.

У сарадњи са ЗУ, Танаско Рајић “ организовати у мају 2015. (трећа субота) **осми** меморијал „ Душан Милошевић “.

Припремати и учествовати на меморијалима „ Светомир Ђукић “ у Косјерићу (мај 2015.), „ Драгутин Томашевић “ у Петровцу на Млави (мај 2015.) и „ Андра Јовић “ у Чортановцима (јун 2015.). Меморијали су посвећени члановима **првог српског олимпијског тима** из 1912. на ОИ у Стокхолму.

**ОСНОВНА ШКОЛА "ЈУЛИЈАНА ЂАТИЋ"
СТРАГАРИ**

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗАСЕДМИ РАЗРЕД
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА**

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА СЕДМИ РАЗРЕД

ФОНД ЧАСОВА ЗА СЕДМИ РАЗРЕД

Редни број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	СЕДМИ РАЗРЕД	
		Нед.	Год.
22.	Српски језик	4	144
23.	Страни језик - енглески	2	72
24.	Ликовна култура	1	36
25.	Музичка култура	1	36
26.	Историја	2	72
27.	Географија	2	72
28.	Физика	2	72
29.	Математика	4	144
30.	Биологија	2	72
31.	Хемија	2	72
32.	Техничко и информатичко образовање	2	72
33.	Физичко васпитање	2	72
Укупно : А		26	900
Редни број	Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Верска настава / Грађанско васпитање ³	1	36
2.	Страни језик- Руски језик	2	72
3.	Физичко васпитање- изборни спорт	1	36
Укупно : Б		4	144
Укупно : А+Б		30	1044
Редни број	В.ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Информатика и рачунарство	1	36

Редни број	Г. ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА		
1.	Редовна настава	28	1008
2.	Допунска настава	1	36
3.	Додатни рад	1	36
Редни број	Д. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА		
1.	Час одељенског старешине	1	36
2.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2	36-72
3.	Екскурзије	1 до 2 дана*	

Легенда:

9. Назив језика националне мањине када се настава реализује на том матерњем језику.
10. Реализује се у школама где се настава одржава на матерњем језику националних мањина.
11. Ученик бира један од обавезних изборних предмета: верска настава/грађанско васпитање и изучава га до краја образовног циклуса.
12. Страни језик за ученике који су почели да га уче од трећег разреда обавезан је изборни предмет до краја образовног циклуса.
  - Сваке друге године дводневна екскурзија за ученике седмог и осмог разреда !.

СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

СВРХА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложенем друштву.

- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- Развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;

- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;

- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;

- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;
  - развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;
  - омогућавање, укључивање у процесе европског и међународног повезивања;
  - развијање свести о значају заштите и очување природе и животне средине;
  - усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократки уређеног, хуманог и толератног друштва;
  - уважавање плурализма вредности и омогућавања, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и собробити за све;
  - развијање код деце и ученика радозналост и отвореност за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етичке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања који нарушавају остваривање права на различитост;
  - поштовања права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски развијеном друштву;
  - развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.
- програм се остварује на српском језику.

СРПСКИ ЈЕЗИК VII

Сврха програма образовања

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, научне, уметничке, културне, еколошке и здравствене писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.

- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

Циљеви и задаци наставе српског језика

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама;
- развијање осећаја за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова.

Редни број	Наставна тема	Број часова	Број часова обраде	Број часова утврђивања	Број часова систематизације
I	Језик	61	33	18	10
	ГраMATика	56	32	16	8
	Правопис	5	1	2	2

II	Књижевност	49	34	10	5
	Лектира	49	34	10	5
III	Култура изражавања	34	7	17	10
	Говорно изражавање	11	2	6	3
	Писмено изражавање	23	5	11	7
Укупан број часова		144	74	45	25

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Граматика	-Слушање, упоређивање, самостално закључивање, практично примењивање,	-презентује наставни садржај; -усмерава активности;	Дијалoшка, монолошка, Рад у групама, Тимски и истраживачки рад	Развијање љубави према матерњем језику. - Зпознавање граматике српског језика - Упознавање језичких појава и појмова		
Правопис	Слушање, упоређивање, Практично примењивање Уочавање	-подстиче љубав ученика према матерњем језику;	Монолошка, дијалoшка, Индивидуални рад	Описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског језика - Систематично упознавање правописа		
Лектира	Читање, разговор, Упоређивање, Размењивање сопствених знања и мишљења Оспособљавање за Самостално тумачење	-подстиче на креативност у тумачењу књижевног дела; - развија љубав ученика према књижевности; -подстиче на размишљање, увиђање.	Текстуална, дијалoшка, Рад у групама, Тимски и истраживачки рад, индивидуални рад	- Оспособљавање за читање, дозивљавање и тумачење као и вредновање књ.дела - Развијање осећања за естетске вредности у књижевности - Развијање смисла за правилно течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког израза - Развијање потребе за књигом		

СТАНДАРДИ

НАСТАВНЕ ОБЛАСТИ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Вештина читања и разумевања прочитаног	<p>а) разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи</p> <p>б) разликује уметнички и неуметнички текст</p> <p>в) препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима</p> <p>г) препознаје цитат, служи се садржајем да би пронашао одређени део текста</p> <p>д) разликује у тексту главно од споредног</p> <p>ђ) повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство-циљ, узрок-последича) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту.</p> <p>е) чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме</p>	<p>а) чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“; читање „с оловком у руци“</p> <p>б) познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање)</p> <p>в) препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове</p> <p>г) проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)</p> <p>д) разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности на једноставнијим примерима</p> <p>ђ) препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у тексту</p>	<p>а) проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих</p> <p>б) издваја кључне елементе и резимира текст</p> <p>в) чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме</p>
Писмено изражавање	<p>а) зна и користи оба писма (ћирилицу и латницу)</p> <p>б) саставља разумљиву, граматички исправну реченицу</p> <p>в) саставља текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)</p> <p>г) уме да преприча текст</p> <p>д) влада основним жанровима писане комуникације; саставља писмо, попуњава различите обрасце и формуларе, i-mail порука</p> <p>ђ) примењује правописну норму у једноставним примерима</p> <p>е) препознаје техничко и сугестивно приповедање и описивање</p>	<p>а) саставља вест, реферат и извештај</p> <p>б) писање најаве догађаја, обавештења, интервјуа</p> <p>в) сажимање текста и писање резимеа</p> <p>г) зна правописну норму и примењује је у већини случајева</p>	<p>а) организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста</p> <p>б) пише резиме дужег и/или сложенијег текста</p> <p>в) зна и доследно примењује правописну норму</p>
Грамматика	<p>а) препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску и комуникативну реченицу)</p> <p>б) разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне...</p>	<p>а) зна основна правила акценатске норме</p> <p>б) препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних реченица)</p> <p>в) одређује реченичне и синтагматске</p>	<p>а) зна акценатска правила</p> <p>б) познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних реченица)</p> <p>в) познаје главна значења падежа</p>

	<p>в) разликује основне врсте напоредних односа (саставни, раставни, супротни)</p> <p>г) одређује реченичне и синтагматске чланове у школским (типичним) примерима</p> <p>д) препознавање конгруенције</p> <p>ђ) препознавање падежне синонимије</p> <p>е) разликовање кратких и дугих акцената</p>	<p>чланове у сложенијим примерима</p> <p>г) препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици</p>	<p>и падежне синонимије</p>
Лексика	<p>а) познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију</p> <p>б) служи се речницима и школским правописом</p>	<p>а) одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и контекста у коме су употребљени</p> <p>б) зна значења речи и фразеологизама који се јављају у медијским текстовима намењеним младима и правилно их употребљава</p>	<p>а) уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и контекста у коме су употребљени</p> <p>б) зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима намењеним младима и правилно их употребљава</p>
Народни и књижевни језик	<p>а) зна основне податке о историји језика (језик Словена до настанка глаголице и ћирилице)</p>		
Књижевност	<p>а) повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела</p> <p>б) разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)</p> <p>в) разликује основне књижевне родове:лирику, епику и драму</p> <p>г) препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)</p> <p>д) препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (алегорија)</p> <p>ђ) уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, место и време радње, лик...</p>	<p>а) повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања</p> <p>б) повезује наслов дела и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту на основу одломака, ликов, карактеристичних ситуација</p> <p>в) препознаје и разликује одређене стилске фигуре (алегорија)</p> <p>г) одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност</p> <p>д) разликовање облика казивања-унутрашњи монолог</p>	<p>а)наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликов, карактеристичних тема и мотива</p> <p>б) издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту</p> <p>в) проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту</p> <p>г) одређује и именује врсту стиха и строфе</p> <p>д) тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело</p>

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред : седми

Недељни фонд часова: 2

Годишњи фонд часова : 72

Циљ

Циљ наставе страног језика јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају комуникативним вештинама и развију способности и методе учења страног језика.

Задаци наставе страног језика у основном образовању стога јесу:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе страног језика сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе страног језика буду у пуној мери реализовани
- развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова,
- стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији,
- стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика.
- ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља,
- ученик треба да усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
I - Прошлост и садашњост (14 часова)	-уочава -именује -повезује -уређује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-исказивање једноставне усмене поруке; -савладавање технике читања; - описи појмова; - лексика, - нови граматички појмови , -врсте материјала	-усмено, -тест -евиденција ученика -оцењивање наставних активности ученика	

<p>II - Слава и богатство (13 часова)</p>	<p>-разликује -именује -открива релације и изражава их -упоређује -уочава</p>	<p>-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару</p>	<p>-тражење и давање обавештења; -описивање и именовање предмета; -обнављање старог вокабулара и адекватна примена истог.</p>	<p>-усмено, -тест -евиденција ученика -оцењивање наставних активности ученика</p>	
<p>III - Здравље и безбедност (10 часова)</p>	<p>-уочава -закључује -проверава</p>	<p>-сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -поставља проблем -подстиче -сугерише</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару</p>	<p>-препознавање појмова; -разумевање наставникових инструкција; -описује различитости -постављање питања и давање исказа у основној комуникацији; -лексика, -нови граматички појмови, -писање кратких реченица.</p>	<p>-усмено, -тест -евиденција ученика -оцењивање наставних активности ученика</p>	
<p>IV - Хероји (Индиректни говор) (13 часова)</p>	<p>-уочава -именује -разликује -упоређује -открива релације -изражава их</p>	<p>-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару</p>	<p>-препознавање појмова; -усвајање управног говора, -разликовање инфинитива и герунда, -постављање питања и давање исказа у основној комуникацији; -лексика, -нови граматички појмови, -писање кратких реченица.</p>	<p>-усмено, -тест -евиденција ученика -оцењивање наставних активности ученика</p>	

V - Наша средина (12 часова)	-уочава -именује -открива релације -упоређује -закључује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-писање кратких реченица на основу дате слике; -усвајање новог вокабулара; - лексика, - нови граматички појмови, -пасив	-усмено, -тест -евиденција ученика -оцењивање наставних активности ученика	
VI - Везе (7 часова)	-уочавање -разликује -упоређује -проверава	-дискутује -анализира -мотивише	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-тражење и давање обавештења; -описивање и именовање предмета; -изражавање припадности; -препознавање историјских појмова -условне и временске реченице -израда пројеката	-усмено, -тест -евиденција ученика -оцењивање наставних активности ученика	
VII - Утврђивање (3 часа)	-закључује -уочава -разликује -упоређује -проверава	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -анализира	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-проширивање знања из областиквантификатора, -кондиционал	-усмено	

Општи стандарди и исходи

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Разумевање говора

Ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

Разумевање писаног текста

Ученик чита са разумевањем писане и илустроване текстове у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

Усмено изражавање

Ученик самостално усмено изражава ситуације и комуникативне функције у вези са темама предвиђеним наставним програмом.

Писано изражавање

Ученик се у писаној форми изражава у вези са темама и ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући правила писаног кода.

Интеракција

Ученик остварује комуникацију и са саговорником размењује информације у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући социокултурне норме интеракције.

Медијација

У комуникативним контекстима, који укључују говорнике учениковог првог језика (Л1) и циљног језика (Л2), преноси и преводи кратке поруке (у усменој и писаној форми) у складу са потребама комуникације.

Знања о језику

Ученик препознаје принципе граматичке и социolingвистичке компетенције уочавајући значај развијања личних стратегија учења страног језика.

Развијање социо-културне компетенције

Поред знања о основним чињеницама везаним за историју, географију, културу и уметност земаља чији језик учи, ученик треба да стекне увид, у оквиру поља свог интересовања и искуства, у сличности и разлике у навикама (вербална и невербална комуникација), обичајима, менталитету и институцијама између наше земље и земаља чији језик учи.

Евалуација

Елементи који се оцењују не треба да се разликују од уобичајених активности на часу. Исто тако оцењивање треба схватити као саставни део процеса наставе и учења, а не као изоловану активност која подиже ниво стреса код учеика. Оцењивањем и евалуацијом треба да се обезбеди напредовање ученика у складу са оперативним задацима и квалитет и ефикасност наставе. Оцењивање се спороводи са акцентом на провери постигнућа и савладаности ради јачања мотивације, а не на учињеним грешкама. Елементи за проверу и оцењивање:

- разумевање говора
- разумевање краћег писаног текста
- усмено изражавање
- писмено изражавање
- усвојеност лексичких садржаја
- усвојеност граматичких структура
- правопис
- залагање на часу
- израда домаћих задатака и пројеката (појединачних, у пару и групи)

Начини провере морају бити познати ученицима, односно у складу са техникама, типологијом вежби и врстама активности које се примењују на редовним часовима. Предвиђена су два писмена задатка, по један у сваком полугодишту.

Наставни предмет: **ЛИКОВНА КУЛТУРА**

Разред: **VII**

Фонд часова: **36**

Циљ наставе ликовне културе јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и уметничку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа; да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама; да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци образовно- васпитног рада у настави ликовне културе састоје се у стварању разноврсних могућности кроз различите садржаје и облике рада и развијању ученикових способности за:

- коришћење свих ликовних елемената,
- ликовни стваралачки рад,
- коришћење различитих материјала и медијума,
- усвајање естетских критеријума за креативно мишљење,
- доживљавање ликовних уметничких дела у оквиру културне баштине, за препознавање савремених кретања у уметности свог и других народа,
- визуелну перцепцију и аперцепцију,
- критичко мишљење,
- оплемењивање животног и радног простора,
- активно стваралачко деловање у културном и уметничком животу средине,
- активно естетско унапређење своје околине и очување природе, баштине завичаја и домовине,
- неговање укупних људских достигнућа,
- и да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- проширују искуства у ликовном изражавању и развију ликовно- естетски сензибилитет за: арабеску, пропорције, композицију и простор, обједињавање покрета игре и звука и фотографију;
- упознају основне елементе ликовне организације и припреме се за самостално и колективно преобликовање одређеног простора;
- и да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета упознају вредности споменика културе и своју културну баштину. и да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета

Наставни садржај	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>1. <i>Арабеска</i> (1+3)</p> <p>2. <i>Пропорције</i> (1+3)</p> <p>3. <i>Композиција и простор</i> (17 + 2 + 1)</p> <p>4. <i>Обједињавање покрета, игре и звука</i> (2 + 4)</p> <p>5. <i>Фотографија</i> (2)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • посматрање (усмерено) • описивање (вербално или ликовно) • процењивање • бележење • (графичко, симболичко бележење опажања) • сликање • цртање • вајање • практиковање (практична примена) • експериментисање и трагање за решењима • истраживање • сакупљање (колекције, збирке, албуми) • стварање (креативна продукција) активности у оквиру мини пројекта (осмишљавање и 	<ul style="list-style-type: none"> • мотивише • подстиче • сарађује • припрема изворе информација (шира литература) • осмишљава и организује посете и излете • прикупља радове за изложбе и конкурсе • прати и вреднује рад ученика • показујемо нстрира 	<ul style="list-style-type: none"> • вербални • илустративно демонстративни • вербално текстуални • комбиноване методе • метода практичних радова • групни рад 	<ul style="list-style-type: none"> • Ученици би требало да: • прошире сазнања и искуства у ликовном изражавању и развију ликовно естетски сензибилитет за : арабеску, пропорцију, композицију и простор и за обједињавање покрета, игре и звука; • упознају основне елементе ликовне организације и припреме се за самостално и колективно преобликовање одређеног простора; • да се оспособе да повезују ликовни рад с литерарно сценским 	<ul style="list-style-type: none"> • праћење и вредновање ученика је континуирано, уважавајући интересовања и активности ученика у процесу учења, а у складу са њиховим стваралачким радом и креативношћу, • у циљу осамостављивања • у трагању различитих извора сазнања, проширивања и продубљивања умења и вештина. • на часовима вежбања вршиће се естетска анализа, процењивање, вредновање и оцењивање ученичких радова <p>у току школске године оцењиваће се радови ученика и то у првом полугодишту два пута и у другом полугодишту</p>	<p>Музичка култура</p> <p>Српски језик</p> <p>Математика</p> <p>Историја</p> <p>Физика</p> <p>Техничко образовање</p>

Наставни садржај	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
	реализација)			изразом, звуком и покретом; подстакну развој практичних и теоријских знања која су важна за њихово слободно, спонтано и креативно комбиновање ликовних елемената у дисциплини фотографије, као једне од посебних грана ликовне уметности	два пута	

ИСХОДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА ЛИКОВНЕ КУЛТУРЕ

ОСНОВНИ НИВО

- Опажа облике којима град и арабеску.
- Уочава односе величина.
- Разликује и користи основне медије, материјале и технике.
- Исказује утисак о свом раду и радовима.
- Изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове, обједињавајући покрет и игру.
- Користи предности савремених технологија.
- Описује разлике које уочава на уметничким радовима.

СРЕДЊИ НИВО

- Опажа и користи основне изражајне могућности класичних и савремених медија и техника у изради арабеске.
- Одабира адекватан сарцај, да би изразио равнотежу облика и масе у простору.
- При анализи, свог и туђих радова, наводи садржај, тему и карактеристике.
- Одабира адекватан садржај да би представио ритам дешавања покрета игре и звука.
- Лоцира одређена уметничка дела у историјски и уметнички контекст.
- Одабира адекватан садржај да би истакао своју идеју кроз фотографију.

НАПРЕДНИ НИВО

- Одабира адекватна средства помоћу којих ће на најбољи начин да изрази арабеску.
- Изводи радове са одређеном наменом, користећи знање о пропорцији.
- Користи основне ликовне елементе и принципе обликовања да би постигао ефекат простора.
- Користи тачне термине (композиција, пропорција, равнотежа...).
- Разуме и примењује међусобну повезаност покрета игре и звука и утицај уметности на друге облике живота.
- Користи друга места и изворе, да би проширио своја знања из визуелних уметности.
- Познаје и користи различите изражајне могућности фотографије.

Ученик/ученица:

	1. ниво - ОСНОВНИ	2. ниво - СРЕДЊИ	3. ниво - НАПРЕДНИ
1. Медији, материјали и технике визуелних уметности	ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне меди-је, материјале и технике (цртање, сликање, ваја-н>е) визуелних уметности ЛК.1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове ЛК. 1.1.3. описује свој рад и радове	1.1. познаје и користи (у свом раду) основне из-ражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних умет-ности 1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај,	ЛК.3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, тех-нику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин

<p>2. Елементи, принципи и садржаји (теме, мотиви, идеје...) Визуелних уметности</p>	<p>ЛК. 1.2.1. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)</p>	<p>2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт 2.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике тех-нике...)</p>	<p>ЛК.3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, тех-нику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат ЛК.3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, об-лик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) кала образлаже свој рад и</p>
<p>3. Улога, развој и различитост визуелних уметности</p>	<p>ЛК. 1.3.1. описује разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља, култура и периода ЛК. 1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечени учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...)</p>	<p>3.1. лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст</p>	<p>ЛК.3.3.1. анализира одабрана уметничка дела одмах на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...) ЛК.3.3.2. описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности ЛК.3.3.3. користи</p>

Разред: VII

Предмет: Музичка култура

Годишњи фонд часова: 36

Недељни фонд часова: 1

Циљеви и задаци:

уознавају музичке културе кроз обраду тема повезаних са музиком различитих епоха

- развију музикалност и креативност
- неговују смисао за заједничко и индивидуално музицирање у свим облицима васпитно-образовног рада са ученицима.
- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе музичке културе сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе музичке културе буду у пуној мери реализовани
- стицање знања о музици различитих епоха
- развијање способности извођења музике (певање/свирање)
- развијање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике
- подстицање креативности у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике)
- даље упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности;
- стварање одељенских ансамбала.

Оперативни задаци

- певање и свирање, по слуху и из нотног текста; песме и теме из познатих композиција
- упознавање музике праисторије, античке епохе, средњег века, ренесансе, барока и класицизма кроз сагледавање друштвене функције музике, видова музицирања, карактеристичних жанрова, облика и инструмената епохе, као и најистакнутијих стваралачких личности
- упознавање музичких инструмената
- утврђивање појмова из основа музичке писмености
- обрада мелодијског мола, обрада акорада на главним ступњевима, појам каденце
- обрада мешовитих тактова (7/8, 5/8 – на примерима народних песама)
- утврђивање и обрада појмова мелодија, ритам, метар, темпо, динамика, хармонија, полифонија, хомофонија, фактура.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>Знање и разумевање Стицање знања о музици 26(22+4)</p>	<p>Ангажовање у настави, давање повратне информације, сарадња са другима, рад презентације, самосталност у раду.</p>	<p>- Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика; Праћење остварености циљева у оквиру наставне теме; Оценом односа према настави; мотивисање, упућивање, давање објашњења, припрема и реализација часа.</p>	<p>Методе рада: - демонстрација, вербалне методе, игровне активности, показна метода Облици рада: фронтални, групни, индивидуални . Наставна стерттва: - музички уређај, пројектор, компјутер и пратећа опрема.</p>	<p>Схватити: прилике у историји музике које доводе до развоја инструменталне музике. Оспособљавање за визуелно препознавање инструмената, инстр. група и оркестара Стицање: теоретских знања о инструментима, инстр. групама и орк., основних знања о животу и стваралаштву композитора – репрезентативним за одређени стил у музици Упознавање музике различитих</p>	<p>Усмене провере; информативне писмене провере.</p>	<p>Ликовна култура, Историја, Књижевност</p>

				<p>епоха</p> <p>Усвајање основних знања о музичком облику, знања о музичком стилу .</p> <p>Подстицање могућности сагледавања и повезивања друштвених прилика у различитим уметничким гранама.</p>		
<p>Слушање музике</p> <p>Усмеравање пажње ученика на аналитичко слушање музике</p> <p>Разликовање звучних боја инструмената</p> <p>Упознавање музичких дела, стваралаца и извођача.</p> <p>(сваки час је праћен музичким приме-ром)</p> <p>2 (1+1)</p>	<p>Ангажо-вање у настави-активно слушање и препознавање музичких дела и епоха.</p>	<p>- Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика;Праћење остварености циљева у оквиру наставне теме;Оценом односа према настави; мотивисање,упућивање,давање објашњења,припрема и реализација часа.</p>	<p>Методе рада:</p> <p>- демонстрација , вербалне методе, игровне активности, показна метода</p> <p>Облици рада:</p> <p>фронтални,групни, индивидуални</p> <p>Наставна стердтва:</p> <p>музички уређај, пројектор,компјутер и пратећа опрема.</p>	<p>Развијање интересовања за музичку уметност</p> <p>Упознавање музичке културе (и традиције) свога и других народа</p> <p>Стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и развијање осетљивости за музичке вредности</p> <p>Подстицање стваралачког ангажовања, критичког мишљења и активно учешће у музичком животу своје средине</p>	<p>Усмене провере</p>	<p>Ликовна култура, Српски језик, Историја</p>

<p>Музичко стваралаштво и музичко извођење а) импровизација мелодије на задани текст б) солистичко и колективно музицирање 6(4+2)</p>	<p>Ангажовање у настави, давање повратне информације, сарадња са другима, рад презентације, самосталност у раду, уметнички наступи.</p>	<p>Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика; Праћење остварености циљева у оквиру наставне теме; мотивисање, упућивање, давање објашњења, припрема и реализација часа</p>	<p>Методе рада: демонстрација, игровне активности, показна метода</p> <p>Облици рада: фронтални, групни, индивидуални .</p> <p>Наставна средства: музички инструмент</p>	<p>Развијање стваралачке и креативн способности, критичког погледа и односа према другим ствараоцима и њиховим делима Неговање колективног рада. Развијање :опште музичке способности, естетског укуса- способности лепог и културног певања способности препознавања певане музичке теме на слушном примеру</p>	<p>практичан рад (код ученика са развијеним вештинама); уметнички наступи</p>	<p>Српски језик Ликовна култура</p>
---	---	--	---	--	--	---

Наставни предмет: Музичка култура

Разред: Седми

НАСТАВНА ТЕМА	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА	ИСХОДИ
<p>Знање и разумевање</p>	<p>Основни ниво МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике народног стваралаштва - музичких инструмената и састава</p>	<p>Ученик уме да препозна основне елементе музичке писмености, опише основне карактеристике музичких инструмената и састава,</p>

	<p>- историјско–стилских периода</p> <p>Средњи ниво</p> <p>У области <i>Знање и разумевање</i> ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (на пример, брз темпо са живахним карактером) МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота.</p> <p>Напредни ниво</p> <p>МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела. МК. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд МК. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту(одређени музички поступак доводи у везу са жељени мефектом)</p>	<p>историјско-стилских периода, музичких жанрова, народног стваралаштва. Уме да анализира повезаност облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота. Разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора. Критички и аргументовано образлаже свој суд.</p>
<p>Слушање музике</p>	<p>Основни ниво</p> <p>У области <i>Слушање музике</i> ученик уме, на основу слушања музичких примера, да именује:</p> <p>МК. 1.2.1. музичке изражајне елементе МК. 1.2.2. извођачки састав МК. 1.2.3. музичке жанрове МК. 1.2.4. српски музички фолклор</p> <p>Средњи ниво</p> <p>У области <i>Слушање музике</i> ученик уме да:</p> <p>МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких Елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре) МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра</p>	<p>Ученик препознаје основна темпа, динамику и врсту такта слушаног дела, разликује инструментале и вокалне саставе. На основу слушања музичког примера може да препозна припадност одређеном музичком жанру. Ученик уме да анализира повезаност музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу Ученик уме да анализира случни пример и открије везу опажених карактеристика са</p>

	<p>Напредни ниво</p> <p>У области <i>Слушање музике</i> ученик уме да анализира слушни пример и открије Везу опажених карактеристика са:</p> <p>МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско– стилским контекстом звучног примера МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора</p>	<p>структуралном и драматуршком димензијом звучног примера, жанровским и историјско– стилским контекстом звучног примера са контекстом звучног примера и контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора.</p>
--	--	---

ИСТОРИЈА VII

Циљ и задаци

Циљ наставе историје јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и развијање историјске свести и хуманистичко образовање ученика. Настава историје треба да допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских догађаја, појава и процеса, као и развијању националног и европског идентитета и духа толеранције код ученика.

Задаци наставе историје су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе историје сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе историје буду у пуној мери реализовани
- да ученици разумеју историјске догађаје, појаве и процесе, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...).

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- усвоје појам нови век и стекну знања о основним одликама тог историјског периода
- стекну знања о историји најзначајнијих европских држава у новом веку
- стекну знања о положају српског народа под турском, хабзбуршком и млетачком влашћу
- стекну знања о настанку и развоју модерних српских држава до међународног признања независности 1878. године
- упознају културна и научно-технолошка достигнућа Европе и света у новом веку
- упознају културна и научно-технолошка достигнућа Срба у новом веку
- стекну знања о знаменитим личностима новог века
- развијају истраживачку радозналост и критички однос према историјским изворима.
- стекну знања о развоју грађанских слобода и права током новог века

Редни број	Наставна тема	Обрада	Утврђивање	Систематизација	Укупно
I	Успон Европе(Европа од кр.15.до кр. 18 века)	6	5	2	13
II	Српски народ под страном влашћу од 16. до 18 века	8	8	1	17
III	Доба револуције (свет од кр.18.века до 70-тих год. 19.века)	8	6	3	17
IV	Нововековне српске државе Србија и Црна Гора (до међународног признања 1878.године)	10	10	-	20
V	Српски народ под страном влашћу од краја 18 века до 70. година 19.века	2	1	2	5

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>Успон Европе (Европа од краја 15. до краја 18.века)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација и графикана -читање текстова и -истраживање и анализа историјских извора -петнаестоминутна писмена провера 	<ul style="list-style-type: none"> -објашњава -усмерава -сугерише -анализира -мотивише -подстиче -упућује на изворе 	<ul style="list-style-type: none"> -монолошка (наративна) -дијалозна -илустративна -демонстративна -текстуална -групни рад -рад у пару -индивидуални -фронтални 	<ul style="list-style-type: none"> -усвајање појма «нови век» и стицање знања о основним одликама тог историјског периода -стицању знања о историји најзначајнијих европских држава у новом веку -упознавање културних и научно технолошких достигнућа Европе и света у новом веку -коришћење историјских карата за период новог века -стицање знања о заменимим личностима новог века -развијање истраживачке радозналости и критичког односа према историјским изворима -Примена стандарда 		
<p>Српски народ под страном влашћу од 16. до 18 века</p>	<ul style="list-style-type: none"> -активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација и графикана -читање текстова и -истраживање и анализа историјских извора -петнаестоминутна писмена провера 	<ul style="list-style-type: none"> -објашњава -усмерава -сугерише -мотивише -проверава -упућује на изворе -води дискусују 	<ul style="list-style-type: none"> -монолошка (наративна) -дијалозна -илустративна -демонстративна -текстуална -групни рад -рад у пару -индивидуални -фронтални 	<ul style="list-style-type: none"> -стицање основних знања о турском друштву и држави од 16. до 18.века и стицање знања о положају српског народа под Турском, Хабзбуршком и млетачком влашћу -упознавање са облицима отпора турској власти -упознавање са верским и културним установама Срба у том периоду -стицање знања о знаменитим личностима новог века -коришћење историјских карата 		

				<ul style="list-style-type: none"> -развијање истраживачке радозналости и критичког односа према историјским изворима -стицање знања о развоју грађанских слобода и права током новог века -Примена стандарда 		
<p>Доба револуција (свет од кр.18.века до 70-тих год. 19.века)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација и графикана -читање текстова и -истраживање и анализа историјских извора -петнаестоминутна писмена провера 	<ul style="list-style-type: none"> -објашњава -ствара ситуацију -наводи -усмерава -анализира -упућује на изворе -мотивише 	<ul style="list-style-type: none"> -монолошка (наративна) -дијалозна -илустративна -демонстративна -текстуална -групни рад -рад у пару -индивидуални -фронтални 	<ul style="list-style-type: none"> -упознавање са привредним и друштвеним променама у Европи крајем 18.века и у првој половини 19. -разумевање појмова индустријска револуција, грађанска револуција -стицање знања о основним карактеристикама појединачних револуција у Европи и свету -стицање знања о знаменитим личностима новог века -коришћење историјских карата -развијање истраживачке радозналости и критичког односа према историјским изворима -стицање знања о развоју грађанских слобода и права током новог века -Примена стандарда 		
<p>Нововековне српске државе Србија и Црна Гора (до међународног прознања 1878.године)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација и графикана -читање текстова и -истраживање и анализа историјских извора -петнаестоминутна писмена провера 	<ul style="list-style-type: none"> -објашњава -анализира -води дискусију -мотивише -подстиче -упућује на изворе -ствара ситуацију 	<ul style="list-style-type: none"> -монолошка (наративна) -дијалозна -илустративна -демонстративна -текстуална -групни рад -рад у пару -индивидуални -фронтални 	<ul style="list-style-type: none"> -стицање знања о настанку и <u>развоју модерних српских држава</u> до међународног признања независности 1878. године -стицање основних знања о српској револуцији -упознавање културних и научно технолошких достигнућа Срба у новом веку -стицање знања о знаменитим личностима новог века 		

				<ul style="list-style-type: none"> -коришћење историјских карата -развијање истраживачке радозналости и критичког односа према историјским изворима -стицање знања о развоју грађанских слобода и права током новог века 		
<p>Српски народ под страном влашћу од краја 18 века до 70. година 19.века</p>	<ul style="list-style-type: none"> -активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација и графикона -читање текстова и -анализирање историјских извора -истраживање и анализа историјских извора -писмена провера знања (тест) 	<ul style="list-style-type: none"> -објашњава -води дискусију -поставља проблем -упућује на изворе проверава 	<ul style="list-style-type: none"> -монолошка (наративна) -дијалошка -илустративна -демонстративна -текстуална -групни рад -рад у пару -индивидуални -фронтални 	<ul style="list-style-type: none"> -стицање знања о знаменитим личностима новог века -стицање знања о положају српског народа под хабзбуршком и турском влашћу -развијање истраживачке радозналости и критичког односа према историјским изворима -стицање знања о развоју грађанских слобода и права током новог века -коришћење историјских карата -стицање знања о националном покрету Срба у Јужној Угарској (Војводини) -Примена стандарда 		

СТАНДАРДИ

Садржај теме	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Уводни час	<ul style="list-style-type: none"> -Уме да објасни основне појмове учене у предходној години -Зна ко су главне личности (име и презиме, значај) -Зна на карти да покаже основне историјско-географске појмове 		
УСПОН ЕВРОПЕ (ЕВРОПА ОД КРАЈА XV ДО КРАЈА XVIII ВЕКА)			
Основне одлике новог века (појам «нови век», хронолошки и просторни оквири)	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да именује историјски период од половине XV до половине XIX века -Зна дефиницију појма „нови век“ - Зна хронолошке оквири појма нови век - Зна да именује историјске периоде и зна њихов хронолошки редослед -Зна да разврста и наведе историјске изворе за нови век -Зна да именује најближи архив или музеј у месту где живи и зна зашто су те институције важне 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да наведе основне карактеристике историјског периода званог нови век -Зна да објасни зашто смо за почетак и крај новог века узели баш те хронолошке одреднице -Зна да именује музеје: Историјски, Етнолошки, Музеј науке и технике ... и зашто су важни -Зна да објасни појам историографија 	<ul style="list-style-type: none"> - Уме да упореди основне карактеристике старог, средњег и новог века
Велика географска открића (научно-технолошка открића као предуслов – унапређивање бродоградње, усавршавање компаса, астролоба, дурбина и часовника; путовања Бартоломеа Дијаза, Васка да Гама, Кристифора Колумба и Фернанда Магелана; индијанске цивилизације и колонизација Новог света)	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да наведе три највећа географска открића (пут за Индију, пут за Америку и опловљавање света) -Зна да именује морепловце који су их открили и хронолошки прецизно зна када су се десила -Зна да наведе три научно-технолошка открића са почетка новог века (каравела, компас, астролоб, дурбин, мапе, штампарија, часовник ...) -Зна да објасни зашто су ови научно-технолошки проналасци били важни за Велика географска открића -Зна ко су Кристофер Колумбо, Васко де Гама, Фернандо Магелан, Гутенберг и зашто су важни -Зна да објасни разлику појмова нови свет-стари свет -На слици препознаје и именује каравелу и зна у чему су њене предности у односу на ранија пловила - Уме на карти, уз помоћ наставника, да покаже три главна Велика 	<ul style="list-style-type: none"> --Зна да наведе пет научно-технолошка открића са почетка новог века (каравела, компас, астролоб, дурбин, мапе, штампарија, часовник ...) -Зна да наведе узроке и предуслове за Велика географска открића -Зна да закључи и објасни последице Великих географских открића -Зна на карти да повеже и покаже узрок, ток и последице Великих географских открића -Зна ко је Бартоломео Дијаз -Зна да опише процес колонизације Новог света и његове последице -Зна да направи пано, ППТ о морепловцима или великим географским открићима, уз сугестије наставника -Уме да одреди угао гледања на историјску појаву: освајања Америке од стране конквистадора, на основу слика и текстуалног извора 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна целовито узрочно-последично логично, хронолошки тачно, уз показивање на карти да опише Велика географска открића -Зна да наведе већину последица Великих географских открића и да их препозна на примерима из садашњости (Индијанци у резерватима, раширеност појединих језика данас, повећан број црнаца у САД и Западној Европи...) -Зна самостално да презентује Велика географска открића кроз пано, ППТ - Уме да изрази свој став о последицама Великих географских открића у садашњости

<p>Градови у новом веку (улога и значај великих европских градова у периоду од краја XV до краја XVIII века – Фиренце, Венеције, Ђенове, Париза, Лондона, Антверпена, Амстердама; мануфактура као нови начин производње, почечи грађанске класе, свакодневни живот у граду).</p>	<p>географска открића</p> <ul style="list-style-type: none"> -Зна да репродукује дефиницију појма мануфактура - Зна да одреди период када се јавља мануфактура -Зна да опише принцип рада у мануфактури уз помоћ наставника -Зна да именује градове у којима се развијају мануфактуре и да их уз помоћ наставника пронађе на карти: Фиренца, Венеција, Ђенова, Париз, Лондон, Антверпен, Амстердам -Зна да опише свакодневни живот у граду -Зна да објасни, уз помоћ наставника, појмове робно-новчана привреда; мануфактурна и капиталистичка привреда 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна целовито да објасни мануфактуру (узрок настанка, где се развила, принцип рада, последице) -Зна на карти самостално да покаже наведене градове и да на основу њиховог распореда закључи где су се развијале прве мануфактуре и зашто баш ту -Зна да закључи шта све повезује наведене градове -Зна да објасни почетке настанка и развоја грађанске класе -Разликује начине производње у средњем веку и у новом веку и зна да то објасни 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да уочи и објасни улогу и значај великих европских градова у периоду од краја XV до краја XVIII века -Зна да сам осмисли и наведе пример мануфактуре некада и данас, с обзиром на принцип рада -На основу историјског извора (слика, текст) разликује градове- савременике на различитим територијама, а у периоду хуманизма и ренесансе
<p>Хуманизам и ренесанса (књижевност, уметност и политичка мисао – Данте Алигијери, Франческо Петрарка, Ђовани Бокачо, Еразмо Ротердамски, Николо Макијавели, Микеланђело Буонароти, Леонардо да Винчи, Рафаело Санти, Тицијан Веничело, Албрехт Дирер...).</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Зна дефиницију појмова: хуманизам, ренесанса - Зна да хронолошки и просторно смести хуманизам и ренесансу - Зна, по сопственом избору, да наведе три представника хуманизма и ренесансе 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да опише узроке и последице настанка хуманизма и ренесансе - Зна, по сопственом избору, да наведе пет представника хуманизма и ренесансе и њихова дела -Зна ко су Микеланђело и Леонардо да Винчи -Зна на примерима слика да препозна да ли припадају периоду средњег века или хуманизму и ренесанси и да објасни свој закључак -Зна да направи ППТ, пано о Хуманизму и ренесанси, уз сугестије наставника 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да узрочно-последично повеже настанак и развој хуманизма и ренесансе са предходним лекцијама (развојем градова и великим географским открићима, мануфактуром) -Зна самостално да презентује Хуманизам и ренесансу кроз пано, ППТ -Зна да наведе и објасни основне разлике између културе хуманизма и ренесансе и културе средњег века (хришћанство- протестантизам; село-град; Бог као центар стварања-човек, као центар свтварања) -Зна ко су следеће личности: Данте Алигијери, Франческо Петрарка, Ђовани Бокачо, Еразмо Ротердамски, Николо Макијавели, Албрехт Дирер... и у чему је њихов значај
<p>Реформација и противреформација (узроци, улога Мартина Лутера, протестантизам, католичка реакција – улога језуита; верски сукоби и ратови)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Зна дефиницију појма протестант -Зна ко је Мартин Лутер и зашто је значајан -Зна хронолошку одредницу, која се узима за настанак протестантизма (1517) -Зна ко је папа 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да објасни узроке настанка протестантизма -Зна да објасни начине супротстављања протестантизму од стране Римокатоличке цркве -Зна основне чињенице о језуитима (када су основани, зашто, ко је 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да повеже и интерпретира развој хришћанства од настанка, преко раскола до појаве протестантског покрета -Зна да узрочно-последично повеже предходно градиво са развојем протестантизма у Европи и Новом свету -Зна да на основу историјског извора

	<p>-Зна да наведе начине на које је реаговала Римокатоличка црква на протестантизам, уз помоћ наставника (ратови, монашки редови-језуити, инквизиција, индекс забрањених књига, унутрашња реформа)</p> <p>-Зна на карти, уз помоћ легенде и наставника, да покаже распоред протестантских група</p>	<p>Игњацио Лојола)</p> <p>-Зна са историјске карте да прочита где је настала и раширила се поједина протестантска група</p> <p>-Зна да именује три највеће протестантске цркве (лутерани, калвинисти, англиканци) и да их повеже са земљама у којима су распрострањене</p>	<p>(слика, текст) упореди организацију римокатоличке цркве са организацијом протестантских заједница (примери из садашњости)</p>
<p>Апсолутистичке монархије (појам апсолутистичке монархије, сталешко друштво, примери Француске, Енглеске, Пруске, Аустрије, Русије, Шпаније).</p>	<p>-Зна да објасни појмове апсолутна монархија и сталез</p> <p>-Зна да именује сталезе (племство-аристократија, свештенство и грађанство-III сталез)</p> <p>- Уме да одреди како и колико сваки од њих учествује у власти, уз помоћ наставника</p> <p>-Зна да разликује трећи сталез од других сталеза у доба апсолутне монархије на примерима: - Грађанско друштво (сељаци, градско становништво, трговци, занатлије, професори, учитељи)</p> <p>-Зна да именује и на карти покаже апсолутистичке монархије: Француску, Русију, Свето римско царство, Османско царство</p>	<p>-Разграничава и упоређује појмове: државно и друштвено уређење; сталешка и апсолутна монархија; монархија и република; апсолутна монархија и просвећени апсолутизам</p> <p>-Зна да опише принцип (начин) владавине у апсолутној монархији</p> <p>-Зна да опише интересе сталеза који подржавају апсолутну монархију</p> <p>-Зна ко су Петар Велики и Марија Терезија</p> <p>-Зна да повеже државу и династију која њоме влада и титулатуру те династије тј.државе (Русија-Рјуриковић, Романови, царство; Аустрија, Хабзбурзи, царство; Турска –Османовићи-(султан))</p> <p>- Препознаје разлике између сталешке или апсолутне монархије</p>	<p>-Зна да су апсолутистичке монархије: Пруска , Шпанија</p> <p>-Зна да повеже процес привредних и друштвених промена у Европи у XVI и XVII веку са настанком апсолутних монархија</p> <p>- Зна да повеже државу, династију која њоме влада, титулатуру и дворце те династије тј.државе (Француска-Валоа, Бурбони, краљ; Пруска-Хоенцолерни, цар, краљ)и дворци: Лувр, Шенбрун, Кремљ, Версај</p> <p>-Разуме и узрочно-последично објашњава прелазак са сталешке на апсолутну монархију</p> <p>-Зна на примеру држава које смо до сада учили да одреди тип државног уређења</p>
<p>Успон Европе (Европа од краја XV до краја XVIII века)</p>	<p>-Израда ленте времена, уз помоћ наставника</p> <p>- Издаја у форми табеле, уз помоћ наставника или другог ученика, позитивне и негативне карактеристике појава у Европи од XV до краја XVIII века</p>	<p>- Самостална израда ленте времена</p> <p>- Самостално издаја у форми табеле позитивне и негативне карактеристике појава у Европи од XV до краја XVIII века</p>	<p>- Самостално издаја у форми табеле, позитивне и негативне карактеристике појава у Европи од XV до краја XVIII века и помаже другим ученицима</p>
СРПСКИ НАРОД ПОД СТРАНОМ ВЛАШЋУ ОД XVI ДО КРАЈА XVIII ВЕКА			
<p>Турска освајања, друштво и држава XVI-XVIII века (Сулејман Величанствени – врхунац османске моћи, Турска као апсолутистичка монархија, друштво – муслимани и хришћани;</p>	<p>-Зна ко су Сулејман Величанствени и Мехмед-паша Соколовић и зашто су они значајни</p> <p>-Препознаје да је Османско царство апсолутна монархија и зна зашто је то тако</p> <p>-Зна да покаже на карти Османско</p>	<p>-Зна да објасни појам тимарски систем и да га опише</p> <p>-Зна да покаже на карти ширење Османског царства</p> <p>-Зна да опише узроке успона Османског царства</p> <p>-Зна да наведе административну</p>	<p>-Зна да дефинише појам ејалет или беглербеглук; Румелијски пашалук (беглербеглук)</p> <p>-Зна да објасни појмове: канун и шеријат</p> <p>- Зна да покаже на карти ширење Османског царства у Европи, уз повезивање са хронолошким</p>

<p>тимарски систем, култура)</p>	<p>царство у свом највећем обиму -Зна да објасни феудално уређење Османског царства и именује друштвене категорије: јањичари, спахије, раја, власи -Зна када је била Мохачка битка (1526) и зашто је важна -Зна шта је ислам, исламизација, данак у крви, султан</p>	<p>поделу Османског царства: пашалук, санџак, нахија -Зна да упореди привредни и друштвени развој у Западне и Југо-источне Европе у XV и XVI веку</p>	<p>одредницама тог ширења (1354, 1395,1453, 1459, 1463,1496,1526) -Зна да наведе примере турског наслеђа, које се одржало до данас, на подручју Србије (јастук, јорган, бубрег, кафа, турцизми, топоними: Мегдан, Турица, Теразије ...)</p>
<p>Положај Срба у Турском царству (друштвене категорије – раја и власи, исламизација, свакодневни живот)</p>	<p>-Уме да покаже државе под којима су Срби живели од XVI до XVIII века - Именује повлашћене слојеве хришћанског становништва и разликује их: војници (војнуци, мартолози, дербенџије), свештенство, влашки сточари -Именује основне порезе које раја плаћа Османским властима (харач, кулук, десетак, данак у крви) уз помоћ наставника -Зна да издвоји информације из ист извора, а које се односе на опис положаја хришћанске раје -Препознаје да је филурија везана за влашке сточаре и да се разликује од харача -Зна шта је исламизација</p>	<p>-Зна да објасни разлику између влашких сточара и остале раје -Зна да наведе дефиницију појма филурија и да објасни разлику између ње и харача -Зна да опише породичну задругу -Зна да упореди слојеве хришћанског становништва на основу анализе понуђених историјских извора - Описује основне порезе које раја плаћа Османским властима (харач, кулук, десетак, данак у крви)</p>	<p>-Уме да опише положај хришћанске раје, сваког слоја понаособ, у Османском царству -Уме да објасни специфичности сваког друштвеног слоја у Османском царству овог периода -Са лакоћом анализира понуђене историјске изворе о положају хришћанске раје у Османском царству и на основу упоређеног категорише их -Зна критички да анализира упоредну табелу положаја хришћанске раје</p>
<p>Српска православна црква (Пећка – српска патријаршија: верска, културна, национална и политичка установа).</p>	<p>- Уме да објасни скраћеницу СПЦ - Зна када је обновљена и зашто Пећка патријаршија, уз помоћ наставника - Зна када је укинута и зашто Пећка патријаршија, уз помоћ наставника -Зна да наведе у чему је значај Пећке патријаршије, уз помоћ наставника -Зна шта значи скраћеница СПЦ -Зна на карти да покаже простор утицаја Пећке патријаршије -Зна да се снађе на мапи ума Пећка патријаршија и прочита тражене информације - Уме да објасни ко је Мехмед-паша Соколовић и зашто је значајан за СПЦ- националну историју, уз помоћ</p>	<p>- Повезује појам патријаршије са знањем из средњег века (време оснивања архиепископије, патријаршије, црквена хијерархија...) -Зна ко су Макарије Соколовић, Арсеније III Чарнојевић, Арсеније IV Јовановић - Зна да објасни самостално зашто је обновљена, а зашто је укинута Пећка патријаршија -Зна да покаже на карти где се налазе: Пећ, Цетиње и Сремски Карловци -Зна да повезује сегменте мапе ума у целовиту причу - Зна да објасни значај Мехмед-паше</p>	<p>-Зна целовито (узрочно-последично) да опише улогу Пећке патријаршије у српском народу од XVI до XVIII века -Разуме повезаност и значај СПЦ у новом веку и савременом добу (крунисање патријараха у Пећи, Карловачка и Цетињска митрополија...) -Зна кроз коришћење примера, да опише значај Пећке патријаршије, зашто је обновљена, зашто укинута... -Зна самостално да направи мапу ума Пећка патријаршија -Зна да покаже на карти, поред предходно наведеног, Дечане, Милешеву и Острог</p>

	наставника	соколовића за СПЦ	
Срби у ратовима Аустрије и Млетачке републике против Турског царства (Дуги – Сисачки, Кандијски, Велики бечки, радови 1716–1718. и 1737–1739. године, Кочина крајина)	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да наведе бар један разлог зашто учимо ратове великих хришћанских сила против Османског царства XVII и XVIII века -Зна да наведе узроке пропадања Османског царства (превелика територија, читлучење, појава апсолутне монархије у Европи...) -Зна основне хронолошке одреднице везане за Велики бечки рат (1683-1699; сеоба Срба 1690.; Карловачки мир 1699, битка код Качаника 1690.) уз помоћ наставника - Зна да наведе последице ратова хришћанских сила на подручју Србије у XVIII веку (Друга сеоба Срба, освајање дела Србије; Пожаревачки мир 1718.) - Зна на карти да покаже Саву и Дунав - Зна да уз помоћ наставника, изради ленту времена с основним чињеницама везаним за ратове хришћанских сила против Османлија -Зна да се снађе на мапи ума Ратови великих хришћанских сила против Османског царства у XVII и XVIII веку и прочита тражене информације -Уме да одговори на једноставна питања гледајући филм „Освајање Беча 1683.године“ 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да узрочно-последично, повезујући досадашње градиво објасни узроке пропадања Османског царства -Зна да уочи, издвоји и опише показатеље пропадања Османског царства -Зна целовито, узрочно-последично логично, хронолошки прецизно да исприча о Великом бечком рату (1683-1699) -Уочава и описује улогу Русије у ратовима са Османским царством током XVIII века -Зна хронолошки редослед и значај аустро-турских ратова у XVII и XVIII-ом веку - Зна на карти да покаже (Беч, Сремске Карловце, Саву, Дунав, Србију, Београд, Пожаревац) -Зна да на мапи ума повеже последице по Србе које су ти ратови изазвали, због нашег учешћа у тим ратовима - Уме да одговори на сва питања на основу филма Освајање Беча 1683. године 	<ul style="list-style-type: none"> --Зна узрочно-последично, кроз примере, да опише опадање Османске моћи у XVII и XVIII веку -Зна да опише последице које су имали Срби због учешћа у овим сукобима - Зна да самостално направи мапу ума ратови хришћанских сила против Османског царства у XVII и XVIII веку - Уме да уочи став аутора филма Освајање Беча 1683. о самом догађају, уме да процени стратегију и тактику напада Турака и одбране Аустријанаца
Сеобе Срба (Лика, Кордун, Хрватска, Славонија, Далмација, Банат, Бачка,Срем)	<ul style="list-style-type: none"> -Зна када су биле Велика сеоба и Друга сеоба Срба (1690 и 1739) - Зна да наведе и објасни узроке сеоба Срба уз помоћ наставника - Зна да именује и покаже простор који су населили Срби 16-19.века (Лика, Кордун, Хрватска, Славонија, Далмација, Банат, Бачка, Срем) -Зна да наведе последице сеоба Срба, које се огледају у савремености, уз помоћ наставника -Зна ко су Арсеније III Чарнојевић и 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна целовито, узрочно-последично да опише сеобе Срба (од доласка Турака на Балкан) -Зна да на карти покаже Војну крајину и правце сеоба Срба -Зна узрочно-последично да опише Велику сеобу Срба -Зна узрочно-последично да опише Другу сеобу Срба -Зна да препозна на слици Паје Јовановића догађај који она описује- Сеобу Срба 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да повеже и опише процес сеоба Срба са ширењем Османског царства на Балкану, односом Угарске, па Хабзбуршке монархије и Млетачке према том процесу -Зна да последице сеоба Срба поткрепи примерима из садашњости -Зна да на било којој карти покаже правце сеоба Срба, Војну крајину

	Арсеније IV Јовановић и зашто су важни		
Срби под хабзбуршком и млетачком влашћу (статус и привилегије, Војна крајина, Карловачка митрополија, покатоличавање и унијаћење, Дубровник између Млетачке републике и Турског царства, културни и привредни значај Дубровачке републике)	<ul style="list-style-type: none"> - Зна ко су Арсеније III Чарнојевић и Арсеније IV Јовановић и зашто су важни - Зна да објасни појам покатоличавање и Војна крајина -Зна да наведе привилегије Срба у Војној крајини и да је покаже на карти, као и Хабзбуршку монархију -Зна да именује два документа на којима се заснивају привилегије Срба и када су донети (Влашки закон -1630 и Привилегије цара Леополда 1690-1695) -Зна да опише значај СПЦ за очување националног идентитета Срба то јест Карловачке митрополије посебно 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна критички да опише положај Срба, добре и лоше стране тог положаја под хабзбуршком и млетачком влашћу - Уме да опише значај Ракоцијевог устанка (1703-1711) у односу на положај Срба у Хабзбуршкој монархији -Зна да објасни појам унијаћење -Уме на карти да покаже: Сремске Карловце, Фрушку Гору, Дубровник, Далмацију и Млетачку републику -Зна хронолошке одреднице настанка Војне крајине 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да процени положај Срба под хабзбуршком и млетачком влашћу (узроке досељавања, добре стране, притиске, начине очувања националног идентитета) -Уме да упореди положај Срба у Османском царству и под хабзбуршком и млетачком влашћу с обзиром на њихов економски, социјални, културни и верски положај -Уме да уочи разлоге и процес настанка и развоја Војне крајине
Хајдуци и ускоци	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да именује облике отпора српског народа Османској власти (хајдуци, ускоци, буне и устанци) -Зна да опише хајдуке и њихову организацију - Зна да опише ускоке и њихову организацију - Разликује хајдуке и ускоке на примерима јунака из српских народних јуначких песама 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да објасни када се и где јављају хајдуци и ускоци -Зна самостално да упореди хајдуке и ускоке -Уме критички да анализира добре и лоше стране хајдучије -Зна да из српских народних јуначких песама уочи и издвоји делове у којима се описује хајдучка и ускачка организација 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна кроз примере из историјских извора да примени знање о хајдуцима и ускоцима (особине, начин борбе, начин живота, простор где живе...) -Зна критички да сагледа добре и лоше стране ова два покрета отпора против Османлија
Почеци грађанске класе код Срба (школске реформе Марије Терезије и Јосифа II, настанак нове образоване елите – трговци, официри, свештеници, чиновници, учитељи, правници; Доситеј Обрадовић, Карловачка гимназија)	<ul style="list-style-type: none"> -Зна ко су Доситеј Обрадовић и Марија Терезија -Зна да уз помоћ наставника, објасни разлоге шта је оно што повезује и ствара један народ: језик, осећај припадности, заједничко историјско искуство, простор (пр. Срби, Руси, Енглези, Немци) -Зна да објасни појам нација у културном, политичком, психолошком смислу-идентитет -Зна зашто су за очување националног идентитета битни школство-Карловачка гимназија, култура, СПЦ, Матица српска 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да именује друштвене слојеве Хабзбуршке монархије у којима је било Срба -Зна да објасни суштину школске реформе Марије Терезије и какве је то последице имало по Србе - Зна да опише притиске на Србе и тешкоће на које су наилазили под хабзбуршком, млетачком влашћу и у Дубровнику - Зна шта чини национални идентитет и на који начин се он чува -Зна да наведе, по избору, два манастира на Фрушкој Гори и по један (по избору) са подручја Лике, 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да узрочно-последично анализира друштвену структуру Срба пречана, њихов положај (национални, социјални, политички, војни) и да опише активности које Срби предузимају на јачању свог националног идентитета -Зна да објасни узрочно-последично поступке католичке цркве према Србима и какве су последице које се и данас осећају због тих активности - Уме да уочи последице оснивања српских културних установа и у савремености

	-Зна да се Фрушка Гора другачије зове српска Света Гора	Кордуна, Славоније, Далмације, уз помоћ карте	
ДОБА РЕВОЛУЦИЈА (ЕВРОПА И СВЕТ ОД КРАЈА XVIII ВЕКА ДО СЕДАМДЕСЕТИХ ГОДИНА XIX ВЕКА)			
Индустријска револуција (појам револуције, парна машина, текстилна индустрија, рударство, тешка индустрија, железница, друштво-јачање грађанске и појава радничке класе)	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да наведе појмове револуција и Прва индустријска револуција - Зна да хронолошки одреди век појављивања Прве инд. револуције -Зна да наведе бар један пример револуције (у било ком смислу и времену) -Зна да наведе узроке (демографски, политички, економски) настанка Прве индустријске револуције и њене последице уз помоћ наставника -Зна да наведе проналазак којим је покренута Прва инд.револуција (парна машина) и ко је њен проналазач (Џејмс Ват) 	<ul style="list-style-type: none"> -Уочава и објашњава разлику између принципа производње у мануфактури и производње у Првој инд.револуцији -Зна да наведе неке од проналазака Прве индустријске револуције (летећи чунак, парна локомотива, пароброд...) - Разуме и зна да објасни узрочно-последично процес настанка Прве индустријске револуције и њене последице у целини -Зна, на примеру Енглеске и Француске, да објасни сеобе село-град и настанак и развој радничке класе - Уме на слици да разликује каравелу и пароброд 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да објасни процес преласка са феудалног на капиталистички начин производње и са мануфактурног капитализма на либерални капитализам -Зна да објасни промене у привреди и друштву које су настале са првом индустријском револуцијом
Политичке револуције (социјална, национална, верска обележја; примери низоземске, енглеске и америчке револуције; појмови уставности и поделе власти)	<ul style="list-style-type: none"> Зна да наведе политичка права - Демократска права: -пасивно и активно право учествовања у власти (да бираш и да будеш бирањ) -право на удруживање-право збора и договора -поштовање воље већине -слобода штампе -Препознаје да је Француска (од Револуције 1789) револуција имала највећи утицај у Европи -Зна дефиницију појма устав 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да објасни у чему је значај Енглеске револуције и када се одиграла (17. век) -Зна да повеже и објасни процес преласка са апсолутне монархије на уставну парламентарну монархију или републику, анализирајући улогу друштвених слојева -Уочава и објашњава како су привредни процеси и промене утицали на друштвене промене, а ови на настанак политичких револуција -Уочава и објашњава обележја првих грађанских револуција (социјална, национална, верска) 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да последице политичких револуција примени на примеру Енглеске (16. в.) и Француске (18. в.) и промене њиховог државног уређења (постале уставне парламентарне републике и монархије) -Уочава и објашњава значај Америчке (1775-1783, Устав 1787.) и Низоземске (16.в) револуције -Повезује предходно градиво са овом лекцијом, то јест промене које су изазвала велика географска открића са друштвеним и политичким револуцијама које су се одиграле у државама на Атлантику -Зна да је идеал демократије: -Подела власти: -законодавна власт -извршна власт -судска власт
Француска грађанска револуција	-Зна да наведе узроке и повод Француске револуције, као и њене	-Зна да опише Француску грађанску револуцију (узрок, ток, последице)	- Целовито описује, хронолошки логично, течно, процес настанка, тока и

<p>(повод и узроци, утицај присветитељских идеја, Волтера, Монтескјеа и Русоа, личности Луја XVI и Марије Антоанете, вође: Лафајет, Мирабо, Дантон, Робеспјер; укидање феудализма, Декларација о правима човека и грађанина, устав, идеје уставне монархије, републике, либерализма, демократије; терор, револуционарни ратови, национализам, романтизам)</p>	<p>хронолошке границе (1789-1794/9) - Зна да наведе, уз помоћ наставника, циљеве револуције: грађанске слободе – имовинска и лична безбедност, једнакост грађана пред законом, слобода: вероисповести, говора, писане речи, окупљања, удруживања, бирачко право; право III сталежа да одлучује у Скупштини (да се пређе са гласања по сталежима на гласање по главама) ; укидање феудализма - Зна да уочи политичка права истакнута у Декларацији права човека и грађанина, а на основу текста Декларације -Зна дефиницију устава -Зна ко су Луј XVI и Марија Антоанета</p>	<p>-Зна да објасни политичку промену која је у Француској наступила 1791. доношењем устава -Зна критички да процењује вредности које заступа Декларација права човека и грађанина -Разликује апсолутну монархију, уставну парламентарну монархију и републику, уз помоћ наставника -Зна да опише идеје на којима се заснивала револуција-развој национализма, одвајање религије од државе, слобода, братство, једнакост, романтизам... -Зна ко је Максимилијан Робеспјер и зашто је важан -Критички сагледава Јакобинску диктатуру и појаву гиљотине -Зна датум избијања Француске револуције и шта тај датум представља данас</p>	<p>последике Француске револуције -Критички анализира идеје револуције, начин спровођења, идеје просветитељства у светлу данашње перспективе -Користи са лакоћом и разумевањем изразе: либерализам, политичка права, диктатура, уставна парламентарна монархија, револуција, демократија, терор -Зна и критички сагледава начине обрачунавања са „непријатељима револуције“ -Разликује самостално апсолутну монархију, уставну парламентарну монархију и републику</p>
<p>Наполеоново доба (личност, војна и политичка каријера Наполеона Бонапарте; Наполеонов кодекс)</p>	<p>- Зна ко је Наполеон Бонапарта и зашто је важан - Зна да именује кључне битке Наполеонових ратовања и када су се десиле, уз помоћ наставника: -Код Аустерлица и Трафалгара 1805. -Бородинска 1812. -Битка народа код Лајпцига 1813. -код Ватерлоа 1815. -Зна да наведе промене које је Наполеон изазвао својим освајањима по Европи: у Француској, Млетачкој републици -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже места одигравања Наполеонових чувених битака -Препознаје и именује на сликама Наполеона Бонапарту</p>	<p>-Зна да, поред битака,покаже простор Наполеонових освајања и промене које је унео у тај простор -Зна да узрочно-последично опише однос Француске са Енглеском у овом периоду -Зна да опише однос Француске и Русије у овом периоду -Зна да опише однос Француске са Османским царством, уз осврт на узалудно Карађорђево тражење помоћи од Француске -Зна које је све унутрашње промене у Француској урадио Наполеон (пре свега Наполеонов кодекс) -Уочава и издваја, на основу текста у уџбенику, у табелу добре и лоше стране Наполеонове владавине</p>	<p>-Зна да опише у потпуности, хронолошки тачно, узрочно-последично период Наполеонове доминације у Европи -Зна детаљно да опише Бородинску битку и њене последице по опстанак Наполеона Бонапарте -Критички сагледава ратовање и идеје, које је ширио Наполеон Бонапарта по Европи, његове поступке у владавини и последице по данашњу Европу одлука Бечког конгреса -Уме самостално да изради ППТ или пано о Наполеону Бонапарту</p>
<p>Бечки конгрес и његове последице</p>	<p>- Зна да наведе основне карактеристике Бечког конгреса (када је био, ко је учествовао, а ко одлучивао, које промене доноси)</p>	<p>-Зна да наведе основне принципе на којима је заснована Европа на Бечком конгресу -Зна да опише узрочно-последично</p>	<p>-Зна узрок настанка Свете Алијансе 1815.године - Зна да су неке од одлука са Бечког конгреса актуелне и данас:</p>

	-Зна да дефинише појам велика сила и да примени на примерима држава онда и данас	Бечки конгрес и на карти да покаже одлуке које је донео - Препознаје да је Бечки конгрес почетак дефинисања политике великих сила на Конгресима	(нпр.неутрална Швајцарска)
Револуције 1848/1849.године (повод и узроци, јачање идеја национализма, либерализма, демократије, социјализма; примери: Француска, Хабзбуршка монархија, италијанске и немачке земље)	-Зна да хронолошки и просторно одреди Револуцију 1848/49 -Зна да наведе последице револуције 48/49 -Зна да разликује узроке револуција	-Зна детаљно да анализира револуцију у Хабзбуршкој монархији, уз посебан осврт на револуцију у Мађарској и положај Српског покрета у Јужној Угарској - Разликује и уме да објасни узроке револуција по суштини, уз помоћ наставника, да ли су национални, социјални, политички или аграрни - Зна да уочи, издвоји и запише узроке револуције из понуђених историјских извора (за Француску, Немачку, Италију, Хабзб. монархију)	- Са лакоћом разликује узроке револуције по својој природи -Зна да целовито повеже и објасни узроке и последице Револуције 1948/1949 и зашто се тај период зове „Пролеће народа“ (-Зна ко је Клеменц Метерних) - Примењује знање из предходних лекција да објасни суштину политичких промена које се траже у западној и средњој Европи - Разликује појмове политичког и правог народа
Уједињење Италије и Немачке (улога Пијемонта у уједињењу Италије, истакнуте личности-Камило Кавур, Ђузепе Мацини, Ђузепе Гарибалди; ратови за уједињење Италије; улога Пруске и њеног канцелара Ота фон Бизмарк у уједињењу Немачке, ратови за уједињење, проглашење Другог немачког царства)	-Зна основне чињенице везане за уједињење Италије (Пијемонт, 1861) и Немачке (Пруска, 1871, Други рајх) -Зна на карти да покаже Немачку и Италију после уједињења	-Зна да опише узроке и предуслове уједињења Немачке и Италије -(Зна ко су Ђузепе Мацини и Ђузепе Гарибалди и зашто су важни) -Зна критички да сагледа улогу личности у историјским процесима, на примеру уједињења Италије и Немачке (Камило Кавур и Ото фон Бизмарк) - Зна на карти да покаже Европу пре и после уједињења Немачке и Италије	-Зна да опише свеобухватно, уз показивање на карти, уз коришћење знања из лекције Револуције 48/49 процес уједињења Немачке и Италије - Зна да опише однос Папске државе (Ватикана) према уједињењу Италије (тзв. Ватиканско ропство папа)
Грађански рат у САД (територијално ширење-излазак на Пацифик, индустријски успон, грађанска демократија, индијанско питање, положај робова, личност Абрахама Линколна, сукоб Севера и Југа, грађански рат)	-Зна да покаже на карти где се налази Америка, као и где је 13 колонија на Источној обали -Зна да опише ко су робови у Америци, одакле су и какав је њихов положај -Зна да наведе узрок и последице сукоба између Севера и Југа, уз помоћ наставника	-Зна да опише узрок и последице Грађанског рат у САД (1861-1865) -(Зна ко је Абрахам Линколн) -Критички сагледава однос белих људи према индијанцима-староседеоцима, као и према робовима, циљеве грађанског рата обе стране и шта је тај рат донео за становнике Америке	-Целовито уме да опише историју Америке од Колумбовог открића пута за Америку, преко европских досељавања, потискивања староседелаца, довођења робова, ослобођења од Енглеске, доношења Устава САД 1787, индустријског напретка, продора на Дивљи запад (златна грозница) и грађанског рата
Велике силе, Источно питање и балкански народи (појам велике силе, појам	-Зна да објасни појмове: велика сила и Источно питање -Зна да наведе заинтересоване стране у	-Зна да опише кључне интересе свих заинтересованих страна у решавању Источног питања: велике силе,	-Зна да опише процес ослобађања балканских држава у XIX веку -Уочава и описује значај Грчког устанка

<p>Источно питање,; политика Русије, Хабзбуршке монархије, Велике Британије и Француске према Турској и балканским народима; Кримски рат, улога Балканских народа-Српска револуција, Грчка револуција, национални покрети Румуна, Бугара, Албанаца; Велика источна криза и Берлински конгрес)</p>	<p>решавању Источног питања - Зна када је био Берлински конгрес и које су његове најважније одлуке за српске земље -Зна да покаже на карти Европу пре и после Берлинског конгреса</p>	<p>балкански народи и Османско царство - Зна да опише узрочно-последично логично, хронолошки тачно, ток Велике источне кризе: са нагласком на устанку у Херцеговини и Босни (1875-1878) -Уочава и описује улогу Русије у ратовима са Османским царством током XVIII и XIX века -Уочава и описује интересе великих сила према Русији и Османском царству -Зна да опише Берлински конгрес (кад је био, ко учествује-одлучује, који су интереси заступљени, којим одлукама се завршио, да на карти покаже све промене које је овај Конгрес донео)</p>	<p>(1821-1829) за промену односа великих сила према југо-истоку Европе - Анализира целовито позицију Русије у југо-источној Европи, однос великих сила према њој, позицију балканских народа у таквој мрежи изражених интереса, у XIX веку</p>
<p>НОВОВЕКОВНЕ СРПСКЕ ДРЖАВЕ СРБИЈА И ЦРНА ГОРА (ДО МЕЂУНАРОДНОГ ПРИЗНАЊА 1878.ГОДИНЕ)</p>			
<p>Српска револуција (обележја: национална, социјална, фазе - ратни период 1804-1815, и мирнодопски период 1815-1835, повод и узроци; вође-вожд Карађорђе Петровић и кнез Милош Обреновић, културни и просветни реформатори Доситеј Обрадовић и Вук Караџић)</p>	<p>-Зна да наведе фазе револуције и именује вође тих фаза -Зна да наведе главна обележја Српске револуције -Зна где се револуција просторно одиграла (Смедеревски санцак) и зна да га покаже на карти -Зна да су синоними Смедеревски санцак и Београдски пашалук -Зна ко су Доситеј Обрадовић и Вук Караџић и зашто су значајни за српску револуцију -Зна да су Срби извели прву националну револуцију у Европи -Зна да објасни појмове: устав и револуција - Зна на сликама да препозна Карађорђа и Милоша Обреновића</p>	<p>-Зна да опише процес који зовемо Српска револуција (хронолошки, просторно, ко су вође, узроци, последице) -Зна да именује друге државе у којима су у XIX веку изведене националне револуција (Немачка и Италија) - Зна да наведе карактеристике националне револуције и објасни појам аутономија- -Препознаје на сликама Доситеја Обрадовића и Вука Стефановића Караџића</p>	<p>-Зна да повеже Српску револуцију са догађајима који су се у исто време дешавали у Европи - Уме самостално на основу анализе песме Востани Србије, да издвоји национални програм Срба</p>
<p>Прилике у Београдском пашалуку крајем XVIII и почетком XIX века, буна на дахије</p>	<p>- Зна да наведе значај Кочине крајине 1788-1791. за будући устанак, уз помоћ наставника -Зна да наведе повластице Срба у време владавине Мустафа-паше и</p>	<p>- Зна да опише целовито ситуацију у Београдском пашалуку крајем XVIII и почетком XIX века -Зна да опише целовито Буну на дахије (узрок, ток, последице, време)</p>	<p>-Зна узрочно-последично да анализира ситуацију у Београдском пашалуку крајем XVIII и почетком XIX века са аспекта раје, Османлијског царства, дахија и ситуације у осталом делу</p>

	<p>зашто је тај период важан за избијање устанка</p> <p>-Зна када се одиграла и зашто Буна на дахије</p> <p>-Уме да прочита једноставне информације из песме Почетак буне на дахије и одговори на питања наставника (ко жели да се побуне, зашто, које знаке Бог даје Србима „да се на оружје дижу“, зашто то Срби не чине, како дахије желе да спрече промену власти?)</p>	<p>-Уме да изведе закључак на основу информација из песме Почетак буне на дахије (шта значе чудне небеске појаве за Србе; преведи небеске појаве у астрономске појаве; како Турци долазе до закључка шта те појаве на небу значе; шта султан Мурат саветује Турцима како да владају над рајом, а шта су они учинили...?)</p> <p>(-Зна ко су Алекса Ненадовић, Илија Бирчанин, Филип Вишњић)</p> <p>- Зна да објасни појам фрајкор</p>	<p>Европе</p> <p>-Уме, без проблема, да уочи и протумачи тражене податке из песме Почетак буне против дахија</p> <p>- Уме да изради графикон, где ће на доњој црти бити хронологија, а на горњој степен слободе Срба, почев од 1791-1801. године</p>
<p>Први српски устанак до 1804.-1813.год.</p> <p>(Збор у Орашцу, битке на Иванковцу, Мишару, Делиграду и Чегру; заједничко ратовање Срба и Руса, Букурешки мир и пропаст устанка, личности: Стеван Синђелић, Младен Миловановић, Хајдук Вељко Петровић)</p>	<p>- Зна датум почетка Првог српског устанка</p> <p>- Зна да именује место где је почео устанак и да га покаже на карти</p> <p>-Именује вођу Првог српског устанка</p> <p>-Зна да наведе места и године најважнијих битака Првог српског устанка (Иванковац 1805.Мишар, Делиград 1806.Чегар 1809.) и да их уз помоћ наставника покаже на карти</p> <p>-Зна када је почео, а када се завршио Први српски устанак</p> <p>-Зна да наведе пет устаничких војвода, по избору, а да то није вођа устанка</p> <p>-Зна ко су Карађорђе Петровић и Стеван Синђелић</p> <p>-Уме да анализира текст устаничке заклетве</p>	<p>-Зна да објасни Букурешки мир 1812.</p> <p>-Зна да опише ратну фазу српске револуције</p> <p>-Зна самостално да покаже на карти места главних битака, Орашац, Београдски пашалук, Ниш, Босна, Дрина, Сава, Морава, Шабац</p> <p>-Зна да опише однос великих сила према- Србији у време Првог српског устанка</p> <p>-Зна ко је хајдук Вељко Петровић (упутити их да прочитају и испричају његову биографију на основу В. С. Карацића, Житије хајдук Вељка Петровића)</p> <p>-Зна догађаје и личности из локалне историје: зна ко су војвода Михајло Радовић и Милош Обреновић-где им се налазе споменици (у Равнима и Средња Добриња), његова улога у устанку и анализа песме Узимање Ужица</p>	<p>-Зна да хронолошки прецизно, узрочно-последично логично опише ратну фазу српске револуције и покаже наведене догађаје на карти</p> <p>-Критички анализира наше победе и поразе у време устанка и изражава свој став</p> <p>-Критички анализира Букурешки мир с позиције Русије, Србије, Османског царства</p> <p>-Анализира утицаје политике Наполеона Бонапарте на Србију у овом периоду (поход на Египат, одбијање да помогне Карађорђу...)</p>

<p>Организација устаничке власти (организација устаничке државе, личности: Прота Матеја Ненадовић, Божидар Грујовић, оснивање Велике школе)</p>	<p>-Зна да наведе последице Првог српског устанка -Зна ко је прота Матија Ненадовић -Зна да именује органе власти у Србији у време Првог српског устанка -Зна да наведе које су најзначајније образовно-културне установе основане (Велика школа и Богословија)у време Првог српског устанка</p>	<p>-Зна да опише организацију устаничке власти током устанка -Зна да објасни зашто је важно оснивање школа и Богословије и ко је Србима из Београдског пашалука помагао у томе -Зна да објасни улогу проте Матеје Ненадовића у изградњи државног уређења устаничке Србије</p>	<p>-Уме целовито да опише и објасни функционисање устаничке Србије</p>
<p>Други српски устанак (неуспех Хаџи Проданове буне, ток Другог српског устанка-сабор у Такову, битке на Љубићу, Палежу, Дубљу; споразум кнеза Милоша и Марашли Алипаше)</p>	<p>- Зна датум почетка Другог српског устанка - Зна да именује место где је почео устанак и да га покаже на карти -Именује вођу Другог српског устанка -Зна да наведе места и године најважнијих битака Другог српског устанка (-Љубић, Дубље Пожаревац 1815.) и да их уз помоћ наставника покаже на карти -Зна када је почео, а када се завршио Други српски устанак -Зна ко зашто је важан Милош Обреновић - Уме да упореди, уз помоћ наставника, Први и Други српски устанак</p>	<p>-Зна када је била и у чему је значај Хаџи Проданове буне -Зна да целовито, уз показивање на карти, опише Други српски устанак (ко? када? где? последице? узроци?) - Уме самостално да упореди Први и Други српски устанак</p>	<p>-Користећи предходна знања уме да опише међународну ситуацију током 1815.године у Европи и последице по Други српски устанак</p>
<p>Прва владавина Милоша и Михаила Обреновића (територија и становништво, борба за аутономију, Хатишерифи из 1829, 1830. и 1833.године, Сретењски устав, укидање феудализма 1835, Турски устав; оснивање Гимназије и штампарије 1833, покретање Новина србских 1834, позоришта 1835, Лицеја 1838, унутрашња и спољна политика кнеза Милоша; личности: кнегиња Љубица, Димитрије Давидовић, Тома Вучић Перишић, Аврам</p>	<p>-Зна да објасни појам хатишериф -Зна када је Србија добила аутономију и шта је добила Хатишерифима (1829,1830, 1833, 1838) -Зна годину када је донет Сретењски устав (1835) и зашто је он важан, зашто је данас то Дан државности Србије?Друштво слободних сељака (Србија) – од 1835.године -Зна да објасни појам устав и чему служи устав -Зна године владавине Милоша Обреновића - Зна ко су Милош и Михаило Обреновић</p>	<p>-Зна да опише унутрашњу политику кнеза Милоша (обрачун са противницима, убиство Карађорђа, Покајница, изградња школа, подизање бања, културних институција...)-на примеру из локале историје анализирати Србију: изградња цркве Светог Марка, иселавање Срба из Ужица, због сукоба са Турцима 1833.-односи се на одлуку хатишерифа да Турци остану у шест утврђених градова, а међу њима и Ужице, топонимија-Мегдан, Турица... -Зна да опише спољну политику кнеза Милоша -Зна да опише промене у Србији</p>	<p>-Зна целовито да опише прву владавину кнеза Милоша (1815-1939) -Зна ко је Димитрије Давидовић</p>

Петронијевић.)		после добијања аутономије -Зна ко је кнегиња Љубица -Зна да опише уставе који су донети у време прве владавине кнеза Милоша - Зна зашто је Милош „добровољно“ напустио власт (Милетина буна) - Зна зашто је Михаило напустио власт (Вучићева буна)	
Карађорђе и Милош Велики	-Зна ко су Карађорђе и Милош Обреновић -Зна да наведе титуле Карађорђа и Милоша - Зна, уз помоћ наставника, да уочи и опише значај Карађорђа и Милоша Обреновића -Зна на слици да разликује и именује Милоша и Карађорђа	- Уме да упореди владавину двојице вођа устанка - Уме да издвоји добре и лоше стране владавине једног и другог -Уме да направи пано, ППТ, презентацију о једном или о другом (уз сугестије наставника где да нађе одговарајућу литературу)	-Критички уме да издвоји кључне моменте њихове владавине и да да свој суд о неким личним, политичким, дипломатским потезима двојице вођа устанка -Проналази занимљивости из живота двојице вођа и то презентује другима (уз сугестије наставника где да нађе одговарајућу литературу)
Уставобранитељски режим и кнез Александар Карађорђевић (развој државних установа, Грађански законик 1844, Начертаније, Друштво српске словесности, ; личности кнеза Александра Карађорђевића, кнегиње Персиде, Илије Гарашанина, Мише Анастасијевића, Јована Хаџића, Вука Караџића)	-Зна да објасни појам уставобранитељ -Зна ко су Александар Карађорђевић и Илија Гарашанин и зашто су важни -Зна да дефинише Начертаније и када је донето (1844) -Зна да објасни значај реформе језика Вука С. Караџића	-Уме да уочи, издвоји и опише главне елементе уставобранитељске владавине -Зна ко су најважнији уставобранитељи: (Тома Вучић Перишић, Аврам Петронијевић, кнегиња Персида, Јован Хаџић) -Зна зашто је важно доношење Грађанског законика и Начертанија и који су главни елементи тог програма	-Уме критички да сагледа владавину уставобранитеља, њихове добре и лоше стране
Србија 1858-1868.године (Светоандрејска скупштина, унутрашња и спољна политика, ; национална политика кнеза Михаила и Илије Гарашанина и стварање првог балканског савеза либерална опозиција, Уједињена омладина српска, добијање градова; Београд као престоница, успон грађанске класе; културна и	-Зна да именује и хронолошки поређа другу владавину Милоша и Михајла Обреновића -Зна да опише добијање српских градова (1867) -Упознат је да је у складу са Начертанијем био покушај стварања Балканског савеза	-Зна да наведе главне карактеристике Милошеве краткотрајне друге владавине -Зна да наведе и објасни главне карактеристике Михаилове друге владавине -Уме да уочи, издвоји и опише промене у Србији у време кнеза Михаила -Зна на који начин је завршио своју владавину кнез Михаило - Зна зашто се главна улица у	-Зна ко је Анастас Јовановић и зашто је значајан -Уме целовито, самостално, узрочно-последично, да опише владавину кнеза Михаила

<p>просветна политика - оснивање Велике школе, Српског ученог друштва, Народног позоришта; свакодневни живот; личности кнеза Михаила, кнегиње Јулије, Јеврема Грујића, Владимира Јовановића)</p>		<p>Београду зове кнез Михајлова и шта пише и зашто на његовом споменику и зашто је важно за Ужице-лок.историја</p>	
<p>Србија 1868-1878.године (Друго намесништво, Устав из 1869.,унутрашња и спољна политика, српски национални покрет и романтизам, ослободилачки ратови 1876-1878, Србија на Берлинском конгресу, територијално проширење и независност; личности кнеза Милана Обреновића, Јована Ристића, генерала Черњајева)</p>	<p>-Зна да објасни појмове намесник и намесништво -Зна од када до када је била Велика источна криза и када је био Берлински конгрес -Зна ко влада Србијом у време Берлинског конгреса и коју носи титулу -Зна ко су Милан Обреновић и Јован Ристић -Зна шта спада у Државна обележја (грб, застава, химна) и препознаје обележја државе Србије -Зна да покаже на карти Србију пре и после Берлинског конгреса, уз помоћ наставника -Зна да наведе одлуке Берлинског конгреса које се односе на Србију, уз помоћ наставника</p>	<p>-Зна да објасни значај Намесничког устава из 1869.године -Зна да узрочно-последично и хронолошки прецизно опише Велику источну кризу (1875-1878) уз показивање на карти -Препознаје у изворима да је национално надахнуће пратио развој романтизма у књижевности (анализа песме „Отаџбина“ Ђуре Јакшића)</p>	<p>-Зна да опише функцију Другог намесништва (1868-1872) -Уме целовито да опише Велику источну кризу, користећи знања из предходних лекција - Зна да опише преображај спољне политике Аустро-Угарске од средњоевропске монархије ка држави која тежи ка југо-истоку Европе на примеру Аустро- Угарске улоге у Великој источној кризи</p>
<p>Црна Гора у доба владичанства (територија и становништво, друштвене категорије-племена и братства; теократски облик владавине, Цетињска митрополија, унутрашња и спољна политика Петра I, Петра II и њихове личности)</p>	<p>-Зна да објасни појмове теократска држава и владика -Зна где се налазио центар Црногорске државе (Цетиње) и зашто баш ту -Зна порекло имена државе Црне Горе - Зна да је Цетињска митрополија остала центар православља за Србе, после укидања Пећке патријаршије- Зна на основу слике да именује Петра II Петровића Његоша</p>	<p>-Зна да опише друштво Црне Горе, подељено на племена и братства -Зна да опише мере које су уводили Петар I и Петар II не би ли како ујединили завађена племена -Зна да наведе књижевна дела Петра II Петровића Његоша -Зна да објасни значај Цетињске митрополије, поготово после укидања Пећке патријаршије -Зна на карти да покаже: Црну Гору, Брда, Цетиње</p>	<p>-Зна да опише унутрашњу и спољну политику црногорских владика од краја XVIII до средине XIX века (сарадња са Русијом, Србијом, односи са Османлијама...)</p>
<p>Кнежевина Црна Гора (појам световне државе, Законик Данила I,унутрашња и</p>	<p>-Зна да именује владарску династију Црне Горе (Петровић) -Зна ко је Никола Петровић, кнез</p>	<p>-Зна ко је кнез Данило и да опише промене које је увео у Црну Гору (прелазак од теократске ка световној</p>	<p>-Зна да критички анализира сарадњу Србије и Црне Горе у XIX веку - Зна целовито да опише Велику источну</p>

<p>спољна политика кнеза Данила и књаза Николе; национална политика, савез са Србијом и учешће у ослободилачким ратовима 1876-1878, Црна Гора на Берлинском конгресу-територијално проширење и независност; Цетиње-престони град Петровића Његоша, личности кнеза Данила и књаза Николе Петровића Његоша)</p>	<p>(1860-1910), краљ (1910-1918) -Зна да покаже на карти Црну Гору пре и после Берлинског конгреса -Зна да наведе одлуке Берлинског конгреса везане за Црну Гору</p>	<p>држави и Законик Данила I) -Зна да опише односе Петровића са српским владарима -Зна да опише учешће Црне Горе у Великој источној кризи</p>	<p>кризу и учешће Србије и Црне Горе и њој</p>
<p>Нововековне српске државе Србија и Црна Гора (до међународног признања 1878.године)</p>	<p>-Зна да издвоји најзначајније личности (10) Србије и Црне Горе током XIX века до 1878.године (Берлинског конгреса) и уме да образложи зашто је баш њих изабрао, уз помоћ уџбеника и белешки</p>	<p>-Зна да на линији времена издвоји најзначајније догађаје из историје Србије и Црне Горе током XIX века до 1878.године (Берлинског конгреса)</p>	<p>-Уме да напише есеј, користећи уџбеник, белешке, литературу: Ослобођење српских територија током XIX века до 1878.године (Берлинског конгреса)</p>
<p>СРПСКИ НАРОД ПОД СТРАНОМ ВЛАШЋУ ОД КРАЈА XVIII ВЕКА ДО СЕДАМДЕСЕТИХ ГОДИНА XIX ВЕКА</p>			
<p>Срби под Хабзбуршком влашћу (Јужна Угарска, Хрватска, Славонија, Далмација, Бока Которска; Темишварски сабор, одједи српске револуције, Матица српска, револуција 1848/1849, Војводство Србија и Тамишки Банат, национални покрет, Аустро-Угарска нагодба и Хрватско-Угарска нагодба, личности: Сава Текелија, митрополит Стефан Стратимировић, патријарх Јосиф Рајачић, Светозар Милетић)</p>	<p>- Зна да покаже на карти куда су били распрострањени Срби у Хабзбуршкој монархији (Војна крајина) -Зна да наведе начине на које су Срби покушавали да очувају своју народност, национални идентитет (Матица српска, СПЦ) -Зна када се Хабзбуршка монархија преобразила у Аустро-Угарску (1867) и какве је то последице имало по положај Срба -Зна какве је последице по положај Срба имала Хрватско-Угарска нагодба (1873) - Разликује и именује сталеже српског становништва у Аустро-Угарској (сељаци, градско становништво, трговци, занатлије, професори, учитељи)</p>	<p>- Зна да наведе и објасни српске захтеве на Темишварском сабору 1790. -Зна да наведе последице учешћа Срба у револуцији 1848/1849 на страни Аустријског цара (суштина Војводства Србије и Тамишког Баната) -Зна да објасни узроке и последице настанка Војводства Србије и Тамишког Баната и да ту територију покаже на карти -Зна ко је Светозар Милетић -Уме да узрочно-последично опише положај Срба у Аустро-Угарској</p>	<p>- Уме да анализира положај Срба у Хабзбуршкој монархији-Аустро-Угарској са различитих аспеката: верски, социјални, културни, национални, политички -Уочава корене анимозитета према Србима који се јављају код Хрвата током целог новог века, али од Хрватско-Угарске нагодбе много израженије -Зна да уочи, издвоји и опише положај Срба у Хабзбуршкој монархији током XIX века до 1878.године (Берлинског конгреса)</p>
<p>Положај Срба у Турској (Босна и Херцеговина, Стара Србија и Македонија; криза турске државе и друштва и</p>	<p>-Зна на карти да покаже Босну и Херцеговину, Стару Србију и Македонију -Зна да објасни узроке опадања власти</p>	<p>- Зна како се манифестовала Српска револуција у овим крајевима -Зна да опише Невесињску пушку, догађај којим почиње Велика</p>	<p>- Зна да покаже на карти Босански пашалук и опише Турску управу у њему до XIX века -Зна да узрочно-последично опише</p>

покушаји реформи; одједи Српске револуције; устанци Луке Вукаловића, Невесињска пушка; личности: Хусеин капетан Градашчевић, Омер-паша Латас, Мића Љубибратић)	и дисциплине у Османском царству и какве је то последице имало по положај хришћана-Срба -Зна на који начин Срби покушавају да поправе свој положај (устанци Луке Вукаловића, Невесињска пушка...) - Зна да наведе главне одлуке Берлинског конгреса које се односе на БиХ	источна криза -Зна да опише како су одлуке Берлинског конгреса које су се односиле на БиХ одразиле на положај Срба у Старој Србији	последнице Османске управе у Босни, као и безвлашће које је настало у XIX веку
Завршни часови Нови век	Систематизација знања кроз израду ленте времена, мапу ума, упоредну табелу са најзначајнијим догађајима и личностима за овај период од средине XV века до средине XIX века		

ГЕОГРАФИЈА VII

Циљеви и задаци:

- стицање и усвајање знања о природно-географским одликама ваневропских континената, регија и држава,
- упознавање економско-географских карактеристика,
- оспособљавање за праћење друштвених активности и промена у савременом свету као и њихов допринос у општем развоју човечанства.

Редни број	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова	Број часова обраде	ИЗВОРИ ЗНАЊА
1	<u>Увод</u>	1	1	
2	Географска обележја Азије	21	13	
	Географска обележја Африке	14	7	Уџбевик, атлас ,
3	Географска обележја Северне Америке	12	6	Интернет,
4	Географска обележја Средње и Јужне Америке	12	6	Штампани извори,
5	Географска обележја Аустралије и Океаније	6	3	енциклопедије
6	Географска обележја поларних области	4	2	Географска читанка
7	Свет као целина	2	2	
	Регионална Географија ваневропских континената - УКУПНО	72	38	

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>Тема --Регионална географија ваневропских континената: Азија, Африка; Северна, Средња, Јужна Америка; Аустралија и Океанија; Поларне области</p>	<p>Слушање, описивање, демонстрација, показивање, закључивање, упоређивање, разговор, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање, писање реферата, израда тематских карата, анализирање, уочавање, самооцењивање и самовредновање сопственог рада,</p>	<p>-разговара, објашњава, ствара ситуације за решавање проблемских тема, учествује у организацији и координира у раду група, тимова, демонстрира, мотивише ученике, похваљује, награђује - упућује у : самостално истраживање, коришћење литературе и других извора знања, у перманентно повезивање стечених знања из свих области са новим сазнањима, -стално проверава постигнућа ученика</p>	<p>Фронтални, монолошка, дијалошка, дијалошко-демонстрациона, илустративна, рад у групама, самостални рад, тимски рад, истраживачки рад, писање реферата, израда тематских карата, комбиновани, коришћење интернета...</p>	<p>Усвајање знања о природногеографским одликама ваневропских континената, њихових регија и појединих држава, Стекну знања о друштвеноекономским одликама, упознају економско географске карактеристике, Оспособе се за праћење економских и друштвених активности и промена у савременом свету као и њихов допринос у општем развоју човечанства, Да се оспособе за коришћење географске литературе и различитог илустративног материјала у сврху лакшег савлађивања наставног градива и оспособљавања за самосталан рад и примену својих знања у другим наставним предметима и програмима, Развијање духа солидарности и толеранције према другим народима у свету</p>		

СТАНДАРДИ

Наставни садржаји	Фонд	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Азија	13+7	<p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте</p> <p>ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред</p> <p>ГЕ 1.4.2. именује континенте (Азију) и препознаје њене основне природне и друштвене одлике</p>	<p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва</p> <p>ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи његове географске регије</p>	<p>ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте</p> <p>ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља</p> <p>ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>
Африка	10+5	<p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте</p> <p>ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред</p> <p>ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p>	<p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва</p> <p>ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи његове географске регије</p>	<p>ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте</p> <p>ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља</p> <p>ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>

<p>Северна Америка—опште географске одлике</p>	<p>6+6</p>	<p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p>	<p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке:на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама,линијама,знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре станивништва ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи његове географске регије</p>	<p>ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>
<p>Јужна Америка</p>	<p>5+4</p>	<p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p>	<p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке:на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама,линијама,знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре станивништва ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи његове географске регије</p>	<p>ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>
<p>Аустралија и Океанија-опште географске одлике</p>	<p>3+3</p>	<p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p>	<p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке:на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама,линијама,знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре станивништва ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи његове географске регије</p>	<p>ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>

<p>Поларне области- Арктик и Антарктик</p>	<p>2+2</p>	<p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p>	<p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи његове географске регије</p>	<p>ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>
<p>Свет као целина</p>	<p>2+2</p>		<p>ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст)</p>	<p>ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>

ФИЗИКА – СЕДМИ РАЗРЕД

Недељни фонд часова: 2 (два)

Годишњи фонд часова: 72 (седамдесет и два)

Сврха, циљеви и задаци школског програма образовања и васпитања

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.

- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

Циљеви и задаци школског програма образовања и васпитања

- Развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима.

- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика

- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења
- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот
- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина
- омогућавање, укључивање у процесе европског и међународног повезивања;
- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;
- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва;
- уважавање плурализма вредности и омогућавања, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и добробити за све;
- развијање код деце и ученика радозналост и отвореност за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етичке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања који нарушавају остваривање права на различитост;
- поштовање права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски развијеном друштву;
- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности

Циљеви и задаци наставе:

Ученик треба да:

- разликује скаларне физичке величине од оних које су дефинисане интезитетом, правцем и смером (време, маса, температура, брзина, убрзање, сила...)
- користи на нивоу примене основне законе механике- Њутнове законе
- уме да слаже и разлаже силу
- упозна силу трења
- разуме да је рад једнак промени енергије
- на нивоу примене користи законе одржања (маса и енергије)
- разликује различите врсте кретања (равномерно, равномерно убрзано и равномерно успорено) и зна њихове карактеристике
- прави разлику између температуре и топлоте
- уме да рукује мерним инструментима
- користи јединице Међународног система SI за одговарајуће физичке величине

Начин и поступак остваривања прописаних наставних планова и програма

Настава физике остварује се кроз следеће основне облике:

1. Излагање садржаја тема уз одговарајуће демонстрационе огледе
2. Решавање квалитативних и квантитативних задатака
3. Лабораторијске вежбе
4. Коришћење и других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја тема (домаћи задаци, читање популарне литературе из историје физике и сл.)

5. Систематско праћење рада сваког појединачног ученика

Веома је важно да при извођењу прва три облика наставе наглашава њихова обједињеност јединственом циљу: откривање и формулисање закона и њихова примена. У противном, ученик ће стећи утисак да постоје три различите физике: једна се слуша на предавањима, друга се ради кроз рачунарске задатке, а трећа се користи у лабораторији.

Врсте активности у образовно-васпитном раду

- ученици прате ток посматране појаве при извођењу демонстрационог огледа, затим својим речима на основу сопственог расуђивања, описују појаву коју посматрају

- рад у малим групама при извођењу експерименталних вежби

- мерење различитих физичких величина при извођењу лабораторијских вежби

- процена грешке само за директно мерење величине (дужина, време...)

- приказује графички и табеларно добијене податке

- израда домаћих задатака

- израда паноа за учионицу или хол школе

Циљ наставе физике је да ученици упознају природне појаве и основне природне законе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Задаци наставе физике су:

- развијање функционалне писмености

- упознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици

- разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона

- активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање

- развијање логичког и апстрактног мишљења

- схватање смисла и метода остваривања експеримента и значаја мерења

- решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних сарджаја

- развијање способности за промену знања из физике

- употреба физичких појава у екологији, заштити и унапређењу животне средине

- развијање радних навика и склоности ка изучавању наука о природи

Наставна тема	Обрада	Утврђивање	Лаб. вежбе	Укупно
Сила и кретање	9	14	2	25

Кретање тела под дејством силе теже. Сила трења	4	6	2	12
Равнотежа тела	5	5	2	11
Механички рад и енергија. Снага	6	7	2	15
Топлотне појаве	3	5	1	9
Укупно	30	33	9	72

Наставни садржај и	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере оствареност и стандарда и циљева	Корелација
--------------------	--------------------	-----------------------	---	-----------------------------------	--	------------

<p>15. Сила и кретање (25 часова)</p>	<p>посматрају,самостално закључују, наводе примере, анализирају решавају рачунске и графичке задатаке питају, записују, закључују, анализирају демонстрационе огледе и рачунске задатаке и математички израчунавају непознату величину.</p>	<p>Излаже нов садржај.Упућује на коришћење додатне литературе и збирки задатака.Изводи огледе и наводи практичну примену.Поставља питања и рачунске задатке.Усмерава,сугерише и наводи ученике на решење задатака,наводи их да повезују и примењују стечена знања из физике и других предмета.</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни облик рада -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака</p>	<p>Ученик треба: -да разликује изразе физичких закона од дефиниције физичких величина; -да користи на нивоу примене брзину и убрзање, -да разуме релативност кретања, -да уме да мери и израчунава брзину и убрзање праволијског равномерног, односно неравномерног кретања . -користи на нивоу примене II и III Њутнов закон механике на једноставним примерима, -да уме да изврши динамичко мерење силе, -да разликује скаларне од векторских физичких величина(време, маса, температура, брзина, убрзање и сила).</p>	<p>- Евиденција ученика -оцењивање -посматрање - праћењеангажовањаученика - писменоиспитивање - усменоиспитивање</p>	<p>МАТЕМАТИКА Једначине .</p>
<p>16. Кретање тела под дејством силе теже. Сила трења (12часова)</p>	<p>спонтано прате, сопствено расуђују, постављају питања и да кроз примере уочавају разлику и сличности између силе трења и силе отпора средине.Примењују стечена знања на решавање проблема.</p>	<p>Показује на примерима силу трења и указује на њеном значају у обављању свакодневних активности.Инсистира на прецизности,јасноћи излагања и писања формула које исказују физичке законе и законитости.</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни облик рада -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака</p>	<p>Ученик треба: да разуме безтежинско стање тела, - да упозна силу трења и силу отпора средине, -да се упозна са слободним падом, хитцом навише и хитцом наниже(кретањима тела у гравитационом пољу).</p>	<p>- писменоиспитивање - усмено испитивање - евиденција ученика</p>	

<p>17. Равнотежа тела (11 часова)</p>	<p>посматрају, питају, мере, рачунају, закључују, повезују и врше анализу задатака.</p>	<p>Демонстрира.Излаже нов садржај.Наводи на повезивање теорије и праксе.Буди радозналост код ученика.Ради рачунске задатке.</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни облик рада -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака</p>	<p>Ученик треба: да уме да слаже и разлаже векторске физичке величине(силу), -да разуме статички случај равнотеже тела када је резултатна сила, које делују на тело, једнака нули, да користи равнотежу момента силе, да може да примени Архимедов закон и да може да објасни силу потеска у течностима и гасовима.</p>	<p>- Евиденцијаученика - писменоиспитивање - усменоиспитивање</p>	
<p>18. Механички рад и енергија. Снага (15 часова)</p>	<p>посматрају, питају, уочавају, наводе примере, закључују и решавају рачунске задатке.</p>	<p>Показује практичну примену на примерима .наводи наразмишљање.Поставља рачунске задатке.Поставља питања.Буди ученицима жељу за истрживање и стицање нових знања применом већ стечених.</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни облик рада -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака</p>	<p>Ученик треба: да разуме да је рад силе једнак промени енергије, -да на практичном примеру уме да израчуна снагу разних машина и уређаја, -да зна да се укупна енергија у механици састоји од збира кинетичке и потенцијалне енергије, -да може на нивоу примене да се користи законом одржања енергије,-да користи јединице енергије и снаге у SI.</p>	<p>-домаћизадаци - писменоиспитивање - усменоиспитивање</p>	
<p>19. Топлотне појаве (9 часова)</p>	<p>посматрају, питају, уочавају, повезују,закључују, записују, дискутују и решавају рачунске задатке.</p>	<p>Демонстрира на примерима.Наводи математичке законитости у физичким појавама.Наводи ученике да закључују.Буди радозналост и интересовање.поставља рачунске проблемеи помаже приликом решавања истих.</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни облик рада -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака</p>	<p>Ученик треба: да зна да се укупна енергија тела(система тела) састоји од кинетичке, потенцијалне и унутрашње енергије, -да зна да топлота и рад представљају два начина промене унутрашње енергије тела, -да зна да постоји веза између унутрашње енергије и кретања молекула тела,-да може да одреди количину топлоте, -да користи јединице количине топлоте и температуре у SI.</p>	<p>- Евиденцијаученика - писменоиспитивање - усменоиспитивање</p>	<p>ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ Карактеристике материјала</p>

Наставни садржаји	Задаци наставног предмета			Исходи
	Образовни	Васпитни	Функционални	
1. Сила и кретање (25 часова)	Обнављање појма брзине, кретања и појма силе.	Подстицање на рад и учење, пазвијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења.	- Схвати и разуме II и III Њутновог закона.
2. Кретање тела под дејством силе теже. Сила трења (12 часова)	Обнављање стеченог знања о I Њутновом закону и обрада II и III Њутновог закона.	Подстицање на рад и учење, пазвијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења.	Зна о равномерном променљивом праволинијском кретању
3. Равнотежа тела (11 часова)	Да науче о равномерном променљивом праволинијском кретању. Да науче како се тела крећу под дејством силе теже и силе трења.	Подстицање на рад и учење, пазвијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења.	– Зна и разуме како се тела крећу под дејством силе теже и силе трења.

<p>4. Механички рад и енергија. Снага (15 часова)</p>	<p>Да се упознају са појмом механичког рада, енергије и снаге.</p>	<p>Подстицање на рад и учење, пазвијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.</p>	<p>Увежбавање мерења, бележења, руковања лабораторијским прибором и посуђем.</p>	<p>- Схвата и разуме појам механичког рада, енергије и снаге.</p>
<p>5. Топлотне појаве (9 часова)</p>	<p>Усвајање знања о топлотном ширењу теле, као и дефинисање појма температуре.</p>	<p>Подстицање на рад и учење, пазвијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.</p>	<p>Увежбавање мерења, бележења, руковања лабораторијским прибором и посуђем.</p>	<p>- Поседује знања о топлотном ширењу теле, као и дефинисање појма температуре.</p>

Начин остваривања програма (методе и технике)

Из физике су одабрани само они наставни садржаји које на одређеном нивоу могу да усвоје сви ученици ОШ. Од свих метода логичког закључивања које се користе у физици, оченицима О.Ш. најприступачније је индуктивни метод при проналажењу и формулисању основних закона физике. Увођење једноставних експеримената за деминсртирање физичких појава има за циљ враћање огледа у наставу физике, развијање радозналости и интереса за физику и истраживачки приступ природним наукама. Једноставне експерименте могу да изводе сами ученици на часу или код куће користећи материјал или предмете из свакодневног живота.

Свака тематска целина обрађује се оним радоследом који је назначен у програму. Унутар сваке теметске целине , после поступног и аналитичког излагања, кроз систематизацију и обнављање, врши се синтеуа битних чињеница и закључака, и кроз њихово обнављање омогућава се ученицима разумевање и трајно усвајање. При обради садржаја сваке теме, на сваком часу део времена се користи за обнављање.

Да би се циљеви и задаци наставе физике остварили у целини неопходно је да ученици активно учествују у свим облицима наставног процеса. При решавању рачунских задатака прво сагледати физичке сарджаје па затим прећи на математичко формулисање и израчунавање. Решавање задатака одвија се кроз три етапе: физичка анализа задатака, математичко израчунавање и дискусија резултата.

Час експерименталних вежби састиви се из уводног дела, мерња и записивања резултата мерења.

Битан облик рада су домаћи задаци, који се планирају за час.

Наставник континуирано прати рад сваког ученика кроз непрекидну контролу његових усвојених знања,стечених на основу свих облика наставе:демонстрационих огледа,предавања,решавања квантитативних и квалитативних задатака и лабораторијских вежби.

СТАНДАРДИ

Назив наставне теме	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.Сила кретање	<p>1.2.1.Ученик уме да препозна врсту кретања према облику путање.</p> <p>1.2.2.Ученик уме да препозна равномерно кретање на примерима.</p> <p>1.2.3.Ученик уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине (користи образац $v=s/t$).</p> <p>1.4.4. Ученик уме да препозна јединице за брзину .</p>	<p>2.2.1.Ученик уме да препозна убрзано кретање, препознаје да тело које се креће убрзано (успорено) у истим временским интервалима прелази различите путеве; препознаје убрзано и успрено кретање кроз промену брзине.</p> <p>2.2.2.Ученик зна шта је механичко кретање и величине које га описују, зна да је убрзање промена брзине у јединици времена и разликује брзину од убрзања.</p>	<p>3.2.1.Ученик уме да примени односе између физичких величина које описују равномерно променљиво праволинијско кретање, зна да користи везу између брзине и убрзања као и пређеног пута, брзине и убрзања код равн.убрзаног кретања.</p>
2.Кретање тела под дејством силе теже,Сила трења	<p>1.1.1.Ученик уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирију или се крећу равномерно, зна да је гравитациона сила узрок падања тела а сила трења узрок заустављања.</p> <p>1.2.1.Ученик уме да препозна врсту кретања према облику путање.</p>	<p>2.1.2.Ученик зна основне особине гравитационе силе,зна да је увек привлачна и да зависи од масе тела и зна да је то сила теже.</p>	<p>3.2.1.Ученик уме да примени однос физичких величина које описују слободни пад и вертикални хитац.(уме да израчуна пређени пут и брзину код наведеног кретања.)</p>
3.Равнотежа тела	<p>1.2.1.Ученик уме да препозна врсту кретања према облику путање.</p>	<p>2.1.1.Ученик уме да препозна силу потиска у случају пливања тела, препознаје правац и смер деловања силе као и равнотежу тела.</p> <p>2.1.2.Ученик зна основне особине силе потиска, зна да се јавља кад се чврсто тело урони у течност и зна одреди правац и смер силе потиска.</p> <p>2.1.3.Ученик уме да препозна када је полуга у стању равнотеже, уме да примени услов равнотеже.(пример:Ако се клацкају отац и син ученик зна да међу понуђеним одговорима препозна растојање од тачке ослонца ако је дат однос њихових маса).</p> <p>2.1.4.Ученик разуме како односи сила утичу на врсту кретања, да у случају деловања колинеарних сила њихова резултанта одређује врсту кретања.(убрзано кретање, успорено кретање, стање мировања или равномерног</p>	<p>3.1.1.Ученик разуме и примењује услове равнотеже полуге, зна да је услов за равнотежу полуге једнакост момената силе у односу на тачку ослонца, зна која сила даје највећи односно најмањи момент силе у односу на тачку ослонца, зна да израчуна интензитет момената сила које се јављају код полуге.(Пример:Клацкалица и кантар)</p> <p>3.1.2.Ученик зна какав је однос сила које делује на тело које мирује или се равн.креће, односно зна кад је тело у стању статичке и динамичке равнотеже.</p>

		<p>праволинијског кретања.)</p> <p>2.1.5.Ученик разуме и примењује појам густине и на основу података густине средине и тела закључује да ли тело плива, лебди или тоне.</p>	
4.Механички рад , енергија и снага		<p>2.4.1.Уме да користи важније изведене јединице S_i система и зна њихове ознаке (Пример:За силу,рад енергију и снагу).</p> <p>2.4.3.Ученик уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу (користи префиксе мили кило и мега и уме да претвара јединице).</p> <p>2.5.1.Ученик зна да кинетичка и потенцијална енергија зависе од брзине односно од висине на којој се тело налази.</p> <p>2.5.3.Ученик уме да препозна појмове рада и снаге(зна да је механички рад једнак производу силе и пута и препознаје да је снага једнака извршеном рад у јединици времена).</p>	3.5.1. Ученик разуме да се укупна механичка енергија тела при слободном паду одржава (разуме да при слободном паду, хицу навише и наниже кинет.енергија прелази у потенцијалну и обрнуто тако да њихов збир остаје сталан).
5.Топлотне појаве	<p>1.5.1.Ученик зна да агрегатно стање тела зависи од његове температуре, ако му је позната температура тела и температуре топљења и кључања, зна да одреди у ком се агрегатном стању налази тело, зна температуру мржњења и кључања воде под нормалним условима.</p> <p>1.5.2.Ученик уме да препозна да се механичким радом може мењати температура тела ,препознаје да трење може да доведе до промене температуре.</p>	<p>2.5.4.Ученик зна да унутрашња енергија зависи од температуре тела то јест да порастом унутрашње енергије расте и температура.</p> <p>2.5.5.Ученик зна да запремина тела зависи од температуре, зна да се чврста тела при загревању шире а при хлађењу скупљају.</p>	3.5.2. Ученик уме да препозна карактеристичне процесе и термине који описује промене агрегатних стања, зна основне особине агрегатних стања (чврсто, течно и гасовито), зна шта су топљење, очвршћавање, испаравање и кондензација.

Образовни стандарди који се односе на компетенције које се стичу током изучавања предмета физика у основном образовању су ФИ. 1.7.1, 1.7.2, 2.6.1, 2.6.2, 2.6.3, 2.7.1, 2.7.2, 2.7.3, 3.7.1, 3.7.2. Ови стандарди су из области *Експеримент* и *Математичке основе физике* и налазе се у свакој наставној теми јер нису везани за специфичан садржај него за компетенције које се развијају стално.

1.7.1 Ученик поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији.

1.7.2 Ученик уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији.

2.6.1 Ученик разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност.

2.6.2 Ученик уме да препозна векторске величине.

2.6.3 Ученик уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина.

2.7.1 Ученик уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања и мерења.

2.7.2 Ученик уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата.

2.7.3 Ученик уме да реализује експеримент по упутству.

3.7.1 Ученик уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења.

3.7.2 ученик уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом.

МАТЕМАТИКА

Разред: седми

Годишњи фонд часова: 144

Недељни фонд часова: 4

Циљеви и задаци

Ученике треба оспособити да:

-да схвате појам квадрата рационалног броја и квадратних корена.

-умеју да одреде приближну вредност броја: $\sqrt{a}$ ($a \in \mathbb{Q}, a > 0$).

-схватају реалне бројеве као дужинске мере, односно као тачке на бројевној правој одређене дужима које представљају такву меру.

-упознају скуп реалних бројева као унију скупа рационалних и скупа ирационалних бројева.

-упознају појам степена и операције са степенима.

-умеју да изводе основне рачунске операције са мономима и полиномима, као и друге идентичне трансформације ових израза.

-упознају правоугли координатни систем и његову примену.

-добро упознају директну и обрнуту пропорционалност и практично примене.

-знају Питагорину теорему и умеју да примене код свих геометријских фигура у којима се може уочити правоугли троугао.

-познају најважнија својства многоугла и троугла.

-знају најважније обрасце у вези са многоуглом и троуглом и да их могу применити у одговарајућим задацима.

-схвате појам и својства пропорције.

-схвате појам сличности троугла и умеју да примене у једноставнијим случајевима.

-користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена, дужину кружног лука и површину кружног исечка, уме да одреди централни и периферијски угао.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања,	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере	Корелација
-------------------	--------------------	-----------------------	--------------------	-----------------------------------	---------------	------------

			методе облици рада и технике		остварености стандарда и циљева	
Реални бројеви 16(7+8)	<ul style="list-style-type: none"> - уочава - закључује - проверава 	<ul style="list-style-type: none"> - презентује - усмерава ученика - подстиче на размишљање - развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару 	<p>формирање појмова квадратног корена и аритметичког квадратног корена; упознавање и поимање ирационалног броја; извођење рачунских операција са реалним бројевима; схватити приказивање реалних бројева на бројевној правој</p>	<ul style="list-style-type: none"> - усмена провера - контролна вежба - тест 	
Питагорина теорема 16(5+11)	<ul style="list-style-type: none"> - уочава - именује - разликује - упоређује - открива релације - изражава их 	<ul style="list-style-type: none"> - презентује - утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару 	<p>да знају Питагорину теорему и умеју да је примене код свих геометријских фигура; знају њене важније примене; оспособљавање за конструктивно одређивање тачака бројевне праве које одговарају бројевима $\sqrt{2}$; $\sqrt{3}$; $\sqrt{5}$</p>	<ul style="list-style-type: none"> - усмена провера - писмени задатак - тест 	
Цели рационални алгебарски изрази 46(19+27)	<ul style="list-style-type: none"> - уочава - именује - разликује - упоређује - открива релације - изражава их 	<ul style="list-style-type: none"> - презентује - усмерава ученика - подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару 	<p>степен чији је изложилац природан број; операције са степенима; степен производа, количника и степена алгебарски изрази, полиноми и операције (мономи, сређени облик, збир, разлика, производ полинома) операције са полиномима (трансформације збира, разлике и производа полинома у сређени облик полинома) квадрат бинома и разлика квадрата и примене растављање полинома на чиниоце</p>	<ul style="list-style-type: none"> - усмена провера - контролна вежба - тест - писмени задатак 	

<p>Многоугао 13(5+8)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - уочава - именује - разликује - упоређује 	<ul style="list-style-type: none"> - презентује - усмерава ученика - развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару 	<p>формирање појма многоугла и врсте збир углова многоугла и број дијагонала у многоуглу правилни многоуглови (појам, својства, конструкције) обим и површина многоугла</p>	<ul style="list-style-type: none"> - усмена провера - писмени задатак - тест 	
<p>Зависне величине и њихово графичко приказивање 20(7+13)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - уочава - закључује - разликује - открива релацију 	<ul style="list-style-type: none"> - презентује - подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање - утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару 	<p>правоугли координатни систем у равни пропорција примена у пракси директне и обрнуте пропорционалности (пропорционална подела, проценти и друго)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - усмена провера - контролна вежба - тест 	
<p>Круг 15(6+9)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - уочава - именује - разликује - упоређује 	<ul style="list-style-type: none"> - презентује - усмерава ученика - утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару 	<p>упознавање нових геометријских појмова (централни, периферијски угао круга, исечак) одређивање обима и површине круга упоређивање површине исечка и кружног лука упознавање са појмом броја π</p>	<ul style="list-style-type: none"> - писмени задатак - усмена провера - тест 	
<p>Сличност 10(4+6)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - уочава - именује - разликује - упоређује 	<ul style="list-style-type: none"> - презентује - усмерава ученика - подстиче на размишљање - развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару 	<p>појам размере и пропорционалности сличност троуглова, коефицијент сличности примена сличности код једноставних конструктивних задатака однос површина сличних троуглова</p>	<ul style="list-style-type: none"> - усмена провера - тест 	
<p>Писмени задаци са исправкама 8 (4+4)</p>			<ul style="list-style-type: none"> - индивидуални 	<p>- сагледати како су ученици савладали пређени пограм</p>		

СТАНДАРДИ И ИСХОДИ

ОБЛАСТ	НАСТАВНА ТЕМА	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	ИСХОДИ
БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА, АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ	1. РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	-	2.2.2. оперише са степенима и зна шта је <u>квадратни корен</u> ;	3.2.2. користи особине степена и <u>квадратног корена</u> ;	Ученик: - уме да оперише са степенима и зна шта је квадратни корен; - уме да користи особине степена и квадратног корена
	2. РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	1.2.2. уме да израчуна степен датог броја, зна основне операције са степенима 1.2.3. сабира, одузима и множи мономе;	2.2.2. оперише са степенима и зна шта је квадратни корен; 2.2.3. сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином;	3.2.2. користи особине степена и квадратног корена; 3.2.3. зна и примењује формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; - увежбано трансформише алгебарске изразе, своди их на најједноставнији облик;	Ученик уме да: - уме да израчуна степен датог броја, зна основне операције са степенима - сабира, одузима и множи мономе - оперише са степенима и зна шта је квадратни корен; - сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином; - користи особине степена и квадратног корена; - зна и примењује формуле за разлику квадрата и квадрат бинома;
ГЕОМЕТРИЈА И МЕРЕЊЕ	3. ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	-1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; <u>уме да израчуна непознату страницу правоуглог троугла примењујући Питагорину</u>	2.3.2. уме да одреди однос углова и страница у троуглу и збир углова у троуглу и четвороуглу и да <u>решава задатке користећи Питагорину теорему</u> ; 2.4.3. уме да дату величину искаже приближном вредношћу	3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; 3.4.2. процењује и заокружује дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима;	Ученик уме да: - уме да израчуна непознату страницу правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему - решава задатке користећи Питагорину теорему; - користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; - процењује и заокружује дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима.

		теорему). 1.4.4. при мерењу бира одговарајућу мерну јединицу; заокружује величине исказане датом мером;			
	4.МНОГОУГАО	-	-	-	Ученик уме да: - препозна, нацрта и конструише различите многоуглове - одреди збир углова у многоугли - израчуна обим и површину датог многоугла
	5.КРУГ	1.3.3. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника);	2.3.3. користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена; 2.4.1. пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу;	3.3.3. уме да одреди централни и периферијски угао, рачуна површину кружног исечка, дужину кружног лука; 3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима;	Ученик уме да: - израчуна обим и површину круга, површину кружног прстена, кружног исечка и дужину кружног лука - одреди централни и периферијски угао круга и израчуна их
	6.СЛИЧНОСТ	-	-	-	Ученик уме да: - препозна сличне троуглове - уочи пропорционалне странице и једнаке углове
ОБРАДА ПОДАТАКА АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ МЕРЕЊЕ	7. ЗАВИСНЕ ВЕЛИЧИНЕ И ЊИХОВО ГРАФИЧКО ПРЕДСТАВЉАЊЕ	1.5.1. изражава положај објеката сврставајући их у врсте и колоне; одреди положај тачке у првом квадранту координатног система ако су дате координате и обратно; 1.5.2. чита и разуме податак са графикана, дијаграма или из табеле, и одређује минимум или максимум зависне величине; 1.5.3. податке из табеле прикаже графиконом и обрнуто; 1.5.4. одреди задати проценат неке величине; 1.2.4. одреди вредност	2.5.1. влада описом координатног система (одређује координате тачака, осно или централно симетричних итд); 2.5.2. чита једноставне дијаграме и табеле. 2.5.3. обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички; 2.5.4. примени процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама (на пример, промена цене неког производа за дати проценат); 2.2.4. уочи зависност међу променљивим, зна функцију $y=ax$ и графички	3.5.1. уме да одреди положај (координате) тачака које задовољавају сложеније услове; 3.5.2. тумачи дијаграме и табеле; 3.5.4. примени процентни рачун у сложенијим ситуацијама; 3.2.4. разликује директно обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом;	Ученик уме да: - чита и разуме податак са графикана, дијаграма или из табеле, и одређује минимум или максимум зависне величине; - податке из табеле прикаже графиконом и обрнуто; - одреди вредност функције дате таблицом или формулом; - обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички - примени процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама (на пример, промена цене неког производа за дати проценат); - уме да одреди положај

		функције дате таблицом или формулом; 1.4.3. користи различите апоене новца;	интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције; 2.4.2. претвора износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију;		(координате) тачака које задовољавају сложеније услове; - разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом;
--	--	---	--	--	--

БИОЛОГИЈА

Циљ наставе биологије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да усвајањем образовно-васпитних садржаја стекну основна знања о грађи и функционисању човечијег организма, развијају здравствену културу, хигијенске навике и схвате значај репродуктивног здравља.

Изучавањем биологије код ученика треба развијати одговарајуће квалитете живота, навике, запажања, способности критичког мишљења, објективно и логичко расуђивање као и хумане односе међу половима.

Задаци наставе биологије су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе биологије. сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе биологије буду у пуној мери реализовани
- разумевање улоге и значаја биологије за развој и напредак човечанства
- развијање свести о властитом пореклу и положају у природи
- разумевање еволутивног положаја човека
- упознавање грађе и функционисања организма, усвајање одређених хигијенских навика, стицање одговорности за лично здравље и здравље других људи
- схватање да је полност саставни део живота и да човекова полност подразумева поштовање норми понашања које обезбеђују хумане односе међу људима
- стицање радних навика и способности за самостално посматрање и истраживање.

Редни број	Наставна тема	Обрада	Утврђивање	Вежбе	УКУПНО
I	Порекло и развој људске врсте	3	1		4
II	Грађа човечијег тела	33	15	11	59

Ш	Репродуктивно здравље	6	3		9
		42	19	11	72

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ РАДА ИЗ ПРЕДМЕТА БИОЛОГИЈЕ ЗА СЕДМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Разред: СЕДМИ

Предмет: БИОЛОГИЈА

Годишњи фонд часова: 72

Недељни фонд часова: 2

Циљ учења предмета: да ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују у остваривању стандарда постигнућа и да усвајањем образовно васпитних садржаја из овог предмета стекну основна знања о грађи и функционисању организма, развијају здравствену културу и схвате значај репродуктивног здравља

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
I Порекло и развој људске врсте	<ul style="list-style-type: none"> • бележење • цртање • посматрање • праћење • описивање • упоређивање • запажање • упоређивање • логичко размишљање 	Предавање, дијалог, испитивање, демонстрација, запажање диференцираности усвајања градива, уопштавање, издвајање битног, читање, слушање, писање, анализа, усмеравање,	<ul style="list-style-type: none"> ○ монолошка метода причање, описивање, објашњавање, предавање ○ дијалoшка метода слободан разговор, дискусија, дебата ○ метода рада на тексту ○ метода демонстрације предмета, 	Усвајање додатних знања о пореклу и развоју човека	<ul style="list-style-type: none"> - Евиденција ученика - Усмени одговори за сваку тему - оцењивање тестова за сваку тему - оцењивање наставне активности на часу - оцењивање 	Географија: Свет као целина, становништво и насеља Историја: Порекло и историјски развој човека

	<ul style="list-style-type: none"> • учење откривањем • активан разговор 	упоређивање	илустрација, филмова, презентација			
<p align="center">II Грађа човечијег тела</p>	<ul style="list-style-type: none"> • бележење • цртање • посматрање • праћење • описивање • упоређивање • запажање • упоређивање • логичко размишљање • учење откривањем • активан разговор • долажење до нових сазнања путем открића • сарадња са другим ученицима кроз рад у групи 	Предавање, дијалог, испитивање, демонстрација, запажање диференцираности усвајања градива, уопштавање, издвајање битног, читање, слушање, писање, анализа, усмеравање, упоређивање, анализа	<ul style="list-style-type: none"> ○ монолошка метода причање, описивање, објашњавање, предавање ○ дијалогска метода слободан разговор, дискусија, дебата ○ метода рада на тексту ○ метода демонстрације предмета, илустрација, филмова, презентација 	Ученици трба да: -стекну знања о грађи ћелија и ткива и повезаности органа и органских система у организм као целину; -упознају основну грађу и улогу коже; костију и мишића, нервног система и чула, жлезда са унутрашњим лучењем и њихову повезаност са нервним системом; система органа за варење; система органа за дисање; система органа за циркулацију; система органа за излучивање и њихов значај за промет материја; система органа за размножавање, фазе у полном сазревању човека и биолошку регулацију процеса везаних за пол; -упознају најчешћа обољења и повреде органских система човека; -науче основна правила пружања прве помоћи; -развију неопходне хигијенске навике.	<ul style="list-style-type: none"> - Евиденција ученика - Усмени одговори за сваку тему - оцењивање тестова за сваку тему - оцењивање наставне активности на часу - оцењивање 	Хемија, Физика

<p style="text-align: center;">III Репродуктивно здравље</p>	<ul style="list-style-type: none"> • бележење • цртање • посматрање • праћење • описивање • упоређивање • запажање • упоређивање • логичко размишљање • учење откривањем • долажење до нових сазнања путем открића • сарадња са другим ученицима кроз рад у групи 	<p>Предавање, дијалог, испитивање, демонстрација, запажање диференцираности усвајања градива, уопштавање, издвајање битног, читање, слушање, писање, анализа, усмеравање, упоређивање, анализа, подстиче на размишљање,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ монолошка метода причање, описивање, објашњавање, предавање ○ дијалoшка метода слободан разговор, дискусија, дебата ○ метода рада на тексту ○ метода демонстрације предмета, илустрација, филмова, презентација 	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - схвате значај здравствене културе и репродуктивног здравља; - схвате значај и улогу породице у развоју, опстанку, напретку људског друштва као и последице њеног нарушавања. 	<ul style="list-style-type: none"> - Евиденција ученика - Усмени одговори за сваку тему - оцењивање тестова за сваку тему - оцењивање наставне активности на часу - оцењивање 	<p>Грађанско васпитање</p>
---	---	---	--	--	--	----------------------------

СТАНДАРДИ

Садржаји	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
<p>Порекло и развој људске врсте</p>	<p>1.1.4. уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих 1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма 1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи 1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа 1.3.10. зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организма</p>	<p>2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе 2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека 2.3.6. учава прилагођеност организма и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организма на услове животне средине</p>	<p>3.1.4. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе/реда најважнијих група 3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека</p>
<p>Грађа човечијег тела</p>	<p>1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија</p>	<p>2.2.1. разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.)</p>	<p>3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност 3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и</p>

<p>1.2.4. познаје основну organizaciju organa u kojima se odvijaju različiti životni procesi</p> <p>1.2.5. razume da je za život neopходна energija koju organizmi obezbeđuju ishranom</p> <p>1.2.6. razume da su pojedini procesi zajedнички za сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање)</p> <p>1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином</p> <p>1.3.1. разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте</p> <p>1.3.2. зна основне појмове о процесима размножавања</p> <p>1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал</p> <p>1.3.4. зна за појам и основну улогу хромозома</p> <p>1.3.5. зна основне принципе наслеђивања</p> <p>1.3.6. зна како делују гени и да се стечене особине не наслеђују</p> <p>1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће</p> <p>1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава</p> <p>1.5.4. разуме зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије)</p> <p>1.5.5. препознаје основне знаке поремећаја функције појединих органа и основне симптоме инфекције и разликује стање у коме може сам да интервенише од стања када мора да се обрати лекару</p> <p>1.5.6. разуме предности и недостатке употребе додатака у храни и исхрани (конзерванси и неконтролисана употреба витамина, антиоксиданата, минерала итд.) и опасности до којих може да доведе неуравнотежена исхрана (редукционе дијете, претерано узимање хране и сл.) и познаје основне принципе правилног комбиновања животних намирница</p> <p>1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука, итд.) и неке природне појаве (UV зрачење) неповољно утичу на здравље човека</p> <p>1.5.8. зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна, одмора) да се обрати за</p>	<p>2.2.2. зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке: зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, а органи са истом функцијом органа</p> <p>2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам</p> <p>2.2.6. разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање</p> <p>2.2.7. познаје термин хомеостаза и зна да објасни шта он значи</p> <p>2.2.8. зна да је неопходна координација функција у вишећелијским организмима и зна који органски системи омогућују ову интеграцију</p> <p>2.2.9. зна да нервни и ендокрини системи имају улогу у одржавању хомеостазе</p> <p>2.3.1. разуме основне разлике између полног и бесполог размножавања</p> <p>2.3.2. разуме механизам настанка зигота</p> <p>2.3.3. разуме зашто потомци личе на родитеље и њихове претке, али нису идентични са њима</p> <p>2.3.4. зна да на развиће организама поред генетичког материјала утиче и средина</p> <p>2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља</p> <p>2.5.2. разуме значај и зна основне принципе правилног комбиновања животних намирница</p> <p>2.5.3. зна како се чува хранљива вредност намирница</p> <p>2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека</p> <p>2.5.5. зна механизме деловања хемијских материја на физиолошке процесе у организму и на понашање (утицај алкохола, различитих врста дрога, енергетских напитака и сл.)</p> <p>2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату</p> <p>2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата</p> <p>2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату</p>	<p>функције током еволуције</p> <p>3.2.4. разуме да је у остваривању карактеристичног понашања неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за преживљавање</p> <p>3.2.5. разуме сличности и разлике у интеграцији грађе и функције јединке током животног циклуса</p> <p>3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информису организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система)</p> <p>3.2.7. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који реагују на промене у околини и карактеристике органа који враћају организам у равнотежу онда када је из ње избачен (стресно стање -улога ендокриног система)</p> <p>3.2.8. зна и разуме које су последице стресног стања за организам</p> <p>3.3.1. разуме разлику између телесних и полних ћелија у погледу хромозома и деоба</p> <p>3.3.2. разуме да полне ћелије настају од посебних ћелија у организму</p> <p>3.3.3. зна функцију генетичког материјала и његову основну улогу у ћелији</p> <p>3.3.4. зна да је број хромозома у ћелији карактеристика врсте</p> <p>3.5.3. разуме основне биолошке процесе који леже у основи физиолошки правилне исхране</p> <p>3.5.4. познаје главне компоненте намирница и њихову хранљиву вредност</p> <p>3.5.5. познаје симптоме и главне карактеристике болести метаболизма и узроке због којих настају (гојазност, анорексија, булимија, шећерна болест)</p> <p>3.5.6. разуме механизме поремећаја функције појединих органа</p> <p>3.5.7. познаје основне биолошке механизме који доводе до развијања болести зависности</p> <p>3.5.8. разуме механизме стресног стања и утицај јаких негативних емоција на физиолошке процесе у организму и на понашање појединца</p>
---	--	--

Репродуктивно здравље	<p>помоћ (институцијама и стручњацима)</p> <p>1.5.9. разуме да постоје полне болести, познаје мере превенције и могуће путеве инфекције, као и њихове негативне последице на здравље</p> <p>1.5.10. зна да постоје природне промене у понашању које настају као последица физиолошких промена (пубертет, менопауза), зна да у адолесцентом добу могу да се појаве психолошки развојни проблеми (поремећаји у исхрани, поремећаји понашања, поремећаји сна и сл.)</p> <p>1.5.11. разуме одговорност и опасност превременог ступања у сексуалне односе и разуме зашто абортус у доба развоја има негативне последице на физичко и ментално здравље</p> <p>1.5.12. зна да болести зависности (претерана употреба дувана, алкохола, дроге) неповољно утичу на укупан квалитет живота и зна коме може да се обрати за помоћ (институцијама и стручњацима)</p> <p>1.5.13. зна како се треба понашати према особи која болује од болести зависности или је ХИВ позитивна</p>	<p>2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата</p> <p>2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату</p>	
-----------------------	--	---	--

Редни број	Наставна тема	ИСХОДИ
I	Порекло и развој људске врсте	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ученици треба да: науче основне податке о постепеном развоју људске врсте, етапе у развоју савременог човека и еволутивни положај човека данас
II	Грађа човечијег тела	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - детаљно познају грађу ћелија и ткива и повезаност органа и органских система у организам као целину; - схвате основну грађу и улогу коже; - упознају грађу и улогу различитих типова костију и мишића и принципе функционисања зглобова; - упознају грађу и улогу нервног система и чула, њихово функционисање и значај; - упознају грађу, улогу и принципе функционисања жлезда са унутрашњим лучењем и њихову повезаност са нервним системом; - упознају грађу система за варење, типове и фазе варења;

		<ul style="list-style-type: none"> - упознају грађу и функционисање система органа за циркулацију телесних течности и њихову улогу у организму; - науче грађу и функционисање система органа за размену гасова; - упознају улогу система органа за циркулацију у размени гасова; - упознају грађу и улогу система органа за излучивање и њихов значај за промет материја; <p>науче грађу и функционисање система органа за размножавање, фазе у полном сазревању човека и биолошку регулацију процеса везаних за пол;</p>
Ш	Репродуктивно здравље	<ul style="list-style-type: none"> - Ученици треба да: - стекну неопходне хигијенске навике за очување властитог здравља и здравља других људи; - разумеју радне навике и способност за самостално посматрање и истраживање; - усвоје основна знања о болестима зависности - усвоје основна знања о заразним болестима - упознају систем заштите, сузбијања и лечења ових болести

ХЕМИЈА седми разред

Циљ наставе хемије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и

- развијање функционалне хемијске писмености
- разумевање промена и појава у природи на основу знања хемијских појмова, теорија, модела и закона
- развијање способности комуницирања коришћењем хемијских термина, хемијских симбола, формула и једначина
- развијање способности за извођење једноставних хемијских истраживања
- развијање способности за решавање теоријских и експерименталних проблема
- развијање логичког и апстрактног мишљења и критичког става у мишљењу
- развијање способности за тражење и коришћење релевантних информација у различитим изворима (учбеник, научно-популарни чланци, Интернет)
- развијање свести о важности одговорног односа према животној средини, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања различитих супстанци у свакодневном животу
- развијање радозналости, потребе за сазнавањем о својствима супстанци у окружењу и позитивног става према учењу хемије
- развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији.

Задаци наставе хемије јесу:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе хемије сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе хемије буду у пуној мери реализовани
- омогућавање ученицима да разумеју предмет изучавања хемије и научни метод којим се у хемији долази до сазнања
- омогућавање ученицима да сагледају значај хемије у свакодневном животу, за развој различитих технологија и развој друштва уопште
- оспособљавање ученика да се користе хемијским језиком: да знају хемијску терминологију и да разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола, формула и једначина
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици до сазнања о својствима супстанци и њиховим променама долазити на основу демонстрационих огледа или огледа које самостално изводе, развијати при том аналитичко мишљење и критички став у мишљењу
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици развијати експерименталне вештине, правилно и безбедно, по себи и друге, руковати лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама
- оспособљавање ученика за извођење једноставних истраживања
- стварање ситуација у којима ће ученици примењивати теоријско знање и експериментално искуство за решавање теоријских и експерименталних проблема
- стварање ситуација у којима ће ученици примењивати знање хемије за тумачење појава и промена у реалном окружењу
- омогућавање ученицима да кроз једноставна израчунавања разумеју квантитативни аспект хемијских промена и његову практичну примену.

Р.Б.	Наставна тема	Обрада	Утврђивање	Вежбе	УКУПНО
I	Хемија и њен значај	1	0	2	3
II	Основни хемијски појмови	6	5	3	14
III	Структура супстанце	13	14	2	29
IV	Хомогене смеше раствори	3	3	3	9
V	Хемијске реакције и израчунавања	7	9	1	17

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева
Хемија и њен значај	- учи правила понашања у лабораторији - активно учествује (поставља питања)	- презентује правила понашања у хемијској лабораторији - поспешује самосталан рад ученика у хемијској	- фронтални - индивидуални	- разуме шта је предмет изучавања хемије и како се у хемији долази до сазнања	Метода разговора Усмено

	<ul style="list-style-type: none"> -бележење резултата и дискусија -врши мерење запремине, масе и температуре 	<ul style="list-style-type: none"> лабораторији - подстиче ученике на дискусију резултата 		<ul style="list-style-type: none"> -схвата да је хемија једна од природних наука која објашњава промене у природи -овлада основним операцијама лабораторијске технике, мерама опрезности, заштите и прве помоћи -организује радно место, припрема и одлаже прибор и други материјал за рад -оспособи се за коришћење уџбеника и радне свеске 	ИСПИТИВАЊЕ
<p>Основни хемијски појмови</p>	<ul style="list-style-type: none"> -схвата разлику између основних хемијских појмова -отворено и радознано поставља питања -препознаје примере физичких и хемијских промена у свакодневном окружењу -препознаје примере елемената, једињења и смеша у окружењу 	<ul style="list-style-type: none"> - објашњава и наглашава разлику између основних хемијских појмова - подстиче ученике да постављају питања - проналази примере из свакодневног живота и презентује их ученицима 	<ul style="list-style-type: none"> -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару 	<ul style="list-style-type: none"> -разуме разлику између супстанце и физичког тела и супстанце и физичког поља -разуме разлику између физичких својстава супстанце -разуме разлику између физичке и хемијске промене супстанце -разуме разлику између елемента и једињења и препознаје примере у окружењу -разуме разлику између чистих 	Метода разговора Усмено испитивање

				<p>супстанци и смеша и препознаје примере смеша у окружењу</p> <p>-уме да изабере и примени поступак за раздвајање састојака смеша на основу својстава супстанци у смеши</p>	
<p>Структура супстанце</p>	<p>-схватају које честице изграђују атом, својства тих честица и атома у целини</p> <p>-постављају питања</p> <p>-прате ток реакција, закључују</p> <p>-схвата повезаност својстава супстанци и њихове хемијске везе (јонске или ковалентне)</p>	<p>- објашњава које честице изграђују атом</p> <p>- подстиче ученике да постављају питања</p> <p>- буди креативност код ученика, кроз повезивање својстава супстанци и хемијске везе</p>	<p>-фронтални</p> <p>-индивидуални</p> <p>-групни</p> <p>-рад у пару</p>	<p>-зна да је атом најмања честица и његову структуру</p> <p>-разуме квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола</p> <p>-умеју да користе податке у табlici периодног система елемената</p> <p>-зна масе и наелектрисања честица које изграђују атом</p> <p>-схвата разлику између јонске и ковалентне везе</p> <p>-знају шта је валенца и умеју да је користе</p> <p>-умеју да израчунају релативну молекулску масу</p>	<p>Метода разговора</p> <p>Примена технике рада у лабораторији</p> <p>Тест</p> <p>Метода разговора</p> <p>Примена технике рада у лабораторији</p> <p>Тест</p> <p>Усмено испитивање</p>
<p>Хомогене смеше</p>	<p>- самостални ученички рад у при премању раствора познатих супстанци</p> <p>-закључују шта је засићен и незасићен раствор</p> <p>-припремају растворе исте</p>	<p>- подстиче ученике на самосталан рад</p> <p>- кроз примере из праксе показује шта је засићен, а шта незасићен раствор</p> <p>- подстиче дијалог са ученицима и повећава</p>	<p>-фронтални</p> <p>-индивидуални</p> <p>-групни</p> <p>-рад у пару</p>	<p>-разуме појам раствора и растворљивости</p> <p>-разуме изражавање квантитативног састава раствора преко процентне</p>	<p>Метода разговора</p> <p>Усмено</p>

<p>раствори</p>	<p>концентрације, а различите масе -постављају питања -израчунавају проценте концентрације раствора</p>	<p>тима заинтересованост за израчунавања у хемији -наводи примере примене процентне концентрације у свакодневном животу</p>		<p>концентрације -уме да израчуна процентну концентрацију раствора -уме да направи раствор одређене процентне концентрације -разуме да је вода растварач за супстанце са јонском и поларном ковалентном везом -зна да је вода за пиће драгоцен и да је чува од загађења -разликује воду као чисту супстанцу - једињење од воде у природи која је смеша (изворска, морска, минерална)</p>	<p>испитивање</p>
<p>Хемијске реакције и израчунавања</p>	<p>-разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијске једначине -схватају законе по којима се одвијају хемијске промене -решавају стехиометријске задатке -постављају питања -успостављају везу између масе супстанце и количине супстанце</p>	<p>- разграничава и објашњава шта је квантитативно и квалитативно значење хемијске једначине - приближава законе по којима се одвијају хемијске реакције - одговара на питања ученика и подстиче их да постављају нова - указује на повезаност масе и количине супстанце</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару</p>	<p>-разуме квалитативно и квантитативно значење симбола, формула и једначина хемијских реакција -примењује знање о закону одржања масе при писању једначина -разликује два најопштија типа хемијских промена: реакција, анализа и синтеза -разуме однос масе и количине супстанце -зна да хемијским једначинама прикаже једноставне реакције -зна да на основу формула израчуна</p>	<p>Методе разговора Усмено испитивање Самоевалуација ученика Презентација истраживачког рада Завршни тест Бројчано и описно оцењивање</p>

				моларну масу -зна да изводи једноствана стехиометријска израчунавања -зна да су све промене супстанци праћене променом енергије	e
--	--	--	--	---	---

Начин остваривања програма (методе и технике)

- континуирана припрема за часове (добро испланирати сваки час полазећи од оперативних задатака, према њима формулисати циљеве часа и изабрати методе које ће на датом садржају ученицима омогућити да формирају знања и вештине);
- планирање наставе на годишњем и месечном нивоу;
- користити што више активне методе рада које ће и ученику омогућити да буде што активнији и самосталнији у раду;
- подстицати ученике на истраживачки рад у школској лабораторији(хемијском кабинету), што ће омогућити и подстицати развој вестина и способности комуникације, изношења идеја, навођења аргумената, доношења одлука и преузимања одговорности;
- пратити ученичка постигнућа на сваком часу и омогућити им да кроз различите методе проверавања покажу свој напредак у учењу хемије;
- добро осмислити задатке за испитивање ученичких постигнућа и проверити да ли се њима проверава ниво знања прецизиран у опетативним задацима и у којој мери се подстиче формирање целовитог знања, односно формирање система појмова;
- што интересантније изводити наставу хемије, подстицањем критичког мишљења код ученика, и способности извођења закључака, дискутовања, извештавања;
- за објашњавање апстрактних хемијских појмова користити огледе које демонстрира наставник или ученици(уколико у школи не постоје супстанце за извођење огледа и лабораторијских вежби, оне се могу заменити супстанцама које се могу набавити у апотекама, продавницама или их ученици могу донети од куће);
- активности ученика треба планирати према оперативним задацима, наведеним уз сваку тему имајући у виду које способности ученици треба да развију;
- правилно бирати и комбиновати различите облике рада на часу;
- користити стручну литературу, Интернет, што ће ученицимапомоћи да анализирају неку појаву, дискутују, праве извештаје;
- комбиновати разне врсте дидактичких материјала илустрације, слике, графиконе, дијапозитиве;
- у сарадњи са ученицима правити нова наставна средства, повезати решавања рачунских задатака са експерименталним радом;
- упутити ученике на начине правилног извођења закључака, извештавања, понашања у хемијској лабораторији, сређивања радног места и сл.;
- формирати код ученика способност доношења одлука у свакодневном животу, упутити их да обрате пажњу од ког произвођача купују неки производ одређеног хемијског састава, при чему треба да имају критички став према рекламним кампањама за производе;
- истаћи на прави начин практичан значај сазнања у хемији за развој технологије и друштва у целини.

СТАНДАРДИ

Садржај програма	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Хемија и њен значај	<p>ХЕ 1.1.1. измери масу, запремину и температуру супстанце</p>	<p>ХЕ.2.6.1.* прикупи податке посматрањем и мерењем, и да при том користи одговарајуће инструменте</p> <p>ХЕ.2.6.2.* табеларно и графички прикаже резултате посматрања или мерења</p> <p>ХЕ.2.6.3.* изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата</p>	
Основни хемијски појмови	<p>ХЕ 1.2.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота, на основу њихове сложености</p> <p>ХЕ 1.2.2. о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења, на основу њихових својстава</p> <p>ХЕ 1.2.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу, као и да се при променама укупна маса супстанци не мења</p> <p>ХЕ 1.2.4. загрева супстанцу на безбедан начин</p> <p>ХЕ 1.2.5. састави апаратуру и изведе поступак цеђења</p> <p>ХЕ 1.2.6. у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), као и да та својства опише</p> <p>ХЕ 1.6.1. * безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама</p> <p>ХЕ.1.6.2.* изведе експеримент према датом упутству</p>	<p>ХЕ 2.2.1. у огледима испитује својства супстанци и податке о супстанцама приказује табеларно или шематски</p>	<p>ХЕ 3.2.1. како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима</p> <p>ХЕ 3.2.2. на основу својстава састојака смеше да изабере и изведе одговарајући поступак за њихово раздвајање</p> <p>ХЕ 3.2.3. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е</p>
Хомогене смеше раствори	<p>ХЕ 1.4.1. шта раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу</p> <p>ХЕ 1.6.1.* изведе експеримент према датом упутству</p>	<p>ХЕ 2.4.1. шта је засићен, незасићен и презасићен раствор</p> <p>ХЕ 2.4.2. изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре растварача,</p>	<p>ХЕ 3.4.1. зависност растворљивости супстанце од природе супстанце и растварача</p> <p>ХЕ 3.6.1.* препозна питање/проблем које се може експериментално</p>

		уситњавањем супстанце, мешањем) ХЕ 2.4.3. промени концентрацију раствора додавањем растворене супстанце или растварача (разблаживање и концентровање) ХЕ 2.4.4. израчуна масу растворене супстанце и растварача, на основу процентног састава раствора и обрнуто ХЕ.2.4.5. направи раствор одређеног процентног састава	истражити постави хипотезе ХЕ 3.6.2. * постави хипотезе ХЕ 3.6.3. * планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе ХЕ 3.6.4. * донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду
Хемијске реакције и израчунавања	ХЕ 1.5.1. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације	ХЕ 2.5.1. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, изотоп ХЕ 2.5.2. израчуна процентни састав једињења на основу формуле и масу реактаната и производа на основу хемијске једначине, то јест да покаже на основу израчунавања да се укупна маса супстанци не мења при хемијским реакцијама	ХЕ 3.5.1. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеси, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ – СЕДМИ РАЗРЕД

Недељни фонд часова: 2 (два)

Годишњи фонд часова: 72 (седамдесет и два)

Циљ и задаци

Циљ васпитно - образовног рада је да доприноси:

- техничко - технолошком васпитању и образовању ученика; формирању стваралачке личности; стицању основних техничко - технолошких знања, умења и вештина и оспособљавању за њихову примену у учењу, раду и свакодневном животу; стицању радних навика; развијању интересовања и способности за техничко стваралаштво и проналазаштво; упознавању економских, социјалних, техничко — технолошких, еколошких и етичких аспеката рада и производње и њиховог утицаја на развој друштва.

Задаци наставе техничког образовања су:

- да помаже схватању законитости природних и техничких наука,

- да даје претпоставке за свесну примену науке у техници, технологији и другим облицима друштвено корисног рада,
- да помаже развоју стваралачког и критичког мишљења,
- да помаже развоју општих техничких склоности и способности,
- да помаже савладавању основних принципа руковања различитим средствима рада, објектима технике и управљања технолошким процесима,
- да развија прецизност у раду, упорност и истрајност приликом решавања задатака,
- да стекну радне навике и оспособе се за међусобну сарадњу и тимски рад,
- да навикну на правилну примену одговарајућих мера заштите на раду и стичу знања о потреби
- заштите радне и животне средине,
- да помаже избору струке и занимања.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- прошире своја знања из претходних разреда из области техничког цртања;
- да науче представљање у ортогоналној пројекцији и просторно приказивање предмета;
- упознају специфична техникотехнолошка својтва појединих метала и легура;
- умеју да рукују инструментима за мерење;
- повежу знања о мерењу из физике шестог разреда;
- упознају специфичности, сличности и разлике обраде метала и других материјала;
- упознају подсистеме саобраћајних и транспортних машина и уређаја;
- стичу знања о преображајницима енергије;
- стичу навике за рационално коришћење и штедњу енергије;
- упознају тенденцију роботизације у разним сферама живота и рада људи;
- упознају неке могућности за управљање моделима уз употребу рачунара са готовим програмима на бази интерфејс технологије.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
-------------------	--------------------	-----------------------	---	-----------------------------------	---	------------

<p>1. Увод у машинску технику (2 часа)</p>	<p>- слушају, посматрају, цртају</p>	<p>-Упознаје ученике са основним појмовима из области машинства, трансформације енергије и оптерећења и кретања</p>	<p>-Фронтални -Индивидуални</p>	<p>- упознају се са појмовима машина и механизам, као и начинима трансформације материје и енергије и преноса оптерећења и кретања</p>	<p>-посматрање -праћење ангажовања ученика -белешке</p>	
<p>2. Техничко цртање у машинству (8 часова)</p>	<p>- слушају, посматрају, цртају</p>	<p>-Показује правила ортогоналне пројекције и просторног приказивања објеката и учи ученике да примењују научено на цртежима и документацији -Усмерава ученике при изради алгорита и при конструкторском моделовању -Вреднује рад ученика</p>	<p>-Фронтални -Индивидуални -Групни</p>	<p>- да науче представљање у ортогоналној пројекцији и просторно приказивање предмета</p>	<p>- Евиденција ученика -оцењивање -писмено испитивање -усменоиспитивање предмета</p>	
<p>3. Информатичке технологије (14 часова)</p>	<p>- слушају, посматрају, причају, описују, цртају</p>	<p>-Усмерава ученике при изради цртежа и презентације на рачунару, -Практично показује како се користи интерфејс технологија. -Вреднује рад ученика</p>	<p>-Фронтални, -Рад у пару</p>	<p>- да науче да користе основне програмске пакете за цртање и израду презентација и упознају се са начинима комуникације рачунара са околином</p>	<p>-рад на рачунару -усменоиспитивање -белешке -задовољство ученика -домаћизадаци -оцењивање</p>	
<p>4. Материјали (2 часа)</p>	<p>- слушају, посматрају, причају, описују, цртају,</p>	<p>- Даје нова знања о техничким материјалима и упознаје ученике са новим машинским материјалима и њиховом поделом -Показује ученицима одређене машинске материјале -Вреднује рад ученика</p>	<p>-Фронтални -Индивидуални -Групни</p>	<p>- упознају специфична техничко-технолошка својтва појединих метала и легура</p>	<p>-писмено испитивање -усменоиспитивање -белешке -задовољство ученика -домаћизадаци -оцењивање</p>	

<p>5. Мерење и контрола (2 часа)</p>	<p>- слушају, посматрају, причају, описују, упоређују, цртају, вежбају</p>	<p>-Упознаје ученике са начином мерења и врстама мерних средстава, -Показује како се рукује и мери сапомичним мерилом, угломером и угаоником -Вреднује рад ученика</p>	<p>-Фронтални -Индивидуални -Групни</p>	<p>- умеју да рукују инструментима за мерење; - повежу знања о мерењу из физике шестог разреда;</p>	<p>-писмено испитивање -усменоиспитивање -белешке -задовољство учениканачасу -домаћизадаци -оцењивање</p>	
<p>6. Технологија обраде материјала (4 часа)</p>	<p>- слушају, посматрају, причају, описују, цртају,</p>	<p>-Упознаје ученике са врстама обраде метала са и без скидања стротине, -Указује разлике у обради метала у односу на друге материјале, -Практично показује како се врши спајање метала. -Вреднује рад ученика</p>	<p>-Фронтални -Индивидуални -Групни</p>	<p>- упознају специфичности, сличности и разлике обраде метала и других материјала</p>	<p>-писмено испитивање -усменоиспитивање -белешке -задовољство учениканачасу -домаћизадаци -оцењивање</p>	
<p>7. Машине и механизми (16 часова)</p>	<p>- слушају, посматрају, причају, описују, цртају</p>	<p>-Упознаје ученике са основним поделом, и принципом рада машина и механизма, -Показује поједине делове и механизме - Упознаје ученике са принципима рада саобраћајних средстава и деловима -Вреднује рад ученика</p>	<p>-Фронтални -Индивидуални -Групни</p>	<p>-упознају основне појмове и принципе рада машина, механизма и њихових појединих елемената; проширују знања из области саобраћајних средстава и машина за транспорт, која су стечена у претходним разредима</p>	<p>-писмено испитивање -усменоиспитивање -белешке -задовољство учениканачасу -домаћизадаци -оцењивање</p>	

8. Роботика (2 часа)	- слушају, посматрају, причају, описују, цртају,	-Упознаје ученике са врстама робота, наменом и конструкцијом. -Презентује мултимедијални садржај -Усмеравање ученике при моделовању робота. -Вреднује рад ученика	-Фронтални -Индивидуални -Групни	- упознају тенденцију роботизације у разним сферама живота и рада људи;	-писмено испитивање -усменоиспитивање -белешке -задовољство учениканачасу -домаћизадаци -оцењивање	ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО Моделирање.
9. Енергетика (6 часова)	- слушају, посматрају, причају, описују, цртају, праве	-Упознаје ученике са пинципима рада претварача, изворима, коришћењем и трансформацијом енергије -Упознаје их са врстама мотора и њиховим принципима рада, при томе користећи мултимедије и презентације. -Вреднује рад ученика	-Фронтални -Индивидуални	- стичу знања о преображајницима енергије; - стичу навике за рационално коришћење и штедњу енергије;	-писмено испитивање -усменоиспитивање -белешке -задовољство учениканачасу -домаћизадаци -оцењивање	
10. Конструкторско моделовање-модули (16 часова)	- слушају, посматрају, причају, описују, цртају, праве	-Усмерава ученике током израде пројекта и помаже им током рада, -Омогућује ученицима да искажу властите креативне способности, да налазе сопствена техничка решења. -Вреднује рад ученика	-Фронтални -Индивидуални -Групни	-да науче да раде самосталано на сопственом пројекту и дају решења за поједине компоненте(целине) модула- конструкције; да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама	-писмено испитивање -усменоиспитивање -белешке -задовољство учениканачасу -домаћизадаци -оцењивање - електронска евиденција ученика	

Наставни садржаји	Задаци наставног предмета			Исходи
	Образовни	Васпитни	Функционални	
1. Увод у машинску	Упознати ученике са новом научном	Оспособити ученике да	Развијати интересовање код	Ученик треба да схвати

технику (2 часа)	дисциплином - машинством	комуницирају на језику технике	ученика за бављење техником	законитости природних и техничких наука.
<p>2. Техничко цртање у машинству (8 часова)</p>	<p>Упознати ученике са значајем техничке документације у машинству. Проширити знања ученика о ортогоналном пројектовању и просторном приказивању објеката</p>	<p>Заинтересовати ученике за машинску технику. Развијање интересовања за техничко цртање и развијање прецизности, тачности, уредности</p>	<p>Оспособити ученике да комуницирају на језику технике (користе стручну терминологију и израђују техничке цртеже). Утицај на професионалну оријентацију.</p>	<p>Ученик треба да зна да користи техничку документацију при пројектовању машинских склопова; уме да примењује техничке цртеже и да на цртежу представи једноставан предмет у ортогоналној пројекцији; уме да нацрта једноставан предмет у пресеку; уме да просторно прикаже предмете;</p>
<p>3. Информатичке технологије (14 часова)</p>	<p>Стицање нових знања о коришћењу програмских пакета за техничко цртање. Стицањенових знања о изради презентације у програму PowerPoint, као и о могућностима употребе рачунара за управљање.</p>	<p>Заинтересовати ученике за коришћење софтвера за техничко цртање., за израду презентација у PowerPoint, као и за хардверске делове који се користе за управљање рачунаром.</p>	<p>Осамостаљивање у раду на рачунару. Утицај на професионалну оријентацију.</p>	<p>Ученик треба да зна да уз помоћ различитих софтверских алата нацрта једноставнији технички цртеж; да научи да користи рачунар за израду презентација; зна повезати интерфејс са рачунаром, и да користи готове програме за управљање;</p>
<p>4. Материјали (2 часа)</p>	<p>Упознати ученике са врстама и особинама машинских материјала</p>	<p>Подстицање интересовања за технологију материјала</p>	<p>Оспособити ученике да препознају природне ресурсе и њихову ограниченост у коришћењу</p>	<p>Ученик треба да на основу особина материјала зна да изврши одабир материјала за израду предмета или модела</p>

<p>5. Мерење и контрола (2 часа)</p>	<p>Упознати ученике са уређајима за мерење и контролу и са прибором за обележавање</p>	<p>Стицање навика као што су: прецизност, уредност, итд.</p>	<p>Оспособити ученике да правилно користе мерне инструменте (помоћно мерило, микрометар...)</p>	<p>Ученик треба да разликује мерење од контроле, и да самостално користи мерне инструменте</p>
<p>6. Технологија обраде материјала (4 часа)</p>	<p>Упознати ученике са основним принципима обраде метала са и без скидања струготине;</p>	<p>Стицање радне навике, оспособљавање за тимски рад;</p>	<p>Оспособити ученике да на основу врсте обраде знају који алат и прибор да примене;</p>	<p>Ученик треба да зна да одабере и правилно користи одговарајући алат и прибор; да примењује одговарајуће поступке обраде материјала</p>
<p>7. Машине и механизми (16 часова)</p>	<p>Упознати ученике са основним појмовима и принципима рада машина и механизма као и са машинским елементима.</p>	<p>Развијати код ученика логичко мишљење и размишљање</p>	<p>Оспособити ученике да препознају примену основних машинских елемената.</p>	<p>Ученик треба да зна просте механизме и законе на којима се заснива њихов рад и да препозна машинске елементе и да разуме њихову намену</p>

<p>8. Роботика</p> <p>(2 часа)</p>	<p>Упознати ученике са врстама робота, намени, конструкцији (механика, погон и управљање)</p>	<p>Указати на значај роботизације у производњи и свим сферама људског живота</p>	<p>Оспособити ученике да препознају основне врсте робота.</p>	<p>Ученик треба да разуме начин израде и управљање роботима</p>
<p>9. Енергетика</p> <p>(6 часова)</p>	<p>Упознати ученике са принципом рада погонских машина – мотора</p>	<p>Упознати ученике са значајем енергетике у савременом свету</p>	<p>Оспособити ученике да препознају природне изворе енергије и могућност њиховог коришћења</p>	<p>Ученик треба да стекне навике да рационално користи и штеди енергију</p>
<p>10. Конструкторско моделовање модули</p> <p>(16 часова)</p>	<p>Оспособити ученике да самостално израде пројекат са техничком документацијом и да самостално моделују производне машине, саобраћајна средства, транспортне машине и уређаје и др.</p>	<p>Развити код ученика љубав према раду, смисао за лепим, уредност, тачност, прецизност, одговорност, свесност</p>	<p>Утицај на професионалну оријентацију. Осамостаљивање у раду.</p>	<p>Ученик треба да кроз практичну израду модела стиче радне навике, развија психомоторичке способности</p>

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ – СЕДМИ РАЗРЕД

Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским, моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју ученика, развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и непоходних теоретских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задачи наставе физичког васпитања су:

- Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- Развој и усавршавање моторичких способности;
- Стицање моторичких умења која су као садржај утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- Формирање морално-вољних квалитета личности;
- Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
- Стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове околине.

Оперативни задаци:

- Усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације;
- Усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика и навике предвиђених програмом физичког васпитања;
- Примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.);
- Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл.;
- Естетско изражавање кретњом и доживљавање естетских вредности;
- Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
1. обавезни наставни предмет 1.1 редовна настава физичког васпитања	2	72
2. изборни наставни предмет 2.1. изабране спортске гране (одбојка-ж; фудбал-м) 2.2. слободне активности (секције – атлетска и одбојкашка) 2.3. активности у природи 2.4. корективно-педагошки рад 2.5. школска и друга такмичења	1 2	36 72

Наставни садржај	Број часова	Број часова обраде	Број часова увежбавања	Број часова провере
Атлетика	22	7	12	3
Гимнастика	21	7	9	5
Спортска игра (одбојка)	17	8	7	2
Курсни облик (стони тенис)	12	8	2	2
Укупно :	72	30	30	12

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
АТЛЕТИКА	<ul style="list-style-type: none"> - ходање - трчање - вежбање - анализирање - објашњавање - такмичење 	<ul style="list-style-type: none"> - дискусија - анализирање - објашњавање - показивање 	<ul style="list-style-type: none"> - разговор - демонстрација - физичко вежбање 	<ul style="list-style-type: none"> - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности - изводи покрете у задатом смеру - вешто изводи једноставне форме природног кретања 	<ul style="list-style-type: none"> - тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације 	
ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ (ГИМНАСТИКА)	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање - анализирање 	<ul style="list-style-type: none"> - дискусија - анализирање - објашњавање - показивање - поређење 	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација - физичко вежбање 	<ul style="list-style-type: none"> - вешто изводи задате вежбе са реквизитима - уочава своје моторичке способности и особине, сличности и разлике међу вршњацима 	<ul style="list-style-type: none"> - тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације 	
СПОРТСКА ИГРА (ОДБОЈКА) КУРСНИ ОБЛИК (СТОНИ ТЕНИС)	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање - анализирање - трчање, скакање - такмичење 	<ul style="list-style-type: none"> - анализирање - објашњавање - показивање - поређење 	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација - физичко вежбање - разговор 	<ul style="list-style-type: none"> - познаје правила спортске игре и придржава их се - стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад 	<ul style="list-style-type: none"> - тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације 	

ШИФРА СТАНДАРДА:

ПРВИ БРОЈ – НИВО ПОСТИГНУЋА

7. ОСНОВНИ НИВО (АТЛЕТИКА – ФВ.1.1.3; 1.1.5; 1.1.7; 1.1.9; ГИМНАСТИКА – ФВ.1.1.11; 1.1.19; 1.1.12; 1.1.13; 1.1.14; 1.1.17; 1.1.18. ОДБОЈКА – ФВ.1.1.1; 1.1.2.)
8. СРЕДЊИ НИВО (АТЛЕТИКА – ФВ.2.1.3; 2.1.4; 2.1.6; 2.1.7; 2.1.8; ГИМНАСТИКА – ФВ.2.1.9; 2.1.17; 2.1.10; 2.1.11; 2.1.12; 2.1.15; 2.1.16; ОДБОЈКА – ФВ.2.1.1.)
9. НАПРЕДНИ НИВО (ГИМНАСТИКА – ФВ.3.1.7; 3.1.8; 3.1.12; 3.1.13; ОДБОЈКА – ФВ.3.1.1.)

ДРУГИ БРОЈ – ОБЛАСТ (САДРЖАЈНЕ ЦЕЛИНЕ)

7. ВЕШТИНЕ (УМЕЊА – МОТОРИЧКЕ НАВИКЕ)
8. ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ
9. ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

ТРЕЋИ БРОЈ – ЈЕ РЕДНИ БРОЈ СТАНДАРДА У ОДРЕЂЕНОЈ ОБЛАСТИ НА ОДРЕЂЕНОМ НИВОУ

1. УСВОЈЕНА ЗНАЊА О ФУНКЦИЈИ СПОРТСКЕ ИГРЕ ИЛИ ВЕЖБЕ, ОСПОСОБЉЕНОСТ ЗА ПРИМЕНУ У ПРАКСИ И ПОЗНАВАЊЕ ПРАВИЛА

ОСНОВНИ НИВО ПОСТИГНУЋА

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

НАСТАВНА ОБЛАСТ – АТЛЕТИКА

- *Правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат*
- *Зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ*
- *Зна правилно да да скаче у вис техником «маказице»*
- *Зна терминологију скока у вис, основе тренинга и пружа прву помоћ*
- *Зна правилну згрчну технику скока у даљ и мери дужину скока*
- *Зна терминологију скока у даљ, основе тренинга и пружа прву помоћ*
- *Правилно баца куглу из места и мери дужину хица*
- *Зна правила за такмичење, сигурносна правила, влада терминологијом бацања кугле, зна основе тренинга и пружа прву помоћ*

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ

- Ученик/ученица правилно изводи вежбе на тлу и зна називе вежби и основе организације рада на тлу
- вежбе на тлу

Садржај: поновити вежбе и комбинације из шестог разреда, став на шакама (став у упору), мост из лежања на леђима и мост заклоном и усклон, предножењем премет странце упором са окретом за 180° до става на једној ноzi, другом заножити.

- прескок

Садржај: поновити садржаје прескока из шестог разреда, коњ у ширину висине 110 цм. (уз квалитетну даску висина коња 120 цм.), згрчка и разношка – усавршавање фазе првог и фазе другог лета, уколико школа има услове скокви са трамбулине и на трамбулини.

- греда

Садржај: поновити вежбе из шестог разреда, висока греда комбинација вежби (чеоно према греди): из места или залетом наскок једноножно, окрет за 90° , упор клечећи на одножној ноzi, заножити слободном ногом (вага у упору клечећем – мала вага), клек и спојено искораком заножне усправ, одручити, лагано трчање на прстима, ходање докорацима, скок суножним одскоком и доскоком на једну ногу, саскок пруженим телом са окретом за 90° или 180° .

НАСТАВНА ОБЛАСТ - ПЛЕС

- Ученик/ученица се правилно креће у ритму и темпу музике у простору основним облицима кретања

НАСТАВНА ОБЛАСТ – РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА

- Ученица правилно изводи основне вежбе из ритмичке гимнастике

Садржај: мачији поскок, дечији поскок, окрети за 90 и 180, суножно прескакање вијаче са и без међупоскока, прескакање вијаче кроз трчање.

- Ученица зна називе основних вежби из ритмичке гимнастике и пружа прву помоћ

НАСТАВНА ОБЛАСТ – СПОРТСКА ИГРА (ОДБОЈКА)

- Ученик/ученица игра одбојку примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других

Садржај: Основни елементи технике: одбијање лопте прстима и чекићем школски (доњи) сервис

- Ученик/ученица зна функцију одбојке и основне појмове везане за одбојкашку игру основне принципе тренинга и пружа прву помоћ

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА

- Ученик/ученица правилно изводи најмање један комплекс вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела
- Ученик /ученица зна утицај и значај вежби обликовања на организам, познаје поделу вежби и њихову терминологију

ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

- Ученик/ученица зна смисао физичког васпитања
- Ученик/ученица зна утицај физичког вежбања
- Ученик/ученица зна основне појмове везане за физичко вежбање

- Ученик/ученица зна правила спортске игре одбојке:

Саджај правила: зна када је екипа постигла поен, дозвољен број одбијања лопте у једној акцији, сервира из простора за сервирање, зна шта је преступ и ротација.

ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА

- Ученик/ученица испољава позитиван став према физичком вежбању у свакодневном животу
- Ученик/ученица испољава заинтересованост за физичко вежбање
- Ученик/ученица се доказује кроз физичко вежбање (позитиван однос према наставној обавези)
- Ученик/ученица испољава позитиван став према сарадњи са другима у реализацији различитих задатака физичког васпитања

СРЕДЊИ НИВО ПОСТИГЊУЋА

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

НАСТАВНА ОБЛАСТ – АТЛЕТИКА

- Ученик/ученица правилно изводи технику штафетног трчања
- Ученик/ученица зна правила за такмичење
- Ученик/ученица зна правилно да скаче у даљ техником «увинуће»
- Ученик/ученица зна правила за такмичење скока у даљ
- Ученик/ученица зна правилно да скаче у вис «леђном техником»
- Ученик/ученица зна правила за такмичење скока у вис
- Ученик/ученица зна правилно баца куглу «леђном» варијантом технике
- Ученик/ученица зна правила такмичења у бацању кугле
- Ученик/ученица учествује на такмичењу у једној атлетској дисциплини

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ

- Ученик/ученица на правилно изводи сложеније вежбе на тлу, чува и помаже

- **вежбе на тлу**

Садржај: поновити вежбе и комбинације из шестог разреда, комбинација вежби из акробатике и ритмике (различити начини ходања и трчања, плесни кораци, поскоци и скокови, окрети на две и једној ноzi, равнотежа, замаси и таласи), став на шакама, колут напред, залетом предмет стране упором са окретом за 180⁰ до става на једној ноzi и припремне вежбе за "рондат".

- **прескок**

Садржај: поновити садржаје прескока из шестог разреда, коњ у ширину, висина за ученице 120 цм. за ученике 120-130 цм, згчка, разношка и склонка, припремне вежбе за прескок са занозењем.

- **греда**

Садржај: поновити вежбе из шестог разреда, наскоци (упор чучећи, у упор предњи одножно, сед "амазон"), различити начини ходања, "галоп", "дечији", поскоци, "мачији" скок, окрети за 180⁰ на једној ноzi, саскоци (згрчено, предножно разножни и са окретом за 360⁰).

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ПЛЕС

- Ученик/ ученица повезује просторно и временски плесне елементе у целину, изводи и реализује најмање један одабрани плес(Валцер и Полку) или народну игру («Моравац 2. варијанта» «Врањанка»,»Бурђевка»)

НАСТАВНА ОБЛАСТ – РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА

- Ученица правилно изводи вежбу са реквизитима

Садржај: Комбинација два скока са вијачом, скок са бацањем и хватањем лопте замаси лоптом у хоризонталној и чеоној равни; вртење, бацање и хватање обруча у кретању

НАСТАВНА ОБЛАСТ СПОРТСКА ИГРА - ОДБОЈКА

- Ученик/ученица игра одбојку примењујући виши ниво технике, већи број правила једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других

Садржај: Елементи технике : прецизно одбијање лопте прстима и чекићем, «ледујави» сервис

Тактика: заштита блока игра у пољу

- Ученик/ученица зна функцију и значај одбојке

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА

- Ученик/ученица правилно изводи и и показује више комплекса вежби обликовања
- Ученик ученица зна принципе састављања комплекса вежби обликовања и дозирање оптерећења

ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

- Ученик/ученица зна терминологију
- Ученик/ученица зна да дозира оптерећење током вежбања
- Ученик/ученица зна већи број правила одбојкашке игре: зна шта су недозвољени контакти са лоптом

НАПРЕДНИ НИВО ПОСТИГНУЋА
ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

НАСТАВНА ОБЛАСТ – АТЛЕТИКА

- Ученик/ученица правилно изводи варијанту технике штафетног трчања
- Ученик/ученица учествује на такмичењу у атлетском петобоју
- Зна атлетска правила неопходна за учествовање на такмичењу у атлетском петобоју

НАСТАВНА ОБЛАСТ - ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ

- Ученик/ученица правилно изводи комбинацију вежби на тлу

- **вежбе на тлу**

Садржај: колут напред летећи са изразитом фазом лета (сунђер струњаче), став на шакама, издржај, колут напред, прекопит напред,

- **прескок**

Садржај: разношка и згрчка са изратитијом фазом лета

- **греда**

Садржај: залетом и једноножним одскоком наскок једном ногом (левом), десном у високо предножење, окрет за 90° , спуштање тела у упор чучећи, заножјење, усправ, одручити, два корака зибом почучњем, скок суножним одскоком и доскоком на једну ногу, слободна је у заножјењу, вага претклоном и заножјењем, усклон, валцер кораци до краја греде, таласи у одручењу, окрет у успону за 180° и једна дужина греде произвољна комбинација кретања, на крају греде саскок згрчено – бочно у односу на греду.

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ПЛЕС

- Ученик/ученица самостално изводи сопствену композицију покрета и кретања уз музичку пратњу и успешно моторички у ритму и темпу реализује одабрани народни и друштвени плес, влада основама тренинга и учествује на такмичењу
- Зна терминологију плесова и систем такмичења

НАСТАВНА ОБЛАСТ – РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА

- Ученица самостално изводи састав без или са реквизитима из ритмичке гимнастике и учествује на такмичењу

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА

- Ученик/ученица саставља, правилно изводи и показује сложене комплексе вежби обликовања без реквизита или са њима
- Зна да саставља комплексе вежби обликовања и дозира оптерећење

ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

- Ученик зна правила спортских игара
- Ученик зна основе система такмичења
- Ученик зна начин организовања такмичења

СПОРТСКА ИГРА (КУРСНИ ОБЛИК) – СТОНИ ТЕНИС

ШИФРА СТАНДАРДА:

ПРВИ БРОЈ – НИВО ПОСТИГНУЋА

1. ОСНОВНИ НИВО
2. СРЕДЊИ НИВО
3. НАПРЕДНИ НИВО

ДРУГИ БРОЈ – ОБЛАСТ (САДРЖАЈНЕ ЦЕЛИНЕ)

1. ВЕШТИНЕ (УМЕЊА – МОТОРИЧКЕ НАВИКЕ)
2. ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ
3. ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

ТРЕЋИ БРОЈ – БРОЈ ИСКАЗА ЗА СПОРТСКУ ИГРУ МОЖЕ БИТИ 1 ИЛИ 2

ОСНОВНИ НИВО ПОСТИГНУЋА

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

СПОРТСКА ИГРА (СТОНИ ТЕНИС)

- Ученик игра стони тенис примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других

Садржај: основни елементи технике кретања, основни ударци форхенд и бекхенд, ученик зна функцију игре стони тенис, основне појмове везане за ову игру

ЗНАЊА О ПРАВИЛИМА СПОРТСКЕ ИГРЕ

- Ученик зна основна правила спортске игре стони тенис

Садржај правила: *Недозвољени контакти са лоптицом, убацивање лопте у игру на почетку сета (сервис), када је поен, када је нец, када је крај сета, када је крај меча*

СРЕДЊИ НИВО ПОСТИГНУЋА

- Ученик игра стони тенис примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других

Садржај: *елементи технике додавања и одбијања лоптице разним ударцима (форхенд, бекхенд, спин) и додавање по дијагонали и паралели, ударци лоптице када је даље од стола, одбијање „скраћених“ лоптица, успоравање брзине кретања лоптице*

Тактика: Тактика напада и одбране у игри парова и појединачно

- Ученик зна функцију и значај игре стони тенис, већи број правила

ЗНАЊА О ПРАВИЛИМА СПОРТСКЕ ИГРЕ

- Ученик зна већи број правила игре стони тенис, уме да суди

НАПРЕДНИ НИВО ПОСТИГНУЋА

- Ученик игра стони тенис примењујући сложене елементе технике, испуњава тактичке задатке, такмичи се учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама

Садржај: *Тактика: Тактика у нападу и у одбрани, усклађена са нивоом знања противника*

- Ученик зна тактику стоног тениса, систем такмичења, начин организовања меча, суди

ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

- Ученик зна правила спортске игре стони тенис
- Ученик зна основе система такмичења
- Ученик зна начин организовања такмичења

2. 1. ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ - ИЗАБРАНИ СПОРТ (ОДБОЈКА – Ж; ФУДБАЛ – М)

Циљ и задаци:

Циљ је да ученици задовоље своја интересовања, потребе за стицањем знања, способности за бављање спортом као интегралним делом физичке културе и настојање да стечена знања примењују у животу (стварање трајне навике за бављење спортом и учешћем на такмичењима).

Општи оперативни задаци (не разликују се од основних општих задатака физичког васпитања):

- развој и одржавање моторичких способности ученика;
- учење и усавршавање моторичких форми изабраног спорта;

- стицање теоријских знања у изабраном спорту;
- познавање правила такмичења у изабраном спорту;
- формирање навика за бављење изабраним спортом;
- социјализација ученика кроз изабрани спорт и неговање етичких вредности према учесницима у такмичењу;
- откривање даровитих и талентованих ученика за одређени спорт и њихово подстицање да се баве спортом.

Посебни оперативни задаци:

- развој и одржавање специфичних моторичких способности (које су нарочито значајне за успешно бављење изабраним спортом);
- учење и усавршавање основних и сложених елемената технике изабраног спорта;
- пружање неопходних знања из изабраног спорта (принципи технике, начин вежбања-тренирања, стицање основних и продубљених тактичких знања, правила такмичења у спорту...итд.) и њихова примена у пракси;
- учење и усавршавање основне технике изабраног спорта и њена примена у пракси;
- обавезна реализација такмичења на одељенском и разредном нивоу;
- задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећивањем и др.;
- стварање објективних представа ученика о сопственим могућностима за учешће у изабраном спорту;
- подстицање стваралаштва ученика у спорту (у домену технике, тактике и такмичења).

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
ОДБОЈКА	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање - анализирање - трчање - скакање - пешачење 	<ul style="list-style-type: none"> - дискусија - анализирање - објашњавање - показивање 	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација - дијалог - физичко вежбање - турнири - излет 	<ul style="list-style-type: none"> - познаје правила спортске игре и придржава их се - стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад - развијање основних моторичких активности - развијање такмичарског духа 	<ul style="list-style-type: none"> - тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације 	

ШИФРА СТАНДАРДА:

ПРВИ БРОЈ – НИВО ПОСТИГНУЋА

1. ОСНОВНИ НИВО (ОДБОЈКА –Ж...ФВ.1.1.1;1.1.2)
2. СРЕДЊИ НИВО (ОДБОЈКА – Ж. ..ФВ.2.1.2)
3. НАПРЕДНИ НИВО

ДРУГИ БРОЈ – ОБЛАСТ (САДРЖАЈНЕ ЦЕЛИНЕ)

1. ВЕШТИНЕ (УМЕЊА – МОТОРИЧКЕ НАВИКЕ)

2. ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ
3. ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

ТРЕЋИ БРОЈ – БРОЈ ИСКАЗА ЗА СПОРТСКУ ИГРУ (МОЖЕ БИТИ БР.1 ИЛИ БР.2)

ОСНОВНИ НИВО ПОСТИГЊУЋА

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

СПОРТСКА ИГРА (ОДБОЈКА)

- Ученица игра одбојку примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других
- Садржај: Одбијање лопте прстима и чекићем у месту и кретању; додавање лопте прстима и чекићем у пару и преко мреже у пару. Тактика: игра преко мреже
- Ученица зна функцију одбојке и основне појмове везане за одбојкашку игру

ЗНАЊА О ПРАВИЛИМА СПОРТСКЕ ИГРЕ

- Ученица зна правила спортске игре одбојке:
Садржај правила: ротација (промена места), поентирање, три одбијања лопте, зона напада и одбране, пец, аут

СРЕДЊИ НИВО ПОСТИГЊУЋА

- Ученица игра одбојку примењујући виши ниво технике, већи број правила једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других
- Садржај: додавање лопте прстима и чекићем у кретању, сарадња са члановима екипе у игри, сервис одоздо на одређену половину терена
- Ученица зна функцију и значај одбојке

ЗНАЊА О ПРАВИЛИМА СПОРТСКЕ ИГРЕ

- Ученица зна већи број правила, простор за правилну измену играча, трајања сета, жути и црвени картон.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
ФУДБАЛ	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање - анализирање - трчање - скакање - пешачење 	<ul style="list-style-type: none"> - дискусија - анализирање - објашњавање - показивање 	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација - дијалог - физичко вежбање - турнири - излет 	<ul style="list-style-type: none"> - познаје правила спортске игре и придржава их се - стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад - развијање основних 	<ul style="list-style-type: none"> - тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације 	

				моторичких активности - развијање такмичарског духа		
--	--	--	--	---	--	--

ШИФРА СТАНДАРДА:

ПРВИ БРОЈ – НИВО ПОСТИГНУЋА

1. ОСНОВНИ НИВО (ФУДБАЛ – М)...ФВ. 1.1.1;1.1.2.)
2. СРЕДЊИ НИВО (ФУДБАЛ – М)...ФВ.2.1.2.
3. НАПРЕДНИ НИВО

ДРУГИ БРОЈ – ОБЛАСТ (САДРЖАЈНЕ ЦЕЛИНЕ)

2. ВЕШТИНЕ (УМЕЊА – МОТОРИЧКЕ НАВИКЕ)
2. ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ
4. ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

ТРЕЋИ БРОЈ – БРОЈ ИСКАЗА ЗА СПОРТСКУ ИГРУ (МОЖЕ БИТИ БР.1 ИЛИ БР.2)

ОСНОВНИ НИВО ПОСТИГНУЋА

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

СПОРТСКА ИГРА (ФУДБАЛ)

- Ученик игра фудбал примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других.
Садржај: Упознавање са фудбалом: историја, правила, додавање и пријем лопте разним деловима стопала месту и кретању, извођење аута, корнера, центар шута, пенала.
- Ученик зна функцију фудбала и основне појмове везане за фудбалску игру.

ЗНАЊА О ПРАВИЛИМА СПОРТСКЕ ИГРЕ

- Ученик зна правила спортске игре фудбал:
Садржај правила: прекршај за слободан ударац, прекршај за пенал, аут, корнер, жути и црвени картон, трајање игре.

СРЕДЊИ НИВО ПОСТИГНУЋА

- Ученик игра фудбал примењујући виши ниво технике, већи број правила једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других.
Садржај: додавање и пријем лопте у сарадња са члановима екипе у игри, жонглирање лопте, дриблинг унутрашњом и спољном страном стопала, игра са применом правила.
- Ученик зна функцију и значај фудбала.

ЗНАЊА О ПРАВИЛИМА СПОРТСКЕ ИГРЕ

- Ученик зна већи број правила.

1. 1. РЕДОВНА НАСТАВА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

2. 2. СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ (СЕКЦИЈЕ – АТЛЕТСКА И ОДБОЈКАШКА)

Слободне активности (секције) организују се за ученике са посебним интересовањем за спорт. Рад се одвија у спортским секцијама или школским екипама које се формирају према интересовању, способностима и полу ученика, а традицији упражњавају се атлетска и одбојкашка секција.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
АТЛЕТСКА СЕКЦИЈА	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање - такмичење - трчање - скакање - пешачење	<ul style="list-style-type: none"> - дискусија - анализирање - објашњавање - показивање	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација - дијалог - физичко вежбање - турнири - излет	<ul style="list-style-type: none"> - познаје правила атлетике и придржава их се - стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад - развијање основних моторичких активности - развијање такмичарског духа	<ul style="list-style-type: none"> - тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације	

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања,	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености	Корелација
-------------------	--------------------	-----------------------	--------------------	-----------------------------------	----------------------------	------------

			методе облици рада и технике		стандарда и циљева	
ОДБОЈКАШКА СЕКЦИЈА	-вежбање -такмичење -трчање -скакање -пешачење	-дискусија -анализирање -објашњавање -показивање	-демонстрација -дијалог -физичко вежбање -турнири -излет	-познаје правила спортске игре(одбојка) и придржава их се -стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад -развијање основних моторичких активности -развијање такмичарског духа	- тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације	

2.3. АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ

Од активности у природи, планирана су два кроса и два излета.

Кросеви:

- јесењи крос, у организацији Црвеног крста (октобар),
- пролећни крос, у организацији Спортског савеза и РТС-а (мај)

Излети:

- излет до манастира Вољавче (октобар)	ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ - развијање основних моторичких активности - упознавање историјских вредности - стварање услова за социјално прилагођавање
- излет на падинама брда „ Чукаре “ (фебруар)	- развијање основних моторичких активности - учење и усавршавање технике ходања - стварање услова за социјално прилагођавање

2.4. КОРЕКТИВНО-ПЕДАГОШКИ РАД

Корективно-педагошки рад се организује за ученике који имају лоше држање тела. Рад спроводи наставник у сарадњи са лекаром или физијатром који утврђује степен деформитета и прописује вежбе. Тежи случајеви телесних деформитета третирају се у здравственим установама.

2. 5. ШКОЛСКА И ДРУГА ТАКМИЧЕЊА

Школа организује и спроводи спортска такмичења као интегрални део процеса физичког васпитања, тј. обавезна унутар школска и међуодељенска такмичења у :

1. гимнастици
2. атлетици
3. спортским играма.

У сарадњи са Спортским савезом града Крагујевца, организују се такмичења међушколског карактера у свим спортским дисциплинама према календару који прави Министарство просвете и спорта и Спортски савез Србије.

У сарадњи са ЗУ „Танаско Рајић“ организовати у мају 2015. (трећа субота) **осми** меморијал „Душан Милошевић“.

Припремати и учествовати на меморијалима „Светомир Ђукић“ у Косјерићу (мај 2015.), „Драгутин Томашевић“ у Петровцу на Млави (мај 2015.) и „Андре Јовић“ у Чортановцима (јун 2015.). Меморијали су посвећени члановима **првог српског олимпијског тима** из 1912. на ОИ у Стокхолму.

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ

РУСКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе страног језика јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају комуникативним вештинама и развију способности и методе учења страног језика.

Задачи наставе страног језика у основном образовању стога јесу:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе страног језика сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе страног језика буду у пуној мери реализовани
- развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова,
- стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији,
- стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика.
- ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља,
- ученик треба да усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.

Општи стандарди

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Разумевање говора

Ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

Разумевање писаног текста

Ученик чита са разумевањем писане и илустроване текстове у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

Усмено изражавање

Ученик самостално усмено изражава ситуације и комуникативне функције у вези са темама предвиђеним наставним програмом.

Писано изражавање

Ученик се у писаној форми изражава у вези са темама и ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући правила писаног кода.

Интеракција

Ученик остварује комуникацију и са саговорником размењује информације у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући социокултурне норме интеракције.

Медијација

У комуникативним контекстима, који укључују говорнике учениковог првог језика (Л1) и циљног језика (Л2), преноси и преводи кратке поруке (у усменој и писаној форми) у складу са потребама комуникације.

Знања о језику

Ученик препознаје принципе граматичке и социolingвистичке компетенције уочавајући значај развијања личних стратегија учења страног језика.

Развијање социо-културне компетенције

Поред сазнања о основним чињеницама везаним за историју, географију, културу и уметност земаља чији језик учи, ученик треба да стекне увид, у оквиру поља свог интересовања и искуства, у сличности и разлике у навикама (вербална и невербална комуникација), обичајима, менталитету и институцијама између наше земље и земаља чији језик учи.

Евалуација

Елементи који се оцењују не треба да се разликују од уобичајених активности на часу. Исто тако оцењивање треба схватити као саставни део процеса наставе и учења, а не као изоловану активност која подиже ниво стреса код учеика. Оцењивањем и евалуацијом треба да се обезбеди напредовање ученика у складу са оперативним задацима и квалитет и ефикасност наставе. Оцењивање се спороводи са акцентом на провери постигнућа и савладаности ради јачања мотивације, а не на учињеним грешкама. Елементи за проверу и оцењивање:

- разумевање говора
- разумевање краћег писаног текста
- усмено изражавање
- писмено изражавање
- усвојеност лексичких садржаја
- усвојеност граматичких структура
- правопис
- залагање на часу
- израда домаћих задатака и пројеката (појединачних, у пару и групи)

Начини провере морају бити познати ученицима, односно у складу са техникама, типологијом вежби и врстама активности које се примењују на редовним часовима. Предвиђена су два писмена задатка, по један у сваком полугодишту.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ РАДА ИЗ РУСКОГ ЈЕЗИКА ЗА СЕДМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Разред: СЕДМИ

Предмет: РУСКИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 72

Недељни фонд часова: 2

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
1.Российские просторы (4+5)-коришћење интернета за слање поште,разговарање преко телефона,дочекивање и испраћање гостију,исказивање слагања/неслагања,прилози за место и правац,реални свет путовања,богатства Сибира	усваја нова знања, чита, пише, комбинује, илуструје и графички представља	припрема, помаже, подучава, вреднује	вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, колективни, групни	разумевање писаног текста, усмено изражавање, понављање граматичког материјала	домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика	

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
2.В здоровом теле-здоровый дух (5+6)-уознавање са познатим руским спортистима,усвајање лексичког материјала на тему: фудбал,кошарка,хокеј,исказивање забране,упозорења,неодобравања, непроменљиве именице,глаголска времена	усваја нова знања, чита, пише, решава проблеме, илуструје, примењује	подучава, учествује, помаже, мотивише, вреднује	вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, групни,колективни	усвајање и примена новог лексичког материјала, утврђивање усвојених граматичких садржаја	домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика, контролна вежба	физичко васпитање (фудбал)

<p>3.Ах, эта мода! (4+8)-савремена мода, изражавање личности кроз одевање,исказивање мишљења о нечему или некоме, промена придева по падежима</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме, посматра, именује</p>	<p>подучава, организује, прати, мотивише, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, рад у паровима, индивидуални, групни,колеktivни</p>	<p>усмено изражавање, писано изражавање, понављање граматичког материјала</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика, писмени задатак</p>	
<p>4.Молодость всегда в пути (7+2)-екскурзија по Београду,екскурзија по Санкт-Петербургу,коришћење превозних средстава,глаголи кретања,промена именица типа Россия и друг по падежима</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, комбинује, решава проблеме</p>	<p>подучава, мотивише, помаже, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, рад у паровима, индивидуални, групни,колеktivни</p>	<p>развијање социо-културне компетенције, усвајање и примена новог лексичког материјала, утврђивање усвојених граматичких садржаја</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	
<p>Наставни садржаји</p>	<p>Активности ученика</p>	<p>Активности наставника</p>	<p>Начин остваривања, методе облици рада и технике</p>	<p>Циљеви и задаци садржаја програма</p>	<p>Начин провере остварености стандарда и циљева</p>	<p>Корелација</p>
<p>5.Делу время-потехе час (4+4)-слободно време, хоби, велики људи Русије и њихова интересовања,исказивање неразумевања,чуђења,заповедни начин,личне заменице (3.лице)</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме, комбинује</p>	<p>организује, припрема, подучава, помаже, мотивише, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, групни,колеktivни</p>	<p>развијање социо-културне компетенције, усвајање и примена новог лексичког материјала, утврђивање усвојених граматичких садржаја, усвајање и примена нових граматичких садржаја</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика, контролна вежба</p>	

<p>6.Семья-всему начало (7+2)- усвајање лексичког материјала на тему: спремање хране, спремање стана; типови родитеља, како деца учествују у кућним пословима, како се заповеда 1. и 3. лицу</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, посматра, именује</p>	<p>подучава, помаже, мотивише, учествује, прати, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, групни, колективни</p>	<p>усмено изражавање, писано изражавање, усвајање новог граматичког материјала, усвајање и примена новог лексичког материјала</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	
<p>7.Екран и сцена-окно в мир (4+4)-позориште, биоскоп, филм; исказивање става према нечему, мишљење о нечијем раду; одричне реченице</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме, комбинује</p>	<p>припрема, подучава, помаже, мотивише, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, колективни, групни</p>	<p>разумевање писаног текста, усмено изражавање, усвајање и примена нових граматичких садржаја</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика, писмени задатак</p>	

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
-------------------	--------------------	-----------------------	---	-----------------------------------	---	------------

8. Земља ждѣт твоей помоци (5+1) -све о скаутима, разумевање језика знакова, исказивање особине предмета и карактера човека	усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме, комбинује	припрема, подучава, мотивише, вреднује	вербално-текс- туалне, илустративно- демонстративне, индивидуални, колективни, групни	усвајање и примена новог лексичког материјала, развијање социо-културне компетенције	домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постиг- нућа ученика	биологија (биљни и животињски свет)
---	--	---	---	--	---	--

Разред: VI

Предмет: Грађанско васпитање

Годишњи фонд часова: 36

Недељни фонд часова: 1

Циљеви и задаци:

Циљ предмета је да ученици стекну сазнања, формирају ставове, развију вештине и усвоје вредности икоје су претпоставка за компетентан, одговоран и ангажован живот у демократском друштву

Оперативни задаци:

- разумевање значења кључних појава који се односе, на грађанина, државу и власт и схватање историјског развоја грађанских праваца и слобода
- упознавање са карактеристикама одговорног и активног грађанина и разумевање улоге детета као грађанина у друштву и разумевање односа између грађанских права, појединца и општег добра

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>I Увод: -Поглед уназад планирање активности 2</p>	<p>-разговор -дискусија -илустрација -писање</p>	<p>Разговара, подсећа, укључује се у дискусију, презентује програм</p>	<p>Методе рада: - радионичарска, интерактивна ,</p> <p>Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални</p>	<p>-подсећање ученика на права и одговорности на нивоу школе и локалне заједнице и на спроведене активности из ГВ у 5. и 6. Азреду</p> <p>-Упознавање са програмом и активно учешће ученика у осмишљавању и планирању активности</p>	<p>активност на часу разговор</p>	

<p>2. Грађанин:</p> <ul style="list-style-type: none"> - грађанин и политика у прошлости - грађанин и политика у садашњости - одговоран и активан грађанин - дете као грађанин - породица, школа, локална заједница, држава – заједнице у којима живимо - права - одговорност - волонтерски покрет - извођење волонтерске акције - анализа успешности волонтерске акције <p>19(10+9)</p>	<p>Разговор Дискусија Цртање Илустрац. Симулација Прикупљање Података Иницијативнот идеја Анализирање текста Писање Истаживање Интервјуисање Анкетирање Фотографисањ. Обрада података Илустрација Класификовањиграње улога Презентовање Лобирање Закључивање</p>	<p>Ствара ситуације, упућује на изворе сазнања, мотивише, координира групом, усмерава, слуша, даје подршку</p>	<p>Методе рада:</p> <p>Радионичарски Симулацијски Интерактивни Истраживачки Игровни Игра улога Кооперативни рад “мозгалица” демонстративна дискусија</p> <p>Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални -тимски рад</p>	<p>Разумевање значења појма грађанин Схватање историјског развоја грађанских права и слобода Упознавање са карактеристикама одговорног и активног грађанина Разумевање улоге детета као грађанина у друштву Разумевање односа између грађанских права, појединца и општег добра Упознавање са развијањем грађанске одговорности Разумевање волонтерских акција Оспособљавање за осмишљавање и реализацију волонтерских акција</p>	<p>залагање у групи активност на часу практичан рад разговор</p>	<p>историја</p>
---	--	--	---	---	--	-----------------

<p>3. Држава и власт</p> <p>7 (4+3)</p>	<p>- Разговор Дискусија Писање Извође закључака Анализирање Истраживање Анализирање текстова, ТВ емисија, штампе Илустровање Симулирање Играње улога</p>	<p>Објашњава, износи чињенице, даје упутства, асоцира,</p>	<p>Методе рада: Радионичарска Истраживачки Интерактивни Симулативна Кооперативна “Мозгалица” Игра улога Илустративна Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални -тимски рад</p>	<p>Разумевање појма државе и основних облика државних уређења Разумевање неопходности постојања власти Упознавање са концептом ограничене власти -</p>	<p>залагање у групи активност на часу практичан рад разговор</p>	<p>историја</p>
<p>4. Бачки парламент и иницијатива</p> <p>5 (3+2)</p>	<p>Разговор Дискусија Писање Извођење закључака Анализирање Истраживање Анализање текстова, ТВ емисија, штампе Илустровање Симулирање Играње улога Јавни наступ</p>	<p>Објашњава појам, улогу и значај, подржава, учествује у радионицама, мотивише, усмерава</p>	<p>Методе рада: Радионичарска Истраживачки Интерактивни Симулативна Кооперативна “Мозгалица” Игра улога Илустративна Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални</p>	<p>Упознавање са институцијом Ђачког парламента Оснивање Ђачког парламента Подстицање ученика да се ангажују у различитијм иницијативама и акцијама Разумевање значаја иницијативе за постизање промена у друштвеној заједници Оспособљавање ученика за јавни наступ</p>	<p>залагање у прикупљању материјала, активност у групи, практичан рад</p>	<p>историја</p>

5. Завршни део - речник -шта носим са собом 3 (2+1)	Дискусија Закључивање Писање Разговор Анализа Игра улога Симулирање Јавни наступ, евалуација	Поставља питања, износи закључке, сугестије	Методе рада: Радионичарска Истраживачки Интерактивни Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални	Овладавање кључним појмовима из области политике и друштва Евалуација о садржају и начину рада из предмета Грађанско васпитање за 7. Разред Оспособљавање ученика за јавни наступ	активност на часу разговор	Српски језик
--	--	---	---	---	-------------------------------	--------------

ВЕРСКА НАСТАВА - ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС (ВЕРОНАУКА)

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) јесте да пружи целовит православно погледна свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот(историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот(будућу димензију идеалног).То значи да ученици систематски упознају православно веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење(литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) овухвата све позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота(однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом

Задачи наставе православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика:

развије отвореност и однос према Богу, другачијем и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам;

- развије способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и сопственој одговорности за друге, за свет као творевину Божију и за себе,
- развије тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналагању равнотеже измђу заједнице и властите личности и ка остварењу сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом;
- изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима;
- изградисвест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи.

Редни број	Б. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	Фонд часова	
		Недељни	Годишњи
1.	Верска настава	1	36

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Бог у кога Хришћани верују јесте Света Тројица: Отац, Син и Свети Дух (богслужбена сведочанства – крштење и евхаристија; библијска и светоотачка сведочанства)	Излагање учења о Св. Тројици Разговор са ученицима и њихове креативне активности Читање Библије и излагање светоотачких сведочанстава о Богу као Св. Тројици и дијалог Објашњење Богослужбених сведочанстава о Богу као Св. Тројици	Схвата повезаност својстава створене природе и Божије благодати - Отворено и радознано поставља питања.	фронтални групни индивидуални	да запазе да природа не постоји без личности		СРПСКИ ЈЕЗИК 2. Темељи средњовековне културе
Отац, Син и Свети Дух су три вечне, конкретне личности	Читање Библије и излагање светоотачких сведочанстава о Богу као Св. Тројици	Отворено и радознано поставља питања.	фронтални групни индивидуални	да се изгради свест да је носилац постојања природе личност		

<p>Св. Тројица је један Бог (неразделивост Божанске природе и несливеност Божанских личности)</p>	<p>Излагање учења о Св. Тројици</p>	<p>Отворено и радознано поставља питања.</p>	<p>фронтални групни индивидуални</p>	<p>да се изгради свест да је личност израз заједничке слободе са другом личносћу</p>		
<p>Узрок Божијег постојања је Отац (библијска, евхаристијска, светоотачка и друга сведочанства)</p>	<p>Читање из Библије и Св. Отаца и објашњење Евхаристије као дара Божијег</p>	<p>Отворено и радознано поставља питања.</p>	<p>фронтални групни индивидуални</p>	<p>да запазе да је слобода Божија онтолошка тј. да се изражава само као љубав према другој личности</p>		
<p>Бог Отац изражава своје слободно постојање као љубав према другој личности – према Сину и Св. Духу</p>	<p>Читање Св. Писма и тумачење места која сведоче однос Бога Оца – Сина – Св. Духа</p>	<p>Отворено и радознано поставља питања.</p>	<p>фронтални индивидуални</p>	<p>да науче да личност у Богу предходи у онтолошком смислу</p>		

Хришћанска онтологија (биће као заједница слободе)	Објашњење и образложење кроз разговор о бићу	Схвата повезаност својстава створене природе и Божије благодати -	фронтални индивидуални	да запазе да се код створених бића тј. људи слобода може изразити и као негација, што није случај у Богу		
Антрополошке последице вере у Св. Тројицу	Тумачење одељака Св. Писма Старог Завета које говори о стварању човека као иконе Божије	Отворено и радознано поставља питања.	фронтални индивидуални	уоче да у стварном свету људска природа претходи човеку као личности у онтолошком смислу		СРПСКИ ЈЕЗИК 3. Књижевност епохе Немањића
Кроз Литургију се појављује Св. Тројица (Отац прима литургијски принос, Син, Исус Христос, приноси, а Св. Дух сабира све око Христа и сједињује с њим)	Опис Литургије Литургијски начин постојања човека Одлазак на Литургију	Расвијање код деце осећаја за припадност заједници и литургијском начину живота. човека према Богу и другом човеку	фронтални индивидуални групни	да се изгради свест да је Црква у својој литургијској пројави икона начина постојања Св. Тројице, односно постојања човека као личности – као иконе Божије		

Крштење и Литургија као практично исповедање вере у Бога који је Св. Тројица	Објашњење и образложење крштења Присуствовање крштењу	Отворено и радознано поставља питања.	фронтални индивидуални групни	да се изгради свет да је крштење исповедање Св. Тројице		
Св. Тројица у Православној иконографији	Описивање и објашњење икона Св. Тројице са скретањем пажње на погрешно приказивање	Отворено и радознано поставља питања.	фронтални индивидуални групни	запазе разлику између иконографског приказивања Св. Тројице у Православној и Римокатоличкој традицији		

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО–СЕДМИ РАЗРЕД

Недељни фонд часова: 1 (један)

Годишњи фонд часова: 36 (тридесет и шест)

- Циљ и задаци

- **Циљ** образовно-васпитног рада изборног предмета је да се ученици оспособе за самостално коришћење рачунара.
- **Задаци** образовно-васпитног рада:
- упознавање ученика са применом рачунара у различитим областима људске делатности;
- развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду;
- подстицање креативног рада на рачунару;
- оспособљавање за рад на рачунару.

- Оперативни задаци:

- упознавање ученика са графичким радним окружењем оперативног система;
- упознавање ученика са организацијом дискова, датотека и директоријума;
- упознавање ученика са подешавањем околине за рад на српском језику;
- упознавање ученика са инсталацијом додатних уређаја и програма;
- упознавање ученика са радом у програму за обраду текста;
- упознавање ученика са основним програмима за рад у мултимедији;
- оспособљавање ученика за самостално коришћење рачунарских програма.
  - реализују своју идеју уз примену конструкторских комплета и готових елемената.
  - упознају врсте и карактеристична својства лако обрадивих материјала: дрво, картон, кожа, пластичне масе,
  - упознају основне принципе механичке обраде материјала,
  - науче правилно да користе прибор и алат за механичку обраду материјала.
  - упознају могућности коришћења енергије сунца, ветра и воде,
  - се навикавају на штедњу енергије.

Ред.бр.	Наставна тема	Укупно
1.	ИНТЕРНЕТ	6
2.	ОБРАДА ЗВУКА	4
3.	ОБРАДА ВИДЕО ЗАПИСА	6
4.	ИЗРАДА ПРЕЗЕНТАЦИЈА	10
5.	ИЗБОРНИ МОДУЛ	10
	У К У П Н О	36

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облицирања и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
-------------------	--------------------	-----------------------	--	-----------------------------------	---	------------

<p>6. Интернет (6 часова)</p>	<p>-Ученици користе програм MSOutlookExpress за креирање е-mail-а, радно окружење InternetExplorer-a</p>	<p>-Прктично демонстрира начин рада у програмуMSOutlookExpressза креирање е-mail-а, и показује радно окружење InternetExplorer-a</p>	<p>фронтални индивидуални групни рад у пару</p>	<p>-Упознавање са Интернетом као глобалном рачунарском мрежом и начином функционисања -Тражење података на Интернету -Коришћење претраживача: Google, Yahoo -Заштита на Интернету -креирање и пријем електронске поште</p>	<p>-усмено испитивање -евиденција ученика - рад на рачунару</p>	<p>ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ Информатичке технологије.</p>
<p>7. Обрада звука (4 часа)</p>	<p>-Ученици користе неке доступне програме Audacity, WindowsMediaEncoder, AdobeAudition, SoundForge...</p>	<p>-Прктично демонстрира начин рада у Audacity, Windows Media Encoder, Adobe Audition, Sound Forge...</p>	<p>фронтални индивидуални групни рад у пару</p>	<p>- Израда и обрада звука -Промена формата звука</p>	<p>- писмено испитивање испитивање -евиденција ученика - рад на рачунару</p>	<p>ФИЗИКА Осцилације, таласи и акустика.</p>
<p>8. Обрада видео записа (6 часова)</p>	<p>-Ученици користе WindowsMovieMaker за израду видео записа.</p>	<p>-Прктично демонстрира начин рада у WindowsMovieMaker-у за израду видео записа.</p>	<p>-фронтални индивидуални групни рад у пару</p>	<p>-Израда видео записа -Промена формата, резолуције, и димензије видео записа -Обрада видео записа</p>	<p>- Евиденција ученика - писмено испитивање - усмено испитивање</p>	

<p>9. Израда презентација (10 часова)</p>	<p>-Ученици користе програм за прављење презентација – PowerPoint</p>	<p>-Прктично демонстрира ачин рада у програму за прављење презентација – PowerPoint</p>	<p>фронтални индивидуални групни рад у пару</p>	<p>-Израда једноставнијих презентација на задату тему уз употребу одговарајућих програма за презентацију</p>	<p>-усмено испитивање -евиденција ученика - рад на рачунару</p>	
<p>10. Изборни модули (10 часова)</p>	<p>-Ученици користе програме које сами одаберу у зависности од области које одаберу и то програмирање или графике</p>	<p>-Прктично демонстрира ачин рада у програмима које ученици сами одаберу у зависности од области које одаберу и то програмирање или графике</p>	<p>фронтални индивидуални групни рад у пару</p>	<p>-Коришћење програма из области презентација и мултимедија</p>	<p>-усмено испитивање -евиденција ученика - рад на рачунару</p>	

Наставни садржаји	Задаци наставног предмета			Исходи
	Образовни	Васпитни	Функционални	
<p>1. Интернет (6 часова)</p>	<p>-Научити примену рачунара у области информација и комуникација; - упознају са опасностима на Интернету и начинима заштите од њих;</p>	<p>Развијање позитивних вредности, осећаја личне вредности, правилно коришћење рачунара у свакодневном животу</p>	<p>- развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду; - подстицање креативног рада са рачунаром; - оспособљавање за рад на рачунару.</p>	<p>Усвајање основних знања о коришћењу Интернета. Савладан рад са електронском поштом.</p>

<p>2. Обрада звука (4 часа)</p>	<p>- Научити основама програма за снимање и обраду звука; -</p>	<p>Развијање позитивних вредности, осећаја личне вредности, правилно коришћење рачунара у свакодневном животу</p>	<p>- развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду; - подстицање креативног рада са рачунаром; - оспособљавање за рад на рачунару.</p>	<p>Упознавање са програмима за обраду звука и видео записа. Савладано коришћење основних команди у програмима за обраду звука и видео записа.</p>
<p>3. Обрада видео записа (6 часова)</p>	<p>-Научити са основама програма за снимање и обраду видео записа;</p>	<p>Развијање позитивних вредности, осећаја личне вредности, правилно коришћење рачунара у свакодневном животу</p>	<p>- развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду; - подстицање креативног рада са рачунаром; - оспособљавање за рад на рачунару.</p>	<p>Упознавање са програмом за израду презентација. Савладане основне технике за израду мултимедијалне презентације.</p>
<p>4. Израда презентација (10 часова)</p>	<p>- Оспособе за израду мултимедијалних презентација;</p>	<p>Развијање позитивних вредности, осећаја личне вредности, правилно коришћење рачунара у свакодневном животу</p>	<p>- развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду; - подстицање креативног рада са рачунаром; - оспособљавање за рад на рачунару.</p>	<p>Израда мултимедијалног пројекта и оспособљавање за самосталан рад у програмима за израду презентација.</p>

<p style="text-align: center;">5. Изборни модули</p> <p style="text-align: center;">(10 часова)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Оспособе за писање једноставних програма; - упознају са основама програма за цртање и графички дизајн; - упознају са образовним софтвером 	<p>Развијање позитивних вредности, осећаја личне вредности, правилно коришћење рачунара у свакодневном животу</p>	<ul style="list-style-type: none"> - развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду; - подстицање креативног рада са рачунаром; - оспособљавање за рад на рачунару. 	<p>Израда једноставних програма - кодирање дигитрона...</p>
---	---	---	---	---

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Тежиште рада, код прве наставне теме Интернет, треба да буде на разним врстама електронске комуникације као и правилима безбедног понашања у оквиру такве комуникације. Објаснити појам електронске комуникације и навести примере комуникације између људи преко рачунара, мобилне телефоније и других електронских уређаја и опреме. Дискутовати са ученицима о томе колико су овакви облици комуникације заступљени у њиховом свакодневном животу и колико утичу на њих. Тражити од ученика да размишљају о добрим и лошим странама тих утицаја. Извући заједничке закључке о томе колико нам је важан и користан Интернет и којих се правила понашања треба придржавати да би смо заштитили приватност, личне податке као и рачунар и осталу техничку опрему. Највећи део часова, од предвиђених, посветити практичном раду са електронском поштом. Детаљно образложити структуру електронске поруке, начине креирања, чувања, брисања, читања и одговарања на примљену електронску пошту, са нагласком на наредбе Attach, Reply, Forward. Обрадити теме као што су: коришћење готових програма за рад са електронском поштом, коришћење веб поште, прављење и коришћење адресара. Уколико постоје техничке могућности у школи, пружити прилику свим ученицима да уз помоћ наставника, креирају своју, бесплатну e-mail адресу и размене писане поруке. У оквиру практичних вежби укључити захтеве да се уз писану поруку пошаљу и додатна документа као што су слике, текстуална или звучна документа. Вежбати начине одговарања на већ добијену електронску поруку, начине прослеђивања непромењене поруке даље, рад са адресаром и листом контаката. Уколико школа нема конекцију на Интернет, у offline режиму показати све могуће детаље око рада са електронском поштом. Поред рада са електронском поштом, посебну пажњу посветити разјашњавању појмова као што су дискусије и коментари на Интернету, појму блога и форума и начинима рада са њима, појму видео-конференције, електронског учења и учења на даљину, појму инстант порука и ћаскања на Интернету. Уколико постоји могућност, демонстрирати поступак рада са телекомуникационом опремом за успостављање видео-конференције. Скренути пажњу ученицима на велику ризницу знања на Интернету и како да препознају тачне и поуздане изворе информација. Разјаснити појам ауторских права и скренути пажњу на начине дељења дигиталних материјала, односно начине преузимања туђих материјала и постављање својих на Интернет. У оквиру сваког појма који се обрађује, инсистирати на писаним и неписаним правилима понашања у току наведених начина комуникације. Упутити ученике да питају родитеље и наставнике за савет у случају да нису сами у стању да одлуче да ли је нека активност на Интернету безбедна или не.

Код теме Обрада звука ученицима представити формате звучних записа, издвојити оне који се најчешће користе и истаћи њихове предности и недостатке у поређењу са другима. Демонстрирати рад на обради звука у неком од доступних програма (нпр. Audacity, WindowsMediaEncoder,

Adobe Audition, SoundForge, Nuendo...)). Посебну пажњу посветити целинама као што су: конверзија између различитих формата, снимање и обрада гласа (и других звукова) и монтажа аудио записа (од већ постојећих музичких нумера). Оставити времена да се ученици практично упознају са алатима за рад и испробају сегменте рада у програму: конверзија, снимање, монтажа и обрада звука.

Тему Обрада видео записа започети снимањем видео записа. За снимање видео секвенци користити дигиталне фотоапарате и мобилне телефоне. Уколико школа поседује неку врсту камере, омогућити ученицима да практично раде са њом. Снимљене материјале увозити у програм за обраду видео секвенци (на пример Windows Movie Maker и други). Показати основне алате за одсецање, брисање, позиционирање, копирање, премештање, постављање на временску линију видео секвенци ради финалне монтаже. На видео секвенце применити визуелне ефекте, додати звук и текст. Задатак за вежбу може бити самостална израда малог филма на тему по избору. Објаснити начин чувања и запамћивања пројектног фајла, као и начин самосталне израде филма. Истаћи формате видео записа које програм нуди. Дискутовати са ученицима о квалитету видео записа у односу на формат видео записа. Обавезно показати начине конверзије између различитих видео формата (на пр. Windows Movie Maker, Windows Media Encoder, Super Encoder и други).

Израда презентација је тема која се наслања на претходно обрађене садржаје у оквиру петог, шестог и седмог разреда, као што су: увод у мултимедију у петом разреду, рад са текстом у петом и шестом разреду, графика и анимација у шестом разреду и обрада звука и видео записа у седмом разреду. Да би се ученици обучили да израђују квалитетне мултимедијалне презентације, неопходно је обучити их да прво умеју да припреме материјале за рад. С обзиром да је предмет __изборни и бира се сваке године изнова, неопходно је прво направити преглед колико садржаја су ученици имали прилике да усвоје. Уколико неки ученици нису похађали предмет у свим ранијим разредима, препоручује се да се неки неопходни делови у везиса обрадом текста, графике и анимације укратко понове. Следећа етапа у обради ове теме би требало да буде дефинисање појма презентације и упознавање са њеном типичном структуром кроз приказивање добро урађених примера. Ученике упознати са карактеристикама успешне презентације и критеријумима за њено оцењивање. Такође, ученицима скренути пажњу на поштовање препорука приликом самосталне израде презентације. Препоруке обухватају: однос боја на слајдовима, количине текста, слика, анимација, графикона и других видео садржаја, као и уклопљеност звукова у целину. Посебну пажњу скренути на начин повезивања слајдова унутар презентације. Анализирати са ученицима показане примере са освртом на позитивне карактеристике и евентуалне негативне карактеристике презентација.

Посебан акценат треба ставити на врсте презентација и разјаснити да се презентације могу правити као подршка предавачу или као програмирани материјал који се даје ученицима за самостално учење. Конкретан рад на изради самосталне презентације са ученицима започети одабиром тема које ће бити обрађиване и презентоване у току преосталих часова. Након тога представити радно окружење програма и кренути на рад са слајдовима (уметање новог, брисање, промена распореда, копирање, премештање, прегледање). После креирања основне структуре презентације показати могућности програма за визуелно обликовање појединачних слајдова и примену готових, дизајнираних шаблона. Кроз рад са текстом поновити најважније законитости обраде текста. У раду са сликама поновити укратко све о типовима записа дигиталних слика и конверзији између формата. Показати како се слике умећу на слајд или у позадину и како се могу обрађивати. Наставити са уметањем других графичких објеката као што су дијаграми, табеле, готови облици, анимације и други графички елементи (clipart, wordart...). По један час посветити раду са звуком и раду са видео записима. Објаснити појам објекта у презентацији и обрадити постављање ефеката на објекте као и на саме слајдове. Након тога показати начине помоћу којих се могу повезати слајдови унутар презентације као и начине повезивања слајдова са спољним садржајима и веб страницама. Завршити израду самосталне презентације преко демонстрације могућности програма да се презентација сачува у другом формату. Након тога дати препоруке за успешну презентацију. Скренути пажњу на подешавање времена излагања, начин излагања као и на техничке предуслове које треба испунити да би презентација била оцењена као успешна.

У оквиру последње тематске целине пружа се могућност наставницима и ученицима који су заинтересовани за наставу Програмирања да наставе са изучавањем неког од актуелних програмских језика са којим су се сусрели у VI разреду (C#, Јаваили VisualBasic). При реализацији ове тематске целине ученике треба упознати са следећим концептима:

1. Низови
2. Разне врсте петљи, попут Forи While. Наредбе за контролу петљи, Breakи Continue. Обрадити пример читавања низа оцена, све док се не прочита број мањи од један или већи од пет.
3. Наредбе за контролу тока, попут Switch, која омогућава вишеструки услов.
4. Потпрограми, реализовани као процедуре, функције или методи, у зависности од одабраног програмског језика. Обрадити примере потпрограма за сортирање низа бројева, проналажење највећег и најмањег елемента у низу и за рачунање просечне оцене на основу унетог низа оцена.
5. Уколико је то могуће, обрадити неки од претходних примера у графичком окружењу, тј. развити програм који за унос и испис података користи екранске форме (прозоре), тастатуру и миш.

Ученицима који су тек у седмом разреду изабрали информатику и рачунарство као изборни предмет, тематску област Програмирање реализовати по наставном плану и програму за VI разред, а теме предвиђене за VII разред урадити у обиму колико је то могуће. За ученике који не желе да се баве програмирањем, понуђене су занимљиве наставне теме из области Цртање и графички дизајн. Ова тема је посвећена изради дводимензионалних графичких решења за различите потребе као што су часописи, рекламни панои, постери, позивнице, визит карте и друго. Подсетити ученике на разлику између векторске и битмапиране графике. Детаљно објаснити рад са алатима за цртање (цртање, брисање, уметање текста и графичких елемената, промена димензија и положаја на позадини, копирање, премештање, промена редоследа). У оквиру рада са бојама и текстурама показати како се може утицати на обликовање нацртаних елемената. У складу са могућностима програма показати алате за примену специјалних ефеката на деловима цртежа. Скренути пажњу ученицима на обавезно прегледање материјала пре штампања. Прилагођавању цртежа за екрански приказ, штампу и објављивање на Интернету треба посветити довољно времена да ученици разумеју како се може утицати на квалитет израђеног материјала према потреби. Кроз практичан рад применити научено и израдити конкретне материјале. За обраду ове наставне теме препоручују се програми као што су CorelDraw, AdobeIllustrator, InkScape, и други.

ДОПУНСКА НАСТАВА

ДОПУНСКА НАСТАВА - СРПСКИ ЈЕЗИК VII

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
-------------------	--------------------	-----------------------	--	-----------------------------------	---	------------

Независни односи	Писање, закључивање, примена	- Мотивише за рад и прилагођава методе способностима ученика	Демонстративна, дијалoшка, текст метода	-уочавање одлика независних реченица		
Синтаксе	Писање, закључивање, примена	- Мотивише за рад и прилагођава методе способностима ученика	Демонстративна, дијалoшка, текст метода	- овладавање и практична примена знања из области (реченични чланови и њихове врсте)		
Глаголски облици	Запажање одлика, повезивање стечених знања	- Мотивише за рад и прилагођава методе способностима ученика	Демонстративна, дијалoшка, текст метода	-уочавање одлика, сличности и разлика		
Морфологија	Уочавање морфолошких особености	- Мотивише за рад и прилагођава методе способностима ученика	Демонстративна, дијалoшка, текст метода	-овладавање и практична примена знања из области		

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК- ДОПУНСКА НАСТАВА

Разред : СЕДМИ

Годишњи фонд часова: 10

Допунски рад се организује за ученике који, из објективних разлога, у редовној настави енглеског језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад (на пример: група ученика с недовољним знањем одређених садржаја и граматике или правописа; група ученика који нису савладали неки од предвиђених елемената књижевне анализе или облика усменог и писменог изражавања; група ученика са артикулационим проблемима, итд.)

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Present Continuous vs. Simple Present Tenses	-уочава -именује -повезује -упоређује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -помаже ученицима у савладавању градива	-фронтални -индивидуални	-Користи граматичку целину у говору и у писменом изражавању - Поставља кратка питања другу -Примењује употребу глаголске именице у реченици	-усмени одговор	
Simple Past Tense	-разликује -именује -открива релације и изражава их -упоређује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-Користи граматичку целину у говору и у писменом изражавању	-усмени одговор	
Enough, a few, a little, a bit	-уочава -закључује -проверава	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају граматике језика	-фронтални -индивидуални	-Користи неодређене заменице у енглеском језику	-усмени одговор	
The Future with Going to...	-уочава -именује -разликује -упоређује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика	-фронтални -индивидуални	-Користи граматичку целину у говору и у писменом изражавању	-усмени одговор	

The First Conditional	-уочава -именује -разликује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика способност да брже усвајају знања	-фронтални -индивидуални	-Правилно коришћење погодбених реченица у енглеском језику	-усмени одговор	
Present Perfect Tense	-именује -упоређује	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају глаголских времена	-фронтални -индивидуални	-Користи граматичку целину у говору и у писменом изражавању	-усмени одговор	
Passive Voice	-уочава -разликује -упоређује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-Правилно коришћење пасивних реченица у енглеском језику	-усмени одговор	

БИОЛОГИЈА – СЕДМИ РАЗРЕД ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, откланња нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржаји програм	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Порекло и развој људске врсте	1	Слушају, питају	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима	-фронтални -индивидуални	Боље разумевање градива

			ученика -креира наставне листиће са питањима основног нивоа		
Грађа човечјег тела	7	Слушају, питају, упоређују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика -креира наставне листиће са питањима основног нивоа	-фронтални -индивидуални	Боље разумевање градива
Репродуктивно здравље	1	Слушају, питају	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика -креира наставне листиће са питањима основног нивоа	-фронтални -индивидуални	Боље разумевање градива

МАТЕМАТИКА – допунска настава

Разред: седми

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, откланњања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржај програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		Ученика	Наставника		
Операције у скупу реалних бројева	1	-уочава -разликује -рачуна	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	формирање појмова квадратног корена и аритметичког квадратног корена упознавање и поимање ирационалног броја извођење рацунских операција са реалним бројевима

Питагорина теорема и примена	1	-уочава -именује -разликује -рачуна	-презентује -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални -индивидуални	знају Питагорину теорему и умеју да је примене код свих геометријских фигура
Степени и операције са степенима	1	-уочава -именује -разликује -рачуна	-презентује -усмерава ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	уознавање степена чији је изложилац природан број с' примерима у физици уознавање појмова алгебарског израза и његово израчунавање
Многоугао	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	формирање појма многоугла и врсте збир углова многоугла и број дијагонала у многоуглу обим и површина многоугла
Полиноми и операције са њима, квадрат бинома и разлика квадрата	1	-уочава -именује -разликује -рачуна	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика	-фронтални -индивидуални	рачунске операције са мономима и полиномима растављање полинома на чиниоце
Круг и делови круга	1	уочава именује разликује упоређује	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу	-фронтални -индивидуални	уознавање нових геометријских појмова (централни, периферијски круг, исечак) одређивање обима и површине круга упоређивање површине исечка и кружног лука
Функција	1	уочава закључује разликује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	правоугли координатни систем у равни неке основне функције
Пропорција - примена	1	-уочава -именује -разликује -рачуна	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко,	-фронтални -индивидуални	пропорција примена у пракси директне и обрнуте пропорционалности

			индуктивно, дедуктивно мишљење		
Сличност и примена сличности	1	-уочава -именује -разликује	-предентује -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални -индивидуални	Талесова терома сличност троуглова, коефицијент сличности примена сличности код једноставних конструктивних задатака

ДОПУНСКА НАСТАВА ГЕОГРАФИЈА VII

Циљеви и задаци:

- стицање знања, утврђивање стечених знања и умења о ваневропским континрнтома и њиховим регионалним одликама,
- стицање бољег успеха из предмета

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
--------------------------	---------------------------	------------------------------	---	--	--	-------------------

Географска обележја Азије	Упознавање основних појмова, Употреба карте, Учвршћивање знања	Објашњава појмове и процесе, демонстрира употребу карте, одговара на постављена питања ученика, мотивише, подстиче....	Индивидуални Тимски Групни	Осамостаљивање у учењу Утврђивање знања Коришћење карте		
Географска обележја Африке	Упознавање основних појмова, Употреба карте, Учвршћивање знања	Објашњава појмове и процесе, демонстрира употребу карте, одговара на постављена питања ученика, мотивише, подстиче....	Индивидуални Тимски Групни	Осамостаљивање у учењу Утврђивање знања Коришћење карте		
Северне и Јужне Америке	Упознавање основних појмова, Употреба карте, Учвршћивање знања	Објашњава појмове и процесе, демонстрира употребу карте, одговара на постављена питања ученика, мотивише, подстиче....	Индивидуални Тимски Групни	Осамостаљивање у учењу Утврђивање знања Коришћење карте		
Аустралија и Окејанија	Упознавање основних појмова, Употреба карте, Учвршћивање знања	Објашњава појмове и процесе, демонстрира употребу карте, одговара на постављена питања ученика, мотивише, подстиче....	Индивидуални Тимски Групни	Осамостаљивање у учењу Утврђивање знања Коришћење карте		

ДОПУНСКА НАСТАВА ИСТОРИЈА VII

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или за ученике који су били одсутни са часова и за оне који желе даутврде своје знање са циљем,разумевања,препознавања отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања умења и вештина из наставног градива.

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
--------------------------	---------------------------	------------------------------	---	--	--	-------------------

Основе капиталистичког друштва: мануфактура, капиталиста, радник, прва индустријска револуција	-слушају, питају, одговарају на питања, читају лекцију из књиге заједно са наставником	-објашњава, показује, подстиче, сугерише	Објашњавање основних појмова везаних за капитализам Читање одломака из књиге и анализирање, учимо учење	-боља разумевања појмова, усвајање основних знања, препознавање		
Доба револуција	Слушају, питају, одговарају на питања, читају лекцију из књиге заједно са наставником	-објашњава, показује, подстиче, сугерише	Разумевање појма револуције, историјски услови настанка	-боље разумевање, уочавање, усвајање основних знања, употреба и примена историјских карата		
Први српски устанак	Одговарају на питања наставника, понављају основне чињенице: Срећење 1804, Дахије, Ивањковац, Мишар, Делиград, Чегар, Ћеле кула Показују на карти: Београдски пашалук и места великих битака Првог српског устанка	-објашњава, показује, подстиче, сугерише, мотивише	Коришћењем књиге и историјске карте, као и прављењем паноа наушити и утврдити основне чињенице и појмове везане за Први српски устанак и Карађорђа Петровића	-разумевање појмова, усвајање основних знања, сналажење на карти		
Други српски устанак	Одговарају на питања наставника, понављају основне чињенице: Цвети 1815, Љубић, Дубље, споразум са Марашли-Али пашом Показују на карти: Београдски пашалук и места великих битака Другог српског устанка, проширење Србије хатишерифима из 1833.	-објашњава, наводи разговор и дискусију, подстиче, показује	Коришћењем књиге и историјске карте, као и прављењем паноа наушити и утврдити основне чињенице и појмове везане за Други српски устанак и Милоша Обреновића	-разумевање појмова, усвајање знања, сналажење на карти, повезивање и примена наученог		

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ:

Циљеви допунске наставе су :

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржај	Број	Активности	Активности	Начин остваривања,
---------	------	------------	------------	--------------------

програма	часов а	ученика	наставника	методеоблицирада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма
1.Сила кретање	5	Ученици: посматрају уз помоћ наставника наводе примере, закључују, учествују у анализи и решавању једноставних задатака.	Наставник позатује ,наводи примере,даје додатна објашњења,показује решавање једноставних задатака усмерава и подстиче ученике.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно- демонстративна метода	Ученик треба да: разликује врсте кретања; мери и рачуна брзину и убрзање и да зна њихове мерне јединице: научи други и трећи Њутнов закон механике и да изврши динамичко мерење силе.
2.Кретање тела под дејством силе теже,Сила трења	2	Ученици: треба да прате, уз помоћ наставника расуђују, уочавају разлике и решавају једноставне проблеме.	Наставник показује ,наводи примере,даје додатна објашњења,показује решавање једноставних задатака усмерава и подстиче ученике.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно- демонстративна метода	Ученик треба да: упозна слободан пад; хитац навише; хитац наниже; силу трења; силу отпора средине и разуме безтежинско стање тела.
3.Равнотежа тела	2	Ученици: треба да посматрају, питају, уз помоћ наставника уочавају, наводе примере, решавају једноставне задатке.	Наставник показује ,наводи примере,даје додатна објашњења,показује решавање једноставних задатака усмерава и подстиче ученике.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно- демонстративна метода	Ученик треба да: научи да сложи и разложи векторске величине; да зна када је тело у равнотежи; да објасни силу потиска и Архимедов закон.
4.Механички рад , енергија и снага	3	Ученици: посматрају, уз помоћ наставника уочавају, наводе примере и закључују и решавају једноставне задатке.	Објашњава кинетичку енергију,наводи на закључке,упућује на коришћење књиге и литературе.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно- демонстративна метода	Ученик треба да: зна када се врши механички рад и да је једнак промени енергије; зна како се рачуна снага; ко има кинетичку, а ко потенцијалну енергију; и да зна мерне јединице рада, снаге и енергије.
5.Топлотне појаве	2	Ученици: посматрају, питају, уз помоћ наставника уочавају, повезују, записују изакључују.	Наставник показује ,наводи примере,даје додатна објашњења,показује решавање једноставних задатака усмерава и подстиче ученике.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно- демонстративна метода	Ученик треба да: знају да се укупна енергија тела састоји од кинетичке и потенцијалне енергије молекула унутар тела; да зна како се одређује количина топлоте и која је њена мерна јединица.

ДОДАТНИ РАД

ДОДАТНА НАСТАВА - СРПСКИ ЈЕЗИК VII

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Језик - Граматика - Правопис	- примењује претходностечена знања - овладава новим граматичким и правописним правилима (систем зависних и независних реченица, синтагме, глаголски облици); - уочава на примерима; - упоређује;	- Презентује наставни садржај -Мотивише на рад, закључивање и упоређивање - Припрема ученике за такмичења из матерњег језика	- монолошки; - дијалошки; - текстовни; - индивидуални	- припрема ученика за школско, општинско, међуопштинско и републичко такмичење из Српског језика.		
Лектира	- чита, анализира и интерпретира дела по избору ученика и наставника; - уметнички анализира филм по избору;	- Подстиче на креативан однос при тумачењу књижевних дела и стваралачко мишљење.	- монолошки; - дијалошки; - текстовни; - индивидуални; -демонстративни	- оспособљавање за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста.		
Култура изражавања - Говорно изражавање - Писмено изражавање	- описује екстеријер и ентеријер; - увежбава технике у изради писменог састава и анализира стилске грешке оцењених радова. - уочавање и реазликовање форме приповедање (унутрашњи монолог, монолог	- Презентује наставни садржај, - Подстиче на креативност ученика у сфери усменог и писменог изражавања. - Мотивише ученике на проширивање знања.	- монолошки; - дијалошки; - текстовни; - индивидуални	- стваралачко препричавање текста са променом гледишта - обједињавање приповедања и описивања.		

За додатни рад од V до VIII разреда се опредељују даровити ученици и посебних интересовања за руски језик. Ангажоване ученике стога треба стимулирати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу припрема за општинско, окружно и републичко такмичење које се организује само за ученике осмог разреда) и постепено их уводити у области професионалне оријентације ка широком пољу делатности које пружа знање руског језика.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ РАДА ИЗ РУСКОГ ЈЕЗИКА(додатни рад) ЗА СЕДМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Разред: СЕДМИ

Предмет: РУСКИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 36

<p>Граматичка грађа (12)- именице,зменице,придеви, глаголи,прилози</p>	<p>примењује и проширује стечена знања,пише, комбинује,решава проблеме</p>	<p>прати,помаже, подучава, мотивише,вреднује</p>	<p>вербално-текс- туалне, индивидуални, колективни</p>	<p>понављање усвојених граматичких садржаја,усавршавање стечених знања у циљу што бољег разумевања и коришћења страног језика</p>	<p>домаћи задаци, залагање ученика на часу,усвојеност граматичких садржаја</p>	
<p>Говорне вежбе (16)- на часу физичког васпитања,фудбалска утакмица,хоби,позориште, биоскоп,у свету природе</p>	<p>усавршава стечена знања,примењује их у комуникацији, решава проблеме</p>	<p>подучава,мотивише, помаже, учествује,вреднује</p>	<p>вербално-текс- туалне, илустративно- демонстративне, индивидуални, групни</p>	<p>примена усвојених лексичких и граматичких садржаја у комуникацији на страном језику</p>	<p>домаћи задаци, залагање ученика на часу,разумевање говора,усмено изражавање</p>	<p>физичко васпитање (фудбал) биологија (биљни и животињски свет)</p>

**БИОЛОГИЈА – СЕДМИ РАЗРЕД
ДОДАТНИ РАД**

Циљеви додатне наставе су:

Додатна настава се организује за напредније ученике који желе да прошире своја знања из биологије.

Садржаји програма	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Порекло и развој људске врсте	1	Слушају, питају, упоређују, истражују, закључују, праве презентације	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму - мотивише ученике за учешће на такмичењима	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму Оспособљавање за решавање задатака напредног нивоа
Грађа човечјег тела	7	Слушају, питају, упоређују, истражују, закључују, праве презентације	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму - мотивише ученике за учешће на такмичењима	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму Оспособљавање за решавање задатака напредног нивоа
Репродуктивно здравље	1	Слушају, питају, упоређују, истражују, закључују, праве презентације	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму - мотивише ученике за учешће на такмичењима	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму Оспособљавање за решавање задатака напредног нивоа
Порекло и развој људске врсте	1	Слушају, питају, упоређују, истражују, закључују, праве презентације	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму - мотивише ученике за учешће на такмичењима	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму Оспособљавање за решавање задатака напредног нивоа

МАТЕМАТИКА – додатни рад

Разред: седми

Садржај програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		Ученика	Наставника		
Конструктивни задаци- троугла и паралелограма	3	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-конструкција помоћу висине, тежишне дужи, збира и разлике страница
Ирационални бројеви (одабрани задаци)	2	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални -индивидуални	-рачунске операције у скупу ирационалних бројева свођењем на исти корен
Примена Питагорине теореме на геометријске фигуре	6	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -усмерава ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-практични задаци који се могу решавати Питагорином теоремом
Комбинаторни задаци	2	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-објашњење основних појмова из комбинаторике
Решавање такмичарских задатака	4	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика	-фронтални -индивидуални	-одабрани задаци са разних такмичења
Правилни многоуглови	2	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу	-фронтални -индивидуални	-конструкција О и Р помоћу a, r, R

Полиноми- растављање на чиниоце	3	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-писање збира у облику производа
Квадрат бинома и тринома	3	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуалн	-примена квадрата бинома у геометрији
Такмичарски задаци	2	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални -индивидуални	-одабрани садаци са разних такмичења
Круг- проблемски задаци	2	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -усмерава ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-решавање сложених задатака
Делљивост и примена делљивости	3	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-решавање сложених задатака помоћу НЗС и НЗД
Сличност троуглова	4	-упоређује -открива релације -изражава их	-презентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индукт., дедукт. мишљење	-фронтални -индивидуални	-решавање практичних проблема помоћу сличности (висина дрвета, дужина тунела, ширина реке и сл.)

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ:

Циљеви додатне наставе су:

За додатни рад од VI до VIII разреда се опредељују даровити ученици и посебних интересовања за физику. Ангажоване ученике стога треба стимулисати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу припрема за општинско, окружно и републичко такмичење) и постепено их увести у области професионалне оријентације ка широком пољу делатности које пружа знање физике.

Садржај програма	Број часова	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облицирања и технике	Циљеви и задаци садржаја програма
Равнотежа тела	3	Ученик самостално и спонтано посматра различите облике слагања и разлагања сила и полугу, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет о примени полуге и мерењу масе тела вагом, решава сложене рачунске задатке везане за равнотежу тела, полугу и струму равна.	Наставник учи, подстиче, усмерава, наводи ученике да повезују и примењују стечена знања о слагању и разлагању сила, примени полуге. Форсира решавање сложенијих примера задатака. Упућује на коришћење литературе и интернета.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о слагању и разлагању сила, равнотежи тела и примени полуге да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских).
Кретање и сила		Ученик самостално и спонтано решава проблеме кретања, открива примену Њутнових	Наводи ученике на решавање сложенијих проблема. Вежба са њима такмичарске задатке	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару	Ученик повезује и примењује стечена знања о равномерно променљивом кретању и Њутновим законима да би извео закључке и

	3	закона динамике, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке из равномерно-променљивог кретања (рач. и граф.).	и развија у њима изтрживачки дух.	-дијалoшка метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских) и објаснио неке појаве у природи.
Кретање тела под дејством силе теже и сила трења	4	Ученик самостално и спонтано посматра различите облике кретања под дејством силе теже и силе трења, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке и изводи огледе.	Учи их да примењују стечена знања о кретању тела.Објашњава рачунске задатке,објашњава појаве у природи.Повезује теорију са праксом,развија партнерски однос кроз рад у пару упућује ученике на истраживачки рад и подстиче да повезују стечена знања из свих предмета.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалoшка метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о кретању тела под дејством силе теже и силе трења да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских) и објаснио неке појаве у природи.
Рад, снага и енергија	4	Ученик самостално и спонтано посматра различите облике механичког рада, претварање једног облика енергије у други, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке, изводи огледе и утврђује законитости.	Учи их да примењују стечена знања о енергији тела.Објашњава рачунске задатке и појаве у природи.Повезује теорију са праксом.Упућује на коришћење литература и интернета.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалoшка метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о раду, снази и енергији да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских) и објаснио неке појаве у природи.
Топлотне појаве	5	Ученик самостално и спонтано посматра топлотне појаве, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава проблеме везане за топлотне појаве и Архимедов закон, изводи огледе и утврђује законитости.	Учи их да примењују стечена знања о топлотним појавама.Објашњава рачунске задатке и појаве у природи.Повезује теорију са праксом.Објашњава појаву преношења топлоте са једног тела на друго.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалoшка метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о преношењу топлоте с једног тела на друго, термичком ширењу тела, потиску и Архимедовом закону да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских) и објаснио неке појаве у природи.

ДОДАТНА НАСТАВА ГЕОГРАФИЈА VII

Циљеви и задаци.

- искаживање заинтересованости за шира знања из предмета,
- истрживачки рад,
- самостално истраживање и коришћење стручне литературе, штампе,
- проширивање стечених знања и њихова примена,
- примена савремених технологија –интернет,
- стицање и развијање знања и разумевања, умења и ставова према светским и националним вредностима и достигнућима.

Додатна настава из Географије се организује за ученике седмог разреда и остварује се са по 36 часова , односно са по 1 часом недељно, кроз активности:

- избор ученика, који су се определили анкетом,
- анализа, израда и усвајање годишњег програма,
- уређење кабинета,
- израда тематских карата, зидних новина, паноа,
- реферати-писање, анализа,
- литература и штампа –читање и анализа,
- примена рачунара и интернета,
- географске занимљивости-асоцијације, занимљива географија,
- учешће у квизовима и организовање истих,
- припрема и учешће на такмичењима,
- посете и излети,
- учешће у изради школског листа "Петица", као и учешће у изради и креирању школског сајта
- анализа остварених резултата.

Све теме су везане, испреплетане и тако ће бити и оствариване кроз више часова.

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Организовање додатног рада-	Разматрају, предлажу, усвајају план и програм	Предлаже програм,	Разговор,	Активно учешће и улога у доношењу одлука,		
Истраживачки радови	Користе стручну литературу, самостално истражују, пишу реферате, осмишљавају асоцијације, организују квизове,	Упућује у начине коришћења извора знања, мотивише, спрема тестове, , упућује уписање реферата,	Самосталан рад, истраживачки рад, тимски рад, рад у малим групама	Осамостаљивање у раду, самостално истраживање, самостално и правилно коришћење стручне литературе,штампе		

	активно учествују у планирању и организовању екскурзија, дајући предлоге					
Интернет у настави	Обучавање употребе савремених техничких достигнућа, правилно руковање и самостална примена у сопственом истраживању.	Демонстрира, саветује о чувању имовине	Самосталан рад, рад у мањим групама, тимски рад	Самостално рукују, истражују, сазнају и примењују техничка достигнућа у настави.		
Припрема за такмичење	Активности проширују знања петог, шестог, седмог и осмог разреда, самостално користи стручну литературу, интернет, штампу, учествују на свим организованим такмичењима	Проналази изворе знања, мотивише, спроводи проверу знања, одговара на постављена питања, објашњава, усмерава, даје подршку	Индивидуалн Тимски Истраживачки	Развијање свестраније, целокупније личности са ширим размишљањима о збивањима, истраживачком раду и нових сазнања о свету		

ДОДАТНА НАСТАВА ИСТОРИЈА VII

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Успон Европе (Европа од краја 15. до краја 18.века)	Увежбавање знања напредног нивоа, рад на историјској карти, организовање квизова, тестови за такмичења	-води дискусију, наводи, ствара ситуацију, анализира., подстиче, усмерава	Обнављање градива ранијих разреда, рад на кључним појмовима и стандардима напредног нивоа, припрема за такмичење	-развијање сарадничког односа, проширивање постојећих и усвајање нових знања, сналажење на карти		
Српски народ под страном влашћу од 16. до 18 века	Увежбавање знања напредног нивоа, рад на историјској карти, организовање квизова, тестови за такмичења	-објашњава, води дискусију, упућује на изворе и литературу, поставља проблем, сугерише	Обнављање градива ранијих разреда, рад на кључним појмовима и стандардима напредног нивоа, припрема за такмичење	-усвајање нових знања, утврђивање постојећих, употреба атлас, оспособљавање за самосталан рад		
Доба револуција (свет од кр. 18.века до 70-тих год. 19.века)	Увежбавање знања напредног нивоа, рад на историјској карти, организовање квизова, тестови за такмичења	-објашњава, води дискусију, упућује на изворе и литературу, усмерава, анализира	Обнављање градива ранијих разреда, рад на кључним појмовима и стандардима напредног нивоа, припрема за такмичење	-анализа текстова, уочавање повезаности градива, оспособљавање за самосталан рад		
Нововековне српске државе Србија и Црна Гора (до међународног прознања 1878.године)	Увежбавање знања напредног нивоа, рад на историјској карти, организовање квизова, тестови за такмичења	-објашњава, подстиче, мотивише, усмерава истраживање, анализира	Обнављање градива ранијих разреда, рад на кључним појмовима и стандардима напредног нивоа, припрема за такмичење	-анализа текстова, уочавање повезаности градова, оспособљавање за самосталан рад, уочавање узрочно последничких веза		

ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА

ДРАМСКА СЕКЦИЈА

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Вежбе	- дисање; - дикција; - покрет; - мимика; - имитација; - говорништво; - игра; - глума.	- презентује - усмерава ученика - подстиче на размишљање - развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	- монолошки; - дијалoшки; - текстовни; - индивидуални	- развијање смисла и способности за правилно, течно и уверљиво усмено изражавање; - оспособљавање ученика за увиђање неопходности везе између речи и покрета.		
Сценско извођење	- одабир текстова за драмско извођење; - подела улога; - читање по улогама; - припрема костима и увежбавање кореографије; - припрема сценографије.	- презентује - усмерава ученика - подстиче на размишљање - развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	- монолошки; - дијалoшки; - текстовни; - демонстративни - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- припрема за успешно извођење програма поводом прославе Савиндана и Дана школе.		

Биолошка секција из предмета БИОЛОГИЈЕ

Више области за пети, шести, седми и осми разред

Циљ биолошке секције да допринесе развијању самосталности ученика и да буде основ за формирање радног, естетског, моралног и еколошког васпитања.

Назив секције	Активности	Начин остваривања програма (методе и технике рада)	Врсте активности у образовно-васпитном раду за наставника	Врсте активности у образовно-васпитном	Начин провере остварености стандарда или циљева учења

				раду за ученика	
5. Секција ботаничара	<p>-освежавање школског простора саксијским биљкама</p> <p>-подела ученика који гаје неке посебне категорије биљака (које воле сунце – кактуси; које воле сенку – маховине, папрати; гајење воденог акваристичког биља итд.)</p> <p>-освежавање простора школског дворишта новим садницама</p> <p>-терен за прикупљање биљака за школски хербар</p> <p>-посета некој гљивари</p> <p>-посета ботаничкој башти</p>	<p>групни индивидуални</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ монолошка метода ○ дијалoшка метода ○ метода рада на тексту ○ метода демонстрације <ul style="list-style-type: none"> ○ терен ○ практичан рад 	<p>Предавање, дијалог, испитивање, демонстрација, уопштавање, издвајање битног, читање, слушање, писање, анализа, усмеравање, упоређивање</p>	<p>Слушају, питају, упоређују, читају, сликају, цртају, пресују, иду на терен, опажају, праве збирке, негују биљке, саде биљке...</p>	<p>- Евиденција ученика</p> <p>- оцењивање ваннаставне активности на</p> <p>- оцењивање ангажованости</p>
6. Секција младих еколога	<p>-терени</p> <p>-пројекти</p> <p>-сарадња са локалним НВО организацијама и локалном самоуправом</p> <p>-конкретне акције – рециклаже, селекције отпада</p> <p>-едукација других ученика</p> <p>-поезија</p> <p>-представе</p> <p>-дискусије</p> <p>-тв емисије</p>	<p>групни индивидуални</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ монолошка метода ○ дијалoшка метода ○ метода рада на тексту ○ метода демонстрације ○ терен 	<p>Предавање, дијалог, испитивање, демонстрација, уопштавање, издвајање битног, читање, слушање, писање, анализа, усмеравање, упоређивање</p>	<p>Слушају, питају, упоређују, раде паное, презентације, представе, емисије, вршњачка едукација</p>	<p>Евиденција ученика</p> <p>- оцењивање ваннаставне активности на</p> <p>- оцењивање ангажованости</p>

1. 1. РЕДОВНА НАСТАВА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

2. 2. СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ (СЕКЦИЈЕ – АТЛЕТСКА И ОДБОЈКАШКА)

Слободне активности (секције) организују се за ученике са посебним интересовањем за спорт. Рад се одвија у спортским секцијама или школским екипама које се формирају према интересовању, способностима и полу ученика, а традицији упражњавају се атлетска и одбојкашка секција.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
АТЛЕТСКА СЕКЦИЈА	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање - такмичење - трчање - скакање - пешачење	<ul style="list-style-type: none"> - дискусија - анализирање - објашњавање - показивање	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација - дијалог - физичко вежбање - турнири - излет	<ul style="list-style-type: none"> - познаје правила атлетике и придржава их се - стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад - развијање основних моторичких активности - развијање такмичарског духа	<ul style="list-style-type: none"> - тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације	

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
ОДБОЈКАШКА СЕКЦИЈА	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање - такмичење - трчање - скакање - пешачење	<ul style="list-style-type: none"> - дискусија - анализирање - објашњавање - показивање	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација - дијалог - физичко вежбање - турнири - излет	<ul style="list-style-type: none"> - познаје правила спортске игре (одбојка) и придржава их се - стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад - развијање основних моторичких активности - развијање такмичарског духа	<ul style="list-style-type: none"> - тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације	

2.3. АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ

Од активности у природи, планирана су два кроса и два излета.

Кросеви:

- јесењи крос, у организацији Црвеног крста (октобар),
- пролећни крос, у организацији Спортског савеза и РТС-а (мај)

Излети:

- излет до манастира Вољавче (октобар)	ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ - развијање основних моторичких активности - упознавање историјских вредности - стварање услова за социјално прилагођавање
- излет на падинама брда „ Чукаре “ (фебруар)	- развијање основних моторичких активности - учење и усавршавање технике ходања - стварање услова за социјално прилагођавање

2.4. КОРЕКТИВНО-ПЕДАГОШКИ РАД

Корективно-педагошки рад се организује за ученике који имају лоше држање тела. Рад спроводи наставник у сарадњи са лекаром или физијатром који утврђује степен деформитета и прописује вежбе. Тежи случајеви телесних деформитета третирају се у здравственим установама.

2.5. ШКОЛСКА И ДРУГА ТАКМИЧЕЊА

Школа организује и спроводи спортска такмичења као интегрални део процеса физичког васпитања, тј. обавезна унутар школска и међуодељенска такмичења у :

1. гимнастици
2. атлетици
3. спортским играма.

У сарадњи са Спортским савезом града Крагујевца, организују се такмичења међушколског карактера у свим спортским дисциплинама према календару који прави Министарство просвете и спорта и Спортски савез Србије.

У сарадњи са ЗУ „ Танаско Рајић “ организовати у мају 2015. (трећа субота) **осми** меморијал „ Душан Милошевић “.

Припремати и учествовати на меморијалима „ Светомир Ђукић “ у Косјерићу (мај 2015.), „ Драгутин Томашевић “ у Петровцу на Млави (мај 2015.) и „ Андра Јовић “ у Чортановцима (јун 2015.). Меморијали су посвећени члановима **првог српског олимпијског тима** из 1912. на ОИ у Стокхолму.

**ОСНОВНА ШКОЛА "ЈУЛИЈАНА ЂАТИЋ"
СТРАГАРИ**

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ОСМИ РАЗРЕД
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА**

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ОСМИ РАЗРЕД

ФОНД ЧАСОВА ЗА ОСМИ РАЗРЕД

Редни број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ОСМИ РАЗРЕД	
		Нед.	Год.
34.	Српски језик	4	136
35.	Страни језик- енглески	2	68
36.	Ликовна култура	1	34
37.	Музичка култура	1	34
38.	Историја	2	68
39.	Географија	2	68
40.	Физика	2	68
41.	Математика	4	136
42.	Биологија	2	68
43.	Хемија	2	68
44.	Техничко и информатичко образовање	2	68
45.	Физичко васпитање	2	68
Укупно : А		26	884
Редни број	Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Верска настава / Грађанско васпитање ³	1	34
2.	Страни језик- Руски језик	2	68
3.	Физичко васпитање- изборни спорт	1	34
Укупно : Б		4	144
Укупно : А+Б		30	1028
Редни број	В.ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Информатика и рачунарство	1	34

Редни број	Г. ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА		
1.	Редовна настава	28	1008
2.	Допунска настава	1	34
3.	Додатни рад	1	34
Редни број	Д. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА		
1.	Час одељенског старешине	1	34
2.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2	34-68
3.	Екскурзије	1 до 2 дана*	

Легенда:

13. Назив језика националне мањине када се настава реализује на том матерњем језику.
14. Реализује се у школама где се настава одржава на матерњем језику националних мањина.
15. Ученик бира један од обавезних изборних предмета: верска настава/грађанско васпитање и изучава га до краја образовног циклуса.
16. Страни језик за ученике који су почели да га уче од трећег разреда обавезан је изборни предмет до краја образовног циклуса.
  - Сваке друге године дводневна екскурзија за ученике седмог и осмог разреда !.

СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

СВРХА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложенем друштву.

- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА

- Развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;

- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;

- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;

- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;

- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;
  - омогућавање, укључивање у процесе европског и међународног повезивања;
  - развијање свести о значају заштите и очување природе и животне средине;
  - усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократки уређеног, хуманог и толерантног друштва;
  - уважавање плурализма вредности и омогућавања, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и собробити за све;
  - развијање код деце и ученика радозналост и отвореност за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етичке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања који нарушавају остваривање права на различитост;
  - поштовања права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски развијеном друштву;
  - развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.
- програм се остварује на српском језику.

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

СРПСКИ ЈЕЗИК VIII

Сврха програма образовања

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, научне, уметничке, културне, еколошке и здравствене писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.
- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

Циљеви и задаци

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама;
- развијање осећаја за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова.

Редни број	Наставна тема	Број часова	Број часова обраде	Број часова утврђивања	Број часова систематизације
I	Језик	55	19	21	15
	Граматика	33	14	8	11
	Правопис	22	5	13	4
II	Књижевност	58	35	14	9
	Школска лектира	45	25	11	9
	Домаћа лектира	13	10	3	-
III	Култура изражавања	23	6	13	4
	Говорно изражавање	3	1	1	1
	Писмено изражавање	20	5	12	3
Укупан број часова		136	60	48	28

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>Језик</p> <p>- Граматика</p> <p>- Правопис</p>	<p>Слушање, упоређивање, анализирање, самостално закључивање, прктична примена, истраживање, примена стеченог знања</p>	<p>-Презентује наставни садржај</p> <p>-Подстиче на усвајање знања, мотивише на размишљање и закључивање</p>	<p>Дијалошка, монолошка, рад у групама, тимски и истарживачки рад, индивидуални рад</p>	<p>- Развијање љубави према матерњем језику</p> <p>- Упознавање грађматике и правописа српског језика</p> <p>- Упознавање језичких појава и појмова</p> <p>- Примена стеченог знања</p>		
<p>Књижевност</p> <p>-Школска лектира</p> <p>-Домаћа лектира</p>	<p>Слушање, упоређивање, уочавање, практична примена, анализирање, читање, разговор, размена сопствених знања и мишљења, истраживање, самостално тумачење</p>	<p>--Презентује наставни садржај</p> <p>-Подстиче на усвајање знања, мотивише на размишљање и закључивање</p> <p>- Подстиче на повезивање ученичких искустава са обрађеним садржајима</p>	<p>Текстуална, дијалошка, рад у групама, тимски и истарживачки рад, индивидуални рад</p>	<p>- Оспособљавање ученика за читање, доживљавање и тумачење и вредновање књ.дела</p> <p>- Развијање епитетских осећања и вредности</p> <p>- Развијање смисла за усмено и писмено</p> <p>- Богаћење речника</p> <p>- Развијање потребе за књигом</p>		
<p>Култура изражавања</p> <p>- Говорно изражавање</p> <p>- Писмено изражавање</p>	<p>Читање, разговор, упоређивање, истицање индивидуалности, неговање говорне и писане културе</p>	<p>-Презентује наставни садржај</p> <p>- Подстиче на креативност у усменом и писменом изражавању.</p>	<p>Дијалошка, монолошка, текстуална</p>	<p>- Развој говорне и писане језичке културе</p> <p>- Оспособљавање за читање и казивање одређених садржаја</p> <p>- Развијање љубави према говорној и писаној култури</p> <p>- Богаћење и коришћење лексике уз примену стечених знања из граматике и правописа</p>		

СТАНДАРДИ

Наставне области	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
<p>Вештина читања и разумевања прочитаног</p>	<p>а) разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи б) разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање), аргументација, пропаганда в) разликује основне делове текста и књиге (наслов, поднаслов, наднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); г) препознаје цитат, служи се садржајем да би пронашао одређени део текста д) разликује у тексту главно од споредног ђ) повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство-циљ, узрок-последича) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту. е) чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме, графиконе</p>	<p>а) чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“; читање „с оловком у руци“ б) познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање) в) препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове г) проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима) д) разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности на једноставнијим примерима ђ) препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у тексту</p>	<p>а) проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих б) издваја кључне елементе и резимира текст в) чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме ђ) издваја из текста аргументе у прилог некој тези или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту</p>
<p>Писмено изражавање</p>	<p>а) зна и користи оба писма (ћирилицу и латницу) б) саставља разумљиву, граматички исправну реченицу в) саставља текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста) г) уме да преприча текст д) влада основним жанровима писане комуникације; саставља писмо, попуњава различите обрасце и формуларе, i-mail порука ђ) зна да се служи Правописом (школским правописом) е) препознаје техничко и сугестивно приповедање и описивање</p>	<p>а) саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан б) саставља вест, реферат и извештај в) писање најаве догађаја, обавештења, интервјуа г) сажимање текста и писање резимеа д) зна правописну норму и примењује је у већини случајева</p>	<p>а) организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста б) пише резиме дужег и/или сложенијег текста в) зна и доследно примењује правописну норму г) саставља аргументовани текст д) пише приказ, репортажу или расправу</p>

	ж) има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње		
Граматика	а) зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама б) препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску и комуникативну реченицу) в) разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне... г) разликује основне врсте напоредних односа (саставни, раставни, супротни) д) одређује реченичне и синтагматске чланове у школским (типичним) примерима ђ) препознавање конгруенције е) препознавање падежне синонимије ж) уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације	а) одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме б) познаје гласовне промене в) препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) г) одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима д) препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици ђ) препознаје главна значења и функције глаголских облака е) препознаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање)	а) дели речи на слоге у сложенијим случајевима б) зна и у свом говору примењује акценатску норму в) познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица) г) познаје главна значења падежа и падежне синонимије д) познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама речи и њиховим граматичким категоријама ђ) познаје главна значења глаголских облика
Лексика	а) познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију б) служи се речницима, приручницима и енциклопедијама в) одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/ или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)	а) познаје метонимију као лексички механизам б) одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и контекста у коме су употребљени в) зна значења речи и фразеологизама који се јављају у медијским текстовима намењеним младима и правилно их употребљава	а) служи се речницима, приручницима и енциклопедијама б) одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и контекста у коме су употребљени в) зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима намењеним младима и правилно их употребљава
Народни и књижевни језик	а) зна основне податке о историји језика (језик Словена до настанка глаголице и ћирилице) б) има позитиван став према дијалектима в) разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој		
Књижевност	а) повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела б) разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска	а) повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања б) повезује наслов дела и род, врсту и	а) наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова, карактеристичних тема и мотива б) издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту

	<p>књижевност) в) разликује основне књижевне родове:лирику, епику и драму г) препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац) д) препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (алегорија) ђ) уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, место и време радње, лик... е) способан је за естетски доживљај уметничких дела ж) има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе</p>	<p>лик из дела; препознаје род и врсту на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација в) препознаје и разликује одређене стилске фигуре (алегорија) г) одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност д) разликовање облика казивања-унутрашњи монолог ђ) уме да води дневник о прочитаним књигама е) уочава разлику између препричавања и анализе дела</p>	<p>в) проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту г) одређује и именује врсту стиха и строфе д) тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело ђ) повезује књижевноуметничке текстове са другим текстовима који се обрађују у настави</p>
--	---	--	---

Назив теме	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво	
	Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4	Одличан 5
ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК	<p>-зна особине и врсте гласова;дели реч на слоге у једноставнијим примерима;примењује књижевну норму увези са гласовним променама -разликује књижевну од некњижевне акцентуације; -одређује место акцента; -препознаје врсте речи и основне граматичке категорије променљивих речи; -разликује просте,изведене и сложене речи,корен и гради реч према задатом значењу; -препознаје синтаксичке јединице; -разликује основне врсте независних реченица,синтагматске чланове;</p>	<p>-одређује место акцента у речи;зна основна правила акценатске норме -препознаје гласовне промене -познаје врсте речи;препознаје подврсте речи; одређује облик променљиве речи -познаје основне начине грађења речи -препознаје подврсте синтаксичких јединица -одређује реченичне и синтагматске чланове -препознаје главна значења падежа у примерима -препознаје главна значења и функције гл.облика; -познаје метонимију -зна значење речи и фразеологизама у школским</p>	<p>-зна поделу речи на слоге и у сложенијим примерима -препознаје и објашњава гласовне промене -познаје подврсте речи и користи адекватну терминологију -зна и примењује акценатску норму -одређује врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица -познаје главна значења падежа и глаголских облика и њихову терминологију; -одређује значење непознатих речи на основу састава и контекста употребе -значења фразеологизамаи правилно их користи; -препознаје дијалекатске</p>	<p>-препознаје и објашњава гласовне промене,изводи закључке и правила по којима оне функционишу -познаје подврсте речи и користи терминологију у вези са врстама и подврстама -у потпуности примењује акценатску норму -предвиђа на основу задатих примера у којим условима долази до реализације одређених гласовних промена и повезује их са правописном нормом -на основу задатих примера објашњава значења падежа,именује подврсте синтаксичних јединица, основна и релативна значења глаголских облика;</p>

	<ul style="list-style-type: none"> -правилно користи падеже и глаголске облике; -препознаје различита значења вишезначних речи; -зна значења фразеологизама и одређује значења непознатих речи на основу контекста; -разликује појмове књижевног и народног језика, зна основне податке о дијалектима, као и основне податке о развоју језика код Срба; 	<p>текстовима</p> <ul style="list-style-type: none"> -одређује значење непознатих речи на основу њиховог састава или контекста 	<p>особине; зна основна правила акценатске норме</p>	<ul style="list-style-type: none"> -објашњава значење непознатих речи и израза на основу њиховог састава и контекста употребе -познавање фразеологизама у научнопопуларним текстовима и њихова употреба
КЊИЖЕВНОСТ	<ul style="list-style-type: none"> -повезивање наслова прочитаних дела са именима аутора -разликује типове стваралаштва (усмену и уметничку књижевност) -разликује родове -препознаје врсте стиха -различите облике казивања -препознаје стилске фигуре (епитет, поређење, оноματοпеја) -уочава битне елементе текста: мотив, тему, фабулу, време, место, ликове) -поштује национално и књижевно наслеђе -естетски доживљава уметничко дело 	<ul style="list-style-type: none"> -повезује дело са временом у ком је настало са временом које је оквир приповедања -повезује наслов дела и род, врсту и лик из дела, одломке и карактеристичне ситуације -разликује лирско-епске врсте -разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник.. -препознаје тражене стилске фигуре -одређује мотиве, идеју, композицију, форму, одлике лика -разликује облике казивања -разликује препричавање од анализе дела -води дневник прочитаним књигама 	<ul style="list-style-type: none"> -наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова, теме и мотива -разликује аутора од лирског субјекта и приповедача у делу -проналази и именује све стилске фигуре -одређује врсту стиха и строфе -тумачи различите елементе дела -изражава свој став о конкретном делу; 	<ul style="list-style-type: none"> -одређује функцију стилских фигура у тексту -издваја одлике књижевних родова у конкретном тексту -аргументовано образлаже свој став о конкретном делу -повезује књижевне текстове, уочава њихове мане и недостатке
ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ	<ul style="list-style-type: none"> -разумевање текста -разликује уметнички од неуметничког текста -препознаје различите функционалне стилове на јадноставним примерима и основне делове текста -проналази основне информације из текста 	<ul style="list-style-type: none"> -коришћење различитих метода читања -познавање врста неуметничких текстова -разликовање функционалних стилова и њихових одлика -потпуно користи текст и књигу -издваја и упоређује 	<ul style="list-style-type: none"> -издваја кључне речи и резимира текст -издваја аргументе за и против неке тезе, изводи закључке -чита и тумачи елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе 	<ul style="list-style-type: none"> -изводи закључке на сложенијем тексту и аргументује их -издваја информације из текстова и упоређује их и доноси закључке

	<ul style="list-style-type: none"> -разликује битно од небитног у тексту -повезује односе и уочава јасно исказане односе -чита једноставне легенде, табеле, дијаграме и графиконе који су саставни део текста 	<ul style="list-style-type: none"> информације из текстова -разликује чињенице од коментара, објективност од пристрасности -препознаје став аутора неуметничког текста и разликује их од осталих ставова у тексту 		
<p>ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> -користи оба писма -саставља разумљиву и граматички исправну реченицу -саставља једноставе врсте текстова и организује га у смисаоне целине -препричава текст -свој језик прилагођава теми, прилици и употребљава различите варијетете -саставља писмо, попуњава различите обрасце и формуларе са којима се сусреће у свакодневном животу -служи се школским издањем Правописа и примењује основна правила -има изграђену језичку толеранцију 	<ul style="list-style-type: none"> -саставља целовит експозиторни, наративни и дескриптивни текст -саставља вест, реферат и извештај -пише резиме краћег и једноставнијег текста -зна особине говорног и писаног језика -зна правописну норму примењује је у већини случајева 	<ul style="list-style-type: none"> -организује текст у правилне пасусе и прикладан наслов -саставља аргументовани текст -пише резиме дужег и сложенијег текста -зна и доследно примењује правописну норму; 	<ul style="list-style-type: none"> -саставља аргументоване текстове -даје приказ књиге, филма, поз. представе; пише репортаже и расправе

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Разред : осми

Недељни фонд часова : 2

Годишњи фонд часова : 68

Циљ

Циљ наставе енглеског језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика.

Стога, циљ наставе страног јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају комуникативним вештинама и развију способности и методе учења страног језика.

Општи стандарди

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Задаци на нивоу језичких вештина

Разумевање говора

Ученик треба да разуме усмену поруку исказану савременим језиком, без непотпуних синтаксичких и лексичких тешкоћа, не дуже од две до три минуте. Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука (приповедање, разговор) а треба да буде способан и да идентификује различите врсте исказа (изјавне, упитне и заповедне), да реконструира непознато на основу контекста и да запамти кључне елементе поруке.

Усмено изражавање

Ученик треба да, у оквиру програмом предвиђене језичке грађе, буде оспособљен да савременим језиком, примереним свакодневној комуникацији, исказе једноставну усмену поруку, да буде у стању да учествује у једноставном разговору, да једноставно и јасно исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да прочита и разуме једноставне поруке, знакове, информације, да разуме, глобално, селективно и на нивоу имплицитног, једноставније аутентичне текстове писане савременим језиком, у вези са свакодневним ситуацијама и из домена његовог интересовања.

Писано изражавање

Ученик треба да, у оквиру програмом предвиђене језичке грађе, буде способан да напише своје личне податке, да напише честитку, једноставну поруку и краће неформално писмо, да опише неки доживљај и место у којем живи, да напише нешто о себи и својим интересовањима, да напише кратак резиме о ономе што је чуо, видео или прочитао и изнесе лични став (допадање, недопадање, слагање, неслагање и друго).

Дијалог

Ученик треба да да је способан да користи научене фразе и изразе док води дијалог са наставником, другим учеником или евентуално говорником коме је енглески матерњи језик.

Развијање социо-културне компетенције

Поред сазнања о основним чињеницама везаним за историју, географију, културу и уметност земаља чији језик учи, ученик треба да стекне увид, у оквиру поља свог интересовања и искуства, у сличности и разлике у навикама (вербална и невербална комуникација), обичајима, менталитету и институцијама између наше земље и земаља чији језик учи.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
І - Људи у нашим животима (14 часова)	-уочава -именује -повезује	-предентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко,	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-исказивање једноставне усмене поруке; -савладавање технике читања; -описи појмова; -лексика,	-усмено, -тест -евиденција ученика	

	-уређује	индуктивно, дедуктивно мишљење		- нови граматички појмови	- оцењивање наставних активности ученика	
II - Време и место (12 часова)	- разликује - именује - открива релације и изражава их - уређује - уочава	- презентује - подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- тражење и давање обавештења; - описивање слика, догађаја и филмова; - изражавање припадности; - условне реченице, - обнављање старог вокабулара и адекватна примена истог.	- усмено, - тест - евиденција ученика - оцењивање наставних активности ученика	
III - Ризици (10 часова)	- уочава - закључује - проверава	- сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - поставља проблем - подстиче - сугерише	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- препознавање појмова; - разумевање наставникових инструкција; - описује различитости - постављање питања и давање исказа у основној комуникацији; - израда пројеката - лексика, - нови граматички појмови, - разумевање упозорења и давање савета	- усмено, - тест - евиденција ученика - оцењивање наставних активности ученика	
IV - Забава (10 часова)	- уочава - именује - разликује - уређује - открива релације - изражава их	- презентује - усмерава ученика - развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- препознавање појмова; - разумевање наставникових инструкција; - постављање питања и давање исказа у основној комуникацији; - лексика, - нови граматички појмови, - писање кратких реченица.	- усмено, - тест - евиденција ученика - оцењивање наставних активности ученика	

V - Куповина и продаја (9 часова)	-уочава -именује -открива релације -упоређује -закључује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-усвајање новог вокабулара; - лексика, - нови граматички појмови, - савладава изразе при регистрацији лета приликом путовања	-усмено, -тест -евиденција ученика -оцењивање наставних активности ученика	
VI - Протест (7 часова)	-уочавање -разликује -упоређује -проверава	-дискутује -анализира -мотивише	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-тражење и давање обавештења; -описивање осећања; -описује хипотетички догађаје у прошлости -неуправни говор -израда пројеката	-усмено, -тест -евиденција ученика -оцењивање наставних активности ученика	
VII - Вожња кроз историју (6 часова)	-уочава -именује -открива релације -упоређује -закључује	-презентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-усвајање новог вокабулара; - лексика, - нови граматички појмови,	-усмено, -тест -евиденција ученика -оцењивање наставних активности ученика	

ИСХОДИ:

Ученик треба да:

- 1) препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом
- 2) поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине
- 3) користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације
- 4) уочава сличности и разлике између страног и матерњег језика
- 5) примењује компензационе стратегије као што су:
  - ~ усмерава пажњу на оно што разуме
  - ~ покушава да одгнетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна
  - ~ обраћа пажњу на речи које се више пута понављају
  - ~ обраћа пажњу на разне невербалне елементе (гестови, мимика итд.)

~ размишља да ли одређена реч коју не разуме личи на неку из матерњег језика

~ тражи значење у речнику

~ уз помоћ наставника континуирано ради на усвајању и примени општих стратегија учења (генерализација, индукција, дедукција и позитивни трансфер).

Наставни предмет: **ЛИКОВНА КУЛТУРА**

Разред: **VIII**

Фонд часова: **34**

Циљ и задаци

Циљ наставе ликовне културе јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа; да се оспособе да решавају проблеме проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама; да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци образовно- васпитног рада у настави ликовне културе састоје се у стварању разноврсних могућности кроз различите садржаје и облике рада и развијању ученикових способности за:

-развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената;

-стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;

-развијање способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;

-развијање смисла за естетске ликовне и визуелне вредности које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;

-развијање моторичких способности ученика и навика за лепо писање;

-подстицање интересовања, стварање и неговање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чувањем културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;

стварањем услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;

-омогућавање разумевања позитивног емоционалног става према вредностима изреженим у делима различитих подручја визуелних уметности;

-развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Оперативни задаци

Ученици треба да се:

-оспособе да опажају и представљају: слободне композиције, визуелне метафорике, контрасте, јединства и доминанте у простору, фантастике;

-формирају навике за виши ниво културе рада, квалитет производа, културу живота и слободног времена;

ликовно- визуелно описмене, развију креативне способности, припремају за ефикасно и савремено укључивање у рад, односно за различита занимања.

Наставни садржај	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>1. Слободно компоновање (3+2)</p> <p>2. Визуелна метафорика и споразумевање (5+2)</p> <p>3. Контраст, јединство и доминанта (10+6)</p> <p>4. Слободно компоновање и фантастика</p>	<ul style="list-style-type: none"> • посматрање (усмерено) • описивање (вербално или ликовно) • процењивање • бележење • (графичко, симболичко бележење опажања) • сликање • цртање • вајање • практиковање (практична примена) • експериментисање и трагање за решењима • истраживање • сакупљање (колекције, збирке, албуми) • стварање (креативна продукција) активности у оквиру мини пројекта (осмишљавање и 	<ul style="list-style-type: none"> • мотивише • подстиче • сарађује • припрема изворе информација (шира литература) • осмишљава и организује посете и излете • прикупља радове за изложбе и конкурсе • прати и вреднује рад ученика • показује демо нстрира 	<ul style="list-style-type: none"> • вербални • илустративно демонстративни • вербално текстуални • комбиноване методе • метода практичних радова • групни рад 	<ul style="list-style-type: none"> • Ученици би требало да: • се оспособе да опажају и представљају : слободне композиције, визуелне метафорике, контраста , јединства и доминанте; • формирају навике за виши ниво културе рада, ,квалитет производа, културу живота и слободног времена; • се ликовно – визуелно описмене, развију креативне способности, припремају за ефикасно и савремено укључивање у рад односно за различита занимања 	<ul style="list-style-type: none"> • праћење и вредновање ученика је континуирано, уважавајући интересовања и активности ученика у процесу учења, а у складу са њиховим стваралачким радом и креативношћу, • у циљу осамостављивања • у трагању различитих извора сазнања, проширивања и продубљивања умења и вештина. • на часовима вежбања вршиће се естетска анализа, процењивање, вредновање и оцењивање ученичких радова <p>у току школске године оцењиваће се радови ученика и то у првом полугодишту два пута и у другом</p>	<p>Музичка култура</p> <p>Српски језик</p> <p>Математика</p> <p>Историја</p> <p>Физика</p> <p>Техничко образовање</p>

Наставни садржај	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
(4+2)	реализација)			<ul style="list-style-type: none"> • развију способност за опажање квалитета свих ликовних елемената • у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства • развију способност за визуелно памћење и повезивање опажених информација се оспособе за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности 	полугодишту два пута	

ИСХОДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА ЛИКОВНЕ КУЛТУРЕ

ОСНОВНИ НИВО

- Разликује у свом раду основне медије, материјале и технике.
- Изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове.

- Описује своје радове и радове других (исказује утисак)
- Зна да наведе знакове из свакодневног живота које имају пренесено значење.
- Зна улогу знакова у свакодневном животу.
- Разликује контраст као супротставаљање квалитета истиг или различитих ликовних елемената.
- Појам доминантем повезује са истицање, наглашавањем неке вредности.
- Разликује појмове реално- иреално.
- Познаје места и изворе на којима може да прошири своја знања о уметности (галерија, музеј, атеље...)

СРЕДЊИ НИВО

- Познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности.
- Одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју идеју.
- Уочава међусобну повезаност ликовних елемената у композицији.
- Користи се богатством линија у грађењу композиције.
- Поседује осећај за валерске вредности и различите текстуре и користи различите материјале за изражавање спонтаног ритма.
- Примењује појам стилизације у радовима.
- Образлаже свој рад и радове других (наводи садржај, тему, карактеристике технике)
- Лоцира одабрана уметничка дела у историјски друштвени контекст.
- Поседује одређено знање о имагинарном, наводи примере нестварних бића из историје.
- Познаје и користи комплементарне, топле и хладне боје.
- Одабира адекватан садржај да би стварао и декодирао визуелне шифре.
- Развија своју машту и креативност не ослањајући се само на репродуковање.
- Проналази различите начине повезивања ликовних елемената у грађењу композиције.
- Уме да истакне доминантан мотив, боју и остварује јединство уједињењем свих ликовних елемената.

НАПРЕДНИ НИВО

- Познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности.
- Одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју идеју.
- Уочава међусобну повезаност ликовних елемената принципа и садржаја, на свом раду и радовима других.
- Изводи радове са одређеном намером, користећи основне ликовне елементе и приципе да би постигао одређени ефекат.
- Користи тачне термине (контраст, јединство, хармонуја, равнотежа, доминанта...) када образлаже свој рад и радове других.
- Анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка (прави паралелу између реалног и модерне уметности)
- Самостално гради маштовита и оригинална ликовна решења, стилизованих облика.
- Користи савремене облике комуникације (фотографија, видео, филм) за продубљивање својих знања.
- Успешно користи терминологију (амблем, знак, персонификација, хералдика, алегорија) при анализи радова.
- Вешто повезује ликовне елементе и приципе у једну целину.
- Разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.

Ученик/ученица:

	1. ниво - ОСНОВНИ	2. ниво - СРЕДЊИ	3. ниво - НАПРЕДНИ
1. Медији, материјали и технике визуелних уметности	ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне меди-је, материјале и технике (цртање, сликање, ваја-н>е) визуелних уметности ЛК.1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове ЛК. 1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. наводи садржај)	1.1. познаје и користи (у свом раду) основне из-ражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних умет-ности 1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај)	ЛК.3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и матери-јала визуелне уметности ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, тех-нику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју
2. Елементи, принципи и садржаји (теме, мотиви, идеје...) Визуелних уметности	ЛК. 1.2.1. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)	2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт 2.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике тех-нике...)	ЛК.3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, тех-нику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би пости-гао одређени ефекат ЛК.3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, об-лик...) из визуелних
3. Улога, развој и различи-тост визуелних уметности	ЛК. 1.3.1. описује разлике које уочава на уметничким радо-вима из различитих земаља, култура и периода ЛК. 1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су по-ребна знања и вештине стечени учењем у визу-елним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...)	3.1. лоцира одабрана уметничка дела у историј-ски и друштвени контекст	ЛК.3.3.1. анализира одабрана уметничка дела \ на време настанка и према културној припадн-ти (описује основне карактеристике, намеру уметни ка...) ЛК.3.3.2. описује потребна знања и вештине који су неопход ни у занимањима везаним за визуелне умг ИНО1 1 и ЛК.3.3.3. користи другаместаизворе(нм >. библиотека, ин-тернет...) да би проширио своја

ГЕОГРАФИЈА VIII

Циљеви задаци:

- упознавање појава и процеса у географском простору Републике Србије
- упознавање основних географских одлика,
- развијање ставова о превентиви, заштити и унапређењу животне средине,
- развијању национално геоевропског и светског идентитета,
- развијању толеранције, постојања и припадности, мултиетничком, мултијезичком и мултикултурном свету,
- развоју опште културе и образовања,

-примена стечених знања у другим областима и програмима.

Редни број	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова	Број Часова обраде	ИЗВОРИ ЗНАЊА
1	Увод у Географске садржаје	1	1	
2	Географски положај, границе и величина Републике Србије	2	1	Уџбеник, енциклопедије,
3	Природне одлике Републике Србије	26	18	Штампани извори, интернет,
4	Становништво и Насеља	9	5	часови у природи
5	Привреда Републике Србије	13	9	
6	Завичајна географија	6	4	
7	Срби ван граница Србије	6	3	
8	Србија у савременим интеграцијским процесима	3	2	
9	Годишња систематизација наставног градива	2		
	УКУПНО:	68	43	

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Увод	Слушају, разговарају и усвајају годишњи програм	-презентује годишњи програм	фронтално	Упознавање са садржајем програма и начином остваривања		
Географски положај, границе и величина Србије	Посматрају карту, анализирају, упоређују	Објашњава, показује, упућује	Дијалогско-демонстрационом методом			
Природне одлике Србије	Слушају, посматрају, разговарају, упоређују, демонстрирају, илуструју,	Води разговор, објашњава, ствара ситуације, наводи на извођење закључака, мотивише, проверава стечена знања	Индивидуални, тимски, рад у малим група,	Постизање бољих резултата, сопственим интензитетом,		
Становништво и насеља	Слушају, цртају дијаграме, анализирају	Разговара, даје упутства, подстиче на самостално истраживање	Текстуална, дијалогска, илустративна	Квалитетније разумевање броја, густине, структуре становништва, миграције и насеља		
Привреда Србије	Слушају, прате, разговарају, илуструју, демонстрирају, упоређују,	Објашњава, координира групом, тимом, илуструје	Тимски рад групни, фронтални и илустративна	Разумевање развоја привреде, учвршћивање и примена стечених знања		
Завичајна географија	Посматрају, истражују, анализирају, упоређују, пишу и читају реферате	Упућује на литературу и изворе знања, упоређује са другим регионима	Истраживачки рад, рад на терену, тимски, илустративно-демонстрациони	Квалитетније упознавање свог краја и разумевање основних појмова, а све у циљу постизања бољег општег успеха		
Срби ван граница Србије	Слушају, разговарају, расуђују, доносе закључке, користе штампу, упоређују	Разговара, поставља питања, упућује, похваљује, награђује	Фронтално, тимски, рад на тексту, читају литературу, самостални рад, реферати	Стицање знања о животу и раду, привређивању, о начину живљења и односа са земљом Матицом		

Србија у савременим интеграцијским токовима	Разговарају, упоређују, закључују,	Води заговор, врши корелацију са другим областима, подстиче	рад на тексту, самостални рад	Знање и разумевање места и улуге Србије у савременом свету		
систематизација	Размењују мишљења о наученом, самовредновање и вредновање других	Вреднује постигнуте резултате, похваљује, даје сугестије-како даље	Разговор, дебата, дијалог	Евалуација наученог и сазнање колико носим са собом		

СТАНДАРДИ

Наставни садржаји	Фонд	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Географски положај, границе и величина Србије	1+1	ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте	ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом	ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте
Природне одлике Србије	16+10	ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе	ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.4.1. описије природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије	ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије
Становништво и насеља	6+3	ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред	ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва	ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља
Привреда Србије	10+6	ГЕ 1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране	ГЕ 2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст	ГЕ 3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности
Завичајна географија		ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.3.2. дефинише појам	ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом	ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора

	3+2	привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране	ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва	на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности
Срби ван граница Србије	2+2	ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред	ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва	ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља
Србија у савременим интеграцијским процесима	2+1	ГЕ 1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране	ГЕ 2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст)	ГЕ 3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности ГЕ 3.4.2. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије

Назив теме	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво	
	Довољан -2	Добар -3	Врло добар - 4	Одличан - 5
Границе, положај и величина Србије	Препознаје: место, границе Србије на карти Европе	Зна и уме да: одреди положај, место Србије на карти Балкана, Југоисточној Европи	Зна и уме да: анализирајући географску карту одреди положај, место и значај Србије у Европи, као и значај њених речних долина	Зна и уме да: анализирајући географску карту одреди положај, место и значај Србије на Балкану, Европи и објасни повољност и неповољност таквог положаја
Природне одлике Србије	Препознаје: рељефне целине, климатске елементе, типове климе, распоред биљног света, сливове, језера, наброји националне паркове и њихове одлике, основне одлике и начине очувања животне средине	Зна и уме да: препознаје и објашњава географске чињенице и описује рељефне целине, климатске елементе, типове климе, распоред биљног света, сливова, језера, наброји и опише националне паркове, узроке загађења и начине очувања животне средине	Зна и уме да: објашњава, доноси закључке при описивању рељефних целина и регија, о утицају климатских елемената и распореду климатских типова, о зависности размештаја биљног света од рељефа и климе, објасни принципе и начине одређивања националних паркова, узрочно-последичне везе човека и природе – од загађивања до очувања животне средине	Зна и уме да: објашњава физичко-географске законитости у географској средини, доноси закључке при описивању и анализирању рељефних целина и регија, о утицају климатских елемената и распореду климатских типова, о размештају и значају вода, зависности размештаја биљног света од рељефа и климе, објасни принципе и начине одређивања националних паркова, узрочно-последичне везе човека и природе – од загађивања до очувања животне

				средине
Становништво и насеља Србије	Познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред	Зна и уме да: именује народе, разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко), као и структуру становништва и одлике и типове насеља	Зна и уме да: објасни и изведе закључке о кретању, броју, структури становништва, миграцијам одликама насеља	Зна и уме да: објасни и изведе закључке о кретању, броју, структури становништва, миграцијама одликама насеља
Привреда Србије	Дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране, као и њихов територијални распоред	Зна и уме да: одреди утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности	Зна и уме да: објасни узрочно-последични односи утицај природних друштвених чиниоца на развој и структуру привредних делатности и грана као и искориштеност ресурса	Зна и уме да: објасни узрочно-последични однос и утицај природних и друштвених чиниоца на развој и структуру привредних делатности и грана као и искориштеност ресурса као и могућности квалитетнијег и бржег привредног развоја од пољопривреде до туризма
Завичајна географија	Препознаје: границе, место, изглед рељефа, основне одлике климе, распореда биљног света, карактеристике вода, становника и насеља, најзначајније делатности свог краја.	Зна и уме да: одреди место, границе, опише изглед рељефа, одлике климе, распоред и изглед биљног света, одлике и значај вода, одлике становника и насеља, најзначајније делатности и развој свог краја	Зна и уме да објасни и изведе закључке о значају места и положаја свог краја, као и узроно последичне везе развоја и повезаности са другим регионима	Зна и уме да објасни и изведе закључке, повеже природне законитости и искориштаности места на ком се налази, о значају места и положаја свог краја, као и узрочно-последичне везе развоја и повезаности са другим регионима
Срби ван граница Србије	Препознаје: појам „дијаспора“, државе где живе Срби	Зна и уме да: објасни појам „дијаспора“, одреди државе где живе Срби	Зна и уме да: објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој, размештај и на миграције становништва	Зна и уме да: објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој, размештај и на миграције становништва, о начину живота и сарадње са земљом „матичом“.
Србија у савременим интеграцијским процесима	Уме и зна да препозна место Србије у Југоисточној Европи, Европи, и у разним организацијама.	Зна и уме да: одреди место Србије у Југоисточној Европи, Европи, као и место и значај Србије у међународним организацијама	Зна и уме да: објасни, разуме односе у међународним организацијама и да их именује	Зна и уме да: објасни, разуме односе у међународним организацијама, да одреди значај учешћа и улоге наше земље у њима и да их именује

ИСТОРИЈА VIII

Задаци наставе Историје у осмом разреду су:

- стекну основна знања о најважнијим одликама историјског периода од друге половине 19. до краја 20. века;
- стекну основна знања о најважнијим одликама историјског периода од друге половине 19. до краја 20. века на српском и југословенском простору;
- стекну основна знања о историји европских и ваневропских држава у периоду од друге половине 19. до краја 20. века;
- разумеју најзначајније политичке идеје историјског периода од друге половине 19. до краја 20. века;
- стекну основна знања о знаменитим личностима периода од друге половине 19. до краја 20. века у општој и националној историји;
- се упознају са културним и научнотехнолошким достигнућима на српском, југословенском, европском и ваневропском простору у периоду од друге половине 19. до краја 20. века;
- разумеју да национална историја представља саставни део опште историје;
- развијају истраживачки дух и критички однос према прошлости и оспособе се да препознају различита тумачења иситх историјских догађаја;
- разумеју узроке и последице најважнијих историјских појава у периоду од друге половине 19. до краја 20. века;
- овладају вештином коришћења историских карата за период од друге половине 19. до краја 20. века;
- науче да повезују различите историјске садржаје (личности, догађаје, појаве и процесе) са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом
- поседују свест о повезаности појава из прошлости са појавама из садашњости

Редни број	Наставна тема	обрада	утврђивање	систематизација	Укупно
I	Свет у другој половини 19. И почетком 20. века	3	3	2	8
II	Србија, Црна Гора и Срби у Хабзбуршком и Османском Царству од Берлинског конгреса до Првог светског рата	8	5	1	14
III	Први светски рат и револуције у Русији и Европи	3	2	-	5
IV	Србија и Црна Гора у Првом светском рату	3	3	1	7
V	Свет између Првог и Другог светског рата	3	2	1	6
VI	Југословенска краљевина	4	3	-	7
VII	Други светски рат – Тотални рат	3	2	-	6
VIII	Југославија у Другом светском рату	4	2	1	7
IX	Свет после Другог светског рата	2	1	-	3
X	Југославија после Другог светског рата	3	2	1	6

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Свет у другој половини 19. И почетком 20. века	активно слуша, учествује у разговору, чита текстове, чита уџбеник, издваја најважније чињенице и појмове, гледа и коментарише илустрације, истражује, анализира историјске изворе, ради кратке петнаестоминутне вежбе	-објашњава -подстиче -усмерава -показује -анализира -мотивише -упућује на изворе	наративна, дијалогска, монолошка, илустративна, текстуална, групни рад, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	Разумевање основних одлика историјског периода од др. половине 19. до кр.20века, разумевање основних одлика истог историј. периода на српском и југослов. простору, разумевање најзначајнијих политичких идеја у том периоду, стицање знања о личностима које су обележиле тај период, упознавање културних и научних достигнућа у Европи и код Срба као и коришћење историјских карата за период савременог доба. -Примена стандарда		
Србија, Црна Гора и Срби у Хабзбуршком и Османском Царству од Берлинског конгреса до Првог светског рата	Активно слуша, учествује у разговору, чита и анализира шеме и илустрације и коментарише, израда домаћих задатака, користи историјске карте, чита текстове, гледа и коментарише илустрације, истражује, анализира историјске изворе, ради кратке петнаестоминутне	-објашњава -истиче -подстиче -мотивише -показује -анализира -упућује на изворе	Наративна, дијалогска, илустративна, текстуална, филм, групни рад, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	Разумевање основних одлика савременог доба Срба и др. народа на југослов. простору, разумевање најважнијих политичких идеја, упознавање културних и научних достигнућа, стицање знања о личностима у националној историји, коришћење историј. карата за тај историј. период. -Примена стандарда		

	вежбе анализа филма,					
Први светски рат и револуције у Русији и Европи	Активно слуша, учествује у разговору, чита и анализира шеме и текстове, гледа илустрације, анализа филма, објашњава појмове везане за овај период, разликује и упоређује државно и друштвено уређење земаља тог периода, повезује појмове, догађаје и личности, коришћење историјске карте, писмена провера знања, истражује, анализира историјске изворе, ради кратке петнаестоминутне вежбе	-објашњава -истиче -показује -подстиче -мотивише -анализира -упућује на изворе -проверава	Наративна, дијалогска, илустративна, текстуална, филм, групни облик, индивидуални, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	Разумевање основних одлика Првог светског рата у Европи и свету (узрок-повод-ток-последнице), стицање знања о личности- ма тога доба, о политичким приликама у Русији уочи и у току Првог св. рата, о Октобарској револуцији и њеном утицају на прилике у Европи као и о најзначајнијим биткама Првог свет. рата, разумевање најзначајнијих поли- тичких идеја у периоду од кр.19. до кр. 20.века, коришћење историј. карата за овај период. -Примена стандарда		
Црбија и Црна Гора у Првом светском рату	Слуша и активно учествује, Чита и анализира шеме, илустрације и текстове, Објашњава појмове везане за овај период, Повезује појмове, догађаје и личности, Коришћење историјске карте, истражује, анализира историјске изворе, ради кратке петнаестоминутне вежбе	-објашњава -истиче -показује -подстиче -мотивише -анализира -упућује на изворе -проверава	Наративна, дијалогска, илустративна, текстуална, групни облик, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	Стицање знања о личностима тог периода, разумевање основних одлика Првог светског рата у свету и код нас, најважније битке у Првом светском рату (узрок-ток- последнице), прилике у Србији и Црној Гори у току и после рата. -Примена стандарда		

Свет између Првог и Другог светског рата	Активно слуша, учествује у разговору, чита и анализира шеме, текстове, гледа илустрације, објашњава појмове везане за овај период, анализа филма, истражује, анализира историјске изворе, ради кратке петнаестоминутне вежбе	-објашњава -истиче -показује -мотивише -води дискусију -сугерише -поставља проблем	Наративна, дијалогска, илустративна, текстуална, филм, групни облик, индивидуални, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	Разумевање политичких прилика у свету након Првог св. рата, разумевање идеолошких, политичких и државних система у Европи између два светска рата, упознавање културних, економских и друштвених прилика у међуратној Европи, стицање знања о личностима које су обележиле овај историјски период, коришћење историјских карата.. -Примена стандарда		
Југословенска краљевина	Активно слуша, учествује у разговору, читање текстова, гледање илустрација, анализа филма, истражује, анализира историјске изворе, ради кратке петнаестоминутне вежбе	-објашњава -показује -усмерава -сугерише -поставља проблем -upuћује на изворе -анализира -мотивише	Наративна, дијалогска, текстуална, илустративна, филм, групни облик, индивидуални, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	Разумевање основних одлика конституисања Југословенске краљевине њених органа власти, упознавање културних, економских и друштвених карактеристика Краљевине Југославије, стицање знања о личностима које су обележиле овај период, коришћење историјских карата. -Примена стандарда		
Други светски рат – Тотални рат	Активно слушање, учешће у разговору, читање текстова, гледање илустрација, анализа филма, истражује, анализира историјске изворе, ради кратке петнаестоминутне вежбе	-објашњава -подстиче -усмерава -поставља проблем -води дискусију -наводи -upuћује на изворе	Наративна, дијалогска, текстуална, илустративна, филм, групни облик, индивидуални, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	Разумевање основних одлика Другог светског рата у Европи, свету и на југословенском простору, (узрок-повод-ток-последиче), стицање знања о личностима које су обележиле тај период, коришћење историјских карата		

				за тај период упознавање политичких, културних и друштвених прилика у Европи, свету и на југословенском простору. -Примена стандарда		
Југославија у Другом светском рату	Повезује и проширује стечена знања, повезује и интерпретира догађаје, анализира и упоређује војну, политичку и културну историју, комбинује сазнања из опште, локалне и националне историје, користи додатне изворе и литературу, истражује, анализира историјске изворе, ради кратке петнаестоминутне вежбе	-објашњава -подстиче -усмерава -поставља проблем -води дискусију -наводи -упућује на изворе	Наративна, дијалогска, текстуална, гледање филма, групни облик, индивидуални, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	Разумевање основних одлика Другог светског рата у Европи, свету и код нас, стицање знања о личностима тог периода, упознавање политичких, културних и друштвених прилика на југословенском простору, коришћење историјских карата. -Примена стандарда		
Свет после Другог светског рата	Активно слушање, учешће у разговору, читање и анализирање текстова, гледање илустрација, истражује, анализира историјске изворе, ради кратке петнаестоминутне вежбе	-објашњава -показује -подстиче -сугерише -истиче -наводи -упућује на изворе	Наративна, дијалогска, текстуална, илустративна, групни облик, индивидуални, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	Основне одлике тог периода, разумевање политичких, економских прилика у Европи и свету после Другог светског рата као и последице које је рат оставио, упознавање културних и научних достигнућа тог периода стицање знања о личностима које су обележиле тај период, коришћење историјских карата -Примена стандарда		

<p>Југославија после Другог светског рата</p>	<p>Активно слушање, учешће у разговору, читање и анализирање шема, текстова, гледање илустрија, Објашњава појмове везане за овај период, Повезује појмове, догађаје и личности, Анализира и истражује историјске изворе, ради кратке петнаестоминутне вежбе упоређује војну, политичку, културну историју, писмена провера знања,тест</p>	<p>-објашњава -истиче -наводи -ствара ситуацију -поставља проблем -мотивише -упућује на изворе -проверава</p>	<p>Монолошка, дијалoшка, текстуала, илустративна, групни облик, индивидуални, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе</p>	<p>Упознавање политичких, економских и друштвених прилика на југословенском простору после Другог светског рата стицање знања о личностима које су обележиле овај период, разумевање најзначајнијих политичких идеја тог периода, упознавање културних и научних достигнућа Срба тога доба, коришћење историјских карата. -Примена стандарда</p>		
---	---	---	---	--	--	--

СТАНДАРДИ

Садржај теме	Основни	Средњи	Напредни
Уводни час	Провера знања из предходне године		
СВЕТ У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX И ПОЧЕТКОМ XX ВЕКА			
<p>Промене у привреди друштву и култури у другој половини XIX и почетком XX века (Друга индустријска револуција, промене у светској економији, политичке идеје: империјализам, национализам, расизам, демократија, социјализам, клерикализам; духовни хоризонти епохе: култура, наука, образовање)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да репродукује дефиницију појмова: капиталистичка привреда, Друга индустријска револуција, велика сила - Препознаје и разликује појмове: национализам, расизам, демократија, социјализам - Зна да наведе основна политичка (демократска) права: активно и пасивно бирачко право, слобода штампе, збора и договора, поштовање воље већине - Зна када су се јавиле Прва и Друга индустријска револуција - Зна да наведе, по избору, пет проналазака Друге индустријске револуције - Зна да наведе кључне проналаске Прве и Друге индустријске револуције (Прве- парна машина, а Друге- електрична енергија) - Зна ко су Никола Тесла, Томас Едисон - Уме да прочита тражене табеларне податке о демографској слици Европе у XIX веку (уме да закључи и опише демографску слику једне земље на основу табеларних података о демографској слици Европе у XIX веку) 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна узроке и последице Друге индустријске револуције (узрок- демографска експлозија, прва индустријска рев.; последице- миграције село-град; Европа-САД, Аустралија; развој радничке класе. настанак империјализма, монопола, развој колонијализма) - Уме да упореди I и II индустријску револуцију и њихове последице (време настанка, проналаске, узроке, последице) - Зна начине и циљеве борбе радника за своја права- радничка класа, пролетеријат, буржоазија (виша грађанска класа) - Зна ко су Сигмунд Фројд, Михајло Пупин, Карл Маркс - Зна да репродукује дефиницију марксизма, национализма, расизма, демократије, социјализма - Уме да препозна разлику између марксизма и других идеологија које се јављају у XIX веку (либерализам, расизам, конзервативизам, дарвинизам...) - Уме да употреби знање о монополима и наведе пример монопола данас (Кока-Кола; Нестле, Опел, Сименс...) - Уме да упоређује демографску слику појединих европских држава, на основу понуђене табеле демографске слике Европе у XIX веку - Уме уз помоћ наставника да напише рад (кратко предавање), направи пано, ППТ на тему проналазака Друге индустријске револуције (филм, авион, вишефазна струја, Периодни систем елемената, мотор са унутрашњим сагоревањем, Рендген зраци...) 	<ul style="list-style-type: none"> - Разуме и целовито објашњава и повезује процес демографске револуције, Другу индустријску револуцију, настанак монопола, настанак империјализма и на крају борбу за нову економску и политичку слику света - Повезује и објашњава промене видова капиталистичке производње кроз историју: од мануфактурне, преко либералне до империјализма - Уме да објасни друштвене промене које се одвијају као последица Друге индустријске револуције (прелазак са традиционалног и аграрног друштва на модерно индустријско; развој радничке класе;) - Уме да сам састави монопол (вежба) - Зна ко је Марија Кири - Уме да табеларне демографске податке Европе у XIX веку повеже са предходним историјским знањем - Уме самостално да напише рад (кратко предавање), направи пано, ППТ на тему проналазака Друге индустријске револуције (филм, авион, вишефазна струја, Периодни систем елемената, мотор са унутрашњим сагоревањем, Рендген зраци...)

<p>Међународни односи у 2/2 XIX и почетком XX века (последнице уједињења Немачке и Италије-настанак Тројног савеза и Антанте, подела колонија и борба за колоније у Азији и Африци, успон САД и Јапана и међународне политичке кризе)</p>	<p>- Зна да наведе имена савеза Антанта и Тројни савез (Централне силе) и ко су њихови чланови - Уме да, уз помоћ наставника, покаже на карти чланове Антанте и Централних сила: Немачко царство, Руско царство, Аустро-Угарску, Велику Британију, Француску, Италију - Зна да репродукује дефиницију монархије и републике, као и да објасни шта значи израз конфедералан, колонија - Зна да прочита информације из мапе ума, коју је дао наставник, Међународни односи од 1878-1914.</p>	<p>- Зна да наведе интересе Антанте и Централних сила, као и године њиховог настанка - Самостално показује на карти земље чланице ових савеза- Централних сила и Антанте - Повезује владарску династију и државу у којој владају:; Хабзбурзи-Аустро-Угарска; Османлије-Османско царство - Зна да објасни разлику између монархије и републике и примењује знање на примерима држава (данашња Србија) и зна ко је монарх, а ко председник - Зна да наведе пример за државу-колонију у овом периоду - Зна да именује две велике међународне кризе између блокова Антанте и Централних сила, а настале у склопу решавања Источног питања: Анексиону кризу (1908) и Балканске ратове (1912/1913) - Зна да именује колонијална ширења Енглеске и Француске и да их покаже на карти Света - Уме да на примеру Аустро-Угарске објасни конфедерални принцип државног уређења</p>	<p>- Повезује, разуме и целовито објашњава утицај Друге индустријске револуције, уједињења Немачке и Италије, настанка империјализма, са стварањем војно-политичких савеза у Европи у 2/2 XIX века, као у крајњем борбу за колоније и нову политичку и економску поделу света - Повезује владарску династију и државу у којој те династије владају: Хоенцолерни-Пруска, Немачка; Савоје-Пијемонт, Италија; Романови-Русија - Зна да објасни две велике међународне кризе између блокова Антанте и Централних сила, а настале у склопу решавања Источног питања: Анексиону кризу (1908) и Балканске ратове (1912/1913) - Зна узроке и последице стварања Централних сила и Антанте (дефинише интересе ових војних савеза)</p>
<p>Велике силе и балканске земље (продор Хабзбуршке монархије на Балкан, Утицај великих сила-Русије, Велике Британије, Француске, Немачке, Италије; Источно питање - опадање Османског царства; уобличавање националних држава на Балкану- Грчка, Румунија, Бугарска, Албанија)</p>	<p>- Зна да репродукује дефиницију и објасни значење појма Источно питање - Зна да именује главне чиниоце у решавању Источног питања (велике силе, балканске државе, Османско царство) - Зна годину одржавања Берлинског конгреса (1878) и његове главне одлуке (стицање независности за Србију, Црну Гору, Румунију, подела Бугарске, окупација БиХ) - Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже Османско царство 1878 године, БиХ, Србију, Црну Гору, Аустро-Угарску, Грчку, Бугарску</p>	<p>- Уме да објасни позицију сваког заинтересованог чиниоца у решавању овог дипломатског проблема, уз помоћ наставника - Зна да наведе кључне податке о Великој источној кризи: време дешавања, узроке и последице: 1875-1878; Берлински конгрес; слабљење Османског царства, протеривање Русије са Балкана и продор Аустро-Угарске на Балкан уз помоћ В. Британије и Немачке; - Уме самостално, на карти да покаже државе учеснице Велике источне кризе - Зна хронолошки редослед добијања независности балканских држава</p>	<p>- Уме да целовито објасни политику Аустро-Угарске на Балкану у 2/2 XIX и почетком XX века (од уједињења Немачке и Италије, и смањивања утицаја А-У у средњој Европи, преко преоријентације ширења њеног утицаја ка Солуну; добијање БиХ, политика подршке Србији на Берлинском конгресу, избегавање утицаја Русије са Балкана...) уз показивање на карти - Уме да целовито објасни политику Русије на Балкану до Берлинског конгреса (од 1774-Кучук-Кајнарџијског мира до 1878.; Први срп устанак, 1812-Букурешки мир, учешће Русије у Грчком устанку, Кримски</p>

	<p>- Зна хронолошке одреднице Балканских ратова и њихов значај</p>	<p>-Зна да објасни две велике међународне кризе између ова два блока, а настале у склопу решавања Источног питања: Анексиону кризу (1908) и Балканске ратове (1912/1913)</p>	<p>рат 1853-1856, Руско-турки рат 1877, Санстефански мир 1878.) уз показивање на карти</p> <p>- Зна време, уме да покаже простор и објасни ток процеса уобличавања националних држава на Балкану: Грчка (1829) Румунија (1878), Бугарска (1908), Албанија (1913)</p> <p>-Уме самостално да објасни позицију сваког заинтересованог чиниоца у решавању овог дипломатског проблема</p>
<p>Србија од 1903-1914 (унутрашња политика-Устав из 1903, развој парламентарне демократије, спољнополитичко окружење-Царински рат и Анексиона криза; модернизација привреде и друштва, култура, образовање-оснивање Универзитета 1905, свакодневни живот; личности: краљ Петар I и престолонаследник Александар Карађорђевић, Јован Цвијић, Јован Скерлић, Михаило Петровић Алас, Надежда Петровић)</p>	<p>- Зна ко су краљ Петар I и престолонаследник Александар Карађорђевић</p> <p>- Зна када су били Мајски преврат, Анексиона криза и Царински рат и због чега су наведени догађаји значајни, уз помоћ наставника</p> <p>- Препознаје и зна дефиницију појма парламентарне демократије (подела власти на законодавну, извршну и судску), дипломатије и међународних односа на примеру међународних криза везаних за Балкан (Балкански ратови и Анексиона криза)</p>	<p>-Зна ко су: Димитрије Туцовић, Јован Цвијић, Надежда Петровић, Михајло Пупин, Јован Скерлић, Љуба Давидовић и Љуба Стојановић (локална ист-наш први академик)</p> <p>-Зна да објасни узрок, ток и последице Мајског преврата, Анексионе кризе и Царинског рата;</p> <p>-Уме да објасни израз парламентарна демократија</p> <p>-Уз сугестије наставника зна да исприча о владавини Петра I до Првог св. рата</p> <p>-Зна шта је Црна рука - пример тајне организације</p> <p>-Уме да опише улогу Црне руке у реализацији Мајског преврата</p> <p>- Зна годину оснивања Универзитета (1905) или име владара у чије време је основан</p> <p>- Израђује уз помоћ наставника, кратко предавање, ППТ, пано, о српским владарима друге половине XIX и почетка XX века, научницима, сликарима, политичарима, писцима</p> <p>- Уме да повеже владара и догађаје везане за његову владавину</p>	<p>-Зна самостално да опише владавину Петра I</p> <p>-Зна да примени појам парламентарне демократије на период владавине Петра I до Балканских ратова</p> <p>-Критички анализира односе Србије и Аустро-Угарске од 1878 до 1914. и повезује Берлински конгрес-Тајну конвенцију-Царински рат</p> <p>-Зна да објасни значај оснивања Универзитета у Србији</p> <p>-Израђује самостално кратко предавање, пано, ППТ (уз сугестије наставника, где може да нађе литературу) о српским владарима 2/2 XIX и почетка XX века</p>
<p>Црна Гора од 1878 до 1914 (стицање независности, простор, становништво, друштво, привреда, култура, образовање; модернизација државне управе, свакодневни</p>	<p>-Зна када је Црна Гора постала независна и да, уз помоћ наставника, на карти покаже Црну Гору, пре и после Берлинског конгреса</p> <p>-Зна када је Црна Гора постала краљевина (1910) и ко је био њен први</p>	<p>-Зна ко су Данило и Никола I Петровић Никола, кнез (1860-1910), краљ (1910-1918)</p> <p>-Зна да опише учешће Црне Горе у Великој источној кризи и односе између Србије и Црне Горе у овом периоду</p>	<p>- Зна самостално, целовито уз показивање на карти да опише Црну Гору у време Николе I Петровића</p> <p>-Зна када је Црна Гора постала уставна (1905) и какав је по свом карактеру био тај устав</p>

<p>живот, унутрашња и спољна политика-односи са Србијом, доношење Устава 1905, политичке поделе, проглашење краљевине-1910, личности: краљ Никола Петровић, Валтазар Богишић, Марко Миљанов...)</p>	<p>краљ из династије Петровић</p>	<p>(Зорка-Петар I, химна «Онамо-намо»...) -На карти самостално показује проширења Црне Горе у XIX веку -Зна да опише у главним цртама владавину Николе I Петровића (време владавине, савез са Србијом, таст Европе, химна, устав, краљ)</p>	<p>-На примеру савремених Црногораца, Бошњака, Југословена... разграничава појам политичког и правога народа</p>
<p>Срби у Хабзбуршкој монархији (Срби у Јужној Угарској, Хрватској и Славонији, Далмацији-друштво, привреда, култура, образовање, положај цркве, политички живот-политичке странке; личности-Михаило Полит- Десачић, Јаша Томић, Светозар Прибићевић, Стефан Митров Љубиша...)</p>	<p>-Зна значење појмова: покатоличавање, унијаћење, развојачење Војне крајине, нација -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже простор Војне крајине, Јужне Угарске, Фрушку Гору, Сремске Карловце, Нови Сад, Далмацију... -Зна да наведе главне карактеристике положаја Срба у Хабзбуршкој монархији (развијачена Војна крајина, без привилегија, укида се ћирилица, денационализација, јак притисак Римокатоличке цркве, Хрвата на хрватизацији и Мађара на мађаризацији Срба...) -Зна ко је Светозар Милетић</p>	<p>-Зна да, уз помоћ наставника, опише положај Срба у Аустро-Угарској у другој половини XIX и почетком XX века (национални, верски-СПЦ, политички, социјални, културни)-домаћи, вежба -Зна да наведе начине на које се Срби боре против денационализације (оснивање партија, Матица српска, Гимназије, СПЦ...) - Зна на карти, самостално, да покаже простор Војне крајине, Јужне Угарске, Фрушку Гору, Сремске Карловце, Нови Сад, Далмацију... -Зна да разграничи појам политичког и правога народа -Зна ко је Јаша Томић -Зна да разграничи појам политичког и правога народа - на примерима политике Мађара и Хрвата у 2/2 XIX (Аустро-Угарска-1867, Хрватско-Угарска нагодба - 1873.) - Зна да објасни значај појединих начина којима се Срби боре против денационализације (оснивање партија, Матица српска, Гимназије, СПЦ...)</p>	<p>- Самостално, са критичким освртом, на прошлост Срба у Хабзбуршкој монархији: објашњава процес асимилације Срба, узрок, ток и последице, факторе, који на то утичу и оне који то спречавају - Самостално анализира и упоређује положај Срба ван Србије у овом периоду (национални, верски, социјални, политички положај...) -Уочава и објашњава развој културних институција као превенцију асимилације једног народа и повезује са стањем у култури данас у нашој држави (употреба ћирилице, утицај СПЦ, језик у медијима и у колоквијалном говору)</p>
<p>Босна и Херцеговина под аустроугарском влашћу (простор, становништво, правни положај Босне и Херцеговине, управа Бењамина Калаја, Анексија и Анексиона криза; друштво, привреда, култура, образовање; положај цркве; политички живот-политичке</p>	<p>- Зна да објасни појам анексије и када је била анексија БиХ од стране А-У -Зна ко су: Алекса Шантић, Јован Дучић -Самостално показује на карти где се налазе Босна и Херцеговина, а уз помоћ наставника: Сарајево, Мостар и Бања Лука - Зна да наведе главне карактеристике положаја Срба у БиХ под управом</p>	<p>-Самостално на карти показује наведене одреднице -Описује узроке окупације БиХ на Берлинском конгресу и Анексије БиХ 1908 -Зна да опише управу Бењамина Калаја у БиХ са акцентом на денационализацији БиХ (досељавање мултиетничког становништва, стварању Бошњачке нације, поништавања Срба, ћирилице,</p>	<p>-Препознаје елементе А-У ског управљања у БиХ са краја XIX века са савременом ситуацијом у БиХ (стварање Бошњака, покушаји стварања мултиетничког друштва, историје, међународна управа, форсирање католичанства и ислама-разлика, латинице у односу на ћирилицу...) - Самостално повезује и описује процес ширења А-У на Балкану са окупацијом БиХ, денационализаторском политиком</p>

<p>странке;омладински покрет и Млада Босна, међунационални и међуверски односи; Сарајево, Мостар и Бања Лука као културни и политички центри; личности: Алекса Шантић, Јован Дучић, Владимир Ћоровић, Петар Кочић, Осман Ђикић...)</p>	<p>Бењамина Калаја (стварање Бошњака, укидање ћирилице, српске историје, уместо правог инсистирање на политичком Бошњачком народу)</p>	<p>српске историје, упоређује његов став према Србима док је био аташе у Србији и сада када је администратор у БиХ...) - Зна кључне податке о организацији Млада Босна (пример тајне организације)</p>	<p>управе Бењамина Калаја, као и Анексију БиХ, Царински рат са Србијом</p>
<p>Срби у Османском царству (Косово, Метохија, Рашка област и Македонија-политичка, лична, имовинска обесправљеност Срба; културне, просветне и црквене прилике-значај Призренске богословије; утицај Србије; личности: Боград Раденковић, Петар Костић...)</p>	<p>-Зна да репродукује објашњење појмова: Стара Србија (Рашка област, Косово и Метохија, северна Македонија) и исламизација - Зна уз, помоћ наставника, да покаже Стару Србију -Зна да наведе име државе која је влдала Старом Србијом на основу историјске карте</p>	<p>-Уме да опише положај Срба у овој Османском царству у 2/2 XIX и почетком XX века (национални, верски, политички, социјални, културни) - На примеру дипломатског извештаја Милана Ракића, препознаје о ком подручју је реч и зна ко је Милан Ракић -Зна самостално да покаже Стару Србију - Зна да опише положај СПЦ (значај Призренске богословије) у Османском царству -Зна на карти да покаже Призрен и Пећ</p>	<p>- Препознаје, уочава и повезује процес ширења Шиптара на Косову, као национални план, који се од Берлинског конгреса, уз помоћ великих сила, остварује и данас - На примеру дипломатског извештаја Милана Ракића , уочава о којим појавама се ради и повезује их са извештајима са КиМ у последњих 20-ак година</p>
<p>Балкански ратови (узроци, поводи; супротности између балканских националних политика, Младотурска револуција, Балкански савез, Први балкански рат-Кумановска и Битољска битка; територијалне промене; сукоби међу свезаницима и Други балкански рат-Брегалничка битка; Букурешки мир и нове границе на Балкану)</p>	<p>-Зна да именује најзначајније битке балканских ратова (Кумановска, Битољска, Брегалничка), -Зна да их покаже на карти, уз помоћ наставника -Зна када су се одиграле ове битке -Зна када је створен Балкански савез (1912) и ко у њега улази: (Србија, Црна Гора, Грчка, Бугарска) - Зна када су били Први (1912/1913) и Други (1913) балкански рат - Зна да наведе узрок оба балканска рата, уз помоћ наставника -Зна да наведе кључне последице (Србија добија Вардарску Македонију, заједничка граница са Црном Гором; стварање Албаније под притиском великих сила) уз помоћ наставника - Уме, уз помоћ наставника, да на карти покаже границе балканских држава пре и после Балканских ратова</p>	<p>- Зна, уз помоћ наставника, да исприча узроке, ток и последице Балканских ратова -Зна самостално да покаже наведене битке Балканских ратова и Скадар, као и границе балканских држава пре и после ових ратова - Уме уз помоћ наставника да попуни упоредну табелу Првог и Другог балканског рата (време, битке, узрок, последице; учесници)-рад на часу или домаћи -Уме да уочи нелогичности и извуче закључке историјских извора (из наведених табела о демографској структури Македоније) и уме да у наведеним табелама уочи пристрасност и да је повеже са садашњим стањем у Македонији</p>	<p>-Самостално и целовито описује Балканске ратове (уз податке о Младотурској револуцији, слабљење Османског царства, продор Русије и Аустро-Угарске на Бакан, интереси балканских држава...)-уз приказивање на карти тока и интересних сфера у балканским ратовима - Уме самостално да попуни упоредну табелу Првог и Другог балканског рата (време, битке, узрок, последице; учесници)-рад на часу или домаћи-- -- Критички се изражава о подацима изнетим у наведеним табелама демографске структуре Македоније</p>

	<ul style="list-style-type: none"> -Уме да прочита једноставне информације из табела (које је прикупила Карнегијева фондација са српске, бугарске и грчке стране о нац. саставу територије Македоније) - Зна ко је Александар I Карађорђевић и зашто је значајан 		
Србија, Црна Гора и Срби у Хабзбуршком и Османском царству од Берлинског конгреса до Првог светског рата	<ul style="list-style-type: none"> - Умеју да израде уз помоћ белешки и уџбеника ленту времена у коју ће унети најзначајније догађаје - Уме уз помоћ белешки да повеже: битку и рат; партију и вођу; државу и владара; владара и догађај везан за његову владавину 	<ul style="list-style-type: none"> - Самостално без белешки и уџбеника израђује ленту времена - Израђује есеј (уз помоћ наставника): Ослобођење Србије у XIX и почетком XX века - Уме самостално да повеже: битку и рат; партију и вођу; државу и владара; владара и догађај везан за његову владавину 	<ul style="list-style-type: none"> - Израђује есеј (самостално): Ослобођење Србије у XIX и почетком XX века - Израђује мапу ума везану за ову наставну тему

НАЗИВ ТЕМЕ-ОБЛАСТИ	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво	
	довољан 2	добар 3	врло добар 4	одличан 5
Свет крајем 19. и поч.20.века	<ul style="list-style-type: none"> -Разликује основне временске одреднице -наброји најважније догађаје ове епохе -схвата појам великих сила -разликује историјски извор од другог историјског текста -елементарно сналажење на историјској карти 	<ul style="list-style-type: none"> -да повезује историјске личности са догађајем или временом - схвата да постоји значајна улога великих сила у историји -да препознаје повезаност регионалне,националне и светске историје -зна и разуме узроке и последице -Елементарно се служи историјским изворима и препознаје о ком се догађају ради 	<ul style="list-style-type: none"> -поуздано се служи историјском хронологијом -располаже знањима из опште историје -повезује појаве из опште и националне историје -уме да процени историјски извор -издваја сличности и разлике у тумачењима и изворима исте историјске појаве 	<ul style="list-style-type: none"> -прецизно се служи историјском хронологијом -прецизно употребљава појмове и објашњава њихову повезаност из прошлост и садашњости -уме да закључи зашто ј дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -процењује релевантност извора -има свој став и мишљење о тумачењуисторијског феномена
Србија и Црна Гора и њихови суседи крајем 19. и почетком 20. века	<ul style="list-style-type: none"> -уме да наброји најважније историјске личности нац. историје овог периода -уме да наброји најваж. догађаје -уме да наведе узроке и последице појава из прошлости-разликује историјски извор од другог историјског текста 	<ul style="list-style-type: none"> да повезује историјске личности са догађајем или временом - схвата да постоји значајна улога великих сила у историји -да увиђа улогу великих сила на Балкану -да препознаје повезаност регионалне,националне и светске историје -зна и разуме узроке и последице 	<ul style="list-style-type: none"> -поуздано се служи историјском хронологијом -располаже знањима из опште и националне историје -повезује појаве из опште и националне историје -уме да процени историјски извор -издваја сличности и разлике у тумачењима и изворима исте 	<ul style="list-style-type: none"> -прецизно се служи историјском хронологијом -прецизно употребљава појмове и објашњава њихову повезаност из прошлост и садашњости -уме да закључи зашто ј дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -процењује релевантност извора

	-елементарно сналажење на историјској карти	-Елементарно се служи историјским изворима и препознаје о ком се догађају ради	историјске појаве	-има свој став и мишљење о тумачењу историјског феномена
Први светски рат и револуције у Русији	-разуме да су догађаји на различитим просторима повезани -разуме да се исте историјске појаве могу различито тумачити -наброји најважније битке у Првом светском рату и зна исходе -разликује природу две руске револуције разликује историјски извор од другог историјског текста -елементарно сналажење на историјској карти	да повезује историјске личности са догађајем или временом - схвата да постоји значајна улога великих сила у историји -да препознаје повезаност регионалне, националне и светске историје -зна и разуме узроке и последице -Елементарно се служи историјским изворима и препознаје о ком се догађају ради --да влада чињеницама и разуме догађаје	-поуздано се служи историјском хронологијом -располаже знањима из опште и националне историје -повезује појаве из опште и националне историје -уме да процени историјски извор -издваја сличности и разлике у тумачењима и изворима исте историјске појаве -процењује значај догађаја из националне историје у односу на садашњост	-прецизно се служи историјском хронологијом -прецизно употребљава појмове и објашњава њихову повезаност из прошлост и садашњости -уме да закључи зашто ј дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -процењује релевантност извора -има свој став и мишљење о тумачењу историјског феномена
Свет између Првог и Другог светског рата	-разуме основне принципе на којима се заснивала међуратна Европа - уме да наведе узроке и последице -разликује историјски извор од другог историјског текста -елементарно сналажење на историјској карти	-препознаје утицај догађаја из прошлости на појаве из садашњости -зна и разуме принципе на којима је заснована Европа између два рата повезује историјске личности са догађајем или временом - схвата да постоји значајна улога великих сила у историји -да препознаје повезаност регионалне, националне и светске историје -зна и разуме узроке и последице -Елементарно се служи историјским изворима и препознаје о ком се догађају ради	-поуздано се служи историјском хронологијом -располаже знањима из опште и националне историје -повезује појаве из опште и националне историје -уме да процени историјски извор -издваја сличности и разлике у тумачењима и изворима исте историјске појаве -сналази се на карти без легенде	-прецизно се служи историјском хронологијом -прецизно употребљава појмове и објашњава њихову повезаност из прошлост и садашњости -уме да закључи зашто ј дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -процењује релевантност извора -има свој став и мишљење о тумачењу историјског феномена
Југословенска краљевина	-разуме елементарне услове у којима је настала југословенска држава -разуме елементарне супротности у држави	-разуме узроке и последице настанка југословенске државе -да повезује историјске личности са догађајем или временом - схвата да постоји значајна	-поуздано се служи историјском хронологијом -располаже знањима из опште и националне историје -повезује појаве из опште и	-прецизно се служи историјском хронологијом -прецизно употребљава појмове и објашњава њихову повезаност из прошлост и садашњости

	<ul style="list-style-type: none"> -наброји политичке партије-разликује историјски извор од другог историјског текста -елементарно сналажење на историјској карти 	<ul style="list-style-type: none"> улога великих сила у историји -да препознаје повезаност регионалне,националне и светске историје -зна и разуме узроке и последице -Елементарно се служи историјским изворима и препознаје о ком се догађају ради 	<ul style="list-style-type: none"> националне историје -уме да процени историјски извор -издваја сличности и разлике у тумачењима и изворима исте историјске појаве -користи знање да објасни супротности настале у данашње време 	<ul style="list-style-type: none"> -уме да закључи зашто ј дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -процењује релевантност извора -има свој став и мишљење о тумачењуисторијског феномена
Други светски рат	<ul style="list-style-type: none"> -разликује узрок и повод рата -наброји зарађене државе -наброји главне фронтоне, битке и њихове исходе- разликује историјски извор од другог историјског текста -елементарно сналажење на историјској карти 	<ul style="list-style-type: none"> да повезује историјске личности са догађајем или временом -да препознаје повезаност регионалне,националне и светске историје -зна и разуме узроке и последице -Елементарно се служи историјским изворима и препознаје о ком се догађају ради 	<ul style="list-style-type: none"> -поуздано се служи историјском хронологијом -располаже знањима из опште и националне историје овог периода -повезује појаве из опште и националне историје -уме да процени историјски извор -издваја сличности и разлике у тумачењима и изворима исте историјске појаве -јасно уочава прекретнице рата - уме да објасни улоге великих сила и појединих народа 	<ul style="list-style-type: none"> -прецизно се служи историјском хронологијом -прецизно употребљава појмове и објашњава њихову повезаност из прошлост и садашњости -уме да закључи зашто ј дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -процењује релевантност извора -има свој став и мишљење о тумачењуисторијског феномена
Свет после Другог светског рата	<ul style="list-style-type: none"> -разуме елементарни однос итмеђу победника и поражених Разуме елементарну блоковску поделу -разуме елементарне односе у данашњем свету -разликује историјски извор од другог историјског текста -елементарно сналажење на историјској карти 	<ul style="list-style-type: none"> -да повезује и разуме утицај догађаја из прошлости на садашњост -схвата и објашњава узроке и последице -Елементарно се служи историјским изворима и препознаје о ком се догађају ради 	<ul style="list-style-type: none"> -поуздано се служи историјском хронологијом -располаже знањима из опште историје -повезује појаве из опште и националне историје -уме да процени историјски извор -издваја сличности и разлике у тумачењима и изворима исте историјске појаве -уме да објасни догађаје из данашњег времена у контексту догађаја из прошлости 	<ul style="list-style-type: none"> -прецизно се служи историјском хронологијом -прецизно употребљава појмове и објашњава њихову повезаност из прошлост и садашњости -уме да закључи зашто ј дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -процењује релевантност извора -има свој став и мишљење о тумачењуисторијског феномена
Југославија после Другог светског рата	<ul style="list-style-type: none"> -разуме о основној мери промену власти у Југославији -у основној мери разуме 	<ul style="list-style-type: none"> Повезује личности и догађаје -зна и разуме значај феномена из националне историје -зна и разуме узроке и последице 	<ul style="list-style-type: none"> -поуздано се служи историјском хронологијом -располаже знањима из опште и националне историје 	<ul style="list-style-type: none"> -прецизно се служи историјском хронологијом -прецизно употребљава појмове и објашњава њихову повезаност из

	утицај великих сила на стање у земљи -зна да наброји најважније догађаје периода -разликује историјски извор од другог историјског текста -елементарно сналажење на историјској карти	важнијих прекретница -разуме утицај догађаја из прошлости и великих сила на данашње време -Елементарно се служи историјским изворима и препознаје о ком се догађају ради	-повезује појаве из опште и националне историје -уме да процени историјски извор -издваја сличности и разлике у тумачењима и изворима исте историјске појаве -користи знање да објасни супротности настале у данашње време	прошлост и садашњости -уме да закључи зашто ј дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -процењује релевантност извора -има свој став и мишљење о тумачењу историјског феномена
--	--	--	---	--

МАТЕМАТИКА

Разред: осми

Годишњи фонд часова: 136

Недељни фонд часова: 4

Циљеви и задаци

Ученике треба оспособити да:

- примењују Талесову теорему у конкретним проблемима, да примењују сличност троуглова, као и примена сличности на правоугли троугао
- умеју да решавају линеарне једначине (неједначине) и системе линеарних једначина с једном и са две непознате на основу еквивалентних трансформација, као и да решења тумаче графички;
- одговарајуће текстуалне задатке изразе математичким језиком и реше их користећи једначине и неједначине;
- уоче функционалне зависности и да их приказују на различите начине тј. да схвате појам функције и њеног графика;
- овладају појмом функције упознавањем тј. усвајањем линеарне функције и њених својстава, тако да могу да цртају и читају разне графике линеарне функције;
- умеју да тумаче податке представљене различитим дијаграмима и табелама;
- умеју да састављају табеле и цртају одговарајуће графиконе-дијаграме разних стања, појава и процеса; умеју да израчунају медијану и да је користе;
- схвате међусобне односе тачака, правих и равни у простору;
- науче најбитније чињенице о пројекцијама на раван;
- науче елементе и својства геометријских тела (призма, пирамида, ваљак, купа и лопта); умеју да цртају мреже и да израчунавају површину и запремину тела;
- примењују знања о геометријским телима у пракси, повезујући садржаје математике и других области;

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености	Корелација
-------------------	--------------------	-----------------------	---------------------------	-----------------------------------	----------------------------	------------

			облици рада и технике		стандарда и циљева	
Сличност троуглова 8(3+5)	учава разликује упоређује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	Поновити да је сличност троуглова уведена преко једнакости углова. Талесова теорема без доказа. Поређење троуглова по сличности – коефицијент сличности. Применити сличност на правоугли троугао и на тај начин извести Питагорину теорему	- усмена провера - тест	
Тачка, права и раван 12(6+6)	учава именује разликује упоређује	-презентује -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	однос тачке и праве,тачке и равни и одређености праве и равни однос правих, мимоилазне праве однос праве и равни, нормала на раван,растојање тачке од равни однос две равни, ортагонална пројекција на раван, рогаљ, полиедар	- усмена провера - тест	
Линеарне једначине и неједначине с'једном непознатом 18(6+12)	учава именује разликује	-презентује -усмерава ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	основна својства једнакости,Еквивалентност једначине ресавање линеарних једначина с'једном непознатом основна својства неједнакости. Еквивалентност неједначине ресавање линеарних неједначина с'једном непознатом пример и примене	- усмена провера - тест - писмени задатак	
Призма 14(6+8)	учава именује разликује упоређује	-презентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	призма,појам,врста,елементи мреза призме. Површина призме мерење запремине. Запремина призме,маса тела	- усмена провера - писмени задатак - тест - практични рад	

<p>Пирамида 16(6+10)</p>	<p>уочава именује разликује упоређује</p>	<p>-предентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару</p>	<p>пирамида, појам, врсте и елементи мрежа пирамиде. Површина пирамиде запремина пирамиде</p>	<p>- усмена провера - контролна вежба - тест - практични рад</p>	
<p>Линеарна функција 12(5+7)</p>	<p>Уочава именује закључује разликује</p>	<p>-предентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару</p>	<p>функција и њен график функција дата једначином $y=ax+b$ цртање и читање графика графичко приказивање података</p>	<p>- писмена вежба - усмена провера - тест</p>	
<p>Графичко представљање статистичких података 8(4+4)</p>	<p>уочава именује упоређује</p>	<p>-предентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару</p>	<p>Представљање зависних величина табеларно и у координатном систему. Графичко представљање статистичких података у облику дијаграма (стубичастих, кружних...). Рачунање средње вредности и медијане. Поређење вредности узорка са средњом вредношћу</p>	<p>- усмена провера - тест - практична примена</p>	
<p>Систем линеарних једначина са две непознате 12(6 + 6)</p>	<p>уочава именује закључује разликује открива релације</p>	<p>-предентује -усмерава ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање</p>	<p>-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару</p>	<p>линеарне једначине са две непознате и њена ресења појам система од две и више линеарне једначине са две непознате еквалентност система линеарних једначина методи решавања система линеарних једначина примена система линеарних једначина</p>	<p>- писмени задатак - усмена провера</p>	

Ваљак 10(4+6)	учава именује разликује упоређује	-предентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности,прецизности, одговорности,уредности	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	ваљак,настанак,елементи и врсте мрежа ваљака површине и запремине ваљка	- усмена провера - тест	
Купа 12(4+8)	учава именује разликује упоређује	-предентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	купа настанак и елементи мрежа купе површина и запремина купа	- писмени задатак - усмена провера	
Лопта 6(3+3)	учава именује разликује упоређује	-предентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	сфера и лопта:пресеци лопте површина и запремина лопте	- усмена провера	
Писмени задаци са исправкама 8 (4+4)			-индивидуални	-сагледати како су ученици савладали пређени пограм		

СТАНДАРДИ И ИСХОДИ

ОБЛАСТ	НАСТАВНА ТЕМА	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	ИСХОДИ
	1.ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ	1.2.1. решава линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану;	2.2.1. решава линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате; 2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним	3.2.1. саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате;	Ученик уме да: - решава линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану;

АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ			задацима;	3.2.5. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке	- решава линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате; - користи једначине у једноставним текстуалним задацима; - зависност међу променљивим, зна функцију $y=ax$ и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам
	2.ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	1.2.4. одреди вредност функције дате таблицом или формулом;	2.2.4. уочи зависност међу променљивим, зна функцију $y=ax$ и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције;	3.2.4. разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом; <u>зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства;</u>	- директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције; - зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства;
	3.СИСТЕМИ ДВЕ ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ СА ДВЕ НЕПОЗНАТЕ	-	2.2.1. решава линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате;	3.2.1. саставља и решава линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате;	директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције; - зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства;
ГЕОМЕТРИЈА И МЕРЕЊЕ	4.СЛИЧНОСТ ТРОУГЛОВА	-	-	3.3.6. уме да примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката;	Ученик уме да: - примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката;
	5.ТАЧКА,ПРАВА,РАВАН	-	-	-	-
	6.ПРИЗМА	1.3.4. влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и уме да их обележи и рачуна њихову површину и запремину); 1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење	2.3.4. влада појмовима: <u>призма</u> и пирамида, рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку; 2.4.1. пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину, површину,	3.3.4. рачуна површину и запремину <u>призме</u> и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати; 3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са	- влада појмовима: <u>призма</u> и пирамида, рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у

	<p>дужине, површине, запремине, масе, времена и углова;</p> <p>1.4.2. претвори веће јединице <u>дужине</u>, масе и времена у мање;</p> <p>1.4.3. користи различите апоене новца;</p> <p>1.4.4. при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокружује величине исказане датом мером;</p>	<p>запремину, углове, време и масу;</p> <p>2.4.2. претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију;</p> <p>2.4.3. дату величину исказе приближном вредношћу;</p>	<p>њима;</p> <p>3.4.2. уме да процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1 cm, 1 g);</p>	<p>задатку и када нису дати;</p> <p>- претвара јединице мере, рачунајући са њима;</p>
7. ПИРАМИДА	<p>1.4.1. - 1.4.2. - 1.4.3. - 1.4.4.</p>	<p>2.3.4. влада појмовима: призма и <u>пирамида</u>, рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку;</p> <p>2.4.1. - 2.4.2. - 2.4.3.</p>	<p>3.3.4. рачуна површину и запремину призме и <u>пирамиде</u>, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати;</p> <p>3.4.1. - 3.4.2.</p>	<p>Ученик уме да:</p> <p>- влада појмом <u>пирамида</u>, рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку или када нису непосредно дати;</p> <p>- влада појмовима: купа, <u>ваљак</u> и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе);</p> <p>- рачуна површину и запремину <u>ваљка</u>, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати;</p> <p>3.4.1. - 3.4.2.</p>
8. ВАЉАК	<p>1.3.5. влада појмовима: купа, <u>ваљак</u> и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе);</p> <p>1.4.1. - 1.4.2. - 1.4.3. - 1.4.4.</p>	<p>2.3.5. рачуна површину и запремину <u>ваљка</u>, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку;</p> <p>2.4.1. - 2.4.2. - 2.4.3.</p>	<p>3.3.5. рачуна површину и запремину <u>ваљка</u>, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати;</p> <p>3.4.1. - 3.4.2.</p>	<p>Ученик уме да:</p> <p>- влада појмовима: купа, <u>ваљак</u> и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе);</p> <p>- рачуна површину и запремину <u>ваљка</u>, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку;</p> <p>- влада појмовима: купа, <u>ваљак</u> и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе);</p> <p>- рачуна површину и запремину <u>ваљка</u>, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати;</p> <p>3.4.1. - 3.4.2.</p>
9. КУПА	<p>1.3.5. влада појмовима: <u>купа</u>, ваљак и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе);</p> <p>1.4.1. - 1.4.2. - 1.4.3. - 1.4.4.</p>	<p>2.3.5. рачуна површину и запремину ваљка, <u>купе</u> и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку;</p> <p>2.4.1. - 2.4.2. - 2.4.3.</p>	<p>3.3.5. рачуна површину и запремину ваљка, <u>купе</u> и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати;</p> <p>3.4.1. - 3.4.2.</p>	<p>Ученик уме да:</p> <p>- влада појмовима: купа, <u>ваљак</u> и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе);</p> <p>- рачуна површину и запремину <u>ваљка</u>, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку;</p> <p>- влада појмовима: купа, <u>ваљак</u> и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе);</p> <p>- рачуна површину и запремину <u>ваљка</u>, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати;</p> <p>3.4.1. - 3.4.2.</p>
10. ЛОПТА	<p>1.3.5. влада појмовима: купа, ваљак и <u>лопта</u> (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе);</p>	<p>2.3.5. рачуна површину и запремину ваљка, купе и <u>лопте</u> када су неопходни елементи непосредно дати у задатку;</p> <p>2.4.1. - 2.4.2. - 2.4.3.</p>	<p>3.3.5. рачуна површину и запремину ваљка, купе и <u>лопте</u>, укључујући случајеве када неопходни елементи нису</p>	<p>Ученик уме да:</p> <p>- влада појмовима: купа, <u>ваљак</u> и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе);</p> <p>- рачуна површину и запремину <u>ваљка</u>, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати;</p> <p>- влада појмовима: купа, <u>ваљак</u> и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе);</p> <p>- рачуна површину и запремину <u>ваљка</u>, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати;</p> <p>3.4.1. - 3.4.2.</p>

		1.4.1. - 1.4.2. - 1.4.3. - 1.4.4.		непосредно дати; 3.4.1. - 3.4.2.	случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати;
--	--	-----------------------------------	--	-------------------------------------	--

ФИЗИКА – ОСМИ РАЗРЕД

Недељни фонд часова: 2 (два)

Годишњи фонд часова: 68 (шездесет осам)

Сврха, циљеви и задаци школског програма образовања и васпитања

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.
- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

Циљеви и задаци школског програма образовања и васпитања

- Развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима.
- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика
- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења
- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот
- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина
- омогућавање, укључивање у процесе европског и међународног повезивања;
- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;
- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва;
- уважавање плурализма вредности и омогућавања, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и добробити за све;
- развијање код деце и ученика радозналост и отвореност за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етичке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавње понашања који нарушавају остваривање права на различитост;
- поштовање права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски развијеном друштву;
- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности

Циљеви и задаци наставе:

Ученик треба да:

- разликује скаларне физичке величине од оних које су дефинисане интезитетом, правцем и смером(време, маса, температура, брзина, убрзање, сила...)
- користи на нивоу примене основне законе механике- Њутнове законе
- уме да слаже и разлаже силу
- упозна силу трења
- разуме да је рад једнак промени енергије
- на нивоу примене користи законе одржања(маса и енергије)
- разликује различите врсте кретања(равномерно, равномерно убрзано и равномерно успорено) и зна њихове карактеристике
- прави разлику између температуре и топлоте
- уме да рукује мерним инструментима
- користи јединице Међународног система SI за одговарајуће физичке величине

Начин и поступак остваривања прописаних наставних планова и програма

Настава физике остварује се кроз следеће основне облике:

- 1.Излагање садржаја тема уз одговарајуће демонстрационе огледе
- 2.Решавање квалитативних и квантитативних задатака
- 3.Лабораторијске вежбе
- 4.Коришћење и других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја тема(домаћи задаци, читање популарне литературе из историје физике и сл.)
- 5.Систематско праћење рада сваког појединачног ученика

Веома је важно да при извођењу прва три облика наставе наглашава њихова обједињеност јединственом циљу:откривање и формулисање закона и њихова примена. У противном, ученик ће стећи утисак да постоје три различите физике:једна се слуша на предавањима, друга се ради кроз рачунарске задатке , а трећа се користи у лабораторији.

Врсте активности у образовно-васпитном раду

- ученици прате ток посматране појаве при извођењу демонстрационог огледа, затим својим речима на основу сопственог расуђивања, описују појаву коју посматрају
- рад у малим групама при извођењу експерименталних вежби
- мерење различитих физичких величина при извођењу лабораторијских вежби
- процена грешке само за директно мерење величине(дужина, време...)
- приказује графички и табеларно добијене податке
- израда домаћих задатака
- израда паноа за учионицу или хол школе

Циљ наставе физике јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развијају мотивисаност за учењем и заинтересованост за предметне садржаје, као и да упознају природне појаве и основне законе природе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, да оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Задаци физике су:

- развијање функционалне писмености,
- уознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици,
- разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона,
- развијање способности за активно стицање знања о физичким појавама путем истраживања,
- подстицање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности и критичког мишљења,
- развијање вештине јасног и прецизног истраживања,
- развијање логичког и апстрактног мишљења,
- решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја,
- развијање способности за примену знања из физике,
- уочавање и разумевање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби заштите, обнове и унапређивања животне средине.

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- разликује физичке величине које су одређене само бројном вредношћу (време, маса, температура, рад, енергија, количина наелектрисања, електрични напон, струја) од оних које су дефинисане интезитетом, правцем и смером (брзина, убрзање, сила, јачина електричног и магнетног поља),
- уме да слаже и разлаже силу, јачину електричног поља...
- разликује различите врсте кретања (транслаторно, осцилаторно, таласно) и да зна њихове карактеристике,
- зна основне карактеристике звука и светлости,
- зна да је брзина светлости у вакуму највећа постојећа брзина у природи, разуме да је рад силе једнак промени енергије и на нивоу примене користи трансформацију енергије у рад и обрнуто,
- примењује законе одржања (маса, енергије, количине наелектрисања),
- зна услове за настанак струје и Омов закон,
- прави разлику између температуре и топлоте,
- уме да рукује мерним инструментима,
- користи јединице Међународног система (SI) за одговарајуће физичке величине.

Наставна тема	Обрада	Утврђивање	Лаб. вежбе	Свега
Осцилаторно и таласно кретање	4	3	1	8
Светлосне појаве	7	6	2	15
Електрично поље	5	5	/	10
Електрична струја	8	8	3	19
Магнетно поље	4	2	/	6
Елементи атомске и нуклеарне физике	5	3	/	8
Физика и савремени свет	2	/	/	2
Укупно	33	30	5	68

Наставни садржај и	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере оствареност и стандарда и циљева	Корелација
<p>1. Осцилаторно и таласно кретање (8 часова)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - посматра - уочава - изводи - закључке - учествује у решавању рачунских задатака - изводи огледе - врши мерења - закључује - одговара на питања - препознаје - анализира 	<p>Излаже ново градиво, наводи ученике да повезују теорију и праксу. Инсистира на примерима. Поставља задатке и организује демократску атмосферу у одељењу, усмерава, сугерише, упућује да повежу стечено знање са новим садржајима, наводи ученике да уоче разлике у врсти кретања.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - индивидуални рад - фронтални рад - групни рад - дијалогска метода - илустративно-демонстративна метода - практични рад - решавање рачунских задатака 	<p>Ученик треба да разуме појам осцилаторног кретања и његов значај и примену у свету који нас окружује, почев од свакодневног живота преко примене у техници, грађевинарству, саобраћају.</p> <ul style="list-style-type: none"> - да усвоји и разуме физичке величине које карактеришу осцилаторно кретање - да усвоји појмове, физ. Величине и примену таласног кретања (фреквенција, брзина, таласна дужина) - да разуме појмове звука, карактеристика звука и звучне резонанце. 	<ul style="list-style-type: none"> - Евиденција ученика - оцењивање - посматрање - праћење ангажовања ученика - писмено испитивање - усмено испитивање 	<p style="text-align: center;">БИОЛОГИЈА Карактеристике звука. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО Обрада звука.</p>

<p>2. Светлосне појаве (15 часова)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - посматра огледе - уочава - изводи оглед - записује - поставља питања - закључује - врши мерења - наводи примере - дискутује - изводи закључке - решава рачунске задатке 	<p>Демонстрира на очигледним наставним средствима. Врши геометријску конструкцију, и указује на значај прецизности. Указује на примену сочива и огледала у оптичким инструментима</p> <p>Изводи и демонстрира једноставне огледе и буди радозналост код ученика, наводи ученике на закључак указује на неопходност повезивања градива из физике и математике. Упућује ученике у истраживање и повезивање са праксом.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - индивидуални рад - групни рад - фронтални рад - дијалогска метода - илустративно-демонстративна метода - практични рад - решавање рачунских задатака (графички) 	<p>Ученик треба да зна законе праволиниског кретања светлости, одбијања и преламања светлости као и једноставне геометријске конструкције ликова код сферних огледала и сочива; зна да је брзина светлости у вакууму највећа позната брзина у природи; зна да је индекс преламања светлости за две средине једнак односу брзина светлости у тим срединама; уме да израчуна линеарно увећање сабирног сочива као и да се користи оптичким инструментима (лупа, микроскоп).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - писмено испитивање - усмено испитивање - евиденција ученика 	<p>БИОЛОГИЈА Човечије око; Лупа и микроскоп.</p>
<p>3. Електрично поље (10 часова)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - посматрају - записују - уочавају - питају - изводе огледе - анализирају - закључују 	<p>Излаже историјат атома. Упознаје ученике са новим физичким величинама. Указује на примену електростатике кроз примере. Изводи огледе. Поставља питања и рачунске задатке, сугерише, наводи ученике на закључке, на појавама из природе објашњава појмове из области наелектрисања.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - индивидуални рад - групни рад - фронтални рад - дијалогска метода - илустративно-демонстративна метода - практични рад - решавање рачунских задатака 	<p>Ученик треба да упозна појаве наелектрисања тела и њихово узајамно деловање; објасни наелектрисавање на основу структуре атома; зна да постоје две врсте наелектрисања; да се упозна са појмом електричног поља и рад у пољу; да упозна количину наелектрисања и напон, њихове мерне јединице и да уме да користи волтметар.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Евиденција ученика - писмено испитивање - усмено испитивање 	<p>ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ Електротехнички материјали и инсталације.</p>

<p>4. Електрична струја (19 часова)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -посматра -питају -записују -наводе примере -врше анализу демонстрационих огледа и рачунских задатака и математички израчунавају непознате величине -уочавају -изводе огледе -закључују -врше мерења 	<p>Указује на значај електричне струје. Упућује ученике на коришћење додатних извора знања (интернет, енциклопедије...) Наводи ученике да врше корелацију са другим природним наукама. Упућује на значај практичне примене ел. струје. Иницира истраживачки и тимски рад код ученика.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -индивидуални -групни -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака 	<p>Ученик треба да објасни појаву електричне струје и одговарајућих закона са становишта електронске теорије и закона електричног поља; уме да повеже све потребне елементе у струјно коло; упозна следеће физичке величине: јачину струје, електрични отпор, рад и снагу електричне струје и њихове мерне јединице; на нивоу примене користи Омов закон, закон електричног отпора и Џулов закон и уме да рукује инструментима за мерења.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -домаћизадаци - писмено испитивање - усмено испитивање 	<p>ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ Електричне машине и уређаји. Информатичке технологије</p>
<p>5. Магнетно поље (6 часова)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -посматрају -уочавају -закључују -записују -наводе примере -питају 	<p>Излаже ново градиво. Указује на нове физичке величине. Указује на заслуге Николе Тесле и Михајла Пупина. Упућује ученике на извођење једноставних али очигледних огледа на основу којих ће се боље упознати са магнетима и магнетним деловањем. Развија демократску атмосферу.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -индивидуални рад -групни рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад 	<p>Ученик треба да разуме да се магнетна својства испољавају кроз интеракцију магнета и неких других објеката посредством магнетног поља (тела од гвожђа, проводник са струјом и магнетно поље Земље); упочи еквивалентност магнетног поља електричне струје и сталног магнета, да се упозна са научним достигнућима Николе Тесле и Михајла Пупина.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Евиденција ученика - писмено испитивање - усмено испитивање 	

<p>6. Елементи атомске и нуклеарне физике (8 часова)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -посматрају -уочавају -закључују -питају -наводе примере -записују 	<p>Указује на значај ове области у медицини и примену инструмената који се користе у дијагностици. Указује на опасности које вребају из језгра атома опасне за здравље људи. Поставља питања и задатке, мотивише ученике на стицање и приширивање знања из области атомске и нуклеарне физике применом стечених знања из хемије.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -индивидуални рад -групни рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -рад на тексту 	<p>Ученик треба да упозна једноставан модел структуре атома; стекне појам о нуклеарним силама, радиоактивности, нуклеарној енергији и њеној примени.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Евиденција ученика - писмено испитивање - усмено испитивање 	<p>ХЕМИЈА Нуклеарна енергија</p>
<p>7. Физика и савремени свет (2 часа)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -посматра -уочава -закључује 	<p>Повезује физику са другим наукама и указује на значај у свакодневном животу и на пољу технике, медицине, астрономије ..</p>	<ul style="list-style-type: none"> -индивидуални рад -рад у пару -дијалогска метода -рад на тексту 	<p>Ученик треба да зна утицај физике на развој других природних наука, медицине и технологије.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Евиденција ученика - писмено испитивање - усмено испитивање 	

Наставни садржаји	Задаци наставног предмета			Исходи
	Образовни	Васпитни	Функционални	
1. Осцилаторно и таласно кретање (8 часова)	Да ученици кроз разговор сазнају шта је осцилаторно и таласно кретање, како настају, које их величине описују и њихову примену у свакодневном животу.	Подстицање на рад и учење, пазвијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења	Схвата и разуме шта је осцилаторно и таласно кретање, како настају, које их величине описују и њихову примену у свакодневном животу.
2. Светлосне појаве (15 часова)	Упознавање са појмом светлости, основним појмовома и начину простирања светлости	Подстицање на рад и учење, пазвијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Увежбавање мерења, бележења, руковања лабораторијским прибором и посуђем	Зна о појму светлости, основним појмовома и начину простирања светлости.
3. Електрично поље (10 часова)	Да науче шта је електрично и магнетно поље и упознају њихове особине.	Подстицање на рад и учење, пазвијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења	Разуме и схвата шта је електрично и магнетно поље и зна њихове особине.

<p>4. Електрична струја (19 часова)</p>	<p>Да науче шта је електрична струја, како настаје и да примењују стечена теоретска знања у решавању задатака као и у свакодневном животу.</p>	<p>Подстицање на рад и учење, развијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.</p>	<p>Увежбавање мерења, бележења, руковања лабораторијским прибором и посуђем</p>	<p>Зна шта је електрична струја, како настаје и да примењују стечена теоретска знања у решавању задатака као и у свакодневном животу.</p>
<p>5. Магнетно поље (6 часова)</p>	<p>Да науче шта је то магнетно поље, како настаје и где се оно примењује и да схвате колико је то опширан, али и важан појам данашњице.</p>	<p>Подстицање на рад и учење, развијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.</p>	<p>Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења</p>	<p>Зна шта је магнетно поље, како настаје и где се примењује.</p>
<p>6. Елементи атомске и нуклеарне физике (8 часова)</p>	<p>Да упознају структуру атома, нуклеарне силе и њихове карактеристике.</p>	<p>Подстицање на рад и учење, развијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.</p>	<p>Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења</p>	<p>Зна структуру атома, нуклеарне силе и њихове карактеристике.</p>

<p>7. Физика и савремени свет (2 часа)</p>	<p>Да упознају достигнућа савремене физике.</p>	<p>Подстицање на рад и учење, развијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.</p>	<p>Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процњивања, способности слушања и логичког мишљења</p>	<p>Разуме значај достигнућа савремене физике. Схвата допринос физике у развоју других наука, пре свега медицине и технологије.</p>
--	---	---	---	--

Начин остваривања програма (методе и технике)

Из физике су одабрани само они наставни садржаји које на одређеном нивоу могу да усвоје сви ученици ОШ. Од свих метода логичког закључивања које се користе у физици, оциницима О.Ш. најприступачније је индуктивни метод при проналажењу и формулисању основних закона физике. Увођење једноставних експеримената за деминсртирање физичких појава има за циљ враћање огледа у наставу физике, развијање радозналости и интереса за физику и истраживачки приступ природним наукама. Једноставне експерименте могу да изводе сами ученици на часу или код куће користећи материјал или предмете из свакодневног живота.

Свака тематска целина обрађује се оним радоследом који је назначен у програму. Унутар сваке теметске целине, после поступног и аналитичког излагања, кроз систематизацију и обнављање, врши се синтеуа битних чињеница и закључака, и кроз њихово обнављање омогућава се ученицима разумевање и трајно усвајање. При обради садржаја сваке теме, на сваком часу део времена се користи за обнављање.

Да би се циљеви и задаци наставе физике остварили у целини неопходно је да ученици активно учествују у свим облицима наставног процеса. При решавању рачунских задатака прво сагледати физичке сарджаје па затим прећи на математичко формулисање и израчунавање. Решавање задатака одвија се кроз три етапе: физичка анализа задатака, математичко израчунавање и дискусија резултата.

Час експерименталних вежби састији се из уводног дела, мерња и записивања резултата мерења.

Битан облик рада су домаћи задаци, који се планирају за час.

Наставник континуирано прати рад сваког ученика кроз непрекидну контролу његових усвојених знања, стечених на основу свих облика наставе: демонсртационих огледа, предавања, решавања квантитативних и квалитативних задатака и лабораторијских вежби.

СТАНДАРДИ

Назив наставне теме	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.Осцилаторно и таласно кретање	1.2.1.Ученик уме да препозна врсту кретања према облику путање.	2.2.3.Ученик уме да препозна основне појмове које описује осцилаторно кретање,зна шта је равнотежни положај,амплитуда, период осциловања...	3.2.2.Ученик уме да примени односе између физичких величина које описују осцилаторно кретање.(однос периода осциловања,фреквенције и броја осцилација код осцилатора,то јест везу периода осциловања и дужине математичког клатна,уме да израчуна вредност периода и фреквенције ако су дати број осцилација и време). 3.2.3.Ученик зна како се мењају положај и брзина при осцилаторном кретању(математ.клатна и тега на опрузи),зна да је брзина тела највећа при пролазу кроз равнотежни положај а да је једнака нули кад се налази у амплитудном положају. 3.2.4.Ученик зна основне физичке величине које описују таласно кретање ,зна шта је таласна дужина и зна да је препозна на графички приказаном таласу, зна да израчуна период и фреквенцију таласа и зна шта је амплитуда таласа. 3.2.5.Ученик уме да препозна основне особине звука, зна да звук представља механички талас који се простире у свим срединама различитим брзинама.
2.Светлосне појаве			3.2.5.Ученик уме да препозна особине светлости, зна да светлост представља електромагнетни талас који се простире кроз вакуум брзином који износи 300000km/s и да је то највећа могућа брзина. 3.2.6. Ученик зна како се прелама и одбија светлост, разуме да је тело видљиво само ако светлосни зраци који падају на тело одбијају се од њега и долазе до ока посматрача, зна закон одбијања светлости, зна да је положај лика предмета у води померен у односу на стварни положај предмета због преламања светлости, зна да лупа, микроскоп и телескоп преламају светлост и да их користимо за увећање лика.
3.Електрично поље	1.1.2.Ученик уме да препозна смер деловања електростатичке силе, зна да тела могу бити позитивно или негативно наелектрисана и на основу тога препознаје када је узајамно	2.4.1.Ученик уме да користи важније изведене јединице Si система и зна њихове ознаке.(за кол.наелектрисања,електрични потенцијал...)	

	деловање између два тела привлачно односно одбојно и да ће интеракција бити најјача у случају када су наелектрисана тела међусобно најближа.		
4.Електрична струја	<p>1.3.1.Ученик уме да препозна да струја тече само кроз проводне материјале. Пример:Да би струја текла кроз течност она мора бити проводна или да струјно коло може да се затвори металним новчићем а не гумицом.</p> <p>1.4.1.Ученик уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока, користи уређаје за мерење: амперметре и волтметре и зна да запише измерену бројну вредност са одговарајућом јединицом мере.</p> <p>1.4.2.Ученик уме да препозна инструменте за мерење јачине струје и напона, препознаје да се јачина струје мери амперметром а напон волтметром.</p> <p>1.4.3.Ученик зна да користи основне јединице за: јачину струје, напон, рад и снагу електричне струје.</p>	<p>2.3.1.Ученик зна да разликује електричне проводнике и изолаторе, зна да метали и водени раствори неких супстанција као и гасови при одређеним условима могу да проводе електричну струју.</p> <p>2.3.2.Ученик зна називе основних елемената електричног кола(извор струје, прекидач, проводник и отпорник) и зна да их препозна у простом колу.</p> <p>2.3.3.Ученик уме да препозна да ли су извори напона везани редно или паралелно, зна да се за повећање напона користи редна веза, на пример зна да повеже три идентичне батерије како би добио три пута већи напон, зна да се редна веза остварује везивањем позитивног пола једног извора за негативни пол следећег извора, да се паралелна веза остварује везивањем свих позитивни полова у једну тачку а свих негативних у другу.</p> <p>2.3.4.Ученик уме да израчуна јачину струје, отпор или напон ако су познате друге две (користи образац $I=U/R$).</p> <p>2.3.5.Ученик уме да препозна топлотне ефекте електричне струје, да може да се користи за грејање.</p> <p>2.3.6.Ученик разуме појмове енергије и снаге електричне струје, зна да се електрични уређаји карактеришу електричном снагом која се изражава у киловатима, разуме да потрошња електрична енергије зависи од снаге уређаја и времена коришћења и изражава се у KWh.</p> <p>2.4.1.Ученик зна да користи важније изведене јединице Si система и зна њихове ознак.(јачина струје, напон, снага)</p> <p>2.4.3.Ученик уме да користи префиксе мили и кило и уме да да претвара јединице.</p> <p>2.5.2.Ученик уме да препозна да се у уређајима и процесима у којима постоји</p>	<p>3.3.1.Ученик зна како се везују отпорници и инструменти у електричном колу, зна да се отпорници могу везати редно и паралелно,да се амперметар везује редно аволтметар паралелно у струјно коло..</p> <p>3.4.2.Ученик уме да мери јачину струје и напон у електричном колу.</p>

		механичко кретање електрична енергија троши на механички рад (електромотор).	
5.Магнетно поље	<p>1.1.2.Ученик уме да препозна смер деловања магнетне силе, зна да стални магнети имају два пола N и S и да магнетно деловање може бити привлачно и одбојно.</p> <p>1.3.2. Ученик уме да препозна магнетне ефекте електричне струје, препознаје да се калем кроз који протиче струја понаша као шипкасти магнет, да при престанку протицања струје калем губи магнетнасвојства.</p>	2.5.2. Ученик уме да препозна појаве код којих се електрична струја троши на механички рад (деловање магнетног поља на проводник са струјом).	
6.Елементи атомске и нуклеарне физике	Ова област је изостала због недостатака емпиријских налаза који би упућивало на то да ученици знају више од онога што је описано стандардима за предмет Хемија.	Ова област је изостала због недостатака емпиријских налаза који би упућивало на то да ученици знају више од онога што је описано стандардима за предмет Хемија.	Ова област је изостала због недостатака емпиријских налаза који би упућивало на то да ученици знају више од онога што је описано стандардима за предмет Хемија.
7.Физика и савремени свет	Ова област је изостала због недостатака емпиријских налаза који би упућивало на то да ученици знају више од онога што је описано стандардима за предмет Хемија.	Ова област је изостала због недостатака емпиријских налаза који би упућивало на то да ученици знају више од онога што је описано стандардима за предмет Хемија.	Ова област је изостала због недостатака емпиријских налаза који би упућивало на то да ученици знају више од онога што је описано стандардима за предмет Хемија.

Назив теме	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво	
	Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4	Одличан 5
Осцилације и таласи	Ученик треба да уз помоћ наставника препозна осцилаторно и таласно кретање;наброји величине које описују ова кретања и препозна њихове мерне јединице.	Ученик треба да правилно дефинише осцилаторно и таласно кретање;да зна величине које описују ова кретања и њихове мерне јединице,формуле и да израчуна величину ако су познате друге две (једноставније задатке).	Ученик треба да зна да наведе примере из живота за осцилаторно и таласно кретање;да разликује врсте таласа;да зна шта је звук и његове карактеристике;на примеру математичког клатна објасни величине које описују ова кретања;измери потребне величине и израчуна друге; претвори јединице изведених величина у јединице SI система.	Ученик треба да направи разлику између осцилаторног и трансаторног кретања зна сам да изведе оглед; објасни закон одржања механичке енергије при осциловању;изведе закључак из огледа зна како се мења положај и брзина при осциловању; да податке прикаже табеларно и графички; решава сложене задатке познаје и примењује резонанцију.

<p>Светлосне појаве</p>	<p>Ученик треба да уз помоћ наставника препозна светлосне изворе, равна, сферна огледала; да дефинише закон одбијања и преламања светлости; да препозна тела која одбијају и преламају светлост.</p>	<p>-познавање појмова о особинама светлости и појава које их описују -познавање сферних и равних огледала -сабирна и расипна сочива -лупа -зна какви се ликови добијају помоћу равних свernih огледала и сочива.</p>	<p>-решавање сложенијих задатака -конструише ликове код сферних, равних огледала, као и код расипних и сабирних сочива. -познаје грађу ока и мане ока -разуме рад оптичких инструмената.</p>	<p>-конструкција ликова код микроскопа, дурбина -повезује градиво са другим предметима (биологијом, техничким, математиком) -уме да користи основне појмове за решавање сложенијих проблема -Користи додатну литературу, интернет -успешно решава проблеме везане за оптику, да самостално рукује инструментима изводи огледе и доноси закључке.</p>
<p>Електрично поље</p>	<p>Ученик треба да препозна појаве везане за наелектрисавање тела и деловање наелектрисаних тела; познавање физ. величина и јединица везаних за електростатику (количина наел., Кулонова сила, рад). Кулонов закон;</p>	<p>Појаве везане за наелектрисавање тела и деловање наел. тела; познавање физ. величина и јединица везаних за електростатику (количина наел., Кулонова сила, рад). Кулонов закон; формуле и применом тих формула решава задатке.</p>	<p>-познавање и објашњавање електричних појава у атмосфери -решава сложеније примере потенцијала електричног поља -познаје и користи мерне инструменте -успешно повезује теорију са праксом -уме да препозна векторске величине.</p>	<p>-користи додатну литературу -показује склоност за решавање проблема -показује интересовање за истраживачким радом и -поседује способности за тимски рад -врши корелацију са осталим предметима, и примењују их за решавање сложених задатака, самостално изводи огледе и експерименте доноси закључке.</p>
<p>Електрична струја</p>	<p>Ученик уз помоћ наставника препознаје да струја тече само кроз проводне материјале; уме да препозна магнетне ефекте ел. струје; препознавање физичких величина и јединица које описују електричну струју (јачина струје, рад, снага, отпор); познавање симбола електричног кола.</p>	<p>-познавање физичких величина и јединица које описују електричну струју (јачина струје, рад, снага, отпор) -познавање основних формула и закона (Омов закон, Џулов закон) -решавање једноставнијих задатака -познавање носиоца наелектрисања у течностима, гасовима, чврстим телима.</p>	<p>-повезује елементе кола -зна да изведе огледе, изврши мерења -уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења. -табеларно и графички приказује резултате мерења -решава сложене задатке.</p>	<p>-уме да мери јачину струје и напон у ел. колу -зна да одреди грешку мерења. -зна како се везују отпорници и инструменти у електричном колу -изводи закључке објашњава зависност физичких величина (обрнута и директна пропорционалност).</p>

<p>Магнетне појаве</p>	<p>Ученик препознаје физичке величине и јединице које описују магнетне појаве -магнетно поље електричне струје -магнетна сила и стални магнети.</p>	<p>-познавање физичких величина и јединица које описују магнетне појаве -познавање основних формула и дефиниција -решавање једноставнијих задатака -магнетно поље електричне струје -магнетна сила и стални магнети -уме да препозна смер деловања магнетне силе.</p>	<p>-уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења. -табеларно и графички приказује резултате мерења -зна објашњење машина које раде на принципу магнетних појава -решава сложеније задатке -разуме појаву електромагнетне индукције и примену.</p>	<p>-разуме узрок настанка магнетних појава и да их повеже са праксом -разуме м.појаве у природи -користи додатне изворе знања -самостално изводи огледе и закључке -поставља питања и даје одговоре.</p>
<p>Елементи атомске и нуклеарне физике</p>	<p>-препознавање структуре атома (масени и редни број) -особине нуклеарних сила -радиоактивност (алфа, бета и гама зраци) -примена нуклеарне физике.</p>	<p>-познавање структуре атома (масени и редни број) -особине нуклеарних сила -радиоактивност (алфа, бета и гама зраци) -примена нуклеарне физике.</p>	<p>-решава задатке везане за нуклеарне реакције -разуме закон о одржању нуклеона -разуме нуклеарну фисију и фусију -зна шеме радиоактивног распада -зна примену нуклеарне енергије.</p>	<p>-прати дешавања из света науке везаних за ту област -користи додатне изворе знања -разуме перид полураспада -разуме ланчану реакцију.</p>

Образовни стандарди који се односе на компетенције које се стичу током изучавања предмета физика у основном образовању су ФИ. 1.7.1, 1.7.2, 2.6.1, 2.6.2, 2.6.3, 2.7.1, 2.7.2, 2.7.3, 3.7.1, 3.7.2. Ови стандарди су из области *Експеримент* и *Математичке основе физике* и налазе се у свакој наставној теми јер нису везани за специфичан садржај него за компетенције које се развијају стално.

1.7.1 Ученик поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији.

1.7.2 Ученик уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији.

2.6.1 Ученик разуме и примењује основене математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност.

2.6.2 Ученик уме да препозна векторске величине.

2.6.3 Ученик уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина.

2.7.1 Ученик уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања и мерења.

2.7.2 Ученик уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата.

2.7.3 Ученик уме да реализује експеримент по упутству.

3.7.1 Ученик уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења.

3.7.2 ученик уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом.

ХЕМИЈА осми разред

Циљеви:

- разумевање промена и појава у природи на основу знања хемијских појава, теорија , модела и закона
- развијање способности комуницирања коришћењем хемијских термина, хемијских симбола, формула и једначина
- развијање способности за решавање теоријских и експерименталних проблема
- развијање способности за тражење и коришћење релевантних информација у различитим изворима (уџбеник, научно-популарни чланци, Интернет)
- развијање свести о важности одговорног односа према животној средини, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања различитих супстанци у свакодневном животу
- развијање радозналости, потребе за сазнавањем о својствима супстанци у окружењу и позитивног става према учењу хемије
- развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији

Задаци наставе хемије

- омогућавање ученицима да сагледају значај хемије у свакодневном животу, за развој различитих технологија и развој друштва уопште
- оспособљавање ученика да се користе хемијским језиком, да знају хемијску терминологију и да разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола, формула и једначина
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици до сазнања о својствима супстанци и њиховим променама долазити на основу демонстрационих огледа или огледа које самостално изводе, развијати при том аналитичко мишљење и критички став у мишљењу
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици развијати експерименталне вештине, правилно и безбедно, по себе и друге, руковати лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама
- оспособљавање ученика за извођење једноставних истраживања
- стварање ситуација у којима ће ученици примењивати знање хемије за тумачење појава и промена у реалном окружењу
- омогућавање ученицима да кроз једноставна израчунавања разумеју квантитативни аспект хемијских промена и његову практичну примену

НАСТАВНА ТЕМА	УКУПАН БРОЈ БРОЈ ЧАСОВА	БРОЈ ЧАСОВА ОБРАДЕ	БРОЈ ЧАСОВА УТВРЂИВАЊА	БРОЈ ЧАСОВА ЛАБОРАТОРИЈСКИХ ВЕЖБИ
Неметали, оксиди неметала и киселине	13	6	5	2
Метали, оксиди метала и хидроксиди	8	4	3	1
Соли	5	3	1	1
Електролитичка дисоцијација киселина , база и соли	3	2	1	0
Увод у органску хемију	2	1	1	0
Угљоводоници	12	7	4	1
Органска једињења са кисеоником	9	5	3	1

Биолошки важна једињења	12	7	4	1
Хемија животне средине	4	2	2	0
УКУПНО	68	37	24	7

Начин и поступак остваривања прописаних наставних планова и програма

Настава хемије остварује се кроз следеће основне облике

- Излагање садржаја тема уз одговарајуће демонстрационе огледе
- Решавање квалитативних и квантитативних задатака
- Лабораторијске вежбе
- Коришћење других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја тема (домаћи задаци, читање популарне литературе, коришћење интернета....)
- Системско праћење рада сваког појединачног ученика

Врсте активности у образовно- васпитном раду

- ученици прате ток посматране појаве при извођењу демонстрационог огледа, затим својим речима, на основу сопственог расуђивања, описују појаву коју посматрају
- рад у малим групама при извођењу лабораторијских вежби
- израда самосталних истраживачких радова ученика
- приказује графички и табеларно добијене податке
- израда домаћих задатака
- израда панона за учионицу

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начини остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви изадаци садржаја и програма	Начини провере остварености стандарда и циљева
-------------------	--------------------	-----------------------	--	------------------------------------	--

<p><u>НЕМЕТ АЛИ, ОКСИД И НЕМЕТ АЛА И КИСЕЛ ИНЕ</u></p>	<p>- Ученик посматра, бележи, запажа промене и анализира их. - Успешно пише формуле одговарајућих оксида и киселина у циљу развијања функционалне хемијске писмености. - Успешно описује најважније особине неметала и препознаје специфичности одговарајућих неметала - Самостално закључује где се примењују одговарајући неметали и њихова најзначајнија једињења - Критички размишља и доноси закључке - Самостално презентује припремљене садржаје, прикупљене из различитих извора - Успешно повезује пређашње знање из хемије и биологије и закључује да без кисеоника нема живота нити битних процеса у природи - Самостално закључује да је азот распрострањен у природи, јер је нереактиван - Закључује да је амонијак важан за добијање многих производа широке потрошње, пре свега азотних ђубрива</p>	<p>- Наставник усмерава учениково размишљање, наводећи их тако на одговарајуће закључке - Демонстрирање одговарајућих огледа, којима се омогућава лакше схватање градива од стране ученика и којима се подстиче њихово критичко и аналитичко мишљење - Ствара ситуације у којима ће ученици примењивати и развијати експерименталне вештине - Сугерише ученицима да повезују теоријско и практично знање и да сами могу показати помоћу индикатора кисела својства киселина и базна својства амонијака - Упућује ученике да повезују знање из биологије кроз реакције фотосинтезе и сагоревања - Поставља занимљива питања везана за примену једињења неметала и вештачких ђубрива и тако држи пажњу и заинтересованост ученика - Детаљно објашњава писање формула оксида преко валенци - Упућује ученике у истраживачки рад и помаже им у прављењу презентација - Развија код ученика партнерски однос, кроз групни рад и рад у пару, како при извођењу огледа, тако и при изради презентација - Координира рад у одељењу при извођењу лабораторијских вежби - Указује на велику примену киселина у свакодневном животу</p>	<p>Фронтални Индивидуални групни</p>	<p>-знају о заступљености неметала у природи у елементарном виду и у једињењима -знају физичка и хемијска својства важнијих неметала -повезују својства неметала са њиховим положајем у периодном систему -знају да оксиди неметала који реагују са водом са њом граде киселине -знају да се киселине могу доказати помоћу индикатора</p>	<p>Усмено и писмено проверавање, домаћи задаци, тестови, експерименти, израда табела.</p>
<p><u>МЕТАЛ</u></p>	<p>-дискусија о својствима</p>	<p>-Наводи ученике да наброје</p>	<p>фронтални</p>	<p>-знају основна физичка</p>	<p>Усмено и</p>

<p><u>И,</u> <u>ОКСИД</u> <u>И</u> <u>МЕТАЛ</u> <u>А И</u> <u>ХИДРО</u> <u>КСИДИ</u> <u>(БАЗЕ)</u></p>	<p>неметала -планирање огледа -бележење резултата -решавање рачунских задатака -питања</p>	<p>физичка својства метала и да кажу у којим агрегатним стањима се налазе -Подстиче ученике да пишу формуле оксида метала, хидроксида -Разматра заступљеност метала у природи и пореди је са заступљеношћу неметала -Подстиче ученике да уоче повезаност метала са њиховим местом у периодном систему елемената -Испитује понашање метала са разблаженом сумпорном киселином -Показује да брзина корозије зависи од услова -Указује да оксиди неких метала граде хидроксиде, а да неки не реагују са водом -Препоручује и објашњава најефикасније методе заштите од корозије</p>	<p>индивидуални групни</p>	<p>и хемијска својства метала -повезују својства метала са њиховим положајем у периодном систему -знају која својства метала одређују њихову примену -знају да оксиди неметала који реагују са водом граде хидроксиде -знају да се хидроксиди могу доказати помоћу индикатора</p>	<p>писмено проверавање, домаћи задаци, тестови, експерименти, израда табела истраживачки радови.</p>
<p><u>СОЛИ</u></p>	<p>-дискусија о својствима метала -планирање огледа -бележење резултата -решавање рачунских задатака -питања</p>	<p>-Помаже ученицима да закључе који је основни састојак физиолошког раствора – инфузије -Подсећа ученике како се пишу формуле оксида, база и киселина. -Сугерише ученицима да се формуле соли пишу преко валенци -Подстиче ученике на логичко размишљање, које ће им омогућити да схвате на чему се заснива реакција неутрализације -Наводи ученике да закључе шта се то налази у пијаћој, а не налази у дестилованој води. -Ствара наставне ситуације у којима развија креативно</p>	<p>фронтални индивидуални групни</p>	<p>-разликују својства оксида неметала и метала и повезују киселине и хидроксиде са одговарајућим формулама -разумеју електролитичку дисоцијацију -знају шта су соли и шта је неутрализација -уочавају везу између оксида, киселина и хидроксида и соли и да зна пртактичну примену основних класа неорганских једињења</p>	<p>Усмено и писмено проверавање, домаћи задаци, тестови, експерименти, израда табела, контролне вежбе.</p>

		мишљење ученика и омогућава да ученици повезују градиво географије и ситуације из свакодневног живота			
<u>ЕЛЕКТРОЛИТИЧКА ДИСОЦИЈА КИСЕЛИНА, БАЗА И СОЛИ</u>	-дискусија о својствима киселина, хидроксида и соли -планирање и извођење огледа -припремање извештаја огледа -решавање рачунских задатака	-Учествује у дискутовању резултата огледа са учеником и помаже ученику да разврста растворе у киселе, базне и неутралне -Упућује ученика на коришћење интернета и других извора информација и развија истраживачки дух код ученика -Скреће пажњу ученицима на повезаност оксида, база, киселина и соли -Подстиче ученике да закључе шта је рН скала и вредност скрећући им пажњу на рекламе и средства за негу и личну хигијену -Демонстрира мерење рН фактора	-фронтални -групни у пару	-знају шта су органска једињења -знају да су угљеникови атоми четворовалентни -разумеју да се угљеникови атоми у органским једињењима могу повезивати у отворене и затворене низове -разумеју да се угљеникови атоми могу везивати са атомима других елемената у зависности од њихове валенце	Усмено и писмено проверавање, домаћи задаци, тестови, експерименти, израда табела, контролне вежбе.
<u>УВОД У ОРГАНСКУ ХЕМИЈУ</u>	-прикупљање података -претраживање и коришћење различите материје -дискусија	-Упућује ученике да увиде разлику између органских и неорганских једињења -Подстиче ученике да повезују својства угљениковог атома са многобројношћу органских једињења	фронтални	- знају шта су органска једињења - знају да су угљеникови атоми у органским једињењима четворовалентни - разуме да се угљеникови атоми везују у отворене и затворене низове једноструким, двоструким и троструким везама	Усмено и писмено проверавање, домаћи задаци.
<u>УГЉОВОДОНИЦИ</u>	-прикупљање података -претраживање и коришћење различите материје -дискусија	-Анимира ученике да праве разлику у писању алкана, алкена и алкина, користећи моделе -Упућује ученике да увиде разлику у реактивности угљоводоника и схвате да је то последица различите структуре -Подстиче ученике да повезују	фронтални	-разумеју разлику између засићених, незасићених и ароматичних угљоводоника -разликују алкане, алкене и алкине на основу молекулске и структурне формуле и назива -знају основна физичка и	Усмено и писмено проверавање, домаћи задаци, тестови, израда табела и

		<p>знања из других предмета са темама у настави хемије</p> <ul style="list-style-type: none"> -Показује да је n-хексан неполярна супстанца која се раствара у неполярним растварачима -Наглашава велику примену полимера у свакодневном животу -Скреће пажњу на проблеме загађења животне средине пластичним масама 		<p>хемијска својства угљоводоника</p> <ul style="list-style-type: none"> -разумеју структуру изометрије -знају главне природне изворе угљоводоникових једињења идеривате нафте 	<p>модела молекула, истраживачки радови, контролне вежбе.</p>
<p><u>ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> -дискусија о познатим угљоводоницима -планирање и извођење огледа -бележење резултата -уређење радног места -претраживање интернета ради прикупљања информација 	<ul style="list-style-type: none"> -Поставља питања која омогућавају ученицима да схвате да функционална група условљава физичка и хемијска својства органских једињења -Упозорава на штетност алкохола по организам -Мотивише ученике да праве презентације о алкохолизму као великом проблему у савременом друштву -Подстиче ученике да повезују пређашње знање и користе га функционално -Упутити ученике у истраживање употребе кисеоничних органских једињења у свакодневном животу 	<p>фронтални Индивидуални групни у пару</p>	<ul style="list-style-type: none"> -знају функционалну групу алкохола и како се именују -разумеју како хидроксилна група одређује физичка и хемијска својства алкохола -знају добијање, физичка и хемијска својства етанола -знају практичну примену и штетна дејства алкохола -знају генетску везу између алкохола и органских киселина 	<p>Усмено и писмено проверавање, домаћи задаци, контролне вежбе, експерименти, истраживачки радови, израда табела и шема.</p>
<p><u>БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> -посматрање својства супстанци и промена у огледу -анализа резултата огледа -прикупљање података -извођење закључака -решавање задатака 	<ul style="list-style-type: none"> -Указује на веома важну улогу витамина, масти и уља, угњених хидрата у људском организму -Повезује масти и уља са естрима и скреће пажњу да су масти и уља по хемијском саставу естри -Истиче неопходност повезивања градива различитог предмета -Упозорава на штетност прекомерног уношења масти и уља и угњених хидрата 	<p>фронтални индивидуални групни</p>	<ul style="list-style-type: none"> -знају шта су масти и уља -разумеју основна хемијска својства масти и уља -знају улогу масти и уља у живим системима -знају шта су угљени хидрати -разликују моносахарине -знају разлику између сахарозе и шећера -знају улогу протеина у живим бићима 	<p>Усмено и писмено проверавање, домаћи задаци, експерименти, истраживачки радови.</p>

Начин и

		<p>-Подсећа ученике на градиво из седмог разреда и постављањем питања повезује смеше и шећере</p> <p>-Указује на веома битну улогу протеина у важним процесима у организму</p> <p>-Истиче велики значај витамина у исхрани и наводи ученике да кажу које су намирнице богате витамином це и сл.</p>				поступак
<u>ХЕМИЈ</u> <u>А</u> <u>ЖИВОТ</u> <u>НЕ</u> <u>СРЕДИ</u> <u>НЕ</u>	<p>-претраживање и коришћење различите литературе</p> <p>-фирмулисање објашњења за правилности уочене међу прикупљеним подацима</p> <p>-извођење закључака</p> <p>-дискутовање</p>	<p>- Упознавање ученика са најчешћим загађивачима ваздуха, воде и земљишта</p> <p>- упозорава ученике на алармантну ситуацију по питању загађења у нашој земљи</p> <p>- Даје идеје и инструкције за мини пројекат о заштити животне средине</p> <p>- Организује акцију шишћења школског дворишта</p>	<p>фронтални</p> <p>Индивидуални</p> <p>у пару</p> <p>групни</p>	<p>- ученици треба да знају да примене стечена знања о заштити животне средине</p> <p>- треба да знају да уоче како се загађује животна средина</p> <p>- треба да знају како да искористе секундарне сировине и смање загађење животне средине</p>	<p>Усмено проверавање, истраживачки радови, самооцењивање</p>	

остваривања програма:

- континуирана припрема за часове (добро испланирати сваки час полазећи од оперативних задатака, према њима формулисати циљеве часа и изабрати методе које ће на датом садржају ученицима омогућити да формирају знања и вештине);
- планирање наставе на годишњем и месечном нивоу;
- користити што више активне методе рада које ће и ученику омогућити да буде што активнији и самосталнији у раду;
- подстицати ученике на истраживачки рад у школској лабораторији(хемијском кабинету), што ће омогућити и подстицати развој вестина и способности комуникације, изношења идеја, навођења аргумената, доношења одлука и преузимања одговорности;
- пратити ученичка постигнућа на сваком часу и омогућити им да кроз различите методе проверавања покажу свој напредак у учењу хемије;
- добро осмислити задатке за испитивање ученичких постигнућа и проверити да ли се њима проверава ниво знања прецизиран у опетативним задацима и у којој мери се подстиче формирање целовитог знања, односно формирање система појмова;
- што интересантније изводити наставу хемије, подстицањем критичког мишљења код ученика, и способности извођења закључака, дискутовања, извештавања;
- за објашњавање апстрактних хемијских појмова користити огледе које демонстрира наставник или ученици(уколико у школи не постоје супстанце за извођење огледа и лабораторијских вежби, оне се могу заменити супстанцама које се могу набавити у апотекама, продавницама или их ученици могу донети од куће);
- активности ученика треба планирати према оперативним задацима, наведеним уз сваку тему имајући у виду које способности ученици треба да развију;
- правилно бирати и комбиновати различите облике рада на часу;
- користити стручну литературу, Интернет, што ће ученицимапомоћи да анализирају неку појаву, дискутују, праве извештаје;
- комбиновати разне врсте дидактичких материјала илустрације, слике, графиконе, дијапозитиве;
- у сарадњи са ученицима правити нова наставна средства, повезати решавања рачунских задатака са експерименталним радом;

- упутити ученике на начине правилног извођења закључака, извештавања, понашања у хемијској лабораторији, сређивања радног места и сл;
- формирати код ученика способност доношења одлука у свакодневном животу, упутити их да обратe пажњу од ког произвођача купују неки производ одређеног хемијског састава, при чему треба да имају критички став према рекламним кампањама за производе;
- истаћи на прави начин практичан значај сазнања у хемији за развој технологије и друштва у целини.

СТАНДАРДИ

Садржај програма	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
неметали, оксиди неметала и киселине	<p>ХЕ 1.1.1. основна физичка и хемијска својства неметала (агрегатно стање, проводљивост топлоте и електрицитета и реакцију са кисеоником)</p> <p>ХЕ 1.1.2. утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис)</p> <p>ХЕ 1.1.3. докаже кисело-базна својства супстанци помоћу индикатора</p> <p>ХЕ 1.1.4. безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором</p> <p>ХЕ 1.6.1.* безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама</p> <p>ХЕ.1.6.2. * изведе експеримент према датом упутству</p>	<p>ХЕ2.1.1. значење термина: анализа и синтеза, анхидрид,</p> <p>ХЕ2.1.2. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских једињења, и једначине хемијских реакција</p> <p>ХЕ2.1.3. на основу назива оксида и киселина, састави формулу ових супстанци</p> <p>ХЕ2.1.4. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења</p> <p>ХЕ2.1.5. експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом</p> <p>ХЕ2.1.6. испита најважнија хемијска својства киселина (реакција са карбонатима и металима)</p>	<p>ХЕ 3.1.1. да су физичка и хемијска својства неметала одређена структуром њихових атома/молекула</p>
метали, оксиди метала и хидроксида (базе)	<p>ХЕ 1.2.1. везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене</p> <p>ХЕ 1.2.2. да препозна метале (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава</p> <p>ХЕ 1.2.3. утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис)</p> <p>ХЕ 1.2.4. докаже кисело-базна својства супстанци помоћу индикатора</p> <p>ХЕ 1.2.5. безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором</p> <p>ХЕ 1.6.1.* безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и</p>	<p>ХЕ2.2.1. значење термина: анализа и синтеза, неутрализација, анхидрид</p> <p>ХЕ2.2.2. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских једињења и једначине хемијских реакција неутрализације</p> <p>ХЕ2.2.3. на основу назива оксида, киселина и база састави формулу ових супстанци</p> <p>ХЕ2.2.4. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења</p> <p>ХЕ2.1.5 експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом</p>	<p>ХЕ 3.2.1. да су физичка и хемијска својства метала и неметала одређена структуром њихових атома/молекула</p> <p>ХЕ.3.6.1.* препозна питање/проблем које се може експериментално истражити</p> <p>ХЕ.3.6.2.* постави хипотезе</p> <p>ХЕ.3.6.3. *планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе</p> <p>ХЕ.3.6.4. *донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду</p>

	<p>супстанцама ХЕ.1.6.2.* изведе експеримент према датом упутству</p>		
соли	<p>ХЕ 1.3.1. да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења ХЕ 1.3.2. примере оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења ХЕ 1.3.3. основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли ХЕ 1.3.4. испита растворљивост соли ХЕ 1.3.5 безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором ХЕ 1.6.1.* безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама ХЕ.1.6.2.* изведе експеримент према датом упутству</p>	<p>ХЕ2.3.1. значење термина: анализа и синтеза, неутрализација, анхидрид ХЕ2.3.2. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских једињења, и једначине хемијских реакција неутрализације ХЕ2.3.3. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци ХЕ2.3.4. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења ХЕ2.3.5 експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом ХЕ.2.6.1. *прикупи податке посматрањем и мерењем, и да при том користи одговарајуће инструменте ХЕ.2.6.2. *табеларно и графички прикаже резултате посматрања или мерења ХЕ.2.6.3.* изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата</p>	<p>ХЕ 3.3.1. хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима) ХЕ 3.3.2. да општа својства киселина зависе од њихове структуре (реакција са хидроксидима, металима, карбонатима, бикарбонатима и базним оксидима) ХЕ 3.3.3. да општа својства база зависе од њихове структуре (реакције са киселинама и са киселим оксидима) ХЕ 3.3.4. да физичка и хемијска својства соли зависе од њихове структуре ХЕ 3.3.5. изведе реакцију неутрализације ХЕ.3.6.1.* препозна питање/проблем које се може експериментално истражити ХЕ.3.6.2.* постави хипотезе ХЕ.3.6.3.* планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе ХЕ.3.6.4.* донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду</p>
Угљоводоници	<p>ХЕ.1.6.1. формуле, називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника ХЕ.1.6.2. основна физичка и хемијска својства угљоводоника ХЕ.1.6.3 практичан значај угљоводоника у свакодневном животу</p>	<p>ХЕ.2.6.1 значење термина: супституција, адиција, изомер ХЕ.2.6.2 да саставља формуле најважнијих представника класе органских једињења и једначине хемијских реакција супституције ХЕ.2.6.3. пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника</p>	<p>ХЕ.3.6.1. хемиске реакције угљоводоника ХЕ.3.6.2. видови практичне примене угљоводоника на основу својства која имају ХЕ. 3.6.3. пишу једначне хемијских реакција угљоводоника</p>
Органска једињења са кисеоником	<p>ХЕ.1.7.1. формуле, називе и функционалне групе најважнијих алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.1.7.2. основна физичка и хемијска</p>	<p>ХЕ.2.7.3. пише једначине хемијских реакција сагоревања једињења са кисеоником-алкохола</p>	<p>ХЕ.3.7.1. хемиске реакције алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.3.7.2. видови практичне примене алкохола, карбонилних</p>

	својства алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.1.7.3 практичан значај алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу		једињења, карбоксилних киселина и естара на основу својства која имају ХЕ. 3.7.3. пишу једначне хемијских реакција алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
Биолошки важна органска једињења	ХЕ.1.8.1 да наведе физичка својства (агрегатно стање и растворљивост) масти и уља, угљених хидрата, протеина ХЕ.1.8.2 примере и заступљеност масти и уља, угљених хидрата и протеина у намирницама	ХЕ. 2.8.1 најважније улоге масти и уља, угљених хидрата и протеина у живим организмима	ХЕ.3.8.1. основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине ХЕ. 3.8.2. основна хемијска својства масти и уља (сапонификацију и хидролизу) угљених хидрата и протеина
Хемија животне средине	ХЕ.1.9.1 значај безбедног поступања са супстанцама, начине њиховог правилног складиштења, а са циљем очувања здравља и животне средине		

БИОЛОГИЈА

Циљ наставе биологије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје као и да усвајањем образовно-васпитних садржаја развијају знања, вештине и умења из области екологије и заштите животне средине, уз примену концепта одрживог развоја.

Задаци:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе биологије сврха , циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе биологије буду у пуној мери реализовани;
- упознавање еколошких појмова;
- образовање за животну средину;
- развијање потреба и могућности личног ангажовања у заштити животне средине;
- усвајање и примена принципа одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину.

Р.Б.	Наставна тема	Обрада	Утврђивање	Вежбе	Укупно
------	---------------	--------	------------	-------	--------

1.	Увод	4	1	-	5
2.	Екологија и животна средина	10	6	-	16
3.	Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема животне средине	12	5	4	21
4.	Глобалне последице загађивања животне средине	5	3	1	9
5.	Животна средина и одрживи развој	5	2	3	10
6.	Животна средина, здравље и култура живљења	3	2	2	7
		39	19	10	68

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ РАДА ИЗ ПРЕДМЕТА БИОЛОГИЈЕ ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Разред: ОСМИ
Предмет: БИОЛОГИЈА
Годишњи фонд часова: 68
Недељни фонд часова: 2

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
-------------------	--------------------	-----------------------	---	-----------------------------------	---	------------

<p style="text-align: center;">I Увод</p>	<ul style="list-style-type: none"> • бележење • посматрање • праћење • описивање • запажање • упоређивање • логичко размишљање • учење откривањем • коришћење нових извора знања 	<p>-предавање, -дијалог, -испитивање, -демонстрација, -запажање -диференцираности усвајања градива, -уопштавање, -издвајање битног, - читање, -слушање, -писање, -анализа, -усмеравање, -упоређивање</p>	<p><u>-монолошка метода</u> -причање, -описивање, -објашњавање, -предавање <u>-дијалогска метода</u> -слободан разговор, -дискусија -метода рада на тексту -упућује на -коришћење нових извора знања</p>	<p>-упознавање еколошких појмова -развијање вештина и умења из области екологије</p>	<p>- Евиденција ученика -оцењивање -посматрање -праћење ангажовања ученика -писмено испитивање -усмено испитивање -белешке -задовољство ученика на часу -домаћи задаци -оцењивање -ангажованости ван наставе</p>	<p>Географија: Антропологија</p>
<p style="text-align: center;">II Екологија и животна средина</p>	<ul style="list-style-type: none"> • бележење • цртање • посматрање • праћење • описивање • запажање • упоређивање • логичко размишљање • учење откривањем • коришћење нових извора знања 	<p>-наставник презентује наставни садржај -подстиче на размишљање, увиђање, - усмеравање, -дијалог, -испитивање,</p>	<p><u>- монолошка метода</u> -причање, -описивање, -објашњавање, -предавање <u>-дијалогска метода</u> -слободан разговор, -дискусија -метода рада на текст -уочавање проблема у животној средини -извођење реалних акција</p>	<p>-упознавање еколошких појмова -развијање вештина и умења из области екологије -образовање за заштиту животне средине -развијање потребе и могућности личног ангажовања у заштити животне средине -усвајање и примена принципа одрживости</p>	<p>- Евиденција ученика -оцењивање -посматрање -праћење ангажовања ученика -писмено испитивање -усмено испитивање -белешке -задовољство ученика на часу -домаћи задаци -оцењивање -ангажованости ван наставе</p>	<p>Географија</p>
<p style="text-align: center;">III Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема – животне средине</p>	<ul style="list-style-type: none"> • бележење • посматрање • праћење • описивање • запажање • упоређивање • логичко размишљање • учење откривањем • уочавање проблема у животној средини • покретање иницијативе за решавање 	<p>-предавање, -дијалог, -испитивање, -демонстрација, -запажање -диференцираности усвајања градива, -уопштавање, -издвајање битног, - читање, -слушање, -писање, -анализа, -усмеравање, -упоређивање</p>	<p>-монолошка метода -причање, -описивање, -објашњавање, -предавање -дијалогска метода -слободан разговор, -дискусија -метода рада на тексту -метода демонстрације -уочавање проблема у животној средини -праћење реализације пројекта који израђују ученици</p>	<p>-упознавање еколошких појмова -развијање вештина и умења из области екологије -образовање за заштиту животне средине -развијање потребе и могућности личног ангажовања у заштити животне средине -усвајање и примена принципа одрживости</p>	<p>- Евиденција ученика -оцењивање -посматрање -праћење ангажовања ученика -писмено испитивање -усмено испитивање -белешке -задовољство ученика на часу -домаћи задаци -оцењивање -ангажованости ван наставе</p>	<p>Географија: климатске промене</p>

	проблема					
IV Глобалне последике загађивања животне средине	<ul style="list-style-type: none"> • бележење • посматрање • праћење • описивање • запажање • упоређивање • логичко • размишљање • учење откривањем • уочавање проблема у животnoj средини • извођење реалних акција 	<ul style="list-style-type: none"> -предавање, -дијалог, -испитивање, -демонстрација, -запажање -диференцираности усвајања градива, -уопштавање, -издвајање битног, - читање, -слушање, - писање, -анализа, -усмеравање, -упоређивање 	<ul style="list-style-type: none"> -монологска метода -причање, -описивање, -објашњавање, -предавање -дијалогска метода -слободан разговор, -дискусија -метода рада на тексту -уочавање проблема у животnoj средини -праћење реализације пројекта који израђују ученици 	<ul style="list-style-type: none"> -упознавање еколошких појмова -развијање вештина и умења из области екологије -образовање за заштиту животне средине -развијање потребе и могућности личног ангажовања у заштити животне средине -усвајање и примена принципа одрживости 	<ul style="list-style-type: none"> - Евиденција ученика -оцењивање -посматрање -праћење ангажовања ученика -писмено испитивање -усмено испитивање -белешке -задовољство ученика на часу -домаћи задаци -оцењивање -ангажованости ван наставе 	<p>Географија: Ерозија земљишта</p> <p>Хемија: Оштећење озонског омотача; Киселе кише</p>
V Животна средина и одржив развој	<ul style="list-style-type: none"> • бележење • посматрање • праћење • описивање • запажање • упоређивање • логичко • размишљање • учење откривањем • уочавање проблема у животnoj средини • извођење реалних акција 	<ul style="list-style-type: none"> -предавање, -дијалог, -испитивање, -демонстрација, -запажање -диференцираности усвајања градива, -уопштавање, -издвајање битног, - читање, -слушање, - писање, -анализа, -усмеравање, -упоређивање 	<ul style="list-style-type: none"> -монологска метода -причање, -описивање, -објашњавање, -предавање -дијалогска метода -слободан разговор, -дискусија -метода рада на тексту -уочавање проблема у животnoj средини -праћење реализације пројекта који израђују ученици 	<ul style="list-style-type: none"> -упознавање еколошких појмова -развијање вештина и умења из области екологије -образовање за заштиту животне средине -развијање потребе и могућности личног ангажовања у заштити животне средине -усвајање и примена принципа одрживости 	<ul style="list-style-type: none"> - Евиденција ученика -оцењивање -посматрање -праћење ангажовања ученика -писмено испитивање -усмено испитивање -белешке -задовољство ученика на часу -домаћи задаци -оцењивање -ангажованости ван наставе 	<p>Географија: Ерозија земљишта</p> <p>Хемија: Оштећење озонског омотача; Киселе кише</p>
VI Животна средина, здравље и култура живљења	<ul style="list-style-type: none"> • бележење • посматрање • праћење • описивање • запажање • упоређивање • логичко • размишљање • учење откривањем • уочавање проблема у животnoj средини • извођење реалних акција 	<ul style="list-style-type: none"> -предавање, -дијалог, -испитивање, -демонстрација, -запажање -диференцираности усвајања градива, -уопштавање, -издвајање битног, - читање, -слушање, - писање, -анализа, -усмеравање, -упоређивање 	<ul style="list-style-type: none"> -монологска метода -причање, -описивање, -објашњавање, -предавање -дијалогска метода -слободан разговор, -дискусија -метода рада на тексту -метода илустрација -праћење реализације пројекта који израђују ученици 	<ul style="list-style-type: none"> -упознавање еколошких појмова -развијање вештина и умења из области екологије -образовање за заштиту животне средине -развијање потребе и могућности личног ангажовања у заштити животне средине -усвајање и примена принципа одрживости 	<ul style="list-style-type: none"> - Евиденција ученика -оцењивање -посматрање -праћење ангажовања ученика -писмено испитивање -усмено испитивање -белешке -задовољство ученика на часу -домаћи задаци -оцењивање -ангажованости ван наставе 	<p>Хемија ,</p> <p>Физика,</p> <p>Грађанско васпитање: Култура понашања</p>

--	--	--	--	--	--	--

СТАНДАРДИ

Садржаји	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
I Увод	<p>1.1.4. уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих</p> <p>1.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси</p> <p>1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи</p> <p>1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа</p>	<p>2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма</p>	<p>3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека</p>
II Екологија и	<p>1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне</p>	<p>2.4.1. употребљава еколошке појмове у опису типичних ситуација у природи</p>	<p>3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају</p>

<p>животна средина</p>	<p><u>чињенице о томе</u> 1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном 1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином 1.4.1. препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште - биотоп, животна заједница - биоценоза, популација, еколошка ниша, екосистем, биом, биосфера) и зна најопштије чињенице о њима 1.4.2. препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације 1.4.3. уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему, чланове ланца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (воде, угљеника, азота)</p>	<p>2.4.2. зна и правилно именује делове екосистема, заједница и популација и зна да опише везе између делова 2.4.3. уме да на разноврсним примерима одреди основне материјалне и енергетске токове у екосистему, основне односе исхране и најважнија својства биоценоза и популација 2.4.4. зна да у природи постоји кружење појединих супстанци (воде, угљеника и азота) 2.4.5. препознаје различите биоме и зна њихов основни распоред на земљи 2.4.6. препознаје животне услове који владају у појединим екосистемима Европе и света и карактеристичне представнике врста које их насељавају</p>	<p>код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама 3.2.4. разуме да је у остваривању карактеристичног понашања неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за преживљавање 3.4.1. уме да објасни како различити делови екосистема утичу један на други као и међусобне односе популација у биоценози 3.4.2. разуме да се уз материјалне токове увек преноси и енергија и обратно и интерпретира односе исхране у екосистему (аутотрофне, хетеротрофне, сапротрофне животне комплексе, ланце исхране и трофичке пирамиде) 3.4.3. разуме значај кружења појединих супстанци у природи (воде, угљеника и азота) 3.4.4. разуме просторну и временску организацију животних заједница и популација</p>
<p>III Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема-животне средине</p>	<p>1.4.4. препознаје животне услове који владају у карактеристичним екосистемима Србије и најважније представнике врста које их насељавају 1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад) 1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажу, компост) и у заштити биодиверзитета (националних паркова, природних резервата) 1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења 1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) 1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату</p>	<p>2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме 2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма 2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине 2.4.5. препознаје различите биоме и зна њихов основни распоред на земљи 2.4.6. препознаје животне услове који владају у појединим екосистемима Европе и света и карактеристичне представнике врста које их насељавају 2.4.7. зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној, воденој и земљишној средини 2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије 2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова) 2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату 2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата</p>	<p>3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама 3.4.5. предвиђа на основу задатих услова средине тип екосистема који у тим условима настаје 3.4.6. познаје механизме којима развој човечанства изазива промене у природи (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене) 3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета 3.4.8. разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете 3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података 3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата 3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај 3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак 3.6.5. зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере</p>

		2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату	
IV Глобалне последице загађивања животне средине	1.4.5. препознаје основне последице развоја човечанства на природу (<u>утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене</u>) и <u>најважније врсте загађивања воде, ваздуха, земљишта</u> 1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) 1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату 1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника	2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије 2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату 2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата 2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату	3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета 3.4.8. разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете 3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података 3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата 3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај 3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак 3.6.5. зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере
V Животна средина и одрживи развој	1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад) 1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажу, компост) и у заштити биодиверзитета (националних паркова, природних резервата) 1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења 1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) 1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату 1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника	2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату 2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата 2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату	3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета 3.4.8. разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете 3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података 3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата 3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај 3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/ више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак 3.6.5. зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере
VI Животна средина, здравље	1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је <u>важно да их се придржава</u>	2.5.1. <u>познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља</u> 2.5.4. <u>зна механизме којима загађење животне средине</u>	3.5.1. <u>познаје узроке и физиолошке последице заразних болести</u> 3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује

<p>и култура живљења</p>	<p>1.5.4. разуме зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије) 1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука, итд.) и неке природне појаве (UV зрачење) неповољно утичу на здравље човека 1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника</p>	<p><u>угрожава здравље човека</u> 2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату 2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата 2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату</p>	<p>систематско и дуготрајно прикупљање података 3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата 3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај 3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак 3.6.5. зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере</p>
---------------------------------	--	--	---

Р.Б.	Наставна тема	ИСХОДИ
1.	Увод	<ul style="list-style-type: none"> - Ученици треба да: - схвате улогу и значај биологије за развој и напредак човечанства; - развију свест о властитом положају у природи;
2.	Екологија и животна средина	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - схваре узајамне односе живих бића и животне средине и динамичне односе материје и енергије - схваре значај еколошке равнотеже за одржавање екосистема - развијају свест о властитом положају у природи

3.	Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема животне средине	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усвоје и примене принципе одрживости екосистема - упознају основне типове екосистема и животне услове у њима - изграде ставове и развију знања и умења неопходних за заштиту животне средине и допринос одрживог развоја - развију еколошку, здравствену и културу живљења - развијање потреба и могућности личног ангажовања у заштити животне средине
4.	Глобалне последице загађивања животне средине	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - упознају глобалне последице загађивања животне средине; - упознају појам и концепцију одрживог развоја; - разумеју улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине; - упознају природне ресурсе, њихову ограниченост и значај рационалног коришћења; - усвајање и примена принципа одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину. - развијање потреба и могућности личног ангажовања у заштити животне средине
5.	Животна средина и одрживи развој	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - упознају појам и концепцију одрживог развоја; - разумеју улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине; - упознају природне ресурсе, њихову ограниченост и значај рационалног коришћења; - усвајање и примена принципа одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину. - развијање потреба и могућности личног ангажовања у заштити животне средине
6.	Животна средина, здравље и култура живљења	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумеју улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине; - упознају природне ресурсе, њихову ограниченост и значај рационалног коришћења; - усвајање и примена принципа одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину. - развијање потреба и могућности личног ангажовања у заштити животне средине

Разред: VIII

Предмет: Музичка култура

Годишњи фонд часова: 34

Недељни фонд часова: 1

Циљеви и задаци:

- Упознавање ученика са вокално-инструменталним облицима(духовна музика, опера, оперета, мјузикл, балет).
- Стварање активних слушалаца и љубитеља музике.
- Оспособљавање ученика за доживљавање и разумевање музике

Оперативни задаци су:

- певање и свирање, по слуху и из нотног текста; песме и теме из познатих композиција
- упознавање музике романтизма,импресионизма,експресионизма,праваца 20-ог века као и савремене музике кроз сагледавање друштвене функције музике, видова музицирања, карактеристичних жанрова, облика и инструмената епохе, као и најистакнутијих стваралачких личности
- утврђивање појмова из основа музичке писмености
- утврђивање и обрада појмова мелодија, ритам, метар, темпо, динамика, хармонија, полифонија, хомофонија, фактура.
-

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>Знање и разумевање - Упознавање музике различитих епоха и жанрова : Народна музика, духовна музика, забавна музика, музика за филм, радио и телевизију, балет, мјузикл, оперета - Основе музичке писмености 23(19+4)</p>	<p>Ангажовање у настави, давање повратне информације, сарадња са другима, рад презентације, самосталност у раду.</p>	<p>- Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика; Праћење остварености циљева у оквиру наставне теме; Оценом односа према настави; мотивисање, упућивање, давање објашњења, припрема и реализација часа.</p>	<p>Методе рада: - демонстрација, вербалне методе, игровне активности, показна метода Облици рада: фронтални, групни, индивидуални . Наставна средства: - музички уређај, пројектор, компјутер и пратећа опрема.</p>	<p>СТИЦАЊЕ ЗНАЊА О МУЗИЦИ, РАЗЛИЧИТИХ ЕПОХА Разумевање улоге музике у друштву и околности настанка облика и жанра Упознавање муз. изражајних средстава, жанрова, облика, стваралаца и извођача</p>	<p>Усмене провере; информативне писмене провере</p>	<p>Ликовна култура, Историја, Књижевност</p>

<p>Слушање музике Усмеравање пажње ученика на аналитичко слушање музике Разликовање музичких жанрова и стилских епоха. Упознавање музичких дела, стваралаца и извођача. (сваки час је праћен музичким прим ром) 7 (4+3)</p>	<p>Ангажо-вање у настави-активно слушање и препознавање музичких дела,жанрова и епоха.</p>	<p>- Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика;Праћење остварености циљева у оквиру наставне теме;Оценом односа према настави; мотивисање,упућивање,давање објашњења,припрема и реализација часа.</p>	<p>Методе рада: - демонстрација , вербалне методе, игровне активности, показна метода Облици рада: фронтални,групни, индивидуални Наставна средства: музички уређај, пројектор,компјутер и пратећа опрема.</p>	<p>Развијање навике слушања музике и способности да се разуме слушано Упознавање муз. изражајних средстава, жанрова, облика, стваралаца и извођача</p>	<p>Усмене провере</p>	<p>Ликовна култура, Српски језик, Историја</p>
<p>Музичко стваралаштво и музичко извођење а) импровизација мелодије на задани текст,компоновање мањих музичких целина. б) солистичко и колективно музицирање 4 (2+2)</p>	<p>Ангажовање у настави,давање повратне информације,сарадња са другима,рад презентације, самосталност у раду,уметнички наступи.</p>	<p>Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика;Праћење остварености циљева у оквиру наставне теме; мотивисање,упућивање,давање објашњења,припрема и реализација часа</p>	<p>Методе рада: демонстрација, игровне активности, показна метода Облици рада: фронтални,групни, индивидуални . Наставна средства: музички инструмент</p>	<p>Стицање знања о музици, различитих епоха Разумевање улоге музике у друштву и околности настанка облика и жанра Упознавање муз. изражајних средстава, жанрова, облика, стваралаца и извођача</p>	<p>практичан рад (код ученика са развијеним вештинама); уметнички наступи</p>	<p>Српски језик Ликовна култура</p>

Наставни предмет: Музичка култура

Разред: Осми

НАСТАВНА ТЕМА	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА	ИСХОДИ
Знање и разумевање	<p>Основни ниво</p> <p>МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености</p> <p>МК. 1.1.2. опише основне карактеристике народног стваралаштва</p> <ul style="list-style-type: none"> - музичких инструмената и састава - историјско–стилских периода - музичких жанрова - народног стваралаштва <p>Средњи ниво</p> <p>У области <i>Знање и разумевање</i> ученик уме да анализира повезаност:</p> <p>МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (на пример, брз темпо са живахним карактером)</p> <p>МК. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра (на пример, оперски финале са догађајима у драми)</p> <p>МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота.</p> <p>Напредни ниво</p> <p>МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела.</p> <p>МК. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора</p> <p>МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд</p> <p>МК. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту(одређени музички поступак доводи у везу са жељени мефектом)</p>	<p>- упознају музичке културе са музиком различитих епоха и жанрова</p> <p>- развијање музикалности и креативности</p> <p>- неговање смисла за колективно и индивидуално музицирање</p>

<p>Слушање музике</p>	<p>Основни ниво</p> <p>У области <i>Слушање музике</i> ученик уме, на основу слушања музичких примера, да именује:</p> <p>МК. 1.2.1. музичке изражајне елементе МК. 1.2.2. извођачки састав МК. 1.2.3. музичке жанрове МК. 1.2.4. српски музички фолклор</p> <p>Средњи ниво</p> <p>У области <i>Слушање музике</i> ученик уме да:</p> <p>МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких Елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре) МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра</p> <p>Напредни ниво</p> <p>У области <i>Слушање музике</i> ученик уме да анализира слушни пример и открије Везу опажених карактеристика са:</p> <p>МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско– стилским контекстом звучног примера МК. 3.2.3. контекстом настанка и применеразличитих обликамузичког фолклора</p>	<ul style="list-style-type: none"> - развијање навика за слушање музике - подстицање доживљаја - оспособљавање за разумевање музике
---------------------------	---	--

<p>Музичко стваралаштво и извођење музике</p>	<p>Основни ниво</p> <p>У области <i>Музичко стваралашта</i> ученикме да:</p> <p>МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско– ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима.</p> <p>У области <i>Музичко извођење</i> ученик уме да:</p> <p>МК. 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном</p> <p>Напредни ниво</p> <p>МК. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте МК. 3.4.2. импровизује и/или компоњује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова МК. 3.4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу или перформанс. МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст</p> <p>У области <i>Музичко извођење</i> ученик уме да:</p> <p>МК. 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.</p>	<p>У- подстицање стваралачког ангажовања ученика - развијање музичке креативности - развијање способности за импровизацију мелодије Ученик уме да осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте и импровизује или компоњује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих музичких жанрова и стилова.. Ученик може да осмисли једноставну ритмичку пратњу песме коју зна, и даје запише и одсвира. Може активно да учествује у компоновању мање музичке целине са наставником Може да осмисли музичку игру (драматизација песме) на основу песме различитих жанрова.. Ученик уме да пева или свира једноставне дечије, народне или популарне композиције предвиђене Наставним планом и програмом. Ученик</p>

		уме да изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем или као солиста и у школским ансамблима.
--	--	--

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ – ОСМИ РАЗРЕД

Недељни фонд часова: 2 (два)

Годишњи фонд часова: 68 (шездесет осам часова)

Циљ и задаци

Циљ васпитно - образовног рада је да доприноси:

- техничко - технолошком васпитању и образовању ученика; формирању стваралачке личности; стицању основних техничко - технолошких знања, умења и вештина и оспособљавању за њихову примену у учењу, раду и свакодневном животу; стицању радних навика; развијању интересовања и способности за техничко стваралаштво и проналазаштво; упознавању економских, социјалних, техничко — технолошких, еколошких и етичких аспеката рада и производње и њиховог утицаја на развој друштва.

Задаци наставе техничког образовања су:

- да помаже схватању законитости природних и техничких наука,

- да даје претпоставке за свесну примену науке у техници, технологији и другим облицима друштвено корисног рада,
- да помаже развоју стваралачког и критичког мишљења,
- да помаже развоју општих техничких склоности и способности,
- да помаже савладавању основних принципа руковања различитим средствима рада, објектима технике и управљања технолошким процесима,
- да развија прецизност у раду, упорност и истрајност приликом решавања задатака,
- да стекну радне навике и оспособе се за међусобну сарадњу и тимски рад,
- да навикну на правилну примену одговарајућих мера заштите на раду и стичу знања о потреби
- заштите радне и животне средине,
- да помаже избору струке и занимања.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- упознају основне команде у MSWindows
- упознају коришћење Интернета и електронске поште:
- упознају подсистеме електроенергетског система:
- стекну појам о дистрибуцији електричне енергије;
- упознају електроинсталациони материјал и елементе према стандардима наведених електроматеријала;
- упознају основне електротехничке симболе;
- науче да читају електротехничке шеме а једносавније да користе у практичном раду:
- стекну основна практична знања и умела у састављању електричних струјних кола;
- упознају основне делове електротермичких и елсктродинамичких апарата и уређаја у домаћинству;
- науче да правилно користе електричне уређаје и апарате и да отклањају мале кварове на наведеним електричним уређајима:
- упознју основне електронске елементе:

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
-------------------	--------------------	-----------------------	---	-----------------------------------	---	------------

<p>1. Информатичке технологије (16 часова)</p>	<p>- слушају, посматрају, цртају, раде на рачунару</p>	<p>-Показује -Објашњава -Надгледа -Коригује -Вреднује рад ученика</p>	<p>-Фронтални -Индивидуални -Групни</p>	<p>-Да ученици овладају практичном применом рачунара у решавању различитих задатака: обрадом текста, података, табела, графике. -да користе интернет - да упознају симболе који се користе при изради цртежа и електричних шема, као најосновније цртеже и шеме електричних струјних кола</p>	<p>посматрање - праћењеангажовањаученика - писменоиспитивање - усменоиспитивање -белешке - задовољствоучениканачасу -домаћизадаци</p>	<p>ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО Оперативни системи.</p>
<p>2. Електротехнички материјали и инсталације (10 часова)</p>	<p>- слушају, посматрају, причају, описују, упоређују, цртају,</p>	<p>-Показује -Објашњава -Надгледа -Коригује -Вреднује рад ученика</p>	<p>-Фронтални -Индивидуални</p>	<p>- Упознавање електроинсталационог материјала и прибора (проводници, суперпроводници, изолатори, прекидачи, утикачи, сијалична грла, осигурачи, електрично бројило, уклопни сат). - Упознати ученике са могућим нежељеним последицама дејства струје, начином заштите од струјног удара и пружање прве помоћи.</p>	<p>посматрање - праћењеангажовањаученика - писменоиспитивање - усменоиспитивање -белешке - задовољствоучениканачасу -домаћизадаци</p>	<p>ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО Струјно коло – моделовање на рачунару; ФИЗИКА Напон, снага, струја.</p>

<p>3. Електричне машине и уређаји (14 часова)</p>	<p>- слушају, посматрају, причају, описују, цртају, праве</p>	<p>-Показује -Објашњава -Расклапа -Склапа -Надгледа -Коригује -Вреднује рад ученика</p>	<p>-Фронтални -Индивидуални</p>	<p>- Упознавање електротермичких апарата и уређаја у домаћинству (решо, пегла, грејалице, штедњак, пећ, бојлер. - Упознавање и примена релеја и електромагнета И и у другим уређајима који раде на сличном принципу) - Упознавање електричних машина (генератор, електромотор) и њихове примене - Упознати основне делове и принципе рада електромеханичких (вентилатор, бушилица ..) и електротермичко-механичких уређаја у домаћинству (фен за косу, калорифер, клима уређај...)</p>	<p>посматрање - праћењеангажовањаученика - писменоиспитивање - усменоиспитивање -белешке - задовољствоучениканачасу -домаћизадаци</p>	
<p>4. Дигитална електроника (12 часова)</p>	<p>- слушају, посматрају, причају, описују, цртају, праве</p>	<p>-Показује -Објашњава -Надгледа -Коригује -Вреднује рад ученика</p>	<p>-Фронтални -Индивидуални -Рад у пару</p>	<p>- упознати ученике са начинима функционисања аналогних и дигиталних телекомуникација и објаснити којес су предности дигиталне технологије над аналогном - Представити основне делове рачунара: матична плоча, процесор, меморија, интерфејс, модем. -Телекомуникације и аудиовизуелна средства (радио и ТВ), мобилна телефонија, ГПС системи, интернет и кабловска телевизија</p>	<p>посматрање - праћењеангажовањаученика - писменоиспитивање - усменоиспитивање -белешке - задовољствоучениканачасу -домаћизадаци</p>	<p>ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО Оперативни системи.</p>

<p>5. Од идеје до реализације - модули (16 часова)</p>	<p>- слушају, посматрају, причају, описују, цртају, праве</p>	<p>-Показује -Објашњава -Надгледа -Коригује -Вреднује рад ученика</p>	<p>-Фронтални, -Индивидуални, -Рад у пару, -Групни.</p>	<p>- Практична израда електричних кола - експеримент - истраживање, од конструкторског материјала и симулација коришћењем рачунарског софтвера</p>	<p>посматрање - праћење ангажовања ученика - писмено испитивање - усмено испитивање - белешке - задовољство ученика на часу - домаћи задаци</p>	
---	---	---	---	--	---	--

Наставни садржаји	Задаци наставног предмета			Исходи
	Образовни	Васпитни	Функционални	
<p>1. Информатичке технологије (16 часова)</p>	<p>Упознају рад на рачунару и прошире знања о оперативном систему, да са знају основни концепт информационо комуникационих технологија ИКТ</p>	<p>Опште значење примене рачунара</p>	<p>Самосталан рад у одговарајућем софтверу</p>	<p>Рад у оперативном систему на интернеу</p>
<p>2. Електротехнички материјали и инсталације (10 часова)</p>	<p>Ученици се упознају са електроинсталационим материјалима са коришћењем кроз струјна кола</p>	<p>Упознају се са електроинсталационим материјалима са коришћењем кроз струјна кола</p>	<p>Коришћењем кроз струјна кола</p>	<p>Коришћење простих струјних кола и основне елементе струјног кола.</p>

<p>3. Електричне машине и уређаји (14 часова)</p>	<p>Се упознају са применом закона из физике у области термике Да сазнају о значају области</p>	<p>Да се упознају са стандардним електронским компонентама и науче шеме у електроници</p>	<p>Да овладају врстама материјала и симболика кроз инсталације и шеме</p>	<p>Да овладају врстама материјала и симболика кроз инсталације и шеме Да овладају правилним руковањем</p>
<p>4. Дигитална електроника (12 часова)</p>	<p>Да се упознају са основним појмовима Аналогне и дигиталне технологије</p>	<p>Да се упознају са структуром рачунара Матичном плочом, меморијом, интерфејсом и модемом</p>	<p>Да се упознају са структуром рачунара Матичном плочом, меморијом, интерфејсом и модемом</p>	<p>Да овладају техникама склапања основних делова рачунара.</p>
<p>5. Од идеје до реализације модули (16 часова)</p>	<p>Да сазнају где се користе електронске компоненте и како се уграђују</p>	<p>Упознавање са практичним радом</p>	<p>Да сазнају где се користе електронске компоненте и како се уграђују</p>	<p>Да овладају са структуром струјног кола и деловима који исти чине. И да схвате које су опасности приликом руковања струјом.</p>

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ – ОСМИ РАЗРЕД
СТАНДАРДИ

Назив теме – области	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Информатичка технологија	Израда једноставних текстуалних задатака као и цртежа	Израда табела и презентација, сложенијих цртежа	Израда сложених текстуалних задатака као и рад са табелама у Excelu
Електротехнички материјали и инсталације	Познавање електроинсталационог материјала и прибора (проводници, суперпроводници, изолатори, прекидачи, утикачи, сијалична грла, осигурачи, електрично бројило, уклопни сат).	Цртање шема са симболима које представљају електричне инсталације објеката. Детаљно познавање електроинсталационих материјала.	Практична знања у раду са електроинсталационим материјалима као што је на пример замена осигурача са топљивом жицом .
Електричне машине и уређаји	Познавање електротермичких апарата и уређаја у домаћинству (решо, пегла, грејалице, штедњак, пећ, бојлер).	Познавање и примена релеја и електромагнета у других уређаја који раде на сличном принципу) - Упознавање електричних машина (генератор, електромотор) и њихове примене	Детаљно познавање делова и принципа рада електромотора и генератора једносмерне струје.
Дигитална електроника	- Познавати основне делове рачунара: матична плоча, процесор, меморија, интерфејс, модем као и појмове : транзистор, пп диода и чип.	Практично представити основне делове рачунара: матична плоча, процесор, меморија, интерфејс, модем. Склапање основних делова рачунарских система у целину.	Детаљно познавање симбола и шема у електроници. Самостална израда електронских шема. Практична израда електронских кола.
Од идеје до реализације - модули	Израда монофазне електричне инсталације плана стана ко је раније рађена уз самостално цртање фазних проводника.	Израда електричне инсталације плана стана, трофазне, али са приказом једноставних електричних шема у стану .	Израда електричне инсталације плана стана, трофазне, али са приказом свих електричних шема у стану које су задате укључујући шеме: наизменичног прекидача, електричног звона и друго.

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ – ОСМИ РАЗРЕД

Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским, моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју ученика, развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и непоходних теоретских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци наставе физичког васпитања су:

- Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- Развој и усавршавање моторичких способности;
- Стицање моторичких умења која су као садржај утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- Формирање морално-вољних квалитета личности;
- Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
- Стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове околине.

Оперативни задаци:

- Усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације;
- Усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика и навике предвиђених програмом физичког васпитања;
- Примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.);
- Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл.;
- Естетско изражавање кретњом и доживљавање естетских вредности;
- Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
1.обавезни наставни предмет		
1.1 редовна настава физичког васпитања	2	68
2.изборни наставни предмет		
2.1 изабране спортске гране (одбојка-ж;фудбал-м)	1	34
2.2 слободне активности(секције – одбојкашка и атлетска))	2	68
2.3 активности у природи		
2.4 корективно-педагошки рад		
2.5 школска и друга такмичења		

Наставни садржај	Број часова	Број часова обраде	Број часова увежбавања	Број часова провере
Атлетика	21	10	7	4
Гимнастика	16	8	6	2
Спортска игра (кошарка и рукомет)	19	8	7	4
Курени облик (стони тенис)	12	4	4	4
Укупно	68	30	24	14

Наставни	Активности	Активности	Начин	Циљеви и задаци	Начин провере
----------	------------	------------	-------	-----------------	---------------

садржаји	ученика	наставника	остваривања, методе облици рада и технике	садржаја програма	остварености стандарда и циљева	Корелација
АТЛЕТИКА	<ul style="list-style-type: none"> - ходање - трчање - вежбање - анализирање - такмичење 	<ul style="list-style-type: none"> - дискусија - анализирање - објашњавање - показивање 	<ul style="list-style-type: none"> - разговор - демонстрација - физичко вежбање 	<ul style="list-style-type: none"> - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности - изводи покрете у задатом смеру - вешто изводи једноставне форме природног кретања 	<ul style="list-style-type: none"> - тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документац 	
ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И НА ТЛУ (ГИМНАСТИКА)	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање - анализирање 	<ul style="list-style-type: none"> - дискусија - анализирање - објашњавање - показивање 	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација - физичко вежбање 	<ul style="list-style-type: none"> - вешто изводи задате вежбе са реквизитима - уочава своје моторичке способности и особине, сличности и разлике међу вршњацима 	<ul style="list-style-type: none"> - тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документац 	
СПОРТСКА ИГРА (КОШАРКА И РУКОМЕТ) КУРСНИ ОБЛИК (СТОНИ ТЕНИС)	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање - анализирање - трчање - скакање - такмичење 	<ul style="list-style-type: none"> - дискусија - анализирање - објашњавање - показивање 	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација - физичко вежбање - разговор 	<ul style="list-style-type: none"> - познаје правила спортске игре и придржава их се - стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад 	<ul style="list-style-type: none"> - тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документац 	

Назив наставне области	Циљеви и задаци наставне области	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
АТЛЕТИКА	- стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања; - усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.	Правилно трчи технике трчања на кратке и дуге стазе, зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ, зна правилно да скаче у даљ згрчном техником и мери дужину скока, зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ, зна правилно да скаче у вис техником маказице, зна терминологију, основем тренинга и пружа прву помоћ, правилно баца куглу из места и мери дужину хица, зна правила за такмичења, сигурносна правила влада терминологијом, основама тренинга и пружа прву помоћ	Правилно изводи варијанту технике штафетног трчања, зна правилно да скаче у даљ техником увинуће, зна да правилно скаче у вис леђном техником, правилно баца куглу леђном варијантом, зна правила такмичења, учествује на такмичењу	Правилно изводи варијанту технике штафетног трчања, учествује на такмичењу у вишебоју, зна атлетска правила неопходна за учествовање на петобоју
ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И НА ТЛУ (ГИМНАСТИКА)	- естетско изражавање покретом и доживљавање естетских вредности; - усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.	Правилно изводи вежбе на тлу, правилно изводи прескоке, изводи вежбе и комбинације вежби на греди	Правилно изводи вежбе и комбинације вежби ма тлу, правилно изводи згрчку	Правилно изводи вежбе и комбинације вежби ма тлу, правилно изводи згрчку и разношку са изразитијом фазом лета
СПОРТСКА ИГРА (КОШАРКА И РУКОМЕТ) КУРСНИ ОБЛИК (СТОНИ ТЕНИС)	- примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичења и сл.); - задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећивањем и др.	Игра спортску игру, примењује основну технику, неопходна правила, сарађује са члановима екипе, зна функцију игре, основне појмове, правила, принципе тренинга и пружа прву помоћ	Игра спортску игру примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације уз висок степен сарадње са члановима екипе, зна функцију и значај спортске игре, већи број правила, принципе и утицај тренинга	Игра спортску игру примењујући сложене елементе технике, испуњава тактичке задатке, организује утакмице, зна тактику игре, систем такмичења, начин организовања и суди

ШИФРА СТАНДАРДА:

ПРВИ БРОЈ – НИВО ПОСТИГНУЋА

10. ОСНОВНИ НИВО(АТЛЕТИКА – ФВ.1.1.3; 1.1.5; 1.1.7; 1.1.9;ГИМНАСТИКА – ФВ.1.1.11;1.1.19;1.1.12;1.1.13;1.1.14;1.1.17;1.1.18. КОШАРКА – ФВ.1.1.1;1.1.2; РУКОМЕТ- ФВ.1.1.1;1.1.2.)
11. СРЕДЊИ НИВО (АТЛЕТИКА – ФВ.2.1.3;2.1.4;2.1.6;2.1.7;2.1.8; ГИМНАСТИКА – ФВ.2.1.9;2.1.17;2.1.10;2.1.11;2.1.12;2.1.15;2.1.16; КОШАРКА – ФВ.2.1.1; РУКОМЕТ-ФВ.2.1.1.)
12. НАПРЕДНИ НИВО (ГИМНАСТИКА – ФВ.3.1.7;3.1.8;3.1.9;3.1.12;3.1.13; КОШАРКА – ФВ.3.1.1;РУКОМЕТ– ФВ.3.1.1.)

ДРУГИ БРОЈ – ОБЛАСТ (САДРЖАЈНЕ ЦЕЛИНЕ)

10. ВЕШТИНЕ (УМЕЊА – МОТОРИЧКЕ НАВИКЕ)
11. ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ
12. ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

ТРЕЋИ БРОЈ – ЈЕ РЕДНИ БРОЈ СТАНДАРДА У ОДРЕЂЕНОЈ ОБЛАСТИ НА ОДРЕЂЕНОМ НИВОУ

3. УСВОЈЕНЕ ВЕШТИНЕ, ЗНАЊА И УМЕЊА, ПОЗНАТ СМИСАО И ЗНАЧАЈ ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА, ПОЗНАВАЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВИЛА И ПРИНЦИПА ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА ИЛИ ИГРЕ (ЗАВИСНО ОД ОБЛАСТИ)
4. УСВОЈЕНА ЗНАЊА О ФУНКЦИЈИ СПОРТСКЕ ИГРЕ ИЛИ ВЕЖБЕ, ОСПОСОБЉЕНОСТ ЗА ПРИМЕНУ У ПРАКСИ И ПОЗНАВАЊЕ ПРАВИЛА

ОСНОВНИ НИВО ПОСТИГНУЋА

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

НАСТАВНА ОБЛАСТ – АТЛЕТИКА

- *Правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат*
- *Зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ*
- *Зна правилно да да скаче у вис техником «маказице»*
- *Зна терминологију скока у вис, основе тренинга и пружа прву помоћ*
- *Зна правилну згрчну технику скока у даљ и мери дужину скока*
- *Зна терминологију скока у даљ, основе тренинга и пружа прву помоћ*
- *Правилно баца куглу из места и мери дужину хица*
- *Зна правила за такмичење, сигурносна правила, влада терминологијом бацања кугле , зна основе тренинга и пружа прву помоћ*

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ

- *Ученик/ученица правилно изводи вежбе на свим справама и тлу, зна називе вежби на тлу, основе организације рада и пружа прву помоћ*

- **вежбе на тлу**

Садржај: поновити вежбе и комбинације из седмог разреда, варијанту колута напред и назад, став на шакама – издржај уз помоћ, предмет странце упором и вежбе из ритмике (плесни корак, скок, окрет и равнотежа)

- **прескок**

Садржај: поновити садржаје прескока из седмог разреда, коњ у ширину, висина за 110 цм. (уз квалитетну даску висина коња 120 цм.), згчка и разношка, усавршавање фазе првог и другог лета.

- **грета**

Садржај: поновити вежбе из седмог разреда,

висока грета наскок чеоно према грети из места или залетом, наскок премахом односно у упор јашући, окрет за 90⁰ грчењем ногу стопала поставити иза греде и прећи у упор чучећи, чучањ одручити, усправ, комбиновати различите начине ходања, плесних корака, поскока и окрета за 180⁰ и равнотежа, саскоци пружено изгрчено.

НАСТАВНА ОБЛАСТ - ПЛЕС

- Ученик/ученица се правилно креће у ритму и темпу музике у простору основним облицима кретања

НАСТАВНА ОБЛАСТ – РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА

- Ученица правилно изводи основне вежбе из ритмичке гимнастике

Садржај: мачији поскок, дечији поскок, окрети за 90 и 180, суножно прескакање вијаче са и без међупоскока, прескакање вијаче кроз трчање.

- Ученица зна називе основних вежби из ритмичке гимнастике и пружа прву помоћ

НАСТАВНА ОБЛАСТ – СПОРТСКА ИГРА 1(РУКОМЕТ)

- Ученик/ученица игра одбојку примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других

Садржај: Вођење лопте «јачом» руком у месту и праволинијском кретању умереном брзином; бацање (додавање) лопте »кратким замахом» изнад висине рамена; хватање лопте у висини груди; бочни «шасе» шут;

Тактика: игра на два гола

- Ученик/ученица зна функцију рукомета и основне појмове везане за рукометну игру

НАСТАВНА ОБЛАСТ – СПОРТСКА ИГРА 2 (КОШАРКА)

- Ученик/ученица игра кошарку примењујући основни ниво технике, већи број правила једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других

Садржај: Елементи технике : додавање лопте једном руком, вођење лопте са вођењем кроз ноге, шут из продора двокораком након пријема лопте, шутирање полагањем одоздо, одозго и бочно

Тактика: игра 2:2 у нападу и одбрани, сарадња три играча у контранападу и позициони напад, одбрана «човек на човека» и напад на ту одбран

- Ученик/ученица зна функцију и значај кошарке

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА

- Ученик/ученица правилно изводи најмање један комплекс вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела
- Ученик /ученица зна утицај и значај вежби обликовања на организам, познаје поделу вежби и њихову терминологију

ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

- Ученик/ученица зна смисао физичког васпитања
  - Ученик/ученица зна утицај физичког вежбања
  - Ученик/ученица зна основне појмове везане за физичко вежбање
  - Ученик/ученица зна правила спортске игре одбојке:
Саджај правила: зна када је екипа постигла поен, дозвољен број одбијања лопте у једној акцији, сервира из простора за сервирање, зна шта је преступ и ротација.

ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА

- Ученик/ученица испољава позитиван став према физичком вежбању у свакодневном животу
- Ученик/ученица испољава заинтересованост за физичко вежбање
- Ученик/ученица се доказује кроз физичко вежбање (позитиван однос према наставној обавези)
- Ученик/ученица испољава позитиван став према сарадњи са другима у реализацији различитих задатака физичког васпитања

СРЕДЊИ НИВО ПОСТИГНУЋА

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

НАСТАВНА ОБЛАСТ – АТЛЕТИКА

- Ученик/ученица правилно изводи технику штафетног трчања
- Ученик/ученица зна правила за такмичење
- Ученик/ученица зна правилно да скаче у даљ техником «увинуће»
- Ученик/ученица зна правила за такмичење скока у даљ
- Ученик/ученица зна правилно да скаче у вис «леђном техником»
- Ученик/ученица зна правила за такмичење скока у вис
- Ученик/ученица зна правилно баца куглу «леђном» варијантом технике
- Ученик/ученица зна правила такмичења у бацању кугле
- Ученик/ученица учествује на такмичењу у једној атлетској дисциплини

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ

- Ученик/ученица правилно изводи сложеније вежбе на тлу, чува и помаже, Ученик/ученица поштује сигурносна правила
- **вежбе на тлу**
Садржај: колут напред преко препрека са фазом лета (сунђер струњаче), из става раскорачног колут напред до става раскорачног, став на шакама - издржај уз помоћ, предмет странце упором у лево и десно, мост заклоном и усклон уз помоћ, вежбе из ритмике(плесни корак, скок, окрет и равнотежа).
- **прескок**
Садржај: Уколико школа има услове, скокови са трамбулине, поновити скокове из седмог разреда.

греда

Садржај: *наскок суножно, одском једне ноге, одножити десном (левом), окретом за 90⁰, спуштање у упор клечећи на десној заножити левом (мала вага), ослонцем заножне ноге испред тела усправ уз помоћ, четири корака у успону – узручити скок суножним одскоком, доскочити на исто место – одручити, четири корака са предножењем, окрет за 90⁰, узручити, саскок пруженим телом, завршити леђима према греди.*

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ПЛЕС

- Ученик/ученица повезује просторно и временски плесне елементе у целину, изводи и реализује најмање један одабрани плес(Валцер и Полку) или народну игру («Моравац 2. варијанта» «Врањанка»,»Ђурђевка»)

НАСТАВНА ОБЛАСТ – РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА

- Ученица правилно изводи вежбу са реквизитима

Садржај: *Комбинација два скока са вијачом, скок са бацањем и хватањем лопте замаси лоптом у хоризонталној и чеоној равни; вртење, бацање и хватање обруча у кретању*

НАСТАВНА ОБЛАСТ СПОРТСКА ИГРА 1 (ОДБОЈКА)

- Ученик/ученица игра рукомет примењујући виши ниво технике, већи број правила једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других.

Садржај: *вођење лопте «јачом» и «слабијом» руком у месту, вођење лопте «јачом» руком у праволинијском трчању максималном брзином, бацање (додавање) лопте «дугим»замахом на веће растојање, хватање непрецизно бачених лопти,шут из трка («чеони шут»), индивидуална тактика напада, индивидуална тактика одбране;*

- Ученик/ученица зна функцију и значај рукомета

НАСТАВНА ОБЛАСТ – СПОРТСКА ИГРА 2 (КОШАРКА)

- Ученик/ученица игра кошарку примењујући виши ниво технике, већи број правила сложеније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других

Садржај: *Елементи технике : додавање лопте једном руком, вођење лопте са вођењем кроз ноге,вођење лопте са променом брзине кретања, шут из продора двокорак након пријема лопте, шутирање „тројке“*

Тактика: игра 3:3 у нападу и одбрани, сарадња са играчима у одбрани и нападу и позициони напад, одбрана «човек на човека» и напад на ту одбрану

- Ученик/ученица зна функцију и значај кошарке

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА

- Ученик/ученица правилно изводи и и показује више комплекса вежби обликовања
- Ученик ученица зна принципе састављања комплекса вежби обликовања и дозирање оптерећења

ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

- Ученик/ученица зна терминологију
- Ученик/ученица зна да дозира оптерећење током вежбања
- Ученик/ученица зна већи број правила одбојкашке игре : зна шта су недозвољени контакти са лоптом

НАПРЕДНИ НИВО ПОСТИГНУЋА

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

НАСТАВНА ОБЛАСТ – АТЛЕТИКА

- Ученик/ученица правилно изводи варијанту технике штафетног трчања
- Ученик/ученица учествује на такмичењу у атлетском петобоју
- Зна атлетска правила неопходна за учествовање на такмичењу у атлетском петобоју

НАСТАВНА ОБЛАСТ ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ

- Ученик/ученица правилно изводи комбинацију вежби на тлу

- **вежбе на тлу**

Садржај: комбинација вежби садржи теже варијанте колутова, колут напред летећи са изразитом фазом лета (сунђер струњаче), став на шакама, издржај, колут напред, рондат, прекопит напред.

- **прескок**

Садржај: згрчка, разношка и склонка са изразитијим фазама лета, коњ у ширину 120 цм. за ученице а за ученике 125 – 130 цм.

- **грета**

Садржај: наскок суножно, одском једне ноге, одножити десном (левом), окретом за 90⁰, спуштање у упор клечећи на десној заножити левом (мала вага), ослонцем заножне ноге испред тела усправ уз помоћ, четири корака у успону – узручити скок суножним одскоком, доскочити на исто место – одручити, четири корака са предножењем, окрет за 90⁰, трчећим кораком прећи дужину греде, узручити, саскок пруженим телом, завршити леђима према греди.

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ПЛЕС

- Ученик/ученица самостално изводи сопствену композицију покрета и кретања уз музичку пратњу и успешно моторички у ритму и темпу реализује одабрани народни и друштвени плес, влада основама тренинга и учествује на такмичењу

- Зна терминологију плесова и систем такмичења

НАСТАВНА ОБЛАСТ – РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА

- Ученица самостално изводи састав без или са реквизитима из ритмичке гимнастике и учествује на такмичењу

НАСТАВНА ОБЛАСТ – СПОРТСКА ИГРА (КОШАРКА)

- Ученик/ученица игра кошарку примењујући сложене елементе технике испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама
Садржај: Елементи технике: вођење лопте «јачом» и «слабијом» руком у кретању максималном брзином (праволинијски и са променом правца); додавање лопте иза леђа, хватање и додавање одбијањем лопте о тло, двокорак и скок шут са позиције бека и крила
Тактика: групна и колективна тактика у нападу и одбрани, игра на два коша уз суђење од стране самих ученика;
- Ученица/ученик зна тактику кошарке, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди

НАСТАВНА ОБЛАСТ – ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА

- Ученик/ученица саставља, правилно изводи и показује сложене комплексе вежби обликовања без реквизита или са њима
- Зна да саставља комплексе вежби обликовања и дозира оптерећење

ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

- Ученик зна правила спортских игара
- Ученик зна основе система такмичења
- Ученик зна начин организовања такмичења

СПОРТСКА ИГРА (КУРСНИ ОБЛИК) – СТОНИ ТЕНИС

ШИФРА СТАНДАРДА:

ПРВИ БРОЈ – НИВО ПОСТИГЊУЋА

1. ОСНОВНИ НИВО
2. СРЕДЊИ НИВО
3. НАПРЕДНИ НИВО

ДРУГИ БРОЈ – ОБЛАСТ (САДРЖАЈНЕ ЦЕЛИНЕ)

1. ВЕШТИНЕ (УМЕЊА – МОТОРИЧКЕ НАВИКЕ)

2. ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ
3. ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

ТРЕЋИ БРОЈ – БРОЈ ИСКАЗА ЗА СПОРТСКУ ИГРУ МОЖЕ БИТИ 1 ИЛИ 2

ОСНОВНИ НИВО ПОСТИГНУЋА

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

СПОРТСКА ИГРА (СТОНИ ТЕНИС)

- Ученик игра стони тенис примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других

Садржај: основни елементи технике кретања, основни ударци форхенд и бекхенд,

Ученик зна функцију игре стони тенис, основне појмове везане за ову игру

ЗНАЊА О ПРАВИЛИМА СПОРТСКЕ ИГРЕ

- Ученик зна основна правила спортске игре стони тенис

Садржај правила: Недозвољени контакти са лоптицом, убацивање лопте у игру на почетку сета (сервис), када је поен, када је нец, када је крај сета, када је крај меча

СРЕДЊИ НИВО ПОСТИГНУЋА

- Ученик игра стони тенис примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других

Садржај: елементи технике додавања и одбијања лоптице разним ударцима (форхенд, бекхенд, спин) и додавање по дијагонали и паралели, ударци лоптице када је даље од стола, одбијање „скраћених“ лоптица, успоравање брзине кретања лоптице

Тактика: Тактика напада и одбране у игри парова и појединачно

- Ученик зна функцију и значај игре стони тенис, већи број правила

ЗНАЊА О ПРАВИЛИМА СПОРТСКЕ ИГРЕ

- Ученик зна већи број правила игре стони тенис, уме да суди

НАПРЕДНИ НИВО ПОСТИГНУЋА

- Ученик игра стони тенис примењујући сложене елементе технике, испуњава тактичке задатке, такмичи се учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама

Садржај: Тактика: Тактика у такмичењу појединачно и у паровима

- Ученик зна тактику стоног тениса, систем такмичења, начин организовања меча, суди

ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

- Ученик зна правила спортске игре стони тенис
- Ученик зна основе система такмичења
- Ученик зна начин организовања такмичења

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ

РУСКИ ЈЕЗИК

Циљ

Циљ наставе руског језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика.

Стога, циљ наставе страног јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају комуникативним вештинама и развију способности и методе учења страног језика.

Општи стандарди

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Задаци на нивоу језичких вештина

Разумевање говора

Ученик треба да разуме усмену поруку исказану савременим језиком, без непотпуних синтаксичких и лексичких тешкоћа, не дуже од две до три минуте. Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука (приповедање, разговор) а треба да буде способан и да идентификује различите врсте исказа (изјавне, упитне и заповедне), да реконструише непознато на основу контекста и да запамти кључне елементе поруке.

Усмено изражавање

Ученик треба да, у оквиру програмом предвиђене језичке грађе, буде оспособљен да савременим језиком, примереним свакодневном комуникацији, исказе једноставну усмену поруку, да буде у стању да учествује у једноставном разговору, да једноставно и јасно исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да прочита и разуме једноставне поруке, знакове, информације, да разуме, глобално, селективно и на нивоу имплицитног, једноставније аутентичне текстове писане савременим језиком, у вези са свакодневним ситуацијама и из домена његовог интересовања.

Писано изражавање

Ученик треба да, у оквиру програмом предвиђене језичке грађе, буде способан да напише своје личне податке, да напише честитку, једноставну поруку и краће неформално писмо, да опише неки доживљај и место у којем живи, да напише нешто о себи и својим интересовањима, да напише кратак резиме о ономе што је чуо, видео или прочитао и изнесе лични став (допадање, недопадање, слагање, неслагање и друго).

Дијалог

Ученик треба да да је способен да користи научене фразе и изразе док води дијалог са наставником, другим учеником или евентуално говорником коме је руски матерњи језик.

Развијање социо-културне компетенције

Поред сазнања о основним чињеницама везаним за историју, географију, културу и уметност земаља чији језик учи, ученик треба да стекне увид, у оквиру поља свог интересовања и искуства, у сличности и разлике у навикама (вербална и невербална комуникација), обичајима, менталитету и институцијама између наше земље и земаља чији језик учи.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ РАДА ИЗ РУСКОГ ЈЕЗИКА ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Разред: ОСМИ

Предмет: РУСКИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 72

Недељни фонд часова: 2

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
1.Снова за партой... (6+3)-о систему образовања у Русији,лексика коју користе ученици и наставници на часу,представљање и упознавање,акцентат,глаголски вид,садашње и будуће време	усваја нова знања, чита, пише, комбинује, решава проблеме	припрема, помаже, подучава, вреднује	вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, рад у паровима, индивидуални, колективни, групни	разумевање писаног текста, усмено изражавање, понављање граматичког материјала	домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика	

<p>2.Годовой круговорот (2+6)- годишња доба, клима у Москви,тврди и меки сугласници,изговор неких сугласничких група,прилози за време,гледање на сат,прошло време,употреба номинатива</p>	<p>усваја нова знања, чита, пише, решава проблеме, примењује</p>	<p>подучава, мотивише, помаже, учествује, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, писмено изражавање, индивидуални, колективни, групни</p>	<p>усвајање и примена новог лексичког материјала, утврђивање усвојених граматичких садржаја</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика, контролна вежба</p>	
--	--	--	---	---	--	--

<p>Наставни садржаји</p>	<p>Активности ученика</p>	<p>Активности наставника</p>	<p>Начин остваривања, методе облици рада и технике</p>	<p>Циљеви и задаци садржаја програма</p>	<p>Начин провере остварености стандарда и циљева</p>	<p>Корелација</p>
<p>3.Родительский дом-начало начал (3+10)-прослава јубилеја у руској породици,породица Л.Н.Толстоја,представљање породице,како честитати рођендан и шта пожелети,прилози за меру и количину,промена придева и присвојних заменица по падежима,употреба генитива</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме</p>	<p>подучава, прати, организује, мотивише, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, рад у паровима, писмено изражавање, индивидуални, групни,колективни</p>	<p>усмено изражавање, писано изражавање, понављање граматичког материјала</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика, писмени задатак</p>	

<p>4. Зимние радости (7+3)-како се у Русији дочекују и прослављају Нова година и Божић, како честитати Нову годину и шта пожелети, компаратив придева и прилога, неодређене заменице, личне и безличне реченице, употреба датива</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме</p>	<p>подучава, мотивише, помаже, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, групни, колективни</p>	<p>развијање социо-културне компетенције, усвајање и примена новог лексичког материјала, усвајање и примена нових граматичких садржаја</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика,</p>	
<p>5. Кто в Москве не бывал, красоты не видал (5+5)-о Москви и њеним знаменитостима, о метроу, како се снаћи у непознатом граду, како комуницирати са људима у градском саобраћају, прилози за место и правац, глаголи кретања, суперлатив, употреба акузатива</p>	<p>усваја и примењује нова знања, чита, пише, решава проблеме, именује</p>	<p>организује, припрема, подучава, мотивише, помаже, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, писмено изражавање, индивидуални, групни, колективни</p>	<p>развијање социо-културне компетенције, усвајање и примена новог лексичког материјала, усвајање и примена нових граматичких садржаја</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика, контролна вежба</p>	
<p>Наставни садржаји</p>	<p>Активности ученика</p>	<p>Активности наставника</p>	<p>Начин остваривања, методе облици рада и технике</p>	<p>Циљеви и задаци садржаја програма</p>	<p>Начин провере остварености стандарда и циљева</p>	<p>Корелација</p>

<p>6.У кого што болит, тот о том и говорит (2+6)-како се снаћи у болници и код лекара, савети лекара, како исказати своје мишљење, изговор појединих сугласничких група, прилози за начин, заповедни начин, употреба инструментала</p>	<p>усваја нова знања, чита, пише, комбинује, примењује, решава проблеме</p>	<p>припрема, помаже, подучава, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, колективни, групни</p>	<p>усвајање и примена новог лексичког материјала, усмено изражавање, понављање граматичког материјала</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика</p>	
<p>7.Едем на екскурсию! Ура! (5+5)-екскурзија по градовима Златног прстена Русије, екскурзија по Србији, испраћање на пут и дочекивање с пута, исказивање радости и задовољства, сложене зависне реченице, употреба локатива</p>	<p>усваја нова знања, чита, пише, решава проблеме, примењује</p>	<p>подучава, мотивише, помаже, учествује, вреднује</p>	<p>вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, писмено изражавање, индивидуални, колективни, групни</p>	<p>усвајање и примена новог лексичког материјала, усмено изражавање, утврђивање усвојених граматичких садржаја</p>	<p>домаћи задаци, усмена провера знања, оцењивање активности на часу, евиденција постигнућа ученика, писмени задатак</p>	<p>српски језик (зависне реченице)</p>

Разред: VIII

Предмет: Грађанско васпитање

Годишњи фонд часова: 34

Недељни фонд часова: 1

Циљеви и задаци:

Грађанско васпитање у осмом разреду је обавезан изборни програм у другом образовном циклусу. Циљ је проширивање сазнања о дечјим правима, обавезама и развијању квалитетнијег демократског мишљења и развоја демократске лићности.

Оперативни задаци:

Упознавање и проширивање знања о правима детета

Упознавање са местом, улогом институција које се баве унапређивањем положаја деце у Републици Србији

Разумевање места, улоге и одговорности државе, породице и детета у унапређивању положаја детета у друштву.

Разумевања и улоге медија у савременом друштву.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
-------------------	--------------------	-----------------------	---	-----------------------------------	---	------------

<p>1. Увод 2</p>	<p>Разговарају, размењују мишљења</p>	<p>Презентује програм</p>	<p>Методе рада: Разговор дебата Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални</p>	<p>Поглед уназад, подсећање на научено и сазнање о новом</p>	<p>активност на часу, разговор</p>	
------------------------------------	---	-------------------------------	---	--	--	--

<p>2. Деца у савременом свету 18 (12+6)</p>	<p>Разговарају, дебата, самостални рад, аргументовање, анализирање, извођење сопствених закључака, активно укључивање у различите процесе</p>	<p>Усмерава, подстиче, похваљује,</p>	<p>Методе рада: Разговор, дебата, истраживачки рад, радионице Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални</p>	<p>Стварање слике о сопственом месту и улози због унапређења положаја детета, самим тим развијање квалитетније демократске личности</p>	<p>залагање у прикупљању материјала, активност у групи, практичан рад</p>	
---	---	---	---	---	---	--

<p>3. Медији у савременом друштву 11(6+50)</p>	<p>Читају штампу, посећују медијске куће, играју улоге ,истражују анализирају изводе закључке</p>	<p>Читају штампу, посећују медијске куће, играју улоге ,истражују анализирају изводе закључке</p>	<p>Методе рада: Читају штампу, посећују медијске куће, играју улоге ,истражују анализирају изводе закључке Облици рада: фронтални, групни, индивидуални</p>	<p>Разумевање улпге и значаја медија у друштву, стварање квалитетније слике дететс кроз и у медијима</p>	<p>Разговор,активност на часу</p>	<p>информатика</p>
<p>4.Завршни део 3 (0+3)</p>	<p>Предлажу, учествују активно у разматрању предлога, шаљу предлоге медијима и институцијама , вреднују сопствене активности -</p>	<p>Вреднује активности,</p>	<p>. Методе рада: Самосталан радТимски рад, Радионица Игра улога Облици рада: -фронтални, -групни, -индивидуални</p>	<p>Развиајње демократске мисли и личности</p>	<p>Залагање на часу,разговор</p>	

ВЕРСКА НАСТАВА - ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС (ВЕРОНАУКА)

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) јесте да пружи целовит православно погледна свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот(историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот(будућу димензију идеалног).То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење(литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) овухвата све позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота(однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом.

Задачи наставе православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика:

- развије отвореност и однос према Богу, другачијем и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам;
- развије способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и сопственој одговорности за друге, за свет као творевину Божију и за себе,
- развије тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналагању равнотеже између заједнице и властите личности и ка остварењу сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом;
- изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима;
- изградисвест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи.

Редни број	Б. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	Фонд часова	
		Недељни	Годишњи
1.	Верска настава	1	34

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Учење о личности на основу православне триаологије	-Учи правила понашања у Цркви и активно учествује у настави. - Отворено и радознано поставља питања.	Излагање учења православних отаца у контексту триаологије. Василије Велики, григорије Богослов	Фронтални групни индивидуални	деловито знање да је метафизичко начело постојања Бог, односно да истинско биће теба тражити у Богу који је Света Тројица		
Разлика између природе и личности у Богу	-Схвата повезаност учења кападохијских Светих отаца у контексту триаологије и модерног времена. -Схвата повезаност својстава створене природе и Божије благодати.	Излагање учења православних отаца у контексту триаологије. Василије Велики, григорије Богослов . . . Указивање на својства Божанске природе и сјојства створене природе	Фронтални групни индивидуални	Да се створи свет да постоје разлике између природе и личности		
Онтнолошке последице православне триаологије по човека и створен свет (личност као носилац постојања природе)	Примећује недостатак између недостатка личности и недостатка индивидуе. -Разговор о примеру из своје ближе или даље околине.	Искуство љубави према једној личности и искус губитка те личности Пример како мајка гледа на губитак свог детета, а како гледају други	Фронтални групни индивидуални	Целовито знање да је онтолошко начело на основу православног учења о Богу као Св. Тројицу, а не природа - запажање да је личност носилац постојања природе		

Човек као личност (личност као заједница)	Поставља питања о пролазности живота и бесмртности душе.	Објашњење да је човек створен као икона Божија и да треба да превазиђе смрт	Фронтални групни индивидуални	Уоче да у хришћанској онтологији нема сукоба и искључивости између једног и многих		СРПСКИ ЈЕЗИК 77. Теодосије: „Житије светог Саве“
Сједињење трварне и нетварне природе у једној личности Христовој (халкидонски Четврти Васељенски сабор и његове одлуке)	Прикупља податке -претражује интернет и користи различите материјале -дискутује	Објашњење преко дефиниције са IV Васељенског сабора да личност може бити носилац постојања више природе	фронтални групни индивидуални	Целовито знање да је личност заједница слободе са другом личношћу		СРПСКИ ЈЕЗИК 42,43 П.П.Његош: „Горски вијенац“
Обожење створене природе у Христовој личности (личност као носилац постојања природе може имати више природа у себи)	Самостално закључује да природа може постајати једино у личности Христовој а да је без заједнице са Творцем смртна.	Објашњење преко дефиниције са IV Васељенског сабора да личност може бити носилац постојања више природе	фронтални групни индивидуални	Целовито знање о човеку као личности и његовом позиву да постоји на начин на који постоји Св. Тројица, ако жели да превазиђе ограничења своје природе, што се отварује у Христу, односно у Литургији		СРПСКИ ЈЕЗИК 107, 108 Л.Лазаревић: „Све ће то народ позлатити“

Црква као тело христово (литургијска појава Цркве)	Логички закључују да једино у Храму Господњем у Светој Евхаристији разговарамо са Творцем.	Објашњење апостола Павла у 1. Кор.12 (О духовници даровима и јединству тела Христовог – Цркве)	фронтални групни индивидуални	Целовито знање о Цркви као заједници љубави где смо окупљени око Христа - уочавање да се јединство света и човека остварује у Христу на Литургији		
--	--	--	-------------------------------------	--	--	--

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВОАЊЕ – ОСМИ РАЗРЕД

Недељни фонд часова: 1 (један)

Годишњи фонд часова: 34 (тридесет и четири)

Циљеви и задаци:

Општи циљ наставе информатике и рачунарства јесте да се ученици оспособе за коришћење рачунара и стекну вештине у примени рачунара у свакодневном животу.

Остали циљеви и задаци наставе информатике и рачунарства су:

- упознавање основних појмова из информатике и рачунарства;
- развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду;
- оспособљавање за рад на рачунару;
- подстицање креативног рада на рачунару.

Оперативни задаци

- упознавање ученика са применом рачунара у области табеларних прорачуна и изради графикана;
- упознавање ученика са фазама израде проблемских задатака на рачунару;
- упознавање ученика са основама језика за израду једноставних презентација на мрежи;
- упознавање ученика са могућностима специјализованих програма за израду презентација на мрежи;
- оспособљавање ученика за самосталну израду пројекта применом рачунарских технологија.

Ред.бр.	Наставна тема	Укупно
1.	ТАБЕЛАРНИ ПРОРАЧУНИ	10
2.	ИЗБОРНИ МОДУЛИ	10

3.	ИЗРАДА САМОСТАЛНОГ ПРОЈЕКТА	14
	УКУПНО	34

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере оствареност и стандарда и циљева	Корелација
<p>11. Табеларни прорачуни (10 часова)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - слушају - питају - најбитније бележе - вежбају 	<ul style="list-style-type: none"> - објашњава - показује како се ради - надгледа - коригује - вреднује рад 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтални - индивидуални - рад у пару 	<ul style="list-style-type: none"> - објаснити који се типови података могу уносити у ћелију. Вежбати унос текстуалних, бројчаних и датумских података, њихово брисање, измену, копирање и премештање - да ученици науче да форматирају податке у ћелији, врсти или колони - да ученици науче боје, позадину и оквире ћелије - да ученици науче појам формуле, начин њеног уноса, концепт повезивања ћелија унутар формула преко адреса ћелија. - да ученици науче шта је функције и начин њеног уноса (сабирање, просек, минимум и максимум); могућност "паметног" копирања формула - да ученици науче да раде са графичким објектима: користе готове графичке објекте, врше њихово уметање на радни лист и форматирање (слике, дијаграми, готови облици, оквири за текст, украсна слова, симболи и други објекти). - да науче да праве графиконе на основу својих података; показати и препоручити одређене типове графикона - да науче да форматирају податке на већ израђеном графикону - да науче да користе радне листове и да копирају са једног на други - да науче да штампају: бирају формат папира, бирају страну која се штампа, задају број копија, виде изглед пре штампе, бирају одређени штампач и сл. 	<ul style="list-style-type: none"> - усмено испитивање - еводенција ученика - рад на рачунару 	<p>ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ Информатичке технологије.</p>

<p>12. Изборни модули (10 часова)</p>	<p>-слушају -питају -најбитније бележе -вежбају</p>	<p>-објашњава -показује како се ради -надгледа -коригује -вреднује рад</p>	<p>-фронтални. -индивидуални -рад у пару</p>	<p>да ученици науче да праве презентације на мрежи употребом ХТМЛ језика - да упознају основне елементе ХТМЛ језика (појам тагова са примерима основног костура програма, концепт креирања стране, поглед из веб читача). - да користе боју и слику за позадину - да науче да форматирају текст - да знају да „раде“ са сликама - да знају да употребљавају хиперлинк (текст, слика, Е-маил). - да знају да креирају табелу и да је обрађују -дасеученициупознају у сајошнекимспецијализованимпрограмимазаизрадупрезентацијанамрежи</p>	<p>- писменоиспитивање испитивање -еводенција ученика - рад на рачунару</p>	
<p>13. Израда самосталног пројекта (14 часова)</p>	<p>-бирају тему -уче фазе рада пројекта -бирају потребне програме и алате за израду пројекта - самостално раде пројекат -приказују израђени пројекат</p>	<p>-помаже ученику при избору теме -објашњава које су фазе - разговара са ученицима и помаже им да нађу најбоља решења -прати ученике у раду и подстиче их на самосталан рад -даје подршку ученицима -вреднује рад ученика</p>	<p>-фронтални. -индивидуални -групни</p>	<p>-да ученици изаберу тему на којој ће радити -да одреде: изворе информација, начине коришћења туђих дигиталних материјала и слања својих -да израде план рада на пројекту: фазе рада, одређивање задатка пројекта, циљне групе којој је намењен и да у том циљу врше истраживање, прикупљање података и избор најквалитетнијих -да ученици изврше тестирање функционалности пројекта и представљање пројекта циљној групи, а након тога изврше вредновање пројекта -да изврше избор средстава за реализацију пројекта: сачинити избор потребних програма и алате за израду пројекта</p>	<p>- Евиденцијаученика - писменоиспитивање - усменоиспитивање</p>	

<p>Наставни садржаји</p>	<p>Задаци наставног предмета</p>			<p>Исходи</p>
	<p>Образовни</p>			

		Васпитни	Функционални	
<p>1. Табеларни прорачуни</p> <p>(10 часова)</p>	<p>- упознавање ученика са применом рачунара у области табеларних прорачуна и изради графикона;</p> <p>- упознавање ученика са фазама израде проблемских задатака на рачунару;</p>	<p>Формирати и развијати позитиван однос према могућности ма коришћења рачунара у свакодневном животу, развијати психомоторне мисаоно-вербалне, социјане вештине</p>	<p>Оспособити ученике за рад на табеларним прорачунима.</p> <p>-Увежбати и усавршити израду презентација на мрежи</p>	<p>Усвајање основних знања о коришћењу и употреби рачунара у програму за табеларне прорачуне и у програму за израду web презентација.</p>
<p>2. Изборни модули</p> <p>(10 часова)</p>	<p>- упознавање ученика са основама језика за израду једноставних презентација на мрежи;</p>	<p>Формирати и развијати позитиван однос према могућности ма коришћења рачунара у свакодневном животу, развијати психомоторне мисаоно-вербалне, социјане вештине</p>	<p>Оспособити ученике за рад на табеларним прорачунима.</p> <p>-Увежбати и усавршити израду презентација на мрежи</p>	<p>Савладан основни рад у програму за табеларни прорачун.</p> <p>Упознавање са елементима HTML језика. Овладавање знањима неопходним за израду самосталне презентације.</p>

<p style="text-align: center;">3. Израда самосталног пројекта</p> <p style="text-align: center;">(14 часова)</p>	<p>- упознавање ученика са могућностима специјализованих програма за израду презентација на мрежи;</p> <p>- оспособљавање ученика за самосталну израду пројекта применом рачунарских технологија</p>	<p>Формирати и развијати позитиван однос према могућности ма коришћења рачунара у свакодневном животу, развијати психомоторне мисаоно-вербалне, социјане вештине</p>	<p>- Оспособити ученике за израду самосталних пројеката</p>	<p>Израда самосталног пројекта и оспособљавање за самосталан рад у програмима за израду webпрезентација.</p>
--	--	--	---	--

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Предмет има статус изборног. Анкетирање ученика врши се на почетку сваке школске године. Ако се ученици одреде за овај предмет, похађају га до краја текуће школске године. Анкетирање ученика за следећу школску годину може се извршити и на крају текуће школске године.

Од пријављених ученика на нивоу разреда, потребно је формирати групе од 15 до 20 ученика.

Препоручује се да по једном рачунару буде највише два ученика.

Потребно је да ученички рачунари имају звучнике или слушалице са микрофоном (због обраде мултимедијалних садржаја) а пожељна је и камера.

У учионици је неопходно да се налази и један рачунар за наставника, успостављена веза са интернетом, скенер, штампач и звучници.

Препоручује се да сви рачунари у учионици буду повезани у мрежу и да учионица има рачунарски пројектор.

Програмске садржаје треба остваривати првенствено кроз вежбе и практичан рад на рачунару. У циљу што бољег усвајања знања, препорука је да ученици имају по један час вежби сваке недеље или да се реализује двочас сваке друге недеље.

С обзиром на то да ученици не морају похађати предмет у сва четири разреда, неки садржаји се морају тематски понављати и провлачити кроз више разреда, како би се предвиђене теме што боље савладале. Ту се, пре свега, мисли на теме које се тичу интернета, а затим на прављење и обраду мултимедијалних садржаја, као и на њихово уклапање у функционалну целину кроз пројектне задатке.

У тематској целини ТАБЕЛАРНИ ПРОРАЧУНИ обрадити теме на следећи начин:

Радна свеска и радни лист. Објаснити радно окружење и основне елементе прозора. Објаснити појмове: радна свеска, радни лист, ћелија, редови, колоне, адреса ћелије. Обработити кроз вежбу рад у радној свесци (чување, брисање, премештање и копирање, отварање нове и постојеће радне свеске), кретање кроз радни лист (помоћу миша и тастатуре), убацивање новог радног листа, брисање радног листа, промену имена, копирање и померање радних листова. Показати селекцију ћелије, реда, колоне и целог радног листа. Вежбати селекцију суседних и несуседних ћелија, редова и колона. Вежбати промену ширине редова и колона.

Унос података у ћелију. Објаснити који се типови података могу уносити у ћелију. Вежбати унос текстуалних, бројчаних и датумских података, њихово брисање, измену, копирање и премештање.

Форматирање ћелија. Објаснити како се форматом ћелије одређују начини приказа података у облику текста, броја, датума и времена. Вежбати форматирање података (врста, величина, стил и боја слова). Показати како се могу бојити позадина и оквири ћелије.

Рад са формулама. Објаснити појам формуле, начин њеног уноса, концепт повезивања ћелија унутар формула преко адреса ћелија. Вежбати на једноставним примерима.

Коришћење уграђених функција. Објаснити појам функције и начин њеног уноса. Обавезно обработити основне функције за сабирање, просек, минимум и максимум. Показати могућност "паметног" копирања формула. Вежбати на једноставним примерима. Показати да једна формула може да се састоји од више уграђених операција.

Рад са графичким објектима. Показати могућности рада са готовим графичким објектима, њихово уметање на радни лист и форматирање (слике, дијаграми, готови облици, оквири за текст, украсна слова, симболи и други објекти). Повезати са стеченим знањима.

Израда графикона. Објаснити начин израде графикона на основу унетих података. Показати и препоручити одређене типове графикона. Вежбати израду графикона, измену података и форматирања на израђеном графикону као и уметање графикона на исти и на посебан радни лист.

Штампање. Објаснити поступак прегледања радног листа пре штампе и поступак штампања. Такође, објаснити могућности форматирања страница за штампу, тј. одређивања величине и оријентације папира, као и подешавање маргина. Скренути пажњу на могућности одабира штампача, штампања одређене странице и одређеног броја копија, као и на могућност штампања целе радне свеске.

У тематској целини ИЗБОРНИ МОДУЛ наставити обраду задатака из програмирања или представити ученицима начин израде презентација на мрежи. Теме реализовати на следећи начин:

Програмирање

Препоручује се наставнику да осам часова посвети изради задатака у програмском језику који је изучаван у ВИ и ВИИ разреду. Задаци за вежбу могу бити неке од следећих тема: сортирање, евиденција присуства, просечна оцена, фискални рачун итд. Препоручује се наставницима да са ученицима ураде неки од следећих примера:

1. Слогови (или класе, зависно од програмског језика) - Груписање сродних података у један тип података. Пример: дефинисати тип слога (класу) који представља ученика и садржи име, презиме, датум рођења, адресу, разред и одељење.
2. Потпрограми - Направити потпрограм (процедуру или метод, зависно од програмског језика) који са тастатуре учитава податке у слог ученика и други потпрограм који исписује податке о ученику на екрану.
3. Низови - Помоћу решења претходних задатака сачинити програм који учитава податке о свим ученицима у одељењу, а затим исписује податке само ученике који су рођени одређеног дана или само за ученике из одређеног места или одељења.
4. Напредне операције са низовима - Сортирати унети низ ученика по презимену или по датуму рођења.

5. Уколико је могуће, обрадити неки од претходних примера у графичком окружењу, тј. развити програм који за унос и приказ података користи прозоре, тастатуру и миша.

Преостала два часа посветити теоријској обради фаза израде проблемских задатака на рачунару. Ова целина ће код ученика заокружити сва знања стечена из програмирања кроз понављање и разјашњавање низа корака који се предузимају приликом решавања проблемских задатака на рачунару. Тиме се код ученика развија способност да сагледају цео процес израде програма, а да појам програмирања не повезују само са једном његовом фазом (најчешће се појам програмирања повезује са фазом писања програмског кода). Дакле, ученицима објаснити да се процес програмирања или пројектовања софтвера састоји из неколико фаза и сваку од њих растумачити: пројектовање захтева, анализа захтева, прављење модела система (помоћу алгоритма или на неки други начин), дефинисање захтева и њихово записивање, избор софтвера и алата за рад, израда програма (писање програмског кода), дизајн, тестирање решења, анализа грешака, дорада, завршна фаза писања документације у виду техничког упутства. Нагласити да се у реалном времену неке од наведених фаза преплићу и понављају а да је за израду озбиљног софтвера потребно имати читав тим у коме су улоге учесника тачно подељене.

Презентације на мрежи

Обновити са ученицима појмове као што су сервиси интернета, презентације на интернету, мапа и структура презентација на мрежи, појам сајта, преузимање материјала са других презентација, ауторска права на интернету и друго. Израду презентација на мрежи започети радом са језиком ХТМЛ. Објаснити основе језика ХТМЛ. У оквиру наставних јединица које следе направити једноставну презентацију на мрежи.

Обраду језика ХТМЛ и израду једноставне презентације на мрежи поделити на следеће целине:

- Основни елементи језика ХТМЛ (појам тагова са примерима основног костура програма, концепт креирања стране, поглед из веб читача).
- Боја и слика за позадину.
- Рад на тексту (унос текста, измена, брисање, прелазак у нови ред, размак између речи, специјални знаци, центрирање, фонт, величина, боја, стил).
- Рад на слици (уметање слике на страну, промена димензије слике, позиционирање на екрану, постављање и позивање извора слика).
- Хиперлинк (текст, слика, Е-маил).
- Креирање табела (дефинисање табела, редова и колона, спајање редова, спајање колона, оквири за табелу, рад са текстом и сликама).

На крају демонстрирати могућности специјализованих програма за израду презентација на мрежи (МС Публицхер, МС Фронт Паге, Дреамвеавер, Јоомла итд). Причати са ученицима о критеријумима за вредновање веб страница.

Подстицати ученике на критичко вредновање информација доступних на мрежним презентацијама. Причати са ученицима о утврђивању вредности презентације постављањем следећих питања: Да ли је садржај коректан и актуелан? Да ли је садржај презентације у складу са узрастом ученика? Да ли су квалитетни текстуални, графички и мултимедијални елементи (ако постоје)? Да ли постоји препорука неке релевантне установе за коришћење презентације? Да ли је лако кретање (навигација) кроз презентацију? Да ли сви линкови у презентацији функционишу? Да ли презентација садржи биографију аутора и његову електронску адресу? Да ли је аутор веб презентације познато име у својој области? Да ли постоји линк до посматране презентације са неке презентације у коју већ имамо поверења? Да ли се наводе потпуни библиографски подаци у цитатима, како би се могли пронаћи оригинални извори? Да ли посматрана презентација има обележен датум постављања и датум последњег ажурирања? Да ли је то битна карактеристика квалитетне презентације?

Теме за ИЗРАДУ САМОСТАЛНОГ ПРОЈЕКТА су део садржаја неког предмета који се изучава током школовања или су слободне. Као циљ треба поставити израду пројектног задатка. За реализацију пројектног задатка ученици користе знања стечена у оквиру предмета *Информатика*

и рачунарство. Пројекат може бити реализован индивидуално или у групи до 3 ученика. Уколико се ради у групи, за сваког ученика јасно дефинисати задатке и целине које треба самостално да уради.

Избор теме. Заједно са сваким учеником појединачно, одабрати тему за рад. Препоручити теме из школског програма или слободне теме, као што су: *Наша школа, Одељењски ЦД, Стари и ретки занати* итд. Дискутовати и анализирати одабрану тему и упутити ученике на потребну литературу. Обновити појам ауторских права и скренути пажњу на начине дељења дигиталних материјала, односно начине преузимања туђих материјала и постављање својих на интернет.

Израда плана рада на пројекту. Објаснити ученицима све фазе израде пројекта појединачно: одређивање задатка пројекта и циљне групе којој је пројекат намењен, истраживање на задату тему, прикупљање података, сортирање и избор најквалитетнијих материјала, обрада материјала на рачунару, одабир форме за приказ пројекта, рад на пројекту, тестирање функционалности пројекта, представљање пројекта циљној групи, евалуација пројекта.

Избор средстава за реализацију пројекта. У односу на одабрану тему разговарати са ученицима и сачинити избор потребних програма и алата за израду пројекта, као што су: дигитални фотоапарат, камера, скенер и други. Избор програма извршити од обрађених у оквиру предмета *Информатика и рачунарство.*

Израда пројекта. Број часова који је на располагању распоредити тако да се највише часова посвети изради пројекта. Препоручује се од шест до осам часова. Пратити ученике у раду и подстицати их на самосталан рад.

Вредновање пројекта. Приказати и презентовати урађене пројекте одељењу или широј заједници. Коментарисати и анализирати представљене пројекте заједно са ученицима. Разговарати о тешкоћама на које су ученици наилазили током реализације пројекта и на које начине су их превазишли.

Број часова који је предвиђен за сваку наставну област је оријентациони. Наставнику се оставља слобода да га коригује у извесној мери (2 до 3 часа по теми) уколико му је то потребно ради квалитетнијег савладавања програмских садржаја.

2. 1. ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ - ИЗАБРАНИ СПОРТ (ОДБОЈКА – Ж; ФУДБАЛ – М)

Циљ и задаци:

Циљ је да ученици задовоље своја интересовања, потребе за стицањем знања, способности за бављење спортом као интегралним делом физичке културе и настојање да стечена знања примењују у животу (стварање трајне навике за бављење спортом и учешћем на такмичењима).

Општи оперативни задаци (не разликују се од основних општих задатака физичког васпитања):

- развој и одржавање моторичких способности ученика;
- учење и усавршавање моторичких форми изабраног спорта;
- стицање теоријских знања у изабраном спорту;
- познавање правила такмичења у изабраном спорту;
- формирање навика за бављење изабраним спортом;
- социјализација ученика кроз изабрани спорт и неговање етичких вредности према учесницима у такмичењу;
- откривање даровитих и талентованих ученика за одређени спорт и њихово подстицање да се баве спортом.

Посебни оперативни задаци:

- развој и одржавање специфичних моторичких способности (које су нарочито значајне за успешно бављење изабраним спортом);
- учење и усавршавање основних и сложених елемената технике изабраног спорта;
- пружање неопходних знања из изабраног спорта (принципи технике, начин вежбања-тренирања, стицање основних и продубљених тактичких знања, правила такмичења у спорту...итд.) и њихова примена у пракси;
- учење и усавршавање основне технике изабраног спорта и њена примена у пракси;
- обавезна реализација такмичења на одељенском и разредном нивоу;
- задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећивањем и др.;
- стварање објективних представа ученика о сопственим могућностима за учешће у изабраном спорту;
- подстицање стваралаштва ученика у спорту (у домену технике, тактике и такмичења).

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
ОДБОЈКА	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање - анализирање - трчање - скакање - пешачење 	<ul style="list-style-type: none"> - дискусија - анализирање - објашњавање - показивање 	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација - дијалог - физичко вежбање - турнири - излет 	<ul style="list-style-type: none"> - познаје правила спортске игре и придржава их се - стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад - развијање основних моторичких активности - развијање такмичарског духа 	<ul style="list-style-type: none"> - тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације 	

ШИФРА СТАНДАРДА:

ПРВИ БРОЈ – НИВО ПОСТИГНУЋА

4. ОСНОВНИ НИВО (ОДБОЈКА –Ж...ФВ.1.1.1;1.1.2)
5. СРЕДЊИ НИВО (ОДБОЈКА – Ж. ..ФВ.2.1.2)
6. НАПРЕДНИ НИВО(ОДБОЈКА – Ж. ..ФВ.3.1.2)

ДРУГИ БРОЈ – ОБЛАСТ (САДРЖАЈНЕ ЦЕЛИНЕ)

4. ВЕШТИНЕ (УМЕЊА – МОТОРИЧКЕ НАВИКЕ)
5. ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ
6. ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

ТРЕЋИ БРОЈ – БРОЈ ИСКАЗА ЗА СПОРТСКУ ИГРУ (МОЖЕ БИТИ БР.1 ИЛИ БР.2)

ОСНОВНИ НИВО ПОСТИГНУЋА

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

СПОРТСКА ИГРА (ОДБОЈКА)

- Ученица игра одбојку примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других
- Садржај: Одбијање лопте прстима и чекићем у месту и кретању; додавање лопте прстима и чекићем у пару и преко мреже у пару. Тактика: игра преко мреже
- Ученица зна функцију одбојке и основне појмове везане за одбојкашку игру

ЗНАЊА О ПРАВИЛИМА СПОРТСКЕ ИГРЕ

- Ученица зна правила спортске игре одбојке:
Саджај правила: ротација (промена места), поентирање, три одбијања лопте, зона напада и одбране, пеџ, аут

СРЕДЊИ НИВО ПОСТИГНУЋА

- Ученица игра одбојку примењујући виши ниво технике, већи број правила једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других
- Садржај: додавање лопте прстима и чекићем у кретању, сарадња са члановима екипе у игри, сервис одоздо на одређену половину терена
- Ученица зна функцију и значај одбојке

ЗНАЊА О ПРАВИЛИМА СПОРТСКЕ ИГРЕ

- Ученица зна већи број правила, простор за правилну измену играча, трајања сета, жути и црвени картон.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
ФУДБАЛ	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање - анализирање - трчање - скакање - пешачење 	<ul style="list-style-type: none"> - дискусија - анализирање - објашњавање - показивање 	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација - дијалог - физичко вежбање - турнири - излет 	<ul style="list-style-type: none"> - познаје правила спортске игре и придржава их се - стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад - развијање основних моторичких активности - развијање такмичарског духа 	<ul style="list-style-type: none"> - тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације 	

ШИФРА СТАНДАРДА:

ПРВИ БРОЈ – НИВО ПОСТИГНУЋА

5. ОСНОВНИ НИВО (ФУДБАЛ – М)...ФВ. 1.1.1;1.1.2.)
6. СРЕДЊИ НИВО (ФУДБАЛ – М)...ФВ.2.1.2.
7. НАПРЕДНИ НИВО (ФУДБАЛ – М)...ФВ. 3.1.1.;3.1.2.
- 8.

ДРУГИ БРОЈ – ОБЛАСТ (САДРЖАЈНЕ ЦЕЛИНЕ)

2. ВЕШТИНЕ (УМЕЊА – МОТОРИЧКЕ НАВИКЕ)
5. ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ
9. ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

ТРЕЋИ БРОЈ – БРОЈ ИСКАЗА ЗА СПОРТСКУ ИГРУ (МОЖЕ БИТИ БР.1 ИЛИ БР.2)

ОСНОВНИ НИВО ПОСТИГНУЋА

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

СПОРТСКА ИГРА (ФУДБАЛ)

- *Ученик игра фудбал примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других.*
Садржај: Упознавање са фудбалом: историја, правила, додавање и пријем лопте разним деловима стопала месту и кретању, извођење аута, корнера, центар шута, пенала.
- *Ученик зна функцију фудбала и основне појмове везане за фудбалску игру.*

ЗНАЊА О ПРАВИЛИМА СПОРТСКЕ ИГРЕ

- *Ученик зна правила спортске игре фудбал:*
Садржај правила: прекршај за слободан ударац, прекршај за пенал, аут, корнер, жути и црвени картон, трајање игре.

СРЕДЊИ НИВО ПОСТИГНУЋА

- *Ученик игра фудбал примењујући виши ниво технике, већи број правила једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других.*
Садржај: додавање и пријем лопте у, сарадња са члановима екипе у игри, жонглирање лопте, дриблинг унутрашњом и спољном страном стопала, игра са применом правила.
- *Ученик зна функцију и значај фудбала.*

ЗНАЊА О ПРАВИЛИМА СПОРТСКЕ ИГРЕ

- *Ученик зна већи број правила.*

ДОПУНСКА НАСТАВА**ДОПУНСКА НАСТАВА - СРПСКИ ЈЕЗИК VIII**

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
1. Развој српског књижевног језика	слушају, читају, питају, разговарају	-Подстиче на усвајање знања, -мотивише за рад	индивидуални, текстуални	усвајање основних знања о Вуковом раду на развоју књижевног језика		
2. Морфологија	обнављају стечена знања о облицима речи, раде текстове из збирке за квалификациони испит	-Подстиче на усвајање знања, -мотивише за рад	рад у групи, фронтални	оспособљавање ученика за полагање квалификационог испита		
3. Фонетика	одређују гласове по звучности и месту изговора, уочавају гласовне промене у датим речима	-Подстиче на усвајање знања, -мотивише за рад	индивидуални, текстуални, фронтални	оспособљавање ученика за полагање квалификационог испита		
4. Синтакса	одређују службу речи у реченици, издвајају зависне и независне реченице и одређују њихове врсте према значењу	-Подстиче на усвајање знања, -мотивише за рад	индивидуални, фронтални,	оспособљавање ученика за полагање квалификационог испита		
5. Правопис	пишу текст, исправљају неправилно написане реченице, питају	-Подстиче на усвајање знања, -мотивише за рад	индивидуални, текстуални, рад у пару	побољшање писмене културе		

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК – ДОПУНСКА НАСТАВА

Разред : ОСМИ

Годишњи фонд часова : 7

Допунски рад се организује за ученике који, из објективних разлога, у редовној настави енглеског језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад (на пример: група ученика с недовољним знањем одређених садржаја и граматике или правописа; група ученика који нису савладали неки од предвиђених елемената књижевне анализе или облика усменог и писменог изражавања; група ученика са артикулационим проблемима, итд.)

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Relative Clauses with Who, That, Which	-уочава -именује -повезује -упоређује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -помаже ученицима у савладавању градива	-фронтални -индивидуални	-Користи граматичку целину у говору и у писменом изражавању - Поставља кратка питања другу -Примењује употребу глаголске именице у реченици	-усмени одговор	

Pronoun ONE/ONES	-разликује -именује -открива релације и изражава их -упоређује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-Користи граматичку целину у говору и у писменом изражавању	-усмени одговор	
Past Continuous and Past Simple	-уочава -закључује -проверава	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају граматике језика	-фронтални -индивидуални	-Користи неодређене заменице у енглеском језику	-усмени одговор	
The Second Conditional	-уочава -именује -разликује -упоређује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика	-фронтални -индивидуални	-Користи граматичку целину у говору и у писменом изражавању	-усмени одговор	
The Passive Voice (Simple Past and Simple Present)	-уочава -именује -разликује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика способност да брже усвајају знања	-фронтални -индивидуални	-Правилно коришћење погодбених реченица у енглеском језику	-усмени одговор	

Past Perfect Tense	-именује -упоређује	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају глаголских времена	-фронтални -индивидуални	-Користи граматичку целину у говору и у писменом изражавању	-усмени одговор	
Reported Speech	-очава -разликује -упоређује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-Правилно коришћење пасивних реченица у енглеском језику	-усмени одговор	

БИОЛОГИЈА – ОСМИ РАЗРЕД ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање,са циљем разумевања,препознавања,отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања,умења и вештина из наставног градива.

Садржаји програм	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Увод	1	Слушају, питају, упоређују	-методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика -креира наставне листиће са питањима основног нивоа	-фронтални -индивидуални	Боље разумевање градива
Екологија и животна средина	2	Слушају, питају, упоређују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима	-фронтални -индивидуални	Боље разумевање градива

			ученика -креира наставне листиће са питањима основног нивоа		
Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема животне средине	2	Слушају, питају, упоређују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика -креира наставне листиће са питањима основног нивоа	-фронтални -индивидуални	Боље разумевање градива
Глобалне последице загађивања животне средине	2	Слушају, питају, упоређују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика -креира наставне листиће са питањима основног нивоа	-фронтални -индивидуални	Боље разумевање градива
Животна средина и одрживи развој	2	Слушају, питају, упоређују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	-фронтални -индивидуални	Боље разумевање градива

МАТЕМАТИКА – допунска настава

Разред: осми

Садржај Програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		Ученика	Наставника		
Тачка, права и раван	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	однос тачке и праве, тачке и равни и одређености праве и равни однос правих, мимоилазне праве однос праве и равни, нормала на раван, растојање тачке од равни однос две равни
Једначина и примена једначине	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -утиче на развој свести ученика о значају и примени	-фронтални -индивидуални	Основна својства једнакости, Еквивалентност једначине ресавање линеарних једначина с'једном

			математике при решавању проблема из свакодневног живота		непознатом, примери и примене
Ортогонална пројекција	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -усмерава ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	ортогонална пројекција на раван
Призма Р и V – пресеци	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	призма, појам, врста, елементи мрежа призме. Површина призме мерење запремине. Запремина призме
Пирамида Р и V	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности	-фронтални -индивидуални	пирамида, појам, врсте и елементи. Мрежа пирамиде. Површина и запремина пирамиде
Ваљак Р и V и Р и V купе	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу	-фронтални -индивидуални	Ваљак, настанак, елементи и врсте. Мрежа ваљка. Р и V ваљка. Купа, настанак и елементи. Мрежа купе. Р и V купе
Функција и график функције	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -усмерава ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	Функција и њен график
Систем једначина са две непознате	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности	-фронтални -индивидуални	линеарне једначине са две непознате и њихова решења методе решавања система линеарних једначина
Сложене фигуре	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести	-фронтални -индивидуални	Сложене фигуре. Израчунавање Р и V

			ученика о значају и примени математике у свакодневном животу		
--	--	--	--	--	--

ДОПУНСКА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ:

Циљеви допунске наставе су :

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржај програма	Број часова	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облицирања и технике	Циљеви и задаци садржаја програма
Осцилаторно и таласно кретање	2	Ученици уз помоћ наставника наводе примере, дискутују, посматрају, изводе закључке.	Упознају ученике са осцилаторним и таласним кретањем и величинама које описују то кретање. Наводе ученике да уоче разлику између ових кретања и трансаторног.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да упозна осцилаторно и таласно кретање као и величине које описују то кретање; такође треба да уочи закон о одржању механичке енергије при осциловању тела.
Светлосне појаве	3	Ученици: уз помоћ наставника наводе примере, дискутују, посматрају огледе, записују, изводе закључке и цртају.	Упознаје ученике са основним елементима оптике, сферних огледала, сабирних и расипних сочива и помаже им да усвоје основне појмове из оптике.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: зна законе праволинијског кретања; одбијање и преламање светлости као и једноставне геометријске конструкције ликових код сферних огледала и сочива; зна да је брзина светлости у вакууму највећа позната брзина у природи; и да се упозна са оптичким инструментима (лупа и микроскоп).
Електрично поље	1	Ученици: посматрају, питају, уз помоћ наставника записују, изводе огледе и закључке.	Упознавање ученика са појмовима наелектрисања, Кулоновог закона, електричног поља, радом и количином наелектрисања и јединицама.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: упозна појаве наелектрисања тела и њихово узајамно деловање; зна да постоје две врсте наелектрисања; да се упозна са појмом електричног поља и рада у пољу; да упозна количину наелектрисања и напон и њихове мерне јединице.

Електрична струја	3	Ученици: посматрају, питају, уз помоћ наставника записују, наводе примере, врше анализе демонстрационих огледа и решавају једноставне задатке.	Навођење ученика да разуме појаву, електричне струје, електричног отпора, објашњавање рад и снагу електричне струје и њихове мерне јединице, појашњава Омов и Џулов закон.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: објасни појаву електричне струје; уме да повеже све потребне елементе у струјно коло; користи следеће физичке величине: јачину струје, електрични отпор; схвати рад и снагу електричне струје и њихове мерне јединице; зна како гласи Омов закон, закон електричног отпора и Џулов закон.
Магнетно поље	1	Ученици: посматрају, питају, уз помоћ наставника наводе примере, уочавају, записују.	Презентује садржај магнетног поља, објашњава деловање магнетног поља на проводник са струјом, објасни повезаност магнетног поља сталног магнета и магнетног поља соленоида.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: стекне појам о магнетном пољу и о деловању магнетног поља на проводник са струјом; уочи еквивалентност магнетног поља електричне струје и сталног магнета.
Елементи атомске и нуклеарне физике	1	Ученици: посматрају, питају, уз помоћ наставника наводе примере, закључују, записују.	Наставник показује, наводи, упућује, објашњава појмове из области атомске и нуклеарне физике.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: упозна једноставан модел структуре атома (електрони, протони, неутрони); стекне појам о нуклеарним силама, радиоактивности и нуклеарној енергији.

ДОПУНСКА НАСТАВА ГЕОГРАФИЈА VIII

Циљеви и задаци:

- Боље разумевање и сазнање о природним и и географско-економским одликама Републике Србије
- Постизање бољег општег успеха из предмета

Теме:

1. Природне одлике републике србије – 4 часа
2. Становништво и насеља – 1 час
3. Привреда републике србије – 4 часа

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Природно географске одлике Републике Србије	Примена најлакшег учења Примена уџбеника Рад на карти Учвршћију већ стечена знања	Одговара на постављена питања, подстиче, мотивише, похваљује, објашњава	Метода разговора Самостални рад на карти Тимски рад	Стицање што квалитетнијег знања		
Становништво и насеље	Примена најлакшег учења Примена уџбеника Рад на карти Учвршћију већ стечена знања	Одговара на постављена питања, подстиче, мотивише, похваљује, објашњава	Метода разговора Самостални рад на карти Тимски рад	Стицање што квалитетнијег знања		

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и	Корелација
-------------------	--------------------	-----------------------	----------------------------------	-----------------------------------	--	------------

Привреда	Примена најлакшег учења Примена уџбеника Рад на карти Учвршћију већ стечена знања	Одговара на постављена питања, подстиче, мотивише, похваљује, објашњава	Метода разговора Самостални рад на карти Тимски рад	Стицање што квалитетнијег знања		
-----------------	--	---	---	---------------------------------	--	--

			рада и технике		циљева	
Граматичка грађа (19)- падежи,глаголска времена,прилози,придеви, заменице,глаголи кретања,синтакса	усваја елементарна знања потребна за разумевање страног језика,примењује усвојене граматичке садржаје у реченици, пише	подучава,помаже, мотивише,вреднује	вербално-текстуалне, индивидуални, колективни	усвајање елементарних граматичких садржаја потребних за разумевање страног језика	залагање ученика на часу,усвојеност граматичких структура,правопис, домаћи задаци	српски језик (зависне реченице)
Говорне вежбе (9)- упознавање,систем образовања у Русији,годишња доба, празници,код лекара,градски саобраћај	усваја лексичке и граматичке садржаје потребне за прављење елементарних комуникативних јединица	подучава,мотивише, помаже, учествује,вреднује	вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, групни	усвајање елементарних садржаја потребних за учествовање у комуникацији на страном језику	залагање ученика на часу,разумевање говора,усмено изражавање,домаћи задаци	

РУСКИ ЈЕЗИК

Допунски рад се организује за ученике који, из објективних разлога, у редовној настави руског језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад (на пример: група ученика с недовољним знањем одређених садржаја из граматике или правописа; група ученика који нису савладали неки од предвиђених елемената књижевне анализе или облика усменог и писменог изражавања; група ученика са артикулационим проблемима, итд.)

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ РАДА ИЗ РУСКОГ ЈЕЗИКА(допунска настава) ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Разред: ОСМИ

Предмет: РУСКИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 34

Недељни фонд часова: 1

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Граматичка грађа (19)- падажи, глаголска времена, прилози, придеви, заменице, глаголи кретања, синтакса	усваја елементарна знања потребна за разумевање страног језика, примењује усвојене граматичке садржаје у реченици, пише	подучава, помаже, мотивише, вреднује	вербално-текстуалне, индивидуални, колективни	усвајање елементарних граматичких садржаја потребних за разумевање страног језика	залагање ученика на часу, усвојеност граматичких структура, правопис, домаћи задаци	српски језик (зависне реченице)
Говорне вежбе (9)- уознавање, систем образовања у Русији, годишња доба, празници, код лекара, градски саобраћај	усваја лексичке и граматичке садржаје потребне за прављење елементарних комуникативних јединица	подучава, мотивише, помаже, учествује, вреднује	вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, групни	усвајање елементарних садржаја потребних за учествовање у комуникацији на страном језику	залагање ученика на часу, разумевање говора, усмено изражавање, домаћи задаци	

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Лексичке вежбе (6)- Аксиома, Јубилеј, Мој брат свира кларинет, Знаменитости Москве, “Златни прстен“ Русије, Србија	усваја и примењује лексичке садржаје, чита, пише, препричава	подучава, мотивише, помаже, вреднује	вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, колективни	усвајање лексичких садржаја потребних за разумевање и елементарно коришћење страног језика	залагање ученика на часу, усвојеност лексичких садржаја, разумевање писаног текста, писмено изражавање, домаћи задаци	

ДОДАТНИ РАД

ДОДАТНИ РАД СРПСКИ ЈЕЗИК VIII

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Избор ученика и усвајање год. плана рада	Слушање, сугестије, усвајање и записивање плана	-Подстиче на размишљање, закључивање и креативно мишљење	Дијалог, монолог	-Развијање љубави према срп. језику и потребе за унапређивањем		
Језик (граматика и правопис)	Слушање, вежбање, упоређивање, шрактична примена стеченог знања, уочавање, закључивање	-Подстиче на размишљање, закључивање и креативно мишљење	Дијалог, монолог, рад у групама, тимски рад, истраживачки рад	-Поступно и темељито упознавање граматике српског језика -Упознавање и примена граматике и правописа		

Књижевност (књижевни текстови и стилске особине текста)	Читање, разговор, анализа, упоређивање, размена знања и искуства, истраживање	-Подстиче на размишљање, закључивање и креативно мишљење	Дијалог, монолог, групни, тимски рад, индивидуалан рад	- Развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књ. - Уверљиво усмено и писмено изражавање		
Припрема ученика за такмичења	Вежбање, слушање, сугестије, запажања, разговор	-Подстиче на размишљање, закључивање и креативно мишљење	Текст, дијалог, анализа, вежбе	- Развијање такмичарског духа и жеље за стицањем нових знања из језика и граматике		
Израда текстова	Рад на тексту	-Подстиче на размишљање, закључивање и креативно мишљење	Припремање текста, извођење програма	- Квалитетна и разноврсна израда текстова		
Анализа рада	Сугестије, усвајање, записивање	-Подстиче на размишљање, закључивање и креативно мишљење	Дијалог, анализа, монолог	Унапређивање рада наставе		

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК – ДОДАТНИ РАД

Разред : ОСМИ

Недељни фонд часова : 1

Годишњи фонд часова : 34

За додатни рад у VIII разреду се опредељују даровити ученици и посебних интересовања за енглески језик. Ангажоване ученике стога треба стимулисати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу припрема за општинско, окружно и републичко такмичење које се организује само за ученике осмог разреда) и постепено их уводити у области професионалне оријентације ка широком пољу делатности које пружа знање енглеског језика.

Ове године ученици ће узети учешће на такмичењима, стога треба уз

очигледну афекцију према језику, градити и такмичарски дух. Што се тиче самог језика, треба у почетку дати акценат на граматику, али никако представљена као систем, изоловано и ван контекста, већ унутар језичких структура у којима се и остварује њена функција.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Biographies of famous people Description of the pictures	-уочава -именује -повезује -уређује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-проширивање знања о познатим личностима и употреба вокабулара у сврху описа	-усмени одговор	
Relative clauses with Who, That, Which	-открива релације и изражава их -упоређује -уочава	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-употреба односних заменица у енглеском језику	-усмени одговор	

<p>Translation of an unknown text with familiar vocabulary from English to Serbian</p>	<p>-уочава -закључује -проверава</p>	<p>-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени граматичке целине при решавању проблема из свакодневног живота</p>	<p>-фронтални -индивидуални</p>	<p>-употреба познатих речи унутар непознатог текста</p>	<p>-усмени одговор</p>	
<p>Listening comprehension</p>	<p>-уочава -именује -разликује -упоређује -открива релације -изражава их</p>	<p>-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика</p>	<p>-фронтални -индивидуални</p>	<p>-примена стеченог вокабулара</p>	<p>-усмени одговор</p>	
<p>Compound adjectives (best-selling novel, ready-made sauce)</p>	<p>-уочава -именује -открива релације -упоређује -закључује</p>	<p>-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење</p>	<p>-фронтални -индивидуални</p>	<p>- примена сложених придева у енглеском језику</p>	<p>-усмени одговор</p>	

Quiz in English (Geography, History, Music and Art)	-открива релације -закључује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-развијање логичког мишљења и закључивања	-усмени одговор	
Time expressions (for ages, for a fortnight...)	-открива релације -закључује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-употреба израза за време	-усмени одговор	
First conditional with IF and UNLESS	-открива релације -закључује	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени модалног глагола при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални -индивидуални	-употреба израза у енглеском језику -употреба погодбених реченица у енглеском језику	-усмени одговор	

<p>The Second Conditional</p>	<p>-разликује -упоређује -проверава</p>	<p>-презентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење</p>	<p>-фронтални -индивидуални</p>	<p>-употреба погодбених реченица у енглеском језику</p>	<p>-усмени одговор</p>	
<p>Pronunciation: Stress in sentences</p>	<p>-упоређује -открива релације -изражава их</p>	<p>-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени граматичке целине у свакодневном животу</p>	<p>-фронтални -индивидуални</p>	<p>-употреба наглашевања делова реченица</p>	<p>-усмени одговор</p>	
<p>Let someone do something</p>	<p>-открива релације -закључује</p>	<p>-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање</p>	<p>-фронтални -индивидуални</p>	<p>-примена коришћења граматичке конструкције у енглеском језику</p>	<p>-усмени одговор</p>	

Reported Speech	-открива релације -закључује	-презентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-употреба управног говора у енглеском језику	-усмени одговор	
------------------------	---------------------------------	--	-----------------------------	--	-----------------	--

**БИОЛОГИЈА – ОСМИ РАЗРЕД
ДОДАТНИ РАД**

Циљеви додатне наставе су:

Додатна настава се организује за напредније ученике који желе да прошире своја знања из биологије.

Садржаји програма	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Екологија и животна средина	1	Слушају, питају, упоређују, истражују, закључују, праве презентације	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму - мотивише ученике за учешће на такмичењима	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму Оспособљавање за решавање задатака напредног нивоа
Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема животне средине	2	Слушају, питају, упоређују, истражују, закључују, праве презентације	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму - мотивише ученике за учешће на такмичењима	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму Оспособљавање за решавање задатака напредног нивоа
Глобалне последице загађивања животне средине	3	Слушају, питају, упоређују, истражују, закључују,	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму Оспособљавање за решавање задатака напредног нивоа

		праве презентације	- мотивише ученике за учешће на такмичењима		
Животна средина и одрживи развој	3	Слушају, питају, упоређују, истражују, закључују, праве презентације	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму - мотивише ученике за учешће на такмичењима	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму Оспособљавање за решавање задатака напредног нивоа

МАТЕМАТИКА – додатни рад

Разред: осми

Садржај Програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		ученика	наставника		
Полиноми, растављање на чиниоце – сложени задаци	3	-закључује -разликује -открива релације	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-бројевни изрази са полиномима који у имениоцу имају променљиву
Једначине са апсолутним вредностима	3	-закључује -разликује -открива релације	-презентује -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални -индивидуални	-одређивање нула и дискусија -решавање једначина са апсолутном вредношћу
Докази у математици	2	-закључује -разликује -открива релације	-презентује -усмерава ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-на основу датих података и стеченог знања доказати задате теореме
Примена процената	3	-разликује -открива релације	-презентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно	-фронтални -индивидуални	-примена процената у осталим гранама живота

			мишљење		
Задаци логичке природе	3	-закључује -разликује -открива релације	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности	-фронтални -индивидуални	-решавање задатака помоћу логичког закључивања
Призма Р и V – сложени задаци	3	-разликује -упоређује -открива релације	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу	-фронтални -индивидуални	-израчунавање О и Р пресека призме под одређеним условима -сложени задаци са Р и V
Пирамида Р и V – сложени задаци	3	-разликује -упоређује -открива релације	-презентује -усмерава ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-израчунавање О и Р пресека пирамиде под одређеним условима -сложени задаци са Р и V
Декартов правоугли координантни систем	2	-разликује -упоређује -открива релације -закључује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности	-фронтални -индивидуални	-растојање између тачака -израчунавање О и Р фигуре која има координате темена
Функција, цртање и читање графика	3	-закључује -разликује -открива релације	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу	-фронтални -индивидуални	-цртање и читање задатих графика
Неки елементарни проблеми екстремних вредности	3	-закључује -разликује -открива релације	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-фронтални -индивидуални	-решавање екстремних задатака -уочавање односа између елемената и закључивање
Ваљак – купа – сложена тела – одабрани задаци	3	-разликује -упоређује -открива релације	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно	-фронтални -индивидуални	-сложена тела од ваљка и купе(купа из ваљка као и обратно) -површина пресека под одређеним условима

			мишљење		
Решавање проблема једначином са једном непознатом и системом једначина	5	-разликује -упоређује -открива релације	-предентује -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални -индивидуални	-решавање проблемских задатака укључивањем једначине са једном непознатом или системом једначина

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ФИЗИКЕ:

Циљеви додатне наставе су:

За додатни рад од VI до VIII разреда се одређују даровити ученици и посебних интересовања за физику. Ангажоване ученике стога треба стимулисати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу припрема за општинско, окружно и републичко такмичење) и постепено их уводити у области професионалне оријентације ка широком пољу делатности које пружа знање физике.

Садржај програма	Број часова	Активности ученика у васпитно-образовном раду	Активности наставника у васпитно-образовном раду	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма
Осцилаторно и таласно кретање	2	Ученик самостално и спонтано посматра различите огледе везане за Доплеров ефекат, ултразвук, буку, звучну резонанцију и брзину звука у ваздуху, поставља питања, изводи закључке, користи литературу и интернет.	Наставник их наводи на решавање сложених проблема буди радозналост, креативност, самосталност, такмичарски дух, стваралачки и истраживачки рад.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практичан рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања из области осцилаторног и таласног кретања да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака.

Светлосне појаве	8	Ученик самостално и спонтано посматра различите светлосне појаве, мале објекте помоћу микроскопа, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава проблеме везане за закон одбијања и преламања светлости.	Наводи их на решавање сложенијих проблема везаних за светлосне појаве. Учи их да самостално решавају проблеме, и буди њихову креативност, и самостално. Мотивише их за стваралачки и истраживачки рад.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практичан рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о светлосним појавама, закону одбијања и преламања светлости, да би извео закључке и решио проблеме везане за закон одбијања светлости, сферна огледала, закон преламања светлости, тоталну рефлексiju, сочива и оптичке инструменте и утврдио примену истих.
Електрично поље	3	Ученик самостално и спонтано посматра различите облике електричних појава у животу, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке везане за закон одржања количине наелектрисања, Кулонов закон, рад у пољу и напон.	Наставник наводи на примере електричних појава у свакодневном животу, наводи на коришћење додатних извора знања, упућује на коришћење интернета. Објашњава Кулонов закон и рад у електричном пољу.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практичан рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о електричним појавама, Кулоновом закону, раду у пољу и напону да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских).
Електрична струја	6	Ученик самостално и спонтано изводи огледе, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке везане за област електричне струје.	Наставник наводи на примере ел појава у свакодневном животу, наводи на коришћење додатних извора знања, упућује на коришћење интернета. Објашњава и наводи на коришћење стечених знања у даљем образовању.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практичан рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о Омовом закону, раду и снази електричне струје, Џуловом закону и Кирхофовим правилима да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских) и проблема везаних за горе наведено.
Магнетно поље	4	Ученик самостално и спонтано посматра различите облике магнетних појава, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке.	Учи их да примењују стечена знања приликом решања сложенијих проблема. Учи их да примењују знање у свакодневном животу. Наводи на коришћење интернета. Корелација са другим предметима.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практичан рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о магнетним појавама, да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака.

Атомска и нуклеарна физика	4	Ученик самостално и спонтано посматра различите моделе атома, језгра, нуклеарних реакција и слично, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава проблеме везане за радиоактивно зрачење.	Наводи их на решавање сложенијих проблема везаних за светлосне појаве, Учи их да самостално решавају проблеме, и буди њихову креативност, и самостално. Мотивише их за стваралачки и истраживачки рад. Наводи приману у медицини и науци, за војне сврхе.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практичан рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о структури атома и нуклеарним реакцијама, да би извео закључке и решио проблеме везане за радиоактивност.
----------------------------	---	---	---	--	--

ДОДАТНА НАСТАВА ГЕОГРАФИЈА VIII

Циљев и задаци.

- исказивање заинтересованости за шира знања из предмета,
- истрживачки рад,
- самостално истраживање и коришћење стручне литературе, штампе,
- проширивање стечених знања и њихова примена,
- примена савремених технологија –интернет,
- стицање и развијање знања и разумевања, умења и ставова према светским и националним вредностима и достигнућима.
  - избор ученика –пријављених у анкети,
  - анализа, израда годишњег плана и усвајање,
  - уређење паноа тематским картама, новинским извештајима,
  - реферати –писање и анализа,
  - употреба рачунара и интернета,
  - читање литературе и штампе,
  - обнављање и проширивање већ стечених знања од петог до осмог разреда,
  - припрема и учешће на такмичењима,
  - припрема, учешће у организовању и извођењу екскурзија,
  - уређење и креирање школског сајта,
  - јавно презентовање и приказивање најбољих постигнућа,
  - анализа рада и постигнућа у додатној настави.

Ове теме чине једну целину и биће обрађиване током школске године, кроз више часова

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Организовање додатног рада-	Разматрају, предлажу, усвајају план и програм	Предлаже програм	Разговор,	Активно учешће и улога у доношењу одлука,		
Истраживачки радови	Користе стручну литературу, самостално истражују, пишу реферате, осмишљавају асоцијације, организују квизове, активно учествују у планирању и организовању екскурзија дајући предлоге	Упућује, ствара ситуације, мотивише, објашњава, демонстрира, указује на могуће грешке,	Самосталан рад, истраживачки рад, тимски рад, рад у малим групама	Осамостаљивање у раду, самостално истраживање, самостално и правилно коришћење стручне литературе, штампе		
Интернет у настави	Обучавање употребе савремених техничких достигнућа, правилно руковање и самостална примена у сопственом истраживању.	Објашњава, демонстрира,	Самосталан рад, рад у мањим групама, тимски рад	Самостално рукују, истражују, сазнају и примењују техничка достигнућа у настави.		
Припрема за такмичење	Активности проширују знања петог, шестог, седмог и осмог разреда, самостално користи стручну литературу, интернет, штампу, учествују на свим организованим такмичењима	Упућује на изворе стицања знања, даје подршку, мотивише, прави тестове, проверава стечено знање	Индивидуалн Тимски Истраживачки	Развијање свестраније, целокупније личности са ширим размишљањима о збивањима, истраживачком раду и нових сазнања о свету		

ДОДАТНА НАСТАВА ИСТОРИЈА VIII

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
-------------------	--------------------	-----------------------	-----------------------------------	-----------------------------------	---	------------

			рада и технике			
Свет у другој половини 19-ог и почетком 20 века Србија, Црна Гора и Срби у Хабзбуршком и Османском царству од Берлинског конгреса до Првог светског рата	Увешћавање знања напредног нивоа, рад на историјској карти, тестови са такмичења, вежбања за завршни испит	Објашњава, подстиче, дискутује, анализира, поставља проблем, усмерава, ствара ситуацију	Рад на различитим уџбеницима и збиркама извора; самосталне презентације; повезивање раније научног и корелација са другим предметима, припреме за такмичење и завршни испит	-развијање сарадничког односа, проширивање постојећих и усвајање нових знања, сналажење на карти -усвајање нових знања, утврђивање постојећих, употреба атласа, оспособљавање за самосталан рад		
Први светски рат и револуција у Русији и Европи Србија и Црна Гора у Првом светском рату	Увешћавање знања напредног нивоа, рад на историјској карти, тестови са такмичења, вежбања за завршни испит	Објашњава, подстиче, дискутује, анализира, поставља проблем, усмерава, ствара ситуацију	Рад на различитим уџбеницима и збиркама извора; самосталне презентације; повезивање раније научног и корелација са другим предметима, припреме за такмичење и завршни испит	-анализа текстова, уочавање повезаности градива и оспособљавање за самосталан рад, употреба атласа		
Свет између Првог и Другог светског рата Југословенска краљевина	Увешћавање знања напредног нивоа, рад на историјској карти, тестови са такмичења, вежбања за завршни испит	Објашњава, подстиче, дискутује, анализира, поставља проблем, усмерава, ствара ситуацију	Рад на различитим уџбеницима и збиркама извора; самосталне презентације; повезивање раније научног и корелација са другим предметима, припреме за такмичење и завршни испит	-анализа текстова, уочавање повезаности градива и оспособљавање за самосталан рад, употреба атласа		

<p>Други светски рат – Тотални рат Југославија у Другом светском рату</p>	<p>Увежбавање знања напредног нивоа, рад на историјској карти, тестови са такмичења, вежбања за завршни испит</p>	<p>Објашњава, подстиче, дискутује, анализира, поставља проблем, усмерава, ствара ситуацију</p>	<p>Рад на различитим уџбеницима и збиркама извора; самосталне презентације; повезивање раније наученог и корелација са другим предметима, припреме за такмичење и завршни испит</p>	<p>-анализа текстова, уочавањ е повезаности герадива, развијање креативности и сарадничког односа</p>		
<p>Југославија и свет после Другог светског рата</p>	<p>Увежбавање знања напредног нивоа, рад на историјској карти, тестови са такмичења, вежбања за завршни испит</p>	<p>Објашњава, подстиче, дискутује, анализира, поставља проблем, усмерава, ствара ситуацију, проверава</p>	<p>Рад на различитим уџбеницима и збиркама извора; самосталне презентације; повезивање раније наученог и корелација са другим предметима, припреме за такмичење и завршни испит</p>	<p>-повезивање и примена наученог, анализа текстова, уочавање повезаности градива</p>		

РУСКИ ЈЕЗИК

За додатни рад од V до VIII разреда се опредељују даровити ученици и посебних интересовања за руски језик. Ангажоване ученике стога треба стимулисати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу припрема за општинско, окружно и републичко такмичење које се организује само за ученике осмог разреда) и постепено их уводити у области професионалне оријентације ка широком пољу делатности које пружа знање руског језика.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ РАДА ИЗ РУСКОГ ЈЕЗИКА(додатни рад) ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Граматичка грађа (19)- падежи, глаголска времена, прилози, придеви, заменице, глаголи кретања, синтакса	примењује и проширује стечена знања, пише, комбинује, решава проблеме	прати, помаже, подучава, мотивише, вреднује	вербално-текстуалне, индивидуални, колективни	понављање усвојених граматичких садржаја, усавршавање стечених знања у циљу што бољег разумевања и коришћења страног језика	домаћи задаци, залагање ученика на часу, усвојеност граматичких садржаја	српски језик (зависне реченице)
Говорне вежбе (9)- упознавање, систем образовања у Русији, годишња доба, празници, код лекара, градски саобраћај	усавршава стечена знања, примењује их у комуникацији, решава проблеме	подучава, мотивише, помаже, учествује, вреднује	вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, групни	примена усвојених лексичких и граматичких садржаја у комуникацији на страном језику	домаћи задаци, залагање ученика на часу, разумевање говора, усмено изражавање	

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Лексичке вежбе и ваннаставна литература (6)- Аксиома, Јубилеј, Мој брат свира кларинет, Знаменитости Москве, “Златни прстен“ Русије, Србија	примењује и проширује стечена знања, чита, пише, посматра, именује, користи ваннаставну литературу	припрема, организује, прати, мотивише, подучава, вреднује	вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне, индивидуални, колективни	примена усвојених лексичких и граматичких садржаја, коришћење ваннаставне литературе, упознавање са културом и обичајима стране земље	домаћи задаци, залагање ученика на часу, усвојеност лексичких садржаја, писмено изражавање	

ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА

ДРАМСКА СЕКЦИЈА

Наставни Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе, облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
Вежбе	- дисање; - дикција; - покрет; - мимика; - имитација; - говорништво; - игра; - глума.	- презентује - усмерава ученика - подстиче на размишљање - развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	- монолошки; - дијалошки; - текстовни; - индивидуални	- развијање смисла и способности за правилно, течно и уверљиво усмено изражавање; - оспособљавање ученика за увиђање неопходности везе између речи и покрета.		

Сценско извођење	- одабир текстова за драмско извођење; - подела улога; - читање по улогама; - припрема костима и увежбавање кореографије; - припрема сценографије.	- презентује - усмерава ученика - подстиче на размишљање - развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	- монолошки; - дијалошки; - текстовни; - демонстративни - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- припрема за успешно извођење програма поводом прославе Савиндана и Дана школе.		
------------------	--	--	---	--	--	--

Биолошка секција из предмета **БИОЛОГИЈЕ**

Више области за пети, шести, седми и осми разред

Циљ биолошке секције да допринесе развијању самосталности ученика и да буде основ за формирање радног, естетског, моралног и еколошког васпитања.

Назив секције	Активности	Начин остваривања програма (методе и технике рада)	Врсте активности у образовно-васпитном раду за наставника	Врсте активности у образовно-васпитном раду за ученика	Начин провере остварености стандарда или циљева учења
---------------	------------	---	---	--	---

<p style="text-align: center;">7. Секција ботаничара</p>	<p>-освежавање школског простора саксијским биљкама -подела ученика који гаје неке посебне категорије биљака (које воле сунце – кактуси; које воле сенку – маховине, папрати; гајење воденог акваристичког биља итд.) -освежавање простора школског дворишта новим садницама -терен за прикупљање биљака за школски хербар -посета некој гљивари -посета ботаничкој башти</p>	<p style="text-align: center;">групни индивидуални</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ монолошка метода ○ дијалoшка метода ○ метода рада на тексту ○ метода демонстрације <ul style="list-style-type: none"> ○ терен ○ практичан рад 	<p>Предавање, дијалог, испитивање, демонстрација, уопштавање, издвајање битног, читање, слушање, писање, анализа, усмеравање, упоређивање</p>	<p>Слушају, питају, упоређују, читају, сликају, цртају, пресују, иду на терен, опажају, праве збирке, негују биљке, саде биљке...</p>	<p style="text-align: center;">- Евиденција ученика - оцењивање ваннаставне активности на - оцењивање ангажованости</p>
<p style="text-align: center;">8. Секција младих еколога</p>	<p>-терени -пројекти -сарадња са локалним НВО организацијама и локалном самоуправом -конкретне акције – рециклаже, селекције отпада -едукација других ученика -поезија -представе -дискусије -тв емисије</p>	<p style="text-align: center;">групни индивидуални</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ монолошка метода ○ дијалoшка метода ○ метода рада на тексту ○ метода демонстрације ○ терен 	<p>Предавање, дијалог, испитивање, демонстрација, уопштавање, издвајање битног, читање, слушање, писање, анализа, усмеравање, упоређивање</p>	<p>Слушају, питају, упоређују, раде паное, презентације, представе, емисије, вршњачка едукација</p>	<p style="text-align: center;">Евиденција ученика - оцењивање ваннаставне активности на - оцењивање ангажованости</p>

2. 2. СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ (СЕКЦИЈЕ – АТЛЕТСКА И ОДБОЈКАШКА)

Слободне активности (секције) организују се за ученике са посебним интересовањем за спорт. Рад се одвија у спортским секцијама или школским екипама које се формирају према интересовању, способностима и полу ученика, а традицији упражњавају се атлетска и одбојкашка секција.

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
АТЛЕТСКА СЕКЦИЈА	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање - такмичење - трчање - скакање - пешачење 	<ul style="list-style-type: none"> - дискусија - анализирање - објашњавање - показивање 	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација - дијалог - физичко вежбање - турнири - излет 	<ul style="list-style-type: none"> - познаје правила атлетике и придржава их се - стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад - развијање основних моторичких активности - развијање такмичарског духа 	<ul style="list-style-type: none"> - тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације 	

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
ОДБОЈКАШКА СЕКЦИЈА	<ul style="list-style-type: none"> - вежбање - такмичење - трчање - скакање - пешачење 	<ul style="list-style-type: none"> - дискусија - анализирање - објашњавање - показивање 	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација - дијалог - физичко вежбање - турнири - излет 	<ul style="list-style-type: none"> - познаје правила спортске игре (одбојка) и придржава их се - стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад - развијање основних моторичких активности - развијање такмичарског духа 	<ul style="list-style-type: none"> - тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације 	

2.3. АКТИВНОСТИ У ПРИРОДИ

Од активности у природи, планирана су два кроса и два излета.

Кросеви:

- јесењи крос, у организацији Црвеног крста (октобар),
- пролећни крос, у организацији Спортског савеза и РТС-а (мај)

Излети:

- излет до манастира Вољавче (октобар)	ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ - развијање основних моторичких активности - упознавање историјских вредности - стварање услова за социјално прилагођавање
- излет на падинама брда „ Чукаре “ (фебруар)	- развијање основних моторичких активности - учење и усавршавање технике ходања - стварање услова за социјално прилагођавање

2.4. КОРЕКТИВНО-ПЕДАГОШКИ РАД

Корективно-педагошки рад се организује за ученике који имају лоше држање тела. Рад спроводи наставник у сарадњи са лекаром или физијатром који утврђује степен деформитета и прописује вежбе. Тежи случајеви телесних деформитета третирају се у здравственим установама.

2.5. ШКОЛСКА И ДРУГА ТАКМИЧЕЊА

Школа организује и спроводи спортска такмичења као интегрални део процеса физичког васпитања, тј. обавезна унутар школска и међуодељенска такмичења у :

1. гимнастици
2. атлетици
3. спортским играма.

У сарадњи са Спортским савезом града Крагујевца, организују се такмичења међушколског карактера у свим спортским дисциплинама према календару који прави Министарство просвете и спорта и Спортски савез Србије.

У сарадњи са ЗУ „ Танаско Рајић “ организовати у мају 2015. (трећа субота) **осми** меморијал „ Душан Милошевић “.

Припремати и учествовати на меморијалима „ Светомир Ђукић “ у Косјерићу (мај 2015.), „ Драгутин Томашевић “ у Петровцу на Млави (мај 2015.) и „ Андра Јовић “ у Чортановцима (јун 2015.). Меморијали су посвећени члановима **првог српског олимпијског тима** из 1912. на ОИ у Стокхолму.

ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ

Наставни садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начин остваривања, методе облици рада и технике	Циљеви и задаци садржаја програма	Начин провере остварености стандарда и циљева	Корелација
<p>(V -VIII)</p> <ul style="list-style-type: none"> - штафетне игре - између две ватре - између четири ватре - атлетски полигон - гимнастика - рукомет - мали фудбал - кошарка - одбојка - крос 	<ul style="list-style-type: none"> - ходање - трчање - вежбање - анализирање - такмичење 	<ul style="list-style-type: none"> - анализирање - поређење - показивање - објашњавање - суђење 	<p>спортска такмичења и турнири према полу и узрасту</p>	<p>Правилан развој,практиковање здравог начина живота,развој свести о важности сопственог здравља и безбедности , потреба неговања и развоја физичких способности, превенција од насиља, наркоманије и малолетничке деликвенције</p>	<ul style="list-style-type: none"> - тестирање - опсервација - испитивање - самопроцењивање - резултати на такмичењима - вођење документације 	

